

Mor.

Amosul,

865.

SUPPLEMENTUM II. CONFERENCE- TIARUM

Theologico-Moralium

R. P. F. Elisæi Sargar, Prov. Argent.

FF. Min. Recoll. SS. Theol. Lectoris
Jubilati,

Quæ ex Materiis

*De Legibus, Dispensationibus, Privilegiis, de
Statu Clericali, Religioso, & Laicali, de Censuris,
& Irregularitatibus, de Indulgentiis,
& Jubilæo excerptæ,*

*Breviter Propositæ, & Resolutæ sunt
Ad usum*

Directorum Conferentiarum Hebdomada-
lium in Monasteriis usurpatarum,

DD. Parochorum & Confessariorum,
Authore

P. F. Kiliano Kazenberger, Ord. FF. Mi-
nor. Recoll. Prov. Argent. SS. Theol. Lectore
Jubilato, & SS. Canonum Actuali, Diffinitore,
& Celsis, ac Reverendis, S. R. I. Principis, & Episc.
Passaviensis Theologo.

*Cum Privilegio S. Cæsareæ Majestatis,
& Licentia Superiorum.*

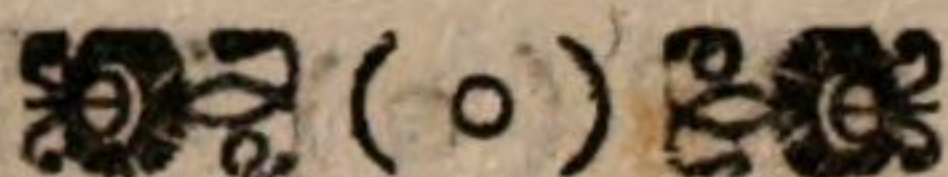
Augustæ Vindelicorum

Sumptibus Matthiæ Wolff, Bibliopola

Nächst U. L. J. Thor. M. DCC. XXVI.

II II II

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Sanctissimæ Trinitati Create

**J E S U, M A R I Æ,
J O S E P H O,**

Filio DEI, Matri DEI, Nutritio DEI,

Filio Mariæ, Matri JEsu, Viro Mariæ,

Filio DEI Patris, Filia DEI Patris,

Sponso DEI Matris.

J E S U,

Legislatori Nostro, per quem Legum

Conditores Justa decernunt,

Qui Religionis Nostræ Seraphicæ Regulam

S. P. N. Francisco dictavit, & eidem sua

Quinque vulnera impressit,

Judici Vivorum, & Mortuorum, & Censori

omnium nostrarum actionum;

M A R I Æ,

Pro quâ solâ Lex de incurrenda Macula

Originali non fuit constituta à DEO,

Soli gaudenti Privilegiô Exemptionis ab

omni peccato,

Liberalissimæ omnium gratiarum

dispensatrici,

Clementissimæ Matri Indulgentiarum ,
Cujus Intercessione S. P. N. Franciscus ab
ejus Filio Christo JEsu Indulgentiam
Portiunculæ impetravit;

J O S E P H O ,

Cujus Præceptis Subditus erat DEus, cujus
Mandatis optemperavit Deipara, qui suô
labore, & sudore nutrit JEsu & Mariam,
Nunc cum utroq; in Cælesti Patria Jubilæum
æternum Summo cum Jubilo celebranti,
In debitissimum Latriæ, Hyperdulæ & Du-
liæ respectivè Argumentum,
Humillimè, demississimè, & devotissimè,
hoc Supplementum Conferentiarum
consecrat

Infimus servulus
F. Kilianus.

FACUL-

FACULTAS

Admodum Reverendi P.
Ministri Provincialis.

EGO F. Sebastianus Höfs
Ord. Fratrum Minorum
S. Francisci Recollecto-
rum, SS. Theologiæ Le-
ctor Emeritus, Provinciæ
Germaniæ Superioris Mi-
nister Provincialis, hisce
facultatem concedo, quan-
tùm in me est, ut Supple-
men-

mentum secundum Confe-
rentiarum P. Elisæi Sargar
à M. V. P. Kiliano Kazen-
berger SS. Theologiæ Le-
ctore Jubilato, & Provin-
ciæ Diffinitore compo-
situm, atque à Theologis ad
id deputatis, Lectum &
Censum, prælo dari possit.
In cuius fidem has Officii
mei sigillô munitas dedi in
Conventu nostro Rasta-
diensi, die 24. Aug. 1725.

Fr. Sebastianus Höfs

Ord. FF. Min. S. Franci-
sci Recoll. Provinciæ Sup.
Germ. Minist. Provincialis.

Privi-

Privilegium Cæsareum.

CUM S. Cæsareæ Majestatis Pri-
vilegiô cautum sit omnibus
& singulis Typographis, & Biblio-
polis, ne libros à Nostri Ordinis
Patribus editos, vel imposterum
edendos imprimant, recudant,
aut alibi recusos intra S. R. Impe-
rii, Regnorumque ac Ditionum
Hæreditariarum Domûs Austria-
cæ fines adducant, vendant, vel
distrahant absque assensu & facul-
tate dictorum Patrum sub gravis-
sima mulcta &c. Hinc Ego F. Se-
bastianus Höfs p. t. FF. Min. Re-
coll. Prov. Superioris Germaniæ
Minister Provincialis, D. Mathiæ

Wolff , Bibliopolæ Augustano
facultatem concedo in Impressio-
ne Supplementi secundi Confe-
rentiarum R. P. Elisæi Sargar
à M. V. P. Kiliano Kazenberger,
SS. Theologiæ Lectore Jubulato,
& Provinciæ præfatae Diffinitore
compositi , utendi dictô Privile-
giô. In quorum fidem has manu
meâ subscriptas, & Officii sigillô
munitas dedi in Conventu nostro
Rastadiensi, die 24. Aug. 1725.

Fr. Sebastianus Höfs

Ord. FFr. Min. S. Fran-
cisci Recoll. Provinciæ Sup.
Germ. Minist. Provincialis.

Appro-

Approbatio Theologica

I.

DE mandato A. R. P. Patris
 Provincialis legendo perlu-
 stravi præsens *Supplementum II.*
Conferentiarum Theologico - Mora-
lium R. P. Elisei Sargar singulari
 studio & industria M. V. Patris
 Kiliani Kazenberger, Ord. FF.
 Min. Recollect. Provinciæ nostræ
 Argentina SS. Theologiæ Lecto-
 ris Jubilati, & Actualis Sacrorum
 Canonum, nec non Diffinitoris
 compositum : legendo autem,
 quod vel Orthodoxæ Religionis
 principiis, vel morum Regulis,
 aut S. Matris Ecclesiæ Sanctioni-
 bus adversaretur, reperi nihil;

multum verò per omnem modum, quod animarum Directoribus prodesse potest: in hoc etenim opere tam succinctè, clarè ac solidè proponuntur, atque resolvuntur casus practici, cuilibet Theologiæ moralis studioso, vel etiam Confessario scitu necessarij, ut sanè dubitare nequeam, quin Orbi litterario, & Animarum Pastoribus, seu etiam Directoribus sit vel maximè profuturum. Hinc judico dignissimum, ut præli beneficio in lucem publicam prodeat. Ita censeo ex nostro Conventu Passaviensi 16. Julii 1725.

Fr. Benjamin Elbel,
 ejusdem Ordinis & Provinciae in præfato Conventu nostro Passaviensi p. t. SS.
 Theologiæ Lector Ordinarius.

Appro-

Approbatio Theologica II.

E Tiam isthoc secundum *Supple-*
mentum Conferentiarum R. P.
Sargar, à M. V. P. F. Kiliano Ka-
 zenberger, Ordinis FF. Min. Re-
 coll. SS. Theologiæ Lectore Ju-
 bilato, & actuali SS. Canonum,
 nec non Almæ nostræ Provinciæ
 Germaniæ Superioris Diffinitore,
 digestum, qua potui diligentia
 perlegi : & quia in eo quoque nil
 reperi, quod S. Orthodoxæ Fidei,
 vel rectis moribus adverfetur; sed
 potiùs varias materias morales,
 quibusvis Confessoribus, valde ne-
 cessarias, & utiles, eásque clarè ac
 solidè elaboratas, hinc non minùs
 ac

ac *Primum* dignissimum censeo,
ut lucem videat, jurisque commu-
nis fiat in complurium utilitatem.
Datum Passavii in Conventu no-
stro ad S. Annam; Anno Domi-
ni 1725. die 9. Augusti.

F. Gebhardus Umbhofer,
Ejusdem Ordinis & Provin-
ciæ, in præfato Conventu
SS. Theol. Lector Ordina-
rius.

Appro-

Approbatio Censoris.

SUpplementum hoc secundum
 Conferentiarum Theologica-
 rum, in nullo à primo antea edito
 degenerat, sed eandem Solidita-
 tem, claritatem, utilitatémque con-
 tinet, hinc pariter, ut Author lau-
 dem, Lector utilitatem consequatur,
 in lucem edi meretur. Au-
 gustæ 8. Sept. 1725.

Franc. Joseph. de Handl,
 SS. Theol. Lic. Ser. & Rev.
 Princip. & Episc. August.
 Consil. Eccles. Maj. Pœni-
 tent. & Librorum Censor.

Lector

Lector Benevole!

SI legisti Conferentias Theolo-
 gico-Morales Nostri R. P. F.
 Elisæi Sargar, utique advertisti, in
 Eisdem adhuc desiderari plures
 materias Morales, Dominis Paro-
 chis, & Confessariis valde necessa-
 rias, & utiles. Quare ut huic de-
 siderio facerem fatis, earum potio-
 res in priori parte Supplementi
 nostri, mediante typo, Tibi Com-
 municavi; Reliquas in hac secun-
 dâ parte, DEO adjuvante, Tibi
 Communico. Tu æqui, bonique
 consule, fruerere; Vale, &
 DEum pro me ora.

SUPPLEMENTUM
CONFERENTIARUM
Theologico-Moralium

R. P. F. Elisæi Sargar, Locopoli-
tani, Ord. Fratrum Min. Recoll. Pro-
vinciæ Argentinae SS. Theol.
Lectoris Jubilati,

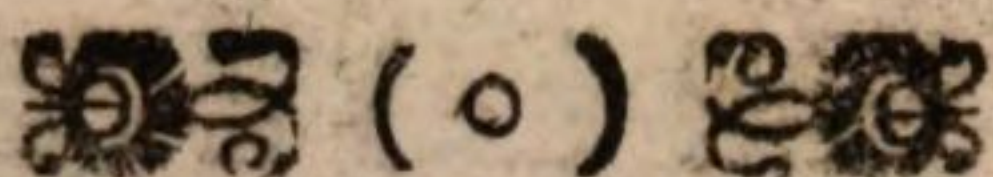
PARS POSTERIOR.

Supplementum hoc continet in se duode-
cim Titulos :

Titulus

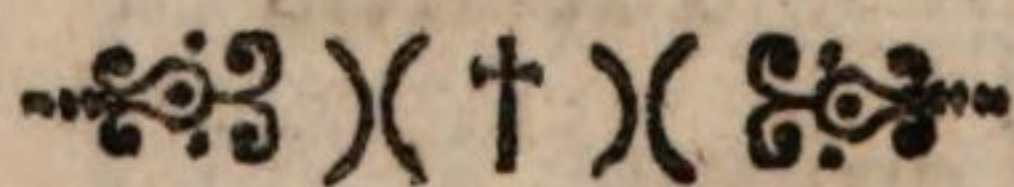
- I. Agit de Legibus.
- II. De Dispensationibus, & Privilegiis.
- III. De Statu Clericali.
- IV. De Immunitate Ecclesiasticâ.
- V. De Statu Religioso.
- VI. De Statu Laicali.

VII.

- VII. De Censuris In genere, & in specie.
VIII. De irregularitatibus, & cœteris pœ-
nis Ecclesiasticis.
IX. De Indulgentiis.
X. De Jubilæo Ecclesiastico.
XI. Appendix de Sacramentis in genere
& in specie.
XII. Appendix de Restitutione in com-
muni, & in particulari.

Itaque
In Nomine SSS. Trinitatis Creatæ
JESU, MARIAE, JOSEPHI
incipiat.

TITU.

TITULUS I.

De Legibus.

CONFERENTIA I.

De Essentia Legis.

Antonius Episcopus fervidè & graviter admonet, & exhortatur suos subditos, ut diebus Dominicis, & festivis, diligenter intersint Concionibus & aliis Divinis Officiis in Ecclesia Cathedrali. Quæritur jam, an Antonius tulerit legem suis subditis audiendi Conciones & alia Divina Officia in Ecclesia Cathedrali?

1.

RESOLUTIO est negativa. Ratio est: Quia *Lex* definitur, quòd sit *Regula stabilis actionum humanarum, lata communitati, propter bonum commune, ab habente auctoritatem publicam in communitatem, obligans ad aliquid faciendum, vel omittendum*; sed Antonius in casu proposito non obligavit subditos

2.

A

ditos

2 Supplement. II. Conferent. P. Sargar,

ditos ad audiendas Conciones & alia Divina Officia in Ecclesia Cathedrali, sed tantum eosdem admonuit, & exhortatus est ad hoc faciendum; *Exhortatio* autem, *Admonitio*, & *Consilium* non pariunt obligationem; alias omnes tenerentur & obligarentur ad servanda tria Evangelica consilia, quod nemo sanus dicet: ergo Antonius non tulit legem.

CONFERENTIA II.

De Conditionibus ad validam legem Requisitis.

3. Bonifacius Princeps tulit legem, per quam suis subditis divitibus & pauperibus æquale tributum imposuit. Ratione hujus casus quæritur 1. Quænam Conditiones ad validam legem requirantur? 2. An lex lata à Bonifacio Principe fuerit valida, & obligatoria?

4. RESOLUTIO I. Ad legem, ut valida sit, requiruntur IV Conditiones: 1. est, ut sit *stabilis & perpetua negativè*, hoc est, ut à Legislatore non limitetur ad certum tempus, sed quantum est ex natura rei, semper exigit durare, etiam mortuò Legislatore; per hoc enim lex differt à præcepto, quod non est stabile, & perpetuum. 2. Lex debet esse *Iusta & observatu possibilis*; siquidem omnis lex ultimata derivat suam vim obligandi à DEO; DEUS autem ob suam infinitam sanctitatem nequit obligare, nisi ad id, quod justum & licitum est.

est. Deinde *ad impossibile nemo tenetur*: ergo Lex debet esse observatu possibilis.

3. Lex debet esse *utilis bono communi*; quia alias foret frustranea & inanis, maxime, quia potestas Legislativa Principibus ad bonum commune concessa legitur *Sap. 6.*

& *Rom. 13.* 4. Lex debet à *publica potestate ferri pro perfecta communitate*, quia lex debet procurare bonum commune; sed procurare bonum commune spectat ad eum, qui publicam potestatem habet in communitatem: ergo lex debet ferri à potestate publica pro perfecta communitate.

RESOLUTIO II. Lex à Bonifacio Principe lata & imponens suis subditis divitibus & pauperibus æquale tributum, non fuit valida & obligatoria. Ratio est: quia non fuit iusta; est enim contra iustitiam, quod subditus pauperculus tantundem debeat contribuere ad sustentationem Principis, & communes necessitates, quantum subditus dives; cum tamen tantundem in suis bonis non possideat.

CONFERENTIA. III.

De Differentia Legis à Præcepto.

Conradus Prælatus Regularis præcepit Paulo suo subdito Regulari, ne certam domum frequentet propter morantem inibi personam alterius sexûs, & ad vitandum scandalum, quod ex frequentatione talis domûs in ejus vicinia exori-

4 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

tur. Interea moritur Conradus Prælatus Regularis, quò mortuò, quærit Paulus, an adhuc teneatur præceptò sui Prælati? Ante Resolutionem.

7. *Sciendum*, legem & præceptum convenire in hoc, quòd utrumque obligationem inducat aliquid ponendi, vel omit-
tendi; cùm utrumque procedat à supe-
riore, qui obligandi habet potestatem;
differunt tamen *in tribus*. 1. Quia præ-
ceptum potest ferri personæ privatæ; Lex
verò necessariò debet ferri communitati.
2. Quia præceptum potest imponi à quo-
cunque superiore; Lex verò ferri nequit
nisi à superiore habente potestatem publi-
cam. 3. Quia præceptum *communiter* ex-
spirat morte mandantis; non verò lex.
Dictum est: *Communiter*; nam mandatum
non expirat morte mandantis. 1. Si sit
ad pias causas. 2. Si sit favorabile doti
matrimoniali, vel alicui scholastico. 3. Si
mandatarius jubebatur aliquid exequi post
mortem, aut ante mortem, vel saltem
post mortem. 4. Si res non sit ampliùs
integra. 5. Etiam si res sit adhuc integra,
si executio gratiæ alicujus sit mandata in
favorem alicujus, & non relicta ipsius ar-
bitrio. Ita *la Croix l. 1. n. 566*. Jam se-
quitur

8. RESOLUTIO. Conradus Prælatus
Regularis mandando suo Regulari subdito,
nomine Paulo, ne frequentet certam Do-
mum

mum ad vitandum scandalum, imposuit illi, non legem, sed *Præceptum* obligans sub mortali; quia in re gravi. Ratio est: quia hoc mandatum latum est, non communitati, sed personæ singulari in ejusdem privatum bonum. Quia verò præceptum exspirat morte mandantis, hinc etiam hoc præceptum, quantum præcisè erat positivum & latum à *Conrado Prælato Regulari*, hoc mortuò exspiravit, nisi per potestatem Legislativam huic præcepto fortè specialiter fuisset attributa stabilitas, qualem in Societate Jesu habent præcepta superiorum, teste *la Croix cit.* Dixi: Hoc præceptum, quantum præcisè erat positivum, & latum à *Conrado Prælato Regulari*, hoc mortuò exspirasse; liquidem etiam à Jure naturali & Divino præcipitur evitatio scandali; cujus, si in casu præsentis fuit adhuc periculum, Paulus etiam mortuò suo prælatò, adhuc à Jure naturali & Divino obligatur ad non frequentandam domum prædictam, ne det scandalum, nec se exponat periculo incidendi in peccatum luxuriæ cum inibi morante persona alterius sexûs.

CONFERENCE IV.

Dominicus subditus dubitat de lege, vel præcepto sui superioris, an sit justum; hinc quærit ex Confessario, num teneatur obedire tali legi, vel præcepto sui superioris?

9.

10.

RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est 1. Quia noster S. Bernardinus Senensis in *Dialogo de Obed.* dicit: *Ubi subditus rationabiliter dubitat, an, quod præcipitur, sit peccatum, an non, tunc profectò obedire debet.* Idem docuit antea Doctor noster Seraphicus S. Bonaventura in *Speculo Discipl.* c. 4, similiter docent alii DD. 2. Quia in dubio an lex sit justa, præsumitur pro lege, & Legislatore; siquidem certa est potestas & voluntas obligandi; dubia verò libertas subditi; adeoque melior est conditio possidentis Legislatoris; alias nimia daretur licentia non parendi legibus; quia nunquam deessent, qui apparentibus rationibus legem quamvis justam in dubium revocarent; unde sequeretur discordiæ superiorem inter & subditum, scandala, perturbationes &c. quæ sunt mala certa, ubi econtra malum, quod ex obedientia timeretur, nempe materialis transgressio legis Divinæ, non esset certum, sed solummodò dubium; malum autem certum vitari debet præ dubio: Ergo.

CONFERENTIA V.

De Divisione Legis.

11.

Fabianus in examine pro cura animarum interrogatur, *quali lege præceptum sit honorare parentes, communicare in periculo mortis, jejunare in Quadragesima?* An nimirum lege naturali, Divinâ, vel humana?

Quid

Quid respondebit ? Ante Resolutionem

Notandum, legem ut sic dividi in *Naturalem*, & positivam. Ratio est : quia omnis obligatio passiva stabilis oritur, vel ex natura actûs, vel ex liberâ jussione superioris : si primum ; proveniet à lege naturali ; si secundum ; à lege positiva. Lex positiva ulterius dividitur in *Divinam*, quæ scilicet à DEO liberè, & non necessariò fertur, & in *Humanam*, quæ à Legislatore humano fertur. Lex Divina rurûs duplex est, *vetus seu Mosayca*, & *nova seu Evangelica* ; Lex vetus est, quam dedit DEUS Moyfi per ministerium Angelorum in monte Sinai, & per Moysen populo Isralitico. Lex nova est, quam tulit Christus novi Testamenti Author, & partim per seipsum, partim per Apostolos promulgavit. Lex Humana subdividitur in *Ecclesiasticam*, quæ nimirum fertur à potestate Ecclesiastica, quæque plurimùm continetur in Jure Canonico, & in *Civilem*, quæ fertur à potestate sæculari, & plurimùm continetur in Jure Civili. Jam sit

12.

RESOLUTIO. Fabianus Respondebit, quòd honorare parentes sit præceptum *Jure seu lege Naturali* ; quia honorare parentes habet intrinsecam & necessariam convenientiam ad naturam rationalem quâ talem : communicare in periculo mortis est præceptum *Jure seu lege Divinâ Evangelica*,

13.

lica; quia hoc, modò Christus Dominus in Evangelio præcepit: Jejunare in Quadragesima est præceptum à Jure seu lege Humana Ecclesiastica; quia Jejunium Quadragesimale ab Apostolis sumpsit Exordium.

CONFERENTIA. VI.

De Ignorantia legis Naturalis.

14. Gordianus adolescens fatiſ adultus confitetur, se sæpiſſimè pollutionem procurâſſe; qui cùm propterea objurgaretur à Confessario, respondet, se non scivisse, quòd hoc eſſet peccatum, sed tantùm putâſſe, si cum aliqua fæmina rem haberet, se tunc peccaturum. Quæritur, an Confessarius poſſit tali adolescenti credere, quòd habuerit ignorantiam Legis Naturalis de non committenda pollutione, & quidem inculpabilem?

15. RESOLUTIO eſt affirmativa. Ita multi apud *la Croix l. 1. n. 723*. Ratio eſt: Quia licèt circa prima principia Juris naturalis, & circa conclusiones ex illis immediate & clarè deductas non detur, *saltem diu*, ignorantia invincibilis, tamen circa conclusiones mediatè & obscure ex illis deductas potest dari ignorantia invincibilis juxta *sanctos Doctores, Seraphicum, & Angelicum* & innumeros alios, teste *la Croix cit. n. 720*. Siquidem tales conclusiones debent ex primis Juris naturæ principiis deduci *per studium*, uti loquitur *Albertus*

bertus Magnus, & per instructionem superadditam, uti loquitur S. Bonaventura, ideoque indigent Disciplinâ, quâ minores à sapientibus instruuntur, uti habet S. Thomas; atqui plurimi non studuerunt, nec sunt instructi: ergo in multis potest circa similes conclusiones dari ignorantia invincibilis, quod etiam experientia Confessarios in sacro Tribunali satis docet, ubi inter rusticos multa quandoque superstitiosaprehenduntur, quæ tamen ipsi bonâ fide practicant, imò subinde affirmant, se nescivisse, fornicationem, aut etiam bestialitatem esse peccaminosam, ut ipsemet audiui.

CONFERENTIA VII.

De Materia Legis.

Hermenegildus sæpius in animo plenè deliberatè fovet hæresin formalem, cum pertinacia, assentiendo dogmatibus hæreticis; nunquam tamen eam hæresin in actum externum prodire permittit; unde quæritur, an merè interna Hermenegildi hæresis sit materia legis, seu an sit prohibita aliquâ lege? 16.

RESOLUTIO. Actus merè interni (sicut etiam fuit hæresis interna Hermenegildi) possunt præcipi & prohiberi lege naturali, & Divinâ; nec de hoc est dubium; cum Auctor Legis naturalis & Divinæ sit DEUS, qui utique habet potestatem in actus omnes, etiam merè inter- 17.

nos, quos etiam cognoscere & punire potest. Attamen actus merè interni à Lege humanà Ecclesiastica & Civili nec præcipi nec prohiberi possunt. Ita. D. Thomas 1. 2. q. 91. art. 4. & plurimi antiqui & recentiores apud la Croix l. 1. n. 649. Ratio est: Quia potestas humana debet exerceri modò humanò; sed non exerceretur humanò modò, si tenderet directè in actus merè internos, etiam ut conjunctos cum externis, inquit Lugo in Resp. Moralibus l. 6. d. 7. quia agere de merè internis ad solum DEum, & creaturas spirituales spectat; commercium verò humanum tantum attingit externa sensibus subjecta; atque inde etiam est, quòd DEus pro hominibus non instituerit sacramenta insensibilia, sed sensibilia, & quòd lex purè interna, & exterius non manifestata neminem obliget, etiamsi sciretur existere in mente Legislatoris volentis obligare; quia nempe humanò modò non est applicata: ergo Lex humana Ecclesiastica & Civilis non potest præcipere aut prohibere actus merè internos, maximè, cum sit commune axioma, quòd ad Ecclesiam non spectet Judicare de internis. Ex his colligitur, hæresin merè internam Hermenegildi fuisse quidem prohibitam lege naturali, & Divinà, non tamen humanà Ecclesiastica & Civili, & ideo nec incurrit excommunicatio.

cationem, aut aliam pœnam à Lege humana impositam.

CONFIDENTIA VIII.

Hermenegildus postquam hæresin animo conceptam satis diu fovisset, eandem etiam verbis externè prodit dicendo: *revera Christus non est in Eucharistia.* Sed nullus hominum verba præfata audiverat; quia Hermenegildus ea nullò præsentē edixerat. Quæritur jam occasione hujus casûs, *an actus externus*, qui nimirum per externas hominis potentias exercetur, si fuerit occultus, sit materia Legis humanæ, & ab ea præcipi, vel prohiberi possit, & consequenter, an Hermenegildus per externam suæ hæresis manifestationem licet occultam incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ? 18.

RESOLUTIO. Actus externus, etsi occultissimus, est materia Legis humanæ, & subiacet hujus pœnis. *Communis DD.* Ratio est: quia talis actus habet omnia requisita, ut sit proxima materia Legis humanæ, adeoque etiam pœnalis; quamvis enim sit occultus, est tamen ejusdem naturæ cum publico, solumque extrinsecum testimonium deest, quod est per accidens. Unde inter actum internum, & externum occultum hæc est differentia, quod ille ex natura sua, & per se sit occultus, & ideo pœnæ Legis humanæ non subiacet; hic verò tantum per accidens occultus 19.

tus est, & ideo pœnam Legis humanæ subterfugere non debet; Lex enim respicit, quod est per se. Ex quo infertur, Hermenegildum, de quo est casus, per suam hæresin externam licet occultam peccasse contra Legem Ecclesiasticam, & incurrisse Excommunicationem Bullæ Cœnæ.

CONFERENTIA IX.

20. Julianus die Dominicô interfuit quidem in Ecclesia sacrificio Missæ, sed non habuit intentionem audiendi Missam. Quæritur, an satisfecerit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro?

21. RESOLUTIO est negativa. Ratio est: Quia Lege humanâ, vel præcepto possunt indirectè præcipi & prohiberi actus interni ad actuum externorum directè præceptorum, vel prohibitorum moralem substantiam requisiti; atqui ad moralem substantiam auditionis Missæ requiritur sinè dubio intentio & voluntas audiendi Missam: ergo. Major probatur; quia Lex humana potest præcipere actus externos, morales & honestos, sed ad actus externos, ut sint morales & honesti, utique requiritur intentio illos faciendi: ergo, cum Julianus non habuerit intentionem audiendi Missam, non satisfecit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro.

CONFERENTIA. X.

22. Kilianus tempore Paschali confitetur,
&

& communicat, nihil cogitans, quod per illam, confessionem & communionem velit satisfacere præcepto Ecclesiastico de annua confessione, & communione Paschali peragenda: Item recitat rosarium, quod ex voto tenetur recitare, sed nihil cogitat de voto. Denique orat Litanias Lauretanas ipsi impositas pro pœnitentia sacramentali, sed etiam de hac nihil cogitavit. Quæritur, an Kilianus satisfecerit præcepto Ecclesiastico, suo voto, ac pœnitentiæ sacramentali?

RESOLUTIO est affirmativa, & 23.
Communissima DD. Ratio est: Quia ad implendam legem vel præceptum (ad cuius modum obligat etiam votum & pœnitentiæ sacramentalis impositio) non requiritur intentio satisfaciendi legi vel præcepto; siquidem lex tantum præcipit liberam operis externi executionem, non autem, ut aliò peculiari actu quis velit vel intendat præcepto satisfacere, sive, *ut alii loquuntur*, præcepta non obligant ad obedientiam formalem, hoc est, ut aliquid fiat, *quia præcipitur*; sed tantum ad materiale, sive ut fiat, *quod præcipitur*.

CONFERENTIA XI.

Leonardus die festo multis in Ecclesia 24.
 præsentibus hominibus audit Missam, ut ab illis videatur, & laudetur, atque etiam, ut ipse alios videat, præsertim fæminas, earumque vanum corporis ornatum.
 Quæ-

Quæritur, an satisfecerit præcepto Ecclesiæ de audienda Missa in die festo?

25. RESOLUTIO est affirmativa. Ita Sanchez, Laymann, Lugo, & Communis apud Mastrium in Theol. Mor. disp. 2. q. 5. Ratio est: quia Lex præcipit tantum substantiam actionis ex objecto suo honestæ, non autem finem, vel circumstantias, nisi hoc sufficienter exprimat; ergo cum in hoc casu Leonardus posuerit auditio- nem sacri, quæ quoad substantiam, & ex objecto fuit actio honesta, per ipsam sa- tisfecit Legi Ecclesiasticæ de audiendo sa- cro in die festo, licet aliam legem de non captandâ vanâ gloriâ &c. violaverit. Idem ob eandem rationem videtur dicen- dum, etiamsi actus quoad substantiam & ex objecto honestus fieret peccaminosus mortaliter ex fine extrinseco, vel circum- stantia, quod nempe per illum etiam sa- tisfieri possit obligationi legis, & quidem etiam latæ à superiore Ecclesiastico, nisi sufficienter exprimat, se non solum actus substantiam præcipere, sed etiam modum, quô similiter honeste fiat, absque ullo peccato in sui exercitio ex circumstantiis contracto. Herinx de Legibus disp. 3. q. 7.

CONFERENCE XII.

26. Marcellinus quærit ex Confessario, an Dominicâ proximâ, in quam etiam ca- dit festum Epiphaniæ, teneatur audire duo sacra, unum propter Dominicam, & alte- rum

rum propter festum Epiphaniæ, vel an sufficiat audire unicum?

RESOLUTIO. Sufficit audire unicum. 27.
Ratio est: quia pluribus legibus extra materiam Justitiæ, & nisi aliud colligatur ex mente illas imponentis, potest satisfieri unô, & eôdem actu, juxta *Sanchez*, *Bonacinam*, & alios apud *Mastrium cit.* Cùm enim obligatio legis pendeat à mente Legislatoris, igitur si Legislator permittat, unicô actu satisfieri pluribus legibus, sicut in casu præsentis permittit, teste praxi & consuetudine, sequitur, unicô & eôdem actu satisfieri posse pluribus legibus & præceptis. Excipitur *Materia Justitiæ*, siquidem unicâ solutione satisfieri nequit pluribus debitis; cùm unica solutio non sit æqualis pluribus obligationibus justitiæ commutativæ. In debitis verò legalibus voluntas Legislatoris attenditur, quæ in unum, idemque opus ferri potest; nisi alia mens Legislatoris, vel præceptum imponentis colligatur; nam si Confessarius tibi pro pœnitentia imponeret Rosarium, & tu aliunde ex voto jam obligatus fores, non satisfaceres præcepto Confessarii recitatione Rosarii debitâ ex voto; quia Confessarius, nisi oppositum exprimat, vel aliunde colligi possit, ad rem aliunde, non debitam te obligare intendit.

CON.

CONFIDENTIA XIII.

28. Nicolaus Subdiaconus sub auditione Missæ, quam die festo audire tenebatur, recitat Horas Canonicas, ad quas similiter obligatur. Quæritur, an utriq; obligationi eodem tempore satisfecerit per præfatos duos actus?

29. RESOLUTIO est affirmativa. *Ita communis apud Mastrium cit. q. 5. & Herincæ cit. q. 8.* Ratio est: quia pluribus legibus & præceptis potest eodem tempore satisfieri per plures actus, quando unus non impedit alium debite exercendum; siquidem ille legi satisfacit, qui facit id, quod lege, vel præcepto præscribitur; Sed potest aliquis eodem tempore facere, quod leges diversæ, vel diversa præcepta præscribunt; cum in præceptis & legibus diversitas temporum non præscribatur: Ergo potest eodem tempore pluribus præceptis per diversos actus satisfieri, *quando unus actus non impedit alterum debite exercendum*; Jam autem recitatio Horarum Canonicarum non impedit attentionem requisitam ad Missam, alioquin (*quod est contra receptissimam praxin*) nec liceret sub ea recitare Rosarium ex devotione; siquidem experientia docet, orantem sub Sacro, facile simul attendere ad actiones Missæ, ut de iis testificari possit, quod sufficit.

CONFERENTIA XIV.

De Forma, seu Promulgatione Legis.

Otto Civis inaudierat, conclusam esse 30.
à Magistratu, & subscriptam legem, quâ
pretium pecuniæ certæ monetæ diminue-
tur; igitur ante promulgationem hujus
legis, Otto omnem pecuniam, quam
habuit, similis monetæ, quantociùs ex-
pendit pretiò corrente. Quæritur, an li-
citè? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd promulgatio publica 31.
requiratur ad hoc, ut lex humana actu
obliget, juxta *Communissimam DD. imò certam
sententiam*. Ratio est: quia cum lex sit Re-
gula publica & communis, debet etiam
communiter, & publicè proponi; ita qui-
dem, ut leges imperiales non obligent,
nisi postquam fuerint promulgatæ in sin-
gularum Imperii Provinciarum Metro-
poli, & post lapsum duorum mensium à
facta promulgatione, sicuti statuitur *an-
thenticâ. Ut factæ novæ Constitut. 66. inter no-
vellas Justiniani*; Leges verò Ecclesiasticæ
Episcopales ut obligent, præcisè requiritur,
ut promulgentur in Ecclesia matrice; si
verò fuerint Papales. ut obligent, requi-
ritur, & sufficit, si Romæ fuerint debitè
promulgatæ, modò certò constet esse
Romæ promulgatas; cum enim Papa, &
Episcopi sic possint obligare, & sic velint
obligare, si aliter non exprimant, non est

Ratio, cur non dicamus, eosdem etiam sic obligare. Jam sequitur

32. RESOLUTIO. Otto licitè fecit expendendò dictas pecunias pretiò ordinariò & corrente, etiamsi præsciverit, illud esse diminuendum. Ita *Laymann lib. 3. tr. 4. cap. 17. §. 1. n. 9. citans Navarrum; Lessium, & Covarruviam*. Ratio est: quia illa Lex de diminuendo pecuniæ pretio nondum fuit publicè promulgata: ergo nondum obligabat Ottonem, adeoque poterat pecuniam illam pretiò corrente & nondum diminutò expendere. Subdit tamen *Laymann cit.* Id tamen fateor, Magistratum & Assessores injustè acturos, si ejusmodi Decretum, quod civibus omnibus æqualiter promulgatum esse convenit; alicui antè prodant, vel ipsimet ejus scientiâ utantur cum reliquorum damno. Diversa autem ratio est de aliis, qui non sunt ex Magistratu, aut concilio. Nam quibus nullâ officii obligatione incumbit impedire, ne cives occasione publicorum Decretorum damnum aliquod patiantur, ii nullâ lege justitiæ aut charitatis prohiberi videntur, quò minùs privatâ notitiâ ejusmodi Decreti mox promulgandi utantur.

CONFERENTIA XV.

De Acceptatione Legis.

33. Pancratius audit certam aliquam legem esse latam à Summo Pontifice; sed videt

videt, quòd præfatam legem plurima pars communitatis non observet, nec recipiat, ideo nec ipse eandem observat. Quæritur, an peccet Pancratius. Ante Resolutionem

Notandum, quòd ad valorem legis humanæ five Ecclesiasticæ five civilis non requiratur acceptatio populi, seu subditorum. Ita communissima, & nunc ferè indubitata; quia Alexander VII. damnavit sequentem in Ordine 28. Propositionem: *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam.* Siquidem si valor & efficacia legis dependeret ab acceptatione populi, reverà Princeps, seu Legislator non foret absolutus Dominus, sed penès subditos resideret præcipue, vel pro parte potestas condendi leges. Jam sit

34.

RESOLUTIO. Pancratius non observandò legem Pontificiam, quam plurima pars communitatis non observat, nec recipit, non peccavit. Ita *Herinx, Reiffenstuel, Navarrus, Suarez Pirhing, Laymann lib. 1. tr. 4. cap. 3. n. 3.* Ratio est: quia lex est commune Præceptum, & primò obligat communitatem: Ergo si non observetur, nec recipiatur à communitate, vel saltem plurima ejus parte, non censetur amplius Legislator velle obligare unum vel alterum duntaxat ad ejus observantiam; nam in iis, quæ respi-

35.

ciunt communitatem, attenditur plurima pars illius, non autem pars minor, neque unus, vel alter privatus homo illius communitatis.

CONFERENTIA XVI.

De Causa effectiva Legis.

36. Angelina Abbatissa nuper voluit legem Ecclesiasticam ferre pro suis subditis monialibus, ut imposterum singulis diebus Mercurii obligarentur abstinere ab esu carniū. Quæritur, an Angelina hoc potuerit? Ante Resolutionem

37. *Sciendum*, quòd potestas ordinaria ferendi leges Ecclesiasticas resideat in Summo Pontifice, & quidem Jure Divino, atque pro omnibus Christianis, ex illo *Joan. 20. Pasce oves meas*; in aliis quoque Ecclesiæ Prælatis, v. g. Archi Episcopis, Episcopis, Abbatibus, &c. residet limitatè, nimirum respectu suorum subditorum; Potestas verò condendi leges civiles residet in Imperatore, Regibus, ac Principibus respectu suorum regnorum ac ditionum, imò etiam in Rêgina regni hærede. Hoc notato sit

38. RESOLUTIO. Angelina non potuit legem Ecclesiasticam ferre pro suis monialibus de abstinence ab esu carniū in die Mercurii. Ita *D. Thomas & plures alii apud Paulum Mezger, de Legibus disp. 34. art. 1. n. 22.* Ratio est: quia fæminæ iure ordinariò non sunt capaces Jurisdictionis spiri-

spiritualis, qualis est potestas ferendi leges Ecclesiasticas; siquidem jurisdictio spiritualis ex Ordinatione Christi Domini ordinariè respicit subiectum capax ordinis, cuiusmodi est masculus, non fæmina; unde etiam fæminæ nequeunt imponere præcepta spiritualia, sed tantum civilia, tanquam Matresfamilias Oeconomicam potestatem habentes. *Nec obstat*, quòd in Reginâ Regni hærede resideat potestas Legislativa civilis; quia hæc non supponit subiectum capax ordinis, sicuti tamen supponit potestas Legislativa Ecclesiastica; ut mox dictum.

CONFERENCE XVII.

De Effectu, seu Obligatione Legis.

Raymundus Prælati Regularis præcepit suo subdito Regulari sub mortali, ne certam domum sæcularem frequentaret, nec ibidem haustum vini sumeret, tum ad vitandum scandalum sæcularium, tum ad evitandum incontinentiæ periculum. Quæritur, an Raymundus hoc potuerit? Ante Resolutionem

39.

Suppono, quòd leges Humanæ tam Ecclesiasticæ, quam civiles obligent in conscientia juxta unanimem Theologorum. Ratio est: quia *ad Rom. 13.* dicit S. Paulus: *Qui potestati resistit, DEI Ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Et intra: Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter con-*

40.

scientiam. Et quamvis lex, quando est purè pœnalis, non obliget in conscientia ad actum præscriptum; quia Legislator non vult sic obligare per legem purè pœnalem, tamen obligat in conscientia ad pœnam. Ita *Suarez, Amicus, Herinx, & alii communiter.* Ratio est: quia, si talis lex in conscientia non obligaret ad pœnam, non foret lex, sed tantùm Consilium, nec aliquis ob ejus transgressionem posset cogi ad sustinendam pœnam; quia in conscientia ad eam subeundam non obligaretur, possetque dari justa contentio inter superiorem & subditum; cùm superior vellet subditum punire, & subditus nollet acceptare pœnam, quia diceret, se non esse obligatum in conscientia ad sustinendam pœnam; ex quo quales absurditates sequi possint, quilibet prudens facile colligere potest. Ulteriùs lex humana in materia gravi potest in conscientia obligare sub peccato mortali, ut patet ex textu *S. Pauli modò citato*, ubi dicit, quòd *resistentes potestati, ipsi sibi damnationem acquirant*, utqote, quia fuerunt legi inobedientes, & non obediendò peccarunt mortaliter. Jam sit

41. RESOLUTIO. Raymundus Prælat-
 tus Regularis potuit sub mortali suo sub-
 dito Regulari præcipere, ne certam do-
 mum sæcularem frequentaret, nec ibi-
 dem haustum vini sumeret, ad evitan-
 dum scandalum, & incontinentiæ peri-
 culum.

culum. Ratio est: quia licet lex humana in materia absolute, & respective levi nequeat obligare sub mortali, tum quia materia taliter levis est incapax obligationis gravis; tum quia lex talis foret injusta & irrationabilis, tamen in materia absolute levi, & respective gravi lex humana potest obligare sub mortali; quia tunc Legislator ob graves circumstantias habet gravem & justam causam prohibendi, vel præcipiendi aliquid sub mortali; sicuti constat de esu pomi in se levi, graviter tamen prohibiti primis parentibus in recognitionem debitæ DEO obedientiæ; adeoque licet frequentare domum aliquam sæcularem, & in ea sumere haustum vini, sit materia absolute levis, tamen à Raymundo Prælato Regulari potuit suo subdito Regulari prohiberi sub mortali ob concurrentes graves circumstantias, videlicet ob evitandum scandalum aliorum, ac etiam incontinentiæ periculum.

CONFERENCENTIA XVIII.

Sebastianus Dux militiæ præcipit militi suæ cohortis, ne suam stationem derelinquat, etiamsi præsentissimum instet mortis periculum. Quæritur, an Sebastianus potuerit id præcipere, & an miles teneatur obedire? 42.

RESOLUTIO est affirmativa, & communis DD. apud Laymann, Mastrium, 43.

Herinx, & alios. Ratio est : quia, cum conservatio boni communis sit præferenda bono vitæ privati hominis, omnino dicendum, quod superior, cui ex officio id incumbit, possit subditos obligare, ut non obstante vitæ periculo studeant per observationem legis conservare bonum commune maximi momenti, quod censeretur alioquin graviter periclitari. Et hinc communiter docetur, militem teneri tempore periculosô permanere in statione cum aperto mortis periculo ; item Pastorem tempore pestis teneri cum vitæ periculo audire confessiones peste infectorum, si alias eorum animæ perirent ; item Catholicum ab hæreticis metu mortis adactum ad comedendas carnes die veneris in contemptum legis Ecclesiasticæ, debere potius mori quam carnes comedere ; quia alias censeretur etiam contemnere Ecclesiæ potestatem, quod nullô casu licet, cum hoc sit intrinsecè malum. *Extra hos casus* Lex humana non obligat cum periculo mortis, aut alterius gravis damni : quia quando non urget necessitas boni communis, nec sequitur contemptus fidei, aut legis Ecclesiasticæ, lex tam severa meritò censetur superare humanam fragilitatem, adeoque non obligare ; quod etiam confirmat *consuetudo, & communis DD. consensus*, ex quibus constat, multas leges non obligare, quando est peri-

periculum etiam minoris mali, ut patet in lege jejunii, in lege de audiendo sacro, &c. à quarum observatione multis casibus excusamur.

CONFIDENTIA XIX.

Tribonianus die Sabbathi ita se replet vinò, ut prævideat, quòd propter ægritudinem ex eo potu causandam nequeat audire Missam die Dominicâ sequenti. Unde dubitatur, an Tribonianus non tantum peccet in hoc casu contra legem temperantiæ, sed etiam contra legem Ecclesiæ præcipientis die Dominicâ auditionem sacri? Ante Resolutionem

44.

Notandum, quòd ipsò die, quò adest obligatio præcepti, non liceat illi, qui pergit obligari lege, absque rationabili causa ponere impedimentum, quo minus eam observet. Ratio est: quia: Legislator etiam humanus potest obligare ad non ponendum tale impedimentum; praxis autem utriusque fori habet, quòd mens Legislatoris sit obligare ad tollendum ipsâ die impedimentum ab eo, qui perget obligari lege. Hinc etiam peccat, qui unâ aut alterâ horâ ante mediam noctem diei festi exit venaturus, prævidens ideo se non auditurum sacrum. Ratio est: quia tunc censetur moraliter adesse festum, & urgere præceptum juxta Tamburinum l. 4. in Decalog. c. 2. §. 2. Et idem est de aliis similibus casibus. Econtra, si absit intentio

45.

defraudandi legem, non peccat ille, qui per actionem ex se non illicitam reddit se pridie impotentem ad legem aliquam humanam observandam, juxta *Suarez, Becanum, Bonacinam, & Dicastillum* apud *la Croix l. 1. n. 793.* adeoque non peccat, qui die sabbathi iter ingreditur, praevidens se cras non posse audire sacrum; imò nec, qui ad venationem exit, uti pluribus docet *Gobat in Exper. tract. 5. n. 453.* nisi exiret circa decimam, vel undecimam horam noctis. Jam sit ad casum

46.

RESOLUTIO. Tribonianus replens se ita vinò, ut causârit sibi ægritudinem, utique peccavit contra legem temperantiæ, de quo nemo sanus dubitat; tamen probabiliter non peccavit mortaliter contra legem Ecclesiæ præcipientis auditionem Missæ die Dominicâ. Ita *Gobat in Exper. tract. 5. n. 425. citans Becanum, & Henriquez.* Ratio est: quia quoties non constat positivè, esse communem fidelium sensum, quòd hæc aut illa lex in particulari obliget ad non ponenda pridie instantis obligationis impedimenta, toties censendum est, non adesse ejusmodi obligationem; atqui non constat ex communi sensu fidelium, legem de sacro audiendo obligare ad non ponendum pridie festi impedimentum sacri ob ægritudinem; quod etiam in specie loquens de ebrietate pridie festi, supponit *Castro-*
palans

palais tr. 3. punct. 21. ver. dixi. Ergo Tribonianus die sabbathi, ex lege Ecclesiastica de audiendâ Missâ sequenti Dominicâ, non obligabatur ad non ponendum impedimentum impletioni hujus legis, & consequenter per excessivum vini potum causandô sibi ægritudinem, ob quam die Dominicâ sequenti non potuit audire sacrum, non peccavit contra legem Ecclesiæ de audiendo sacro. Ita rursus Gobat in *sua Theol. Juridico Morali cap. 27. n. 75. citans Bonacinam.* Addit tamen n. 79. Hanc doctrinam non esse *semper*, sed *communiter* veram; quia datur una vel altera lex humana, quæ etiam obligat, ne pridie ponatur impedimentum impletioni legis die sequenti obligantis. Sic enim ex praxi tum Magistratûs civilis tum Ecclesiastici, culpæ, & poenæ rei sunt illi *aditui, pistores, sartores, sutores*, qui die sabbathi, cùm possunt, non faciunt necessaria circa ornatum & munditiem templi, non pin-sunt panem die Dominicô necessarium, non parant vestes, & calceos utendos die Dominico post prandium, aut die lunæ. Similiter pridie ultimæ diei temporis Paschalis, in quam quis distulit communionem Paschalem, non licet ponere impedimentum communioni Paschali sequenti die peragendæ. Idem proportiona-liter dicendum de præcepto confessionis annuæ.

CON;

CONFIDENTIA XX.

De subiecto Legis Humanæ.

47. Vigilantius Dominus habet servum nomine Andream perpetuò amentem, cui diebus veneris porrigit carnes comedendas, eúmque instigat ad impudicos tactus circâ fœminas exercendos, docetque modum blasphemandi. Quæritur occasione hujus casûs: quodnam sit subiectum legis, & an vigilantius in casu proposito peccaverit? Ante Resolutionem

48. *Sciendum.* 1. Subiectum legis naturalis, & Divinæ Evangelicæ esse omnes homines; quia harum Legum-Lator & Conditor est DEus, qui potuit, & voluit per easdem omnes homines obligare. 2. Subiectum legis humanæ non sunt *Infantes* usum rationis nondum consecuti, sicuti & perpetuò amentes. Quia lex est Regula actuum humanorum: ergo ubi non est capacitas rationis, & actuum humanorum, sicuti est in infantibus & perpetuò amentibus, ibi non est subiectum legis, & consequenter præfati non obligantur legibûs humanis; unde illis tempore Quadragesimæ licitè dantur carnes. Quia verò amentes per intervalla tantum delirantes, sicuti & ebrii, absolutè sunt capaces rationis, hinc à legibus etiam humanis non eximuntur, sed solum tempore delirii, & ebrietatis per accidens, nimirum ex defectu usus rationis, à formali

mali legum transgressione excusantur; nequeunt proinde alii diebus esurialibus præbere similibus amentibus vel ebriis carnes, quamvis eos licite retineant domi diebus festivis & Dominicis, licet per hoc impediantur ab auditione Missæ. Disparitas est: quia lex de audienda Missa imponit actum humanum & moralem, cujus non sunt capaces similes amentes & ebrii tempore delirii, & ebrietatis; lex verò de non comedendis carnibus imponit abstinentiam à carnibus ad mortificationem corporis, cujus sunt capaces similes amentes, & ebrii, adeoque licet ipsi ob defectum usûs rationis non peccent formaliter comedendò carnes, tamen alii, qui præbent illis carnes, peccabunt formaliter, cum eosdem non excuset defectus usûs rationis. Ex his sequitur

RESOLUTIO. Vigilantius suo famulo Andreæ perpetuò amenti diebus veneris porrigendò comedendas carnes, non peccavit. Ratio est: quia non fuit cooperatus ad transgressionem legis Ecclesiasticæ de non comedendis carnibus; siquidem suus famulus Andreas, utpotè perpetuò amens, legibus humanis non tenetur. At incitandò Andream ad turpes tactus & blasphemias peccavit mortaliter vigilantius; quia lex naturalis utpote trahens suam originem à natura intellectuali de se rationis capaci, obligat etiam perpe-

perpetuò amentes & infantes, ita tamen, ut licet ipsi legem naturalem transgrediendò, per accidens ob defectum rationis non peccent formaliter, tamen alii instigantes similes amentes & infantes ad exercendos actus intrinsecè malos contra legem naturalem, formaliter peccent; quia blasphemia, luxuria &c. etiam ab amentibus & infantibus exercita est naturæ rationali quæ tali, & DEO ejus auctori disconveniens.

CONFERENCE XXII.

50. Wilibaldus puerulus nondum septennis, tamen jam est assecutus usum rationis perfectæ, ita ut mortaliter peccare possit. Hinc dubitatur, an teneatur legibus Divinis, & humanis?

51. RESOLUTIO I. Wilibaldus legibus humanis non tenetur, adeoque potest diebus esurialibus adhuc comedere carnes. Ita *la Croix l. 1. n. 676. citans Dianam, Burghaber, Illsung, & alios*. Ratio est: quia leges humanæ in obligando procedunt humanò modò, nec obligant nisi habentem usum rationis, quem non præsumunt, nisi post completum septennium; leges enim humanæ attendunt ea, quæ communiter contingunt; atqui communiter non contingit usus rationis ante septennium completum: ergo Wilibaldus puerulus nondum septennis, etsi assecutus plenum rationis usum, non tenetur legibus

bûs humanis. Post septennium verò completum, si pueri usum rationis (qui tunc adesse præsumitur, quæ tamen præsumptio cedit veritati) consecuti fuerint, obligantur legibûs humanis, *quarum materia ipsorum ætati est conveniens*; quia tunc sunt capaces obligationis Legum humanarum; adeoque tenentur diebus jejuniorum abstinere à comedendis carnibus, non tamen à secunda refectiōe, nisi post vigesimum primum annum ætatis completum; quia Ecclesia prius non obligat ad abstinendum à secunda refectiōe. Quod verò attinet communionem Paschalem, & auditionem Missæ diebus Dominicis & festivis, obligantur ad eam, modò pro illo tempore, quò satis sunt intelligentes rerum ad sacram communionem, & auditionem Missæ spectantium, quod contingit communiter circa annum undecimum ætatis quoad communionem, & circa annum ætatis nonum quoad auditionem Missæ.

RESOLUTIO II. Wilibaldus nondum septennis, usum tamen rationis afsecutus, tenetur legibus Divinis, quarum materia ipsius ætati est conveniens. Ratio est: quia leges Divinæ positivæ, utpote, procedentes immediatè à DEO authorem naturæ & gratiæ, & præscribentes magis necessaria ad æternam gloriam consequendam, quàm leges huma-

52.

næ,

næ, citius, & strictius obligant, quam humanæ: ergo modò pueri habeant usum rationis, etsi necdum sint septennes, iisdem obligantur. Hinc tales pueri, si peccent mortaliter, tenentur confiteri, item tenentur elicere actus fidei, spei, charitatis &c.

CONFIDENTIA. XXII.

53. Zwinglianus Hæreticus contraxit matrimonium cum Catharina etiam Hæretica, & sibi consanguinea in tertio gradu. Occasione hujus casûs quæritur, an hæretici teneantur legibus Ecclesiæ, ac proinde, an præfatum matrimonium contra legem Ecclesiæ statuentis talem consanguinitatem pro impedimento dirimente matrimonii, contractum sit validum?

54. RESOLUTIO. Infideles baptizati seu hæretici obligantur legibus Ecclesiasticis, non verò infideles non baptizati. *Communissima.* Ratio est: quia hæretici per baptismum jam sunt ingressi Ecclesiam, ejusque membra effecti: ergo obligantur legibus ipsius; infideles verò non baptizati nondum sunt ingressi Ecclesiam, eò-ipsò, quia nondum sunt baptizati: ergo nec ejusdem legibus obligantur. Ex quo sequitur, matrimonium à Zwingliano hæretico contractum cum Catharina hæretica, & consanguinea in tertio gradu esse invalidum, quia lex Ecclesiæ, quæ etiam

etiam ligantur Zwinglianus & Catharina, etsi hæretici sint, matrimonium cum consanguinitate tali contractum invalidavit in Concilio Lateranensi c. 30. relato c. Non debet. De Consanguinit. & affinitate.

CONFERENCE XXIII.

Azarias Legislator tulit pro suis subditis legem, ne portent vestes argentô, vel aurô intertextas. Quæritur, an ipse Azarias etiam hac lege obligetur? Ante Resolutionem

55.

Sciendum, quòd Legislator humanus teneatur omnibus legibus, etiam propriis, quæ continent Jus naturale vel Divinum positivum; quia hæc jura, cum procedant ab authore DEO, sunt supra Legislatorem humanum, quamvis ab Eo, populo per suam legem humanam proponantur, & declarentur. Item si aliqua communitas sit Legislator v g. Capitulum Generale, vel Provinciale in aliquo Ordine Religioso, legibus à tali latis singula ejus membra, ac proinde etiam, qui legem condiderunt, obligantur, & ad observantiam compelli possunt, ex c. cum omnes. De Constitutionibus. Jam sit ad Casum

56.

RESOLUTIO. I. Azarias Legislator non tenetur ad præfatam suam legem observandam, sed potest uti vestibus argentô, aurôque intertextis. Ratio est: quia certum est, quòd si lex contineat

57.

materiam subditis propriam, cujus observatio dedecet dignitatem & statum Legislatoris, hic nullatenus suâ lege stringatur. Unde licet lex præcipiat, ut solvantur tributa, Legislator illa solvere non tenetur. *Sed quid si Azarias simul foret Episcopus, & legem jejunii ferret pro vigilia v. g. Immaculatæ conceptionis B. V. Mariæ, an etiam ipse teneretur jejunare? Ad hanc Quæstionem fit*

- §8. RESOLUTIO II. Quamvis Legislator humanus non teneatur suis legibus (etiam, quarum materia æquæ ipsum ac subditos decet) *quoad vim coactivam*; quia nemo seipsum propriè ad pœnam cogere, aut sibi imperare valet; cum nemo sit suiipsius superior; *nec quoad vim directivam directè* ob eandem rationem; quia Legislator respectu suiipsius non est superior, nec subditus; tamen tenetur *quoad vim directivam indirectè*, hoc est, Legislator directè obligatur à lege naturali ad se conformandum suis subditis in observantia suarum legum; cum teneatur procurare bonum commune per suas leges, cujus procuratio maximè dependet à bono exemplo Legislatoris, dum is docet exemplo, quod præcipit verbò: adeoque etiam noster Azarias tenetur jejunare in vigilia Immaculatæ conceptionis B. V. Mariæ.

CONFERENTIA XXIV.

Barnabas Parochus vendit Scapham frumenti suæ regionis pro duodecim florenis, contra legem Principis sæcularis taxantis pretium similis Scaphæ octo florenos. Quæritur, an licitè, & justè egerit?

59.

RESOLUTIO. Licet Clerici & Regulares non obligentur legibus civilibus, quæ de personis, locis, & rebus Ecclesiasticis specificè & expressè disponunt, ut patet ex c. *Ecclesia. 10. de Constitut.* & ex hac ratione; quia Ecclesiæ ac personæ Ecclesiasticæ, earumque res sunt exemptæ à jurisdictione sæculari; propter quod etiam directè non obligantur legibus civilibus, etiamsi specificè, & expressè de iisdem non disponant; nihilominus Clerici & Regulares indirectè ligantur legibus civilibus generaliter aliquid statuentibus ob publicam utilitatem vel necessitatem Reipublicæ, v. g. quæ iusta rerum venalium pretia taxant, vel quæ prohibent merces à provincia extrahi, vel quæ præscribunt formam contractibus &c. Est communis Theologorum ac Canonistarum apud *Suarez, Mastrium, Herincx, Reiffenstuel lib. 1. Dec. tit. 2. n. 301.* Ratio est: quia lex naturalis dictat, quod cives & membra aliqujus Reipublicæ, licet exempta, sicut sunt Clerici & Regulares, debeant concurrere ad conservandam communem Reipublicæ

60.

felicitatem; nam juxta *Regulam Juris* 55. in 6. *Qui sentit commodum, sentire debet & onus*; hoc autem fieri nequit, nisi & ipsi se accomodent aliis Reipublicæ membris in observandis legibus totam communitatem concernentibus: ergo. Quare Barnabas Parochus vendendô scapham frumenti pro duodecim florenis contra legem civilem taxantem pretium similis scaphæ octo florenos, mortaliter peccavit, teneturque ad restitutionem excessûs pretii. Ita apud *Reiffenstuel cit. n. 304. Navarrus, & Sperellus citans alios*. Ratio est: quia Jure naturali ac Divinô præcipitur, ne quis ultrà justum pretium vendat; justum autem pretium censetur illud, quod publicâ auctoritate taxatum est: ergo Barnabas vendendô scapham frumenti duodecim florenis, vendidit notabiliter ultrà justum pretium, à publicâ auctoritate taxatum, adeoque graviter peccavit contra justitiam commutativam, & consequenter tenetur ad restitutionem excessûs pretii.

CONFERENCE XXV.

61. Corbinianus Episcopus pro sua Diæcesi legem tulit, ut omnes in vigilia S. Nicolai Episcopi jejunarent. Nunc autem in Diæcesi Corbiniani situm est Monasterium Regularium exemptorum, cujus superior dubitat, an etiam suum Monasterium teneatur prædictum jejunium obser-

observare? Quid huic superiori dubitanti faciendum?

RESOLUTIO. Regulares exempti 62.
à Jurisdictione Episcoporum, per se, nec directè, nec indirectè, legibus Episcopalibus obligantur, exceptis quibusdam casibus in jure specialiter expressis. Ita *Suarez, Mastrius, Herincx, Reiffenstuel, & alii plures*. Ratio est: quia Regulares Exempti non obligantur legibus Episcopalibus *directè titulo obedientiæ*, cum non subsint jurisdictioni Episcopali; eòipsò, quòd sint Exempti; nec obligantur *indirectè*, videlicet, à *Lege naturali*, ut se conforment cæteris membris; quia ratione sui status sunt partes difformes reliquis partibus, sub eodem capite, scilicet Episcopo contentis, & alias per suas Regulas & Statuta sufficienter ad bonum commune diriguntur: ergo per se non obligantur legibus Episcopalibus; & consequenter Monasterium Regularium Exemptorum, de quo procedit conferentia, non tenebitur ad jejunium ab Episcopo Corbiniano præceptum in Vigilia S. Nicolai Episcopi *per se loquendo*; per accidens tamen v. g. si exinde oriretur scandalum apud sæculares, utique teneretur.

CONFERENTIA. XXVI.

Damasus Rusticus, dum in suo territorio erat dies festus specialis, nempe S. Maximiliani, abiit è suo territorio manè 63.

post auditam Missam, & accessit aliud proximum territorium, in quo non celebratur festivè S. Maximilianus, & ibi per totam diem pro mercede serviliter laboravit. Quæritur, an licitè?

64.

RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est: quia juxta communem Theol. & Canonist. sententiam apud Sanchez, Suarez, Herincx &c. Peregrinus tam physicè quoad suam personam, quàm moraliter, quoad suam actionem, vel omissionem existens extra suum territorium non obligatur legibus specialibus sui territorii; siquidem ex *L. ult. ff. de Jurisdic. Extra Territorium jns dicenti non paritur impune.*

CONFERENTIA XXVII.

65.

Ernestus Bohemus ex Archi-Diœcesi Pragensi venit Peregrinando Egram (civitatem sitam in Diœcesi Ratisbonensi) in Vigilia Omnium Sanctorum, in quâ celebratur festivè S. Wolfgangus ibidem tanquam Patronus Principalis Diœcesis, & ideo etiam in eâdem Vigilia Omnium Sanctorum ibi non servatur jejunium, sed die eam præcedente anticipatur. Jam quærit Ernestus, an in prædicta Omnium Sanctorum Vigilia possit cum incolis Egranis comedere carnes, cum ipse die Vigiliam modò dictam præcedente, utpote existens in Bohemia non jejunaverit; siquidem in Bohemia jejunium non anticipatur, sed observatur juxta legem universa-

versalem Ecclesiæ in Vigilia Omnium Sanctorum?

RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est: quia peregrinus tam physicè, quàm moraliter existens extra suum territorium non tantùm non tenetur legibus propriis sui territorii, sed nec legibus communibus, si eæ in loco, ubi peregrinatur, non vigeant; sicuti docent *Suarez, Sanchez, & Laymann l. 1. tr. 4. c. 11. n. 4.* Est enim tunc privilegium quasi locale, quò omnes frui possunt, qui in eo loco versantur. 66.

Sed quid si Ernestus studiò ivisset Egram, præcise ex hoc fine, ut ibi posset comedere carnes in præfata Omnium Sanctorum Vigilia? Respondeo, adhuc potuisset comedere carnes, & non peccasset. Ita Sanchez, Suarez, Bonacina, & alii plures apud La Croix lib. 1. n. 683. Ratio est: quia licèt tunc egerit quasi in fraudem legis, tamen fraus Ernesto non patrocinator, sed conditio loci, ad quem jus habet accedendi; lex enim non obligat, ne quis exeat è suo territorio, sed tantùm obligat, ut existens in territorio eam observet; Jam autem nullus videtur dolò facere, qui suò jure utitur. *Reg. 55. ff. de Regulis Juris.* Sed quid dicendum ad sequentem casum? 67.

CONFIDENTIA XXVIII.

De Peregrinis contrahentibus Matrimonium.

68. Faustinus & Faustina cupientes contrahere matrimonium proficiscuntur è suo territorio, in quo Concilium Tridentinum de contrahendo matrimonio coram Parocho & testibus est receptum, ad aliud territorium, in quo prædictum Concilium quoad celebrationem matrimonii modò præfatò, non est promulgatum, nec receptum, & ibidem contrahunt matrimonium clandestinum, hoc est, sinè præsentia Parochi & testium. Quæritur, an validè contraxerint? sit

69. RESOLUTIO I. Validum est matrimonium sinè præsentia Parochi & testium contractum in locis, ubi Concilium Tridentinum non est promulgatum. Est certa. Ratio est: quia Concilium Tridentinum sess. 24. De Reform. Matrim. cap. 1. expressè decernit; ut hujusmodi Decretum (de præsentia Parochi & testium) in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat à die primæ publicationis in eadem Parochia factæ, numerandos.

70. RESOLUTIO II. In locis, ubi Concilium Tridentinum promulgatum quidem, sed receptum non est quoad dispositionem de matrimonio Clandestino, incolæ illius loci validè contrahunt matrimonium absque præsentia Parochi, & testium. Ratio est: quia licèt ad intrinsecam

cam legis constitutionem, & obligationem, non requiratur acceptatio populi, tamen, si populus in non acceptatione, & usu contrariò per decennium saltem, pergit, cessat obligare lex, licet primi legem sine justa causa non acceptantes, & non observantes peccarint, prout docet communis sententia Theologorum, & Canonistarum in materia de Consuetudine, & P. Reiffenstuel lib. 4. Decret. tit. 3. n. 119.

RESOLUTIO III. Quando quis è loco promulgati, & recepti Concilii Tridentini se confert ad locum, ubi promulgatum aut receptum non est, ibique cum incola illius loci matrimonium contrahit, validum est sine præsentia Parochi & testium. Ratio est: quia cum contractus matrimonialis individuus sit, & claudicare non possit; incola verò loci illius sine præsentia Parochi & testium valide contrahat, necessariò validum quoque erit matrimonium alterius contrahentis cum eodem; & hoc videtur esse certum.

RESOLUTIO IV. Si Ambo Sponsi è loco recepti Concilii se conferant ad locum non recepti, aut non promulgati Concilii Tridentini, animò verum, vel quasi domicilium ibi figendi, valide ibidem contrahere possunt matrimonium sine præsentia Parochi & testium. Communis & certa apud Sanchez lib. 3. disp. 18. n. 27. Ratio est: quia tunc fiunt incolæ,

& Parochiani illius loci, consequenter non ampliùs stringuntur legibus prioris domicilii jam derelicti.

73.

RESOLUTIO V. Qui aliò fine, quàm contrahendi matrimonium, v. g. negotiationis, aut peregrinationis causâ, in locum non recepti Concilii Tridentini se conferunt, aut ibidem conveniunt, validè ibidem matrimonium contrahunt sine præsentia Parochi & testium, etiamsi animum non habeant figendi ibidem verum, vel quasi Domicilium. *Ita Sanchez, Pontius, Ledesma, Bosco, Reiffenstuel cit. n. 123. cum communi aliorum.* Ratio est: tum, quia peregrini non obligantur legibus & præceptis Ecclesiæ, etiam in sua patria vigentibus, si promulgata, aut recepta non sunt in loco, ubi defacto ut peregrini & advenæ existunt, aut transeunt, sed possunt se accomodare consuetudinibus dicti peregrinationis loci, ut diximus suprâ *Conferentiâ 27.* Tum quia quoad solemnitatem adhibendam in contractibus, solæ inspiciuntur leges & consuetudines loci, in quo contractus celebratur, ita ut secundùm leges, & consuetudinem loci pro valore, aut invaliditate contractûs ibidem celebrati judicandum sit; ut docet *Communissima DD.* eò quòd ratione contractûs quivis etiam peregrinus fortiatur forum, *ex c. fin. de foro competenti, & c. Romana eod. in 6.* Ergo etiam matrimonium utpote
verus

verus contractus, quem peregrinus alicubi celebrat, juxta leges & consuetudinem illius loci judicari debet.

RESOLUTIO VI. Qui solô fine 74.
contrahendi matrimonium, consequenter in fraudem legis, è loco recepti Concilii Tridentini in locum non recepti vel promulgati, v. g. è Germania in Galliam, vel ex Bavaria in Saxoniam se conferunt, animô ibidem nec verum, nec quasi Domicilium figendi, sed tantum simpliciter matrimonium contrahendi, eoque contractô brevi iterum revertendi ad suum Domicilium, invalidè contrahunt matrimonium. Ita *Barbosa, Ledesma, Bosco, Engel, Lugo, Gobat, Zypæus apud Reiffenstuel cit. n. 126.* dicentem, contrariam sententiam amplius docere, à temeritate vix alienum fore. Imo *la Croix l. 6. p. 3. n. 712.* dicit, nostram Resolutionem nunc videri certam ex Responso S. Congregat. & Brevis Urbani VIII. Ad Ferdinandum Archiepiscopum Coloniensem, in quo nostra Resolutio in Terminis Autoritate Apostolicâ approbatur, & confirmatur, Anno 1627. die 14. Augusti. Quod Decretum Pontificium ubique obligare testantur *Lugo, Diana, Tamburinus, Kugler, Gobat, Reiffenstuel & la Croix cit.*

RESOLUTIO VII. Si quis in loco 75.
non promulgati, aut non recepti Concilii Tridentini, verum, aut quasi domicilium
figere

figere seriò intendit, validè ibidem matrimonium contrahit sinè Parocho & testibus, etiamsi ad hunc finem & effectum illuc se conferat. Ita *Reiffenstuel cit. n. 128.* Ratio est: tum quia hòc ipsò, quòd alibi incola & Parochianus fieri quis reverà intendat, & in effectum fiat, planè utitur jure suò, nec in fraudem legis agere dicitur. Tum quia fraus, si quæ esset, re & effectum, quò quis efficitur verus incola & Parochianus talis loci, tollitur. Hinc nec Declarationes Cardinalium, nec Breve Urbani VIII. de hoc casu loquuntur. *Idem dicendum de Vagis* solâ intentione contrahendi matrimonium, ad locum non promulgati Concilii Tridentini se Conferentibus, dummodò prius domicilium reverà ac seriò dimiserint; tunc enim Declarationes Cardinalium, & Breve Urbani VIII. eos non afficiunt, utpote, quæ loquuntur de retinentibus Domicilium, quod bene notandum.

76. RESOLUTIO VIII. Illi, qui è loco non promulgati, vel non recepti ad locum recepti Concilii Tridentini *in puncto* *Clandestinitatis*, se conferunt, non possunt ibi validè contrahere matrimonium sinè præsentia Parochi & testium, sive dein ibi domicilium figant, sive tantum transeant. *Est certa.* Ratio est: quia quivis ratione contractus sortitur forum, adeoque tenetur ad solemnitatem illam, quam leges,

ges, & consuetudines ibidem vigentes præscribunt, juxta quas solas etiam de valore, aut invaliditate contractûs inibi judicatur *ex c. finali. De foro competente, & c. Romana. eod. tit. in 6.*

RESOLUTIO IX. Matrimonia Ca- 77.
tholicorum sinè præsentia Parochi & testium contracta in locis hæreticis illis, in quibus Concilium Tridentinum nunquam fuit promulgatum, sunt valida. Patet *ex Resolutione I. supra n. 69.* Hinc valida sunt matrimonia Catholicorum sine Parocho, & testibus celebrata in Regno Turcico, item in Suecia, Saxonia, Prussia, Anglia, Scotia, Dania, Pomerania, & aliis partibus Septentrionalibus; Quia in his locis Concilium Tridentinum non fuit promulgatum; cùm jam antè illud à vera fide defecerint. Ita *Reiffenstuel cit. n. 137.* Econtra matrimonia Catholicorum sinè Parocho & testibus contracta *Augustæ Vindelicorum, Ratisbonæ, in Hollandia, Zelandia, Frisia, & aliis Confœderatis Provinciis,* sunt nulla, si Parochum Catholicum cum testibus habere potuerunt; si verò Catholici in his locis contrahentes matrimonium non potuerunt habere vel accedere Parochum vel Episcopum, vel alium Sacerdotem ab eis licentiam assistendi habentem, & tamen adhibuerunt duos testes, tunc matrimonia sic contracta sunt valida. Ita authenticè declaravit Congregatio Cardinalium

45 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
narium Concilii Tridentini interpretum,
Anno 1605. 19. Januarii, quam videre
potes apud *Reiffenstuel cit. n. 132.* Idem-
que docent *Bosco, Herincx, Marchant, Pir-*
hing, & communis aliorum.

78. RESOLUTIO X. Hæretici, si abs-
que præsentia Parochi contrahant matri-
monium in locis, ubi Concilium Tri-
dentinum non fuit promulgatum, vel
ubi promulgatum quidem est, Parochus
tamen, aut Ordinarius Catholicus ibidem
non invenitur, nec tutus ad eum accessus
est, valida sunt, quantum est ex parte
Clandestinitatis, sicuti de matrimoniis Ca-
tholicorum in præcedenti Resolutione
diximus, nisi aliud impedimentum ob-
stet.

79. RESOLUTIO XI. Si verò hæretici
sine Parocho & testibus contrahant ma-
trimonia in locis promulgati Concilii,
ubi vel Ordinarius & Parochus Catholi-
cus adest, vel in vicinia facile, ac tuto
haberi potest, tunc invalidè contrahunt.
Patet ex Declaratione Cardinalium citata
Resol. 9. præced. ubi expressè habetur: *Hæ-*
reticos quoque, ubi Decretum dicti cap. 1. est
publicatum, teneri talem formam observare, &
prætereà ipsorum etiam matrimonia absque for-
ma Concilii, quamvis coram Ministro hæretico,
vel Magistratu loci contracta, nulla atque irrita
esse. Quod iterum Recentissimè à Con-
gregatione Cardinalium fuit declaratum
2. May

2. May 1676. quam refert ex integro Bruno Neusser Disp. 182. q. 2. ad finem, & Reiffenstuel cit. n. 141. Vide tamen Conferentiam 195. in fine.

RESOLUTIO XII. Omnia matri- 80.
monia hæreticorum cum alio, quàm
Clandestinitatis impedimento, etsi vi so-
lius legis Ecclesiasticæ dirimente, *ubique*
tandem contracta, sunt irrita, & invalida.
Ita Reiffenstuel cit. n. 142. cum pluribus aliis.
Ratio est: quia hæretici per Baptismum
Ecclesiam ingressi tenentur ad omnes le-
ges Ecclesiasticas pro universali Ecclesia
latas: ergo etiam ad leges irritantes ma-
trimonia cum impedimento dirimente
contracta. Dictum est: *ubique tandem*
contracta; quia quamvis matrimonia cum
impedimento Clandestinitatis contracta
in locis, ubi Concilium Tridentinum
non est promulgatum, sint valida, eò-
quòd Concilium Tridentinum ad valo-
rem illius sui decreti expressè requirat
promulgationem in singulis Parochiis;
tamen valida non erunt hæreticorum ma-
trimonia in loco non promulgati concilii
contracta cum alio, quàm Clandestinita-
tis impedimento dirimente; quia leges
Ecclesiasticæ alia impedimenta statuentes,
talem promulgationem non requirunt,
siquidem si omnium legum Ecclesiasti-
carum promulgatio deberet fieri etiam in
locis hæreticis, vix ullis illi obligarentur
legibus

legibus Ecclesiæ, utpote, quæ apud eos nunquam promulgantur. Nec dici potest, leges Ecclesiasticas apud hæreticos per consuetudinem contrariam fuisse abrogatas; Ratio est, 1. quia consuetudo contra legem nequit introduci, nisi cum consensu Legislatoris; atqui Summus Pontifex nunquam consensit in tales contrarias hæreticorum consuetudines, sed semper contradixit: ergo. 2. Quia consuetudines hæreticorum contra leges Ecclesiasticas sunt irrationabiles; quia directè tendunt in contemptum Ecclesiæ Catholicæ, & Romani Pontificis, adeoque in contemptum Christi. 3. Quia sequeretur, quòd hæretici nullis amplius legibus Ecclesiasticis obligarentur; cùm contra omnes induxerint consuetudinem; sed hoc est contra unanimum DD. & est magnum absurdum; nam ex eo sequeretur, frustraneas esse de facto omnes leges contra hæreticos factas: ergo. Ex his abundè patet, quid sit dicendum ad casum in Conferentia propositum.

CONFERENCE XXIX.

De Peregrinis quoad alia præcepta Ecclesiæ.

81. Godefridus hodie exivit è sua Parochia, & pervenit ad alienam; in hac, & in propria Godefridi Parochia cras est jejunium speciale, & perendie quoque est festum speciale. Itaque quærit Godefridus,

dus,

us, an cras, & perendie existens in aliena Parochia teneatur jejunare, & audire Missam?

RESOLUTIO. Quamvis *Castropalaus*, 82.
& plures alii affirmant; nihilominus *Joannes Sanchez*, *Tamburinus in Decal. lib. 4. cap. 1. §. 2. n. 23.* & *Burghaber Cent. 1. casu 16.* probabiliter negant. Ratio est: quia *Godefridus* in aliena Parochia existens non tenetur ideò jejunare & audire Missam; eòquòd in sua propria Parochia sit etiam jejunium speciale, & festum speciale; siquidem peregrinus existens extra suum territorium non tenetur legibus specialibus sui territorii; deinde *Godefridus* etiam non tenetur jejunare, & audire Missam in aliena Parochia, quia in hac est jejunium speciale indictum, & festum speciale; siquidem peregrinus per se loquendo, etiam non tenetur legibus specialibus locorum, quæ transit, ut docet *Communis DD.* Ergo *Godefridus* in hoc casu in aliena Parochia non tenetur jejunare, & audire sacrum, si abfuit scandalum.

Sed quid si *Godefridus* in hoc casu rediret 83.
ad suam Parochiam in die, quò est jejunium speciale, vel festum speciale, tenereturne in sua Parochia jejunare, vel abstinere ab operibus servilibus & audire Missam etiam, si posset? *Respondeo imprimis*, quòd teneatur abstinere à carnibus, etiamsi in aliena Parochia jam comedisset carnes;

D

cùm

cùm enim Godefridus in sua Parochia, utpote indigena, teneatur legibus specialibus sui territorii, hinc tenetur ad jejunium, quantum est ipsi servatu possibile; quare si in aliena Parochia se tantum semel cibis esurialibus refecisset, posset in sua Parochia tantum sumere collationem; sin verò in aliena Parochia comedisset carnes, vel jam bis totaliter se refecisset, adhuc in sua Parochia deberet abstinere à carnibus; quia hoc præceptum est divisibile à præcepto unius duntaxat totalis refectionis in die jejunii, estque præceptum negativum obligans semper & pro semper, hoc est, pro tota die jejunii. Deinde Godefridus in die festo revertens ad propriam Parochiam tenetur abstinere ab operibus servilibus ob eandem rationem; atque etiam audire Missam, si adhuc aliqua celebraretur; quia nihil eum excusaret.

CONFERENCE XXX.

84. Hippocrates Doctor Medicinæ Germanus proficiscitur ex Germania in Italiam, ubi in Quadragesima vult etiam comedere ova, & lacticia, sicuti consueverat in Germania. Quæritur, an licite possit? Ante Resolutionem

85. *Sciendum*, Quòd peregrinus exiens è suo territorio, & perveniens ad aliud territorium, teneatur legibus specialibus hujus territorii, si in eo nanciscatur Domici-

micilium, vel quasi Domicilium; quia tunc ratione Domicilii fit subditus illius territorii, ex *L. Domicilium. ff. Ad Municipalem*. Item peregrinus tenetur ad leges locales in celebratione contractuum, ubi contrahit, ex *c. finali de foro competentis*. quia ratione contractus sortitur ibi forum. Item peregrini tenentur ad leges locorum, ubi morantur, quæ sunt latæ specialiter ob bonum commune illorum locorum, uti sunt quæ prohibent, ne certæ merces ex oppido evehantur, ne certum genus armorum ferant &c. alias enim inquilini non haberent justam, & sibi debitam defensionem. Rursus ratione delicti peregrini fiunt subditi, & nanciscuntur forum loci, in quo delinquant, ex *c. licet ratione. De foro Competenti*. Extra hos tamen casus peregrini, per se loquendò, seclusò videlicet scandalò, non obligantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt, juxta communem sententiam DD. apud *Laymann lib. 1. tr. 4. cap. 12. n. 4. & alios*. Ratio est: quia lex per se non obligat, nisi subditos; atqui peregrini extra recensitos casus non sunt subditi illius territorii, quod transeunt, utpote nec ratione Domicilii, nec ratione contractus, aut delicti: ergo non tenentur *Legibus specialibus* locorum, quæ transeunt; legibus enim *Communibus* ubique obligantur,

si hæ in proprio & in alieno territorio observentur. Jam sit

86. RESOLUTIO. Hippocrates Medicus Germanus ex Germania in Italiam proficiscens, nequit licite in Quadragesima vesci ovis & lacticiniis. Ita communis sententia, quam tenet *Laymann lib. 1. tr. 4. cap. 12. n. 31. Suarez, Herincx, Mezger, & alii.* Ratio est: quia peregrini tenentur legibus communibus in loco, ubi vigent, esto in loco sui Domicilii non sint in vigore ob consuetudinem contrariam, vel Privilegium; siquidem consuetudines, & Privilegia hujusmodi, communibus legibus, quibus omnes obligantur, derogantia, sunt localia, & hoc ipso ad loci terminos restringenda, quod à jure communi exorbitent; atqui est lex Ecclesiastica communis præcipiens in Quadragesima abstinentiam etiam ab ovis, & lacticiniis, ut patet ex *cap. Denique. Dist. 4.* & docet unanimis DD. quæ lex viget in Italia, non tamen in Germaniæ Provinciis superioribus, ex Privilegio & consuetudine contraria, ob penuriam ciborum Quadragesimalium: ergo noster Hippocrates ex Germania proficiscens in Italiam, tenetur ibidem in Quadragesima abstinere ab ovis, & lacticiniis.

CON-

CONFERENTIA. XXXI.

Jodocus in die S. Sebastiani, qui est 87.
dies festus specialis in suo territorio, li-
benter proficisceretur ad aliud territorium,
in quo dies S. Sebastiani non colitur fe-
stivè; itaque quærit, an priusquam egre-
diatur suo territorio, teneatur audire
Missam?

RESOLUTIO. Si Jodocus jam sit fu- 88.
turus in alieno territorio, quando in suo
celebratur ultima Missa, non tenetur, an-
tequam exeat, in suo territorio audire
Missam; quia si mansisset in suo territo-
rio, potuisset ultimam Missam expecta-
re (sive deinde una, sive plures Missæ le-
gantur in suo territorio) ergo cùm ante
tempus illius sit deobligandus, eòquòd
futurus sit in alio territorio, in quo non
est obligatio, etiam non tenebitur præ-
venire. Sin verò Jodocus non sit futurus
in alieno territorio, quando in suo cele-
brabitur ultima Missa, tenetur, antequam
exeat, in suo territorio audire Missam;
quia Jodocus in suo territorio existens te-
netur in festo speciali sui territorii audire
Missam saltem ultimam, quando legitur;
atqui quando ultima Missa legitur, Jodo-
cus adhuc est in suo territorio existens, ut
supponitur: ergo tenetur eam audire, &
consequenter tenetur manere domi tam-
diu, ut possit eam audire; qui enim tene-
tur ad finem, tenetur quoque ad Media.

Ita communis apud la Croix lib. 1. n. 684.

CONFERENCE XXXII.

De Vagabundis.

89. Lazarus vagabundus mendicus (quia nullibi habet Domicilium) pervenit ad territorium, ubi est indictum speciale jejunium, vel festum speciale; itaque quaerit, an teneatur jejunare, vel audire Missam ibidem ?

90. RESOLUTIO est negativa. Ita Lessius, Laymann, Sayrus, Busenbaum, & alii satis probabiliter. Ratio est: quia, quæ diximus de Peregrinis, quod non teneantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt, idem dicendum de vagabundis; siquidem est generalis doctrina ex cap. ult. de foro Compet. neminem sortiri forum nisi vel ratione domicilii, vel ratione delicti, vel ratione contractus, vel ratione rei sive possessionis sitæ in territorio, vel denique interdum ratione Originis sive Patriæ, atqui vagabundi nullô horum modorum subjecti sunt, ut supponimus: ergo non sortiuntur forum in locis, per quæ transeunt, consequenter nec legibus particularibus, & specialibus illorum obligantur, in illis nimirum casibus, in quibus Peregrini non obligantur, ut dictum Conferentiâ 30. n. 85.

CON.

CONFERENTIA XXXIII.

De Lege Pœnali.

Macrobius fur insignis nuper fuerat
 conjectus in vincula, & carcerem, & post-
 quam fuerat convictus & confessus de
 suis perpetratis sat multis, & magnis fur-
 tis, fuit iustitiâ sic exigente, à iudice con-
 demnatus ad mortem in patibulo satis
 alto & conspicuo sustinendam. Sed quia
 juxta commune dictum, *nemo potest suspen-*
di, nisi habeatur, & sit præsens, Macrobius
 nocte diem ultimi supplicii præcedente,
 dirupit vincula, effregit carcerem, ad id
 instrumenta præbente suâ uxore Macro-
 biâ, & sic cum hac auf fugit, & evasit.
 Quæritur, an Macrobius, & Macrobia
 peccaverint? Ante Resolutionem

91.

Notandum, quòd *Lex Pœnalis* sit illa,
 quæ intentat aliquam pœnam, & distin-
 quitur à *Morali*, quæ nullam pœnam in-
 tentat, sed dirigit mores, obligandò ad
 actum vel omissionem illius. Quòd si
 lex obliget ad actum & simul ad pœnam,
 dicitur *Lex Mixta*, ex morali scilicet &
 pœnali; si verò tantum irroget pœnam,
 nec ad actum faciendum, vel omitten-
 dum obliget, appellatur *purè pœnalis*, quæ
 tamen adhuc in conscientia obligat ad
 pœnam sustinendam à iudice, vel à su-
 periore inflictam. Quia aliàs posset dari
 iusta contentio inter superiorem & subdi-
 tum; cùm superior vellet subditum pu-

92,

nire, & subditus nollet acceptare poenam, quia diceret, se non esse in conscientia obligatum ad eam sustinendam, quod esset summè absurdum. Accedit, quòd omnis lex differat à consilio in hoc, quòd lex obliget in conscientia, Consilium verò minimè: ergo cum lex purè poenalis sit adhuc vera lex, etiam debet in conscientia obligare, non quidem ad actum ponendum vel omittendum, sed ad poenam à iudice vel superiore inflictam sustinendam, adeò quidem, ut si poena non sit nimis acerba, teneatur reus per se ipsum illam exequi; quia quilibet tenetur obedire superiori iusta & possibilia præcipienti; unde tenetur reus solvere mulctam pecuniariam, intrare carcerem, abire in exilium &c. Ad gravissimam autem, & infamem poenam tenetur saltem indirectè cooperari, quatenus ad ejus executionem est necessarium & conveniens: quia reus tenetur Justæ Judicis sententiæ non resistere; sed si aliquando nollet indirectè cooperari ad poenam à iudice inflictam, tunc ipsi resisteret, v. g. si fur damnatus ad furcam nollet scalam ascendere, damnatus ad mutilationem nollet manum porrigere, &c. Ergo tenetur indirectè cooperari. Ita cum communi *Mastrius, Herincx, Mezger.* Jam sit

RESO-

RESOLUTIO. Macrobius & Macrobia in casu proposito non peccaverunt, dum Macrobius incarceratus dirupit vincula, effregit carcerem, ad id instrumenta subministrante suâ uxore Macrobiâ, & sic cum hac aufugit & evasit mortem ex sententia iusta iudicis in patibulo sustinendam. Ita Doctores communiter apud *Herincx* hic. Ratio est: quia præceptum oppositum, videlicet, quod malefactor reus mortis debeat manere in carcere, nec possit fugere, si via effugiendi pateat, foret nimis difficile, & superans humanam conditionem; adeoque non obligat. Hinc etiam talis reus licite potest effringere carcerem *juxta DD. passim*; nam cui licet finis, scilicet fuga, etiam licent media, scilicet ablatio impedimentorum, ut catenarum, carceris &c. *Nec obstat*, quod effractoribus carcerum imponatur poena capitis; nam imponitur hæc poena iis, qui aliunde equidem sunt ordinariè capitis rei. Ex his etiam sequitur, quod aliquis (*qui non est Minister Publicæ Justitiæ*) possit reo consulere fugam; quia suadet, quod reo licitum est; & per se loquendô licet (*præsertim malefactoris parentibus, prolibus, & uxori*) monstrare media fugæ & instrumenta porrigere, nisi id prohiberetur sub obligatione, prout respublica potest; quod an factum sit, non conveniunt DD. saltem deberet talis lex proferri. Non li-

certamen proxime ad effractionem carceris cooperari; hoc enim foret violare auctoritatem publicam. Attamen ministri iustitiæ publicæ non possunt consule-
re, nec præbere reo instrumenta ad fugam; quia ipsorum est curare ex officio, ut reus in carcere detineatur. Ita *Herincx de Legibus, disp. 5. q. 3. n. 21.*

CONFERENTIA XXXIV.

De Lege irritante.

94. Nonnatus superior Regularis prohibuit Conrado suo subdito Religioso Confessario, ne per duos menses excipiat Confessiones sæcularium, & hanc prohibitionem fecit Nonnatus in pœnam alicujus delicti à Conrado commissi. Interim sæculares Domini, qui antecederent Conrado confiteri consueverant, inscii hujus prohibitionis accedunt Conradum, eique confitentur, ab eoque absolvuntur. Quæritur, an licitè, & validè? Ante Resolutionem

95. *Sciendum, quòd Lex irritans sit illa, quæ aliquem actum omnino anollat & invalidat, v.g. dicendò, actus sit invalidus, nullus, irritus &c.* Subinde verò lex irritat actum tantum civiliter, aliquando etiam naturaliter. Lex tantum civiliter irritat actum, quando tollit omnem obligationem & actionem, quæ ex illo actu oriri posset in foro externo, quamvis in foro conscientiae remaneat validitas, & obligatio naturalis cum

cum effectibus ex ejusmodi actu oriundis; sicuti in jure invalidatur *Lusus alearum*. Naturaliter verò lex irritat actum, quando hujus valorem ita destruit, ut nec in foro externo, nec in foro conscientiae possit aliquam obligationem parere; veluti est *lex irritans matrimonium Clandestinum*, vel cum alio impedimento dirimente contractum, vel professionem Religiosam emissam ante completum decimum sextum ætatis annum. Jam sequitur casus

RESOLUTIO. Conradus contra prohibitionem sui superioris Regularis audiens & excipiens Confessiones sæcularium, utique illicitè egit; quia peccavit contra obedientiam superioribus debitam, & cum fuerit in re gravi, etiam graviter peccavit. Quò non obstante Conradus adhuc validè absolvit pœnitentes sæculares. Ratio est: quia per hoc præcisè, quòd superior vel lex aliquem actum prohibet, eundem non irritat, aut invalidat; siquidem prohibere, est solum obligare, ne actus fiat; irritare autem est actum reddere nullum, ita ut ex eo nulla oriatur obligatio, ut docet *Suarez, Vasquez, Bonacina*, & plures alii. Quare *Gobat Tract. 7. in Alfab. Confessariorum, casu 20. n. 634.* scribit: Quòd si superior dedit cuipiam facultatem Confessiones audiendi, non censetur eam vel generatim, vel in particulari

ticulari revocare, quando præcisè dicit : *Prohibeo tibi, ne audias hodie, ne audias amplius Confessiones*; ticut enim lex prohibitiva non est hõc ipsõ irritativa actûs (ut in materia de legibus fert communior Theologorum contra Juristas) ita neque mandatum inhibitorium: ergo debet superior manifestiùs loqui. Aliud est, quando superior quempiam ferit suspensione, excommunicatione, aut declarat ineptum ad munus Confessarii. *Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 9. dub. 3.*

CONFERENTIA XXXV.

De Lege in præsumptione fundata.

97.

Octavianus per sententiam judicis condemnatur solvere centum aureos Juliano, qui per falsos testes probavit, Octavianum esse sibi centum aureorum debitorem. Quæritur, an Octavianus teneatur hos aureos in conscientia solvere Juliano, & si cogatur solvere, an possit uti occulta compensatione, si sciat, se non esse debitorem? Ante Resolutionem

98.

Sciendum, quòd *lex in præsumptione fundata* sit illa, quæ ex conjectura certæ cujusdam circumstantiæ, aliquid præcipit, vel prohibet, estque duplex, una fundata in *præsumptione juris, seu communis periculi*, & altera fundata in *præsumptione facti*. Prima est, quæ non fundatur in aliquibus indi-
ciis, sed in judicio moraliter certo, quòd ex tali actu, vel contractu, non quidem
in

in omni particulari casu, sed tamen regulariter, & ut plurimum fraus, vel damnum eveniat, ideoque per illam non præsumitur aliquod factum, sed periculum fraudis, vel damni. Lex in præsumptione facti fundata est, quæ ex conjectura determinatæ, & particularis cujusdam circumstantiæ aut qualitatis, pro hoc vel illo casu aliquid præcipit, vel prohibet. Pro his duabus legibus sunt duæ sequentes Regulæ observandæ. *Prima est*, quòd lex fundata in præsumptione juris, seu communis periculi obliget in conscientia, etiamsi in casu particulari præsumptio fallat. Ita *Communis apud Mastrium, Mezger, & alios*. Ratio est: quia in hoc casu manet finis, & motivum principale legis, nempe bonum Reipublicæ, periculum moraliter certum, & evitatio incommodorum, scandalorum &c. quæ ut plurimum evenire solent: ergo manet obligatio legis. Sic lex Tridentini Concilii irritans matrimonia Clandestina innititur præsumptioni fallaciarum, quæ in ejusmodi matrimoniis intercedere solent, nec tamen suò robore destituitur, quantumvis in particulari nulla fallacia intercedat. *Secunda Regula est*, quòd lex in præsumptione facti fundata non obliget in conscientia, quando fallit præsumptio, seu quando deficit circumstantia, cujus præsumptioni lex innititur. *Communis apud citatos.*
Ratio

Ratio est: quia in lege conditionata, deficiente conditione, deficit motivum adæquatum legis; sed lex in præsumptione facti fundata, est saltem tacitè conditionata, *si nimirum veritas facti ita se habeat, sicut præsumitur*: ergo hâc conditione deficiente, deficit motivum adæquatum legis, quô deficiente etiam cessat obligatio legis, *ex c. cùm cessante. De Appellat.* ex quo sequitur casûs

99. RESOLUTIO. Octavianus non tenetur in conscientia solvere centum aureos Juliano, qui per falsos testes probaverat apud judicem, quòd Octavianus sibi esset debitor centum aureorum, cùm tamen à parte rei hoc fuerit falsum. Ratio est: quia in casu præsentis sententia judicis condemnantis Octavianum ad solutionem centum aureorum Juliano, fundatur in præsumptione facti, nimirum *quòd reverà & à parte rei Octavianus sit debitor*; sed hoc est falsum: ergo Octavianus non obligatur in conscientia solvere centum aureos Juliano. Si tamen in foro externo solvere cogatur, poterit bonâ conscientia uti occultâ compensatione, nimirum eos occultè iterum furripiendo à Juliano. Ratio est: quia tunc debitum est certum; Julianus enim in conscientia tenetur illos restituere Octaviano; nec hoc debitum Octavianus aliò modò, quàm

quàm per occultam compensationem, repetere potest, ut patet: Ergo.

CONFERENCE XXXVI.

De Consuetudine.

Potamiæna Domicella Nobilis confitetur, quòd aliquoties, dum pulsaretur signum pro salutatione Angelica, non recitaverit preces consuetas; item, quòd, dum Ecclesiam frequentaret, aquâ benedictâ se non asperserit, sicuti alii homines facere consueverunt. Confessarius Respondet: *Ista non sunt peccata, sed tantum imperfectiones, quæ non indigent absolutione.* Reponit Potamiæna, quòd nuper in aliqua Theologia germanicè reddita & impressa legerit, quòd ille peccet, qui facit contra rationabilem introductam consuetudinem; atqui est rationabilis consuetudo introducta, ad pulsum salutationis Angelicæ recitandi preces consuetas, & ad ingressum Ecclesiæ se aspergendi aqua benedicta, contra quas consuetudines ego feci: ergo peccavi, adeoque dignetur me vestra reverentia absolvere. Quid faciet Confessarius? Ante Resolutionem

Notandum, quòd consuetudo sit *jus diuturnis moribus, & tacito populi consensu introductum*; Estque triplex: una est *juxta legem*, quæ est observantia legis jam præexistentis, de qua intelligendum venit illud: *consuetudo est optima legum interpret.* Altera est

est *præter legem*, quæ inducit novum jus in illa materia, de qua lex scripta nihil disponit. Tertia est *contra legem*, quæ legem jam præexistentem tollit in totum, vel in partem. Ut autem consuetudo abroget legem veterem, & instituat novam, requiruntur *V. Conditiones*. Prima est: ut materia consuetudinis sit licita, rationalis, juri naturali & divino non repugnans, nec à jure reprobata possibilis, & bono communi, vel Ecclesiæ non perniciofa. II. Ut per actus publicos, frequentes, liberos, & non interruptos introducatur, siquidem debet introduci communi & constanti populi consensu, qui non indicatur, nisi per publicos & frequentatos actus. III. Ut in frequentatione actuum (*quò nomine etiam omissiones comprehenduntur*) adsit saltem interpretativa voluntas inducendi jus, seu obligationem; quia *actus agentium non operantur ultra intentionem eorum, ex c. fin. de præbend.* Ergo si in frequentatione actuum non adsit intentio sese obligandi, nulla consuetudo obligans inducitur; quâ de causa multi actus publicè frequentati, nullam legem, aut obligationem introducunt, quia ex mera devotione peraguntur. IV. Requiritur *tacitus consensus Legislatoris*; quia æquè jus non scriptum, quàm scriptum descendere debet à potestate Legislativa. V. Requiritur *notabilis temporis diuturnitas*, nimirum *decennium*.

nium, ad consuetudinem tam præter legem, quàm contra legem inducendam, adeò, ut ad abrogandam legem tam civilem, quàm etiam Ecclesiasticam sufficiat, per decennium, siue bonâ, siue malâ fide non fuisse observatam (*modò non præjudicet juri quæsito alicujus particularis Ecclesiæ; tunc enim ad abrogandam Legem Ecclesiasticam, sicuti ad præscriptionem rerum Ecclesiasticarum, requirerentur quadraginta anni:*). Ita communis DD. Lessius, Lugo, Herincx, Reiffenstuel, & alii plures. Jam ut

RESOLUTIO. Consuetudo ad pul- 102.
sum Salutationis Angelicæ recitandi Preces consuetas, & ad ingressum Ecclesiæ se aspergendi aquâ benedictâ, non est obligatoria, nec induxit legem. Ratio est: quia præfati actus frequentantur à fidelibus ex mera devotione, sine ullâ etiam implicita & interpretativa intentione sese obligandi, vel inducendi jus, aut obligationem; imò etiamsi esset dubium, an fideles præfatam consuetudinem animo sese obligandi introduxerint, adhuc non obligaret; quia in tali dubio præsumendum foret, ex devotione & gratuito affectu fuisse introductam; Non enim lex præsumitur, nisi probetur, & nisi manifestè constet, nemo præsumitur, sibi ipsi onus imponere Ita Suarez, Maltrius, Mezger cum communi; Adeoque Confessarius debebit Potamienæ Domicellæ nobili respondere, quòd

quòd omittere preces consuetas ad pul-
sum Salutationis Angelicæ, & aspersio-
nem cum aqua lustrali in ingressu Eccle-
siæ, non sit peccatum, ideóque non sit
materia absolutionis; si tamen Potamiena
ex conscientia erronea, putâset esse pec-
catum, & tamen omisisset, utiq; peccâs-
set, (uti videre est apud *P. Sargar, Titulo I.
De Conscientia vera, & erronea, Conferentiâ
quartâ*) & tunc à Confessario Sacramenta-
liter absolvi debuisset.

CONFERENTIA XXXVII.

De Cessatione Legis, specialiter per Epikiam.

103. Quintilianus die Dominicâ manè gra-
vi corripitur infirmitate, nihilominus suis
se vestibus induens cogitat adire Eccle-
siam, & ibidem audire Missam, ad satis-
faciendum Legi Ecclesiasticæ de audiendo
Sacro. Hoc ubi advertit Terentia ejus
uxor, dat ipsi bonum capitulum, dicens:
mi marite! quid cogitas? Es graviter infir-
mus, & vis adhuc intrare Ecclesiam, &
sic te ipsum occidere? Nunquam audi-
visti in concione, quòd Ecclesia sit pia
Mater, & non Noverca, nec velit suo-
rum filiorum mortem, aut grave dam-
num in adimplentione suorum præcep-
torum? ideóque statim te tuis vestibus
exuas, & reponas te in lectum, & præpa-
rabo tibi bonam offam. Quid faciet
Quintilianus? An etiam dicet, quòd Te-
rentia sit locuta sicut uxor Job, hoc est, si-
cut

cut una de stultis mulieribus? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd legis obligatio cesset 104.

I. Quando finis adæquatus legis universaliter cessat tam ex parte motivi, quàm ex parte subjecti, sicut obligatio voti cessat, quando causa ejus adæquata cessat. Ita communis apud *Mastrium, Herincx, Mezger &c.* Ratio est: quia tunc lex non est amplius expediens, vel necessaria pro bono communi. Si verò finis inadæquatus tantum cesset, vel parziale motivum legis, non ideò cessat lex; quia adhuc aliud parziale motivum censetur movere Legislatorem ad continuandam legem, nisi oppositum constaret. II. Lex cessat in totum per *abrogationem legis*, quoad partem per *derogationem legis*. Potest autem legem abrogare Legislator, ejus in officio successor, vel in jurisdictione superior. Ratio est: quia *omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. cap. 1. de Reg. Juris.* Atqui: Ergo. Quare si superior ordinarius sine justa causa legem abrogat, abrogatio legis est valida, cum obligatio legis in fieri & conservari dependeat à voluntatē Legislatoris; est tamen illicita, quia est contra exigentiam Boni communis. III. Lex cessat obligare in casu particulari per *Epikiam*, ut docet communissima cum *DD. Angelico, & subtili.* Ratio est: quia leges feruntur universaliter cum reflexi-

one, quid in pluribus, non quid in singulis casibus particularibus contingere possit, & soleat, ideoque nonnunquam opus est exceptione alicujus casûs & personæ particularis, quando æquitas naturalis dictat, legis universalitatem & Legislatoris intentionem ad ejusmodi casum se non extendere; quâ ratione personæ magnô labore fatigatæ excusantur à lege jejunii. Epikia tamen non habet locum in lege irritante; in hac enim *juxta receptam DD. sententiam* Epikia non admittitur, eòquod rigor legum irritantium concernat bonum publicum, cui cedere debet privatum; ideo non obstante quâcunque necessitate, matrimonium sinè Parocho & testibus contractum est irritum & invalidum. Ita *Suarez lib. 5. de Leg. c. 23. Laymann de Legibus cap. 19. Sanchez, Engel, Herincx, & alii.* IV. Cessat lex obligare per dispensationem, vel Privilegium, de quibus in sequenti titulo. Jam sit

105. RESOLUTIO. Quintilianus die Dominicâ gravi correptus infirmitate non tenetur adire Ecclesiam, & audire Sacrum ad satisfaciendum legi Ecclesiasticæ; quia ab hac *per Epikiam* deobligatur; Non enim præsumitur de Ecclesia, utpote piâ Matre, quòd suâ lege de audiendo Sacro Diebus Dominicis & Festis, voluerit etiam comprehendere graviter ægrotantes, uti Doctores communiter advertunt. Quare

Quare Terentia Quintiliani uxor locuta non est, sicut una de stultis, sed sicut una de sapientibus, non quidem virginibus, sed mulieribus.

TITULUS II. De Dispensationibus, & Privilegiis.

CONFERENTIA XXXVIII.

De Dispensatione Legis.

Rogatianus Episcopus dispensavit in 106.
jejunio quadragesimali cum Romulo suo subdito propter debilitatem & infirmitatem corporis; At post unam vel alteram septimanam in quadragesima transactam, Romulus nullam amplius in se advertit debilitatem, aut infirmitatem. Proinde quærit Romulus, an etiam per restantes quadragesimæ hebdomadas uti possit dispensatione Episcopali, & comedere carnes? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd dispensatio sit relaxatio 107.
legis pro aliquo, vel pluribus, facta ab habente legitimam potestatem, manente vigore legis ex parte materiæ. Ad valorem dispensationis requiruntur *quatuor conditiones*: I. Ut fiat ab habente legitimam dispensandi potestatem. II. Ut fiat circa subditum. III. Ut adsit justa causa. E 3 IV. Ut

IV. Ut non sit obreptitia, vel subreptitia. Porro potestas dispensandi est penes superiores, qui habent jurisdictionem ordinariam in foro externo, ut sunt Papa, Episcopi, Principes sæculares, Prælati regulares &c. Unde Parochis, & Confessariis jure ordinariò non competit potestas dispensandi; cum careant jurisdictione in foro externo; Quamquam ex privilegio Confessariis mendicantium, v. g. *in quibusdam votis cum sæcularibus*, & ex consuetudine Parochis competat delegata potestas dispensandi in aliquibus v. g. *jejuniis, Festis, &c.* Quia verò omnes fideles totius mundi sunt subditi summi Pontificis, hinc Papa cum omnibus potest dispensare; Episcopi verò tantum possunt dispensare cum suis Diocesanis, etiam quandoque in Legibus Pontificiis, nimirum, quando est ipsis concessa potestas dispensandi, vel quando materia est parva, aut occurrit frequens necessitas dispensandi, ut in jejuniis, Festis, horis recitandis &c. aut quando occurrit gravis necessitas, & est periculum in mora, & ad Papam difficulter recurri potest, aut in casibus, de quibus dubitatur, an indigeant dispensatione. Similiter Prælati regulares exempti cum suis subditis regularibus dispensare possunt per se ipsos tantum, in omnibus, sicut Episcopi cum suis subditis, etiamsi tantum sint Priores, Guardiani &c. ex

Bulla

Bulla S. Pii V. *Circumſpecta. Herincx de pœnit. diſp. 7. q. 3. n. 15.* Parochi autem tantum cum ſuis Parochianis in quibusdam ſupradiſtis diſpensare poſſunt. Inſuper habens ordinariam diſpensandi poteſtatem, ſecum ipſo etiam directè diſpensare poteſt, ſicut & ille, cui poteſtas diſpensandi generaliter, & ſine limitatione eſt delegata; quia talis non debet eſſe deterioris conditionis, quàm cæteri. Denique, ut diſpensatio ſit licita, requiritur juſta cauſa, aliàs ſequeretur legum vilipenſio. Imò ſi diſpensatio fiat à delegato, in lege ſuperioris, etiam ad valorem diſpensationis requiritur juſta cauſa; quia ſuperior non cenſetur dediſſe delegato poteſtatem diſpensandi, niſi exiſtente juſta cauſa. Nihilominùs ſi delegatus diſpensans in lege Superioris, & diſpensatus bonâ fide putent, juſtam cauſam adeſſe, & tamen à parte rei non adſit, putat *Sanchez lib. 8. diſp. 17. n. 9.* cum pluribus aliis, diſpensationem valere, adeò, ut poſtmodum etiam errore detecto non exſpiret diſpensatio; meritò enim præſumi poteſt, ſuperiorem ratam habere diſpensationem bonâ fide factam re examinatâ; alioquin omnia plena forent periculis, & ſcrupulis; Unde etſi cauſa particularis diſpensandi verè non ſufficeret, ſufficere tamen poteſt illa generalis. Quod tamen ita limitandum eſt cum *P. Herincx de Legibus diſp. 4. q. 1. n. 13.*

quòd dispensatus sit quidem in conscientia tutus, quousque constet de nullitate causæ; similiter validi & liciti sint & maneant actus vi illius facti, v. g. matrimonium cum tali dispensatione celebratum, collatio ordinum, & beneficiorum facta taliter dispensato in irregularitate; idem est de aliis effectibus, qui perficiuntur in instanti; si verò effectus habeat durationem successivam, tunc cognitâ insufficiëntia causæ, dispensatio cessat, in quantum adhuc non est mandata executioni, ut v. g. contingit in dispensatione jejunii, Horarum Canonicarum &c. Alioquin si cum aliquo dispensatum foret in jejunio quadragesimali ob debilitatem corporis, foret liber à jejunio, etsi interea fieret manifestum, debilitatem esse nullius momenti, vel omninò sublatam, quod nemo dixerit. Ex hoc patet casûs propositi

108. **RESOLUTIO.** Romulus à Rogatiano Episcopo dispensatus in jejunio quadragesimali, propter debilitatem, & infirmitatem corporis, nihilominus post unam vel alteram septimanam in quadragesima transactam advertens, debilitatem & infirmitatem corporis omninò cessasse, non potest per restantes quadragesimæ hebdomadas uti dispensatione Episcopali, nec comedere carnes. Ratio est: quia actus agentium non operantur ultra intentionem agentium; sed Rogatianus Episcopus

pus habuit tantum intentionem dispensandi cum Romulo tamdiu, quamdiu durat ejus infirmitas; Non enim voluit dispensare cum Romulo in jejunio quadragesimali, etiamsi nullam gravaretur infirmitate, alias peccasset, quod non potest presumi de Episcopo: Ergo cessante Romuli infirmitate, quæ fuit unicum motivum dispensationis Episcopalis in jejunio cum Romulo, etiam cessat ipsa dispensatio, & consequenter reliquum quadragessimæ tempore tenebitur Romulus jejunare.

CONFERENCE XXXIX.

De Dispensatione obreptitia, & supreptitia.

Sebaldus vir nobilis petiit nuper Romam 109. dispensationem comedendi carnes diebus Veneris, & Sabbathi per totam vitam, additam ratione, quia ipsi non conducunt cibi esuriales; sed dispensatio fuerat ipsi denegata. Quare Sebaldus per medium circiter annum expectavit, & Romam iterum scripsit pro dispensatione ad comedendas carnes obtinenda; sed tacuit in petitione dispensationis, quod jam semel sibi fuerit denegata, & feliciter dispensationem impetravit. Jam quaeritur, an hæc dispensatio sit valda, vel subreptitia? Pro quo

Sciendum, quod dispensatio vocetur 110
subreptitia, in qua tacetur veritas alioqui
necessario exprimenda; Illa verò dicitur
obreptitia, in qua exprimitur falsitas, quæ

cognitâ non fuisset facta dispensatio; quamvis dispensatio *obreptitia*, & *subreptitia* frequenter pro eodem sumantur. Est autem dispensatio tam *subreptitia*, quam *obreptitia*, invalida & nulla, juxta communissimam DD. & constat ex c. *Ad aures*, c. *constitutus. de rescriptis*. Quia in dispensante deest intentio dispensandi. Porro dispensatio tunc est *subreptitia*, vel *obreptitia*, adeoque invalida, 1. quando tacetur in petitione dispensationis aliqua qualitas, quam jura exprimi volunt. 2. quando tacetur veritas, vel exprimitur falsitas intrinseca, faciens ad rationem dispensandi, quâ cognitâ superior non dispensasset. 3, quando committitur error circâ moralem rei substantiam. 4. quando causa in supplicatione dispensationis est falsò allegata. *Encontra dispensatio non est subreptitia, aut obreptitia, sed est valida.* 1. Quando tantum erratur in nomine personæ, vel diœcesis. 2. Si in rescripto locò veræ causæ, quæ allata est, substituatur alia secundum formulam rescribendi curiæ Romanæ, dispensatio est valida, & credendum est fuisse errorem scriptorum, aut negligentiam expedientium. *Marchant. in Trib. Tom. 3. p. 3. tr. 1. Tit. 9. q. 2. Res. 2.* dicens, se sapius expertum. 3. Valet dispensatio, quæ prius petita, & negata fuit, si postea obtineatur, licet taceatur, quòd prius negata fuerit; quod verum est, etiam si dispen-

satio

fatio impetretur à delegato ejus, qui priùs eam negavit, & si ve in posteriori petitione dispensationis allegentur novæ, & plures causæ, si ve non. *Herincx, Suarez, Castropalaus, & alii apud la Croix lib. 1. n. 811.*

4. Si certus sis, te impetrâsse dispensationem, sed dubites, an ea sit valida, præsumendum est esse validam; quia est quædam possessio pro actu, & semper præsumendum est in favorem valoris actûs. ita *Sanchez, Tamburinus, Gobat, & Diana apud la Croix cit. n. 805.* 5. Parvitas materiæ circa veritatem tacitam, vel falsitatem assertam non tollit valorem dispensationis; quia modicus defectus, vel omissio levis solemnitatis non vitiat actum. ita *Riccus cum Diana p. 5. T. 5. R. 33.* Ex his sequitur

RESOLUTIO. Dispensatio comedendi carnes diebus Veneris & Sabbathi, impetrata à Sebaldo, est valida, etiam si in impetratione ejusdem tacuerit, eam sibi jam semel fuisse denegatam. ita *Suarez, & alii apud la Croix cit. n. 811.* qui docent, quòd si dispensatio tibi denegata fuerit antehac, vel ab eodem, à quo petis, vel ab alio etiam superiore, quàm hic sit, valida erit obtenta ab hoc, licet de negata priore non fiat mentio, quæ si fieret, non dispensaretur; quia hoc non obstante habet præsentem absolutam voluntatem dispensandi.

CON.

CONFERENTIA XL.

De petenda Dispensatione in impedimentis dirimentibus Matrimonii.

112. Theobaldus pœnitens accedit Petrum Confessarium in sacro tribunali sedentem, & confitetur: Ego carnaliter peccavi cum Tiburtia sorore meæ uxoris, antequam cum hac contraxeram matrimonium; & audivi, meum matrimonium esse nullum & invalidum, ideo dignetur Reverentia vestra mihi procurare dispensationem. Jam quærit Confessarius, à quo hanc dispensationem petere, quid in ejus petitione exprimere, & quomodo supplicam conficere debeat?

113. RESOLUTIO. Sacra pœnitentia Romana (*ac etiam Episcopus stante gravi necessitate, & periculô in mora, si recurreretur Romam*) potest in hoc casu concedere dispensationem, in cujus petitione sex puncta debent exprimi: 1. An matrimonium fuerit contractum præmissis denuntiationibus, & coram Parocho & testibus. 2. A quo tempore (*quod specificari debet*) fuerit contractum. 3. An extent filii, quorum peti debet legitimatio. 4. An impedimentum sit occultum. 5. An secuturum sit scandalum ex separatione, & nequeant abstinere à copula. 6. An alter, vel uterq; sit in bona fide. *Petitio autem seu supplica dispensationis sic confici debet:*
Cono

Tit II. De Dispensation. & Priv. 77

Confessarius accipiat mediam philyram chartæ, & ad intra sic scribat:

Eminentissime, ac Reverendissime
Domine Domine, S. R. E. Cardinalis, Major 114.
Pœnitentiariæ, Domine Domine Clementissime!

Exponitur humiliter Eminentia Sua Reverendissima pro parte devoti illius Oratoris (hic additur pro nomine Theobaldi nomen fictum v. g.) Titii, quod ipse malâ fide conscius impedimenti, ante tres annos matrimonium præmissis denuntiationibus, in facie Ecclesiæ coram Parocho & testibus contraxerit, & successive consummaverit cum Titia, cujus sororem ante contractum Matrimonium sæpius fornicariè per copulam carnalem perfectam cognoverat. Quia verò Titia putatitia Titii uxor hujus impedimenti fuit, & est adhuc prorsus ignara, & optimâ fide contraxit cum Titio matrimonium, ex quo jam duas proles suscepit, estque hoc impedimentum occultum, nec Titius & Titia possunt separari sinè gravi scandalo, nec cohabitare sinè incontinentiæ periculo, humillimè supplicat Eminentia Sua Reverendissima, quatenus super prædicto dirimente Impedimento Affinitatis ex copula illicita, in primo gradu lineæ transversæ dispensare, ac proles susceptas legitimas declarare dignetur, ut sublatò impedimento, & renovatò consensu in præfato matrimonio validè & licitè remanere, & debitum conjugale exigere & reddere, ac proles Christianè educare valeat. Quam gratiam studebit pro possibili suis apud DEUM precibus demereri. Dignetur Eminentia Sua Reverendissima gratio-
sum

*sum rescriptum dirigere ad me P. Petrum Arnold
Ord. Fratrum Min. Recoll. SS. Theol. Lectorem,
per Mantuam, Augustam Vindelicorum, Passa-
vium. Dabam Passavii. 16. Febr. 1725.*

Postea Petrus Confessarius hanc sup-
plicam complicit, sicuti solemus litteras
per postam mittendas complicare, & ad
extra faciat sequentem inscriptionem:

*Eminentissimo, ac Reverendissimo Domino
Domino. S. R. E. Cardinali, Majori Pœniten-
tiario, Domino Clementissimo.*

per Mantuam,

Romam.

Sicque factam supplicam, & sigillatam
suâ (vel si est regularis, sui conventûs)
sigillô, tradat ad Postam ordinariam, Ro-
mam transferendam; & certus sit Con-
fessarius, quòd intra sex, vel octo circiter
septimanas (*pro quantitate distantia*) aderit
dispensatio, etiamsi Romæ nullum homi-
nem sibi notum habeat, ut ipsemet ex-
pertus sum. Quòd si responsio aliquando
tardaverit, Confessarius easdem litteras
repetat, quia priores possent esse deper-
ditæ; sed addat, ideò litteras repeti, quia
ad priores nullum adhuc responsum fuit
acceptum.

CONFERENTIA XLI.

115. Valerianus maritus, quia debitum con-
jugale à sua uxore Valeriana, utpote per
annum jam integrum graviter decumben-
te, exigere non poterat, stimulis concupi-
scentiæ incitatus, convenit suam ancillam
Valeriam

Valeriam, & petit ab eadem copulam carnalem. Valeria in copulam consentire noluit, nisi Valerianus jurejurandò promitteret sibi post mortem Valerianæ matrimonium. Quam promissionem cum Valerianus libenter fecisset, & Valeria cum repromissione acceptasset, admittit Valeria non tantum semel, sed sæpius à Valeriano petitam copulam carnalem perfectam. Interim moritur Valeriana, post cujus mortem Valerianus contrahit matrimonium cum Valeria, illudque consummat. Post hæc fit conscius impedimenti & nullitatis matrimonii; Accedens itaque Confessarium Wolfgangum instanter rogat, ut impetret dispensationem. Jam quærit Confessarius, quis in hoc impedimento dispensare possit, & quid in petitione dispensationis sit exprimendum?

RESOLUTIO. Episcopi in Germania ordinariæ in impedimento criminis, neutrò tamen conjugum machinante mortem, dispensare possunt, adeoque Confessarius ab Episcopo debet petere dispensationem, in cujus supplica debet exprimere. 1. An matrimonium sit contractum servatâ formâ Concilii Tridentini. 2. A quo tempore sit contractum. 3. An sit occultum. 4. An secutura sint scandala ex separatione, & si cohabitent, sit periculum incontinentiæ. 5. An sit bonâ, vel malâ fide ex parte unius, vel utriusque

utriusque contractum. 6. An adsint proles, quarum petatur legitimatio. Supplicam dispensationis sic conficiet: In litteris ad intra, quia Episcopi Germaniæ sunt ordinariæ S. R. J. Principes, sic scribat:

*Celsissime ac Reverendissime Princeps,
Domine Domine Clementissime!*

117. *Exponitur humiliter Celsitudini Suæ Reverendissimæ ex parte devotorum illius oratorum (additur fictum nomen, v. g.) Caji & Cajæ, Diœcesis N. (nota, hic addendum esse nomen Diœcesis, quia cum oratoribus alienæ Diœcesis Episcopus dispensare nequit: non item debet addi nomen Parochiæ, ut crimen omni modo possibili maneat occultum) quod ipsi bonâ fide, & impedimenti ignari, in facie Ecclesiæ, servatâ formâ Concilii Tridentini, ante duos annos matrimonium invicem contraxerint, illudque successivè consummaverint, cum tamen antea vivente adhuc priore legitimâ Caji uxore, invicem sæpius adulterium formale & perfectum commiserint, matrimoniūque sibi invicem post mortem uxoris Caji contrahendum, etiam Jurejurandō promiserint, ex quo etiam postea contracto jam unam prolem susceperunt. Cum autem dicti oratores ob impedimentum criminis ex prædictis proveniens, quod occultum est, in eo matrimonio remanere non possint absque dispensatione, & si divortium fieret, gravia exinde scandala verosimiliter orirentur, & si cohabitare pergerent, incontinentiæ periculum timeretur, humillimè supplicant Celsitudini Suæ Reverendissimæ*

simæ, quatenus super prædicto criminis impedimento dispensare, prolemque susceptam legitimam declarare clementissime dignetur, ut sublato impedimento, ac renovato consensu in præfato matrimonio remanere, debitum conjugale petere ac reddere, prolesque, susceptam, & suscipiendas Christianè educare valeant; quam gratiam studebunt pro possibili suis ad DEUM precibus demereri. Dignetur autem Sua Reverendissima Celsitudo gratiosum rescriptum dirigere ad me, (hic Confessarius ponat suum verum nomen, cognomen, statum, officium, diœcesin, & civitatem vel locum, in quo degit) In litteris, seu supplica dispensationis huiusmodi exterius scribitur titulus Episcopi, à quo petitur dispensatio, eique litteræ clausæ & sigillatæ per postam, vel nuntium transmittuntur. In reliquis impedimentis dirimentibus Confessarius similiter exactè perquirat omnes circumstantias, easq; in supplica dispensationis distinctè exprimat.

CONFERENTIA XLII.

*De petenda dispensatione in impedimento
voti castitatis.*

Walburgis virgo emiserat votum ca- 118.
stitatis integræ & perpetuæ; sed quia jam sæpius incidit in peccatum luxuriæ, libenter haberet in voto præfato dispensationem in ordine ad contrahendum matrimonium; ideò accedit Confessarium, ut

F

hic

hic eam procuret. Quomodo autem Confessarius eam procurabit?

119. RESOLUTIO. Confessarius faciat supplicam sequentem: *Eminentissime ac Reverendissime Domine Domine Sacra Romana Ecclesiæ Cardinalis Major Pœnitentiariæ, Domine Clementissime! N. N. Virgo sedecim annorum emisit votum integræ & perpetuæ castitatis; At quia jam sæpius contra castitatem deliquit, & hoc votum ipsi magis est perniciosum, quàm proficuum, humillimè supplicat pro dispensatione ad effectum nubendi. Pro qua gratia manebit æternum obligatissima. Dignetur Eminentia Sua Reverendissima gratiosum Rescriptum dirigere ad me (hic omnia faciat Confessarius, sicuti dictum fuit suprâ Conferentia XL. n. 114.) & hanc supplicam mittat Romam, & accipiet dispensationem.*

CONFERENTIA XLIII.

De petenda Dispensatione in voto ingrediendæ Religionis.

120. Zoilus juvenis emisit votum ingrediendi Religionem Seraphicam; at postea mortua suâ matre mansit in sæculo ad sustentandum suum patrem; & interim sæpius contra castitatem deliquit. Mortuô patre accessit Confessarium ex Ordine nostro Seraphico, & petiit, ut ipsi procuraret dispensationem in prædicto voto. Qualiter Confessarius formabit supplicam dispensationis?

RE.

RESOLUTIO. Confessarius sic scribat :

Eminentissime ac Reverendissime Domino Domine, S. R. E. Cardinalis, Major Pœnitentiariæ, Domine Clementissime !

NN. Juvenis quindecim annorum emisit votum ingrediendi Religionem Seraphicam regularis observantiæ. At postea mortuâ suâ matre, ad sustentandum suum patrem mansit in sæculo usque ad trigesimum quintum suæ ætatis annum, in quo pater suus vivere desiit. Cum autem jam vix affulgeat spes susceptionis ad Religionem Seraphicam, utpote, cum tantum voverit fieri frater laicus, qui in hac ætate vix recipiuntur, & sæpius jam peccaverit contra castitatem, & in sæculo se honestè sustentare nequeat, nisi nubat; ideò humillimè supplicat pro dispensatione ad effectum nubendi. Pro qua gratia manebit in æternum obligatissimus. Dignetur Eminentia Sua Reverendissima gratiosum Rescriptum dirigere ad me (hic Confessarius omnia peragat, sicut in priori Conferentia faciendum diximus.)

CONFERENTIA XLIV.

De petenda Dispensatione in irregularitate.

Ananias Sacerdos sæcularis procuravit suo consiliò, & auxiliò mortem cujusdam viri conjugati, & ideò incurrit irregularitatem, cujus dispensationem libenter haberet. Quare accedit Azariam Confessarium, petens, ut sibi Româ à S. Pœnitentiaria procuraret dispensationem.

84 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
Qualiter Azarias scribet Romam pro dispensatione?

123. RESOLUTIO. Azarias formabit sequentem supplicam:

Eminentissime, ac Reverendissime Domine Domine, S. R. E. Cardinalis, Major Pœnitentiæ, Domine Clementissime!

*N N. Sacerdos secularis (si foret Sacerdos Religiosus, debet scribi, Sacerdos regularis) contraxit irregularitatem ex homicidio occulto, per personam laicam suò consiliò, & auxiliò per sumptionem lenti Toxicì, ante decem septimanas causato in persona viri conjugati, qui tamen omnibus Ecclesiæ Sacramentis ritè provisus, piè in Domino obiit, nec ejus mors prolibus suis damnum intulit. Ab eo tempore prædictus Sacerdos non abstinuit ab exercitio ordinum, vitandæ gravis, & manifestæ infamiæ causâ, nec potest imposterum abstinere sinè gravi, & manifestâ infamiâ. Quare humillimè supplicat pro remedio. Quam gratiam studebit pro possibili suis apud DEUM precibus demereri. Digne-
tur autem Eminentia Sua Reverendissima rescribere ad me (hîc Confessarius omnia faciat, sicuti dictum est in priori Conferentiâ.)*

CONFERENTIA XLV.

An Regulares Mendicantes possint dispensare in impedimentis Matrimonii?

124. Bernardinus Franciscanus Confessarius in Festo Portiunculæ audivit confitentem aliquam mulierem nomine Isabellam, quæ sic exorsa est Confessionem: Reverende Pater!

Pater ! Ego sum magna peccatrix ; quia perpetravi ingens peccatum ; ego fui desponsata meo marito Juliano , quem de facto habeo ; sed antequam contraherem actuale matrimonium , Pater mei mariti vir valde luxuriosus petiit à me copulam carnalem perfectam , quam etiam ejusdem blanditiis illecta admisi . Postea contraxi matrimonium , illudque consummavi cum meo marito Juliano ; jam verò audio , nostrum matrimonium esse invalidum ob affinitatis impedimentum & quidem in primo gradu , & consequenter , quòd debitum conjugale nec petere nec reddere possim meo marito , qui tamen omninò nihil scit de hoc impedimento , nec ego sinè mea gravi infamia , imò vitæ periculo illud ipsi manifestare valeo , & tamen hodie adhuc ac sequentibus diebus infallibiliter petet debitum conjugale ; quod si ei negavero , veniet vel in suspicionem criminis à me commissi , vel me accusabit publicè apud Judicem , vel præter durissima verbera intentabit mihi mortem . O charissime Pater ! me , quæso , adjuvet in hoc miserabili statu , nam per omnia sancta instantissimè rogo ; Nec enim possum expectare usque dum veniat Papalis , aut Episcopalis dispensatio ; siquidem certissimè scio , quòd meus maritus tamdiu non abstinebit à petendo

86 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
debito. Quid faciet Bernardinus Con-
fessarius?

125. *Aliqui fortè dicent*, quòd in hoc casu
Isabella possit reddere debitum conjugale
suo putatitio marito Juliano bonâ fide il-
lud petenti; quia *Magister in 4. d. 38. in*
sine, *Hugo de S. Victore*, *Hostiensis*, & *ali-*
qui Recentiores, *apud Sanchez lib. 2. de Ma-*
trim. disp. 39. docent, conjugem impedi-
menti, siue jure naturali, siue divinò, siue
humanò dirimentis certò conscium posse
reddere debitum alteri conjugi bonâ fide
illud petenti & impedimenti ignaro, dum
ab Ecclesia compellitur per excommuni-
cationem, vel mortem sibi timet, si non
reddat. Et quidem ex his rationibus;
1. Quia alter conjux bonâ fide petens de-
bitum, habet jus illud petendi: ergo con-
jux sciens impedimentum, tenetur illi
debitum reddere. 2. Quia secundùm
probabilem sententiam judex potest Re-
um, quem privatâ scientiâ novit in-
nocentem, condemnare ad mortem,
quando juxta allegata & probata est no-
cens, etiamsi occidere innocentem sit in-
trinsecè malum: Ergo licèt fornicatio sit
intrinsecè mala, tamen licebit reddere de-
bitum conjugi bonâ fide petenti, quia se-
cundùm allegata & probata sunt veri con-
juges. 3. Quia peccatori occulto publicè
petenti tenetur Parochus ministrare Sacra-
menta, quamvis aliàs faciat Sacrilegium:
Ergo

Ergo similiter, licet sit peccatum accedere ad non suam, si tamen occultum sit, non esse suam, & vir bonâ fide debitum peccat, in foro Ecclesiæ licebit ei reddere.

4. Quia Confessarius, qui novit aliquos conjuges habere impedimentum dirimens, quod ipsi invincibiliter ignorant, non tantum non tenetur eos impedimenti admonere, si exinde sequerentur gravia scandala, peccata &c. Sed insuper, si alteruter ex putativis conjugibus ex alia causa renuat reddere debitum, potest & debet positivè imperare, ut debitum reddatur, ut docet *Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 38.* etiamsi tunc reddere debitum sit intrinsecè malum: Ergo si licet in uno casu scienter imperare copulam inter non legitimos conjuges, quare non in altero?

5. Quia, si est impedimentum juris humani, & conjux impedimenti conscius per excommunicationem, aut metum mortis adigatur ad reddendum debitum, censetur Ecclesia tanquam pia mater dispensare in impedimento, & consequenter matrimonium validare: Ergo tunc poterit reddere debitum, utpote factus verus conjux.

6. Quia licet hæc sententia non sit verè probabilis, saltem erit tenuiter probabilis; atqui juxta *Cardenam in Crisi Theol. dissert. 4. c. 7. & Navarrum, Sotum, Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 36.*

n. 8. in extrema, aut gravissima necessitate

tate, etiam quando agitur de valore Sacramenti, licitum est uti opinione tenuiter probabili: Ergo etiam in casu præsentis licebit præfatam sententiam sequi.

126. *Sed obstat* 1. Quòd hanc sententiam Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 39. n. 5. dicat esse falsissimam, & valdè in fide periculosam; & contra hanc sententiam ex Theologis citat tredecim Authores, inter quos sunt etiam SS. Doctores Seraphicus, & Angelicus; & ex Iurisperitis etiam adducit tredecim Doctores contrarium docentes; & ex his Doctoribus præfatam sententiam D. Thomas & Durandus vocant esse falsam, Corduba & Petrus de Ledesma dicunt esse erroneam. 2. la Croix lib. 6. p. 3. n. 115. dicit esse certum, quòd in casu præfato conjux impedimenti conscius non possit reddere debitum. Idem docet Reifsenstuel lib. 4. Decret. tit. 19. n. 22. Sporer de Matr. cap. 2. n. 471. inquit esse communissimam sententiam negantem, quòd in casu prædicto conjux impedimentum certò sciens possit reddere debitum, quam præter citatos docent cum Sporer etiam Aversa, Laymann, Diana, Bassæus, Tannerus, Bonacina, Perez, Castropalaus, Dicastillo, Gobat, Engel lib. 4. Decret. post titulum 21. Mastrius, Sannig, & alii plures. 3. Obstat decisio Pontificia Innocentii III. in cap. inquisitioni. de sententia excommunicationis, ubi sic decernit. *Inquisitioni tuæ respondentes, credimus distinguendum, utrum alter conjugum pro*
certo

certo sciat impedimentum conjugii, propter quod sine mortali peccato non valet carnale commercium exercere, quamvis illud apud Ecclesiam probare non possit; An non sciat pro certo, sed credat? in primo casu debet potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale. Idem decrevit Innocentius III. cap. litteras. 13. de restitutione spoliatorum. 4. Quia, si in casu, de quo movetur quaestio, licitum esset conjugii certò scienti impedimentum, reddere debitum conjugale, sequeretur fornicationem aliquando esse licitam, videlicet ad vitandam excommunicationem, aut vitæ, vel famæ periculum, quod sanè videtur erroneum; cùm sit intrinsecè mala, & in nullo casu excogitabili à Catholicis admittatur ut licita. Sequela probatur: quia fornicatio est accessus ad non suam; sed conjux impedimenti conscius certò scit non esse suam, ad quam accedit: ergo certò scit se fornicari: si ergo accedere licet reddendò debitum, licebit eò in casu fornicari. 5. Quia rationes in oppositum adductæ parùm probare videntur, & quidem ad primam rationem negatur antecedens; siquidem alter conjux bonâ fide petens debitum, nullum habet jus verum illud petendi; cùm hoc jus tantùm oriatur ex matrimonio à parte rei valido, quale hic non est. Ad 2. rationem negatur consequentia. Disparitas est; quia ju-

dex gerit duplicem personam, nimirum publicam & privatam; & in quantum gerit personam publicam seu judicis, non scit reum esse innocentem, sed secundum allegata & probata (juxta quæ ut judex procedere tenetur) novit esse nocentem; & cum reum condemnet ad mortem ut persona publica, sequitur, quod judex ut judex condemnet reum ad mortem, quem ut judex scit esse mortis reum, quod non est intrinsecè malum, secundum probabilem Thomistarum sententiam. Aliud est de conjuge, qui tantum gerit unam personam, scilicet privatam, & ut persona privata novit matrimonium esse nullum, & ut persona privata admittit copulam; quod nihil aliud est, quàm fornicari, quod nunquam licet. *Ad 3. rationem* negatur iterum consequentia. Disparitas est; quia peccator occultus adhuc *verum Jus* habet, ne publicè infametur; aliàs detractio pura non foret peccatum; Conjux autem non habet *verum jus* petendi debitum, quando matrimonium est nullum, sed tantum ex ignorantia putat se habere: ergo licitè nequit ei reddi debitum. *Ad 4. rationem* negatur consequentia, disparitas est: quia quando Confessarius imperat conjugibus putatis, ut reddant debitum, conjuges tales non sciunt matrimonium esse nullum, sed bonâ fide putant esse validum, adeoque formaliter non

non fornicantur: At in nostro casu conjux impedimenti conscius scit certò matrimonium esse nullum, adeoque etiam scit, se, si reddat debitum, formaliter fornicari, quod nunquam licet. *Ad 5. rationem* negatur antecedens, quòd Ecclesia in tali casu dispenset in impedimento juris humani; quia alias detectò impedimentò alteri conjugi, non essent separandi, nec procuranda esset dispensatio, quorum utrùmque est falsum. *Ad 6. rationem*, negatur major, quòd sententia docens conjugem impedimenti conscium posse reddere debitum alteri conjugi bonâ fide petenti, sit tenuiter probabilis; tum quia eidem obstat clara decisio Pontificia suprâ adducta; tum quia eidem obstat ratio ineluctabilis, nimirum fornicationem in nullo casu esse licitam; tum quia eandem docent quinque circiter Auctores, contrariam verò doceant ultra quadraginta Doctores, ex quibus plures præfatam sententiam censurant esse falsam, erroneam, & in fide periculosam; tum quia rationes pro præfata sententia adductæ parùm probare videntur, cum faciliter solvantur. *Miraris Lector*, quòd in materia tam aperta & clara fuerim solito longior, sed non fuit factum sine causa.

Quò ergo remediò Bernardinus Confessarius ad- 127.
juvabit Isabellam in suo miserabili statu lamentan-
tem? Hic libentiùs ab aliis audirem, quàm
præ-

præscriberem remedium, & libenter amplecterer sententiam docentem, conjugem conscium impedimenti posse reddere debitum alteri conjugi bonâ fide petenti, modò foret vel tenuiter probabilis, vel ut talis admitteretur à Doctõribus. Nihilominùs Doctores aliqua remedia præscribunt. *Primum* est, ut Isabella aufugiat à suo marito in alium locum; sed hoc remedium est valdè durum, & subinde moraliter impossibile. *Secundum* est, ut Isabella potiùs omnia patiatur, & resistat, quantum rationabiliter potest, quàm reddat debitum, & si vi opprimeretur à suo putativo conjugè non consentiat per suam voluntatem delectationi carnali exinde consurgenti. Sed hoc remedium secundum est simile primo. *Tertium remedium* præscribitur apud Engel citatum, quod Isabella debeat persuadere suo marito, quòd si reddat debitum, contractura sit infirmitatem lethalem (subintelligendò, peccatum mortale, quod est mors animæ, & consequenter etiam corporis) adeoque sibi parcat, & à petendo debito absteineat. Sed hoc remedium paucis, & saltem non longò tempore succedet; quia alter conjux vix, aut saltem non multis diebus id credet. 4. Aliqui teste Cordubâ, apud Sanchez cit. disp. 39. n. 16. asserunt fœminam impedimenti consciam & subterfugere nullò modò potentem, posse cohabitare animò

animò negandi debitum, & resistendi, quantum potuerit. Quòd si non consentiat, nec ullò modò corpore cooperetur, sed ut coacta tacens, & immota patiatur, & permittat, esse tutam. Et potest hæc doctrina probari ex *Soto, Navarro, Henriquez, & Ludovico Lopez* citatis à *Sanchez* citato, qui dicunt, fœminam non peccare, quando non est periculum consensûs, si membris non resistat, dummodò non se componat, aut præparet ad actum illum, nec cooperetur. Sed meritò *Corduba* reprobabat hanc sententiam, dicens esse periculosam & erroneam, quia *Sotus*, & reliqui allegati concedunt, liberè non resistere membris, dummodò fœmina nullo modò illi actui se accommodet; sed cum eo viro manendò, videtur se illi actui accommodare, maxime quia est probabilissimum consensûs periculum, magnâque temeritas esset, tali periculo se exponere. Quintum remedium est; ut quando Confessarius percipit in Confessionali, conjugem aliquem laborare impedimento, non statim dicat matrimonium esse nullum, sed dissimulet, relinquâtque in bona fide; licet enim sciant conjuges se graviter peccasse, habendo copulam cum consanguineis conjugis, tamen non statim sciunt, matrimonium propterea esse invalidum. Si tamen talis conjux impedimento dirimente laborans expressè interroget, an
matri-

matrimonium sit nullum, *respondeat* Confessarius, esse nullum, & prætereà nihil dicat. Si ulterius conjux quærat, an possit petere debitum, *respondeat*, quòd non, & interim taceat, quòd etiam non possit reddere; quia dantur conjuges, qui etsi sciant, se non posse petere debitum, tamen bona fide putant, se posse reddere, qui proinde in bona fide relinquendi sunt, ne interim materialiter peccaturi, à Confessario instructi, quòd non possint reddere, deinde formaliter peccent. Deniq; si conjux quærat expressè, an etiam possit reddere debitum, colligitur ex *Gobat in suo Quinario tract. 5. cap. 37. n. 66.* posse adhuc Confessarium (*si ex clara veritatis manifestatione gravissima mala immineant*) dissimulare veritatem, non quidem dicendò, quòd possit reddere debitum, etenim nullò casu licet mentiri, sed dissimulandò, *se audivisse, se memorem esse.* Ratio est: quia etsi Confessarius prævideat, suum silentium à pœnitente acceptum iri pro tacita approbatione redditionis debiti; quia tamen illud silentium, nec ex natura rei, nec ex institutione significat ejusmodi tacitam approbationem, & adest gravissima causa non aperiendi veritatem, sed dandi potius occasionem falsi judicii, non videtur posse illud silentium haberi pro mendacio reali. *Sextum denique remedium* pro Isabella in Conferentia proposita est dispensatio Episcopalis,

palis, quam in casu tam urgente certè Ordinarius concedere potest, non tantùm post contractum matrimonium, ùt in casu præsenti, sed etiam ante matrimonium contractum, ùt docet communissima sententia cum Sanchez, Diana, Mastrio, Bosco, Cardenas &c. Si autem Dispensatio Episcopalis etiam tam citò haberi non possit, sequitur tandem

RESOLUTIO. Bernardinus Francis-
canus Confessarius cum Isabella dispensare
potest in impedimento affinitatis contra-
ctæ, ut renovatò consensu debitum reddere,
ac etiam petere valeat. Ratio est: Quia
Leo X. Patribus Augustinianis ubique existentibus
concessit bullatum privilegium, quòd cum his,
qui in primo affinitatis gradu scienter, aut igno-
ranter contraxerunt, modo notorium id non fue-
rit, neque in iudicium productum, dispensare va-
leant, ut de novo contrahant, & in eodem con-
tracto matrimonio remaneant, prole etiam legi-
timâ. Ita testantur Richardus Rossensis Epi-
scopus Martyr in Anglia, in suo libello de causa
matrimonii Regis Angliæ, Chassaing de Privileg.
Regul. tract. 5. cap. 5. proposit. 3 Vera crux, 2.
parte speculi aurei, art. 27. Reiffenstuel in 4.
Decret. in appendice de Dispensatione super im-
pedimentis, §. 11. n. 542. & alii contra com-
munioem Aliorum. Addit tamen Reif-
senstuel citatus n. 550. ut regulares mendi-
cantes hòc privilegiò non utantur, nisi
quando dispensatio Papalis, aut Episcopa-
lis

lis citò haberi non potest, & tamen periculum incontinentiæ, vel alia necessitas urgeat, ita ut tunc quidem dispensent in impedimento affinitatis contractæ, tamen postea aliam dispensationem Papalem vel Episcopalem in eodem impedimento impetrent, ut sit certus valor Sacramenti matrimonii. Ratio est: quia plures Doctores hoc Privilegium impugnant, quorum tamen rationes solvit *Reiffenstuel citatus*; quò non obstante in præfatis circumstantiis, & cum prædicta cautela Confessarius regularis mendicans mox dictò Privilegiò in praxi uti poterit, maxime, quia in gravissima necessitate, etiam, quando agitur de valore Sacramenti, licitum est uti opinione tenuiter probabili, ut docet *Cardenas in Crisi Theologica, dissertat. 4. cap. 7. & apud ipsum Navarrus, Sotus, Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 36. num. 8.*

CONFERENCE XLVI.

129. Chilianus Confessarius in celebri peregrinatione audivit Confessionem Margarethæ maritatæ, quæ sic Confessionem suam finire cœpit: *Reverende Pater!* Unum est, quod premit cor meum, & jam per triginta annos pressit, & vix non oppressit. Meus maritus, qui adhuc vivit, & cum quo genui decem proles, est mihi consanguineus in tertio gradu, attamen, antequam contraximus invicem matrimonium, obtinuimus dispensationem à summo

summo Pontifice, cujus executio (*quia consanguinitas erat publica*) commissa fuit Reverendissimo Domino Vicario Generali nostræ Diœcesis, qui etiam me, & meum maritum citavit ad Consistorium, ut nobiscum dispensaret. Quò, cùm per-
venissemus, mihi, & meo marito præce-
pit, ut coram crucifixi imagine inter duas
candelas accensas positâ, juramentum
deponeremus, quòd inter nos non inter-
cesserit copula carnalis; quia in dispensa-
tione Papali erat apposita hæc clausula:
Dummodò inter eos copula non intervenerit.
Dum hoc audiebamus, statim interiùs fui-
mus consternati & perturbati; siquidem
inter nos non una, sed sæpiùs repetita co-
pula intervenerat; erat tamen occulta,
nec ulla de ea publica suspicio habebatur.
Hinc meus maritus & ego timore & ve-
recundiâ victi, & ne nos ipsos infamare-
mus coram Domino Vicario Generali &
assidentibus eidem Consiliariis, juravi-
mus, quòd inter nos non intercesserit co-
pula, & sic fuit nobiscum dispensatum,
nósque contraximus matrimonium, &
hucusque in eo viximus. Et hoc est illud
unum, quod per triginta annos cor meum
vix non oppressit, nimirum perjurium il-
lud nunquam confessum, & quod est ma-
ximum, quia hætenus semper dubitavi,
an nostrum matrimonium sit validum,
an verò invalidum? *Reverende Pater! di-*
G gne-

gnetur amore DEI suggerere mihi remedium, ut saltem ante meam mortem habeam quietam conscientiam. Quid dicet Chilianus? Ante Resolutionem

130. *Sciendum*, quòd quando pro consanguineis vel affinibus in gradu dirimente petitur dispensatio ad contrahendum matrimonium, & intervenit copula carnalis inter ipsos, multi apud *la Croix l. 6. p. 3. n. 922.* dicunt, dispensationem esse validam, etsi non exprimatur copula carnalis inter ipsos habita, & *Aversa q. 19. S. 6.* vocat hoc in praxi tutum, & *Sanchez, ac Lessius* probabile. Econtra etiam multi docent, dispensationem esse invalidam, si non exprimatur copula; quia sic est stylus curiæ, & declarârunt Cardinales. Jam sit

131. RESOLUTIO. Chilianus dicit ad Margaretham: Quinimò fecisti multa & magna peccata, inter quæ primum est illud perjurium, deinde quòd semper malâ fide, & cum dubio de valore matrimonii, tot annis, debitum conjugale reddideris & petiveris, & tot Confessiones ac Communiones Sacrilegas obiveris, utpote quia ex verecundia & timore nunquam confessa es hæc peccata, quæ omnia, cum peccatis jam confessis, adhuc semel confiteri obligaris. Quantum verò ad tuum matrimonium, scias esse validum, & te licitè debitum conjugale petere, & reddere posse, Ita *Gobat tract. 9. casu 22. n. 628.*

& Aversa, ac alii apud la Croix cit. item Diana Tom. 3. tract. 2. Resol. 163. docentes: quòd si Papa consanguineis, vel affinibus ad contrahendum inter se matrimonium dispensationem concedit, & eam committit cum hac clausula: dummodo copula non intervenerit, & dispensetur in foro externo, & copula intervenerit, sed sit occulta, non tenentur sponsi consanguinei, vel affines dispensandi, eandem fateri, sed possunt eandem negare sub apta æquivocatione, subintelligendò: publicam. Et sic etiam Margaretha & ejus maritus potuissent facere, si fuissent antecederent hanc de re instructi. Ratio est: quia præsumi non potest, quòd pia Mater Ecclesia velit, ut se ipsum quis gravissimè infamet, & quamvis Suarez l. 8. disp. 25. velit, quòd copula existens occulta saltem apud sacram Pœnitentiarum exponi, & sollicitari debeat, ut vitium dispensationis suppleat; Verùm hujus expressionis non apparet solidum fundamentum; cùm talis copula nec sit impedimentum dirimens, nec propterea sacra Pœnitentia multa, vel taxam exigat; utpote, quæ cunctas suas litteras expedit gratis. ita Reiffenstuel in 4. Decret. in Appendice de Dispensat. n. 191. & seq. Si tamen copula carnalis foret publicè nota, aut de ea publica infamia, vel suspicio, dispensandi debent eam fateri, aliàs dispensatio erit invalida. ita la Croix, & Go-

bat cit. Si verò dispensetur pro foro interno, v. g. ex commissione sacrae Pœnitentiariæ à Confessario, debet pœnitens copulam etiam occultam fateri, ut *fatentur omnes*; aliàs dispensatio erit invalida; Ratio est: quia tunc non incurrit infamiam pœnitens, confitens copulam occultam apud solum Confessarium; cùm jam aliunde teneatur confiteri copulam occultam tanquam peccatum incestus, & Confessarius ad illam reticendam obligetur sigillò Sacramentali. ita *Gobat. tract. 9. casu 22. n. 628.* Quare Chilianus Confessarius post audita omnia in hisce triginta annis à Margaretha commissa peccata, eandem absolvat ab omnibus, consoletur eam, quòd matrimonium suum sit validum, & dicat ei: *Vade in pace, jam noli amplius peccare.*

CONFERENTIA XLVII.

*De modo exequendi litteras dispensatorias
Sacrae Pœnitentiariæ Romanæ.*

132. Demetrius Confessarius scripsit Romanam ad sacram Pœnitentiarium pro impetranda in impedimento affinitatis ex copula illicita in primo gradu dispensatione pro Jacobo pœnitente suo, & recepit litteras ab eadem sacra Pœnitentia sigillò ejusdem Pœnitentiariæ obsignatas, quibus exterius erat superinscriptum: *Discreto viro Confessario ex approbatis ab ordinario per latorem præsentium eligendo. Ex sacra Pœnitenti-*

nitentia gratis. Jam quærit Confessarius, quid cum istis litteris incipere debeat, an possit eas aperire?

RESOLUTIO. Demetrius Confessarius non potest, nec debet eas aperire, sed debet vocare suum pœnitentem Jacobum, quô præsente Demetrius offerat ei litteras adhuc clausas, & sigillatas, & inquirat ab eodem, an se, hoc est, *Demetrium Confessarium*, vel alium Confessarium pro executione harum litterarum velit eligere, quia potest eligere quemcunque Confessarium, modò habeat qualitates in superscriptione litterarum requisitas. Si Jacobus pœnitens alium Confessarium pro executione litterarum elegerit, Demetrius non potest eas aperire, sed debet cum iisdem pœnitentem remittere ad eum, quem elegerit. Si verò Jacobus *Demetrium* eligat ad executionem illarum, & hic habeat qualitates in superscriptione litterarum requisitas, tunc Demetrius præsente Jacobo aperiat litteras, & exponat pœnitenti suo Jacobo, omnes in eis contentas clausulas eundem concernentes, & quærat, an vera sint, quæ illic asseruntur, & an præstare velit, quæ injunguntur. Si his interrogatis deprehendat defectum necessariæ conditionis, non potest validè dispensare. Si verò comperiatur omnia necessaria requisita (*credat autem pœnitenti asserenti sine teste, sine juramento,*

modo de contrario non constet) jubeat pœnitentem Jacobum, cras v. g. sibi sacramentaliter confiteri, quia Confessio Sacramentalis semper in litteris Pœnitentiariæ necessario requiritur, etiamsi Pœnitens non haberet nonnisi venialia peccata, ut docent *Corradus, Justis, Gobat, Reiffenstuel, & alii.* auditâ sacramentali Confessione pœnitentis Jacobi, Demetrius moneat ipsum, de quibus monendus est, injungat pœnitentiam & alia, quæ in litteris Pœnitentiariæ præcipiuntur injungenda, deinde absolvat ipsum à censuris, dispenset cum ipso in impedimento affinitatis, declaret proles legitimas, denique ipsum absolvat à peccatis, sequenti formula: *Misereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, deinde Auctoritate Apostolicâ mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento affinitatis primi gradûs ex copula illicita, ut hoc non obstante, renovatô consensu, matrimonium cum tua putata uxore contrahere, & debitum conjugale petere & reddere valeas, paritêrque proles, si quas suscepisti, vel suscipies, legitimas decerno, & declaro. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris & Filii, & Spiritûs Sancti Amen. Passio Domini nostri JESU Christi &c.* Postea Jacobus antequam exerceat actus solis conjugibus licitos, debet renovare suum consensum

sensum matrimoniale. Idem in aliis dispensationibus à sacra Pœnitentiaria impetratis, servatâ proportionem faciendum erit.

CONFIDENTIA XLVIII.

Evaristus Confessarius etiam Romam ^{134.} scripsit pro dispensatione in impedimento affinitatis primi gradûs ex copula illicita, impetranda pro Emerentiana, quæ cum tali impedimento contraxerat matrimonium cum Edmundo, à cujus fratre antea fuerat carnaliter cognita. Sed in superinscriptione litterarum pœnitentiariæ erat sic positum: *Discreto Viro Confessori, Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore, ex approbatis ab Ordinario, per Latricem Præsentium ad introscripta specialiter eligendo.* Evaristus autem non est Magister in Theologia, nec Decretorum (*hoc est, Juris Canonici*) Doctor; hinc quærit, an præfatas litteras possit aperire, & exequi?

RESOLUTIO est negativa. Ita ^{135.} Sanchez, Gobat, Justis, Diana, Lezana, Pontius cum communi aliorum apud Reiffenstuel in 4. Decret. in Appendice de dispensatione, §. 9. n. 422. Ratio est: quia nullus potest exequi litteras sacre Pœnitentiariæ, nisi sit verè delegatus à sacra Pœnitentiaria; sed hæc in præsentī casu, non nisi Magistrum in Theologia, vel Decretorum Doctorem delegat, qualis non est Evaristus Confessarius: Ergo hic in præsentī casu nequit

104 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
litteras sacrae Pœnitentiariæ exequi. Si
tamen Evaristus foret Lector jubilatus in
ordine nostro Seraphico regularis obser-
vantia, posset præfatas, ut præfertur, in-
scriptas litteras aperire, & exequi ex Privi-
legio bullato Innocentii XI. Concesso
1679. die 27. Nov. vel si Evaristus esset
Confessarius ex regularibus mendicanti-
bus, & foret à suo Generali, vel de ejus li-
centia, ab aliis suis Superioribus ad hoc
specialiter designatus, posset præfatas litteras
etiã Magistro in Theologia, vel Decre-
torum Doctori inscriptas aperire, & exe-
qui, idq; ex Privilegio Patribus Societatis
JESU concesso à Gregorio XIII. 3. Apri-
lis. 1582. ita *P. Reiffenstuel cit. n. 445. &*
seq.

CONFERENTIA. XLIX.

136. Franciscus Confessarius habens quali-
tates requisitas ad aperiendum & exequen-
dum litteras sacrae Pœnitentiariæ, impe-
travit Româ à S. Pœnitentia litteras, ut
posset cum Cajo, qui ante matrimonium
cum Caja contractum, sæpius Cajæ soror-
em carnaliter cognoverat, in impedi-
mento affinitatis dispensare, sed cum hac
clausula: *Tibi committimus, ut cum eodem la-
tore, & dictâ muliere (hoc est, suâ putatitiâ
uxore) de nullitate prioris consensûs certioratâ,
sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam dete-
gatur, matrimonium cum eadem, & uterque in-
ter se de novo secretè contrahere, & in eo rema-
nere*

nere licite valeant, dispenses. Quam clausulam, cum Franciscus Confessarius intimaret Cajo, hic respondet: mea uxor Caja nihil omnino scit de hoc affinitatis impedimento, & si ego eam redderem certiorum de praefato impedimento, ac de nullitate nostri matrimonii, meipsum graviter infamarem, & sequerentur gravia scandala, & alia mala. Quare rogo Reverentiam vestram, dignetur, hac in parte bonum mihi subministrare Consilium, qualiter hanc adimpleam clausulam, & meum consensum matrimoniale cum mea uxore Caja valeam renovare. Quid jam respondebit Franciscus Confessarius?

RESOLUTIO I. In hoc casu, si Cajus 137.
maritus suam uxorem Cajam bene erga se affectam sic alloquatur: *Ego te ita diligo, ut si te non duxissem, ducerem amodo in uxorem; & ex nunc de novo te accipio in meam uxorem; Nunquid etiam tu me ita diligis, ut si me nondum accepisses in maritum, acciperes amodo, & ex nunc de novo me accipis in tuum maritum, & Caja respondeat: Ita; tunc clausula praefata est adimpleta, & consensus matrimonialis sufficienter est renovatus; & matrimonio sic renovato legitimantur filii, si qui forte prius ex invalido, sed bona fide valere putato matrimonio sunt suscepti, juxta cap. 2. & 14. Qui filii sint legitimi.*

Sed replicat Cajus: Reverende Pater! mea uxor Caja est astuta simul & mirabilis mulier, & ego non bene convenio cum

ipsa; si talem consensum de præsenti & actualem in matrimonium nostrum jam diu contractum, ab ea repeterem, dubito multum, an illum daret, quia jam aliquoties maledixit diei, in qua mecum contraxit matrimonium, & credo, quòd si nondum mecum contraxisset matrimonium, vix amplius contraheret. Quid mihi jam faciendum? Id aperiet sequens

138. RESOLUTIO II. In his circumstantiis (*dicet Franciscus Confessarius*) sufficit, ut solus Cajus impedimenti conscius renovet consensum, ac eum exprimat per aliquem actum externum, sive verbis, sive factis v. g. per copulam affectu conjugali habitam, nec est necessarium, ut Caja uxor impedimenti ignara moneatur ullò modò, vel de nullitate matrimonii, vel de renovando consensu. Hæc sententia est tuta in praxi juxta *Sanchez, Bonacinam, Castropalaum, Gobat in Quinario tract. 5. cap. 37. n. 135.* (addentem: Esto Caja, si sciret matrimonium non fuisse ab initio validum, negatura esset omne suum consortium, & peti ura divortium) *Dicastillo, Tiburtium Navarrum in manuductione ad Praxin executionis litterarum sacræ Pœnitentiariæ parte 2. cap. 3. & alios.* Ratio est: quia dum Caja reddit copulam à Cajo petitam, jam adest sufficiens Caje consensus externus; siquidem primus ejusdem consensus, etsi pro tunc ob latens impedimentum dirimens

mens matrimonii invalidus, tamen, cum hucusque moraliter duraverit, nunc post impetratam dispensationem incipit esse validus: Ergo conjunctus cum petitione copulæ à Cajo, animò revalidandi matrimonium facta, sufficienter novum matrimonii contactum constituere poterit; Et sic teste Gobat. tract. 9. casu. 20. n. 561. rescripsit Româ, Annò 1671. 21. Octobris, unus ex doctissimis Patribus, qui sunt in Tribunali Pœnitentiariorum in hunc modum: *Est verè, & certò probabile, & fortè probabiliùs, quòd obtentâ dispensatione super impedimento dirimente, cujus alter duntaxat conjugum est conscius, quòdque virtute dispensationis applicatæ in Sacramento Pœnitentiæ, dicto conscio confertur, revalidetur matrimonium antea irritum, sublatò scilicet impedimentò, etiamsi conscius illius non moneat alterum, quando scilicet id absque magno periculo fieri nequit; revalidatur, inquam, vi, seu virtute prioris consensûs coram Parocho præstiti, qui moraliter permanere censetur. Hanc Praxin in Pœnitentiaria observamus, imò hæc sola moraliter possibilis est, nec Leges Ecclesiæ obligant cum tam enormi periculo, discrimine, detrimento plusquam morali. Hucusque ille sacræ Pœnitentiariæ Confessarius clarissimus libris prælò datis. Accedit, quòd etiam, quando agitur de valore Sacramenti, liceat sequi sententiam minùs tutam, quando tutior sine periculo gravissimi mali praticari nequit; talis enim necessi-*

cessitas & periculum gravissimi mali videtur salvare Reverentiam Sacramenti, adeoque hunc casum non videtur comprehendere propositio prima ab Innocentio XI. damnata. *ita Cardenas in 2. Crisi Dissert. 2. n. 681. Alique communiter apud la Croix lib. 6. p. 3. n. 814.* Hæc omnia intelligenda sunt, quando unus conjugum non potest sine periculo gravissimi mali certior fieri de nullitate matrimonii ob latens impedimentum dirimens; Si enim possit commodè certior fieri, vel uterq; conjugum sciat impedimentum, sine dubio uterq; consensum matrimoniale renovere debent externè, & quidem in statu gratiæ, cum tunc suscipiant Sacramentum matrimonii, sicuti etiam pro utroque in hoc casu dispensatio petenda est. Ubi per accidens notet Confessarius, quod pro pœnitente etiam ignorante, imò etiam invito à sacra Pœnitentia possit impetrare dispensationem, si necessitas exigat. *Marcus Leo in praxi, p. 1. f. 14.*

CONFERENTIA L.

139. Georgius Confessarius impetravit à sacra Pœnitentia pro Ernesto dispensationem in voto castitatis integræ & perpetuæ ad contrahendum matrimonium cum Ottilia, cum his clausulis: *Ut votum præfatum Ernesti ad hoc tantum, ut matrimonium legitimè contrahere, & in eo debitum conjugale exigere & reddere licitè valeat, dispensandò*
commu-

commutes in Sacramentalem Confessionem semel quolibet Mense, & in alia pœnitentiæ opera per te injungenda tamdiu duratura, quamdiu commutationi præfatæ locus erit &c. ita ut si conjugii, cui copulabitur, supervixerit, castitatem servet, utpote eodem votò, ut prius obligatus, & si unquam extra matrimonium fornicatus fuerit, aut mortuâ suâ conjuge, alteri absque novâ dispensatione copulabitur, sciat se contra votum suum facere, & debitum conjugale exigere non posse, & ita illum moneas. Jam quærit Ernestus. 1.

Quando debeat incipere exequi illa bona opera, in quæ suum votum à Georgio commutari debeat, & quamdiu teneatur illa exequi? 2. An si post contractum cum Ottilia matrimonium, admitteret delectationem morosam veneream circa aliam fœminam, peccaret mortaliter non tantum contra castitatem, sed etiam contra suum votum, ita ut teneatur circumstantiam voti in Confessione explicare?

RESOLUTIO I. Bona opera, in quæ 140.
votum castitatis ab Ernesto emissum commutatur à Georgio Confessario, tenetur Ernestus illâ die primùm incipere exequi, quâ contrahit matrimonium cum Ottilia, quia antecedenter tenetur servare suum votum ex integro, siquidem dispensatio tunc modò incipit habere suum effectum, quando contrahitur matrimonium, utpote ad quod contrahendum votum fuit commutatum in præfata bona opera.

opera. Sic etiam illa die, qua moritur Ottilia, Ernestus non tenetur amplius exequi opera injuncta, siquidem ex illa die tenetur votum suum iterum ex integro servare, ut patet ex clausulis adjunctis.

141. RESOLUTIO II. Ernestus, si post contractum cum Ottilia matrimonium, faciat aliquid contra castitatem cogitatione, delectatione, desiderio, verbo, vel opere conjugibus non permissum, etiam peccat contra suum votum graviter vel leviter pro qualitate materiae, & consequenter circumstantiam voti in gravi materia in Confessione explicare tenetur. *Lugo Respons. Moral. lib. 6. art. 1. Sporer De Votis cap. 3. n. 78.* Ratio est: quia, ut patet ex adjunctis clausulis, sacra Pœnitentia non concessit Georgio facultatem, ut totaliter cum Ernesto dispenset in suo voto castitatis, sed tantum ad hoc, *ut matrimonium cum Ottilia legitime contrahere, & in eo debitum conjugale exigere & reddere licite valeat;* (sub quo etiam comprehenduntur omnes alii actus conjugibus liciti in ordine ad conjugalem copulam perficiendam, quia concessio Principali, & fine, censentur etiam concedi accessoria, & media) ergo Ernestus quoad reliqua omnia tenetur etiam in matrimonio contracto servare suum votum castitatis; & consequenter, cum delectatio morosa venerea *de alia fœmina*

mina non sit medium conjugibus licitum in ordine ad copulam conjugalem perficiendam, sed potius peccatum mortale contra castitatem; hæc eadem delectatio de alia fœmina, quàm de sua uxore, erit peccatum mortale non tantum contra castitatem, sed etiam contra suum votum castitatis, adeoque circumstantia voti in hoc casu ab Ernesto erit explicanda in Confessione.

CONFERENTIA LI.

De Privilegiis.

Honorius accepit à suo Episcopo Privilegium seu dispensationem comedendi 142.
carnes omnibus diebus esurialibus per annum, etiam in Quadragesima, quia ipsi non conducunt cibi esuriales. Hinc quærit Honorius, an in omnibus Diœcesibus, quarum multas peragrarè consuevit, possit uti hõc Privilegiõ? Ante Resolutionem

Notandum, quòd *Privilegium* sit constitutio Principis specialem favorem concedens; Aliud est *personale*, aliud *reale*; nam licet omne Privilegium personam respiciat, quippe, quæ sola est ipsius capax, aliud tamen confertur personæ intuitu ipsius individux personæ; aliud verò intuitu rei, quæ personæ annectitur, puta loci, officii, dignitatis, alteriusve qualitatis &c. Prius dicitur *personale*, posterius *reale*. Personale sequitur personam, & cum ea expirat, c. *Privilegium*.

de Reg. Juris in 6. Reale sequitur rem, & transit ad omnes, in quibus res invenitur, *L. Imperatores ff. de Publicanis.* Porro res, cui Privilegium annectitur, alia est corporea, ut Ecclesia, Monasterium &c. Alia est incorporea, ut Episcopatus, Doctoratus, Clericatus, Monachatus, &c. Unde omne Privilegium alicui communitati concessum est *reale & perpetuum*; Reale est, quia personæ alicujus communitatis non ideo gaudent illò Privilegiò, quia sunt individua personæ, sed quia sunt affectæ qualitate totius communitatis; perpetuum est, quia communitas durat perpetuò, & fictione juris habetur quasi pro persona perpetua. ita *Suarez, & Palao apud Paulum Mezger tract. 8. Diss. 37. art. 2. num. 2.* jam ad casum propositum sequitur

144. RESOLUTIO. Honorius à suo Episcopo dispensatus in abstinentia à carnibus, quia ipsi non conducunt cibi esuriales, potest hòc Privilegio, seu dispensatione uti etiam extra territorium concedentis, imò ubivis locorum. Ita *Laymann lib. 1. tract. 4. cap. 23. n. 16. Mezger cit. art. 5. n. 5.* Ratio est: quia Privilegium non sequitur locum, sed personam, si sit personale, vel qualitatem personæ, si sit reale; Atqui Privilegium comedendi carnes diebus esurialibus est personale: Ergo sequitur non territorium tantum concedentis, sed personam Honorii, ubicunque exi-

existat; nec obstat, quòd hoc privilegium sit contra jus commune; quia Episcopus potuit Honorium in hoc casu à jure communi eximere. Aliud foret, si Episcopus Honorio concessisset privilegium vendendi certos libros in sua Diœcesi, & in alia Diœcesi foret specialiter prohibita venditio istorum librorum, Honorius in alia Diœcesi non posset uti hòc privilegiò; quia Episcopus concedens privilegium hoc, non potuit Honorium deobligare à legibus specialibus Principis, seu Episcopi illius loci, quem transit Honorius. Iterum aliud foret, si Episcopus in lege jejunii dispensasset pro sua Diœcesi ob peculiarem aliquam causam, v. g. quòd in Quadragesima propter tempora belli vesci carnibus liceat, tunc Honorius peregrè profectus non poterit uti hâc dispensatione in aliena Diœcesi, ubi Lex communis Ecclesiastica jejunii observatur; quia ejusmodi privilegium censetur esse locale, & consequenter adhærere loco.

CONFIDENTIA LII.

De Privilegii Cessatione.

Julianus Confessarius accepit à summo Pontifice licentiam absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, item fuit ipsi commissa potestas à majori Pœnitentiario S.R.E. Cardinali, dispensandi in foro interno in impedimento dirimente matrimonii cum Jo-
H doco.

doco. Sed antequam Julianus utatur istis duâbus facultatibus, moritur summus Pontifex, ac etiam Cardinalis major Pœnitentiarius. Hinc anxiatu Julianus, an non obstante morte utriusque possit uti utriusque facultate sibi concessâ?

146. RESOLUTIO est affirmativa, & communis DD. *apud Herincx de Legibus diss. 4. q. 8. la Croix lib. 1 n. 835.* Ratio est: quia privilegia non cessant morte concedentis sive naturali, sive civili, hoc est, abdicatione Officii; siquidem *Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum*, ex Reg. 15. Juris, in 6. & gratia simpliciter facta & acceptata non dependet in conservari ab influxu concedentis, idq; verum est, etsi res adhuc sit integra, seu privilegium necdum sit cæptum deduci in usum, nam equidem est gratia absolutè facta. Unde *Navarrus, Sa. & Castropalaus apud la Croix cit.* addunt, quòd privilegium eligendi Confessarium, audiendi Confessiones certarum personarum, absolvendi à casibus, dispensandi, suscipiendi Ordines à quolibet Episcopo, accipiendi à Episcopo provisionem proximi Beneficii, residendi alibi, quàm in loco beneficii, studiorum causâ, condendi testamentum, si quis fuit inhabilis, celebrandi in privato Oratorio, non expirent morte concedentis, & ita quoad omnia etiam docet cum aliis *Diana p. 8. t. 3. R. 99.* Similiter commissio

nilio dispensationis in impedimento matrimonii cum Jodoco facta à majore Pœnitentiarario *non expirat morte Pœnitentiararii concedentis*, re integrâ; quia est gratia, non facienda, sed facta in favorem Jodoci; cui jus quæsitum est, & executor est dispensator necessarius, siquidem preces veritate nitantur; *nec etiam expirat morte Pontificis*, tum ob rationem datam, tum quia Officium majoris Pœnitentiararii non expirat morte Pontificis. *Diana p. 8. t. 3. R. 89. ex Suarez, Sanchez, & aliis apud Busenbaum, & la Croix l. 1. immediate ante n. 797.*

CONFERENCE LIII.

Kilianus accepit à summo Pontifice 147. duo privilegia, unum non jejunandi in Quadragesima, & alterum ducendi Claram consanguineam in tertio gradu in uxorem. Sed ultra decem annos Kilianus non fuit usus primò privilegio; jejunavit enim hætenus semper in Quadragesima; secundò privilegiò etiam non fuit usus, imo rescriptum illius abjecit, & laceravit, & duxit Martham non consanguineam in uxorem. Jam verò Marthâ suâ uxore mortuâ libenter Kilianus in uxorem acciperet Claram suam consanguineam, ad quam ducendam jam fuerat dispensatus, antequam Martham acciperet in uxorem; item jam libenter comederet carnes in Quadragesima. Quæritur, an utrûmque possit vi suorum duorum privilegiorum,

H 2

quo-

quorum unô non fuit hætenus usus, & quorum alteri renuntiavit?

148. RESOLUTIO. Kilianus potest adhuc uti utrôque suô privilegio; & primô quidem non jejunandi in Quadragesima potest uti; quia privilegia gratiosa, sive affirmativa, sive negativa, quæ neminem gravant, non amittuntur per non usum, licet fuerit potestas, & occasio utendi, & tamen aliquis longô tempore uti noluerit, imò posuerit actus illi contrarios, ut docent Suarez, Bonacina, Castropalaus apud la Croix l. 1. n. 842. & Laymann, Pirhing, Engel, Bassæus, Rodriquez apud Reiffenstuel in 5. Decret. tit. 33. n. 209. siquidem contra talia privilegia, utpote nulli onerosa, nemo præscribere potest; Atqui privilegium non jejunandi, item audiendi Confessiones quascunque, ministrandi Sacramenta, dispensandi &c. sunt talia privilegia: Ergo non amittuntur per non usum. Quantum ad alterum Kiliani privilegium, Claræ consanguineam suam ducendi in uxorem, eodem adhuc poterit uti. ita Sanchez, Castropalaus, & alii apud la Croix l. 1. n. 841. Ratio est: tum quia hoc privilegium non cessavit per non usum illius, ut modò dictum: tum quia non cessavit per renuntiationem ipsius factam a Kiliano, dum illud laceravit, & interea duxit Martham non consanguineam in uxorem; siquidem hæc privilegii renuntiatio non fuit acceptata

tata à concedente hoc privilegium, nimirum à summo Pontifice, utpote qui nihil scivit de renuntiatione hujus privilegii facta à Kiliano, quæ tamen renuntiationis acceptatio à concedente privilegium est necessaria ad hoc, ut privilegium aliquod per renuntiationem privilegii cesset, ut docent Authores mox citati.

CONFERENTIA LIV.

De Privilegiis Clericorum.

Laurentius nuper primâ tonsurâ initiatus fuit ab Episcopo, adeoque à statu laicali ad statum clericalem transiit. Jam oritur quæstio, an propterea etiam statim gaudeat privilegiis Clericorum? Ante Resolutionem

Sciendum, duplex esse præcipuè privilegium Clericorum, scilicet *Canonis & Fori*. Privilegium Canonis est, quò à Jure Canonico cavetur Clericis, ne à quoquam injuriosè percutiantur sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, reservatæ summo Pontifici extra articulum mortis, in Concilio Lateranensi, & refertur *Can. si quis. 29. causâ 17. q. 4.* Privilegium fori est, quò persona Ecclesiastica eximitur à sæculari jurisdictione tam in civilibus, quàm in criminalibus, simulque ab omnibus oneribus personalibus, & realibus laicorum, & vocatur *Immunitas Ecclesiastica*. His duobus privilegiis gaudent imprimis omnes Clerici in sacris constituti, ut est

certum; Deinde omnes Religiosi omnium Ordinum etiam Militarium, eorum conversi seu laici, ac novitii, item moniales omnes tam professæ, quàm novitiæ ex *c. de Monialibus*, 33. *de sentent. excommun.* Item Eremitæ, qui sub obedientia Episcopi, vel Prælati regularis, ejus Ordinis habitum Religiosum gestant, & à sæcularibus curis segregati vitæ solitariae exercitiis vacant. Item Tertiarii, & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, vel S. Francisci, qui & quæ tria vota essentialia Religionis ediderunt, vel collegialiter vivunt sub habitu, & voto aliquo expresso; non autem illi Tertiarii, & Tertiariæ, quæ in propriis domibus vivunt, nec exterius habitum sui Ordinis deferunt, Jam fit

151. RESOLUTIO. Laurentius primâ tonsurâ initiatus gaudet Privilegiis Clericorum canonis, & fori, si tamen *juxta Concilium Tridentinum Sess. 23. cap. 6. Beneficium Ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur. ita Bannes, Suarez, & alii apud Laymann lib. 1. tract. 5. parte 2. cap. 5. n. 3.* Ratio est: Quia Laurentius etiam primâ tantum tonsurâ initiatus est verè Clericus & persona Ecclesiastica, & si habeat modò allatas ex Concilio Tridentino conditiones

ditiones, gaudet Privilegiô fori, ut ipsummet Concilium Trident. mox citatum exprimit; Ergo etiam gaudebit privilegiô Canonis, cum illud sit majus, hoc minus; à majori autem ad minus sit bona argumentatio. Vide tamen dicenda infra *Confer. 67. n. 190.*

CONFERENCE LV.

De Privilegiis Regularium.

Mamertinus Religiosus, dum adhuc 152.
erat sæcularis, promisit Martino pauperi per totam vitam singulis annis dare quinque florenos, & hanc promissionem, quam Martinus acceptavit, confirmavit votô, deinde quando Mamertinus degebat in novitiatu, iterum vovit per totam vitam recitare Rosarium diebus Sabbathinis. Jam post emissam professionem religiosam, quaerit Mamertinus, an his duobus votis sit obligatus, vel deobligatus? Ante Resolutionem

Notandum, quod personæ religiosæ utri- 153.
usque sexûs, præter Privilegia Canonis, & fori, gaudeant etiam sequentibus Privilegiis: 1. Quod per professionem religiosam in statu gratiæ factam acquirant perfectissimam remissionem omnium peccatorum tam quoad culpam, quam quoad poenam; quæ quidem indulgentia, quamvis fuerit à Paulo V. summo Pontifice concessa, tamen etiam independentem ab

illa concessione, est ex natura rei annexa ipsius professionis religiosæ dignitati, quippe in qua homo in perpetuum se ipsum totum, omniâque sua DEO offert. ita *D. Thomas, Hieronymus Platus, Azorius, Mezger, Laymann lib. 4. tr. 5. c. 10. & alii.* 2. Quòd omnia alia vota, & juramenta pia per solemnem Religionis professionem ipsò jure expirent, non quidem per irri-
tationem, aut redemptionem, aliâve relaxationem, imò nec per propriæ voluntatis seu intentionis commutationem, sed per veram solutionem, spectatâ naturâ ipsius operis in perpetuum præstandi. ita *D. Thomas, Barbosa, Sotus, Navarrus, Sanchez, Laymann cit. n. 3. & alii.* Ratio est: quia per religiosæ professionis obligationem, omnes hominis facultates ac vires in perpetuum & irrevocabiliter DEO offeruntur, ideò eminenter in se continent omnes alias particulares obligationes. 3. Quòd per professionem religiosam tollatur irregularitas ex natalium defectu, ut proinde illegitimi omnes, etiam spurii, in Religione aliqua Professi, ad sacros Ordines, (non autem ad Prælaturas & Dignitates Ecclesiasticas) sinè alia dispensatione promoveri possint. *c. 1. de filiis Presbyt.* 4. Quòd Professio religiosa tollat maculam quoad actus temporales, v. g. ut damnatus de crimine furti v. g. vel perjurii, postea ad testimonium in judicio, & similes
actus

actus legitimos admitti possit. *Authent. de Monach. Collat. 1.* 5. Quòd per professionem religiosam solvatur patria potestas, cum Religiosus penitus transeat in potestatem suorum superiorum. 6. Quòd Professio religiosa deleat ingratitudinis notam esse commissam, ob quam alioquin Pater, vel filius exhæreditari, seu legitimâ hæreditatis portione spoliari posset. *Causâ 19. quest. 3. c. ult.* 7. Quòd professio religiosa dirimat matrimonium postea contrahendum, ac dissolvat matrimonium contractum ratum, nondum consummatum. Nunc sequitur

RESOLUTIO I. Primum Mamer- 154.
tini votum, quò Martino pauperi accep-
tanti promisit, ac DEO vovit, singulis
annis quinque florenos erogare, non ex-
spirat per professionem religiosam, ita
Sanchez in præcepta Decalogi. tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 45. Pirhing in 3. Decret. tit. 34. n. 28. Ratio est: quia licet omnia vota non tantum personalia, sed etiam realia, quatenus sunt promissiones, & obligationes erga DEUM per professionem religiosam tollantur, & expirent, quare etiam votum peregrinationis in terram sanctam per professionem tollitur non tantum quoad laborem profectionis, sed etiam quoad subsidium terræ sanctæ; tamen quatenus huiusmodi vota aut iuramenta realia edita sunt in favorem seu commodum Ecclesiæ,

vel alterius communitalis, vel etiam hominis privati, & acceptata, per professionem Religionis non extinguuntur, cum per hæc vota alteri tertio acceptanti jus sit acquisitum; Non est autem DEO gratum obsequium, si quid ei promittatur cum derogatione juris alterius, seu injuriâ erga alium, ob quam causam etiam talia vota nec per commutationem, nec per dispensationem relaxari possunt: Ergo cum per primum Mamertini votum Martinus pauper illud acceptans acquisiverit jus ad quinque florenos annuatim ab eodem recipiendos, hoc jus per professionem tolli non potest, consequenter nec votum: hinc ex bonis à Mamertino relictis solvi debet.

155. RESOLUTIO II. Secundum Mamertini votum recitandi per totam vitam Rosarium, etsi sit perpetuum, ac etiam tempore Novitiatus emissum, per professionem religiosam exspirat, etiamsi Mamertinus non habuerit intentionem illud commutandi in professionem religiosam, aut licet omninò nihil de hoc cogitaverit. ita Sanchez cit. n. 39. & 49. Pirhing cit. & alii. Ratio desumitur ex c. Scripturæ 4. de voto, ubi dicit Pontifex: *Reus violati voti censeri non debet, qui temporale obsequium in perpetuam Religionis observantiam commutat;* quod ob paritatem rationis etiam ad perpetua vota à Doctoribus extenditur, ait Pirhing cit.

CON.

CONFIDENTIA LVI.

*De Privilegio celebrandi Missam, quod habent
Regulares in suis Monasteriis, Oratoriis,
ac Cellis.*

Nazarius Franciscanus in sua Cella ob-
ruitur periculosâ infirmitate. Quia verò 156.
solitus erat diebus singulis Agnum imma-
culatum DEO Omnipotenti offerre, im-
molare, ac sumere, ideo humiliter petit
à suo Patre Guardiano, ut singulis diebus
in Cella, ubi decumbit, Missa celebretur,
& ab eodem ipsi Panis Angelorum sumen-
dus porrigatur. Quod & factum est.
Sed quæritur, an licitè? Ante Resolutio-
nem

*Sciendum, quòd de facto nullus Regu-
laris etiam ex Ordine Mendicantium, pos- 157.
sit amplius celebrare Missam in aliquo
loco non consecrato, aut benedicto, aut
saltem Authoritate legitimâ ad Cultum
Divinum deputato, non obstante quò-
cunque eorum privilegiò ante Concilium
Tridentinum concessò etiam in corpore
Juris clausò, utpote per idem Concilium
Tridentinum revocatò; quia sic declara-
vit Clemens XI. in suo Decreto: Quoniam
sancta. Romæ 15. Decembris, 1703. edito.
quò non obstante sit*

RESOLUTIO. Regulares possunt 158.
adhuc hodie vi suorum Privilegiorum, in
propriis Monasteriis habere Oratoria pri-
vata, & Capellas domesticas, ibique, imò
etiam in Cameris, & Cellis suis, ubi in-
firmus

124 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
firmus decumbit frater, Missam celebrare.
Diana, Lezana, Sporer, Azorius, Pellizarius,
& alii communiter apud Reiffenstuel in 3. De-
cret. tit. 41. n. 19. Ratio est: quia quoad
hæc loca non sunt revocata Religiosorum
privilegia per Concilium Tridentinum,
aut Decretum Clementis XI. mox cita-
tum, utpote in quibus tantum revocan-
tur privilegia celebrandi Missam *in privatis*
domibus, atque omnino extra Ecclesiam, cujus-
modi loca non sunt Oratoria, vel etiam
Camerae, aut Cellæ Monasteriorum;
Monasteria enim non sunt domus privatae,
nec omnino extra Ecclesiam, cum nomine
Ecclesiae, etiam veniant Religiosorum clau-
stra. *Can. Abbati 22. dist. 54. & c. Alma*
Mater. 24. de sentent. Excommunic. in 6. Ac-
cedit, quod Gregorius XIII. post Conci-
lium Tridentinum, Societati Jesu, & vir-
tute communicationis Privilegiorum, eti-
am aliis Regularibus concessit: *Ut in Ora-*
toriis, & Capellis, quæ Societatis Provinciales
per se in domibus, Collegiis, & aliis locis, ubi
aliqui Societatis residebunt, approbaverint, & ad
Divinum duntaxat Cultum deputaverint, Missæ,
& alia divina Officia, alterius licentiâ minimè
requisitâ, celebrari possint. Hoc privilegium
allegat *Pellizarius, Diana, Lezana, Rodriguez*
& alii communiter apud Reiffenstuel cit. n. 20.
Ulterius post Concilium Trid. 1565. Pi-
us IV. Concessit Canonicis Regularibus,
& aliis communicatione gaudentibus, ut
in

in Cellis, Cameris, aut aliis Monasterii locis, possint super Altari portatili Missam celebrare, ut eam infirmi ibidem audire valeant, ac Eucharistiam pro devotione recipere, ut videre est apud *Dianam, Lezanam, Reiffenstuel cit. & alios*. Nec his privilegiis ullibi est derogatum. *Hoc tantum observandum*, quod, quamvis in Oratoriis, & Capellis Monasteriorum privatis, si à superioribus Regularium fuerint benedicta, & ad Divinum duntaxat Cultum deputata, possint etiam alii sæculares legere, & laici audire Missam, atque satisfacere præcepto Ecclesiæ, non item in Camera, aut Cella privata alicujus Religiosi, eòquod illa, non item ista loca sufficienter censeantur Sacra, hòc ipsò, quod dicta Oratoria (non item Cellæ) à Superiore sint benedicta, & ad Divinum duntaxat Cultum deputata, prout communiter observant Doctores. Ex quibus omnibus satis apparet, quid sit respondendum ad calum in Conferentia propositum, nimirum *affirmativè*.

CONFERENTIA LVII.

De Privilegio Regularium benedicendi proprias Ecclesias, & Oratoria, & reconciliandi, si violentur.

Oseas nuper in Ecclesia Franciscanorum, nescio, ex qua causa, incepit rixam cum Onia, & adeò graviter eum percussit, & vulneravit in brachio, ut multum san-

sanguinis exinde manaverit, & sic polluta fuit Ecclesia, ita, ut in ea non liceat celebrare Missam, nec Divina Officia, antequam reconciliaretur. Propterea P. Guardianus anxietur, & quaerit, quis eam reconciliare possit? Ante Resolutionem

160. *Notandum*, quòd, quamvis nemo, praeter Episcopum, consecrare possit Ecclesiam, possint tamen Superiores Fratrum Minorum ac alii Regulares, *Communicationem Privilegiorum cum ipsis habentes*, proprias Ecclesias & Oratoria solemniter benedicere & ad Cultum Divinum deputare, sicq; facere, ut donec consecrentur eorum Ecclesiae, Missae & alia divina in iis celebrentur, idq; non ex vi juris communis, sed ex speciali privilegio summi Pontificis Leonis X. utpote, qui in Bulla concessit *Generalibus, Provincialibus, ac custodibus, & Guardianis Fratrum Minorum pro tempore existentibus*, ut omnia & singula ejusdem Ordinis, & observantiae Ecclesias, coemeteria, capitula, & Oratoria ubique existentia tam recepta quam recipienda &c. solemnibus benedictione benedicere valeant. Quod privilegium allegat Barbosa de Offic. & Potest. Episc. Alleg. 27. n. 44. Sorbus in compend. Privileg. §. Benedicere, Pellizarius, Rodriquez, Miranda, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 40. n. 9. & alii communiter; nec ad hoc requiritur aqua ab Episcopo benedicta. Jam sit

161. **RESOLUTIO.** Pater Guardianus ipsemet potest reconciliare Ecclesiam Franciscanorum

canorum pollutum voluntaria, injuriosâ & graviter peccaminosâ sanguinis effusione, vel simili homicidiô, vel voluntariâ & peccaminosâ seminis effusione in illa factâ, vel per sepulturam excommunicati vitandi, vel non baptizati in eadem Ecclesia factam. Ita Herincx, Portel, Sannig, Casarubius, Reiffenstuel cit. n. 27. Rodriquez Tom. 1. QQ. Reg. Quæst. 19. art. 6. Barbosa, Engel, & alii. Ratio est: quia Leo X. concessit nostri Ordinis Generalibus, Provincialibus, Custodibus, & Guardianis, ut possint Ecclesias sibi subjectas, etiam prius consecratas, quomodocunque violatas reconciliare, & quidem aquâ per ipsosmet benedictâ (formam reconciliandi vide apud Portel Dub. Reg. 5. Ecclesiæ reconciliatio) quando Episcopus distat duâbus dietis (una dieta continet quatuor, vel quinque circiter Milliaria Germanica) si verò duâbus dietis non distet, aquâ per Episcopum benedictâ. Addit Rodriquez cit. quem sequitur Barbosa, & alii, posse Religiosos dictô Privilegiô reconciliandi Ecclesias aquâ per ipsosmet benedictâ uti, non tantùm quando sedes Episcopi ordinaria distat duâbus dietis ab Ecclesia pollutâ, sed etiam, quando Episcopus alias abest aut interveniente morte, renuntiatione, aut depositione non existit. Si verò Ecclesia polluta non fuerit consecrata, sed tantùm simpliciter benedicta, aut tantùm data licentia, ut in ea divina celebrari valeant, tunc potest à quolibet

libet Sacerdote simplici, non petita ab Episcopo licentiâ, per asperisionem aquæ communis benedictæ reconciliari.

CONFERENCE LVIII.

De Privilegio Regularium benedicendi Paramenta Ecclesiastica suorum, & alienarum Ecclesiarum.

162. Porphyrius Parochus mittit ad P. Guardianum Franciscanorum suum Aedituum cum Ciborio, Lunulâ Monstrantiæ, aliquibus corporalibus, casulis, & albis, humanissimè rogans, ut ea benedicere dignetur. P. Guardianus, ut gratificaret tam humanæ petitioni, statim ea benedixit. Quæritur, an benè?

163. RESOLUTIO est affirmativa cum Rodriguez Tom 1. QQ. Reg. Q. 19. art. 2. Miranda, Pellizario, Sporer, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 40. n. 52. Ratio est: quia Innocentius VIII. concessit Prioribus Ordinis S. Hieronymi, & Vicariis in absentia Prioris, & cuilibet habenti Principale Regimen cujuscunque Monasterii, posse benedicere corporalia, vestimenta, cæteraque Ornamenta Ecclesiastica ad Cultum Divinum pertinentia, tam sui Monasterii, quàm etiam undecunque sint. In quo Privilegio, quia communicat Ordo noster Seraphicus, ac plerique alii, eodem gaudere poterunt, prout citati Doctores benè advertunt. Nec obstant declarationes Cardinalium, decernentes, quòd Religionum Prælati habentes

tes

tes privilegium benedicendi vestes sacras, eò uti non possint, nisi pro servitio duntaxat Monasteriorum, & Ecclesiarum propriarum. Ratio est: quia illæ plus non volunt, quàm quòd si Regularibus à Papa in genere detur privilegium benedicendi Paramenta Ecclesiastica, intelligendum solummodò sit de Paramentis Ecclesiarum Regularium, per quod non derogatur privilegio, quod benedicendi Paramenta etiam alienæ Ecclesiæ expressè concedit. Idem respondendum est ad alia Decreta sacre Congregationis. Quod etiam confirmat praxis, & consuetudo plurium Regularium, Paramenta Ecclesiarum etiam alienarum passim benedicentium; *Consuetudo autem est optima legum interpret.* cap. 8. de Consuetud. Quare nostri Ordinis Superiores, Generales, Provinciales, Guardiani, & in horum absentia Vicarii, aliq; substituti Superiores pro tempore existentes, Paramenta, & Ornamenta Ecclesiastica, Ciboria, Lunulam Monstrantiæ, Corporalia, Casulas &c. & alia quæcunq; ad Cultum Divinum pertinentia, *in quibus Chrisma non intervenit*, non tantum pro usu Fratrum, Monialium, Tertiariorum, & Ecclesiarum eorundem solemniter benedicere possunt ex speciali Privilegio à Leone X. nostro Ordini concessio, quod referunt Doctores citati, sed etiam pro usu alienarum Ecclesiarum, ut patet ex

privilegio Prioribus S. Hieronymi concessio, & mox supra adducto.

CONFIDENTIA LIX.

De Privilegio Regularium, quod possint à quocunque Episcopo ordinari extra tempora, tribus Dominicis, vel festivis diebus, etiam non servatis interstitiis.

164. Sebastianus Guardianus conventûs Egrani Franciscanorum, Diœcesis Ratisbonensis, mittit Bambergam aliquos ex suis fratribus ad Reverendissimum Episcopum Bambergensem, cum humillima petitione, ut eisdem sine interstitiis, ac etiam extra tempora sacris Ordinibus usque ad Sacerdotium inclusivè initiare dignetur. Reverendissimus ac perquam graciosus Dominus D. Joannes Wernerus Episcopus Dragonensis, & Suffraganeus Bambergensis, ac Vicarius generalis &c. &c. piæ memoriæ, dum Egræ ab Anno Domini 1708. usque ad annum 1723. eram SS. Theologiæ Lector, meos discipulos, Fratres nostros religiosos, qui habebant ætatem, sine interstitiis, extra tempora, ac multis vicibus, verè gratosè, sacris Ordinibus usque ad Sacerdotium inclusivè tribus diebus Dominicis, vel festivis initiavit (quod meis oculis vidi) non obstante, quod conventus noster Egranus situs sit extra Diœcesin Bambergensem, cum sit in Diœcesi Ratisbonensi, nec obstante, quod Reverendissimus Dominus Suffraganeus

ganeus Ratisbonensis non fuerit absens à sua Diœcesi, & quòd contulerit Ordines in sua Diœcesi; Et sic altè fatus Reverendissimus, ac perquam graciosus Dominus D. Suffraganeus Bambergensis piæ memoriæ omnium nostrorum pro tempore supradictò existentium Guardianorum Egranorum humillimæ petitioni gratiosissimè annuit, & satisfecit; jam posset aliquis criticus quærere, an etiam licite?

RESOLUTIO. Non dubito, quin 165.
Præfatus Reverendissimus, ac Graciosus Dominus D. Suffraganeus Bambergensis licitissimè fecerit; siquidem non aliud præsumere licet de tanto Præsule propter ejus eximiam SS. Theologiæ, & sacrorum Canonum scientiam, quam ex Romanæ sapientiæ fonte hausit, & propter ejusdem singularem prudentiam ac pietatem. Accedit Ratio: Quia Clemens VIII. die 23. Novembris, Anno 1596. concessit Privilegium Congregationi S. Joannis Evangelistæ in Portugallia, *ut possint ordinari extra tempora, & per quemcunque Episcopum, Communionem Ecclesiæ Catholicæ habentem, tribus Dominicis, vel festivis diebus continuis, vel interpolatis, etiam non servatis interstitiis.* Quod privilegium oculis suis sese vidisse testatur noster Portel in dubiis Regularium. *ψ.* Ordo. n. 4. atque eandem gratiam, ut à quocunque Catholico Antistite sacros Ordines, etiam extra tempora à jure statuta,

I 2 tribus

tribus diebus festivis suscipere valeant, à Pio IV. factam esse Ordini S. Joannis Hierosolymitani, habetur ex ejusdem Bulla 9. quæ incipit, *Circumspecta*. §. 62. ac refertur Tom. 2. *Bullarii Romani*, quæ postmodum confirmata fuit per S. Pium V. Gregorium XIII. Sixtum V. Gregorium XV. & Clementem VIII. prout citatis singulorum Pontificum Bullis ostendit *Barbosa part. 2. de Offic. & Potest. Episc. Alleg. 4. n. 65.* Porro in hiscè, & aliis privilegiis communicare nostrum Seraphicum Ordinem, est certum, & demonstrabimus infra *Conferentiâ 66. de communicatione Privilegiiorum.*

166. Dices: *Clemens VIII.* edidit sequens Decretum, nimirum superiores Regulares posse suo subdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, litteras dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diæcesanum, nempe illius Monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit, & si Diæcesanus absuerit, vel non esset habiturus ordinationes, ad quemcunque alium Episcopum, dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad Doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quâ Episcopus Diæcesanus vel absuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes, vel sedes Episcopalis vacaret. Verùm cum à superioribus Regularibus, Episcopo Diæcesano absente, vel ordinationes non ha-

habente, litteræ dimissoriæ dabuntur, in eis utiq;
huiusmodi causam absentiae Diocesani Episcopi,
vel ordinationum ab eo non habendarum exprimen-
dam esse, &c. Datum Romæ die 15. Martii
1596. Ergo Regulares non possunt or-
dinari à quocunque Episcopo, sed debent
ordinari ab Episcopo Diœcesis, in qua ha-
bitant, exceptis duobus casibus, videlicet
quando Episcopus Diœcesanus est absens,
vel non est habiturus ordinationes.

R. Hôc Decretô non obstante (sicuti 167.
nec obstante Conciliô Tridentinô) do-
cent Sanchez in Consil. l. 7. c. 1. dub. 20. n. 44.
Laymann lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 9. Castro-
palaus t. 27. p. 14. n. 8. Gobat. in Alphabet.
Ordinandorum, casu 11. n. 406. apud la Croix
l. 6. p. 2. n. 2236. Superiores Ordinum
Religiosorum Exemptorum posse dare di-
missorias etiam pro sacris Ordinibus, suis
subditis ad quemcunque Episcopum, &
quæ in hoc Decreto decernuntur, tenere
ad summum de Regularibus ordinario
subjectis, si absit Privilegium, vel alia consue-
tudo. Ratio est: tum quia S. Pius V. in
Bulla: *Etsi mendicantium*, n. 19. sic loquitur
de Concilio Tridentino: *Sessionis verò*
23. cap. 8. Neminem, nisi à proprio Episcopo or-
dinari posse, statutum, in Regularibus locum non
habere, declaramus. Tum quia præcitatum
Decretum Clementis VIII. non derogat
quidquam aut Concilio Tridentino, aut
Privilegiis Regularium, cùm horum non
I 3 faciat

faciat mentionem. Ulterius nec obstare docent præfati Doctores, quòd in præfatione præcitati Decreti Clementis VIII. dicatur: *quorumcunq; Regularium*; nam intelligunt, *seclusò Privilegiò, & Consuetudine*; testantur autem Authores apud *Laymann & Gobat*, esse privilegium pro exemptis, & *Sanchez apud la Croix cit.* dicit, talem esse Praxin omnium Religiosorum. Quæ omnia denique convincit hæc evidens Ratio; quia ipsemet Clemens VIII. post Decretum supracitatum editum die 15. Martii, 1596. concessit Privilegium congregationi S. Joannis Evangelistæ in Portugallia, ut possint ordinari extra tempora, & per quemcunque Episcopum Communionem Ecclesiæ Catholicæ habentem &c. ut supra num. 165. de verbo ad verbum retulimus, & hoc privilegium modò concessit die 23. Novembris, 1596. adeoque ipsemet Clemens VIII. suo præcitato Decreto, utpote prius edito, derogavit, & consequenter altè factus Reverendissimus Dominus D. Suffraganeus Bambergensis licitissimè sacris Ordinibus initiavit Fratres nostros religiosos ad ipsum ex Ratisbonensi Diocesi accedentes, non obstante, quòd Reverendissimus D.D. Suffraganeus Ratisbonensis non fuerit absens à sua Diocesi, & quòd contulerit ordines in sua Diocesi. ita præter citatos tenent *Rodriquez, Portel, Donatus, Barbosa, Diana, Herinx, Præpositus, Aversa, Sannig*

Sannig, Bassæus, & alii apud Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 11. n. 41. & sequentibus.

CONFERENTIA LX.

De Privilegio Regularium Itinerantium quoad Administrandum Pœnitentiæ Sacramentum.

Rolandus Franciscanus Confessarius in 168. Diœcesi Passaviensi solummodò approbatus pro excipiendis Confessionibus, mittitur à suis Superioribus ad Conventum Augustanum; In via & itinere pervenit in Diœcesin Frisingensem, ubi à Parochò cujusdam oppidi, in quo Episcopus Frisingensis non existeret, propter confluentem pœnitentium multitudinem rogatur, ut etiam dignaretur Confessiones excipere. Rolandus se excusat, quòd non sit approbatus ab Episcopo Frisingensi, adeoque, licet alias foret paratissimus, non possit in hoc casu inservire. Sed Parochus instat, quòd P. Sporer Theol. Sacrament. parte 3. cap. 6. Sect. 1. num. 678. doceat, quòd Gregorius XIII. Patribus Societatis (& consequenter per communicationem Privilegiorum etiam reliquis mendicantibus) concesserit, ut ii ab uno saltem Episcopo approbati, iter agentes possint fidelium Confessiones audire in locis, in quibus commodus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus. Quid respondebit Rolandus?

RESOLUTIO. Rolandus responde. 169. bit, quòd in P. Reiffenstuel l. 5. Decret.

136 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
tit. 49. n. 259. de privilegio itinerantium
Regularium mox adducto legerit sequen-
tia: Hoc privilegium adhuc post Urba-
num VIII. Alexandrum VII. & Clemen-
tem X. (qui in sua Bulla: *Supernâ Magni*,
editâ 2. Augusti, 1670. §. 4. ita decrevit:
Ad hæc Religiosos ab Episcopo ad Confessiones
Sacularium in sua Diœcesi audiendas approbatos,
non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœ-
cesani approbatione audire, quamvis penitentes
subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam
fuerant approbati) subsistere, censent pluri-
mi, etiam post dictos Pontifices scriben-
tes. *Jacobus Platelius parte 5. Theol. cap. 6.*
§. 8. n. 873. Bernardus Sannig tom. 3. Theol.
dist. 11. q. 4. n. 15. Patritius Sporer parte 3.
Theol. Sacrament. cap. 6. Sect. 1. n. 678.
Jacobus Wiestner lib. 5. institut. Canonic.
tit. 38. n. 36. propè finem, &c. Bulla au-
tem Clementis X. *Superna &c.* in con-
trarium allegata commodè forsan in-
telligi posset de stabiliter in aliqua Diœ-
cesi permanentibus, qui utique debent
ab Episcopo illius loci approbari, non au-
tem de transeuntibus tantùm; nam cùm
privilegium toti alicui Religioni à summo
Principe concessum, sit favorabile, sicq;
id, quod contra tale pugnare videtur, tan-
quam odiosum, strictam patiatut interpre-
tationem, etsi etiam aliquò modò deroga-
ret juri communi, uti cum *Suarezio, Azorio,*
Bonacinâ, & ipsomet Illung tenent Castropalao
parte

parte 1. tr. 3. disp. 4. punct. 10. n. 5. Hinc posset præfatô modô Bulla Urbani VIII. & Clementis X. explicari, ut saltem quoad hoc punctum non obesset valori privilegii. Nihilominus aliqui cum *Illsung in sua Theologia de approbatione Confessarii tract. 6. disp. 6. q. 6. art. 1. §. 3. n. 176.* putant, hoc privilegium non amplius valere; Alii cum *la Croix lib. 6. parte 2. num. 1513.* saltem de valore ejusdem dubitant ob Bullam Clementis X. *Supernâ*, supràcitatam; quia Clemens X. ad Confessiones simpliciter audiendas, præscindendô, *an transeunter, an permanenter*, universim requirit approbationem Ordinarii loci, in quo regularis audit Confessiones, ac revocat omnia qualiacunque & quomodocunque data privilegia in contrarium; Hinc (*ait la Croix cit.*) non auderem uti hoc privilegiô, & subdit: *Nec novum compendium privilegiorum Societatis S. Confessarius. §. 2. videtur satis fidere isti privilegio.* Ex quibus omnibus (*dicit Rolandus*) possem me risolvere, quòd præfatum itinerantium Regularium mendicantium privilegium per Bullam: *ad perpetuam*, concessum, ut refert Antonius à Spiritu S. in Direct. Regular. probabiliter adhuc valeat, & quòd possem eô uti; siquidem quando ob rationem & Doctorum Authoritatem est probabile, quòd alicui Sacerdoti competat potestas absolvendi, validè absolvit, esto opinio illa

138 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
reipsâ sit falsa; quandoquidem ad præca-
venda ingentia animarum damna, Eccle-
sia in eo casu suppleat defectum jurisdi-
ctionis, tribuendô illam præcise, quia pru-
denter judicatur, quòd sit concessa, ut ple-
rique DD. docent *cum Lugo tom. 3. disp. 10.*
Sect. 2. §. 1. tamen pro hic & nunc nolo
uti hòc privilegiò, quia non est tanta ne-
cessitas, nec scio casus reservatos in hac
Diœcesi Frisingensi, & præterea debeo
meum iter accelerare.

CONFERENTIA LXI.

*De Privilegio Regularium Mendicantium di-
spensandi in petendo debito conjugali.*

170. Trebonianus maritus habuit copulam
carnalem perfectam cum sorore suæ uxo-
ris, & licet ipsi fuerit à Confessario di-
ctum, si repeteret hanc copulam, non
amplius posse debitum conjugale à sua
uxore petere. Nihilominus Trebonianus
iterat prædictam copulam, ipsòque factò
perdidit jus petendi debitum conjugale à
sua uxore. Quia tamen est in continuo
incontinentiæ periculo, si non petat debi-
tum à sua uxore, sollicitat pro remedio.
Quis verò illud suppeditabit?

171. RESOLUTIO. Confessarius ex Re-
gularibus mendicantibus potest afferre re-
medium, & dispensare cum Treboniano,
etiam extra Sacramentum pœnitentiæ,
imò etiam cum absente, ad petendum
debi-

debitum conjugale. ita *Sporer de Matrim. cap. 2. n. 483. Sanchez lib. 8. disp. 16. n. 8. Reiffenstuel post 4. Decret. in Appendice de Dispensatione. n. 571. & apud ipsum Sorbus, Veracruz, Henriquez, Quintanadvennas, & alii.* Ratio est: quia Eugenius IV. per Bullam concessit Benedictinis Congregationis Cassinensis, 1436. pridie Calendas Julii, ut possint cum conjuge, qui cum consanguinea suæ uxoris in primo vel secundo gradu carnaliter peccasset, dispensare ad petendum debitum conjugale; Quod postea Julius II. Authenticè & expressè declaravit, ut videre est apud *Reiffenstuel cit. n. 572.* cui accedit universalis consuetudo, vi cujus constat, quod Regulares passim dispensent pro foro interno cum incestuosis conjugibus ad petendum debitum; Consuetudo autem tribuit Jurisdictionem *c. duo simul. de Offic. Ordin.* Quando tamen dispensat Confessarius Regularis in hoc casu, debet adesse rationabilis causa; quia nulla dispensatio in lege superioris valet facta sine rationabili causa, quæ in hoc casu ordinariè solet adesse, videlicet periculum incontinentiæ. Item debet imponi gravis pœnitentia juxta *Portel Tom. 1. Respons. Moralium parte 1. casu 2.*

Petes. An ad validè & licitè dispensandum cum impeditis ad petendum debitum requiratur, ut Confessarii Regularium mendicantium ad hoc à suis Provinciis- 172.

cialibus specialiter deputati sint? *Resp.* Si conjuges impediuntur à petendo debito ratione voti castitatis ante vel post matrimonium emissi, nulla requiritur specialis licentia vel deputatio à superiore Majore; Quia Confessarii Regularium mendicantium possunt vi suorum privilegiorum absque speciali deputatione vel licentia Superioris dispensare cum Sæcularibus in votis, in quibus possunt Episcopi jure ordinario; sed hi possunt in præsentī casu dispensare ad petendum debitum: Ergò. ita *Reiffenstuel cit. n. 576.* Si verò maritus, vel uxor impediatur à petendo debito ratione affinitatis contractæ ex copula post contractum matrimonium habita cum aliqua sui conjugis consanguinea vel consanguineo in primo vel secundo gradu, tunc ut Confessarius regularis validè & licitè dispense ad petendum debitum conjugale, requiritur specialis deputatio & licentia sui Provincialis juxta *Rodriquez, Herinx, Portel, & alios communiter apud Reiffenstuel cit. n. 577.* qui tamen addit, quòd etiam probabiliter non requiratur specialis deputatio & licentia Provincialis, & hoc probat ex Bullato Privilegio Leonis X. quod etiam nos adduximus in terminis suprà *Conferentia 45. n. 128.* Vi cujus privilegii regulares mendicantes legitimè approbati & expositi, absque ulla speciali deputatione vel licentia Superioris dispensare

sare possunt in foro conscientiae cum conjugatis super impedimento affinitatis dirimente, ita ut matrimonium nulliter contractum revalidare, in eoque permanere, debitumque petere & reddere valeant: Ergo multo magis poterunt super eodem affinitatis impedimento solam petitionem debiti impediante dispensare juxta *Reg. 53. Juris in 6. cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus*, etiam in materia privilegiorum, si majus & minus sint ejusdem Ordinis, & minus in majori includatur, ut fit in praesenti. Hinc dicto privilegio (*pergit Reiffenstuel cit. n. 580.*) Confessarii absque ulla speciali licentia in foro conscientiae secure uti possunt, praesertim cum in dispensatione ad petendum debitum non agatur de valore Sacramenti, sed tantum de honestate actus. Sed

Dices. Ego sum Confessarius regularis 173. mendicans, & fui ante tres annos a meo P. Provinciali deputatus specialiter ad dispensandum in petendo debito conjugali cum conjugibus, qui illud ob habitam copulam cum consanguineis sui mariti, vel uxoris intra secundum gradum amiserunt. Jam autem ille P. Provincialis est defunctus suo officio, & novus Electus est. Hinc quaero, an ego iterato a Neo-Electo P. Provinciali debeam specialiter deputari ad dispensandum in petendo debito, posita illa sententia securiori & probabiliori

babiliori, quòd requiratur in Confessario regulari specialis deputatio sui P. Provincialis ad validè dispensandum in præsentì casu?

174. *Resp. Negativè. ita Herincx disp. 4. de Legibus q. 8. n. 94. Portel in dubiis regularibus, v. Confessor Regularis erga sæculares. n. 83. Ratio est: 1. Quia privilegium concessum per mortem concedentis sive naturalem, sive civilem, hoc est, per abdicationem officii non expirat. 2. Quia facultas dispensandi ad petendum debitum conjugale in casu, de quo loquimur, non datur à Patre Provinciali, sed à summo Pontifice, cujus licentia nunquam expirat; Provincialis verò fuit nudus Minister designans illum, cui summus Pontifex concedit præfatam facultatem, eò modò, quò Provincialis designans Confessarios pro Sæcularibus, non dat illis Jurisdictionem absolvendi, sed ipse Papa, & ideo illa Jurisdictio non expirat amotò Provinciali.*

CONFERENTIA LXII.

*De Privilegio celebrandi post mediam noctem
& post meridiem.*

175. *Udalricus Franciscanus in Festo Portiunculæ ob multitudinem poenitentium, modò horâ secunda pomeridiana celebravit Missam, & quia alterâ die statim manè circa horam tertiam debebat ad alium conventum proficisci, celebravit Sacrum post*

post mediam noctem horâ secundâ.

Quæritur, an licitè?

RESOLUTIO est affirmativa. Ra- 176.
tio est: quia Eugenius IV. in compendio no-
strorum privilegiorum, *¶. Missa quoad tempus*;
Nobis Franciscanis concessit, quòd possi-
mus celebrare Missam usque ad nonam
post meridiem (hoc est, horam tertiam
pomeridianam) ut videre est etiam apud
nostrum *Herincx disp. 8. de Sacrificio Missæ,*
q. 10. n. 107. Item, quia ex privilegio
Leonis X. possumus Nos Franciscani eti-
am post mediam noctem ex causa ratio-
nabili de Licentia Superiorum Missas ce-
lebrare. ita *Bruno Chassaing de Privilegiis Re-*
gularium parte 2. tractatu 8. cap. 1. Proposi-
tione 2. & 3. Portel in dubiis Regularibus, ¶.
Missa. n. 4. Requirit tamen Leo X. ut ante
Missam tam tempestive legendam quis
recitaverit matutinum; si tamen sit ali-
qua necessitas, poterit celebrari Missa non
recitatô matutinô, ait *Chassaing cit. prop. 2.*

CONFERENTIA XLIII.

*De Privilegio absolvendi & communicandi in
Paschate continuos commensales Regularium.*

Wernerus sæcularis inservit conven- 177.
tui Franciscanorum tanquam servitialis &
est ibidem continuus commensalis. Hic
tempore Paschali suam Communionem
Paschalem peragit in Ecclesia conventûs
Franciscanorum, in quo degit, ac etiam
subinde confitetur Confessario istius con-
ventûs

ventûs, approbato quidem à superioribus Regularibus in Capitulo Provinciali, sed non ab Episcopo. Quæritur, an satisficiat præcepto Ecclesiastico annuæ Communionis, & an valide absolvatur?

178. RESOLUTIO est affirmativa ad utrumque. Quoad Communionem Paschalem patet ex nostro *P. Herincx, de Eucharistia disp. 6. q. 4. n. 41.* docente: Famulis sive Familiaribus Religiosorum mendicantium possunt iidem liberè administrare Communionem Paschalem, sicut etiam viaticum, & extremam unctionem, quando degunt intra septa Monasterii ex Privilegio Societati Jesu concessio à Paulo III. & aliis concessis Fratribus Minoribus apud *Rodriquez Tom. 1. QQ. Regularium, Quæstione 56. art. 14.* Quòd autem Confessio Wernerii sit valida & licita, patet ex Bulla Clementis X. *Supernâ. 1670.* ita decernente §. 4. *Cæterùm in Monasteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxta regularia instituta vivitur, posse tam Prælatos regulares, quàm Confessores Regularium eorundem Monasteriorum, seu Collegiorum audire Confessiones illorum secularium* (intellige: absque prævia approbatione Episcopi) *qui inibi sunt verè de familia, & continui commensales, non autem illorum, qui tantùm ipsis deserviunt.* Pro his enim requiritur approbatio Episcopi in ipsorum audiente Confessiones. ita noster *P. Matthæucci in officiali curia Regularis, verbo: Approbatio.*

CON-

CONFIDENTIA. LXIV.

*De Privilegio dandi Viaticum, & extremam
Unctionem Sæcularibus in Monasteriis Regula-
rium periculose agrotantibus.*

Xaverius parens alicujus ex nostris fra-
tribus divertit in nostro Monasterio Fran-
ciscano; cùm autem per unum vel alte-
rum diem apud nos permansisset, incidit
in morbum lethalem, periculùmque mor-
tis, ideòque petit à P. Guardiano, post-
quam suam deposuerat Confessionem,
viaticum, & extremam unctionem, qui
ejusdem petitioni illicò satisfecit. Quæ-
ritur, an bene? 179.

RESOLUTIO est affirmativa cum 180.
*Rodriguez, Suarez, &c. apud Passerinum De
statibus hominum, Quæstione 187. art. 1. n. 983.
Ratio est: Quia S. Pius V. Bullâ: ad im-
marcescibilem, 1567. 7. Id. Febr. in Bullario
Cherubini tom. 2. pag. 214. concessit Thea-
tinis quòd viaticum & extremam unctionem
possint dare suis mercenariis famulis, ac quibus-
cunque hospitibus etiam sæcularibus & extraneis,
quos in eorum locis vel habitationibus tunc repe-
riri contigerit, etiam in mortis articulo, & quo-
ties de eo dubitari contigerit, etiam Diocesano-
rum & Parochorum licentiâ minimè petitâ, nec
obtentâ. Quod Passerinus citatus n. 995. ex-
tendit cum aliis etiam ad illos, qui casu
veniunt ad Monasteria Regularium; Atqui
hòc privilegiò finè dubio gaudemus etiam*
K am

146 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
am Nos Franciscani per communicatio-
nem privilegiorum: Ergò.

CONFERENTIA LXV.

*De Privilegio Regularium dispensandi in Præ-
ceptis Ecclesiæ, & votis cum suis
subditis Religiosis.*

181. Zacharias Franciscanus incidit in in-
firmitatem gravem, & ideo vult Medicus,
ut cum ipso dispensetur in præcepto Ec-
clesiastico, ac suæ regulæ, recitandi Horas
Canonicas, atque jejunandi. Quæritur,
an in his cum Zacharia possit dispensare
ejus P. Guardianus?

182. RESOLUTIO est affirmativa. Quan-
tùm enim ad præcepta Ecclesiæ, patet ex
Bulla S. Pii V. apud *Herincx de pœnit. disp. 7.*
q. 3. n. 15. & Chassaing in Privil. Regul. parte
2. tr. 4. cap. 4. Propos. unicâ, & tract. 3. cap. 3.
propositione 2. Quòd nostri Prælati Gene-
rales, Provinciales, Locales, & eorum vi-
ces gerentes, seu Vicarii, possint per se-
ipsum in foro conscientiæ, respectu suo-
rum subditorum Religiosorum tam Fra-
trum, quàm Monialium, quod possunt
Episcopi respectu suorum Clericorum, &
Laicorum quoad potestatem absolvendi,
& alias quascunque facultates; atqui Epis-
copi possunt dispensare in præceptis Eccle-
siæ: Ergo etiam prædicti Superiores regu-
lares id poterunt. Quoad præceptum re-
gulæ patet ex nostro P. Gaudenzio Kerckove

Tit. II. De Dispensation. & Priv. 147

in statuta generalia cap. 1. §. 14. quòd nostri Superiores ex concessione Pii II. possint in his regulæ præceptis dispensare. Similiter nostri Prælati Generales, Provinciales, ac etiam Locales, & in horum absentia Vicarii, cum plenè vicibus Prælatorum funguntur, possunt dispensare in votis simplicibus suorum subditorum Regularium, in quibus Episcopi cum suis subditis possunt dispensare. ita Antonius à Spiritu S. in Directorio Regularium parte 1. tract. 2. diss. 1. Sect. 2. n. 99. Sanchez lib. 4. Moralium cap. 49. Hoc tamen non possunt Abbatissæ, respectu suarum Monialium, quia carent jurisdictione spirituali. Vide P. Sporer tract. 3. in 2. Præcept. Decalog. cap. 3. n. 50. & seqq. Aliud dicendum de Prælati Religionum non Exemptarum, qui nec cum suis Professis, nec cum Novitiis in votis dispensare possunt, nisi vel ex consuetudine, vel Episcopi concessione id eis concessum fuerit; ut docet communis cum Navarro, Suarez, Sanchez, Lessio, Laymann apud Sporer citatum num. 52.

De Privilegio Regularium dispensandi in 183. votis cum Sæcularibus, diximus in primo Supplemento, Titulo de Votis.

De Privilegio Regularium absolvendi à 184. casibus, peccatis, & censuris summo Pontifici reservatis dicemus infra Titulo VII. De Censuris in Genere, & in Specie.

185. *De Privilegio Regularium dispensandi in irregularitatibus, & aliis pœnis Ecclesiasticis, dicemus etiam infra Titulô VIII. De Irregularitatibus.*
186. *De aliis Privilegiis Regularium, v. g. quoad sepulturam, &c. dicemus rursus infra Titulô V. De statu Religioso.*

CONFERENCE LXVI.

De Communicatione Privilegiorum inter Regulares.

187. Zoilus discipulus quærit ex suo P. Lectore Franciscano: Legi sæpè in *nostro P. Patritio Sporer*, ac etiam in hoc Supplemento, quòd Nos Franciscani habeamus Communicationem Privilegiorum, quæ aliis Religiosis concessa fuere; proinde libenter scirem, unde nos hoc probaremus. Quid huic Zoilo respondendum?
188. RESOLUTIO. Religiosi Mendicantes habent plenissimam inter se communicationem privilegiorum, imò etiam communicant privilegiis concessis aliis Ordinibus non Mendicantibus. Communissima Doctorum Regularium apud *Herincx, Sannig, Chassaing, Portel, Rodriguez, Casarubios, Reiffenstuel* in 5. *Decret. tit. 33. n. 55. & alios.* Idq; ex variis Constitutionibus Pontificiis, præsertim Julii II. Leonis X. & S. Pii V. manifestè patet. Et quidem pro Ordine nostro Seraphico adest amplissima concessio Clement-

mentis VII. per Bullam, quæ incipit: *Dum fructus uberes*; in qua Pontifex motu proprio, & ex certa scientia, omnia, & singula Privilegia, immunitates, exemptiones, indulta, indulgentias, peccatorum remissiones, & gratias dicto Minorum, & S. Claræ, ac Tértio de Pœnitentia nuncupato, ordinibus, illorúmque personis, locisque concessa &c. approbat, & innovat, eisque omnia, & singula privilegia, concessiones, indulgentias, & gratias &c. quibusvis Ordinum Mendicantium vel non Mendicantium congregationibus quomodolibet concessa, & concedenda, suæ Professionis Regularis observantiæ non contraria, communicat in omnibus, & per omnia, perinde, ac si eis specialiter concessa fuissent. ita citata Bulla Clemenris VII. pro Ordine Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, data Romæ, 1525. die 30. Maji. Quæ Bulla postea fuit confirmata à S. Pio V. Gregorio XIII. & aliis Pontificibus, specialiter à Clemente VIII. Bullâ: *Ratio Pastoralis*. Annô 1597. Et hoc fuit nostro Zoilo respondendum.

TITULUS III.

De Statu Clericali.

CONFERENTIA LXVII.

De Habitu, & Tonsura Clericorum.

189. **J**oannes Clericus in sacris constitutus sæpius non defert habitum & tonsuram Clericalem, sed Sæcularibus induitur vestimentis more Laicorum, ita ut à multis non possit dignosci, num sit Clericus, vel Laicus. Jam quæritur, qualiter Joannes Clericus peccaverit? Ante Resolutionem

190. *Notandum, quòd Clericus sit homo, qui signaculò tonsuræ ab Ecclesia institutò insignitus in sortem Domini designatur, ut sit capax sacrorum Ordinum, Beneficii, ac Jurisdictionis Ecclesiasticæ, gaudeâtque privilegiis Clericalibus. Ut autem aliquis possit fieri Clericus, requirit, & statuit Concilium Tridentinum Sess. 23. cap. 4. Sequentia: Primâ tonsurâ non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis conjectura sit, eos non judicii sæcularis declinandi causâ, sed ut DEO fidelem cultum præstent, hoc genus vitæ elegisse. Porro Clerici prima solum*

lùm tonsurâ, aut Ordinibus Minoribus tantum initiati ad nihil obligantur absolute, sed solum ex suppositione, si privilegiis Clericalibus frui velint, & si sint beneficiati; unde Clerici in Minoribus Ordinibus constituti, & Beneficium Ecclesiasticum, seu jus ad illum nondum habentes, ad deferendum habitum, & tonsuram Clericalem non tenentur, juxta communem apud *Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 1. n. 69.* Nam *Concilium Trid. Sess. 14. cap. 6. de Reformat.* dum Clericis imponit obligationem Clericaliter incedendi, expresse loquitur de Clericis in sacris, vel Beneficium Ecclesiasticum, aut saltem jus ad istud habentibus, non autem de Clericis Minoristis nullum Beneficium habentibus, quamquam tales de facto, si non deferant habitum & tonsuram Clericalem, non amplius gaudeant privilegiô fori, ut expresse statuit *Concilium Trident. Sess. 23. cap. 6. de Reform.* Attamen juxta plures DD. apud *Reiffenstuel cit. n. 80.* adhuc tales gaudent Privilegiô Canonis, spectatô jure communi, & seclusâ speciali locorum consuetudine; Ratio est: quia de jure communi omnes Clerici gaudent privilegiô Canonis, *Can. si quis suadente. 17. q. 4.* & quoad Privilegium Canonis *Concilium Trident. mox cit.* nihil immutavit, neque juri communi derogavit: Ergo Clerici Minoristæ, etiamsi non habeant Beneficium Ecclesiasticum, nec ha-

bitum, & tonsuram Clericalem deferentes, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviant, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos, versentur, adhuc gaudent privilegiò Canonis, nisi sit contraria specialis locorum consuetudo. Sequitur nunc

191. RESOLUTIO. Non solum Clerici in sacris Ordinibus constituti, sed etiam Clerici inferiores, si Beneficium Ecclesiasticum, aut saltem jus ad istud habeant, obligantur deferre habitum & tonsuram Clericalem. Ita communis apud *Reiffenstuel cit. n. 64.* estque expressè, & quidem sub gravissimis pœnis statutum in *Clement. Quoniam. 2. de vita & honestate Clericorum, & in Concilio Trident. Sess. 14. cap. 6. de Reform.* Et quidem hanc obligationem esse sub mortali, cum sit de re gravi, docent *Sotus, Sylvester, Armilla, Diana, & alii apud la Croix lib. 4. n. 1372.* adeò, ut prætati Clerici absque causa per longum tempus non portantes habitum & tonsuram Clericalem, peccent mortaliter; omnes verò communiter conveniunt in hoc, quòd sit tantum veniale, si negligatur ad breve tempus; datur enim hic parvitas materiæ. *Laymann lib. 5. tr. 9. cap. 12. n. 3.* ait: Non deferre habitum, & tonsuram Clericalem tunc esse peccatum mortale, si spectatis circumstan-

stan-

stantiis personæ, loci, diuturnitate temporis &c. Clericalis tonsuræ & habitûs neglectus notabiliter repugnet honestati, & bono exemplo Clericorum, cujus gratiâ talis habitus Lege Ecclesiasticâ præcipitur. Sin verò ex iusta causa, vel ad tempus breve, sinè honestatis detrimento, habitus deponatur, nulla omninò culpa erit. Spectanda etiam est cujusq; diœcesis consuetudo. Ex quo concludendum, Joannem Clericum, de quo procedit Confe-
rentia, à peccato mortali non posse excusari, cùm sæpiùs non deferat habitum, & tonsuram Clericalem, quod notabiliter repugnat honestati, & bono exemplo Clericorum.

CONFERENTIA LXVIII.

De Castitate à Clericis servanda.

Stephanus Clericus sæcularis in sacris 192.
Ordinibus constitutus habet delectationem internam veneream in sua voluntate, in eaque sibi deliberatè complacet. Quæritur, an committat duplex specie peccatum, nimirum contra castitatem, & contra Religionem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd omnes Clerici in sacris 193.
Ordinibus constituti à suscepto Subdiaconatu obligentur servare castitatem, adeò, ut nec validè possint contrahere matrimonium, sicuti docet Concilium Tri-

Clericos in Sacris constitutos, vel Regulares solemniter castitatem professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante Lege Ecclesiasticâ, vel votô, Anathema sit. Unde est communis doctrina, quòd Subdiaconus teneatur ad servandam castitatem ex voto castitatis in ipsa susceptione Ordinis sacri, scilicet Subdiaconatûs saltem implicite emissô; fiat autem inhabilis ad contrahendum matrimonium ex lege Ecclesiæ ipsum inhabilitante ad matrimonium contrahendum; siquidem voluntariè suscipiens Subdiaconatum, & nolens vovere castitatem, adhuc contrahit impedimentum dirimens matrimonium; sed non ex voto, quia nullum emisit: Ergò ex Lege Ecclesiastica. Imò etiam obligationem servandi castitatem in Clericis in Sacris constitutis non esse ex voto, sed ex præcepto Ecclesiæ, quæ ex se istam obligationem annectat sacris Ordinibus, docet Doctor noster Subtilis, & alii viginti Doctores, quos refert Sanchez de Matrim. l. 7. disp. 27. n. 9. & sequitur Aversa, Herincx &c. Ratio est eadem; quia voluntariè suscipiens Subdiaconatum, si nihil scivisset de servanda castitate, vel ejus voto emittendo, vel si simpliciter noluiisset vovere castitatem, adhuc obligaretur servare castitatem; at non ex voto; quia nullum emisit: Ergò ex præcepto Ecclesiæ. Juxta hanc Scoti sententiam sequitur

RESO.

RESOLUTIO. Stephanus Clericus 194.
sæcularis habendô delectationem inter-
nam veneream in sua voluntate, in eaq;
deliberate sibi complacendô peccavit qui-
dem mortaliter contra castitatem, sed non
contra Religionem, nisi expressum votum
castitatis in susceptione Subdiaconatûs emisisset.
ita Sporer de Matrim. cap. 1. n. 47. Ratio
est: quia Clericus sæcularis, si non emittat
expressum castitatis votum, tenetur probabili-
ter ad castitatem servandam, non ex vo-
to, sed ex solo præcepto Ecclesiæ, sicuti
num. præced. dictum fuit: Atqui etiam in
communi sententia Ecclesia non potest
præcipere vel prohibere actus merè inter-
nos, qualis est venerea delectatio in sola
voluntate: ergo Clericus sæcularis admit-
tendo delectationem veneream in volun-
tate, non peccavit contra præceptum Ec-
clesiæ, adeoque nec contra Religionem,
ex cujus virtutis motivo Ecclesia Clericis
præcipit observantiam castitatis. Dictum
est 1. Si Stephanus non emisit in susceptione
Subdiaconatûs expressum castitatis votum; si enim
tale emisisset, utique etiam peccasset con-
tra suum votum, & consequenter contra
Religionem; quia per votum promittitur
DEO abstinencia ab omni delectatione
venereâ etiam internâ. Dictum est 2.
Habendô delectationem veneream internam in vo-
luntate; si enim habuisset delectationem
veneream in sensu externo, v. g. tactu,
utique

utique peccâisset etiam contra præceptum Ecclesiæ, quæ actus externos, etsi occultissimos prohibere potest. Item si Stephanus habuisset internum desiderium, vel propositum peccandi externe contra castitatem, iterum peccâisset contra præceptum Ecclesiæ & Religionem; quia desiderâisset, vel proposuisset exercere actum ab Ecclesia prohibitum.

195. De obligatione Clericorum recitandi Horas Canonicas, diximus in priori Supplemento, *Titulô de Virtute Religionis*; item de obligatione Clericorum erogandi bona superflua beneficialia ad pias causas, diximus etiam, in priori Supplemento, *Titulo de Dominio*.

CONFERENCE LXIX.

De Actionibus Clericis prohibitis.

196. Gregorius Parochus pro decimis multum & copiosum accipit hordeum, ex quo coquit cerevisiam tum in suum usum, tum etiam, ut vendat. Quæritur, an Gregorius faciat actionem Clericis prohibitum? Ante Resolutionem

197. *Sciendum*, Clericis esse prohibitum sub pœna Excommunicationis ferendæ per judicem sententiæ, arma gestare, *cap. 2. De vita & honest. Cleric.* nisi ex justa causa ad se, vel proximum, propriasque, vel alienas res contra invasorem defendendas; Hinc consuetudine receptum est, ut Clerici

rici iter facientes Arma defensoria secum ferant. Item Clericis est prohibitum, officia, vel commercia sæcularia exercere, specialiter verò Clericis prohibitum est, negotiationem exercere. *cap. 6. Ne Clerici, vel Monachi.* Ubi notandum, quòd *negotiatio* propriè tunc exerceatur, quando res emptæ, non mutatâ materiâ, alteri venditur carius, vel cum lucro permutatur; quod quia est obnoxium periculo multorum peccatorum, & valdè distracticum, ac indecens statui clericali, severè prohibitum est Clericis in sacris constitutis, aut Beneficium Ecclesiasticum habentibus, & Religiosis omnibus, ita ut moraliter peccent, si multam negotiationi dent operam, nisi excuset parvitas materiæ, aut necessitas. *ita communis DD. cum Barbosa lib. 1. Juris Eccles. Univ. cap. 40. n. 114. & 128.* Ratio est: quia *cap. 6. Ne Clerici, vel Monachi* dicitur: *sub interminatione Anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causâ lucri negotientur.* Potest tamen Clericus agros beneficiorum suorum, aut bonorum suorum patrimonialium, opera Laicorum colere, item retinere atque locare boves, oves, aliâque animalia, quæ habet ex successione, vel decimis, nec non fructus illorum vendere, item vendere granum, hordeum, vinum, & alios fructus collectos ex bonis patrimonialibus, vel Ecclesiasticis pro sua, & suorum sustentatione, ita

ita *S. Congregatio Concilii Trident. relat. à Barbosa cit. n. 127.* Item licitum est Clerico emere materiam, ex qua conficiat artefactum, & vendat, uti fecerunt *S. Paulus*, & antiqui Monachi victitantes labore manuum, *la Croix l. 3. p. 2. n. 998.* Denique si Clericus negotietur per alium, v. g. si pecuniam exponat, alius autem addat industriam, multi apud *Lugo* dicunt esse illicitum; *Medina, Armilla, Molina, Rebellus*, alique communiter cum *Laymann l. 3. tr. 4. cap. 17. n. 40.* & *Castropalao* dicunt, non esse saltem mortale; veniale tamen esse docent *Maldenus & Molina*, quibus consentit *Rebellus*, si per seipsum rationes dati, & accepti exigat. Vide *la Croix cit. n. 1005.* Ex dictis sequitur ad casum propositum in Conferentia

198. RESOLUTIO. Gregorius Parochus ex hordeo pro decimis accepto coquendo cerevisiam tum in suum usum, tum, ut aliis vendat, non peccavit. ita *Manrique, la Croix, Gobat in Quinario, tract. 5. cap. 11. n. 11.* Idem dicendum de Regularibus, qui domi suæ à suorum prædiorum hordeo tum in suum usum, tum etiam, ut vendant aliis, coquunt cerevisiam. Ratio est: quia illa coctio, & venditio non est negotiatio per Canones vetita; nam *Cant. Ejiciens. dist. 88.* dicitur: *Quicumque rem comparat, non ut ipsam rem integram & immutatam vendat, sed ut materia sibi sit aliquid inde operandi, ille non est*

est negotiator. Atqui Gregorius Parochus (idem in simili dicendum de Religiosis) non sibi comparavit hordeum, ut illud integrum & immutatum venderet, sed ut esset materia sibi exinde coquendi cerevisiam: Ergò non fuit *negotiator*, adeoque non peccavit. Propter hanc, & alias rationes addit *Gobat cit. n. 13.* esse probabile, quòd Religiosi possint etiam emere hordeum, ut confectam inde cerevisiam vendant. Idem *Gobat. cit. n. 10.* docet, in Germania licitum esse in Monasteriis per famulos vendere vinum, & panem; id enim propriè non est habere tabernas, aut negotiari, sed sua vendere transeuntibus. Imò Clerici possunt emere plura ad suum, suæq; familiæ usum, v. g. pro toto anno, & quæ præter propositum supersunt, possunt aliis revendere pretiò corrente, licet cariore. Ita *Riccus, & Barbosa apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 1. n. 135.*

CONFERENTIA LXX.

De Residentia Clericorum.

Michael Parochus ob causam sibi legitimam visam, abest à sua Parochia per sex dies sine licentia Ordinarii, interim tamen pro sua Parochia constituit Vicarium idoneum ab Episcopo approbatum v. g. Regularem mendicantem. Quæritur, an Michael Parochus peccaverit contra præceptum Residentiæ? Ante Resolutionem

Notandum

200. *Notandum*, quòd *Residentia Clericorum* sit commoratio fermè continua in loco beneficii, causâ Officii, seu Servitii Ecclesiastici personalitèr præstandi; Ad hanc tenentur Episcopi, Parochi, & illi, qui curata habent beneficia, ita quidem, ut si Episcopi intra annum ultra tres, & Parochi ultra duos Menses absque legitimâ causâ per Episcopum cognitâ & approbatâ, absint, mortaliter peccent, & fructus non faciant suos. ita *Concilium Trident. Sess. 23. cap. 1. de Reform.* Qui verò in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis obtinent Dignitates, Canonicatus, præbendas, vel portiones, si intra annum ultra tres Menses absint, primò annò mediâ parte fructuum, secundò verò annò omnibus fructibus, quos illò annò lucrati sunt, privandi sunt. Quæ tamen pœna est ferendæ sententiæ, non latæ, uti constat ex *Concilio Trid. Sess. 24. de Reform. cap. 12.* Hòc notatò sit

201. **RESOLUTIO.** Michael Parochus in casu proposito non peccavit contra præceptum Residentiæ. ita *Barbosa parte 3. de Offic. & Potest. Episc. Allegat. 53. n. 106. Castropalaus, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 4. n. 79.* Ratio est: quia ex tam modica absentia Parochi constituentis interim Vicarium idoneum non censetur morale aliquod suorum Parochianorum oriri periculum. Si tamen in Diœcesi Michaelis Parochi
Ordi-

Ordinarius specialiter sub culpa prohibuisset, ne Parochi sine sua licentia etiam per tres dies abessent à suis Parochiis, tunc utique Michael Parochus peccasset.

CONFIDENTIA LXXI.

De Qualitatibus requisitis in eligendis ad Prælaturas, & Beneficia Ecclesiastica.

Rupertus Patronus cujusdam Ecclesiæ 202. Parochialis, sed Laicus, præsentat Episcopo Robertum Sacerdotem sæcularem, dignum quidem præfatò Beneficiò Parochiali, sed non digniorem. Quæritur, an Rupertus peccaverit? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Beneficium Ecclesiasticum 203. sit jus perpetuum percipiendi fructus ex Bonis Ecclesiasticis propter aliquod officium spirituale Personæ Ecclesiasticæ, Auctoritate Ecclesiæ constitutum; estque duplex, *curatum, & non curatum.* Curatum est, quod habet annexam animarum curam; non curatum est, cui nulla animarum cura est annexa. Conferuntur autem beneficia vel per Electionem Canonicam, & à Superiore confirmatam, vel per præsentationem præviam, & institutionem factam à Prælato, vel per collationem liberam, quando nimirum Prælatus liberè sine prævia electione, vel præsentatione cuiuspiam Idoneo confert beneficium, quæ collatio, ut sit valida, debet esse canonica, gratuita, non simoniaca, non ob-vel sub-

reptitia, item intra tempus debitum facta. Nec uni duo beneficia sunt conferenda, nisi unum non esset sufficiens ad honestam Clerici sustentationem, aut nisi dispenset Summus Pontifex ex aliis rationalibus causis. ita *Concilium Trid. Sess. 24. cap. 17. de Reform.*

204. Porro in eligendis ad Prælaturas, & Beneficia Ecclesiastica requiritur *ætatis maturitas, morum gravitas, & litterarum scientia.* Per ætatis maturitatem intelligitur legitima ætas à Sacris Canonibus præscripta; siquidem pro quocunque Beneficio Ecclesiastico obtinendo requiritur de facto ætas quatuordecim annorum inchoatorum, pro Parochiali Beneficio requiritur ætas viginti quinque annorum inchoatorum, quæ ætas etiam requiritur ad Dignitates & Ministeria Ecclesiastica quæcunq; , quibus cura animarum subest, *ex cap. Cum in Cunctis 7. de Electione*, ubi etiam ad Episcopatum obtinendum requiruntur triginta anni completi. Morum gravitas requirit in eligendo, ut sit legitimè natus, primâ tonsurâ initiatus, non censuratus, nec irregularis, nec matrimonio junctus, in debitis Ordinibus constitutus, & habeat intentionem in statu Ecclesiastico permanendi. Per litterarum scientiam intelligitur tanta rerum agendarum notitia, quanta est necessaria & sufficiens ad ritè exequen-

quendum Officium suum, ad quod quis
eligitur. Jam sit

RESOLUTIO I. Mortaliter peccant, 205.
qui, nisi quos digniores ad Ecclesiæ magis
utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias pro-
movent. Ita Concilium Trid. Sess. 24. cap. 1.
de Reform. Quod verum est non tantum
de electione & promotione ad Officium
Cardinalis, Episcopi, Abbatis ac Prælato-
rum Regularium, sed etiam de electione
& promotione ad Ecclesias Parochiales.
Ita plurimi DD. apud Passerinum cap. 30. de
Electione n. 1. qui n. 81. affirmat, hoc esse
certum. Ratio est; quia omnibus prædi-
ctis incumbit regimen Ecclesiarum & ani-
marum, quod est onus angelicis humeris
formidandum, ut loquitur Concilium Tri-
dentinum Sess. 6. cap. 1. de Reform. illicò ex-
inde inferens: Ergò ad illud, qui maxime
digni sunt, assumantur, consequenter pec-
cant, & quidem mortaliter, qui ad tam gra-
ve officium, tantumq; onus eligunt minùs
dignum, prætermisso digniore; sunt enim
causa omnium malorum & peccatorum
exinde consequentium. Ex quo sequitur

RESOLUTIO II. Rupertus etsi sit 206.
Patronus Laicus Ecclesiæ Parochialis, non
præsentando digniorem ad eandem, pec-
cavit mortaliter. ita contra Castropalaum,
Garciam, & alios docet probabilior senten-
tia cum Covarruvia, Gutierrez, Lessio, San-
chez, Cardena, Reiffenstuel in 3. Decret. lib. 3.

tit. 38. n. 78. apud quem *Guttierrez*, & *Covarruvias* dicere non dubitant, contrariam sententiam esse falsam. Ratio est: quia Patroni Ecclesiastici tenentur præsentare digniorem ad Beneficia curata, ut patet ex Resolutione præcedenti: Ergò etiam Patroni Laici tenentur ad Beneficia curata præsentare digniorem; cum hic & ibi militet eadem ratio, & consequenter eadem legis dispositio; Cum enim *Jus Patronatus* sit potestas præsentandi Clericum ad Beneficium Ecclesiasticum vacans, etiam Patronus sive Ecclesiasticus sive Laicus jus habet ad promotionem Præficiendorum Beneficiis curatis, & ad hoc operam præstat; atqui juxta *Concilium Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 1.* Omnes, qui ad promotionem Præficiendorum jus habent, aut operam præstant, mortaliter peccant, nisi digniores præfici curaverint: Ergò etiam Patroni Laici peccant mortaliter, si non præsentaverint digniores ad Beneficia curata; nam Beneficia simplicia, nullam curam animarum habentia conferre dignis, omis- sis dignioribus, non est peccatum mortale juxta multos Authores apud *Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 6. n. 247.*

CONFERENCE LXXII.

De Juribus Parochorum.

207.

Elisabetha tempore Paschali confitetur
Regulari Mendicanti, à quo etiam testi-
monium

monium suæ factæ Confessionis Paschalis accepit, acceptumque suo Parocho, nomine Carolo præsentavit. Parochus autem conquestus est, Jus suum Parochiale ab Elisabetha, fuisse violatum, eoquod hæc non habuisset à se licentiam pro tempore Paschali, alteri confitendi, cum tamen Concilium Lateranense, *cap. Omnis utriusq; sexûs. De Pœnitent. & Remiss.* præcipiat, quod *omnis utriusq; sexûs fidelis*, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit justâ de causâ, sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cum aliter ipse illum non possit absolvere, vel ligare. Quæritur, an Elisabetha violaverit Jus Parochiale, vel an validè & licitè fuerit confessa, & Præcepto Ecclesiastico annuæ Confessionis satisfecerit? Ante Resolutionem

Notandum, quod Jura Parochialia Paro- 208.
cho competentia sint potissimum sequentia. 1. Quod Parochiani proles suas proprio Parocho teneantur baptizandas offerre. 2. Ut diebus Dominicis, & festivis Parochiani in Ecclesia Parochiali Missam audiant: quô non obstante concessit Leo X. Bullâ: *Intelleximus.* 13. Nov. 1517. quod audientes Missam in Ecclesiis Regularium Mendicantium, Dominicis & festis diebus, satisfaciant præcepto Eccle-

fiæ de audienda Missa. 3. Ut semel in anno confiteantur suo Parocho, vel alteri de hujus licentia. 4. Ut Parochiani ad minus in Paschate in Parochiali Ecclesia SS. Eucharistiam suscipiant. 5. Ut non-nisi à proprio Parocho Sacramentum extremæ Unctionis accipiant. 6. Quòd Parochiani defuncti sepeliri debeant in Parochiali Ecclesia, vel Cœmeterio, nisi alibi sepulturam habeant, vel elegerint. 7. Quòd in Ecclesia Parochiali coram proprio Parocho matrimonia Parochianorum contrahi debeant. 8. Quòd Parocho solvi debeant decimæ, ita ut defraudans, vel non solvens decimas dupliciter peccet, contra virtutem Religionis nempe, & Justitiæ; siquidem decimæ debentur Ministris Ecclesiæ, partim in contestationem domini Dei super nos, partim injustum stipendium Parochorum. 9. Quòd facultas benedicendi post partum mulieres, & aliquid ab eis recipiendi, *si per consuetudinem legitimam introducta sit*, etiam numeretur inter Jura Parochialia; Aliàs non; quia *abstrahendò à consuetudine præfatâ introductâ*, nullum in jure extat præceptum, quòd mulieres post partum in lege nova, ante ingressum in Ecclesiam petant à Parocho loci benedictionem, & dent aliquid pro ea, sed standò juris dispositioni, utrúmque liberum sit mulieribus, & si velint, possint utrúmque petere, à quo velint. Jam sit ad casum

RE-

RESOLUTIO. Elisabetha tempore 209.
Paschali confitendô Regulari Mendicanti
finè licentia Parochi non violavit Jus Pa-
rochiale, sed validè, & licitè fuit confessa,
& præcepto annuæ Confessionis satisfecit.
Est certa. Ratio est: quia plures Summi
Pontifices, in specie Clemens X. Summus
Pontifex, Parochus Episcoporum & Para-
chorum, & Parochus proprius omnium
fidelium, Bulla: *Supernâ.* 1670. die 2. Au-
gusti, statuit sequentia: *Semel autem simpli-*
citer approbatos Regulares posse in Diœcesi Epis-
copi approbantis, quôvis anni tempore etiam Pa-
schali, & quorumcunque etiam infirmorum Con-
fessiones audire, absque ulla Parochorum, vel ip-
sius Episcopi licentia. ita *Sbogar tr.* 140. *la Croix*
lib. 6. p. 2. n. 1502. & alii.

CONFERENTIA LXXIII.

De Obligationibus Parochorum.

Jacobus Parochus celebrat diligenter 210.
Sacrum quotidie, & facit in quolibet Sa-
cro Bonum memento pro suis Parochianis;
sed fructum, ut vocant, Ministerialem Sacri-
ficii, applicat pro iisdem, tantum in diebus
Dominicis, & festivis. Quæritur, an Jaco-
bus satisfaciat suæ obligationi? Ante Re-
solutionem

Sciendum, quòd Parochus, sive curatus 211.
obligetur ad sequentia: 1. Tenetur resi-
dere in sua Parochia, ut dictum *suprà* Con-
ferentia 70. ubi notandum, quòd *Barbosa*

parte 1. de Officio Parochi. cap. 8. n. 44. admittat, Parochum posse abesse à sua Parochia, sine licentia Episcopi, & nullò constitutò Vicariò, ad aliquot horas; illicò tamen subjungit: Abesse verò totà die, quando nullus infirmatur, rarò in anno, nec laudo, nec vitupero: abesse autem per duos, vel tres dies nullò infirmante, & nullà alià causà justificante, habet valde de rationabili esse mortale, propter multa, quæ possunt eò tempore evenire, maximè in villis, ubi non est alius Sacerdos à Parocho. 2. Obligatur Parochus suis Parochianis administrare Sacramenta, adeò quidem, ut Sacramenta necessaria teneatur eisdem administrare etiam cum periculo vitæ, v. g. tempore pestis, contagionis, belli, juxta communem DD. Ratio est: quia assumens Officium Parochi ad hoc se obligavit veluti per pactum; ideò enim communitas ipsi contribuit proventus, & stipendia. 3. Obligatur Parochus orare pro suis Parochianis & celebrare Missam, ut populus eandem audire possit. Quoties autem pro suis Parochianis teneatur applicare Sacrificium Missæ, dicetur in Resolutione hujus Conferentiæ. 4. Obligatur Parochus docere populum per Conciones ex Concilio Trid. Sess. 5. de Reform. cap. 2. Unde juxta Bonacinam in Dec. D. 5. p. 2. n. 31. Parochus peccat graviter omittens Conciones per integrum Mensem continuum, vel per decursum totius anni,

duo-

duobus, tribusve Mensibus in diebus Dominicis & festis. 4. Parochus obligatur diebus Dominicis, & aliis festis diebus per se, vel per alium Doctrinam Christianam explicare, uti constat ex *Concilio Trid. Sess. 24. cap. 4. de Reform.* idque sub gravi obligatione etiam Juris Divini. 6. Obligatur Parochus pauperum curam habere, infirmos visitare &c. nec satisfacit suo officio, si, postquam Moribundum munivit extremis, eum deserat, nec ulterius visitet. Ita *la Croix lib. 3. p. 1. n. 760. Gobat, & alii.* Ratio est: quia quò vicinior est mors, eò majus salutis periculum ingruit à dæmone: Ergò tunc maxime tenetur Parochus ex Officio suorum salutem providere. Nunc sequitur

RESOLUTIO. Jacobus Parochus 212.
diebus Dominicis, & festivis, applicandò fructum ministerialem sui Sacrificii pro suis Parochianis, satisfacit suæ obligationi, si habeat redditus tenues; si enim haberet redditus pingues, non satisfaceret suæ obligationi, sed teneretur singulis diebus pro suis Parochianis fructum ministerialem sui Sacrificii Missæ offerre, nisi ex officio, vel aliâ obligatione Parochiæ inseparabiliter inhærente, ad aliam intentionem applicare debeat Missam, ut si v.g. in die Depositionis, Septimi, aut Trigesimi, aut in Anniversario fundato, aut in beneficio Parochiæ incorporato, Missam pro certis in

L 5

parti.

170 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
particulari legat. ita *Reiffenstuel* in 3. *Decret.*
tit. 41. n. 22. & in 5. Decret. tit. 3. n. 210.
referens plures authenticas Declarationes
Sacrae Congregationis Concilii id decla-
rantes, & confirmatas ab Innocentio XII.
Bullâ: *Nuper. 24. Aprilis. 1699.* quem vi-
de; Ubi etiam benè solvit objectiones
vulgares factas contra prædictas Declarati-
ones, nimirum quòd non sint promul-
gatæ, quòd de eis authenticè non constet,
& quòd non sint usu receptæ, aut
quòd sint per contrariam consuetudi-
nem abrogatæ; ubi etiam explicat, qui-
nam redditus sint pingues vel tenues cen-
sendi. Similem Declarationem refert
Genettus apud la Croix l. 6. p. 2. n. 175.

213. Quæres: Quandonam potissimum ratione
Officii sui graviter peccet Parochus?

Resp. *cum la Croix l. 3. p. 1. n. 767.* Ex
communi sententia peccat graviter. 1. Si
ignoret ea, quæ necessaria sunt ad Offici-
um & directionem spirituales Ovium,
utpote quarum ex Officio est Pastor, Do-
ctor, Judex, Medicus & Consiliarius in
iis, quæ animam & salutem æternam con-
cernunt. 2. Si sit negligens, ut si per ne-
gligentiam ipsius aliquis moriatur sine Sa-
cramentis, si rudes non instruat, maximè
in necessariis necessitate Medii credendis,
si peccata non impediat, ubi potest, si
deferat suum gregem tempore morbo-
rum, & belli. Hinc falluntur magnoperè
Pa

Parochi, si putent, satis esse, Missam populo legere, concionari, catechizare, ministrare Sacramenta; nam tenentur etiam alia adhibere media, quibus Parochianorum saluti prospiciatur, ac etiam privatim convenire illos, qui ad templum accedere non possunt, eò quòd domum, vel pecora custodire debeant; hi enim, cùm plerùmque instructi non sint circa media salutis, sunt in gravi necessitate spirituali, quam levare tenetur Parochus. Exemplò præivit Apostolus inquit *Act. 20.* *Vos scitis, quomodo nihil utilium subtraxerim, quò minùs annuntiarem vobis, & docerem vos publicè & per domos.* 3. Si Parochus sit malo exemplo, partim, quia vita ejus longè majus præbet scandalum, eò quòd simplices putent se rectè omnia agere, si non agant pejus, quàm Pastor suus; partim etiam, quia Authoritatem, quam tenetur sibi facere & conservare Parochus, ut in Concionibus, & Admonitionibus efficaciam habeat, prorsùs amittit, quod potissimùm fit per immoderatas compotationes cum Parochianis.

TITULUS IV.

De Immunitate Ecclesiastica.

CONFERENTIA LXXIV.

De Immunitate Ecclesiastica reali, & personali.

214. **G**odefridus Parochus frumentum & vinum ex suis decimis Parochialibus Collectum vendit, nec solvit propterea Vectigal aut Gabellam. Item emit pro sua sustentatione atque suæ familiæ, necessaria victualia, v. g. cerevisiam, carnem, sal &c. & iterum non solvit Gabellam, seu den Muffschlag/ Accis &c. Quæritur, an peccet? Ante Resolutionem

215. *Sciendum, quòd Immunitas Ecclesiastica sit jus, quò Ecclesiæ & alia loca sacra, nec non Personæ Ecclesiasticæ, ac res ipsarum, liberæ ac immunes sunt à muneribus, & oneribus sæcularibus, atque ab actibus earum Sanctitati, & Reverentiæ debitæ repugnantibus; estque triplex, Localis, Realis, & Personalis; Localis est, quæ locis Ecclesiasticis; Realis, quæ rebus Ecclesiasticis; &*
Perſo.

Personalis est, quæ personis Ecclesiasticis competit. De Locali agemus in Conferentiis sequentibus. De Reali, & Personali hic est notandum, quòd Ecclesiæ, Ecclesiasticæq; personæ, earumque bona cuncta etiam propria, immunes, & exemptæ sint à tributis, oneribus, & exacti-
bus Principum temporalium & Domino-
rum territorialium, item à Vectigalibus,
Teloniis, Pedagiis, Gabellis, Mauth/ Zoll/
Zuffschlag/ Accis &c. nisi negotiationis
causâ res suas aliò deferant, aut deferri fa-
ciant. ita communissima Theologorum,
& Canonistarum apud *Reiffenstuel* in 3. De-
cret. tit. 49. §. 10. per totum. Patet, tum
ex Bulla Cœnæ §. 18. tum ex c. *quamquam*.
de Censibus, in 6. Tum ex pluribus declara-
tionibus Cardinalium, quas apud *Reiffen-*
stuel cit. n. 262. plures adducit *Jacobus Pig-*
natelli Tom. 2. Consult. 54. Unam tantum,
vel alteram refero ex eodem; Num. 88.
habet sequentem: *Clericus non potest spontè*
solvere Gabellas à Laicis impositas. *Sacra Con-*
gregatio Cardinalium in *Adrien.* 27. Septemb.
1632. Item Num. 91. habet sequentem:
Clerici non tenenturolvere onera imposita per
communitatem super eorum bonis patrimonialibus,
& domibus, ubi habitant, etiam quòd antea sol-
verint. *S. Congregat. Immunit.* 7. Decemb. 1632.
Item Num. 99. *Patrimonium Clerici est exem-*
ptum instar Bonorum Ecclesiasticorum. *S. Congre-*
gat. in Tricarien. 14. Septemb. 1603. Imò Ec-
clesiæ,

clesiæ, Ecclesiasticæq; Personæ (sub quibus præter Clericos sæculares, etiam veniunt Regulares utriusque sexûs) & bona ipsarum quælibet sunt etiam exemptæ ab exactionibus, tributis &c. extraordinariis Dominorum ac Principum sæcularium, etiam illis, quæ ob Bonum commune Reipublicæ, in casu necessitatis imponuntur, nisi adsint sequentes conditiones. 1. Ut necessitas vel utilitas sit gravis. 2. Et communis tam Clericos, quàm Laicos tangens. 3. Ut ad eam sublevandam Laicorum facultates non sufficiant. 4. Ut Episcopus cum Clero prius deliberet, & cognoscat, an sit tanta necessitas, ut Laicorum facultates non sufficiant. 5. Ut prius consulatur Romanus Pontifex, nisi foret periculum in mora. 6. Ut existentibus præfatis conditionibus, Collectæ & onera non imponantur, nec exigantur Auctoritate Laicali, sed Ecclesiasticâ. ita videre est in Jure Canonico *c. Non minùs 4. & c. Adversus 7. de Immunit. Eccles. & Extravag. Quod olim. eod. tit.* Jam sequitur

216.

RESOLUTIO. Godefridus Parochus non solvendo Vectigal, Gabellas, seu den *Ausschlag/Accis* &c. non peccavit, multò minùs tenetur ad restitutionem, nec propterea potest puniri. Hæc Resolutio satis evidenter probata manet ex dictis numero præcedenti. Sit itaque

CON-

CONFIDENTIA LXXV.

*De Immunitate locali Ecclesiarum, seu de Jure
Asyli.*

Sempronius miles Lutheranus in Ger- 217
mania, vulnus lethale in rixa inflixerat suo
Commilitoni; quare ad se salvandum, &
in tuto collocandum, fugit ad nostrum
Monasterium, pulsavit fores, quibus aper-
tis illud ingressus est. Quæritur, an gau-
deat Jure Asyli? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Jus Asyli sit Jus Eccle- 218
siis, aliisque locis piis & religiosis com-
petens, confugientibus ad ea malefacto-
ribus securitatem præstans ad hoc, quòd
inde violenter extrahi non possint, & nec
in vita, nec in membris puniri valeant.
Hoc Jus Asyli competit Ecclesiis (item
spatio terræ per 40. passus Ecclesiæ Ma-
jori seu Cathedrali, & per 30. passus Ec-
clesis minoribus, vel Capellis adjacens ex
Can. Sicut Antiquitus, 6. causâ 17. q. 4.) Cœ-
meteriis, Oratoriis etiam privatis, Mona-
steriis & Conventibus Regularium, eo-
rûmque domibus, & habitationibus, hor-
tis, stabulis animalium &c. intra Mona-
sterii septa contentis, item Hospitalibus,
Nosocomiis, & omnibus locis sacris, aut
Religiosis Auctoritate Episcopi erectis.
Pater ex Bulla Gregorii XIV. Cum aliàs,
editâ Romæ, 1501. nono Calendas Junii,
ibi; Locisque sacris, aut religiosis. Accedit,
quòd

quòd Privilegia Ecclesiis concessa, etiam dictis locis concessa intelligantur. *L. Omnia. C. de Episcop. & Cleric.* Insuper hòc Asyli jure gaudent omnes Laici, etiamsi forent personaliter interdicti, aut excommunicati, etiam denunciati, & publici Clericorum percussores. *Laymann lib. 4. tr. 9. cap. 3. n. 10. Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 49. num. 55. cum communi.* Ratio est: quia nullius censuræ effectus est privare malefactores Asyli jure. Imò etiam infideles, sive baptizatos, sive non baptizatos, etsi ad veram fidem se convertere nolint, gaudere jure Asyli, docet *Reiffenstuel cit. n. 77. & apud ipsum Fagnanus Barbosa, & plures alii.* Excipiuntur autem illi à jure Asyli (quò proinde non gaudent) qui commiserunt crimen aliquod exceptum in Bulla Gregorii XIV. *Cum aliàs, citata, in qua Papa sic decernit: Ut Laicis ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa prædicta confugientibus, si fuerint publici latrones, viarúmque grassatores, qui itinera frequentata, publicasque stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores Agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earúmque Cæmeteriis committere non verentur, aut qui proditorie proximum suum occiderint, aut Assassinii vel Hæresis, aut læsæ Majestatis in personam ipsius Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur.* Jam sit

RESO.

RESOLUTIO. Sempronius Miles 219.
Lutheranus confugiendô ad nostrum Monasterium gaudet jure Asyli; quia non propter crimen hæresis, sed ob aliud delictum, videlicet ob vulnus lethale suo Commilitoni inflictum fugit ad Monasterium. Ita *Sylvester, Haunoldus, Pirhing, Sannig, Zoësius*, & alii apud *Reiffenstuel cit. n. 80.* Ratio est: quia Sempronio non obstat Bulla Gregoriana, in qua ab Asylo excluduntur *Hæresis rei*; siquidem in casu, quô Hæreticus non ob hæresin, sed ob aliud crimen fugit ad Ecclesiam, vel Monasterium, hæresis se habet merè per accidens; nec Bulla Gregoriana Hæreticum excludit, nisi quatenus per locum Asyli declinare vult poenam ob hæresin infligendam. Hinc in Germania, ubi Hæretici tolerantur, nec ob hæresin quis punitur, hæc sententia passim practicatur; non autem in iis locis, ubi viget S. Inquisitionis Officium, quia ibi hæretici non tolerantur, sed ob crimen hæresis gravissimè puniuntur, & consequenter ibi nec gaudent Asylo, sed statim ê loco sacro extrahuntur; postquam autem legitimè sunt extracti, etiam propter alia crimina extra locum sacrum condemnari ac puniri poterunt, cum nihil ampliùs obstet.

CONFERENTIA LXXVI.

De effectu immunitatis localis.

220. Cornelius miles præfidiarius in quodam fortalitio, commiserat grave furtum in Ecclesia; quia verò timebat, ne propterea caperetur, confugit ad Monasterium Regularium. Quod cum rescivisset Cornelii Colonellus, accersivit Superiorem Monasterii Regularium, & petiit, ut sibi extraderetur Cornelius; sed Superior Regularis negavit, se bonâ conscientia posse extradere Cornelium, utpote gaudentem jure Asyli; Si tamen Colonellus promitteret Jurejurandò, quòd Cornelius ob suum delictum non sit puniendus morte, aut mutilatione, aut aliâ poenâ, & Cornelius stante hac promissione liberè vellet egredi Monasteriò, affirmavit Superior Regularis, se velle extradere Cornelium. Quò auditò Colonellus præstitit juramentum, Cornelius consensit, & Superior Regularis ipsum Colonello extradidit. Quæritur, an rectè? Ante Resolutionem
221. *Sciendum;* Effectus immunitatis localis Ecclesiasticæ, seu Asyli est. 1. Quòd Reus ad locum sacrum confugiens debeat in eo recipi, nec possit inde excludi, aut repelli. ut patet *c. inter alia. 6. de immunit. Eccles.* Ratio est: tum quia Rectores Ecclesiarum tenentur Jura Ecclesiæ, ipsiusque immunitatem defendere: tum quia Reus
ex

ex Privilegio Pontificio habet jus confugiendi ad locum sacrum: Ergò sub peccato mortali non licet ipsum suo jure, & privilegio privare. 2. Quòd Reus per vim vel fraudem, seu invitus è loco sacro, ad quem confugit, extrahi non possit, ut patet ex Bulla Gregoriana citata, nec Prælati Ecclesiæ possit Reum invitum tradere Judici, *modo Reus non commiserit delictum exceptum*; Si enim commiserit delictum exceptum, hoc est, non gaudens immunitate, tunc Bulla Gregoriana citata decernit, quòd Curia sæcularis, ejusque Judices, & Officiales ab Ecclesiis, Monasteriis, Locisque sacris Laicum aliquem delinquentem in nullo ex supradictis casibus sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab eo Authoritatem habentis capere, extrahere, aut incarcerare non possint. Quòdque delinquentes Laici, postquam, ut præfertur, ab Ecclesiis, locisque sacris extracti & capti fuerint, ad carceres Curiae Ecclesiasticæ reponi debeant, nec inde extrahi, Curiaq; sæculari tradi possint, nisi cognitò prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint. Jam sit

RESOLUTIO. Cornelius miles post datum suum liberum consensum, & præstitum à suo Colonello juramentum de securitate ab omni pœna, rectè fuit à Su-

180 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
periore Regulari extraditus; quia fecit id,
quod præscribitur in Jure Canonico
*Can. 36. Causâ 17. quæst. 4. his verbis: Id
constituimus observandum, quod Ecclesiastici Ca-
nones decreverunt, & Lex Romana constituit, ut
ab Ecclesiæ atriis, vel domo Episcopi Reos abstra-
here omninò non liceat, sed nec alteri consignare,
nisi ad Evangelia datis Sacramentis de morte, &
debilitate, & omni pœnarum genere sint securi.
Quòd si quis Sacramenta sua convictus fuerit vio-
lâsse, reus perjurii, non solùm à Communione Ec-
clesiæ, omnium Clericorum, verùm etiam & Ca-
tholicorum Convivio separetur. Hucusque Ca-
non cit.*

CONFERENTIA LXXVII.

*De Pœnis Violantium Immunitatem Ecclesia-
sticam.*

- 223.** Pancratius post commissâ tria sâtis gra-
via furta conjectus in carcerem, eundem
effregit, & confugit ad Monasterium Re-
gularium; quod cùm audivisset potestas
sæcularis, cum armata militum caterva
ingressa est Monasterium, reclamantibus,
& protestantibus contra hoc Religiosis,
violenter aperuit cubicula, ubi putabat la-
tere Pancratium, sed cùm eum non invenis-
set, iterum è Monasterio exivit. Jam quæ-
ritur, an ista potestas sæcularis cum sua ar-
mata militum caterva Excommunicatio-
nem ipsò factò incurrerit? Ante Resolu-
tionem

Notan-

Notandum, quòd violans immunitatem 224.
realem, aut personalem peccet gravissimò
Sacrilegiò, & teneatur omnia restituere,
quæ ab Ecclesiis, Ecclesiasticisque Perso-
nis, aut Bonis earum exegit, incurratque
ipsò factò Excommunicationem in Bulla
Cœnæ Domini contentam, ut patet ex
Bulla Cœnæ Domini. Extrahens verò
ex Asylo Reum, vi, vel fraude, vel in-
justo metu, vel contra præscriptum Bullæ
Gregorianæ, imprimis peccat mortali Sa-
crilegiò, & tenetur Reum sic extractum re-
stituere loco sacro, unà cum omnibus Bo-
nis inde abstractis, obligaturque ad resti-
tutionem damni exinde consecuti ipsi Reo
vel aliis, & incurrit ipsò factò Excommu-
nicationem Papæ reservatam extra Bullam
Cœnæ. Ita Bulla Gregoriana, item *Bar-
bosa, Diana, Haunoldus, & ali apud Reiffen-
stuel cit. n. 215.* Jam sequitur

RESOLUTIO. Potestas sæcularis cum 225.
armata militum caterva ingrediens Mo-
nasterium, ejusque cubicula violenter ape-
riens ad capiendum furem Pancratium &
extrahendum, incurrit ipsò factò Excom-
municationem, etiamsi Pancratium non
invenerit, & consequenter non potue-
rit extrahere. Ita *Diana, Farinacius, Peregri-
nus, & alii cum Reiffenstuel cit. n. 217.* Quod
apertè patet ex Bulla Gregoriana cit. §. 8.
ubi Papa pœnas juris ipsò factò incurrere
declarat eum, qui contra tenorem Con-

stitutionis hujus quidquam attentare præsumpserit; Hinc etsi alias leges pœnales intelligendæ sint effectu secuto; secus tamen est, si lex etiam ipsum conatum expressè punire vult, sicuti contingit in proposito. Imò etiam vel maximè illi, qui tale quid mandant, Excommunicationem prædictam ipsò factò incurrunt. Ratio est: quia in Bulla Gregoriana pœnis ipsò factò subiacere universaliter declarantur omnes & singuli quâvis dignitate præditi, qui contra tenorem Constitutionis seu Bullæ aliquid attentare præsumpserint; hoc autem vel maximè faciunt, qui præfata Authoritative mandant. Quis verò ab hac Excommunicatione absolvere possit, dicetur infra *Titulô VII. De Censuris in Genere, & in Specie.*

TITULUS V.

De Statu Religioso.

CONFERENTIA LXXVIII.

De Novitio Statûs Religiosi.

Sigismundus Novitius in Ordine nostro commisit casum in Ordine reservatum, quem, cùm suo Instructori 226. & Novitiorum Magistro confiteri erubesceret, clàm convenit alium Patrem Confessarium Ordinis nostri, qui erat quidem approbatus pro excipiendis Confessionibus, sed non habebat potestatem in casus in Ordine reservados, huicque confessus est casum in Ordine reservatum, à quo etiam fuit absolutus. Quæritur, an validè? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Religio, seu Status Religiosus sit Fidelium ad Divinæ Charitatis perfectionem tendentium, editis votis perpetuæ Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ 227. stabilis in communi vivendi modus ab Ecclesia approbatus. Dividitur Religio in Clericalem, qualem profitentur Canonici Regulares; in Monachalem, qualem profitentur Benedictini, Cistercienses, Carthusiani, &c. In Mendicantem, qualem profitentur Prædicatores, Minores, Augustiniani, Carmelitæ, &c. & in Militarem, qualis est Ordo

Melitenfis, Ordo Teutonicus &c. Porro ut aliquis possit fieri Novitius in aliqua Religione, requiritur 1. Ut habeat debitam ætatem, nimirum pubertatis, 2. Ut non sit alteri obligatus, 3. Ut corpore non sit multum vitiatus, aut deformis, 4. Ut non sit criminofus, aut infamis. Postquam autem aliquis factus est Novitius alicujus Religionis, potest quidem intra Annum Novitiatûs pro libitu eam deferere, non autem absque justa causa ab ea expelli: quia legitimè susceptus acquirit jus ad rem, nempe ad emittendam Professionem, quô sine legitima causa privari nequit. Item Novitius gaudet omnibus privilegiis, & indulgentiis Religionis, quam intravit. Ita *Pellizarius, Suarez, Pirhing, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 31. n. 115.* cum communi. Ratio est: quia Novitius, licet in effectu nondum sit Religiosus, tamen in favorabilibus Novitii veniunt nomine Religiosi, ex *c. Religiosi 21. de Sentent. Excom. in 6.* Non tamen Novitius tenetur ad tria vota Religionis, neque ad præcepta, neque ad statuta, neque ad Horas Canonicas, *per se directè, & sub culpa.* ita communis cum *Sanchez, Rodriguez, Reiffenstuel cit. n. 124. &c.* Ratio est: quia Novitius nec ad tria vota, nec ad aliam observantiam regularem se obligavit, sed adest solum probaturus & experiturus regularem observantiam. Dictum est

est: *sub culpa*; Nam sub poena ad omnia præfata obligatur Novitius, ita, ut eam pro Exigentia transgressionis imponere possit Superior, quamdiu in Religione vult manere; quia alias non posset Novitius sufficienter probari. Jam sit

RESOLUTIO. Sigismundus Novi- 228.
tius fuit à reservatis in Ordine nostro validè absolutus à Confessario, qui non habuit facultatem absolvendi à calibus in nostro Ordine reservatis. Ita *Rodriquez noster Tom. 1. Questionum Regularium. q. 22. art. 11. Portel noster in Dubiis Regularibus, §. Novitii Absolutio: Miranda, Lezana, Diana, cum aliis apud nostrum Kerckhove in nostra Statuta generalia cap. 1. §. 7. n. 4.* Ratio est: quia Novitii etiam nostri Ordinis possunt validè confiteri, & absolvi à peccatis etiam intra Ordinem reservatis absque licentia Prælatorum Ordinis, per Sacerdotes tam Regulares, quàm Sæculares, per quos potuissent absolvi, si in sæculo permansissent: Tum quia Novitii ante Professionem non sunt verè, & realiter Religiosi, licèt favoribus Religionis fruantur; sed quoad hoc sunt instar Sæcularium: Ergò si confiteantur approbato ab Ordinario, valida erit Confessio. Tum quia Novitius non ligatur aliis statutis vel etiam punctis Regulæ sub culpa, ut supradictum: Ergò nec ligatur hōc statutō de confitendo soli Novitiorum Magistro. Objecti-

186 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
ones contra Resolutionem nostram faci-
endas vide solutas apud *Kerckhove cit.*

CONFERENCE LXXIX.

De Novitiorum Testamentis.

229. Ignatius Philosophiæ studiosus nuper intravit Religionem nostram Seraphicam, & induit Habitum Franciscanum; tempore Novitiatus moriuntur ipsius ambo Parentes, & tota Hæreditas, quæ erat satis pinguis, devolvitur ad ipsum. Cum verò Religio nostra Seraphica non sit capax hæreditatis accipiendæ, Ignatius tribus Mensibus ante Professionem Religionis, fecit Testamentum, in quo hæredem instituit Xaverium in tertio gradu consanguineum, & fecit aliqua Legata pia certis Hospitalibus, & Nosocomiis. Post emissam Professionem fuit quæsitum, an tale Testamentum fuerit validum? siquidem fuerat conditum sinè licentia Episcopi, sive ejus Vicarii, adhibitis tamen Solemnitatibus juris civilis. Ante Resolutionem

230. *Sciendum, quòd Concilium Tridentinum Sess. 25. de Regularibus, cap. 16. sic statuat: Nulla quoque renuntiatio aut obligatio facta etiam cum juramento, vel in favorem cujus-
cunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos Menses proximos ante Professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secutâ Professione: Aliter
verò*

verò facta, etiamsi cum hujus favoris expressa renuntiatione, etiam juratâ, sit irrita, & nullius effectûs. Jam sit

RESOLUTIO. Ignatii Testamentum 231.
fuit validum. Ratio est: quia sub nomine *Renuntiationis, aut Obligationis* in Concilio Trid. mox citato non comprehenduntur Testamenta, ac aliæ dispositiones mortis causâ, adeoque valent, five ante five post ingressum Religionis fiant, etsi non condantur juxta formam in Tridentino mox citato præscriptam, dummodò habeant cætera juris requisita; siquidem Testamenta ac aliæ dispositiones mortis causâ, v. g. Codicilli, Donationes mortis causâ &c. nec renuntiationes, nec obligationes sunt, nec in minimo lædunt libertatem Novitii, utpote quia ante Professionem pro libitu revocari possunt, adestq; pro hoc expressa Declaratio Cardinalium Concilii Trid. apud *Fagnanum*; sed nomine *Renuntiationis aut Obligationis in Concilio Trid. cit.* Intelliguntur omnes tam lucrativi, quam onerosi Contractus inter viros, quibus Novitii Libertas Religionem deserendi aliquando lædi posse prudenter præsumitur. Ita Sanchez, Miranda, Rodriguez, Navarrus, Lessius &c. apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 31. n. 136. cum communissima aliorum.

CONFERENTIA LXXX.

De Professione Religiosa.

232. Philippus Provincialis in nostro Ordine, commisit Jacobo Guardiano, ut Andream nostri Ordinis Candidatum, servatis de Jure servandis, reciperet ad Novitiatum, nostrò Habitu Franciscanò indueret, & post Annum Novitiatûs expletum ad sacram Professionem reciperet. Jacobus Guardianus determinat diem Investitionis, & post annum Probationis expletum, etiam diem Professionis; sed quia utròque die erat impeditus, nescio, quò impedimentò, committit Patri Matthæo suo Vicario, ut Andream Sacrò Habitu investiret, & etiam post annum Novitiatûs ritè completum ad Sacram Professionem reciperet. Utrùmque factum est. Sed quæritur, an validè? Ante Resolutionem

233. *Notandum*, quòd *Professio Religiosa* sit Professio liberè facta, & legitimè acceptata, quâ quis in debita ætate constitutus, post annum Probationis expletum se adstringit certæ Religionis ab Ecclesia approbatæ, éstque duplex, videlicet *Expressa*, quæ sit verbis, vel scriptò, vel utròque simul, vel etiam nutu; & *Tacita*, quando nimirum quis sinè verbis, scriptò, vel nutu, sed aliis signis externis, v. g. post annum Novitiatûs completum portandò habitum

tum Professorum, aut horum actibus propriis se ingerendô, mentem suam ad certæ Religionis se obligandum manifestat. Porro ad valorem Professionis Religiosæ requiruntur IV. Conditiones: *Prima est*, ut profitens sit sexdecim annorum completorum *ex Concilio Trid. Sess. 25. de Regularibus, cap. 15.* & nullum habeat Impedimentum Canonicum invalidans Professionem. *Secunda est*, ut profitens subierit annum probationis integrum & completum, *ex Concilio Trid. cit.* Nihilominus in casu, quô Novitius vel Novitia est in probabili mortis periculo, dummodò decimum sextum ætatis annum jam impleverit, potest validè profiteri ante annum probationis finitum. ita concessit S. Pius V. Bullâ: *Summi Sacerdotis.* Si tamen Novitius vel Novitia reconvalescat, tenetur sic professus, vel professa reliquum Novitiatûs absolvere, & iterum profiteri; nec in tali casu, nimirum si in periculo mortis fiat Professio ante annum probationis completum, & mors ante eundem annum probationis completum sequatur, Monasterium succedit in Bonis Novitii, vel Novitiæ sic Professorum, sed Parentes, qui veniunt ab intestato. *ita Rodriguez, Miranda, Portel & alii apud Reiffenstuel cit. n. 183.* *Tertia Conditio est*, ut Professio fiat plenè deliberatè, & liberè, sine errore circa substantiam, & sine metu gravi ab extrin-

trinfeco injustè incusso ad extorquendum actum. *Quarta Conditio est, ut Professio acceptetur ab illo, vel illis, ad quem vel quos spectat, aliquem ad Professionem recipere. Jam sit*

234. **RESOLUTIO.** *Andræ Investitio & Professio facta in nostro Ordine fuit invalida. Ratio est: quia in Ordine nostro soli Generales, & Provinciales habent ordinariam potestatem recipiendi Candidatos ad Novitiatum, seu investitionem, & Professionem, ut docent noster Rodriguez Tom. 3. Quæstionum Regularium, Quæstione 9. art. 1. Marchant in Expositione litterali in Regulam S. Francisci in Caput 2. textu 1. titulo 1. quæst. 2. & textu 9. Quæst. 2. Conclus. 1. Kerckhove in statuta nostra Gener. cap. 1. §. 2. n. 1. & §. 14. n. 4. Miranda, Donatus, & alii; Ergò soli Generales & Provinciales possunt aliis delegare, Candidatorum Investitionem, & eorundem ad Professionem Receptionem; adeoque nostri Guardiani habent tantum delegatam à Provincialibus Potestatem Candidatos investiendi, & Novitios recipiendi ad Professionem. At qui habens Potestatem tantum delegatam non potest eam subdelegare, nisi sit delegatus ad universitatem causarum, vel nisi sit delegatus Summi Principis, ut pluribus probat Reifsenstuel in 1. Decret. tit. 29. n. 57. Ergò nostri Guardiani Potestatem investiendi Candidatos, & recipiendi ad Professionem*
- Novi;*

Novitios sibi delegatam à Provincialibus, non possunt subdelegare suis Vicariis, vel aliis, cum non sint Delegati Summi Principis, nec delegati ad universitatem causarum, ut patet, & consequenter in casu proposito Pater Matthæus Vicarius nullam habuit potestatem investiendi Andream, nec eundem recipiendi ad Professionem: Ubi autem talis potestas non adest, nulla est investitio, & nulla valida Professio, ut patet: Ergò. Aliud fuisset, si Philippus Provincialis hanc potestatem delegasset Patri Jacobo Guardiano, cum clausula: si foret impeditus, Patri Matthæo Vicario. Vide P. Kerckhove cit. §. 14. n. 4.

CONFERENTIA LXXXI.

De invalida Professione Religiosa.

Macarius emisit Religiosam Professionem; post quam intra tres annos detectum fuit impedimentum invalidans Macarii Professionem. Quæsitum proinde fuit, an possit expelli è Religione, & quidem sine interventu Ordinarii? Ante Resolutionem 235.

Nota Decretum Concilii Tridentini Sess. 25. de Regularibus, cap. 19. ita Statuentis: Quicumque Regularis prætendat se per vim, vel metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, vel itq; habitum dimittere quâcunq; de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, 236.

rum, non audiatur, nisi intra Quinquennium tantum à die Professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Jam sit

237. **RESOLUTIO.** Religio potest nulliter Professum cum impedimento temporali, expellere, attamen intra Quinquennium à die Professionis, & *cum interventu Ordinarii*; sed nulliter Professum cum impedimento perpetuo potest omni tempore expellere, *sed cum interventu Ordinarii.* Ita Rodriguez, Miranda, Pellizarius, Barbosa, Donatus, Bordonus, Kerckhove in *statuta nostra Generalia cap. 1. §. 1. n. 97. & 98.* Ratio est: quia nulliter Professus non habet ullum Jus manendi in Religione: ergò Religio potest eum expellere, *sed cum interventu Ordinarii, seu Episcopi, ut patet ex Declarationibus Cardinalium, quarum unam adducit Pignatellus Tom. 1. Consult. 89. n. 17. & noster Kerckhove cit. n. 98. qui etiam alteram locò mox citatò profert in medium.*

CONFERENCE LXXXII.

De Obligatione Religiosi ex vi sua Professionis.

238. Cajetanus Religiosus peccat subinde contra sua tria vota etiam mortaliter, subinde transgreditur suam Regulam & Constitutiones, & sic non tendit ad Perfectionem Religiosam. Quare anxietur, an non præter peccata mortalia, quæ fecit contra sua vota &c. etiam commiserit speciale &

& distinctum peccatum mortale, eòquòd non tenderit ad Religiosam Perfectionem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Religiosus ex vi suæ 239.
Professionis obligetur sub mortali tendere ad perfectionem juxta communem DD. & colligitur ex Concilio Trid. Sess. 25. de Regularibus, cap. 1. ubi præcipit, ut omnes Regulares tam Viri, quam mulieres ad Regulam, quam professi sunt, præscriptam vitam instituant, & componant, atque imprimis, quæ ad suæ Professionis Perfectionem, ut Obedientiæ, Paupertatis, Castitatis, ac si quæ alia sunt alicujus Regulæ & Ordinis peculiaria Vota, & Præcepta, ad eorum respectivè essentiam, nec non ad communem vitam & victum, & vestitum conservanda pertinentia fideliter observent. Hoc notatò sit

RESOLUTIO. Cajetanus Religiosus 240.
peccandò mortaliter contra tria Vota Religionis, non commisit peccatum mortale distinctum à peccatis contra Vota factis, eòquòd non tenderit ad Perfectionem Religiosam. Ita Sanchez, Lezana & alii cum Mastrio Theol. Moral. disp. 14. q. 1. n. 8. Ratio est: quia obligatio tendendi ad perfectionem in Religioso non est distincta ab obligatione servandi Vota, & Observantias Regulares, sed est eadem cum illa, & in illa contenta, sicuti obligatio obediendi DEO, ei placendi, & in ipso constituendi nostrum finem ultimum non est obligatio distincta ab obligatione servandi Mandata
N DEI,

DEI, sed in illa includitur: Ergò Religiosus, quoties votum transgreditur, non peccat duplici peccato, unò contra Votum, & alterò contra Religiosam Perfectionem, ad quam tendere obligatur.

CONFERENTIA LXXXIII.

De Obligatione Voti Paupertatis.

241. Barnabas Religiosus conscripsit sibi manu propriâ Tractatus quosdam Theologicos, sicuti etiam Manipulum Concionum Panegyricarum in præcipuis Festis Sanctorum. Quæ scripta cum vidisset Marcus Clericus quidam Sæcularis, rogavit eum, ut illa sibi donaret. Barnabas, ut contentaret Marcum, dedit ipsi omnia Scripta præfata, & quidem sinè licentia sui Superioris. Quæritur, an peccaverit contra Votum Paupertatis? Ante Resolutionem

242. *Notandum*, quòd *Paupertas Religiosa* sit voluntaria abdicatio omnis possessionis, domini, & cujuscunque juris civilis, ac etiam usûs proprii ad quamcunque temporalem propter DEum & Christi Sequelam. Est duplex, alia in particulari tantum obligans; Alia in particulari & communi obligans. Paupertas Religiosa in particulari tantum obligans est illa, quæ ita abdicat omne jus civile ab omnibus singularibus personis per Professionem Religiosam, ut tamen admittat Dominia, Possessiones & pro-

proprietatem Bonorum temporalium in communi. Paupertas Religiosa in communi & particulari est, quæ omne jus civile & politicum ad Bona temporalia ita abdicat, ut nec Conventui in communi, nec particularibus Personis, etiam Superioribus competere possit. Et hæc est altissima paupertas, quam vovent omnes, qui sub Regula Fratrum Minorum S. Francisci in vera sua observantia militant. Porro ad paupertatem Religiosam in particulari servandam, requiruntur *quatuor Conditiones.* 1. est, uti rebus tanquam non suis. 2. Uti rebus de voluntate rationali Superiorum. 3. Uti juxta modos in Regula, vel Constitutionibus cujusque Religionis expressos. 4. Uti intra limites Honestatis, & Modestiae. Quare proprietas in re gravi est peccatum mortale, & ex Decreto Clementis VIII. Casus reservatus pro Regularibus. Potest tamen quilibet Regularis dare intra, & extra Ordinem levia Munuscula, quæ pietatis, & honestæ gratitudinis intuitu communiter in Monasteriis benè disciplinatis dari consueverunt, de implicito consensu Superioris. Item potest Regularis oblatam sibi Eleemosynam recusare, & rogare, ut detur alicui pauperi, etiam consanguineo, vel amico &c. absque vitio proprietatis. Ita *Marchant. Tom. 3. Tribunalis sacramentalis parte 2. Tractatu 2. titulô 1. quest. 3.* Ratio

N 2.

est:

est: quia recusare temporalia, manifestè contradicit proprietati. Sic etiam potest Regularis legere Missam ad intentionem alicujus Sæcularis, ut ipse stipendium aliàs sibi dandum eroget pauperi; nisi tamen obedientia, vel proprii Monasterii indigentia aliud imperet. Jam sit

243. RESOLUTIO. Barnabas sua Manuscripta Theologica, & Concionatoria dandò & donandò Marco Clerico Sæculari sinè licentia Superioris non peccavit contra votum paupertatis. ita *Marchant. cit. Diana tract. de Paupert. Relig. Resol. 25. Franciscus à S. Clara, Kerckhove in statuta Gener. cap. 3. §. 5. n. 11. & alii.* Ratio est: quia per votum paupertatis tantùm abdicantur jura civilia ad res temporales & externas, non verò ad Bona interna & spiritualia, quale est scientia & doctrina acquisita, cujus quasi pars sunt Manuscripta; sicut ergò Religiosus potest secum ferre vel alteri communicare suam scientiam, sic & propria sua Scripta, ita ut Religiosus habeat directum dominium in ipsa Scripta, indirectum verò in Chartam; quia dominium in Scripta sinè Charta exerceri non potest, & ideò teste *Coroliano tr. de Casibus Reserv. p. 2. casu 16. n. 19, & Marchant. cit.* Clemens VIII. declaravit, quòd Religiosi possint alienare sua Manuscripta sinè licentia, non obstante sua Bulla de *Largitione Munerum.* Possunt quidem similes

miles Manuscriptorum dispositiones prohiberi à Superioribus; at Subditus contraveniens tunc non peccabit contra paupertatem, sed contra obedientiam. Si tamen Religiosus ante mortem suam Scripta sua non distribuerit, manent penès Conventum, in quo moritur, & ab aliis sine furto diltrahi non possunt.

CONFERENTIA LXXXIV.

De Obligatione Voti Castitatis.

Cherubinus Religiosus admisit intra 244.
Clausuram sui Monasterii Seraphicam
Mulierem non quidem ex malo fine, sed
ut Seraphina posset suæ curiositati satisfacere, & videre Cellas, & Refectorium Monasterii. Quæritur, an Cherubinus cum sua Seraphina incurreret peccatum mortale, & Excommunicationem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Religiosus per votum 245.
castitatis emissum obligetur abstinere ab
omni delectatione venerea interna, & externa, etiam alias in statu conjugali licita, ita quidem, ut etiam contrahendò matrimonium mortaliter peccet, & matrimonium sit invalidum, ut patet ex Concilio Trid. Sess. 24, Can. 9. Porro ad votum castitatis melius observandum statuta fuit ab Ecclesia Clausura Regularium tam Viro-
rum, quàm Monialium. Per Clausuram autem Monasterii intelligitur totum illud

spatium, quod ambitur, & clauditur muris, seu septis Monasterii. Quare non tantum ipsum Monasterium, ejusque Officinæ, & Habitacula interiora, sed etiam Horti Monasterio contigui inter præfatos muros seu septa existentes, quò recreationis gratiâ se Regulares conferunt, & quidquid intra eadem septa existit, sub Clausura comprehenduntur. Ita communis DD. apud Sanchez lib. 6. *Moralium*, cap. 17. n. 14. Idem est de Sacristia, si in eo situ sit posita, ut in eam nonnisi per Claustra Monasterii ingressus pateat, & consequenter teste nostro Kerckhove in *statuta Generalia* cap. 4. §. 5. n. 10. concedunt omnes, quòd in Sacristiam taliter situatam fœminæ admitti non possint. Secus est, si porta in Sacristiam, existat in ipsa Ecclesia. Ratio est: quia Sacristia in priori casu censetur pars Monasterii, in posteriori verò casu censetur pars Ecclesiæ, etiamsi Sacristia haberet duas portas, unam positam in Ecclesia, & alteram in Claustro Monasterii. Ulteriùs de Clausura Monialium Concilium Trid. Sess. 25. de Regularibus, cap. 5. ita decernit: *Ingredi autem intra septa Monasterii (Monialium) nemini liceat, cujuscunque Generis, Conditionis, sexûs, vel ætatis fuerit, sinè Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obzenta sub Excommunicationis pœna ipsò factò incurrendâ.* Excipiuntur tamen pueri & puellæ nondum habentes usum rationis, modò

modò non sint Puberes; item Imperatores, Reges, eorúmque Uxores, filii, filiaeq; item Fundatrices; Excipitur etiam necessitas moralis, cui absque ingressu Externorum succurri commodè non potest, ad quam proinde levandam alii quicunq; necessarii ingredi possunt. Jam sit

RESOLUTIO. Cherubinus & Sera- 246.
phina in casu proposito incurrerunt peccatum mortale, & ipsò factò Excommunicationem. Ita *Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 35. de statu Monach. num. 74. Donatus, Navarrus, Pellizarius, Azorius, Sanchez, Suarez, Kerckhove & alii.* Ratio est: quia S. Pius V. in Declaratione, quæ incipit: *Decet Romanum*, expressè declaravit, quòd omnes & singulæ Mulieres, sive prætèxtu alicujus Privilegii concessi, sive absque prætèxtu Privilegii Clausuram Monasterii Virorum ingredientes, & Religiosi easdem admittentes, vel introducentes, Excommunicationem ipsò factò incurrant; Regulares verò prætèr peccatum grave & Excommunicationem, etiam Privationem Officiorum, quæ habent, & inhabilitatem ad alia, nec non suspensionem à Divinis incurrant. Excipiuntur tamen puellæ nondum usum rationis habentes, modò sint Impuberes; Item Imperatrices, Reginae, earúmque Filiae, item Fundatrices. Insuper foeminae quaecunque ex concessione S. Pii V. possunt ingredi Monasteria

N 4

steria Religiosorum absque licentia speciali, quando in eis Missæ, & alia Divina Officia celebrantur, ac dum Processiones fiunt, & quando Christi Fidelium Cadavera ibi sepeliuntur, ac etiam pro eis suffragia fiunt, aut quando Divinum Verbum in Claustris Monasteriorum & Regularium locorum proponitur, vel per aliam quamcunque causam tantus concursus populi fuerit, quòd commodè ingredi non possint, & egredi per portam Ecclesiæ, dummodo rectò tramite accedant ad portam, quâ exitur è Monasterio.

CONFERENTIA LXXXV.

De Obligatione Voti Obedientiæ.

247. Cosmas Superior Regularis præcepit suo subdito Religioso Damiano, ut, quia obdormivit Matutinum, comedat panem & aquam pro sua pœnitentia, & quidem in sua Cella. Damianus, ut specietenùs obediret, attulit panem & aquam; sed clanculariè etiam à Fratribus Coquo & Cellario procuravit sibi afferri Vinum, & Cibos, sicuti alii Religiosi comederunt, eaque absumpsit relictò pane & aquâ. Quæritur, an peccaverit mortaliter contra obedientiam? Ante Resolutionem

248. *Notandum, quòd Obedientia sit Virtus, quæ promptum facit hominem ad implendum Superioris Mandatum. Igitur Religiosus ex voto Obedientiæ obligatur ad ea omnia, quæ Superior præcipit secundùm Regulam, & Constitutiones sui*
Ordinis;

Ordinis; quia ad hæc omnia se obligavit Religiosus eô ipsô, quô ad obediendum se votô adstrinxit. Ut tamen mandatum Superioris obliget sub peccato mortali inobedientiæ, requiruntur tres conditiones: *Prima est*, ut Superior habeat intentionem sub mortali peccato aliquid præcipiendi; Cùm enim pendeat à voluntate Superioris impositio obedienciæ, potest interdum intendere obligare sub culpa, aliquando tantùm sub pœna, aliquando sub culpa mortali, aliquando tantùm sub veniali: Ergò ut mandatum Superioris obliget sub mortali, debet Superior suam intentionem determinare ad obligandum sub mortali. *Secunda Conditio est*, ut Superior suam intentionem obligandi sub mortali, signô externô sufficienter manifestet suo Subdito; quale signum est, si Superior dicat, se præcipere *per obedienciam, vel in virtute obedienciæ, vel sub pœna Excommunicationis &c.* *Tertia Conditio est*, ut adsit *Materia* si non absolute, saltem respectivè gravis: quia Legislator humanus nequit sub culpa gravi præcipere rem, quæ absolute, hoc est, secundum se, & ex objecto, & respectivè, hoc est, secundum circumstantias, & accidentia est levis, ut diximus supra *Conferentia 17. n. 41.* Ex dictis infertur

RESOLUTIO. Damianus non pec- 249.
cavit mortaliter contra obedienciam,

N 5

quan-

quando pro sua poenitentia non comedit panem, & aquam in cella, sed alios cibos, quos comederunt alii sui Confratres in Refectorio. Ratio est: tum quia non constat, quod Cosmas ipsius Superior habuerit intentionem obligandi ad hoc sub peccato mortali: tum quia etsi habuisset intentionem obligandi sub mortali, hanc tamen non sufficienter manifestavit Damiano suo subdito: tum quia propter unicam obdormitionem Matutini, utpote materiam absolute & respectively levem, non potuit ad hanc poenitentiam Damianum obligare sub peccato mortali: Ergo Damianus non peccavit mortaliter contra obedientiam.

CONFERENCE LXXXVI.

De Actionibus, quæ Religiosis sunt specialiter prohibita.

250. Sergius Regularis interfuit, quando Nobilis quidam nomine Bacchus condidit Testamentum; post hujus mortem, cum plurimæ lites orirentur circa valorem Testamenti, fuit etiam à supremo Judice sæculari vocatus Sergius Regularis, ut cum juramento testificaretur, quomodo & qualiter à Baccho fuerit conditum Testamentum. Proinde dubitavit Localis Superior Sergii, an possit Sergio concedere licentiam comparendi coram Judice sæculari, & ibidem cum juramento agendi

agendi testem? Qualiter hoc dubium resolvendum? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd eadem Actiones, & 251.
Officia sint Regularibus interdicta, quæ
suprà *Conferentiâ* 69. diximus esse Clericis
prohibita; siquidem nomine Clericorum
etiam veniunt Regulares, quando prohi-
bitio respicit decentiam statûs. *la Croix lib. 4.*
n. 173. itaque sit

RESOLUTIO. Superior Localis Ser- 252.
gii Regularis potuit huic dare licentiam,
ut coram Judice Sæculari, non ex debito,
sed ex mera libera & bona voluntate, com-
pareret, & cum juramento de condito
Bacchi Testamento testificaretur. Ita *Ro-
driquez Tom. 2. QQ. RR. Quæst. 11. art. 4.*
*& 5. & Portel in dubiis Regularibus, verbô, Ab-
bas, num. 10.* Ubi dicunt, quòd Prælati
Locales Regularium absque licentia Pro-
vincialis possint dare licentiam suis Sub-
ditis, ut possint esse testes, & jurare co-
ram Judice Sæculari vel Ecclesiastico in
causis civilibus, non in criminalibus.

CONFERENTIA LXXXVII.

De Exemptione Regularium Mendicantium.

Franciscus Superior Regularis nuper- 253.
rimis Bellorum tempestatibus, in sua Ec-
clesia Regulari iussit singulis diebus Do-
minicis, ac festis, publicè in Monstrantia
adorandum exponi Venerabile SS. Eucha-
ristiæ Sacramentum ad impetrandam de-
fide-

fideratæ pacis tranquillitatem; quâ (*Deo sint laudes*) adeptâ, prohibuit Episcopus loci imposterum publicè exponi Venerabile Sacramentum, nisi in magnis Festivitatibus. Quæritur, an prohibere potuerit Regularibus Exemptis? Ante Resolutionem

254. *Suppono, quòd Regulares Mendicantes, eorumque Ecclesiæ, Monasteria, Oratoria, Hospitia, & Grangiæ, Authoritate Apostolicâ ab Ordinariorum Jurisdictione per diversos Romanos Pontifices exempti sint, & immediate Sedi Apostolicæ subjecti, exceptis certis duntaxat casibus, quorum aliquos in hac & sequentibus Conferentiis referemus. Hòc suppositò*

255. RESOLUTIO est affirmativa *cum P. Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 31. n. 138. Ratio est: quia sacra Congregatio Rituum, Anno 1628. 26. Febr. decrevit, non licere Regularibus etiam in propriis Ecclesiis SS. Eucharistiæ Sacramentum publicè adorandum (id est, cum Solemnitate seu in Monstrantia, ut sacra Hostia videri possit) exponere, nisi ex causa publica, quæ sit probata ab Ordinario. ita Lantusca in Theatro Regularium §. Eucharistia. num. 1. Secùs dicendum de expositione sanctissimi Sacramenti in Ostiolo Tabernaculi, aut in pixide velata cum luminibus, ita ut ipsa Sacra Hostia videri non possit: hoc enim potest fieri à Regularibus, etiam ex causa privata,*

privata, & absque alia licentia Ordinarii. ita *Lantusca cit. n. 2.* allegans Congregationem Episcoporum, Annô 1598. 7. Septembris.

CONFERENTIA LXXXVIII.

De Expositione Reliquiarum cum Approbatione Ordinarii.

Antonius Regularis Româ accepit à bo- 256.
no suo amico quasdam Sanctorum Reliquias, easque libenter publicæ venerationi in sui Conventûs Ecclesia exponeret. Quærit igitur, num Reliquiæ prædictæ, de quarum veritate non dubitat, nihilominus sint recognoscendæ, & approbandæ ab Ordinario loci?

RESOLUTIO est affirmativa. Ra- 257.
tio est : quia *Concilium Tridentinum Sess. 25. in Decreto de Reliquiis Sanctorum* statuit, nullas novas Reliquias esse recipiendas, nisi recognoscente, & approbante Episcopo. Ad Reliquias tamen privatim colendas non requiritur approbatio, sed sufficit, quòd prudenter judicentur esse veræ Reliquiæ; nec requiritur ad hoc, ut sint alicujus Sancti Canonizati, modò habeatur prudens judicium de illius Sanctitate. Imò non desunt Auctores (*quamvis alii contradicant*) qui existimant, posse ad Ornatum includi Cruci expositæ in Altari Reliquias non approbatas; quia tunc non videntur exponi Venerationi, sed potius ipsa Crux. Item possunt

possunt piè & licitè gestari ad collum juxta Doctores unanimiter. ita noster P. Herincx de Incarnatione, Diss. 3. q. 3. n. 40. Portel in dubiis Regularibus; v. Reliquiæ Sanctorum. n. 14.

CONFERENTIA. LXXXIX.

De Publicatione Indulgentiarum cum Præscitu Ordinarii.

258. Gratianus Prælati Regularis à summo Pontifice impetravit pro sua Ecclesia Indulgentias quadraginta Horarum pro Festo Pentecostes erectionem novæ Confraternitatis S. Annæ, ac simul Altare Privilegiatum. Quærit proinde, an modò dictas Indulgentias possit publicare, & promulgare sine licentia Ordinarii?

259. RESOLUTIO est negativa. ita Reifsenstuel in 1. Decret. tit. 31. n. 145. Ratio est: quia Concilium Trident. Sess. 25. in Decreto de Indulgentiis (juxta Declarationem Cardinalium, cujus meminit Bonacina tom. 3. diss. 2. q. 3. & Barbosa parte 1, de Officio Parochi cap. 16.) & Sess. 21. cap. 9. de Reform. decernit, Indulgentias, aut alias spirituales gratias deinceps per Ordinarios Locorum esse publicandas. Quod tamen intelligendum de Indulgentiis de novo concessis, non autem de iis, quæ olim Regularibus fuere à summis Pontificibus concessæ, ut notat Bonacina cit. puncto 30. num. 9.

CONFERENTIA XC.

*De Editione Librorum cum Approbatione
Ordinarii.*

Bonaventura Lector in Monasterio 260.
Franciscanorum, postquam absolvisset
Cursum suum Theologicum, obtinuit li-
centiam ab A. R. P. Provinciali, Theses
ex universa Theologia publicæ disputa-
tioni exponendi, & typis mandandi.
Quærit igitur Bonaventura, an ad hoc
etiam petere debeat approbationem Epis-
copi, seu Ordinarii? Ante Resolutio-
nem

Notandum, Regulares esse Episcopis sub- 261.
jectos quoad Editionem librorum; quia
præter appositionem proprii nominis, li-
centiam suorum Superiorum, atque re-
cognitis per eos libris juxta formam sua-
rum Ordinationum, nequeunt absque
Examinatione, & Approbatione Ordina-
rii in scriptis dandâ, atque in fronte libri
apponendâ, libros de rebus sacris impri-
mere, vel imprimi facere. Ita Concilium
Lateranense sub Leone X. Sess. 10. & Trident.
Sess. 4. in Decreto de Editione Librorum. Jam
sit

RESOLUTIO. Quamvis Fagnanus in 262.
c. Grave. n. 40. De Officio Judicis Ordinarii,
ex quadam Declaratione Cardinalium do-
ceat, sub Constitutione Concilii Latera-
nensis & Tridentini cit. requirente ad
Editio-

Editionem Librorum Approbationem Ordinarii, etiam contineri Lectiones, Disputationes, Conciones & alia hujusmodi; Nihilominus *Azorius parte 1. l. 8. cap. 17. quæst. 4.* & alii apud *Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 31. n. 144.* volunt, Constitutionem Concilii Lateran. & Trident. intelligendam esse *de Libris*, uti sonant verba præfatorum Conciliorum; non autem de Disputationibus, Lectionibus, Concionibus, & aliis hujusmodi; quia *libri* non sunt, præsertim, quando nulla subest suspicio fraudulentæ, prævæ intentionis, vel perversitatis. Ex his patet Resolutio Casûs.

CONFERENCE XCI.

De Benedictione Episcopi ad prædicandum requisitâ.

263. Ludovicus Episcopus nuper Regularibus Mendicantibus cujusdam Oppidi prohibuit, ne illâ horâ, quâ Parochus dicti oppidi suis prædicaret Parochianis, in Conventûs sui Ecclesia haberent Concionem. Quæritur, an Episcopus hoc prohibere potuerit? Ante Resolutionem

264. *Sciendum*, quòd Regulares subsint defecto Episcopis quoad Officium Prædicationis; nam præterquam, quòd à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia debeant esse examinati, approbati, & admissi, in Ecclesiis sui Ordinis sine petitâ Bene-

Benedictione Episcopi, in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, sine habita Episcopi licentia prædicare non possunt. ita *Concilium Trident. Sess. 5. cap. 2. §. Regulares verò. de Reform.* Quamvis, ut in Ecclesiis sui Ordinis possint prædicare, sufficiat petita Benedictio Episcopi, licet non obtenta, dummodò non accedat expressa ejus prohibitio. *Fagnanus in c. Græve. n. 42. de Officio Ordinarii, & alii.* Hòc notatò

RESOLUTIO est affirmativa. Si- 265.
quidem ex *Concilio Tridentino Sess. 24. de Reform. cap. 4.* Episcopus prohibere potest, ne Regulares in suis Ecclesiis prædicent eò tempore, quò in Ecclesia Parochiali prædicatur. Prædicta omnia confirmat *Clemens X. in Bulla: Supernâ. edita 1670. undecimò Kalendas Julii, §. 3.* ita statuens: *Regulares, qui in Ecclesiis sui Ordinis prædicare voluerint, teneri ab Episcopo Diocesano Benedictionem petere; prædicare tamen posse, quamvis illam non obtinuerint. Quòd si Episcopus Benedictionem nedum non concesserit, sed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Ecclesiis licere Regularibus prædicare. Non posse tamen Episcopum generatim prohibere Regularibus, quin in Ecclesiis suorum Ordinum prædicent.*

CONFIDENTIA. XCII.

De Celebratione Missarum, & Pulsu Campanarum in Ecclesiis Regularium.

Wolfgangus Parochus certis Regulari- 266.
O bus

bus Mendicantibus prohibuit, ne amplius in sua Parochiali Ecclesia Missas celebrarent. Quæritur, an justè fecerit?

267. RESOLUTIO est negativa. Ratio est: quia Regulares Mendicantes non possunt ab ipsis Episcopis (ergò multò minùs à Parochis) prohiberi, quin Missas in propriis, & alienis Ecclesiis celebrent, ex Bulla S. Pii V. *Etsi Mendicantium*. 17. Kalend. Junii 1567. in Bullario Cherubini tom. 2. pag. 227. etiam tempore, quò Parochi ipsi in suis Ecclesiis celebrant, imò priusquam Parochi celebrent, ex eadem Bulla cit. S. Pii V. & post indultum S. Pii V. adest Decretum S. Congreg. Regular. 10. Octobris. 1586. statuentis: *Ordinarii non impediant Fratres pulsare campanas ad Matutinum, horas, & ad Missam, antequàm pulsetur campana Majoris Ecclesiæ, præterquam in die Sabbathi Sancti.* Ita Matthæucci in *Officiali Curia Regularis*, §. *Officialis quoad Celebrationem Missarum*, num. 2. Nam ut debitus honor Matrìci Ecclesiæ reddatur, tam Regulares, quàm Clerici Sæculares, etiam super hoc Apostolicæ Sedis Privilegiò muniti, die Sabbathi majoris hebdomadæ, antequàm campana Cathedralis, vel Majoris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis minimè pulsare possunt. ita Leo X. Bullâ: *Sacro approbante.* Quare in casu, quò Ecclesia inferior, dictò Sabbathò sanctò, citiùs absolvit actum solemnem illius diei, citiùsque
sub

sub Missa incipit *Gloria in Excelsis*, quàm Ecclesia Cathedralis, vel Major illius loci, non potest ad *Gloria in Excelsis*, pulsare campanam Ecclesiæ (*benè tamen tintinnabulum intra parietes Ecclesiæ*) sed debet exspectare, donec campanæ in Ecclesia Majori pulsentur, & tunc primùm cum illa campanas pulsare potest.

CONFERENTIA XCIII.

De Processionibus & Benedictionibus Regularium.

Gregorius Parochus, cùm videret suos 268. Parochianos offerre Regularibus benedicendas Candelas, Herbas, Ova &c. prohibuit ipsis, ne ampliùs hoc facerent. Quæritur, an justè? Item cùm idem Gregorius Parochus videret suos Parochianos comitari Processiones Regularium, etiam hoc ipsis prohibuit; hinc iterùm quæritur, an justè? Sed

RESOLUTIO est negativa ad utrùm. 269. que. Ratio est: quia Regulares in suis Ecclesiis possunt benedicere Aquam lustralem, Cineres, Palmas, Candelas, Herbas, Ova &c. Hujusmodi enim Benedictiones non sunt reservatæ Parochis, sed eas populus potest recipere, à quo voluerit, à Parocho, vel à Regularibus; Lex enim non adest, quæ compellat, ut eas recipiat determinatè à Parocho. ita Pasqualigus, Lauretus de Franchis, Matthæucci in Officiali Curia

212 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
Ecclesiastica cap. 7. num. 25. Possunt etiam
Regulares benedicere vestes Sæcularium
personarum. ita *Lantusa in Theatro Regula-*
rium. ψ. Benedictio. num. 4. Non tamen
domos Sæcularium hebdomadâ sanctâ.
Matthæucci cit. n. 24. Quantum ad faci-
endas Processiones, Regularibus, & Con-
fraternitatibus in Ecclesiis Regularium li-
citurum est intra eorum Claustra Processi-
ones facere; Si verò Ecclesiæ Claustris ca-
reant, eisdem Regularibus, & Confrater-
nitatibus licet, Processiones facere intra
ambitum earundum Ecclesiarum, hoc
est, propè muros Ecclesiæ. Ita *Pignatelli*
tom. 1. Consult. 121. Matthæucci in Officiali
Curie Regularis. ψ. Officialis quoad Processio-
nes. num. 7. Extra Claustra verò ad so-
lemniter Processionem faciendam in qua-
cunque die infra Octavam Corporis Chri-
sti habent Regulares Privilegium cum am-
plissimis Derogatoriis, in *Bullario Cherubini.*
tom. 2. pag. 371. ex Concessione Gregorii
XIII. Bulla: Cum interdum. §. 2.

CONFERENTIA XCIV.

De Sepultura Sæcularium apud Regulares.

270. Luchsius bonus nostrorum Fratrum
Minorum amicus nuper decessit è vita,
non eligens sibi sepulturam. Quare ip-
sius uxor nomine *Bona Donna*, nobis valdè
addicta petiit instantissimè, ut suus mari-
tus piè in Domino defunctus, in nostra
sepe-

sepeliretur Ecclesia; quâ petitione permotus P. Guardianus Luchesium in nostra Ecclesia sepeliri concessit. Num bene?

RESOLUTIO est affirmativa. Ra- 271.
tio est: quia sæculares possunt sibi, reli-
ctâ Parochiâ, eligere sepulturam in Eccle-
siis quibuscunque Regularium ex *cap. 1. de*
Sepulturis, & Bullâ Clementis IV. *Virtute*
conspicuos, & Bullâ Sixti IV. *Regimini*. Nec te-
nentur Regulares petere licentiam ab Epis-
copo, vel Parocho, vel quocunque alio,
ut Sæcularibus Sepulturam concedant,
quod non tantum ex antiquis Privilegiis
habetur, sed etiam ex novo expressè con-
cesso PP. Discalceatis. *Rota in Segunt. Juris*
sepeliendi coram Manzanedo, quæ est 86. apud
Tamburinum Tom. 3. Lezana ad mare magnum
Prædicatorum. num. 160. & quando Sæcu-
lares in Ecclesiis Regularium sepulturam
elegerunt, non potest Episcopus, vel Pa-
rochus impedire, quin defuncti ipsi, quàm
eorum Successores ibidem sepeliantur.
Imò licet ipsi defuncti non elegerint Se-
pulturam apud Regulares, poterunt hoc
facere hæredes, vel Curatores funeris. Ita
S. Pius V. in Bulla: *Ad hoc nos DEUS. in*
Bullario Cherubini tom. 2, pag. 233. Leo X.
Clemens VII. apud Bernardum Sannig, de Pri-
vilegiis Regularium *Dist. 2. Quæst. 8. num. 5.*

CONFERENTIA XCV.

272. Bernardus civis, cum sua uxor Bernar-
dina pie in Domino obiisset, curavit eam
sepeliri in Ecclesia Regularium, in qua eti-
am curavit celebrari diem Depositionis,
septimum & trigessimum ejusdem cum
aliis copiosis Sacris. Hoc autem prohi-
buit Parochus Civitatis, volens cogere
Bernardum, ut præfatas Missas curaret legi
in Ecclesia Parochiali. Quæritur, an po-
tuerit prohibere?

273. RESOLUTIO est negativa. Ratio
est: quia Urbanus VIII. Bullâ: *Nuper pro
parte, inveniendâ in Bullario Cherubini, Tom. 5.
pag. 66. expresse decrevit, quod curati non
possint cogere Hæredes Defunctorum,
ut faciant celebrari Missas in suis Ecclesiis
Parochialibus. Insuper nec Parochi au-
dent accipere majorem Eleemosynam
pro defunctis, qui sepeliuntur in Ecclesiis
Regularium, quam accipiunt pro iis, qui
in ipsorum Parochorum Ecclesiis sepeli-
untur. ita decrevit Clemens X. Bullâ:
*Aliàs pro parte. in Bullario Cherubini, Tom. 5.
pag. 567. Nec Parochi ingredi possunt
Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce,
ibique Officium, & functiones peragere
circa Defunctum ibi sepultum. Ita sacra
Rituum Congregatio servari mandavit die 2.
Augusti. 1698. apud Matthæucci in Officiali
Curie Regularis, Verbo: Officialis quoad Exe-
quias. num. 5.**

CON.

CONFERENTIA XCVI.

De Sepultura Regularium.

Ubalduſ Franciſcanuſ, dum extra ſu- 274.
um dederet Monafterium, in morbum in-
cidit lethalem, qui cum ingreſſeretur,
omnibuſ Sacramentis proviſu à Parocho
loci, piè obdormivit in Domino. Jam
quæritur, ubi ſepeliendus ſit?

RESOLUTIO. Servanda eſt diſpo- 275
ſitio *Cap. Finaliſ. de Sepulturis in 6.* quæ ta-
liſ eſt, quòd Religioſuſ, niſi à ſuo Mo-
naſterio ita remotuſ ſit, ut ad illud mor-
tuuſ commodè portari non poſſit, ſit in
ſuo tumulanduſ Monafterio. Quod adeò
verum eſt, ut etiam Parochiſ inconſultis,
& nullâ eiſ ſolutâ Quartâ Parochiali, poſſint
Superioreſ Religioſorum defunctum Re-
ligioſum ex quocunque loco ad Conven-
tum deferre, & illum ſepelire, prout de-
terminavit *Sacra Congregatio Concilii. die 2.*
Julii. Annò 1620. Nec hoc poſſe Superio-
ribuſ Regularibuſ prohiberi ſub prætextu,
quòd non ſolverint Jura Parochialia, de-
ciſum eſt à *S. Congregatione Episcop. & Regu-*
larium die 22. Maji. Annò 1615. teſte *Bar-*
bosâ de Paroch. cap. 26. n. 30. & 68. & Paſ-
ſerino de ſtatibuſ hominum Quæſt. 187. art. 4.
num. 214. Quæ Congregatio etiam apud
Lezanam V. Sepultura. num. 16. die 24. No-
vembris. 1634. & die 24. Septembris.
1636. declaravit, Clerum Sæcularem nihil
poſſe prætendere propter Exequiaſ, aut

216 Supplement. II. Confer. P. Særgar,
Sepulturam Monachorum, aut Fratrum
defunctorum extra Claustra.

CONFERENCE XCVII.

276. Zacharias servitialis Franciscanorum, si-
cut etiam alius homo Sæcularis nomine
Zachæus casu veniens in Monasterium
Franciscanorum, simul in eodem, pie è
vita discesserunt. Quæritur jam, ubi sint
sepeliendi?

277. RESOLUTIO. Zacharias, quia fuit
continuus Commensalis Franciscanorum,
in eorum Monasterio sepeliendus est. Si-
quidem Famuli, qui Regularibus intra septa
Monasterii inserviunt, & sunt Monasteriorum
continui Commensales, sepeliri debent in Se-
pultura Monasterii. Hoc enim concesser-
unt plures Romani Pontifices, signanter
Sixtus IV. in mari magno Minorum apud
Lezanam. §. 9. & in mari magno Carme-
litarum §. 51. apud Passerinum cit. Quæst. 186.
art. 4. num. 228. Idem docent Casarubios,
V. Sepultura. Diana, p. 5. tr. 2. Resol. 109.
At de Zachæo sæculari, & casu veniente
in Monasterium, & inibi moriente, si fue-
rit Hospes, docent Bordonus, Peyrinis, Hie-
ronymus Rodriquez, & Diana apud Passeri-
num cit. n. 229. esse sepeliendum in Ecclesia
Regulari. Passerinus verò loc. cit. num. 230.
docet, quòd talis siue sit hospes, siue casu
venerit in Monasterium, sit sepeliendus
in ea Ecclesia, ubi sepeliendus foret, si fuisset

set mortuus extra Monasterium; in quo tamen casu Parochus non posset ingredi Monasterium cum Scola ad Corpus Defuncti benedicendum, sed à janua Monasterii suum Officium incipere deberet.

CONFERENTIA. XCVIII.

Elzearius & Delphina conjuges singula- 278.
res Franciscanorum Benefactores, dum essent morti proximi, accersierunt P. Guardianum, humiliter supplicantes, ut sepelirentur Religiosò Habitu induti: Elzearius quidem Habitu Franciscanò; Delphina verò habitu Tertiariarum S. Francisci. P. Guardianus lubens annuit tam humili petitioni, mittit ipsis prædictos Habitus Benedictos, quos etiam super se infirmos habuerunt usque ad mortem *ad lucrandam Indulgentiam plenariam à Leone X. taliter cum Habitu Religioso morientibus concessam.* Postquam igitur Elzearius, & Delphina beatè obierant, indutus est ille Habitu Franciscanò; Illa verò habitu Tertiariarum S. Francisci, & sic repositi in feretro. Cùm verò Parochus advenisset, & vidisset ita indutos, cœpit stomachari, nec voluit permittere, ut sic induti, & discooperto habitu, & feretro sepelirentur. Quæritur, an justè fecerit Parochus?

RESOLUTIO. Non justè fecit Paro- 279.
chus. Ita declaravit S. Congregatio Regular. die 11. Decembris. 1616. *apud Pas-*

serinum de hominum Statibus, & Officiis, Quæst.
187. art. 4. num. 200. Ratio est: quia aperte
 fecit contra Constitutionem Pontificiam,
 & Bullam auream Sixti IV. quæ incipit:
Sacro Prædicatorum, & habetur in *Bullario*
Cherubini Tomo 1. pag. 432 ubi Papa decer-
 nit, quòd nec Ordinarii locorum hoc
 prohibere possint: Ergò multò minùs Pa-
 rochi.

TITULUS VI.

De Statu Laicali.

CONFERENTIA XCIX.

De Judice.

280. **A**rbogastus Judex Catharinam Ma-
 lefactoricem condemnavit ad mor-
 tem, quia habuit rationes probabi-
 liores, quòd sit rea mortis; licet etiam ad-
 fuerint rationes probabiles, quòd non sit
 rea mortis. Quæritur, an Arbogastus
 justè judicaverit? Ante Resolutionem

281. *Suppono*, quòd Judex, ut ritè suò fun-
 gatur Officiò, debeat habere. 1. Legiti-
 mam judicandi potestatem. 2. Suffici-
 entem scientiam. 3. Ut servet Juris Or-
 dinem, & in judicando se legibus confor-
 met. 4. Ut latam à se sententiam con-
 stan-

stanter exequatur. Quare Judex nequit de aliquo instituere inquisitionem specialem, nisi præcedente infamiâ, nec aliquem torquere, nisi præcedente semiplenâ Probatione, ne, ut *S. Augustinus* 19. de Civit. c. 6. ait, *innocens pro incerto scelere certissimas pœnas luat*, seu cruciatus sustineat. Hinc etiam Judex non potest condemnare illum, quem certò scit criminis reum, si non per legitimas probationes reus comprobetur. Ratio est; quia Judex tenetur servare juris ordinem, & quia jus defensionis Rei, & probatio testium competit Reo ex jure naturæ; unde videmus DEum ipsum contra Protoparentem nostrum Adamum non protulisse sententiam, nisi prius vocatum, & auditum, ac defensum. Cùm ergò Princeps in jure naturæ dispensare non possit, non poterit nocentem occidere, si per testes probetur innocens, sed illum occidendò, mortaliter peccabit, & ad restitutionem obligabitur. Ita *Navarrus, Lessius, Bonacina, Lugo, & alii communiter apud nostrum Matrium Theol. Moral. disp. 6. q. 2. n. 27.* similiter Judex vel Princeps nequit sententiam mortis ferre in eum, quem privatâ notitiâ certò scit innocentem, licèt secundùm allegata & probata probetur mortis reus. ita *Lessius, Lugo, Tamburinus, Sporer, & alii plures.* Ratio est: quia non licet hominem innocentem occidere per se directè, secundùm omnes; sed

sed in proposito occideretur innocens per se directè, cùm ipsâ actione externâ directè tendatur in mortem hominis innocentis: Ergò. Cæterùm, cùm agitur de *causis civilibus, vel pœnis, aut multis modici ponderis*, potest Judex inferior ex scientia publica secundùm allegata, & probata damnare eum, quem privatâ scientiâ novit innocentem, quando nimirum urget jus, nec alia via liberandi suppetit. Ratio disparitatis est: quia cives privati propter majus Reipublicæ Bonum in his civilibus censentur cedere juri suo, cui tamen cedere non possunt in causa mortis aut mutilationis; siquidem homo non sit Dominus vitæ, aut membrorum suorum, sed Custos, & Usuarius tantùm. Jam sit

282. RESOLUTIO. Arbogastus Judex Catharinam Malefactoricem condemnandô ad mortem (quam licet probabilius promeruit, tamen etiam probabiliter non meruit) peccavit mortaliter contra justitiam. Ratio est 1. Quia juxta Regulam 11. Juris in 6. *Cùm sunt partium Jura obscura, Reo favendum est potius, quàm aëtori, & Regulam 49. ibidem in pœnis benignior est interpretatio facienda. & Regulam 155. ff. de Regulis Juris, in pœnalibus causis benignius interpretandum est.* 2. Quia in hoc casu est melior Conditio Catharinæ possidentis suam vitam, contra quam nullæ rationes etiam probabilissimæ prævalere possunt; si enim
homo

homo suis Bonis temporalibus bonâ fide possessis propter rationes etiam probabilissimas (*nisi forent moraliter certæ*) à Judice spoliari non potest: Ergò multò minùs poterit vitâ privari ob rationes etiam probabilissimas, nisi sint moraliter certæ.

3. Quia Jus Canonicum & civile clamant, ad condemnandum Reum ad mortem requiri *Probationes luce meridianâ clariores*, quales certè non sunt rationes etiam probabilissimæ. 4. Quia nullus potest condemnari ad pœnam certam, præsertim tam gravem, qualis est mors, ob delictum, quod non est certum, sed tantùm probabile, siquidem pœna excederet culpam.

Dices: Judex tam in Controversiis Juris, quàm facti, in causa civili, tenetur relictâ sententiâ minùs probabili judicare secundùm sententiam probabiliorem; Quia ab Innocentio XI. damnata est sequens Propositio. II. Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem, & ab Alexandro VII. damnata est sequens Propositio: Quando litigantes habent pro se opiniones æquè probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio. Ex quo etiam sequitur, si jura litigantium sint æqualia, non posse Judicem uni adjudicare totum, sed debere partes litigantes ad Compositionem inducere, vel rem, de qua litigatur

litigatur, inter litigantes dividere: Ergo etiam in causa criminali Judex tenetur judicare secundum sententiam probabiliorum, & consequenter Arbogastus bene & justè judicavit.

284. *Respondeo 1. Negando consequentiam; quia in causis criminalibus, quando agitur de poena infligenda, & maxime Capitali, semper sequenda est sententia favorabilis Reo, etiamsi sit minùs probabilis; Sic enim volunt Jura tum Canonicum, tum civile præcedenti num. 282. citata, utpote promptiora ad absolvendum, quàm ad condemnandum. Ita Sporer tract. 1. Proem. Cap. 1. Sect. 3. n. 61. Similiter Judex in causis piis, & maxime Religionem concernentibus tenetur in ipsarum favorem sequi sententiam minùs probabilem, juxta L. sunt Personæ. ff. de Relig. & sumpt. fun. Summa est Ratio, quæ pro Religione facit. ita Gobat tr. 1. Clypei Clement. Judic. Sect. 14. n. 211.*
- Respondeo 2. Distinguo antecedens: Judex in causis civilibus tenetur sequi sententiam probabiliorum, si altera pars litigans non sit in possessione bonæ fidei, concedo antecedens. Si sit in possessione bonæ fidei, nego antec. Quia possessio bonæ fidei cepta prævalet quibusvis rationibus probabilibus, cum sit melior Condicio possidentis, utpote, qui est certus de jure suo possidente, ut docet communissima Theologorum & Juristarum apud Sanchez lib. 1. Moral. c. 10. n. 9.*
- Jam

Jam autem in causa criminali Reus semper est in possessione certâ suæ vitæ, sui corporis & membrorum: Ergò in causa criminali Judex non potest sequi sententiam probabiliorem contra Reum, sed tenetur ipsum absolvere. *Respondeo* 3. Distinguo consequens: Ergò Judex in causa criminali tenetur judicare secundum sententiam *directè* probabiliorem, nego consequentiam, *reflexè* probabiliorem, concedo consequentiam; quia Judicem in causa criminali teneri judicare secundum sententiam *directè* minùs probabilem, sed Reo faventem, est sententia certè probabilior, imò certa, ut demonstrant Rationes pro ea adductæ *num. 282. præcedenti*; Atqui judex tenetur judicare juxta sententiam probabiliorem: Ergò Judex in causa criminali tenetur judicare secundum sententiam *directè* minùs probabilem, sed Reo faventem. Ita Cardenas in 2. Crisi Theol. Dissert. 3. n. 31. la Croix lib. 4. n. 1484. & alii.

CONFERENTIA C.

De Accusatore, & Denuntiatore.

Ottilia famula observat suam Domi- 285.
nam Cæciliam sæpiùs exercere turpes ta-
ctus cum Cæcilio quodam adolescente,
& aliquoties jam deprehendit Cæciliam
cum Cæcilio in eodem lecto jacentes per
mediam noctem, absente nimirum suò
Lominò, Cæcilix Maritò. Hinc inquit
ex

ex Confessario, quid hâc in re sibi faciendum? Ante Resolutionem

286. *Sciendum*, quòd ille, qui alium vult de aliquo crimine accusare, debeat illud sufficienter posse probare, alias incurrit pœnam *Talionis*. Qui verò judicialiter vult alicujus crimen denuntiare, non tenetur quidem illud probare, tenetur tamen aperire indicia, quibus Judex ex Officio ad ulteriorem inquisitionem faciendam moveri queat; Non tamen Accusator, aut judicialiter denuntians, hoc est, in ordine ad sumendam publicam de crimine vindictam, tenetur præmittere Correctionem fraternam; quia principalis finis accusationis & denuntiationis judicialis non est emendatio, & privatum bonum delinquentis, sed publica illius punizio ob Bonum publicum, nimirum ut tali punitione alii à peccando absterreantur. Qui autem proximi crimen denuntiare vult denuntiatione tantum *fraterna*, seu *charitativâ*, tenetur prius præmittere Correctionem fraternam juxta Præceptum Christi *Matth. 18. Si autem peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipsum solum &c.* Si per Correctionem fraternam peccatum proximi speretur sufficienter emendandum; siquidem finis denuntiationis fraternæ est emendatio proximi: Ergo si hæc possit haberi per Correctionem fraternam, sinè causa, adeoque

que injustè proximi delictum denuntiaretur Superiori cum injusta proximi infamatione. Quando tamen peccatum proximi per Correctionem fraternam non speratur emendandum, tenetur illud Superiori denuntiare denuntiatione *charitativâ & fraternâ*; quia quivis ex charitate tenetur proximum peccantem aut peccaturum corrigere, ac ejus peccatum impedire, si nimirum commodè possit, *juxta omnium Doctrinam cum D. Thoma 2. 2. q. 33. a. 1. & 2.* Tunc autem est obligatio accusandi, vel judicialiter denuntiandi aliquem de crimine, si vel hoc sit Reipublicæ aut proximo perniciosum, vel si quis habeat officium, vi cujus tenetur accusare, vel denuntiare delinquentes, adeò, ut in primo casu non accusans, vel denuntians peccet mortaliter contra charitatem; in secundo verò casu etiam contra justitiam; quia, qui non facit, ad quod ex officio tenetur, justitiam violat, ex cujus violatione oritur obligatio restituendi. Ita communis apud *Mastrium Theol. Mor. disp. 6. q. 2. n. 41.* Jam sit

RESOLUTIO. Ottilia famula tene- 287
tur suam Dominam Cæciliam, & Cæcili-
um in secreto prius admonere, ut à si-
milibus turpibus operibus abstineant.
Quòd si nihil proficiat, etiam alios crimi-
nis observatores, & postea hortatores seu
monitores adhibere debet cum commi-
natione,

226 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
natione, nisi desistere velint, Cæcilie
Marito denuntiandum fore, ut similia
peccata emendentur, ita *Laymann lib. 3.*
tract. 3, parte 2. cap. 4. num. 13.

CONFIDENTIA CI.

*De Obligatione denuntiandi Hæreticos, & ad
turpia sollicitantes Confessarios.*

288. Mathias Confessarius inter propositiones ab Alexandro VII. damnatas legit sequentes propositiones: 5. *Quamvis evidenter tibi constet, Petrum esse Hæreticum, non tene-
ris denuntiare, si probare non possis.* 6. *Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit Pœniteni Chartam postea legendam, in qua ad Venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione ac proinde non est denuntiandus.* 7. *Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.* Igitur querit, an in Germania sit obligatio denuntiandi Hæreticos, & ad turpia in Confessionali sollicitantes Confessarios, ut pro suis delictis gravissimas pœnas luant?

289. RESOLUTIO. I. Varii Pontifices, apud *la Croix lib. 2. n. 215.* sub pœna Excommunicationis præceperunt, & signanter Alexander VII. 8. Julii 1660. per Bullam: *Licet aliàs, & in Decreto dampnante allatas propositiones, ut Hæretici apud inquisitores fidei denuntientur; hinc ubi*
Bulla

Bulle Pontificiæ hanc denuntiationem concernentes *usu receptæ sunt*, est obligatio gravis denuntiandi Hæreticos. Dixi: *ubi usu receptæ sunt*; nam (*ait la Croix cit.*) plures viri prudentes, & eximiè docti censent, in his partibus non esse usu receptas quòad punctum denuntiationis: tum quia nimis multi hìc sunt Hæretici; tum quia sunt satis noti; tum maximè, quia vix potest sperari inde fructus; cùm in plerisque locis Germaniæ sit libertas Religionis, nec tales possint coerceri per Ecclesiasticam potestatem. Denique Papa & Inquisitores sciunt, Germanos omittere illas denuntiationes, & tamen non urgent: Ergò censentur obligationem remittere. Si tamen sciretur, quòd Episcopus, Parochus, Professor Theologiæ, Confessarius, aliúsq; similis esset Hæreticus, & se externè tantùm fingeret Catholicum, esset gravis obligatio saltem ex jure naturæ talem denuntiandi apud illos, qui malum illud possent impedire.

RESOLUTIO II. Varii quoque Pontifices signanter Gregorius XV. Bullâ 34. *Universi Domini Gregis*, Tom. 3. Bullarii, & Alexander VII. severissimè, & sub Excommunicatione latæ sententiæ præceperunt, denuntiandi apud Inquisitores, vel Ordinarios locorum illum Sacerdotem, qui in Confessione, vel occasione, & quomodocunque prætextu Confessionis, aut

290.

P a quam-

quamvis Confessio secuta non sit, vel in Confessionali, alióve loco, ubi Confessiones audiuntur, aut audiri simulantur, etiam in domo sæculari, sollicitat siue fœminam, siue masculum ad aliquod peccatum carnis secum, vel cum alio perpetrandum, aut si ibidem cum aliquo habuerit illicitos & inhonestos sermones, siue tractatus. Putant autem (*ait la Croix lib. 2. n. 216.*) iidem viri docti, idem dicendum esse de obligatione hos denuntiandi, quod *Resol. præced.* dictum est de denuntiatione Hæreticorum, & testatur *Gobat in Exp. tract. 7. n. 575. & 577.* Decreta illa in plerisque Episcopatibus Germaniæ non esse usu recepta. Idem docet *P. Sporer Theol. Sacrament. parte 4. cap. 3. n. 622.* ita scribens: *Sed in nostris partibus in tanto rigore Bulla non est usu recepta, ut notant Doctores Germani omnes. Certè difficile esset in Germania honestis Matronis, vel puellis id onus imponere. Prudentiæ ergo Confessarii relinquatur tam grande malum impedire.*

CONFERENTIA CII.

De Testibus.

291. Judas accepit à Petro Artifice Horologium valens centum aureos, volens illud probare, an benè gradiatur, & postea emere. Post medium annum Petrus à Juda repetit Horologium, si non habeat
ani-

animum illud emendi. Sed Judas absolute negat, se Horologium à Petro accepisse, & offert se ad jurandum, quòd à Petro nihil àceperit. Petrus admirans Judæ malitiam, & injustitiam, provocat coram Judice ad duos testes, Titium & Cajum, qui suis oculis viderant, Judam accepisse Horologium à Petro, sed quia à Juda per pecuniam erant corrupti, nolunt testari pro Petro. Occasione hujus casûs quæritur 1. Quando aliquis teneatur ferre testimonium pro altero? 2. Qualiter Titius & Cajus peccaverint? Ante Resolutionem

Sciendum, ad legitimam & plenam in 292. Judicio probationem requiri duos testes juratos; quia juxta Evangelium *in ore duorum, vel trium testium stat omne verbum*; Isti duo testes autem debent sensu externo id percepisse, de quo testantur, & non ex auditu tantum. Item debent de eodem facto cum iisdem circumstantiis deponere, & debent esse testes omni exceptione Majores, ita nimirum, ut nulla in eis desideretur conditio, quò minus testari possint, quæ conditiones sequentibus Versibus indicantur: *Conditio, Sexus, Ætas, Discretio, Fama, & Fortuna, Fides, in Testibus ista requiruntur.* Hinc à testimonio ferendo rejiciuntur *Servi, Mulieres, Minores, & Impuberes, Inimici, Consanguinei, Perjuri, Socii Criminis,*

P 3

Criminis, Persona inopes, & viles, deliri, & semisati. Jam sit

293. RESOLUTIO I. Quivis homo idoneus obligatur sub mortali ferre testimonium ex charitate, quando proximus in gravi necessitate de vita, fama, vel bonis fortunæ periclitatur, & malum testandò impediri potest; Ex justitia verò legali, seu obedientia tenetur, si à Judice legitime citetur, & interrogetur. *ita communis.* Ratio primi est: quia quilibet tenetur ex charitate à suo proximo avertere malum, quando moralis possibilitas adest. Ratio secundi est: quia justo legitimi Superioris Præcepto parendum est; atqui justum est Præceptum Judicis juridicè citantis, & exigentis testimonium, quando proximus de vita, fama, vel bonis fortunæ periclitatur: Ergò si quis à Judice legitime citetur ad ferendum testimonium, tenebitur sub mortali ex Obedientia seu justitia legali testificari, *nisi habeat causam legitime excusantem*, qualis est. 1. Si quis id, de quo testandum est, novit ex sola Confessione Sacramentali. 2. Si quis criminis notitiam haberet sub Secreto naturali. *Excipe:* nisi crimen foret Reipublicæ perniciosum. 3. Si quis notitiam delicti accepit per injuriam. 4. Si ex testificatione tibi, vel tuis notabile damnum immineat. 5. Si scias factum hominis, de quo interrogaris, à crimine, & pœna alienum esse, v. g. si quis alterum inculpabiliter occidisset, &c.

RESO.

RESOLUTIO II. Titius, & Cajus^{294.} nolentes ferre testimonium, quòd Judas à Petro acceperit Horologium valens centum aureos, peccaverunt mortaliter contra charitatem; quia Petro periclitanti de suo Horologio utpote re gravi non succurrerunt per suum testimonium, quod commodè facere potuissent. Non tamen tenentur Petro ad restitutionem; quia non peccaverunt contra Justitiam commutativam, sed solùm contra charitatem, ex cujus solius violatione non oritur obligatio restituendi; imò etiamsi Judex illis præcepisset, ut ferrent testimonium, & tamen id facere recusassent, licet graviter peccassent contra justitiam legalem, & obedientiam, adhuc non tenerentur ad restitutionem; quia nec ex harum violatione virtutum nascitur obligatio restituendi. Aliud fuisset, si Titius & Cajus falsum testimonium tulissent, tunc utique tenerentur ad restitutionem damni inde secuti, quia tunc peccassent contra justitiam commutativam.

CONFERENTIA CIII.

De Reo.

Carolina vidua conceperat ex fornicatione^{295.} prolem, quam cum jam animatam gereret in utero, contigit sine ulla Carolinæ culpa, quòd post septimum Mensem pateretur abortum, & prolem mortuam

eniteretur, quam proinde nihil mali metuens projecit in loca secreta, quæ cum post aliquot septimanas purgarentur, inventa est ibi proles mortua. Quæ res cum fuisset delata ad Judicem, hic cepit ex Carolina (de cujus imprægnatione præcesserat publica infamia, & quæ sola in illa domo habitabat) inquirere, an non ipsa illam prolem repertam peperisset, & occidisset. Respondit Carolina, se quidem prolem illam peperisse, sed antea jam in utero sine ulla sua culpa mortuam. Judex non contentus hac responsione, subjecit Carolinam torturæ, ut fateretur, se prolem suam propriam non tantum peperisse, sed etiam occidisse. Carolina metu torturæ fatetur proinde, quod propriam prolem occiderit, & propterea condemnatur ad mortem. Vocato itaque Confessario, qui illam disponderet ad mortem beatè obeundam, Carolina facit Confessionem generalem omnium suorum peccatorum, sed nihil dicit de occisione suæ prolis. Confessarius igitur interrogat, quare non confiteatur suum Infanticidium, propter quod fuisset morti adjudicata? Respondit Carolina, se quidem metu torturæ confessam esse coram Judice Infanticidium proprium, sed reverà se nullum commisisse homicidium, cum prolem sine omni sua culpa jam in utero mor-

mortuam enixa fuerit. Reponit Confessarius, quòd teneatur coram Judice revocare suam falsam Confessionem, ne sit causa suæ propriæ mortis. Respondet Carolina, se libentius velle mori, quàm subire torturam, quam tamen subire deberet, si revocaret suam falsam Confessionem, consequenter se hanc non revocaturam. Quid jam incipiet Confessarius? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Reus etiam in judicio 296.
juridicè (*hoc est, post semiplenam probationem*) interrogatus, in causis capitalibus, vel quando aliud grave malum, v. g. Exilium, Bonorum amissionem, gravem infamiam &c. pati cogeretur, possit sinè peccato saltem mortali (*si spes sit evadendi, & nullum grave damnum Reipublicæ timeatur*) negare crimen à se commissum, adhibitâ aliquâ amphibologiâ ex verbis, vel circumstantiis verâ. Ita probabiliter docent plerique Recentiores, Lugo, Sanchez, Tamburinus cum aliis viginti duobus, item Cardenas in Crisi Theol. Dissert. 19. n. 81. & alii post Propositiones damnatas scribentes. Ratio est: tum quia nemo obligandus est concurrere ad seipsum occidendum, cùm jure naturali teneatur suam vitam conservare: Ergò nec potestate humanâ ad hoc obligari potest, quod tamen fieret, si Reus ex præcepto Judicis teneretur fateri crimen, propter quod ad mortem condemnandus foret.

Tum quia res multum difficilis (*qualis est sateri in casu proposito crimen commissum*) censetur moraliter impossibilis: Ergo ad eandem Judex humanus obligare non potest. Imò, quando Reus crimen suum negavit, & tamen convictus de eodem, damnatus est ad mortem, *negant quàm plures*, esse in articulo mortis obligandum à Confessario ad fatendum suum crimen; Quorum Ratio est: quia finitò judiciò, & prolata sententiâ finitur obligatio Rei; jam enim Judex functus est suò officiò. Ita *Navarrus, Lugo, Sanchez, & alii*. Jam sit

297. RESOLUTIO. Confessarius potest absolvere Carolinam, quæ ob metum gravium tormentorum in tortura perrendorum confessa est, se propriam prolem occidisse, quod tamen non fecerat, etiamsi non velit revocare hanc suam falsam Confessionem, & propterea morte plectenda sit. Ratio est: quia est sententia probabilis, quòd non sit peccatum mortale, si quis, ut tormenta gravia v.g. Torturam Germanicam, evitet, sibi imponat falsum crimen, ob quod morte plectatur, & consequenter talis nolens revocare suam falsam Confessionem, possit à Confessario absolvi à reliquis suis peccatis dolorosè Confessis, cùm peccatum veniale non impediat Effectum Absolutionis, videlicet gratiam sanctificantem,

tem, utpote cum qua in homine iusto simul stare potest. Ita Angelus, Sylvester, Sotus, Toletus, Laymann, Busenbaum, Sporer, & alii plurimi, quos citant & sequuntur Lessius lib. 2. cap. 11. dub. 6. n. 41. Tannerns Tom. 3. disp. 4. de Instit. p. 5. dub. 4. n. 100. Siquidem homo non tenetur, cum tanto dolore & cruciatu vitam suam tueri, sicut nec tenetur ad vitam suam conservandam pati abscissionem membri præsertim brachii, vel tibiæ, cum grandi dolore, imò neque uti mediis extraordinariis juxta communem DD.

Sed quæres; Carolinæ, antequàm du- 298.
catur ad locum supplicii, publice prælegatur sententia mortis, ac etiam Infanticidium, ob quod ad mortem condemnata fuit, & tunc coram omnibus debebit adhuc semel confiteri suum Infanticidium, & ita de novo mentietur, & sic peccabit saltem venialiter. Qualiter autem hoc peccatum posset evitari?

Respondeo sic, si instrueretur à Confessario Carolina (sicuti factum audiui) ut quando post lectam mortis sententiam iterum debet fateri suum Infanticidium, dicat sequentia verba: Confiteor, quòd omnia crimina, propter quæ ad mortem fui condemnata, jam semel liberè confessa sim. Vel sic: Confiteor, quòd omnia crimina, propter quæ ad mortem damnata sum, secundùm meam jam antea factam Confessionem

236 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
nem perpetraverim. Hæc salvò meliori ju-
diciò.

CONFERENTIA CIV.

De Confessario Rei.

299. Franciscus Confessarius vocatur ad audiendam Confessionem Antonii malefactoris ad mortem damnati. Hic inter cætera peccata etiam confitetur, quòd tormentis coactus denuntiaverit Joannem, quòd hic fuerit socius & complex in homicidio & gravissimo furto sacrilego, quod tamen est falsum. Franciscus Confessarius post reliqua audita peccata rogat & hortatur Antonium, ut revocet hanc suam falsam denuntiationem Joannis Innocentis, quia aliàs non posset ipsum absolvere; siquidem Reus ad evitanda gravia tormenta non potest Innocentem graviter lædere in sua fama, & eundem conjicere in periculum subeundi eadem gravia tormenta, imò mortem ipsam; quod facile contingere posset, si denunciatus Innocens fortè à Judice comprehenderetur. Reponit Antonius: licèt hæc omnia vera sint; Ego tamen coram Judice non possum hanc revocationem facere; quia si ego revocavero, etiam Judex me revocabit ad torturam, quam plus horreo, quàm ipsam mortem, & libentiùs mori volo, quàm adhuc semel subire torturam, & ideo etiam non revocabo meam factam
- Etam

etiam denuntiationem falsam, quam præci-
sè vi tormentorum correctus feci. Quid
jam faciendum Francisco Confessario?
Ante Resolutionem

Observandum Confessario Rei, seu alicu- 300
jus malefactoris damnati ad mortem, ne
Reum ad Confessionem Sacramentalem ad-
mittat, nisi postquam in foro externo res
sunt liquidæ; vix enim adigi poterit, ut
omnia fateatur, ob timorem, ne vel de-
feratur, vel cogatur eadem fateri judici;
anteà tamen ad contritionem perfectam
efficaciter exhortandus est, ut se reponat
in statum gratiæ. Quando verò Rei Con-
fessionem audit, eundem examinet, an
confortes criminis prodiderit, an alios
falsò denuntiaverit, vel infamaverit, qua-
lia damna intulerit, &c. Si alicujus inno-
centiam ex Confessione colligeret, id ju-
dici aperire, ac pro Reo intercedere, pe-
riculosum est: tum quia post publicatam
Rei Confessionem non audietur; tum
quia si plurium Confessiones audiat, hoc
ipsò aliorum nocentiam, de illis tacendò
videtur confirmare cum fractione sigilli
sacramentalis: tum quia si Rei cognoscant,
eum pro innocentibus intercedere, occa-
sionem accipient, eum callidè sua facino-
ra celandi. Hoc notato sit

RESOLUTIO. Franciscus Confessa- 301
rius instet apud Antonium, ut sibi extrà
Confessionem sacramentalem dicat, quòd
falsò

falsò denuntiaverit Joannem Innocentem, atque consentiat, quòd ipse Franciscus Confessarius post suam (Antonii) mortem id coram iudice, ac toto populo in loco supplicii manifestet, ac denuntiationem falsam, locò Antonii, revocet, ac retractet. Ut autem iudex & Populus credat Francisco Confessario, loco Antonii revocaturò, Antonius ante suam mortem coram omnibus assistentibus, in loco supplicii dicat, quòd Confessario suo aliquid commiserit post suam mortem in hoc loco supplicii omnibus dicendum, quòdque illud pro indubitata veritate credere debeant, ac quòd in hujus veritatis Testimonium invocet cœlum & terram, sanctissimam Trinitatem, & omnes sanctos. Quò peractò, & mortuò Antoniò, Franciscus Confessarius coram assistente populo, ac iudice, ex commissione Antonii revocet quàm optimè potest, denuntiationem falsam Innocentis Joannis, & sufficiet; quia in tali casu aliter fieri vix est possibile, & salvabitur anima Antonii. Et hanc nostram Resolutionem à duobus eximiis Confessariis in duabus famosis civitatibus practicatam & praxin laudatam esse cognovi.

An reus possit effringere carcerem, & effugere, diximus suprà Titulo I. Conferentiæ 33. num, 91.

CONFIDENTIA CV.

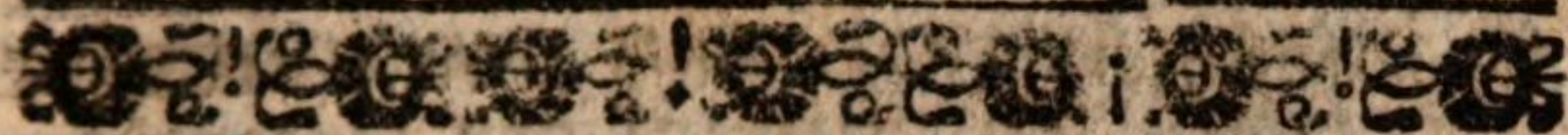
Florianus innocenter damnatus ad mortem appellavit ad Judicem superiorem, à quo, cum etiam non obstante innocentia fuisset morti adjudicatus, provocat tam accusatorem, & testes, quam duos Judices, à quibus injuste fuerat condemnatus, ad Tribunal Judicis omnium Judicum, nimirum ad Tribunal DEI. Quæritur, an Florianus peccaverit?

RESOLUTIO est negativa. Ratio est: quia Reus potest licite appellare à Judice inferiori ad Judicem superiorem, si sciat sententiam esse injustam, aut si sint diversæ de ea opiniones, nec à Confessario in hoc impediri potest; siquidem appellatio est remedium ad justam defensionem, & in præsidium innocentie institutum. Secus est, si Reus sciat sententiam esse justam, tunc enim non licet appellare (*licet tamen supplicare pro gratia*) quia id esset Judici calumniam inferre. Ita Lugo, Sanchez, & alii. Quòd autem Florianus etiam à superiore Judice injuste condemnatus ad mortem, appellaverit ad Tribunal ipsius DEI, per se loquendo non peccavit. ita Delrio, aliique multi cum Burghaber Cent. 3. casu 87. Ratio est: quia cuilibet injuste gravato licitum est appellare ad superiorem Judicem, & sic leguntur fecisse etiam viri sancti. Quòd si immisceat se

se impatientia, vel vana gloria, vel appetitus vindictæ, id per accidens se habet. Fatendum tamen est, hoc esse periculosum, & vix unquam probandum. *La Croix lib. 4. num. 1530.*

304. *Hoc adhuc addo, quòd Judex aut Princeps teneatur providere, ut Reo concedatur Advocatus intelligens, probus, & prudens, qui credatur seriò, & non tantùm in speciem acturus causam accusati. Similiter aditus ad carcerem non est iis præcludendus, quorum opera Rei uti cupiunt ad sui Defensionem, uti statuitur in Constitutione Carolina cap. 88. & Ratio est: quia Reus habet jus ad sui Defensionem: Ergò etiam ad media ordinaria Defensionis, inter quæ est consulere viros doctos, quos credit posse suggerere Consilium, vel præstare auxilium. La Croix lib. 4. n. 1471. & 1472.*

TITULUS VII.

De Censuris in Genere, & in Specie.

CONFERENTIA CVI.

Quid, & quotuplex sit Censura?

Gervasius Parochus suum Parochia-305.
num Rudolphum decimas dare no-
lentem excommunicavit publicè
in Ecclesia, postquam in Festo Pentecostes
habuisset Concionem ad suos Parochianos.
Quæritur, an potuerit hanc Censuram
inferre? Ante Resolutionem

*Notandum, quòd Censura sit pœna spiritu-
alis, & medicinalis, per quam homini baptizato,
delinquenti, & contumaci à Potestate Ecclesia-
stica aufertur usus quorundam Bonorum spiritua-
lium externorum Ecclesiæ, ad frangendam con-
tumaciam; Estque triplex, nimirum Ex-
communicatio, suspensio, & interdictum; ut
patet ex cap. Quærenti de verb. significatione.
Hinc irregularitas, cessatio à divinis, De-
positio, & Degradatio non sunt Censuræ;
quia non sunt pœnæ medicinales. Ulte-
riùs Censura alia est latæ sententiæ, quæ ip-
sò factò, & criminis admissione incurri-
tur absque ulteriori Judicis sententia; Alia*

Q

est

est ferendæ sententiæ, quæ non incurritur ipsò factò, sed primùm per sententiam Judicis. Quòd si dubitetur, an censura aliqua sit latæ, vel ferendæ sententiæ, debent verba in mitiorem partem interpretari, *L. penult. ff. de pœnis, & cap. 49. de Regulis Juris in 6.* ita ut potiùs ferendæ, quàm latæ sententiæ Censuram indicare judicentur. Porro potestas ferendi Censuras in omnes Christianos residet in Summo Pontifice, item in Patriarchis, Archi-Episcopis & Episcopis respectu suorum Subditorum, item in Legato à latere respectu Provinciæ suæ Legationis, in Cardinalibus respectu suarum Ecclesiarum, in Conciliis Generalibus, & Provincialibus, item in Superioribus Religionum Generalibus, Provincialibus, & Localibus, puta, Abbatibus, Prioribus, Rectoribus & Guardianis. Ratio est; quia Præfati omnes habent in suos respectivè subditos Jurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam in foro externo; Abbatissæ verò, utpote Ordinis, & consequenter etiam Jurisdictionis Ecclesiasticæ incapaces, non habent potestatem ferendi Censuras, *ex cap. Nova. 10. de Pœnit. & Remiss.* Jam sit

307. **RESOLUTIO.** Gervasius Parochus non potuit excommunicare Rudolphum suum Parochianum decimas dare reculantem. Ratio est: quia Parochi non habent potestatem ferendi Censuras; siquidem

dem Parochis ex vi sui muneris non convenit Jurisdictio Ecclesiastica in foro exteriori vel contentioso, sed tantum in foro interiori, seu pœnitentiali, & nullibi constat, hanc potestatem illis competere ex jure divino, vel humano. Ita *Doctores Seraphicus, & subtilis apud Mastrium Theol. Mor. disp. 3. q. 1. art. 2.* Quòd si subinde legatur, Parochum aliquem usum esse potestate ferendi Censuras, hanc vel habuit ex Delegatione, vel ex consuetudine. Hinc Gervasius Parochus Rudolphum suum Parochianum decimas dare nolentem ad Episcopum deferre debuisset, qui Rudolphum ad dandas decimas etiam per Excommunicationem compellere potuisset, ac debuisset, ex *Can. Omnes decimæ. 5. causâ 16. quest. 7.* Non verò ipse Gervasius Rudolphum decimas dare reculantem potuit per vim, aut Censuram compellere, aut vi eripere decimas, vel propterea negare Sacramenta. Ita *Navarrus, Laymann, & alii apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 30. num. 39.* Ratio est: quia ut suprà dictum, Parochus non habet jurisdictionem fori externi in suos Parochianos, nec debet esse Judex in propria causa, & Rudolphus Parochianus fortè habuit justam causam non dandi decimas. Hinc nec Parochus potest aliquem publicè declarare Excommunicatum.

CONFERENTIA CVII.

De Subjecto Censuræ.

308. Casimirus Religiosus malè affectus erga suum Superiorem, porrexit eidem in potu venenum, quô haustô brevî mortuus est. Sed Casimirus post præbitum suo Superiori venenum, statim concepit vehementem de suo peccato dolorem, illudque confessus est sacramentaliter adhuc ante mortem sui Superioris. Ratione hujus casûs quæritur, 1. Quisnam possit incurrere Censuram? 2. An Casimirus incurrerit Censuram, irregularitatem, & casum reservatum?

309. RESOLUTIO I. Subjectum Censuræ capax debet esse. 1. *Homo*; quia hic solus est sub Ecclesiæ jurisdictione. 2. *Viator*; siquidem Ecclesia tantum habet potestatem ligandi super terram. 3. *Baptizatus*, nam in homines non baptizatos nullam obtinet jurisdictionem Ecclesia juxta illud *Apostoli 1. Cor. 5. Quid mihi de his, qui foris sunt, judicare?* 4. *Rationis capax*; Censura enim ex parte subjecti supponit peccatum, quod a rationis impote committi non potest. 5. *Subditus Censuram ferentis*; quia sicut in ferente censuram requiritur jurisdictione, ita in eo, in quem fertur, est necessaria subiectio. Ita communis DD.

310. RESOLUTIO II. Infantes, qui nondum septennium compleverunt, etiamsi habe-

habeant usum rationis, non incurrunt Censuras: quia non tenentur legibus humanis, ut supra *Titulo I. Conferentia 21.* diximus. Impuberes verò incurrere possunt Excommunicationem latam in eos, qui ingrediuntur Monasteria Monialium; Quia Concilium Tridentinum *Sess. 25, cap. 5. de Regularibus* expressè addit: *Cujuscunque ætatis sint. Suarez, Vasquez, Dicastillo, la Croix lib. 7. n. 41.* Etiam impuberes incurrunt Excommunicationem latam in percussores Clerici, ut patet ex *cap. 60. Pueris. de Sentent. Excommunicationis.* & habet Engel *tit. cit. n. 130.* Porro impuberes non incurrere Censuras alias à jure vel homine latas, probabile est, uti cum multis docent *Tamburinus, Castropalaus, Krimer, apud la Croix cit. n. 42.*

RESOLUTIO III. Si Episcopus, vel 311.
alius Prælatus Papâ inferior ferat Censuram generalem v. g. *si quis tale crimen admiserit, sit excommunicatus*, talis Censura se non extendit ad Peregrinos brevi tempore ibi, non constituta habitatione commorantes. Ita *cap. à nobis, 1. de Sentent. Excom.* Quia, ut supra *Titulo I. Conferentiâ 30.* dictum, Peregrini non ligantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt. Idemq; docet *Laymann lib. 1. tr. 5. parte 1. pag. 4. num. 5.* Imò si Episcopus statutò generali sub Censura prohibuerit Lusum Alex, qui ludit in loco exempto intrà Diœcesin il-

lius, non incurrit Excommunicationem; quia non ludit in illius formaliter Diacesi; cum locus exemptus non subiaceat jurisdictioni Episcopi. *Cap. 1. de Privileg. in 6. Henriquez, Avila, Coninck, Hurtadus, Delbene, Krimer apud la Croix cit. n. 45.*

§ 12. RESOLUTIO IV. Censura lata contra facientes aliquod crimen, non afficit Mandantes vel Consulentes, si horum non fiat mentio in lege, seu sententia continente Censuram. Ita communis DD. apud *Suarez, Bonacina, Mastrium &c.* Ratio est: quia odiosa sunt restringenda. Jam sit ad casum in Conferentia propositum

§ 13. RESOLUTIO V. Casimirus Religiosus suo Superiori præbens venenum, sed ante hujus mortem, quæ brevè secuta est, dolens de suo peccato, illudque sacramentaliter confitens adhuc ante secutam mortem Superioris, non incurrit Censuram; similiter Casimirus non incurrisset Censuram, si mandasset, vel consulisset, ut suus Superior occideretur, & ipse suum mandatum, vel Consilium efficaciter revocasset, sed tamen mandati vel Consilii revocatio non pervenisset ad mandatarium, vel ad eum, cui consilium datum est, ob nimiam distantiam, vel similem causam, quamvis Casimirus omnem ad id diligentiam adhibuisset, licet Superior occisus fuisset. Ita *Avila, Sayrus, Hurtadus, Caspensis,*

sis, Diana, & alii apud Mastrum, Theol. Mor. diff. 3. q. 1. art. 2. n. 21. & la Croix l. 7. n. 54. Ratio est: quia Censura incurritur tantum ab inobedientibus, & contumacibus Ecclesiae, cum sit poena medicinalis; atqui Casimirus pro illo instanti, quo ipse Superior mortuus fuit, & in quo Censuram Excommunicationis incurrere debuisset, non fuit amplius inobediens, & contumax Ecclesiae, cum de suo delicto poenituerit, illudque, quantum potuit, revocavit: Ergo Casimirus non incurrit Censuram; *Incurrit tamen irregularitatem*; quia ad hanc incurrendam non requiritur contumacia; cum sit poena pure vindicativa criminis praeteriti; uti certum videtur, ait la Croix cit. An autem Casimirus incurrerit in casu proposito casum in Decreto Clementis VIII. pro Regularibus reservatum, occidendum suum Superiorem, Respondeo cum nostro P. Kerckhove in nostra Statuta Generalia cap. 6. §. 22. num. 40. probabilius negativè. Ratio est: quia nemo tenetur peccata semel ritè confessa iterum confiteri; Sed Casimirus praebens suo Superiori venenum, ritè jam est confessus suum peccatum, explicandò suam efficacem voluntatem, & causam positam, & quidem eò tempore, quo nondum erat reservatum, utpote nondum actu externo consummatum, estque à communi Confessario rectè absolutus:

Ergò non tenetur illud adhuc semel confiteri, consequenter secutâ morte Superioris nequit fieri reservatum. Si autem Casimirus ante secutam sui Superioris mortem, non fuisset confessus suum peccatum, sed tantum desuper elicuisset contritionem perfectam, illudque revocâisset, quantum potuisset, adhuc incurrisset casum reservatum. Ita *Azorius Tom. 1. lib. 1. cap. 7. in fine, & alii.* Ratio est: quia reservatio casûs non est imposita ad frangendam contumaciam, nec in hoc casu peccatum fuisset exemptum ab obligatione confitendi: Ergò. Prædicta possunt applicari ad alia quoque peccata habentia annexam Censuram, Irregularitatem, vel Reservationem.

CONFERENCE CVIII.

De peccato, ob quod Censura infligi potest.

314. Sapritius ædituus vehementer commotus, & indignabundus voluit suo Parocho palmarem incutere alapam; sed casu, & præter intentionem Sapritii evenit, ut non nisi levissimè suâ manu Parochum tetigerit. Quæritur, an Sapritius incurrerit Excommunicationem Canonis: *si quis suadente diabolo?* Ante Resolutionem

315. *Notandum:* Causam, ob quam gravis Censura infligi possit, debere esse 1. *Peccatum mortale*; quia Censura gravis, sicut est Excommunicatio major, suspensio, &c. est

est poena gravis, adeoque etiam supponit culpam gravem, seu peccatum mortale; cum inter poenam & culpam debeat servari proportio. 2. Debet esse *peccatum externum*; quia Ecclesia de merè internis non judicat juxta *cap. sicut de Simoniâ & cap. Tua Nos. eod. tit.* Cum enim Ecclesia sit sensibilis, & visibilis, etiam actus, quem punit, sensibilis esse debet, & externus; non tamen necessariò debet esse publicus; quia Ecclesia actus externos, etiamsi occultissimos, sub censura prohibere potest, ut diximus suprà *Titulo I. Conferentiâ 8.* 3. Debet esse *peccatum consummatum*; quia juxta *Regulam 15. Juris in 6. Odia sunt restringenda*; Ergo lex poenalis continens censuram, est strictè interpretanda, & consequenter de peccato consummato intelligenda, nisi lex aliter exprimat. 4. Debet esse *peccatum habens annexam Contumaciam, & repugnans legi Ecclesiasticæ*; quia Matth. 18. dicit Christus: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut Ethnicus, & publicanus*, hoc est: excommunicetur. Jam sit

RESOLUTIO. Sapritius, etsi mortali- 316.
ter peccaverit, attentandò palmarem suo Parocho infligere alapam, non tamen incurrit Excommunicationem Canonis: Si quis suadente diabolo. Ita Busenbaum apud la Croix lib. 7. n. 47. Ratio est: quia actus peccati, ob quem censura fertur, debet esse mortalis, non tantum quoad actum inter-

num, sed etiam quoad substantiam operis externi; Atqui licet Saptitius voluerit graviter percutere suum Parochum, & ideò peccaverit mortaliter propter suam graviter peccaminosam intentionem; tamen externè graviter non percussit: Ergo. Hinc etiam, si quis furetur modicum quid cum intentione per similia furta congregandi Ducatum, singulis furtis de se levibus peccat mortaliter, sed non ideò incurrit Censuram, vel Reservationem impositam gravi furto; quia non est furtum *externum grave in se*, sed tantum ex intentione internâ. *Vasquez, & Lugo apud la Croix cit. n. 52.*

CONFIDENTIA CIX.

De Causis Excusantibus ab Incurfione Censuræ.

317. Nicephorus sciens esse prohibitum Lege Naturali, Divinâ, & Ecclesiasticâ, ne quis legat librum hæretici, de Religione tractantem, aut hæresin continentem, nihilominus legit similem librum; non tamen scivit, quòd sub Censura hoc sit ab Ecclesia prohibitum. Quæritur, an Nicephorus incurrerit Excommunicationem Bullæ Coenæ? Ante Resolutionem

318. *Suppono*, quòd ignorantia inculpabilis antecedens sive Juris, sive facti excuset ab incurrenda Censura, sicuti statuitur *cap. 2. de Constit. in 6.* Ratio est: quia ignorantia inculpabilis excusat à culpa: ergò etiam à poenâ seu censurâ. Idem extendendum ad actuale inconsiderationem, & inad-
ver-

vertentiam; quia hæc æquiparatur ignorantia. Imò etiam ignorantia invincibilis concomitans tam Juris, quàm facti excusat ab incurrenda Censura; v. g. Rusticus Clericum percutiens, si nesciat esse Clericum, Excommunicationem non incurrit, quamvis ita animò comparatus sit, ut, tamen si sciret, nihilominus percuteret, vel etiam si dicat: *Utinam hic esset Clericus.* Ratio est: quia ignorantia invincibilis etiam concomitans reddit actum simpliciter involuntarium. Jam sequitur ad casum.

RESOLUTIO. Nicephorus legens li- 319.
brum hæretici hæresin continentem, vel de Religione tractantem, & nesciens hanc lectionem esse sub Censura prohibitam, non incurrit Censuram, aut Excommunicationem Bullæ Coenæ. Ita *Sylvester Verbo: Excommunicatio 10. quæst. 3. Navarrus, Sanchez, Suarez, Laymann lib. 1. tract. 5. parte 1. cap. 5. num. 8.* Ratio est: quia Censura est poena medicinalis inflicta ad frangendam contumaciam delinquentis, & ordinata ad ejus emendationem; atqui invincibiliter ignorans annexam Censuram, non est contumax contra potestatem Ecclesiæ coercitivam: ergo nec incurrit censuram. Similis ratio non reperitur in aliis poenis, quæ non tam ad correctionem delinquentis, quàm vindictam criminis infliguntur, & consequenter etiam incurruntur à transgressoribus nescientibus eas

cas legibus annexas, ut notavit *Laymann* cit.

CONFIDENTIA. CX.

320. Porphyrius Episcopus sequentem condidit legem: *Si quis scienter cum consanguinea intra quartum gradum habuerit copulam carnalem, sit ipso facto excommunicatus*; nihilominus Veneremus transgreditur hanc legem, sed cum ignorantia affectata latae propterea excommunicationis. Quæritur proinde, an incurrerit excommunicationem? Ante Resolutionem

321. Sciendum, ignorantiam vincibilem, sed levem, nimirum, quæ excusat à peccato mortali, excusare quoque à censura gravi; siquidem censura gravis supponit culpam gravem, ut supra dictum. Si verò ignorantia sit mortaliter culpabilis, qualis est *crassa, vel supina, vel affectata*, non excusat à censura gravi; quia *cap. 2. de Constitut. in 6. Bonifacius VIII.* Ita statuit: *Ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcunque Ordinariorum prolati, ligari volumus ignorantes, dummodo tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Hoc tamen intelligendum est, quando legislator absolute, & simpliciter aliquid prohibet sub Censura; si enim Censura lata sit contra eos, qui scienter, consultò, ausu temerario, vel ex præsumptione, quippiam peccaverint, tunc juxta communem sententiam DD. apud Sanchez, & Sporer tract. 1. Procm. c. 2. sect.

Sect. 4. num. 38. à Censura incurrenda excusat ignorantia crassa, vel supina, non tamen affectata, eòquòd hæc æquiparetur scientiæ. Nihilominus sit

RESOLUTIO. Venerens habendò 322
copulam carnalem cum Consanguinea
prohibitam sub Excommunicatione ipsò
factò incurrendâ, sed ex ignorantia af-
fectata hujus prohibitionis, probabiliter
non incurrit Excommunicationem, mo-
dò hæc ignorantia affectata non fuerit
conjuncta cum ingenti temeritate. Ita *San-*
chez, Bonacina, Castropalaus, & Tamburinus
cum Sporer tract. 2. in 1. Præcept. Decalogi,
cap. 3. n. 42. Ratio est: quia, quando lex
imponitur sub hujusmodi terminis: *Qui*
scienter, consultò, temerariè, ausu temerariò hoc
fecerit, lex non videtur solum requirere
ipsam meram transgressionem legis ad
incurrendam pœnam, sed etiam con-
temptum aliquem & contumaciam, quod
saltem verisimillimum est in Censuris, quæ
finaliter, & principaliter feruntur ad fran-
gendam contumaciam; atqui talis con-
temptus seu contumacia non potest stare
cum ignorantia quâcunque etiam affe-
ctata; Nam in rigore verborum *scienter,*
& consequenter *contumaciter* non facit, qui
ex quâcunque etiam affectatâ ignorantia
facit; dum enim ignorantia affectata so-
let æquiparari scientiæ, id solum debet in-
telligi quoad culpam, & alias pœnas in-
cur-

currendas, non verò quoad Censuras, in quibus Legislator scientiam formalem, & similem contumaciam requirit. Jam autem lex prohibens Venereo copulam carnalem cum Consanguinea, habuit annexam particulam *scienter*, ut videre est suprà in hac Conferentia; & Venereus habuit ignorantiam affectatam hujus prohibitionis, ut iterum patet ex casu proposito: Ergò Venereus probabiliter non incurrit Excommunicationem in præfata lege prohibitoria intentatam, modò ignorantia affectata Venerei non fuerit *cum ingenti temeritate conjuncta*.

CONFERENTIA. CXI.

323. Samueli præcipitur à Judice Ecclesiastico sub pœna Excommunicationis ipsò factò incurrendâ, ut intra quatuordecim dies defraudatas decimas suo Parocho integrè solvat; At Samuel non potest tantum pecuniæ conquirere, quantum sufficeret ad decimas exsolvendas; hinc etiam easdem non solvit. Quæritur, an nihilominus Excommunicationem incurrerit? Ante Resolutionem

324. *Sciendum*, quòd præter ignorantiam, causæ excusantes à Censura incurrenda, adhuc sint tres; videlicet. 1. *Innocentia Censurati*, si nimirum ille, cui Censura infertur, à parte rei sit innocens, nec commiserit peccatum mortale; ubi enim non est

est culpa, ibi quoque non debet esse poena. 2. *Merus gravis injustè incussus ad extorquendum actum;* quia Lex Ecclesiastica in tali casu non censetur obligare cum tanto discrimine: Ergò nec censuram velle infligere. 3. *Impotentia faciendi id, quod sub Censura præcipitur;* quia ad impossibile nemo tenetur. Ex quo fundamento sequitur

RESOLUTIO. Samuel non solvendò 325.
defraudatas suo Parocho decimas, quia non potuit, non incurrit Excommunicationem. Ratio est: tum quia ad impossibile nemo tenetur, *L. impossibilium. ff. de Regulis Juris*: Tum quia impotentia faciendi id, quod præcipitur, siue physica, siue moralis tantum excusat à peccato, & contumacia: Ergò etiam excusat ab incurrenda Censura; cum Censura nonnisi ob peccatum & contumaciam incurratur.

CONFERENCE CXII.

De Excommunicatione majori.

Fridericus Novus Canonista legit in 326.
Jure Canonico, variis delictis inflictam esse Excommunicationem; Sed cum non esset additum & expressum, an major, vel minor Excommunicatio sit inflicta, quærit, de qua Excommunicatione Jus Canonicum sit intelligendum? Ante Resolutionem

Notæ.

327. *Notandum, quòd Excommunicatio ut sit sit Censura Ecclesiastica, quâ homo privatur Ecclesiasticâ Communione fidelium. Est autem Communio seu Communicatio fidelium inter se triplex, nimirum vel purè interna, vel purè externa, vel mixta. Purè interna fidelium Communicatio consistit in fide, & charitate, per quam fideles inter se, & cum Christo mysticè copulantur. Purè externa Communicatio est politica consistens in fidelium Convictu, Colloquio, Commerciis, &c. Mixta Communicatio est, quæ in exterioribus actionibus consistens, interiorum, ac spiritualem fructum ex propria institutione continet. Huc spectat usus tam activus, quam passivus Sacramentorum, satisfactiones Christi, & Sanctorum, suffragia Ecclesiæ in Missa, & publicis Officiis, ac precibus. Jam autem certum est, quòd Ecclesia nec velit, nec possit quempiam privare Communione Bonorum merè internâ, quæ est per fidem & charitatem, quippe quibus nemo invitus spoliari potest. Deinde etiam certum est, quòd Ecclesia ob justam causam, possit hominem inobedientem & contumacem privare Communione fidelium mixtâ (liquidem dispensatio Sacramentorum, Suffragiorum & Indulgentiarum est Ecclesiæ à Christo demandata) ac etiam purè externâ; cum quælibet Respublica potestatem habeat, subditum rebellem à reliquo;*

liquorum civium consortio excludendi. Itaque Excommunicatio privat Communionem fidelium, non purè internâ, sed mixtâ, & externâ; quod etiam nomen *Excommunicationis* innuere videtur, quod idem significat, ac separatio à Communionem. Dividitur autem Excommunicatio in *Mayorem, & Minorem*; ex cap. *Si quem. 59. de Sentent. Excom.* Excommunicatio *Major est Censura Ecclesiastica, quâ quis à Communionem fidelium simpliciter separatur.* Vocatur etiam *Mucro, seu Gladius Episcopi, Nervus Disciplinæ Ecclesiasticæ, & Anáthema.* De Excommunicatione *Minori* in seq. *Conferentia* dicemus. Jam sit

RESOLUTIO. Quando in Jure Canonico, Conciliis, vel aliis Bullis nomen *Excommunicationis* absolutè, & sine addito *Majoris vel Minoris* ponitur, intelligendum & accipiendum est pro *Majori Excommunicatione*; Sic enim expresse statuitur cap. *si quem. 59. de Sentent. Excom.* Ratio est: quia vox absolutè & simpliciter prolata stat pro sua significatione simpliciter; sola autem *Major Excommunicatio* est talis simpliciter; cùm sit totum includens non tantum aliquam privationem, v. g. suspensionis Sacramentorum, sed & aliorum. Excipe tamen: nisi ex circumstantiis aliud colligi debeat.

CONFERENTIA. CXIII.

De Excommunicatione Minori.

329. Philippus nuper cum Jacobo excommunicato non tolerato communicavit in rebus civilibus leviter tantum, sed sine justa causa. Jam quaerit Philippus, an ergo propterea incurrerit Excommunicationem Minorem, & quis ab ea possit absolvere? Ante Resolutionem
330. Sciendum, quod Excommunicatio Minor sit *Censura Ecclesiastica privans hominem participatione Sacramentorum.* Ita communis ex cap. penult. de Sentent. Excom. cum autem materia hujus prohibitionis sit gravis, ideo mortaliter peccaret, qui tali Censura ligatus, absque justa necessitate aliquod Sacramentum reciperet, licet propterea nullam irregularitatem contraheret. cap. ult. de Clerico excommunicato ministrante. Ulterius Excommunicatio Minor indirecte adhuc duos operatur effectus. Primus est, quod tali Censura ligatus peccet saltem venialiter, si sine necessitate Sacramenta ministret, ex cap. ult. cit. de Clerico Excom. Minist. Secundus est, quod ea ligatus, non possit scienter, sine peccato mortali ad Beneficium Ecclesiasticum eligi, praesentari, vel ipsi conferri, sed Electio, Praesentatio, & Collatio infirmenda sit juxta cit. cap. ult. de Clerico Excom. Minist. An vero Electio Minori Excommunicatione ligati ignoranter facta, etiam sit irritanda, disputant Docto-

Doctores in utramque partem probabiliter apud *Laymann lib. 1. tr. 5. parte 2. cap. 3.*

n. 5. Jam sit

RESOLUTIO. Philippus communi-331
candô cum Jacobo excommunicato non tolerato, in civilibus leviter tantum, sed sine justa causa, etsi tantum venialiter peccaverit, tamen incurrit Excommunicationem Minorem. Ita habetur *cap. à Nobis. de Except. cap. Statuimus. de Sentent. Excom. in 6.* Accedit Ratio: quia Excommunicatio minor, licet privet receptione Sacramentorum, tamen non censetur poena gravis, cum à quovis Confessario potente absolvere à mortalibus, sive ordinariâ, sive delegatâ jurisdictione possit auferri in foro interno, ex *cap. Nuper de Sentent. Excom.* In foro autem externo quilibet Ordinarius Judex Ecclesiasticus eam tollere potest. *Laymann cit. n. 6.*

CONFERENTIA CXIV.

De Excommunicatis Toleratis, & non Toleratis. 332

Maternus in Italia percussit Clericum, & hoc est ibidem ita Notorium, ut nullâ tergiversatione celari, & nullô juris suffragiô excusari possit; Hinc Maternus fugit in Germaniam, ubi ipsius delictum est incognitum. Quæritur proinde, an Maternus in Germania sit excommunicatus vitandus, seu toleratus? Ante Resolutionem

333. *Notandum*, quòd licèt præcipuus Excommunicationis effectus sit Exclusio à Communione fidelium, ita ut ipsi excommunicato prohibitum sit cum reliquis fidelibus communicare in spiritualibus, vel profanis negotiis, & fideles quoque eundem evitare teneantur; tamen *in Concilio Constantiensi, Annò 1414. sub Martino V. statutum fuit, & declaratum, quòd fideles non teneantur vitare quoscunque excommunicatos, nisi duos, videlicet 1. Specialiter à Judice publicè denuntiatum Excommunicatum, & 2. Notorium Percussorem Clerici; Reliquos verò Excommunicatos, qui non sunt publicè, & specialiter denuntiati, nec sunt Notorii percussores Clericorum, fideles non tenentur vitare, sed cum eisdem tam in sacris, quàm profanis communicare possunt, ad id tamen minimè obligantur. Et licèt in Concilio Constantiensi nulla gratia directè facta sit Excommunicatis toleratis (hoc est, qui non sunt vitandi à fidelibus) ideòque ipsi peccent, si se fidelium Communioni non requisiti ingerant; indirectè tamen & ipsis gratia facta est, quatenus si à fidelibus requisiti fuerint, eis permissum sit cum fidelibus communicare. Sequitur jam*

334. **RESOLUTIO.** Maternus in Italia est excommunicatus non toleratus, & consequenter est ibidem vitandus, utpote Notorius ibidem Percussor Clerici; At in
Ger

Germania, ad quam fugit, non est vitandus nec publicè, nec occultè ab illo, qui secretò nòsset Maternum in Italia Clericum percussisse. Ita docet sententia probabilis apud *Avilam cap. 6. disp. 11. dub. 12. Laymann lib. 1. tract. 5. parte 2. cap. 4. num. 3.* Ratio est: quia Percussor Clerici Notorius est vitandus; sed Maternus non est in Germania Notorius Percussor Clerici, ut dicitur in Conferentia: Ergò in Germania non est vitandus. Idem dicendum de specialiter & publicè denunciato Excommunicato, si ab uno loco, ubi sic est denunciatus, fugiat ad alium, ubi non est publicè denunciatus. *La Croix l. 7. n. 273.*

CONFERENTIA CXV.

De primo Effectu Excommunicationis Majoris.

Martinus Civis Lutheranus Augustæ 335.

Vindelicorum perdiderat annulum magni pretii; quia verò à Catholicis ibidem degentibus audierat, S. Antonium Paduanum esse rerum deperditarum Patronum & Restitutorem, pergit ad Patres Franciscanos, petens, ut in honorem S. Antonii de Padua legantur tres Missæ. Quæritur, an Franciscani possint huic annuere petitioni? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Excommunicatus vitandus, seu non toleratus (quorum hodie sunt tantum duo, nimirum specialiter, & publicè

R 3,

denun-

denuntiatus, item Notorius percussor Clerici, ut dictum Conferentiâ præced.) sit privatus communibus Ecclesiæ suffragiis, quæ obveniunt fidelibus ex Celebratione Sacrificii Missæ, Lucratione Indulgentiarum, & Orationibus publicis Ecclesiæ. Ita decernitur *cap. à nobis est sæpè. & cap. Sacris. de Sentent. Excomm.* Hinc graviter peccat, qui Excommunicato hujusmodi suffragia applicat, cum in re gravi transgrediatur præceptum Ecclesiæ. Ille tamen non peccat, qui fundit preces privatas pro Excommunicatis quibuscunque, etiam *sub memento* in Missa, aut alia bona opera v. g. Eleemosynas, pro illis offert, cum id nullò jure interdicator. Jam sit

337.

RESOLUTIO. Patres Franciscani potuerunt licitè & validè ad petitionem Martini Civis Lutherani legere Missas in honorem S. Antonii Paduani pro inveniendo annulo deperdito. Ratio est: quia communibus Ecclesiæ suffragiis non privari Excommunicatos toleratos (*quales in Germania sunt Hæretici*) probabiliter docent Navarrus, Henriquez, Coninck, Sayrus, Hurtadus, Mastrius, Herincx, Palao, & alii ab his citati; siquidem ex concessione Concilii Constantiensis, juxta dicta Conferentiâ præced. Fideles possunt communicare cum Excommunicatis toleratis in rebus divinis, & humanis: Ergò etiam possunt pro ipsis offerre communia Ecclesiæ suffra-

suffragia, adeoque etiam celebrare Missas ad eorum bonam intentionem. Nec per hoc fit directe favor Excommunicatis, sed potius hoc directe cedit in commodum fidelium tam spirituale, quia per tale opus charitatis apud DEUM merentur; quam temporale propter stipendia, quæ inde percipere possunt.

CONFIDENTIA CXVI.

De secundo Effectu Excommunicationis.

Vincentius incurrit Excommunicatio- 338.
nem propter delictum aliquod commis-
sum; sed dum tempore Paschali confite-
retur suo Parocho, qui non habebat fa-
cultatem absolvendi ab illa Excommuni-
catione, quia erat Papæ reservata, incul-
pabiliter oblitus fuit confiteri illud pecca-
tum, propter quod Excommunicationem
incurrerat, & sic à reliquis peccatis con-
fessis à suo Parocho fuit absolutus. Quæ-
ritur, an valide? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Excommunicatus 339.
etiam toleratus graviter peccet per se lo-
quendò (nisi videlicet excuset ignorantia
invincibilis juris vel facti, aut periculum
infamiae, alteriusve gravis damni) perci-
piendò quodcunque Sacramentum. Ita
DD. communiter ex cap. *Si quem. de Sen-
tent. Excomm.* Nihilominus validè recipit
Sacramenta Confirmationis, Eucharistiæ,
extremæ Uctionis, Ordinis, & Matrimo-

nii, etiamsi sit non toleratus. Quia adhuc supponuntur adesse omnia ad valorem horum Sacramentorum requisita, scilicet materia, forma, intentio Ministri, & suscipientis. Solum Sacramentum poenitentiae validè non recipit Excommunicatus; quia ad hujus validam receptionem requiritur verus dolor, & propositum non peccandi, quale non adest in Excommunicato, hòc ipsò, quòd in Excommunicatione existens, nec ab ea absolutus, scienter volens recipere Sacramentum mortaliter peccet. Similiter Excommunicatus etiam toleratus, si, sine justa causa, Sacramenta administret, peccat mortaliter ob transgressionem praecepti Ecclesiae in re gravi; Attamen Sacramenta ab Excommunicato etiam non tolerato confecta sunt valida, exceptò Sacramentò Poenitentiae, quia in aliis Sacramentis ad valorem non requiritur potestas jurisdictionis in conferente, quàm tamen privatus est Excommunicatus; ad Sacramentum verò poenitentiae validè conferendum requiritur potestas jurisdictionis, quia exercetur à Confessario tanquàm Judice. In mortis tamen periculo, si desit alius Sacerdos, potest Excommunicatus etiam non toleratus validè absolvere propter necessitatem fidelium, ne salus eorum aeterna periclitetur, Excommunicatus autem toleratus etiam extra periculum mortis validè absolvit fideles; quia hòc ipsò, quòd Ecclesia illum toleret, fidelibus conce-

concedendô Communicationem cum illo in recipiendis ab eo Sacramentis, etiam in illo relinquit Jurisdictionem ad absolvendum fideles. Jam sit

RESOLUTIO. Vincentius inculpabiliter oblitus confiteri peccatum affectum excommunicatione Summo Pontifici reservatâ fuit validè absolutus à suo Parocho, etiam si hic non habuerit facultatem absolvendi à præfata excommunicatione. Ita *Corninck, Palao, Mastrius, Filliucius, Bonacina, Suarez, Lugo, Laymann*, & pluribus citatis *Sporer de Pœnit. cap. 5. n. 633*. Ratio est: Quia durissimum esset, Pœnitentem Excommunicationis suæ reservatæ oblitum, vel ignarum ita constringere, ut non posset unquam justificari in Sacramento, nisi per contritionem perfectam; neque id intendere præsumi potest Pia Mater Ecclesia, quippe cujus potestas non est in destructionem, sed in ædificationem, & remedium animarum; Ille autem rigor contra hominem non potentem sibi de remedio providere, esset in meram destructionem; cùm enim incius, vel oblitus sit suæ excommunicationis, nunquam quæreret sibi absolutionis remedium, & sic semper incapax maneret recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ: ergo Vincentius debuit esse validè absolutus à suo Parocho; attamen cum onere postea, quando obliti peccati, & excommunicationis reservatæ recordabitur, illud confi-

tendi, & utriusque absolutionem petendi ab habente facultatem absolvendi ab utroque; cùm propter inculpabilem Vincentii oblivionem peccatum non sit directè absolutum, & excommunicationis effectus tantùm sit suspensus, ipsa verò nondum sublata.

CONFERENTIA CXVII.

341. *De Reliquis effectibus Excommunicationis.*

Mauritius inciderat in Excommunicationem, in cujus absolutione procuranda negligens existit, & ideò nec audit Missam diebus Dominicis & festis, nec peragit annuam Confessionem, & Paschalem Communionem. Hinc quæritur, an etiam peccet contra Præcepta Ecclesiæ de audiendâ Missâ diebus Dominicis, & festis, & de peragenda annuâ Confessione, & Paschali Communionem? Ante Resolutionem

342. *Notandum*, quòd excommunicatio præter duos jam explicatos effectus, adhuc habeat sequentes: 1. Excommunicatus est exclusus à Divinorum Officiorum celebratione, & illorum assistentia, ex *cap. Significavit. de Sent. Excom. & cap. Alma Mater eod. tit. in 6.* Inter Officia Divina autem numeratur *Sacrificium Missæ*, adeò, ut excommunicatus non toleratus, si huic intersit, non tantùm peccet mortaliter, sed etiam debeat expelli; Excommunicatus autem toleratus, licet etiam peccet mortaliter

taliter intereffendô, Missæ Sacrificio, non tamen debeat expelli; quia fidelibus per Concilium Constantiense concessum est communicare cum excommunicatis toleratis. Imò Gobat apud *la Croix l. 3. p. 1. n. 613.* censet Hæreticos in Germania non peccare, adeundô Ecclesiam Catholicam tempore Missæ, tum quia non putant se esse excommunicatos, tum quia per talem aditum disponuntur ad conversionem. Deinde inter *Officia Divina* etiam computatur *Publica recitatio horarum Canoniarum*, quâ excommunicatus privatus existit; privatim tamen eas recitare tenetur, si aliunde sit obligatus ad eas recitandas. Ulteriùs Excommunicatus sub mortali prohibetur assistere Processionibus, facere Benedictiones, Consecrationes, vel similes Cæremonias, quæ ex Ecclesiæ, vel Christi institutione à Ministris ad id ordinatis solemniter fiunt. 2. Excommunicatus est privatus Ecclesiasticâ sepulturâ, ex *cap. Sacris. de Sepult.* Si tamen excommunicatus toleratus ante mortem signa contritionis dederit, potest ipsi concedi sepultura Ecclesiastica, juxta *Cornink, Palao, Laymann, & Alios.* 3. Excommunicatus etiam toleratus est incapax beneficii Ecclesiastici validè recipiendi, neque ei dem suffragatur in hoc ignorantia invincibilis de excommunicatione contracta, vel nondum sublatâ. Ita docet communior DD. sententia ex *cap. Postulastis. de Clerico*
Ex-

Excomm. Ministr. 4. Excommunicatio privat Jurisdictione Ecclesiasticâ propriè dictâ excommunicatum non toleratum. *ex cap. Ad probandum. de sentent. & Re Judicatâ.* Excommunicatus autem toleratus non est privatus Jurisdictione Ecclesiasticâ; quia Ecclesia fidelibus permittit communicare cum illo in Divinis, & humanis: ergo reliquit Jurisdictionem in illo. 5. Excommunicatio privat excommunicatum non toleratum communicatione Forensi, seu judiciali, ut nec licitè, nec valide possit esse Judex Ecclesiasticus, aut Sæcularis, nec Advocatus, nec Procurator in judicio, neque Testis, nec Tabellio, nec Tutor, aut Procurator. Secus est de excommunicato tolerato. 6. Excommunicatio privat excommunicatum etiam toleratum communionem fidelium politicâ, & civili, nisi fideles velint communicare cum excommunicato tolerato. Insuper fideles possunt ex justa causa, v. g. utilitatis, necessitatis, &c. Communicare in politicis & civilibus etiam cum excommunicatis non toleratis; quæ causæ exprimuntur sequenti versu: *Utile, Lex, Humile, Res ignorata, necesse.* His notâtis sit

343.

RESOLUTIO. Mauritius negligens in procuranda absolutione ab excommunicatione, in quam inciderat, & ideo non audiens Missam diebus festis, & Dominicis, non peccat contra præceptum Ecclesiæ

sia de audienda Missa. Ita multi Doctores apud *la Croix lib. 1. n. 794.* Ratio est: quia Ecclesia noluit hoc præcepto excommunicatum comprehendere, sed excludi, solosque dispositos obligat ad audiendum, non autem, ut se disponant. Nihilominus Mauritius non peragens annuam Confessionem, & Paschalem Communionem peccavit contra præcepta Ecclesiæ de annuâ Confessione, & Paschali Communionem. Ita plures DD. apud *la Croix citatum.* Ratio est; quia hæc præcepta per se obligant ad mundandam conscientiam, & consequenter ad tollenda vincula tum peccatorum mortalium, tum etiam excommunicationis.

CONFERENCE CXVIII.

De Excommunicationibus Bullæ Cænæ, & Absolutione ab iisdem.

Eustachius Franciscanus scienter legit 344.
Librum hæretici hæresin continentem sine licentiâ Sedis Apostolicæ, & ideò incurrit Excommunicationem Bullæ Cænæ. Proinde quæritur, an ejus prælatus possit Eustachium ab illa absolvere? Ante Resolutionem

Sciendum, quod Excommunicationes Bullæ Cænæ, seu quæ in Bulla (quæ in die Cænæ Domini singulis annis Romæ renovatur, & promulgatur) continentur, sint sequentes. 1. Excommunicantur Hæretici, Apostatæ à fide, Receptores, Fautores, & Defensores Hæretico- 345.

reticorum, legentes eorum libros hæresin continentes, vel de Religione tractantes, imprimentes, defendentes, & Schismatici, seu illi, qui se à Romani Pontificis obedientia pertinaciter subtrahunt. 2. Appellantes à sententiis, & mandatis Summi Pontificis ad futurum Concilium generale. 3. Piratæ, seu latrunculi discurrentes per mare Pontificium, eorum Fautores, Receptatores, & Defensores. 4. Surripientes naufragorum Christianorum Bona etiam in littore inventa. 5. Imponentes nova Pedagia & Gabellas, vel augentes, nisi ad hoc legitimam Authoritatem habeant, & justitiæ mensuram fervent. 6. Falsificantes litteras Apostolicas. 7. Deferentes arma, aut alia usui bellico idonea ad Turcas, aut alios Christiani nominis hostes, vel hæreticos expressè, & nominatim à Sede Apostolica declaratos. 8. Impedientes eos, qui victualia, & alia necessaria ad Romanam curiam vehunt. 9. Afficientes injuriis, qui ad Sedem Apostolicam accedunt, vel ab ea recedunt. 10. Vexantes Romipetas ac Peregrinos in urbe morantes, vel abeuntes. 11. Offendentes Cardinales, aliosque Prælatos. 12. Offendentes eos, qui ad Romanam curiam eunt pro negotiis. 13. Appellantes à gravamine, vel futura executione Litterarum Apostolicarum ad Laicam potestatem. 14. Officiales, & alii, qui causas Eccle-

Ecclesiasticas avocant à Judicibus Ecclesiasticis. 15. Judices sæculares, qui Personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia trahunt. 16. Impedientes Prælatos, ne utantur suâ Jurisdictione Ecclesiasticâ. 17. Usurpantes Jurisdictionem Sedis Apostolicæ, aliarumque Ecclesiarum, seu fructus, redditus, & proventus earum, vel etiam illos sequestrantes. 18. Imponentes decimas, aut alia onera Personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, Monasteriis, aut eorundem fructibus. 19. Judices sæculares, qui se interponunt in causis capitalibus, seu criminalibus contra Personas Ecclesiasticas. 20. Occupantes Bona, & Terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam illius Jurisdictionem usurpantes. *Hæ sunt Excommunicationes in Bullæ Cænæ contentæ, hic breviter, & strictim enumeratæ; siquidem Bulla Cænæ tota in formalibus potest inveniri & legi in Agendis, seu Ritualibus Diœcesum.*

Ab his Excommunicationibus extra mortis 346.
articulum, nullus omninò absolvere potest, nisi Summus Pontifex, & illi, qui ab eodem specialem ab iisdem absolvendi licentiam acceperunt, ut patet ex ipsa Bulla Cænæ, §. 22. Qualem specialem absolvendi à casibus Bullæ Cænæ Licentiam, & Facultatem, nostri Admodum Reverendi Patres Ministri Provinciales solent Româ petere & impetrare pro aliquibus

quibus ex nostris Patribus, durantem ad Quinquennium, quô elapsô nova licentia peti debet. *Tenor præfatæ licentiæ quinquennalis* (in qua etiam conceditur facultas legendi libros prohibitos) *ordinariè est*

347. *sequens:*

Nos Sebastianus Antonius Episcopus Ostiensis, Franciscus Episcopus Tusculanus &c. Miseratione Divinâ S. R. E. Cardinales in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, à Sede Apostolica specialiter deputati, Dilectis nobis in Christo Fratribus &c. Salutem, & Benedictionem sempiternam. Cum in generali Congregatione S. R. & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico apud S. Mariam Majorem coram Sanctissimo D. N. Innocentio Divinâ Providentiâ Papa XIII. ac Nobis, die infra scriptô, nominibus vestris supplicatum fuerit, ut ad animarum salutem, ac hæresum & errorum confutationem quoscunque libros prohibitos legendi, & retinendi, nec non absolvendi, & recipiendi hæreticos & poenitentes, licentiam, & facultatem vobis, & cuilibet vestrum concedere dignaremur. Nos, quibus imprimis cordi est, ut omnis hæretica pravitas è Cunctorum mentibus tollatur, & oves aberrantes ad eaulam Gregis Dominici sedulò reducantur, cunctorumque Christi fidelium saluti

luti providè consulatur, ac summopere cupientes, ut S. Catholica, & Orthodoxa Fides ubique floreat, & augeatur, Auctoritate Apostolicâ nobis in hac parte commissâ, vobis, & cuilibet vestrûm, ut omnes, & quoscunque hæreticorum, aut alios prohibitos libros, etiam in Indice Romano librorum prohibitorum damnatos (exceptis tamen Caroli Molinei, & Nicolai Macchiavelli operibus, ac libris de Astrologia judiciaria tractantibus) ad hæreses & errores redarguendos, & confutandos, secretò, & per vos ipsos tantùm, ac sine aliorum scandalo, & periculo, absque censurarum, & poenarum incurso, in Germania duntaxat, & non alibi, legere, & retinere, liberè, & licitè possitis, & valeatis, & quilibet vestrûm possit, & valeat; Injunctò tamen vobis, ut tam præsentium litterarum exemplum quàm librorum prohibitorum, quos hujusmodi nostræ facultatis vigore legetis, & retinebitis, notum quamprimùm quilibet vestrûm exhibeat Ordinario loci Catholico, ubi morabitur, ut tempore hujus facultatis elapsò, vel post obitum cujuslibet vestrûm, si forsitan interim vos è vita migrare contigerit, libri prædicti ei consignentur, ut provideat diligenter, ne ad aliorum manus deveniant, sed tradentur igni comburendi. Præterea ut omnes & singulos utriusque sexûs tam Laicos, quàm Clericos seculares, ac cujusvis Ordinis Regulares, hæreticos, schismaticos, & à Catholica Fide quomodo-

A.

B.

S

modo-

C. modocunque aberrantes, illorūque credentes, ex partibus, in quibus impune grassantur, *non tamen in hæreses, schisma & errores relapsos*, aut de eis in iudicio delatos, vel condemnatos, nec eos, qui sunt ex partibus, in quibus viget S. Officium inquisitionis, de quibus nihilominus SS. D. N. Papa, aut hoc nostrum inquisitionis Officium consulatur, pœnitentes quidem ad vos, & ad quemlibet vestrū in aliquo Conventu vestri Ordinis constitutos, seu residentes, & ad S. Pœnitentiæ Sacramentum ministrandum ab Ordinario approbatos, spontè venientes, & S. Matri Ecclesiæ reconciliari humiliter petentes, ab Excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, quas propter hæreses, schisma, & excessus huiusmodi quomolibet incurrerint, dummodò corde sincerò, & fide non fictâ hæreses, schisma, errores suos, & alios quoscunque in sacramentali Confessione verbò detestati fuerint, anathematizaverint, & abjuraverint, præstatioque per eos iuramentò promiserint, de cætero ab huiusmodi hærenibus, schismate, & erroribus, ac aliis similibus excessibus penitus abstinere, in forma Ecclesiæ consuetâ, injunctâ inde eis, & eorum cuilibet pro modo culpæ pœnitiâ salutarî, & aliis injungendis, in foro conscientiæ duntaxat, citra ullam habilitationem, aut dispensationem, absolvere, & in

in gremium S. R. E. recipere, & reconciliare, & insuper, ut universos & singulos ex prædictis partibus, qui libros hæreticorum, aut alios prohibitos etiam in Indice Romano librorum prohibitorum damnatos scienter legerint, vel retinuerint, hæreticorum quoque & schismaticorum Receptores, Fautores, & Defensores, qui illorum hæresibus non adhæserunt, & in futurum ab hujusmodi pernitiōsa lectiōe, vel retentione, & excessibus prædictis abstinere firmiter proposuerint, similiter ab Excommunicationis, & aliis Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, quibus propterea fuerint innodati, in eadem forma Ecclesiæ consuetâ, injunctis eisdem pœnitentiis salutaribus, ac aliis injungendis, in foro conscientiæ pariter absolvere, ac liberare.

Adhæc de speciali Mandato SS. D. N. Papæ vivæ vocis Oraculō nobis factō, vobis, ut ab omnibus & singulis casibus, & peccatis Apostolicæ Sedi, etiam in Bulla die Cænæ Domini legi solitâ reservatis, de præterito tamen, & usq; ad diem datæ præsentium litterarum incurfis, quoscunque Pœnites de Partibus prædictis, si de commissis ex corde doleant, & in futurum abstinere promittant, injunctis eis in sacramentali Confessione pœnitentiis salutaribus, & aliis injungendis, in foro conscientiæ pariter & absolvere & liberare possitis, & valeatis, & quilibet vestrū possit, & valeat, licentiam, facultatem,

D.

& Auctoritatem ad Quinquennium proximè futurum ab infra scripta data incipiendum solummodò duraturam, tenore præsentium damus, concedimus, ac impartimur, non obstantibus in contrarium facientibus quibuscunq;. In quorum omnium & singulorum præmissorum fidem, & testimonium præsentis litteras gratis expeditas per infra scriptum nostrum & dictæ inquisitionis Notarium, & manibus nostris subscriptas, sigilli ejusdem S. Inquisitionis, quò in talibus utimur, jussimus, & fecimus impressione muniri. Datum Romæ &c. 20. Januarii, 1724.

In hac licentia quinquennali occurrunt quatuor Clausulæ explicandæ. Prima denotatur per litteram A. & sic sonat: *Ad hæreses, & errores redarguendos & confutandos*; quare *la Croix*, l. 7. n. 346. ait: Unde, qui non ex tali fine, sed v. g. ex sola curiositate passim & communiter legeret, peccaret graviter; quia in re gravi ageret contra finem saltem extrinsecum, quem Legislator seriò, & efficaciter intendit, non tamen incurreret Excommunicationem; Concessio enim tunc manet valida in ordine ad cavendam Censuram, saltem tunc, quando expressè non adduntur hæ particulæ: *Aliàs non, secùs totum erit irritum, & inane &c.* Manet enim finis intrinsecus dispensationis, qui est **eximere**

eximere dispensatum ab obligatione Legis. *Verjuys, a. 7.*

Secunda Clausula denotatur per litteram B. & sic sonat: *Injunctò tamen vobis, ut tam præsentium litterarum exemplum, quàm librorum prohibitorum &c.* Circa hanc clausulam observat *P. Reiffenstuel in 5. Decret. tit. 7. n. 129. & seqq.* quòd non obstante hac clausulâ, in locis, ubi non viget Officium inquisitionis, ut in Germania, non sit necessarium, libros prohibitos tradere Ordinario ad eos comburendos, postquam expiravit licentia quinquennalis eos legendi, sed quòd possint in Monasteriis, in quibus unus, vel alter licentiam habet eos legendi, retineri, ac in separato Bibliothecæ loco asservari, ut quando opus fuerit, eos legendi facultate gaudentes, hæreticorum & aliorum errores, ex eis magis deprehendere, illòsque, & Authores illorum pro Bono communi Ecclesiæ confutare valeant, dummodò Superiores Monasteriorum sollicitè caveant, ne libri hujusmodi aliis, quàm speciali facultate præditis legendi concedantur, nevé ad manus aliorum devenire valeant, & dummodo appropinquante fine quinquennii, ad quod facultas legendi concedi solet, ejusdem facultatis renovatio Romæ in tempore sollicitetur. Nec refert, si modicò tempore post expirationem facultatis, donec nova illius concessio adveniat, reti-

278 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
neantur, modò interim non legantur;
Ratio est: quia sic abundè satisfit inten-
tioni Summi Pontificis, & rationi eius-
dem motivæ, quæ est: *ne ad aliorum ma-*
nus deveniant, estque apposta in hac ipsa
clausula. Ita *Reiffenstuel cit.* adhuc pluribus
roborans hanc assertionem.

Tertia clausula denotatur per litteram
C. & sic sonat: *Non tamen in hæreses, schis-*
ma, in errores relapsos. Hanc clausulam
quidam explicant *strictè*, nimirum, quòd
vi hujus licentiæ quinquennalis neque-
ant absolvi *in hæresin relapsi*, modò per
actum externum, etiamsi occultum, fue-
rint in hæresin relapsi. Alii tamen, quos
consultui, putârunt: quòd per relapsos in
hæresin, qui excipiuntur in præfata licen-
tia quinquennali, intelligantur *soli verè,*
& propriè relapsi, qui à P. Pirhing lib. 5. *De-*
cret, tit. 7. n. XCIV. sic describuntur, nimi-
rum, quòd sint illi, *qui confessi, aut plenè,*
ac legitimè de hæresi convicti, in judicio, illam
abjurârunt, hoc est, *Jurejurandò damnârunt, &*
execrati sunt, in eam postea iterum inciderunt,
ita ut de hæresi denuò sint legitimis probationi-
bus convicti, vel confessi in judicio. Eòdem
modò describit illos *Azorius p. 1. l. 8. c. 14.*
q. 1. & 2. & Farinacius tr. de Hæresi, q. 195.
n. 1. 2. 3. & 7. Ratio videtur esse. 1.
Quia licentia quinquennalis, tanquam
Privilegium favorabile, est amplianda.
2. Quia illa exceptio tanquam odiosa vi-
detur

detur restringenda ad solos verè, & propriè relapsos, sicuti mutilatio alterius ad hoc, ut inducat irregularitatem, restringitur à Theologis, & Canonistis ad mutilationem propriè dictam, hoc est, abscissionem membri propriè dicti.

Quarta clausula denotatur per litteram D. & sic sonat: *Adbac de speciali mandato SS. D. N. Papæ &c. De præterito tamen, & usque ad diem datæ præsentium litterarum incursis.* Hanc clausulam quidam viri docti, quos consului, sic explicant, quòd sit tantum intelligenda de aliis casibus Bullæ Cænæ, non autem de hæresi, aut lectione, retentioneque librorum hæreticorum, nec de Receptoribus, Fautoribus, aut Defensoribus hæreticorum; quia expressè in præcedentibus verbis hujus licentiæ quinquennalis, ab Inquisitoribus generalibus contra hæreticam pravitatem, Auctoritate Apostolicâ in hac parte ipsis commissa, jam data est *absolutè* licentia legendi libros hæreticos, & absolvendi ab hæresi, ac etiam hæreticorum Receptores, Fautores, Defensores, sicut etiam librorum hæreticorum Lectores & Retentores ab Excommunicatione, & aliis Censuris, & Ecclesiasticis Sententiis absolvendi: Ergò talis habens hanc licentiam, non solum ab hæresi, & modò dictis casibus, incurris de præterito, & usque ad diem datæ præsentium, sed etiam per hoc totum

Quinquennium incurrendis potest absolvere. Deinde in illa clausula bene notandum est illud verbum *pariter*; quia sicut Inquisitores superius jam absolute dederunt licentiam legendi libros hæreticos, & absolvendi ab hæresi, &c. (non enim possunt ex Auctoritate tibi à Sede Apostolica concessa, dare licentiam absolvendi ab aliis casibus Bullæ Cœnæ, sed tantum ab hæresi, lectione & retentione librorum hæreticorum, receptione & defensione hæreticorum) sic etiam *de speciali Mandato Papæ* datur hic licentia absolvendi ab aliis casibus Bullæ Cœnæ, sed *tantum incurfis usque ad diem datæ præsentium litterarum*. Et licet verum sit, quod inter casus Bullæ Cœnæ etiam contineatur hæresis, & quidem primò, adeoque si juxta hanc clausulam tantum possit absolvere ab incurfis, etiam tantum ab incurfa hæresi absolvere posset. Respondetur enim, hoc verum fore, nisi in superioribus clausulis fuisset data licentia *simpliciter, absolute, & indefinite* absolvendi ab hæresi, lectione librorum hæreticorum &c. Siquidem distinguenda est duplex concessio, una est concessio solum legendi libros hæreticos, & absolvendi ab hæresi &c. Altera est concessio absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ; Concessioni autem ultimæ & generali absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, derogatur per concessionem primam seu
specia-

specialem; quia juxta Canonistas & Civilistas *Generi derogatur per speciem.*

His prenotatis, quaeritur, an seclusâ hâc Quinquennali licentiâ, Eustachius Franciscanus, de quo procedit Conferentia, à suo P. Guardiano possit virtute privilegiorum Regularibus Mendicantibus concessorum absolvi à casibus Bullæ Cœnæ, atque ab ipsa hæresi, & lectione librorum hæreticorum?

RESOLUTIO. Quamvis plures Doctores id negent, quia Bulla Cœnæ derogat omnibus privilegiis, etiam Regularibus Mendicantibus concessis; Nihilominus, quod Regularium Mendicantium Prælati Generales, Provinciales, & Locales possint suos Subditos Regulares, etiam Moniales, per se, vel per Confessarios Regulares à se deputatos absolvere à casibus Bullæ Cœnæ publicis, & occultis, in foro conscientiae, docent Suarez, Palaus, Fragosus, & Urbanus ab Ascensione apud Antonium à Spiritu S. in Directorio Regularium parte 1. tr. 2. disp. 1. Sect. 1. §. 2. n. 31. & seqq. Ratio est. 1. Quia S. Pius V. Bullâ 129. apud Cherubinum Tom. 2. inter Bullas hujus Pontificis, concessit Prælatis Castrensium facultatem absolvendi toties, quoties suos Subditos etiam Novitios, ab omnibus, & quibuscunque peccatis, sententiis, & pœnis, licet fuerint de casibus Sedi Apostolicæ reservatis,
S 5 vel

vel de comprehensis in Bulla Cœnæ, five crimina sint occulta, five publica, quam Bullam etiam refert *Peyrinis ad Constit. 4. Sixti IV.* Nec est revocata, ut docent plures apud *Felicem Potestatem in Examine Ecclesiastico Tom. 1. p. 4. n. 3401.* 2. Quia *Gregorius XIII. 18. Martii. 1584.* concessit P. Generali Societatis Jesu, ut possit per se, vel per suos deputatos absolvere suos Subditos ab omnibus excessibus, etiam ab hæresi, & ejus relapsu; quod privilegium (ait *Suarez Tom. 4. de Religione, tract. 8. cap. 21. n. 1. & 2.*) absolutum est, & nullam limitationem habet; Ex quo proinde colligit *Suarez cit.* posse Prælatos Regulares absolvere suos Subditos ab hæresi, & relapsu in hæresin, etiam publicâ, sed in foro conscientiæ; quæ omnia iisdem verbis repetunt *Palaus, Fragosus, & Urbanus citati.* 3. Quia Bulla Cœnæ non revocat recensita privilegia; tum quia Bulla Cœnæ non exprimit *Prælatos Regulares erga suos Subditos Regulares*, sed rectè potest intelligi de Absolutione, & de Privilegiis quoad Sæculares; ac proinde hæc propositio, quòd *Prælati Regulares possint absolvere Sæculares ab hæresi occulta*, fuit damnata ab *Alexandro VII.* tum quia motivum, quò Summi Pontifices, ea Privilegia concesserunt, fuit ad tollendas occasiones vagandi Regularibus, & ut eorum quies, & disciplina Regularis observetur; Sed hoc motivum sem-

semper adhuc viget, & à Summis Pontificibus intenditur, etiam post editam Bullam Cœnæ: Ergo etiam præfata Regularium privilegia manent. Nec obstat stylus curiæ, seu Pœnitentiariæ Romanæ absolvendi Regulares à casibus Bullæ Cœnæ; quia id fit, vel ad maiorem cautelam, vel quia recurrens Regularis, potestatem sui Prælati ignorat.

Denique notat *la Croix lib. 6. parte 2. 349. n. 1620.* quòd ex hoc, quòd aliquis habens casum Bullæ Cœnæ, non possit adire Summum Pontificem, non statim propterea possit, titulò necessitatis, aut impediementi, absolvi à quolibet Confessario; quia plures dantur in nostris partibus, qui habent specialem facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, ad quos utiq; similis pœnitens habens casum Bullæ Cœnæ remittendus erit, nisi urgeat specialis necessitas, quâ præsentè & deficiente Confessario habente facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, poterit absolvi ab alio *indirectè*, nimirum cum onere, & obligatione casum Bullæ Cœnæ confitendi Confessario habenti facultatem saltem delegatam à Casibus Bullæ Cœnæ absolvendi.

CONFERENTIA CXIX.

Bernardinus Juris civilis peritus confitetur, se reverà dubitare, an incurrerit hæresin in Bulla Cœnæ Domini reservatam: 350.

tam: item an commiserit enormem Parentum percussionem, quæ in sua Diœcesi est casus Episcopo reservatus. Quare anxietur Confessarius, an, cum ipse non habeat facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, & Episcopo reservatis, possit Bernardinum à prædictis absolvere?

351. RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est: quia juxta *Regulam 15. Juris in 6. Odia restringi, favores convenit ampliari*; Odiola verò res est reservatio, quippe restringens Confessariis, ab Ordinariis approbatis potestatem absolvendi à peccatis, quæ ipsis alias competeret: Ergò non est extendenda ad casus dubios, sed ad solos certos. Et quamvis Clemens VIII. Anno 1601. prohibuerit Regularibus intra Italiam extra urbem absolvere à casibus etiam dubiè in Bulla Cœnæ Domini contentis, hoc tamen Annò sequenti eisdem iterum concessit. Ita *Dominicus Viva in Trutina Theologica, in Expositione Propositionis 12. ab Alexandro VII. damnatæ, num. 1.* addens, quòd ad absolvendum à reservatis sufficiat licentia vivæ vocis Oraculo obtenta, quin sit opus, quòd in scriptis confectur.

CONFERENTIA CXX.

*De Excommunicationibus Papæ reservatis extra
Bullam Cœnæ.*

Conradus vir nobilis commisit Duel- 352-
lum cum alio paris Nobilitatis viro, hunc-
que in Duello occidit; insuper graviter
perculsit suum Parochum. Ductus ta-
men pœnitentiâ accedit Confessarium
Regularem Mendicantem extra Italiam,
eique confitetur isthæc peccata, petens hu-
militer Absolutionem Sacramentalem;
qui etiam Conradum injunctis injungen-
dis absolvit. An valide? Ante Resolu-
tionem

*Sciendum, quòd extra Bullam Cœnæ 353.
sint adhuc plures Excommunicationes
Summo Pontifici reservatæ (quæ videri
possunt apud Busenbaum & alios Authores) à
quibus ex delicto occulto provenienti-
bus, possunt absolvere Episcopi, vi concessio-
nis Concilii Tridentini Sess. 24. cap. 6. quæ
sic sonat: Liceat Episcopis in irregularitatibus
omnibus & suspensionibus, ex delicto occulto pro-
venientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio
voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum
contentiosum dispensare, & in quibuscunque ca-
sibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis,
delinquentes quoscunque sibi Subditos, in Diœcesi
sua per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter de-
putandum, in foro conscientiæ gratis absolvere im-
positâ pœnitentiâ salutari.*

354.

Regulares quoque Prælati, Generales, Provinciales, & Locales ex ordinibus Mendicantium, vel eorum Privilegiis gaudentium possunt per se vel per alium Confessarium Regularem à se delegatum, suos Subditos Regulares, etiam Novitios, qui jam suscepunt habitum, vel qui de proximo sunt suscepturi, & volunt perseverare, tam intra quàm extra Sacramentum Pœnitentiæ, à præfatis excommunicationibus Papæ extra Bullam Coenæ reservatis, & imposterum reservandis, publicis, & occultis absolvere vi suorum Privilegiorum à S. Pio V. Clemente IV. Sixto IV. Martino V. Eugenio IV. & Gregorio XII. concessorum. Ita Suarez Tom. de Religione tract. de Religios. quatenus Prælati sunt, lib. 2. cap. 21. Hieron. Roderic. in Compend. Q. Q. Regul. Resol. 3. n. 3. Peyrinis, Vega. Idem docet noster Felix Potestas in Examine Confessariorum Tom. 1. Parte 4. Cap. 5. n. 3372. & seqq. Item Antonius de Spiritu S. in Directorio Regularium parte 1. tract. 2. disp. 1. sect. 1. §. 2. n. 31. & alii. Vide, quæ diximus supra Conferentiâ 118. num. 348. Item quæ diximus in Supplemento Decalogali P. Sporer cap. 3. sect. 2. n. 117. & seqq. Hinc etiam Prælati Regulares possunt suos Regulares subditos absolvere ab Excommunicatione contra abortum procurantes à Sixto V. inflictâ, item ab Excommunicatione & suspensione contra simoniacè promotos ad Ordines, vel Officium, vel Benefi.

neficium. Ita Felix Porestas cit. n. 3438. & Antonius à Spiritu S. cit. n. 50.

Insuper à Prædictis Censuris Sedi Apostolicæ reservatis extra Bullam Cœnæ, imò ab omnibus Papalibus, seu ab omnibus peccatis & quibuscunque (*particulatim non inflictis*) sententiis, Censuris, & pœnis Ecclesiasticis, etiam Papæ reservatis (*Exceptis Casibus Bullæ Cœnæ, & quos Episcopi sibi specialiter reservant, & qui ad forum contentiosum sunt jam deducti*) possunt Confessarii Regularium Mendicantium à suis superioribus præsentati, & ab Episcopis approbati absolvere in foro Conscientiæ, extra Italiam, Sæculares, undequaque advenientes, sive deinde Casus sint publici, sive occulti. Ita Communissima apud Patritium Sporer Theol. Sacram. parte 3. cap. 6. sect. 2. n. 740. Ratio est; quia Paulus III. Bullâ: *Cum inter Cunctas*. Anno 1545. Concessit Confessariis Societatis Jesu, Facultatem quorumcunque utriusque sexûs Christi fidelium undecunque accedentium Confessiones audiendi, & ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus & delictis, quantumcunque gravibus & enormibus etiam Sedi Apostolicæ reservatis, & à quibusvis ex ipsis Casibus resultantibus sententiis, Censuris, & pœnis Ecclesiasticis (*Exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini*) absolvendi. 2. Quia Sacra Congregatio Cardinalium sub Urbano VIII. 17. Novembris 1628. declaravit expressè, quòd Regulares extra Italiam possint

sint à præfatis Censuris absolvere sæculares, *Exceptis Casibus Bullæ Cænæ, & Ordinario loci reservatis.* Hanc Declarationem adducunt *Passerinus, Sbogar,* & plures Auctores. Ex quo sequitur, prædictos Confessarios Regulares Mendicantes extra Italiam absolvere posse sæculares etiam à violatione immunitatis Ecclesiasticæ in terminis Constitutionis Gregorii XIV. quæ incipit: *Cum aliàs nonnulli,* à violatione clausuræ Monialium ad malum finem, à provocatione & pugna in Duello juxta Decretum Concilii Tridentini, & Constitutionem Gregorii XIII. incipientem: *Ad tollendum;* ab injectione violentarum manuum in Clericos juxta Canonem: *Si quis suadente.* 17. q. 4. ac Juris dispositionem, à simonia reali scienter contracta, atque etiam Confidentiâ Beneficiali, à quibus tamen Regulares intra Italiam extra urbem absolvere non possunt ex Decreto Sacræ Congregationis jussu Clementis VIII. 26. Nov. 1602 edito. Ita *Passerinus de Hominum statibus & officiis, quest. 187. art. 1. n. 374.* & apud ipsum *Lezana, Diana, Naldus, Sanchez, Bordonus,* & alii. Excipit *Passerinus cit.* Excommunicationem latam in *Constitut. æterni Patris,* Gregorii XV. pro eligendo Pontifice juxta formam ibi statutam, à qua nullus Regularis etiam vi suorum Privilegiorum absolvere potest; Qui tamen *Passerinus cit. num. 459.* docet, quòd Confessa-

rii Regulares Mendicantes absolvere possint Sæculares ab Excommunicatione procurati abortûs foetûs animati, et si non sint ab Episcopo, vel Provinciali ad hoc deputati. Ex his sequitur ad casum suprâ in Conferentia propositum

RESOLUTIO. Conradus ab Excom. 356. municationibus incurris ob commissum Duellum, & percussionem sui Parochi fuit à Confessario Regulari Mendicante validè & licitè in foro conscientie extra Italiam absolutus, modò ad forum contentiosum nondum fuerint deductæ. Ratio hujus Resolutionis abundè patet ex mox supradictis.

CONFERENTIA CXXI.

Otto Franciscanus habet à Sede Apo- 357. stolica facultatem absolvendi à casibus eidem Sedi Apostolicæ reservatis; imò nuper obtinuit etiam facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ. Jam autem Episcopus Diœcesis, in qua moratur Otto, reservavit sibi hæresin, atque Duellum. Quare dubitat, an stante hac reservatione Episcopali, nihilominus uti possit suò privilegiò, & facultate Papali?

RESOLUTIO est negativa. Ratio 358. est: quia Clemens X. Bulla: *Supernâ*, 2. Augusti, 1670. editâ ira decrevit: *Et habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis, non ideo à casibus*
T Episcopo

Episcopo reservatis posse absolvere. ita la Croix lib. 6. parte 2. num. 1628. & 1629. Rationem addens: quia Summus Pontifex relinquit casum Episcopi in statu quo, nec vult ejus potestati præjudicare, nisi expressè hoc addat.

CONFERENTIA CXXII.

359

Georgius post commissum Duellum & occisum suum Adversarium, statim accessit ad Confessarium Regularem Mendicantem, & post dolorosam Confessionem sui modò commissi Duelli, & perpetrati homicidii, fuit ab eodem Confessario ab hoc peccato, & inde incursâ Excommunicatione, validè, & licitè in foro conscientiæ absolutus. Postea modò hoc Georgii Duellum deducitur ad Judicem Ecclesiasticum, qui etiam Georgium declaravit excommunicatum. Hinc quaeritur, àn Georgius post acceptam à Confessario Mendicante ab incurfa Excommunicatione Absolutionem, nihilominùs teneatur se gerere tanquam excommunicatum? Ante Resolutionem

360.

Sciendum, quòd forus (Recentiores dicunt forum) sit triplex, alius contentiosus, alius pœnitentialis, alius verò forus conscientia. Forus contentiosus seu externus est locus exercendarum litium coram Judice. Forus pœnitentialis est forus sacramentalis, quando nimirum aliquis in Sacramento pœni-

pœnitentiæ à peccato, vel censura absol-
vitur. Forus tandem conscientia mediat
inter utrumque, nam Absolutio, quæ datur
in foro pœnitentiali, potest fieri in solo
pœnitentiæ Sacramento à solis Confessa-
riis; Absolutio verò in foro conscientia
ab Excommunicatione & aliis censuris
potest fieri tam intra, quàm extra Sacra-
mentum pœnitentiæ, & valet quidem quo-
ad omnia, præterquam, quando lis mo-
vetur in foro externo, seu in iudicio; Tunc
enim Judex secundum rigorem juris po-
test non habere rationem hujus absoluti-
onis, nisi eam ultro acceptare velit; quia
absolutio pro foro conscientia data, nihil
præjudicat foro externo. Ratio est: quia
utrumq; iudicium tendit ad diversos fi-
nes; nam in foro conscientia præcipue
consideratur salus animarum, & compen-
satio divinæ offensæ; in foro autem ex-
terno attenditur ad publicam vindictam,
& satisfactionem Reipublicæ, quam Reus
suò malò exemplo offendit. *Laymann lib. 1.
tract. 5. parte 1. cap. 7. cum aliis.*

RESOLUTIO. Georgius, etsi in foro 361.
conscientia absolutus ab Excommunica-
tione ob Duellum incursâ, nihilominus
postquam à Judice in foro externo, prop-
terea declaratus est excommunicatus, te-
netur se gerere tanquam excommunica-
tum, donec à Judice absolvatur. Ratio
est: quia licet absolutio data à Confessario

in foro conscientiae, valeat etiam in foro externo, ut Georgius non teneatur se gerere tanquam excommunicatum, possit publicè versari cum hominibus, divina Officia, & Sacramenta frequentare, ac perinde se gerere, quasi nullam censuram incurrisset, modò id fiat sinè scandalo, & testimoniò Confessarii constet fuisse absolutum à censura, hoc tantùm verum est, quamdiu delictum non est deductum ad forum contentiosum, vel quamdiu aliquis non est personaliter excommunicatus, aut nominatim denunciatus; siquidem, si unum ex his duobus sit, Confessarius Regularis Mendicans non potest ab Excommunicatione absolvere, & si absolverit, antequam delictum fuisset deductum ad forum contentiosum, vel quis fuisset personaliter publicè excommunicatus & denunciatus, illa absolutio utpote facta in foro interno conscientiae non potuit praejudicare foro externo judiciario, in quo publica vindicta & satisfactio offensae communitatis intenditur: Ergò Georgius à Judice declaratus excommunicatus tenetur se gerere tanquam excommunicatum, & poenam à Judice infligendam humiliter sustinere, donec in foro externo à Judice misericorditer absolvatur; coram DEO tamen jam est absolutus.

CON-

CONFIDENTIA CXXIII.

Leopoldus incurrit Excommunicationem-362.
nem ob commissam Simoniam realem
in Beneficio; item peccavit carnaliter cum
Moniali, quod est casus in Diœcesi Leo-
poldi Episcopo reservatus; Accedit pro-
inde Confessarium Regularem Mendican-
tem, qui ex Privilegio Apostolico habet
facultatem absolvendi ab Excommunica-
tionibus Papæ reservatis extra Bullam
Cœnæ, & ex concessione Episcopi habet
quoque facultatem absolvendi à casibus
Episcopo reservatis, & petit absolutionem
ab utroque peccato reservato. Quæritur
proinde, an prædictus Confessarius Leo-
poldum possit etiam extra Confessionem
sacramentalem absolvere ab Excommu-
nicatione incurta, & peccato reservato
Episcopo?

RESOLUTIO. Confessarius Regu-363.
laris Mendicans à casibus reservatis quoad
ipsa peccata non potest absolvere extra
Confessionem sacramentalem, sed tantum
Confessionibus Pœnitentium auditis, ut
loquitur Paulus III. in Bulla: *Cum inter cun-
ctas.* Eadem est mens Episcoporum. At
verò facultate absolvendi à censuris po-
test uti etiam extra Sacramentum poeni-
tentiae, & absque Confessione sacramen-
tali. Ita *Navarrus, Suarez, Henriquez, Ro-
driguez, & alii apud Sporer de Pœnit. cap. 6.*

n. 744. Ratio est: quia privilegium Principis interpretandum est secundum naturam rei, quæ conceditur; Atqui absolutio à censuris non dependet ab a solutione à peccatis; potest enim aliquis in foro conscientiæ, ac etiam in foro externo absolvi à censuris, etsi non absolvatur à peccatis, ut patet ex Praxi tum Confessariorum, tum Judicum in foro externo. Monet tamen *Laymann* apud *Sporer cit.* non esse ita facile procedendum, ut Confessarius privilegiatus à Censura, vel alia pœna Ecclesiastica ex peccato resultante absolvat, nisi vel auditâ pœnitentis Confessione, vel saltem in ordine ad Confessionem mox instituendam, quia id tutius, consultius, & usitatus est.

CONFERENTIA CXXIV.

364. Landelinus, dum audivit Confessionem Leonardi censurâ innodati, oblitus est eundem absolvere à censura, à qua tamen potuit eum absolvere. Quæritur proinde, an Landelinus possit Leonardum absolvere à censura, dum jam est absens?

365. RESOLUTIO est affirmativa. Communis apud *Mastrium Theol. Moral. disp. 13. quæst. 2.* Ratio est: quia ad ferendam censuram in aliquem, & ad absolvendum à censuris non requiritur præsentia localis censurandi, aut absolvendi, cum videamus & absentes, & præsentis excommunicari, & absolvi ab Excommunica-
tio-

tione; siquidem poena in absentem statui potest, & auferri; Non tamen expedit, absolutionem à censuris sic conferre sine multum rationabili causa, qualis videtur esse, quando Confessarius ex oblivione, aut inconsideratione non absolvit poenitentem à censuris, eumque praesentem amplius habere non potest, aut quando aliquem absolvit à censura, à qua absolvendi non habuit potestatem; obtenta namque facultate, valide absolvit poenitentem absentem à censuris.

CONFIDENTIA CXXV.

De Forma absolvendi à Censuris.

Arcadius Confessarius absolvit à censuris in statu disgratiæ; item formam absolutionis à censuris sæpius repetit super eadem peccata poenitentis. Quæritur, an peccet Arcadius? 366.

Suppono, formam consuetam absolvendi à censuris esse hanc: *Ego te absolvo à vinculo Excommunicationis, Suspensionis, & interdicti in Nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Amen.* In publica autem absolutione præmittitur Psalmus *miserere*, cum certis adjectis precibus. Porro Confessarius absolvere potens à censuris, cum poenitentem Excommunicationis oblitum vel ignarum absolvit præfatâ consuetâ formulâ à censuris, & postea à peccatis, non tantum à peccatis, sed etiam ab ipsa Excom-

municatione absolvit ; quare postea recordatus suæ Excommunicationis poenitens non indiget novâ ejusdem absolutione. Ita *Coninck, Lugo, Tamburinus, Sporer.* Ratio est : quia Confessarius præsumitur habere intentionem absolvendi, quantum licite potest, servandique omnes partes sui Officii, quas non servaret, si intenderet absolvere a peccatis, & non à censuris. Jam sit

368. RESOLUTIO. Arcadius Confessarius non peccavit absolvendô à censuris in statu disgratiæ ; quia absolvens à censuris non conficit Sacramentum, sicut ille, qui absolvit à peccatis : Ergò non est ratio, cur dicamus, Arcadium Confessarium peccasse. Ob eandem Rationem nec peccavit Arcadius, repetendô absolutionem à censuris super eadem peccata poenitentis.

CONFERENTIA. CXXVI.

369. Erasmus incurrit Excommunicationem Bullæ Cœnæ, & instat necessitas confitendi ; adest quidem Confessarius approbatus ab Ordinario, sed non habet facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ. Igitur quæritur, an præfatus Confessarius nihilominus possit excipere Confessionem Erasmi, & eundem absolvere?
370. *Notandum,* omnem Confessarium ab Ordinario approbatum, & potentem absol-

solvere à peccatis mortalibus, posse etiam absolvere à Censurâ à Jure lata non reservata, & à censura ab homine generaliter lata non reservata; & hoc est communis DD. sententia, cujus Ratio in *cap. Nuper. 29. de Sentent. Excomm.* assignatur, quia Conditor Canonis ejus absolutionem specialiter sibi non retinuit, eôipsô concessisse videtur facultatem relaxandi. Si autem censura sit ab homine specialiter lata, aut à Jure lata sit reservata, patet, nullum posse ab eâ absolvere, nisi Auctor ipsius, Successor ejusdem, vel in ordinaria jurisdictione Superior, vel ab eis ad hoc delegatus. Jam sit ad casum.

RESOLUTIO. Quando aliquis est in periculo mortis, quilibet sacerdos talem potest absolvere à quibusvis peccatis, casibus, & censuris reservatis, & quidem *directè*, quia in articulo mortis cessat omnis reservatio juxta *Concilium Trident. Sess. 14. cap. 7.* imò etiam extra extremam necessitatem & articulum mortis, quando est impedimentum perpetuum accedendi aliquem habentem *Potestatem Ordinariam vel delegatam* absolvendi à peccatis vel censuris reservatis, potest quilibet Confessarius potens absolvere à mortalibus, absolvere etiam *directè* à censuris reservatis etiam in Bulla Coenæ, ac etiam à casibus Episcopo reservatis. Ita Communis apud *Sporer de Penit. n. 750, & seqq.* Cujus ratio est: quia

hoc suadet rationabilissima Epikia, & quia ad impossibile nemo tenetur. Nec requiritur, quòd taliter absolutus præstet Jura-
mentum, quòd sublatò impedimento ve-
lit se præsentare Summo Pontifici, nisi res
fuisset deducta ad forum contentiosum, ut
docet *Sporer ibidem num. 752.* debet tamen
satisfecisse parti læsæ, cui nimirum injuri-
am intulit, videlicet, si potuerit satisfacere;
si enim non potuisset satisfacere, tenetur
habere firmum satisfaciendi propositum, &
sufficiet, si absolutio fiat tantum *in foro Con-*
scientiæ. Sporer ibid. Denique quando adest
impedimentum temporale accedendi ad
aliquem habentem potestatem ordinariam,
aut delegatam absolvendi à casibus, vel
Censuris reservatis, & adest simul necessi-
tas, vel rationabilis causa aliqua confitendi,
potest Confessarius inferior legitimus ab-
solvere à Casibus & Censuris reservatis *in-*
directè, videlicet cum onere, ut pœnitens
suum casum vel Censuram reservatam de-
nuò, quàmprimùm poterit, confiteatur
habenti ordinariam vel delegatam potesta-
tem ab iisdem absolvendi. Ita Commu-
nissima apud *Sporer cit. n. 753.* Ratio est:
Quia Ecclesia pia Mater, & quilibet Supe-
rior non potest censeri velle obligare ad
aliquid vel moraliter impossibile, vel quod
in grave detrimentum aut spirituale ani-
marum, aut temporale Personarum cede-
ret; quæ ratio etiam militat quoad Cen-
suras

furas reservatas, ut bene advertit *Laymann*, *Suarez*, *Cornink*, & alii apud *Sporer. cit.* Si enim excommunicatus ad vitandam infamiam v. g. Sacram Eucharistiam percipere possit, cessante nimirum tunc obligatione Juris positivi Ecclesiastici prohibentis excommunicato usum Sacramentorum, multò magis in tali casu necessitatis à peccatis absolvi poterit non obstante excommunicatione. Ex his sequitur

RESOLUTIO II. Erasmus in nostro 372.
casu, quando instabat necessitas confitendi, nec aderat Confessarius habens potestatem absolvendi à reservatis, poterat absolvi à comuni Confessario, ab excommunicatione Bullæ Cœnæ, sed *indirectè*, nimirum cum onere, hanc Censuram, & peccatum, ejus causam, suo tempore confitendi alteri habenti facultatem ordinariam vel delegatam absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ; quia supponimus Erasmum tantum habuisse impedimentum temporale similem accedendi. Ratio patet ex dictis Resolutione præcedenti.

CONFERENTIA CXXVII.

Paulus Confessarius accepit potestatem 374.
absolvendi à casibus, seu peccatis reservatis; jam verò aliqui ex prædictis casibus habent annexam Censuram. Quæritur proinde, an Paulus possit etiam ab annexis Censuris absolvere?

RESO.

375. RESOLUTIO est affirmativa. Ita *Suarez de censuris. disp. 7. Sect. 4. n. 13. Portel, Peyrinis, Lezana, & alii, apud nostrum P. Kerckhove in statuta generalia cap. 6. §. 22. n. 98.* Nisi Superior aliter se explicet, vel ex circumstantiis aliud colligatur. Ratio est: quia favores sunt ampliandi; censuræ autem etiamsi sint poenæ, comprehendendi tamen possunt sub nomine *casus*; nam in Concilio Tridentino *Sess. 24. cap. 6.* sub facultate datâ Episcopis absolvendi à *casibus occultis*, juxta omnes intelliguntur tam peccata, quam censuræ illis annexæ. Deinde concessio principali, id est, casu, intelligitur concessum accessorium, id est, censura. Denique, quia aliàs illa facultas esset inutilis; nam si censura maneret reservata, v. g. Excommunicatio, habens facultatem absolvendi à casu reservato, non posset uti hac suâ potestate, cum peccatorum absolutio præsupponat absolutionem à censuris.

CONFERENTIA CXXVIII.

376. Petrus confitetur Joanni habenti potestatem in casus & censuras Papæ reservatas, quòd percusserit Paulum Clericum, sed ex verecundia tacet, quòd etiam commiserit fornicationem; injunctis injungendis absolvitur à Joanne, utique invalidè, eò ipsò, quòd Petrus non fecerit Confessionem formaliter integram, &

& sic Sacramentum reddiderit nullum. Quæritur nihilominus, an saltem Petrus à censura incurfa ob percuffionem Clerici fuerit absolutus? Sit

RESOLUTIO cum nostro *P. Herincx* 377.
de Pœnitentia diff. 6. q. 4. n. 26. ita docente:
 Dum quis confitetur casum reservatum, probabiliter cessat reservatio, etiamsi Confessio sit invalida defectu contritionis, five quia malitiosè in Confessione prætermittitur aliquod mortale, saltem, quando Confessio fit apud Superiorem, *juxta Doctores satis communiter*: imò etiam *juxta plurimorum sententiam*, quando Confessio instituitur apud delegatum: quia tali casu peccatum est propositum, & pœnitens comparuit coram eo, coram quo comparere debebat, tum ad instructionem, tum ad subeundam pœnam, tum ad alios reservationis fines, qui non requirunt, ut culpa reipsa remittatur. Unde tali casu poterit pœnitens postea confiteri communi Confessario. Teneretur tamen adimplere pœnitentiam ratione casus reservati sibi impositam, five tanquam *non sacramentalem* (quod sufficere putat *Suarez*) five tanquam *sacramentalem*, imponendam in sequenti Confessione, de quo Confessarius sequens est monendus à pœnitente *juxta Vasquez, & alios*. Similiter tenetur in sequenti Confessione exprimere Sacrilegiùm in priori Confessione commissum.

missum, & omnia peccata mortalia confessi repetete, ut patet. Et si inter mortalia, quæ malitiosè tacuit, sit aliquis casus reservatus, patet, illum tali Confessione invalidâ nullatenus fieri non reservatum. Excipit ab hac responsione *Suarez cum aliis*, quando quis absolvitur à reservatis *ratione Jubilæi*; tum quia in Bulla Jubilæi signanter conceditur facultas absolvendi *verè pœnitentes*: tum quia *Confessio valida* requiritur tanquam conditio, sub qua conceditur facultas absolvendi, ac Jubilæum obtinendi. Ex his satis patet, quid sit dicendum ad casum.

CONFERENTIA CXXIX.

378. Wilibaldus Confessarius Regularis Ordinis Mendicantium, sine facultate Sedis Apostolicæ dispensavit in votis Papæ reservatis, & ideo incurrit Excommunicationem Papæ reservatam extra Bullam Cœnæ, vel malitiosè absolvit à casibus Ordinario reservatis, & ideo similem censuram incurrit latam à Clemente VIII. Jam quæritur, an Wilibaldus possit ab his censuris absolvi à suo Confratre Confessario non habente potestatem absolvendi à casibus in suo Ordine reservatis?

379. RESOLUTIO est negativa cum *Portel in dubiis Regularibus*, verbo: *Confessor erga Fratres*, num. 16. *Sporer de Pœnitentia*, cap. 6. n. 743. & alius. Ratio est: quia licet Prælati

lati Regulares possint suos Subditos Regulares absolvere à casibus Sedi Apostolicæ reservatis, ac etiam Confessarii Regulares Mendicantes, possint Sæculares absolvere à censuris Sedi Apostolicæ reservatis extra Bullam Cœnæ, juxta dicta suprâ *Conferentiâ* 120. nequeunt tamen Confessarii Regulares ab ullo ex casibus & censuris Sedi Apostolicæ reservatis absolvere *Regulares*, nisi sint eorum Prælati, vel nisi ab his ad id specialiter fuerint delegati; siquidem prædictum privilegium absolvendi à censuris Sedi Apostolicæ reservatis extra Bullam Cœnæ concessum est Confessariis Regularibus respectu *Sæcularium*, non *Regularium*: ut docet etiam *Rodriquez in Addit. Sum. Moral. Tom. 5. cap. 12.*

CONFERENTIA. CXXX.

Julius Comes Archi-Diœcesis Pragen. 380.
sis intendens proficisci Romam, ad visitanda Limina Apostolorum, petit à P. Guardiano Conventûs PP. Franciscanorum in eadem Archi-Diœcesi existentis, Patrem Josephum Confessarium ab Ordinario ibidem approbatum, ut secum Romam proficisceretur, & in via suas exciperet Confessiones. P. Guardianus negat hoc fieri posse; quare Julius accipit secum pro Confessario suum Parochum. An bene?

RESO.

381.

RESOLUTIO. P. Guardianus benè negavit, hoc fieri posse. Ratio est: quia Clemens X. Bullâ: *Supernâ*, de Confessariis Regularibus, §. 4. ita statuit: *Adhuc Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes Subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati; & consequenter Julius Comes non potuisset extra Archi-Diœcesin Pragensem absolvi à P. Josepho Franciscano; benè verò à suo Parocho; cum enim Parochus habeat jurisdictionem in Julium, utpote suum Parochianum, & absolutio à peccatis & censuris sit actus jurisdictionis voluntariæ, quæ etiam extra proprium Territorium exerceri potest, & præfata Bulla Clementis X. *Superna*, contrarium tantum statuerit de Confessariis Regularibus, ut patet ex ipsa Bulla, hinc fit, quòd Julius Comes etiam in alienis Diœcesibus sine approbatione ab harum Ordinariis potuerit absolvi à suo Parocho.*

382.

Dices: P. Josephus Franciscanus posset in hoc casu uti Privilegiò Confessariorum Regularium Mendicantium Itinerantium (de quo suprâ Conferentia 60. diximus) quod Gregorius XIII. Bullâ: Ad perpetuam, concessit Patribus Societatis; ut ipsi ab uno saltem Episcopo approbati, iter agentes possint fidelium Confessiones audire in locis, in quibus commodus

modus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus; quod privilegium, non obstante Bullâ Clementis X. Supernâ, Urbani VIII. & Alexandri VII. adhuc subsistere, censent plurimi, teste Reiffenstuel lib. 5. Decret. tit. 49. n. 259. & nos latius diximus citatâ Conferentiâ 60. Hôc autem privilegiô per communicationem privilegiorum gaudent etiam cæteri Regulares Mendicantes: Ergò.

Respondeo, ex hoc tantum sequi, quòd 383. probabiliter Josephus Confessarius Franciscanus possit absolvere Julium Comitem in alienis Diœcesibus, sicut etiam pœnitentes illarum alienarum Diœcesum, sine approbatione Episcoporum illarum alienarum Diœcesum, sed tantum in illis locis, in quibus commodus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus; quia sic expressè sonat privilegium Regularium Mendicantium itinerantium supracitatum.

CONFERENTIA CXXXI.

Antonius civis Bambergensis commisit casum reservatum in sua Diœcesi Bambergensi; jam verò ad sanitatem sibi procurandam proficiscitur Egram, ut possit uti curâ acidulariâ; ubi priusquam inciperet curare corpus per aquam corporalem, purgat animam per aquam lachrymarum, seu Confessionem dolorosam sacramen- 384. U talem;

talem ; in qua suum casum reservatum aperit Confessario Regulari, qui non habet facultatem absolvendi à casibus Episcopo Bambergensi, aut Ratisbonensi (in cujus Diœcesi sita est Civitas Egrana) reservatis. Quæritur proinde, an talis Regularis Confessarius possit Antonium ab eo casu reservato absolvere?

385. **RESOLUTIO.** Licet casus sit reservatus in Diœcesi Bambergensi, modò non sit reservatus in Ratisbonensi, potest talis Confessarius ab eodem Antonium absolvere; siquidem ita decrevit Clemens X. Bullâ: *Supernâ*, §. 7. statuens: *Posse autem Regularem Confessorem in ea Diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia Diœcesi à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad aliam Diœcesin pro absolutione obtinenda migrasse.*

CONFERENTIA CXXXII.

386. Udalricus Mercator Augustanus commisit adulterium Augustæ Videlicorum, ubi (*ponamus*) hoc non est casus Episcopo Augustano reservatus; postea ad Nundinas Salisburgenses proficiscitur Salisburgum, ubi (*ponamus*) adulterium est casus Archi-Episcopo Salisburgensi reservatus; & confitetur Confessario Regulari adulterium à se commissum, qui tamen Confessarius non habet facultatem absolvendi

vendi à casibus Archi-Episcopo Salisburgensi reservatis. Quæritur proinde, an talis Confessarius possit Salisburgi Udalricum à suo adulterio absolvere?

RESOLUTIO. Licet plerique cum 387.

Suarez, Lugo, Marchant, & Aversa dicant, talem Confessarium non posse absolvere Udalricum, & *Diana* dicat rem esse claram; quia Archi-Episcopus Salisburgensis directè sustulit, seu non dedit tali Confessario potestatem absolvendi respectu adulterii, utpote tanquam casus reservati; Nihilominus *Fagundez, & Stoz lib. 2. num. 64.* putant, posse absolvere. Ratio est: tum quia reservatio fit ab Episcopo non nisi in Bonum propriæ Diœcesis: ergo non nisi circa peccata suorum Diœcesanorum: tum quia si talis Confessarius non posset Udalricum à suo adulterio absolvere; ad quem ergo ipsum mittere deberet? non ad proprium Episcopum Augustanum, quia hic adulterium sibi non reservavit; nec ad Archi-Episcopum Salisburgensem; quia non est hujus Subditus, & consequenter non poterat Udalricum suâ reservatione comprehendere; tum quia de hoc casu nihil expressè declarat *Clemens X. ait la Croix l. 6. p. 2. n. 1631.*

Dices: Ponamus, quod adulterium esset casus Ordinario reservatus tam in Archi-Diœcesi Salisburgensi, quam in Diœcesi Augustana; An etiam tunc Udalricus

Mercator Augustanus posset Salisburgi à Confessario non habente facultatem in casus Ordinario Salisburgensi & Augustano reservatos absolvi à suo adulterio Augustæ commisso?

Respondéo negativè. Ita la Croix lib. 6. parte 2. num. 1631. dicens, esse certum ex Bulla Clementis X. Supernâ, præced. Conferent. adductâ.

CONFERENTIA. CXXXIII.

De Excommunicatione Canonis: si quis suadente diabolo.

388. Anacletus Sacerdos Sæcularis in die Parasceves, in Processione communiter haberi solitâ, ex devotione erga Dominicam Passionem egit Personam Christi crucem bajulantis; illi autem, qui egerunt Personam Judæorum Christum eductum ad montem Calvariæ, benè noverant Anacletum, erântque ei infensi; quare ex odio, & inimicitia egregiè & insigniter, in Persona Judæorum, percusserunt Anacletum agentem Personam Christi. Jam quæritur, an incurrerint Excommunicationem latam in percussores Clericorum? Ante Resolutionem

389. *Notandum, quòd Innocentius II. in Canone: Si quis. causâ 17. q. 4. sequentem tulerit Excommunicationem: Si quis suadente diabolo in Clericum, vel Monachum manus violentas injecerit, Anathematis vinculo subjaceat,*

& nullus Episcoporum præsumat illum absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat. Hanc Excommunicationem incurrunť omnes utriusque sexûs Personæ, & cujusvis dignitatis, & ordinis, etiamsi Ecclesiasticæ sint, quæ actione externâ violentâ mortaliter peccaminosâ percutiunt, incarcerant, occidunt, vulnerant, aquâ conspergunt, lutô impetunt &c. Clericum vel Monachum, vel Monialem, etiam Novitium, vel Novitiam, etiamsi consentiat in sui percussione. Item Consulentes, Mandantes, Consentientes, in percussione Clerici vel Monachi, aut hanc suô nomine factam ratihabentes, vel non impedientes, saltem si ex officio, aut justitiâ teneantur impedire, ut Reges, Judices, Patres, Tutores, Heri, Pædagogi, Parochi, & cæteri Superiores. Ita *Laymann lib. 1. tr. 5. parte 2. cap. 5.* Non tamen incurrit hanc Excommunicationem fur clam abscindens crumenam, vel vestem tollens Clerico; quia licet sit fraudulenta, non tamen est actio violenta; item non incurrit hanc Excommunicationem, qui in defensionem sui, vel alieni corporis, famæ, bonorum, pudicitie Clericum aggressorem detinet, vel percutit cum moderamine inculpatae tutelæ. *Ex cap. Si verò 1. cap. ex tenore. de Sentent. Excomm.* Jam sit

390. RESOLUTIO. Illi, qui in casu proposito egerunt Personam Judæorum, & ex odio atque inimicitia insigniter & egregie percusserunt Anacletum Sacerdotem agentem Personam Christi in die Parasceves, non incurrerunt Excommunicationem Canonis: *si quis suadente.* Ratio est: quia licet hæc actio externa, videlicet percussio, fuerit internè mortaliter peccaminosa, utpote facta ex gravi odio, & inimicitia, tamen externè non fuit graviter injuriosa Statui Clericali, quod tamen requiritur ad incurrendam Excommunicationem; siquidem Ecclesia non punit graviter, nisi delicta internè, & externè gravia. Ita *la Croix l. 7. num. 301. citans Cajetanum, Molinam, Pignatelli, aliosque.*

CONFERENCE CXXXIV.

De Suspensione.

391. Engelhardus Clericus Sæcularis incurrit suspensionem à jure latam ipsò factò propter delictum aliquod; ideòque confitetur Regulari Mendicanti. Quæritur, an hic Engelhardum à præfata suspensione possit absolvere? Ante Resolutionem
392. *Sciendum, quòd suspensio sit Censura Ecclesiastica, quâ Clericus privatur usu potestatis Ecclesiasticæ sibi competentis, aut ratione Ordinis sui Clericalis, aut ratione Beneficii, estque triplex, una ab Officio, quâ Clerico Executio suorum Ordinum, &*
- ju.

jurisdictionis Ecclesiasticæ interdicitur; Altera à Beneficio, quâ Clericus fructus Beneficii percipere prohibetur; Tertia ab utroque, quâ Clericus impeditur tum ab Executione Officii, quàm perceptione fructuum Beneficii. Hôc notatô sit

RESOLUTIO. Engelhardum Cleri. 393.
cum Sæcularem à suspensione incurfa, validè, & licitè absolvit Confessarius Regularis Mendicans. Ratio est: quia ex privilegio Sedis Apostolicæ possunt Confessarii Ordinum Mendicantium absolvere Sæculares à quibuscunque censuris, sententiis, & pœnis ex delicto provenientibus (adeoque etiam à suspensionibus, quæ sunt veræ censuræ, atque etiam, quæ sunt latæ per modum puræ pœnæ) exceptis suspensionibus particulatim inflictis, vel Ordinario vel Papæ in Bulla Cœnæ (*si ibi essent aliquæ suspensiones*) reservatis; à cæteris enim etiam Sedis Apostolicæ reservatis possunt Sæculares Pœnitentes absolvere, ut patet ex Bulla: *Cum inter cunctas*, Pauli III. quæ est septima in Bullario Rodriguez. Similiter Prælati Regulares (quos suprà Conferentia 118. & 120. diximus, posse suos Subditos Regulares absolvere à censura Excommunicationis) possunt eosdem absolvere à censuris suspensionis, & interdicti propter eadem privilegia, nisi forent à Majoribus Superioribus speciali-

312 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
aliter reservatæ. Forma absolvendi à suspensione est: *Ego te absolvo à suspensione, & restituo te ad executionem tui Muneris, vel Ordinis, vel ad tuum Beneficium, in nomine Patris, &c.*

CONFERENTIA CXXXV.

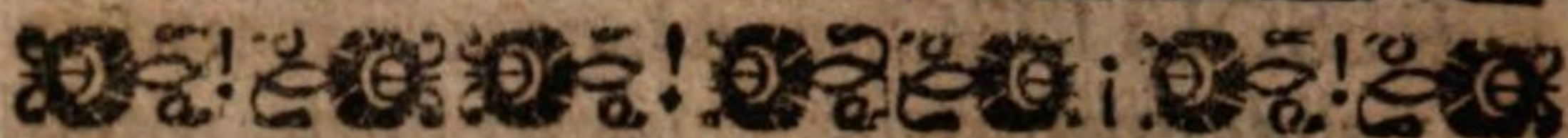
De Interdicto.

394. Isaias Confessarius Franciscanus quotidie, dum sedet in confessionalis, absolvit omnes Pœnitentes à vinculo interdicti; hinc quæritur, à quo ergò interdicto eosdem absolvat? Ante Resolutionem

395. *Notandum*, quòd *interdictum* sit Censura Ecclesiastica, prohibens usum tam activum, quàm passivum divinorum Officiorum, certorum Sacramentorum, & sepulturæ Ecclesiasticæ; estque triplex, nimirum *Locale*, quò interdicatur in aliquo loco divina Officia celebrare secundum modum à Canonibus expressum; *Personale*, per quod vel persona particularis interdicatur, & vocatur *Interdictum personale particulare*; vel aliqua tota Communitas interdicatur, & vocatur *Interdictum personale generale*. *Interdictum* denique *mixtum* est illud, quod coalescit ex locali & personali, vi cujus locus, & personæ simul interdiciuntur. Jam sit

396. RESOLUTIO. Confessarii Regulares Mendicantes possunt absolvere suos Pœ-

pœnitentes sæculares à Centura Interdicti personalis particularis cujuscunque, modò non sit particulatim inflitum, & hoc virtute suorum Privilegiorum, ùt patet ex Bulla: *Cùm inter cunctas*, Pauli III. & notat *Herincx disp. 6. quæst. 4. de Interdicto. num. 103.* Nequeunt tamen absolvere ab Interdicto locali, vel personali generali; quia nec locus, nec integra Communitas est objectum fori Pœnitentiæ, nec possunt subjici Absolutioni Sacramentali, in ordine ad quam Regularibus sunt concessa Privilegia. Quis possit Regulares absolvere ab Interdicto, dictum est Conferentiâ Præcedenti in fine. Porro ab Interdicto locali Jure communi imposito & non reservato potest absolvere Episcopus, vel alius, qui suprâ Communitatem Interdictam habet Jurisdictionem spiritua-lem, ùt colligitur ex *c. Nuper. de Sentent. Excomm.* ab Interdicto verò personali particulari non reservato (idem est de suspensione) potest absolvere quilibet Confessarius ab Ordinario approbatus, ùt tenet communis praxis in forma Absolutionis communiter dari solitæ à quovis Confessario, in qua dicitur: *Ego te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.*

TITULUS VIII.

De Irregularitatibus, & cæteris pœnis Ecclesiasticis.

CONFERENCE CXXXVI.

De Irregularitatis Essentia.

397. **E**Ucharius contraxerat Irregularitatem ob commissum homicidium, quâ non manifestatâ, nec per dispensationem sublatâ, accessit ordinationem, & suscepit Ordines non tantum Minores, sed etiam Maiores usque ad Presbyteratum inclusivè. Proinde quæritur, an validè & licitè fuerit ordinatus? Ante Resolutionem

398. *Sciendum, quòd Irregularitas sit Inhabilitas Jure Canonico introducta, directè impediens Ordinum susceptionem, & usum susceptorum; estque duplex, nimirum ex defectu, & ex delicto. Cum enim omnis irregularitas propter indecentiam contrahatur in Jure signatam; hæc autem indecentia possit oriari ex defectu tantum sine peccato, & etiam ex peccato, ideò Irregularitas dividitur in eam, quæ est ex defectu tantum, & in eam, quæ est ex peccato, seu delicto. Jam sit*

RESO.

RESOLUTIO. Eucharis Irregularis 399.
fuit validè ordinatus, sed non licitè. *Communissima.* Ratio est : quia, licet primus, & præcipuus effectus irregularitatis sit, impedire Ordinum susceptionem, & susceptorum usum, *ex cap. significasti. 16. de homicidio*, non tamen irregularitas impedit ita, ut, si Ordo ab irregulari suscipiatur, sit nullus, & invalidus, sed est validus, siquidem Ecclesia, à qua irregularitas est instituta, sacramentorum valorem impedire nequit, si omnia à Christo instituta & requisita adhibeantur. Unde irregularis, licet validè suscipiat Ordines, & eosdem validè exercent, non tamen licitè; Sed mortaliter peccat, ut docet communissima cum Doctore nostro Subtili in 4. d. 13. q. 1. *ex cap. si celebrat. de Clerico Excomm. Ministr.* Et ratio est : quia transgreditur prohibitionem Ecclesiæ in re gravi; nihilominus irregularis suscipiens Ordines, vel in susceptis Ministrans, non incurrit novam irregularitatem, ut Doctores Communiter docent apud nostrum *Mastrium Theol. Moralis disp. 13. q. 5. art. 1. n. 129.*

CONFERENCE CXXXVII.

De Irregularitatis Effectu.

Engelbertus Parochus factus Irregularis 400.
propter perpetratum aliquod delictum, nihilominus pergit indifferenter excipere Confessiones suorum Parochianorum,
cōs.

eosque absolvere à peccatis, & censuris.
Quæritur, an validè, & licitè?

401. RESOLUTIO. Engelbertus absol-
vendô suos Parochianos à peccatis, pec-
cavit graviter. Ratio est: quia irregula-
ritas impedit usum susceptorum Ordini-
um, qualis usus est absolvere à peccatis,
& cùm in re gravi violaverit Præceptum
Ecclesiæ prohibentis Irregulari usum, &
executionem Ordinum susceptorum,
utique peccavit graviter; Attamen vali-
dè absolvit suos Parochianos à peccatis,
quia propter irregularitatem non amisit
potestatem Ordinis, & Jurisdictionis. Ita
Herincx disp. 6. q. 7. de irregularitate num. 118.
La Croix lib. 7. n. 435. Imò irregularis po-
test etiam licitè exercere actus Jurisdictio-
nis, qui non involvunt exercitium Ordini-
is, quamvis fortè eum prærequirant, ju-
xta Authores citatos; quia irregularitas
tantum impedit (non irritat) Ordinum
suspensionem, & usum susceptorum: Er-
go ne quidem impedit exercitium juris-
dictionis, si hoc non involvat Ordinis
cujusdam ex officio executionem. Hinc
Parochus irregularis validè & licitè potest
committere alteri sacerdoti, ut suos Pa-
rochianos absolvat; illa enim delegatio
non est actus Ordinis; quia Clericus non
sacerdos potest habere hanc jurisdictio-
nem, & alteri delegare; Item potest ab-
solvere ab excommunicatione, assistere
matri.

matrimonio, & licentiam assistendi alteri delegare &c. Hi enim non sunt actus Ordinis, quamvis fortè eum prærequirant.

CONFERENCE CXXXVIII.

Florianus Clericus Beneficiatus incur- 402.
rit irregularitatem, in qua irregularitate
existens recepit novum Beneficium sibi
collatum. Hinc anxietur, annon per
dictam irregularitatem ipsò factò fuerit
privatus suò priori Beneficiò jam habitò,
& annon novi Beneficii facta sibi colla-
tio etiam ipsò factò sit irrita?

RESOLUTIO I. Florianus per dictam 403.
irregularitatem non fuit privatus Bene-
ficiò jam habitò, aut pensionibus Bene-
ficii. *La Croix lib. 7. n. 439.* Siquidem id
colligitur ex variis Capitulis Juris, requi-
rentibus officium Judicis ad privationem
Beneficiorum, *cap. Clericis. Ne Clerici, vel
Monachi. cap. fraternitati de clerico excommu-
nicato, &c.* Nemo quippe ipsò factò ante
sententiam privatur bonis suis, vel juri-
bus actu possessis, nisi id leges clarè ex-
primant. Hinc irregularis potest resigna-
re, vel permutare Beneficium, cum ad-
huc habeat titulum, & jus; item potest
retinere fructus Beneficii, si per se, vel per
alium satisfecit suo muneri. *Dicastillo apud
La Croix cit.* Nec obstat Concilium Trid.
Sess. 14. cap. 7. de Reform. decernens, ut
*homicida voluntarius omni Ordine, Beneficiò, &
Officiò Ecclesiasticò perpetuò Careat;* quia intelligi
debet,

debet, quòd carentia Ordinis, seu irregularitas incurratur ipsò factò; privatio verò Beneficii acquisiti incurratur per sententiam judicis. Ita *Herincx cit. n. 116.*

404.

RESOLUTIO II. Collatio novi Beneficii facta Floriano in irregularitate existenti, *fuit illicita*; quia, cum omne Beneficium, & etiam prima tonsura tendat ad Ordines, & horum usum, & susceptio ac usus omnis Ordinis (sub quo etiam comprehenditur *prima Tonsura*, juxta receptam & à Rota apud *Herincx cit. n. 114.* decisam sententiam) prohibeatur irregulari, etiam eidem prohibetur recipere Beneficium, vel ipsi conferre Beneficium. *Passerinus apud la Croix lib. 4. n. 780.* Si tamen quis in occulta irregularitate constitutus non posset recusare Beneficium, nisi se graviter infamandò, vel dandò scandalum, posset illud acceptare; quia lex naturalis de tuendâ famâ propriâ, vel de non dando scandalo prævalet legi Ecclesiasticæ. Nihilominus collatio novi Beneficii facta Floriano irregulari, probabiliter non fuit ipsò Jure invalida, sed fuit valida, etsi fuerit irritanda. Ita *Herincx cit. n. 116.* *Felinus, Laymann, Diana, Castropalaus, apud la Croix l. 4. n. 780.* Ratio est: quia nullò Jure sufficienter probatur, talem collationem esse invalidam, etsi sit illicita; hinc, ut licitè quis possit illam acceptare, tenetur petere dispensationem in Irregularitate.

CON.

CONFIDENTIA CXXXIX.

Alexander Parochus cujusdam oppidi, 405.
suò Confiliò causavit homicidium, &
ideo factus est irregularis; Sed si non ce-
lebret Missas, absolvátque Sacramentali-
ter suos Parochianos, & administret cæ-
tera Sacramenta, incurrit publicam infamiam, & grave incommodum, nec intereà dispensari potest. Hinc quæritur, an absolutus à peccatis, & Censuris, non possit intereà, donec dispensatio obtineatur, celebrare Missas, & Sacramenta administrare suis Parochianis?

RESOLUTIO. Si Irregularitas sit 406.
notoria & in ratione delicti, & in ratione Irregularitatis, Alexander non potest celebrare Missas, nec Sacramenta administrare, nisi extremè periclitantibus; quia tunc adderet publicum scandalum, non observandò obligationem ex incursâ irregularitate oriundam. Si autem factum, quò contraxit irregularitatem, esset quidem notorium, *non tamen notorium foret, ideò incurrisse irregularitatem*, adhuc tenetur vel sub specie negotii aliò proficisci, vel sub specie infirmitatis se continere domi, & alteri Officium illud committere, si posset sinè infamia, vel gravi incommodo; id enim postulat reverentia prohibitionis Ecclesiasticæ; Si autem delictum, & inde incurta irregularitas fuerit

fuerit occulta, debet imprimis citissimè, quantum possibile est, impetrare dispensationem in irregularitate (*quis verò dispensare possit, dicemus n. 443. infra*) interim verò post peractam poenitentiam, celebrare, & Sacramenta administrare poterit, quoties necessitas postulabit ad vitandam infamiam, aliudve grave periculum, aut scandalum populi. Ita ex Communi Navarrus apud Sporer tract. 5. in 5. *Præceptum Decalogi, cap. 3. num. 255.* Ratio est: quia lex naturalis & Divina de defendenda propriâ famâ (multò magis propriâ vitâ, vel scandalo proximi) præstat legi humanæ de abstinendo à Sacro, & usu Ordinum ratione irregularitatis. Idémque docent Alphonsus à Castro, Molina, Laymann, & alii. Eadémque est ratio de excommunicatione, aliisque censuris, & irregularitatibus; nimirum, quia, quandocunque concurrunt duo præcepta impossibilia, quorum utrumque servari non potest, cedit, & cessat obligare, quod minus est. Jam autem in proposito præceptum abstinendi à Sacris in irregularitate, vel excommunicatione &c. humanum positivum Ecclesiasticum tantum est: Præceptum autem cavendi periculum grave propriæ vitæ, vel famæ, aut scandali proximi, Divinum naturale est ex virtute charitatis sui, & proximi: Ergo.

CONFERENCE CXL.

Quotuplex sit Irregularitas, & de ejus causa.

Dioscorus Judex duos homines occi- 407.
dit, nimirum Petrum & Paulum; Petrum
quidem malefactorem & raptorem justè
condemnavit ad mortem gladiò inferen-
dam, quod & factum est. Paulum au-
tem in plena ebrietate existens occidit.
Jam quæritur, an Dioscorus per hoc in-
currerit irregularitatem? Ante Resolutio-
nem

Notandum, quòd irregularitas sit du- 408.
plex, una ex delicto, altera ex defectu sine de-
licto; cum enim irregularitas contraha-
tur propter indecentiam; hæc autem pos-
sit oriri vel ex defectu tantum sine pec-
cato, & etiam ex peccato, ideò irregula-
ritas dividitur in eam, quæ est ex defectu
tantum, & in eam, quæ est ex peccato, seu de-
licto. Hinc causa, ob quam fertur irregu-
laritas, subinde est defectus naturalis, v. g.
defectus ætatis, corporis, animæ &c. sub-
inde moralis, v. g. defectus perfectæ leni-
tatis, famæ &c. subinde est actus licitus,
subinde illicitus; Uterque tamen, ut in-
ducat irregularitatem, debet esse actus
externus; quia actus merè interni non
sunt materia potestatis legislativæ hu-
manæ; Item debet esse actus consumma-
tus; quia odia sunt restringenda. Reg. 15.
Juris. in 6. & consequenter lex continens
irregularitatem restringenda est ad actum

consummatum, nisi aliter lex exprimat.

Hôc notatô sit

409. RESOLUTIO. Dioscorus tanquam Judex condemnandô Petrum raptorem ad mortem, quæ etiam secuta est, licet non peccaverit, tamen incurrit irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis, ut infra plenius dicetur; siquidem ad hanc incurrendam non requiritur peccatum; At in plena ebrietate existens occidendô Paulum, non incurrit irregularitatem. Ratio est: quia Dioscorus propterea debuisset incurrere irregularitatem ex delicto, si aliquam incurrisset; atqui irregularitatem ex delicto non incurrit; siquid ad hanc incurrendam, necessariò requiritur peccatum mortale, juxta communio-rem & probabiliorem sententiam apud *Mastrium Theol. Mor. disp. 13. q. 5. n. 130.* Etenim irregularitas, ex delicto præsertim contracta, est maxima pœna: ergo non imponitur, vel incurritur, nisi ex delicto gravi; Dioscorus verò in plena seu perfecta ebrietate existens & occidens Paulum non peccavit mortaliter, imò nec venialiter; cùm ad peccatum requiratur in peccante plena deliberatio & perfecta libertas; qualis certè non est in perfectè ebrio, utpote usum rationis non habente: Ergo Dioscorus propterea non incurrit irregularitatem. *Supponimus autem semper, quòd Dioscorus, dum plenè se inebria-*
vit,

vit, nihil suspicatus sit de homicidii periculo; Si enim prævidisset homicidium in ebrietate secuturum, imprimis dupliciter mortaliter peccâisset, videlicet contra temperantiam per ebrietatem, & contra justitiam commitendô se periculo perpetrandi homicidium; & insuper secutô in ebrietate homicidiô, & homicidii, & restitutionis, & irregularitatis reus foret; quia etiam ex homicidio indirectè voluntario incurritur irregularitas, ut videre est *cap. de cætero, de homicid.* ubi dicitur: *de cætero noveris, quòd Diaconus, qui homicidio causam dedisse videtur, non videtur ad Sacerdotium promovendus.* Ita Sporer tract. 5. in 5. *Præceptum Decalogi cap. 3. num. 189.*

CONFERENCE CXLI.

De Subiecto Irregularitatis.

Patritius commisit delictum, cui annexa, & inflicta est irregularitas; sed Patritius invincibiliter ignoravit, suo delicto annexam esse irregularitatem. Hinc quaeritur, an nihilominus Patritius incurreret irregularitatem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd subiectum irregularitatis sit omnis homo capax Ordinis, & subditus Juri communi. Ratio est: quia irregularitas est privatio, seu impedimentum ad recipiendos Ordines, & eos jam susceptos exercendos; Privatio autem supponit subiectum capax formæ, cujus est

est privatio, quæ capacitas solum reperitur in homine masculo baptizato, & subdito juri communi, quæ ultima particula additur ad excipiendum Summum Pontificem; qui quamvis sit subiectus juri suo quoad vim directivam, non tamen quoad vim coactivam. Porro *Impuberem* completò septenniò capacem peccati mortalis, posse incurrere irregularitatem, docet apud *la Croix lib. 7. n. 446. Dicastillo, & alii;* non tamen ante septennium completum, etsi malitia suppleat ætatem, juxta *Henriquez, Avilam, Dicastillum, Delbene, & alios.* Imò multi cum *Castropalao* (inquit *la Croix cit.*) probabiliter excusant omnes ante pubertatem ab omnibus pœnis, exceptâ pœnâ percussionis Clerici. Vide *P. Sporer tr. 5. in 5. Præcept. Decalogi, cap. 3. n. 67.* Jam fit

412. RESOLUTIO, Patritius invincibiliter ignorans suo commisso delicto annexam esse irregularitatem, nihilominus eandem incurrit. Ita probabilius docent *Felinus, Suarez, Azorius, Wex, & certum esse dicit Cardenas apud la Croix lib. 7. num. 482. contra Navarrum, Reginaldum, Portel, Sanchez, &c.* quorum sententiam *Castropalaus, Diana, & Dicastillus* agnoscunt esse probabilem. Vide *Conferentiam 195. circa medium.* Ratio Resolutionis est: quia irregularitas non est propriè pœna (ut est certum de irregularitatibus ex defectu, à qui-

quibus proinde incurrendis nulla valet excusare ignorantia *secundum omnes*) aut saltem non est medicinalis, requirens scientiam, vel contumaciam, uti censuræ; sed est inhabilitas annexa à jure propter indecentiam, ut committens tale delictum inferviat Altaris Ministerio; atqui inhabilitas etiam incurritur ab ignorantibus Legem Ecclesiasticam, quæ statuit talem inhabilitatem, ut patet in irregularitatibus ex defectu, & ex impedimentis dirimentibus matrimonii à jure statutis: Ergò.

CONFERENCE CXLII.

De Irregularitate dubia.

Elifæus Sacerdos procuravit abortum; sed post diligentem inquisitionem perseverat dubium, num fuerit foetus animatus, vel adhuc inanimatus, dum procuravit abortum. Hinc quæritur, num Elifæus incurrerit irregularitatem, an non? Ante Resolutionem

Notandum, quòd in dubio sive juris, 413. sive facti, incurset irregularitatis, si facto diligenti Examine, dubium maneat, an quis censi debeat irregularis, non est censendus irregularis. Ita Navarrus, Suarez, Sanchez, Bonacina, Tamburinus, Laymann, Spirellus, & alii apud la Croix lib. 7. n. 450. Ratio est: quia irregularitas non debet censi lata, nisi clarè exprimatur in jure, cap. is, qui de Sentent. Excomm. in 6. Sed in

jure non est expressum, in ejusmodi dubio judicandum esse pro irregularitate: ergo. In dubiis autem facti, nisi Ecclesia expresse annectat irregularitatem, possessio est pro libertate & immunitate ab ea, nec tenetur quis contra se judicare. *Excipitur tamen casus homicidii illiciti, quando videlicet constat de corpore delicti, seu homicidii facti, & aliqua sua cooperatione, quando nimirum certum est, hominem esse occisum occasione suæ actionis, dubitat autem quis, an sua actio fuerit efficax, vel sufficiens ad causandum homicidium, tunc talis dubitans debet se judicare Irregularem, & à Sacris abstinere. Ita communis apud Laymann, & Sporer de conscientia, num. 99. Ratio est: quia sic expresse statuitur cap. Ad audientiam, & cap. significasti. de homicidio. Nam in hoc casu constat tam de homicidio secuto, quam de data cooperatione, etsi dubitetur, an hæc fuerit sufficiens. Cum autem hoc jus loquatur de homicidio prohibito, non est extendendum ad dubium homicidii justii. Ita Sporer cit. n. 96. La Croix l. 7. n. 453. & apud ipsum Bonacina, Leander, & alii. Neque extendendum est ad dubium mutilationis; quia cum versemur in odiosis, jus non est ab uno casu extendendum ad alterum, cum jus tantum loquatur de dubio circa homicidium. Ita la Croix cit. n. 457. Coninck,*

ninck, Sanchez, Diana, Bonacina, Sperellus, &c. item Diana, & noster Sporer, & Herincx hic, qui addit, jura citata esse intelligenda de dubio vero, & practico, quando scilicet intellectus in neutram partem se potest determinare, adeò, ut si quis probabiliter opinetur ex sua cooperatione homicidium non fuisse secutum, minimè censendus sit irregularis. Jam sequitur casus

RESOLUTIO. *Elisæus non debet se 415.*
reputare irregularem. Ita Herincx, & alii apud Sporer cit. n. 99. & de matrimonio, cap. ult. num. 751. Ratio est: quia jura citata, quæ statuunt in dubio homicidii aliquem censendum esse irregularem, agunt de casu, quò constat homicidium esse commissum, & dubitatur tantùm, an talis fuerit causa homicidii certò secuti; in hoc autem casu dubitatur, an homicidium sit commissum; quia ignoratur, an fœtus fuerit animatus.

CONFERENTIA CXLIII.

De Irregularitatibus ex delicto.

Cajetanus Capellanus incidit in hære- 416.
sin internam, & externam, sed occultam.
Hinc anxietur, an præter Excommunicationem Bullæ Cœnæ, quâ propterea in-
nodatus fuerat, etiam inciderit irregula-
ritatem? Occasione hujus casus inquiritur.
1. Quænam sint irregularitates ex deli-
cto? 2. Quid dicendum ad casum?

417. RESOLUTIO I Irregularitates ex delicto sunt sequentes:

I. Irregularitas ex delicto incurritur ab iterantibus Baptismum seriò & scienter, ita ut tam rebaptizans, quàm scienter rebaptizatus sint irregulares ex *c. Qui in qualibet. causâ 1. q. 7.* ubi tamen sciendum, quòd rebaptizans tunc tantùm fiat Irregularis, si delictum sit publicum, ut patet ex *c. Ex litterarum, de Apostatis & Reiterantibus Baptisma*, in quo dicitur, quòd ad Superiores Ordines promoveri, si publicum est, non valebit, adeò, ut respectu rebaptizantis irregularitas sit tantùm partialis, ne scilicet Clericus ad altiores Ordines ascendere possit. At verò scienter rebaptizatus fit totaliter irregularis, etsi delictum occultum, & non publicum sit; quia publicitas nullibi exprimitur, sicuti exprimitur in rebaptizante, in *cap. Ex Litterarum. cit.* Ad hanc tamen irregularitatem incurrendam, sicut & ad alias, quæ ex delicto oriuntur, requiritur dolus, vel culpa lata, ideòque ignorantia quæcunque, si crassa non sit, excusat. *Laymann lib. 1. tr. 5. parte 5. cap. 2. n. 1.* qui id affirmat tam de rebaptizante, quàm de rebaptizato. *n. 2.* Si rebaptizatio fiat sub conditione, quamvis temerè, aut si fiat fictè, non contrahitur irregularitas; quia de actu absoluto, & perfecto pœnæ sunt intelligendæ. Nec contrahitur irregularitas in reiteratione Ordinis, vel

vel Confirmationis; quia hæc nullibi statuta est. Qui tamen ab hæretico se baptizari sinit, irregularis efficitur, nisi talem ignorantia, vel necessitas à culpa excuset. *c. Qui in qualibet. causâ 1. q. 7. Laymann cit. n. 3.*

II. Qui furtivè ordinatur, id est, ignorante Episcopo, se per dolum ordinandis ingerens, irregularis efficitur, saltem quò minùs ad superiorem Ordinem promoveri possit. Potest tamen Episcopus cum taliter ordinato dispensare, nisi, ut jam in Ecclesiis consuetum est, ejusmodi accessum furtivum sub Excommunicatione interdixerit, tunc dispensare non poterit, nisi crimen foret occultum. Ita habetur *cap. 1. de eo, qui furtivè.*

III. Clericus ministrans in Ordine, quem non habet, irregularis efficitur, ex *cap. 1. & 2. de Clerico non ordinato ministrante.* Ad hanc tamen irregularitatem incurrendam requiritur, ut solemniter & tanquam ex officio exerceat actum Ordinis, quem secundùm Ecclesiæ institutionem aut consuetudinem non liceat exercere iis, qui tali Ordine carent. Ita communis apud *Laymann cit. cap. 3. num. 2.*

IV. Clericus violans censuram Majoris Excommunicationis, Suspensionis ab Ordine, Interdicti personalis, aut localis exercendò actum proprium Ordinis, irregularitatem contrahit, ita habetur *cap. 18.*

de Sentent. Excomm. in 6. & tit. 27. de Clerico excommunicato &c. Ubi excipitur iterum Clericus exercens actus Ordinum Minorum; quia tales actus ex consuetudine exercentur etiam solemniter à Laicis. Item excipitur Clericus Minori Excommunicatione ligatus, ex cap. Si celebrat. de Clerico excommunicato. Item excipiuntur Clerici Majori Excommunicatione, vel Suspensione ligati, si præstent ea, quamvis illicitè, quæ solius jurisdictionis, non Ordinis Officia sunt. ita Henriquez, & Avila apud Laymann cit. n. 4.

421. V. Fit irregularis, qui ab Episcopo schismatico, hæretico, simoniaco, excommunicato, ac denunciato ordinatur, vel qui renunciavit Episcopatu. Ex cap. 2. de Ordinatis ab eo. quamvis Laymann lib. 5. tit. 9. cap. 10. dicat, taliter Ordinatos esse tantum suspensos ab executione Ordinum in perpetuum, etsi sine sua culpa sic ordinentur.

422. VI. Irregulares sunt infames tam infamia juris, quam facti, ut sunt adulteri, apostatæ, incestuosi, raptores virginum, sodomitæ, venefici, duellantes, sacrilegi, simoniaci, perjuri, committentes crimen læsæ Majestatis, &c. ut habetur Can. infames. causâ 6. q. 1. Hæc tamen delicta debent esse publica ex cap. finali, de temporibus Ordinationum.

VII. Ir-

VII. Irregulares sunt hæretici formales, notorii, & publici, item credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii, usque ad secundam generationem ex linea paterna, & usque ad primam generationem ex linea materna. Ita statuitur *cap. Quicumque 2. & cap. Statutum. 15. de hæreticis in 6.* Unde si quis fuit occultè hæreticus, ac deinde legitimè absolutus est, non est irregularis. *Tannerus, & alii cum Laymann lib. 1. tr. 5. parte 5. cap. 4. n. 12.* Imò *cit. cap. Statutum 15.* conceditur posse ordinari jam catholicum filium hæretici parentis ante mortem conversi. Quin simpliciter filium hæretici ad Fidem Catholicam conversum non esse habendum pro irregulari in iis locis, in quibus hæresis non parit infamiam, seu ubi tolerati sunt, ut in Germania, docent *Sanchez lib. 2. Decal. c. 27. Henriquez, Sayrus, Tannerus, & alii cum Laymann cit. & Sporer Theol. Sacrament. parte 1. cap. 5. n. 81.*

VIII. Fit irregularis, qui aliquem voluntariè, & injustè occidit, vel mutilat, ex toto titulo, de homicidio, & ex *cap. ult. de homicidio. in 6.* Unde non fit irregularis ex delicto, 1. Qui facit homicidium omnino involuntarium, v. g. si amens, furiosus, vel dormiens aliquem occidat. ex *clémentina de homicidio.* 2. Qui ministrant infirmis, non debent timere periculum irregularitatis, quando infirmum vertunt de

de latere ad latus, vel portant de lecto ad lectum, vel porrigunt cibum & potum &c. si servant cautelam communiter à prudentibus haberi solitam; si enim culpabiliter, & notabiliter per similes actiones mortem infirmo accelerarent, utique fierent irregulares ex delicto. Regulariter tamen, & ordinariè tales bonâ fide procedunt, & consequenter sicut in conscientia non sunt rei peccati mortalis, ita nec irregularitatis. Imò *Avila* cum aliis apud nostrum *Herincx* hîc docet, ex mutatione sitûs ad ministrandum v. g. cibum infirmo, vel ut commodus quiescat, esto aliququaliter mors acceleraretur, non esse faciendum scrupulum, ex eo, quòd nec acceleratio soleat esse notabilis, nec infirmus eam cum tanto suo incommodo teneatur præcavere. 3. Non fit Irregularis sive Clericus, sive Laicus, qui occidit aggressorem ad sui defensionem cum moderamine inculpatae tutelæ ex *Clem. unicâ, de homicidio*. Si enim hoc non servaret, fieret irregularis juxta *Concilium Trident. Sess. 14. cap. 7.* Hoc etiam *Doctores* extendunt ad illum, qui occidit invasorem ad defensionem Bonorum temporalium magni momenti, vel in defensionem suæ pudicitia, cum moderamine tamen inculpatae tutelæ, quòd talis non sit irregularis, quia hanc irregularitatem non contrahit, nisi qui mortaliter peccat; sed talis

occi

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 333

occidendô non peccavit ; quia vim vi repellere omnia jura permittunt : ergo.

4. Non fit irregularis Medicus , aut Chirurgus abscindens membrum sanitatis causâ , si adhibeat debitam diligentiam, etsi mors sequatur *ex c. Ad aures, de etate, qualitate, & ordine Præficiendorum.* Et Ratio est : quia tales dant operam rei licitæ, & adhibent debitam diligentiam , propter quod non peccant, & consequentur hanc irregularitatem ex delicto non incurrunt. Idem est de Clerico, vel Religioso in Sacris constituto , exercente Chirurgiam per adustionem , vel incisionem *tempore necessitatis* , v. g. tempore pestis , quando alius non adest ; quia in tali casu obligat jus naturæ, & consequenter cessat obligatio juris positivi Canonici *in cap. sententiam. Ne Clerici, vel Monachi.*

Econtra hanc irregularitatem incurrunt 425.

1. qui aliquem directè, vel indirectè occidit, vel mutilat, v. g. qui sinè debita cautela projiciendô de tecto tegulas, aliquem interficeret. *Communis apud Busenbaum, & Sporer.* 2. Qui procurat abortum foetus animati, fit irregularis ; quia talis committit verum homicidium. Secus est, si foetus non fuerit animatus. 3. Fiunt irregulares non solum physicè occidentes, & mutilantes, sed etiam mandantes, consulentes, positivè cooperantes, consentientes in homicidium vel mutilationem suô nomi-

nomine patrandam, item non impedi-
tes per omissionem non puram. Ita *Spo-
rer tract. 5. in 5. Præceptum Decalogi, cap. 3.
n. 83. & seqq. 4.* Fit irregularis, qui spon-
tè se castrat, vel permittit se castrari. Se-
cùs si ex necessitate, à natura, vel morbi
depellendi causâ hæc passus sit. Ita ha-
betur cap. *Ex parte 3. & 5. de corpore vi-
tatis. 5.* Fiunt irregulares Clerici, & Reli-
gioli in Sacris constituti chirurgiam ex-
ercentes cum incisione vel adustione, ex
cap. *sententiam. Ne Clerici, vel Monachi.*
Hanc tamen irregularitatem non incur-
runt, nisi morte secutâ, & hoc ideo, quia
dederunt operam rei sibi prohibitæ. No-
mine autem *Incisionis* non comprehendit-
tur sectio venæ; quia hæc non est pro-
pria chirurgis, sed communis est barbi-
tonsoribus. Item non videtur Clerico in
Sacris constituto prohibita præscriptio in-
cisionis, sed ipsa incisio, quod etiam do-
cet sensus, & praxis communis. Nec
prohibetur Clerico incisioni assistere etiam
adjuvandô, v. g. tibiam tenendô; quia
jus Clerico tantum prohibet incisionem.
6. Fit irregularis, qui aliquem mutilat;
ut autem hæc mutilatio activa inducat
irregularitatem, debet esse *abscissio membri
proprie dicti*, videlicet, quod est integrum
& proximum instrumentum alicujus
principalis actionis humanæ, qualia sunt
manus, pedes, crura, brachia, tibiæ, ocu-
li,

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 335

li, aures, nares, lingua, membrum virile, mamillæ mulieris. Econtra capilli, barba, dentes, labia, supercilia, nervi, digiti, & testiculi *seorsim*, auricula externa (*non ipsa auris*) nasus externus (*non ipsæ nares*) non sunt membra propriè dicta; hinc ea abscindens *in alio*, non fit irregularis (quia sinè causa mutilans seipsum liberè sive in magno, sive in parvo membro, etiam in parte cujuslibet digiti, fit irregularis, *ex c. qui partem 6. dist. 55.*) Sicut nec irregularis efficitur, qui vulnus etiam palmare alteri infligit, vel qui sanguinem effundit, vel frustum carnis abscindit, vel qui membrum putridum, mortuum, aut strumam amputat, vel qui solum vulnerat, aut membrum solum frangit, & inutile reddit, vel qui excæcat hominem solò visu privandò, non autem oculum eruendò, &c. Ratio est: Quia hæc omnia non sunt realis abscissio membri propriè dicti. Denique sciendum, quòd eò modò, quò diximus, homicidium physicè vel moraliter patratum &c. inducere irregularitatem, ita etiam de mutilatione dicendum est, & sicut non incurritur irregularitas, nisi morte reverà secutâ, ita nec incurritur irregularitas, nisi mutilatione secutâ. *Ultimò notandum est*, illum non incurrere irregularitatem, qui ex metu gravi injustè incusò ad extorquendum actum v. g. ex metu pro-

propriæ mortis, vel gravis damni, aliquem v. g. occidit, etsi mortaliter peccet contra legem Dei, non tamen incurrit irregularitatem, aut Censuram fortè pro tali casu latam, ut docet *Tamburinus*, & alii apud *P. Sporer Theol. Decalog. tr. 5. in 5. Præceptum Decalog. cap. 3. n. 68.* Ratio est: Quia Præceptum Ecclesiasticum non obligat cum tanti mali periculo. Jam sit

426. RESOLUTIO. Cajetanus Capellanus ob Hæresin externam occultam non incurrit irregularitatem. Ratio hujus patet ex dictis mox suprà *num. 423.*

427. Cæterum, an mandans vel consulens homicidium, & nihilominus revocans suum Mandatum, vel Consilium, quantum potest, incurrat irregularitatem, si nihilominus homicidium sequatur, diximus suprà *Conferentià 107. num. 313.*

CONFERENCE CXLIV.

De Irregularitatibus ex defectu.

428. Stanislaus Confessarius, dum Catharinam ad mortem ex sententia Judicis propter crimina patrata sustinendam comitaretur, eandemque ad ultimam luctum animaret, eaque nollet amplius progredi, admonuit eandem, ut progredere-
tur, dicens: *Hora est jam tarda, & populus nimis detinetur; cum ergo ventum est ad locum supplicii, Catharina noluit ultimam*

nam sessionem occupare; hinc iterum Stanislaus ipsam monuit, ut quietè sederet, collum nudare, & oculos velare permetteret, & denique dixit ad Carnificem: *Feci, quod meum est; jam tempus est faciendi, quod tuum est;* & sic Catharina capite minuta est. Post omnia Confessarius domum rediens, de irregularitate propterea incursâ timuit. Occasione hujus casûs, quæritur

1. Quænam sint irregularitates ex defectu?
2. Quid dicendum ad casum?

RESOLUTIO I. Irregularitates ex 429.
defectu sunt sequentes:

I. Irregularitas est ex defectu animæ, quam contrahunt imprimis illiterati, & inscii requisitorum ad exercitium Ordinum. *cap. illiteratos. Dist. 36.* Deinde Neophyti, id est, recenter ad fidem conversi, neque sufficienter instructi, judicio Episcopi. Denique infantes, amentes, stulti, phrenetici, lunatici, epileptici, energumini &c.

II. Irregularitas est ex defectu corporis, 430.
quando scilicet quis est ita corpore vitiat, ut vel absolutè non possit Ordinis Ministerium obire, vel non sine aliorum horrore, *ex cap. Presbyterum. de Clerico ægro- tante.* Hinc irregularis est, qui est cæcus, surdus, claudus, item si careat manu, pollice, Indice, oculò, non tamen est irregularis, si utrûmque habens oculum, in altero tantùm careat visu; quòd si tamen

in oculo sinistro, qui *Oculus Canonicus* dicitur, careat visu, censetur communiter à Doctoribus irregularis, quod tamen secundum *Navarrum*, *Suarez*, *Bonacinam* & alios tunc locum habet, si nequeat legere Canonem sine notabili deformitate, & indecentia; si enim adhuc decenter oculò dextrò & Missali proportionaliter positò Canonem posset legere, non esset Ratio, cur talis esset irregularis. Contrahunt etiam hanc irregularitatem, qui habent enormem infirmitatem, v. g. morbum Gallicum, multam scabiem, paralyfin, apoplexiam &c. Circa gibbosos, luscus, lippos, nanos, & similes statuitur iudicio Episcopi, quoad deformitatem, & impedimentum; quia similes defectus non consistunt in indivisibili. Denique Hermaphroditus Notorius quiscunque est irregularis; occultus verò tunc est irregularis, si prævaleat sexus foemininus, vel uterque sexus sit æqualis, quia tunc non est *vir simpliciter*.

431. III. Irregularitas est ex defectu Natalium, ratione cujus spurii, & naturales seu illegitimi, per subsequens matrimonium, aut à jure, vel ab homine canonicè non legitimati, non possunt ordinari, *ex cap. 1. & 2. de filiis Presbyterorum non ordinandis*. Ratio est: tum quia tales illegitimi præsumuntur imitatores paternæ incontinentiæ, & præsumuntur malè morigerati, quia

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 339

quia malè sunt educati: Tum quia hoc fit in detestationem paterni criminis, & ob honorem Statûs Clericalis, quem vitiosa origo dehonestat. Excipiuntur tamen ex *cap. ut filii. de filiis Presbyterorum*, illi illegitimi, qui sunt Religiosi, ita ut tales post Professionem Religiosam ad Ordines promoveri possint, non tamen ad Prælaturam sine prævia dispensatione. Quando verò dubium est, an aliquis sit legitimus, nec ne, reputandus est pro legitimo; quia in dubio non præsumitur vitium. Denique expositum, cujus nec pater, nec mater sciri potest, habendum esse pro legitimo, adeoque nullâ indigere dispensatione, contra alios docent *Suarez, Sayrus, Coninck, Laymann, & Castropalaus apud Gobat hic casu 11. n. 436. & 437.*

IV. Irregularitas est ex defectu ætatis, 432. quâ affecti sunt non tantum infantes, sed etiam adulti non habentes annos ætatis canonice requisitos; Sed hæc irregularitas tantum durat, quamdiu talis ætas durat. *cap. 14. de temporibus ordinationum.*

V. Irregularitas oritur ex defectu libertatis. Irregulares enim sunt omnes servi propriè dicti (& secundum *Laymann lib. 1. t. 5. p. 5. c. 8.* etiam Adscripti & Originarii) donec consequantur plenam libertatem. Item omnes uxorati, nisi uxores consentiant, & votum continentie emittant; itemque omnes Curiales,

Curia scilicet sæculari obligati juramentò, vel stipendiò, quamdiu tale Officium habent, & similiter milites Sacramentò militari obligati.

434. VI. Irregularitas oritur ex defectu famæ, seu ex infamia notoria, quæ partim contrahitur ex natalibus, seu probro, & crimine alieno, partim ex conversatione & crimine proprio; irregularem enim facit omnis infamia, sive *Juris*, ut ex crimine ad Judicem delato, sive *facti*, si nimirum crimen publicè notorium sit; cessante autem infamiâ cessat irregularitas, hoc tamen modò, scilicet, quòd infamia à jure, vel Judice illata, tollatur per dispensationem Principis, cujus auctoritate fuerat decreta; infamia facti verò tollatur per constantem, & publicam vitæ emendationem. Ita *Laymann lib. 1. tr. 5. p. 5. cap. 4. n. 10.*

435. VII. Irregularitas est ex defectu Sacramenti, scilicet *matrimonii*, quoad ejus *significationem*, qui in Bigamis reperitur, ex *cap. 1. 2. & 4. de Bigamis non ordinandis*. Siquidem matrimonium consummatum in lege nova significat conjunctionem Christi cum Ecclesia per carnis assumptionem, teste Apostolo ad Ephesios 5. Christus autem est unicus sponsus unius Ecclesiæ, & Ecclesia est unica sponsa unius Christi Sponsi; Hoc autem nequit repræsentare & significare *Matrimonium Bigami*, cum non sit
- CON-

conjunctio unius sponsi cum una sponsa, sed cum duabus; *nec ipse Bigamus* potest repræsentare Christum, cum hic habeat unicam sponsam scilicet Ecclesiam, ille verò duas: Ergò Bigamus nequit ordinari, cum nequeat repræsentare Personam Christi, quam tamen Sacerdos debet repræsentare, quia in Persona Christi offert Missæ Sacrificium. Porro triplex à DD. recensetur Bigamia, quæ irregularitatem inducit, scilicet Bigamia vera, similitudinaria, & interpretativa. Bigamia vera est, cum quis validè matrimonium contraxit cum duabus sive ante, sive post Baptismum, & consummavit; consummatio enim matrimonii in Bigamia est necessaria ad contrahendam irregularitatem, ex *cap. Debitum, de Bigamis*. Et hæc irregularitas Bigamiæ veræ annexa, procedit ex Traditione Apostolica, ut patet ex *1. ad Timoth. 3. Oportet Episcopum esse unius uxoris virum, & infra: Diaconi sint unius uxoris viri*, intellige, non, quòd oporteat Episcopos, aut Diaconos esse uxoratos (*ut male intelligunt hæretici*) cum multò aptiores sint, qui uxore carent, ad ista munia exercenda; Sed quòd defuncta priori uxore non duxerint secundam, quò sensu Apostolus citatus *cap. 5. ait. Vidua eligatur, quæ fuerit unius viri uxor*, id est, non fuerit nupta secundo viro. Bigamia similitudinaria est, quando

quis post votum solemne castitatis emissum in Religione, vel post susceptionem sacri Ordinis contrahit matrimonium, & consummat, etiam obtentâ dispensatione Pontificiâ, *ex cap. Quotquot. causa 27. q. 1.* dicitur autem *similitudinaria* propter similitudinem, quam habet cum Bigamia vera; sicut enim Bigamus verus est ille, qui ducit successivè duas uxores, sic Bigamus similitudinarius contrahit duplex matrimonium, scilicet unum spirituale per votum solemne cum DEO, & alterum carnale cum foemina. *Bigamia interpretativa est illa, quæ contrahitur ab eo, qui quâdam fictione juris censetur habuisse duas uxores, etsi reverà non habuerit, quod contingit tripliciter.* 1. Si quis validè, & cum subsequente copula perfectâ ducat viduam in uxorem, quæ prius matrimonium cum defuncto conjugè consummaverat *ex cap. Debitum. de Bigamis.* Secus est, si vidua à priori marito non fuit cognita, sed mansit virgo juxta idem *cap. Debitum cit.* 2. Si quis ducat foeminam jam ab alio, interventu perfectæ copulæ corruptam, & cum ea matrimonium consummet, *ex cap. Curandum, & cap. Præcipimus. Dist. 34.* dictum est: *ab alio corruptam.* Nam si quis contrahet matrimonium cum foemina à seipso prius corrupta, non fit irregularis; quia matrimonium subsequens quoad forum externum tollit maculam

culam præcedentem, & fictione juris habetur perinde, ac si copula in matrimonio contigisset, ut notant Doctores ad *cap. Tanta. Qui filii sint legitimi.* 3. Contingit hæc Bigamia, quando quis accedit ad propriam uxorem, post adulterium perfectum ab uxore commissum, *ex cap. Si Laici. Dist. 34.* quod verum est, etsi maritus ignoret adulterium uxoris, *juxta communem DD.* Non tamen maritus fit irregularis, qui præter uxorem cognoscit alias, vel qui extra matrimonium constitutus cum pluribus fornicatur, vel plures habet concubinas. *cap. Quia circa. De Bigamis.* Vide *Laymann lib. 1. tr. 5. p. 5. c. 6.*

VIII. Irregularitas est ex defectu lenitatis, ob horrorem scilicet sanguinis, quia occidentes, vel mutilantes hominem ex justitia publica, lenitatem & mansuetudinem Christi non præseferunt, nec Christum repræsentant. Hanc irregularitatem incurrunt, qui directè vel indirectè ad mortem, vel mutilationem alterius publicâ authoritate factam cooperantur. *cap. sententiam. Ne Clerici, vel Monachi.* Nam quôcunque modô aliquis injustè mutilandô alterum, fit irregularis ex delicto juxta dicta *Conferentiâ præcedenti, num. 425.* eodem modô etiam Judex & Minister Justitiæ, vel miles in bello, justè aliquem mutilandô fit irregularis ex defectu lenitatis. Ideo hanc irregularitatem contrahunt.

1. Cooperantes ad homicidium vel mutilationem Rei publicæ auctoritate, in iudicio factam, ita ut illi soli, qui spectant ad publicum iudicium, & qui sunt Ministri iustitiæ publicæ, irregulares fiant ex defectu lenitatis, & tales sunt Iudices, Assessores, Accusans, vel Denuntians criminaliter, Advocatus accusatoris, Testes, Notarii, Scribæ, Recipientes testium depositiones, Legentes ex Officio sententiam sanguinis, & Signantes, item Tortores, Satellites, & alii Ministri Iustitiæ, qui erigunt scalas, comportant ligna &c. Quia pro his tantum (si tamen mors, vel mutilatio à parte rei sequatur) & non pro aliis, legitur in sacris Canonibus inflicta hæc irregularitas. Ita DD. Recentiores communiter, & ultra triginta recitat Diana p. 11. tract. 2. Resolut. 63.

2. Hanc irregularitatem contrahunt in bello iusto offensivo pugnantes propria manu, & occidentes, vel mutilantes, & directè, vel proximè ad occisionem, vel mutilationem hominis cooperantes, utpote jubendo hunc mactari, vel mutilari, arma ad actualem cædem præbendò, tormenta onerandò, pulveres supponendò, etiam ab alio postea incendendos &c. Omnes. Ratio est: quia tunc occidunt, vel mutilant, ut Ministri publicæ auctoritate exercentes iustam vindictam contra hostes. At verò si propriis manibus neminem occidant, vel mutilent, non fiunt irregulares, et si

etsi ad aliorum occisiones indirectè, vel generalitet cooperentur. Ita communissima cum Navarro, Sylvestro, Sporer, & aliis. Ratio est: quia Sacri Canones non junxerunt irregularitatem ex defectu lenitatis militibus, nisi illis, qui propriâ manu occidunt, vel mutilant, vel directè aut proximè cooperantur, uti constat ex cap. *Petitio tua de homicidio*. Unde hanc irregularitatem non incurrunt campestres Prædicatores, qui milites hortantur, ut fortiter pugnent ad deprimendum hostem, etsi multæ cædes fiant; ut docet Barbosa in dictum cap. *petitio tua*. Dictum est: in bello justo; nam occidentes in bello injusto vel mutilantes, & omnes quomodolibet cooperantes, secutâ occisione, vel mutilatione etiam unius tantum hominis, licet ipsimet nullum occidant, vel mutilent, sunt irregulares. Communis. Ratio est: quia, cum plures conjuncto consilio vel auxilio concurrunt ad aliquod homicidium, vel mutilationem, censentur omnes una causa moralis totalis, ut notant Doctores in cap. *significasti de homicidio*. Dictum etiam fuit: in bello justo offensivo; nam in justo bello defensivo nullus Laicus incurrit hanc irregularitatem ex Clement. unicâ de homicidio. Imò nec Clerici sunt irregulares, si hostem muros ascendentem in sui, suorumque defensionem occiderent, si per Lai-

cos Civitas non posset sufficienter defendi; quia necessitas non habet legem.

437. Porro hanc irregularitatem non incur-
runt. 1. Videntes ligna ad hæreticum
comburendum, gladium, funes, aut alia
instrumenta ad malefactores puniendos,
vel furcam erigentes, aut famuli, qui di-
ctata à Notario scribunt; quia nullus ex
his concurrit, ut Minister justitiæ. Nec
2. Hanc irregularitatem incurrit Judex
Ecclesiasticus, degradandô Clericum, &
tradendô eum brachio sæculari, etsi deinde
talis occidatur. Nec 3. Irregulares fiunt
Principes S. R. Imperii, qui simul sunt
Ecclesiastici, demandantes Judicibus sæcu-
laribus, ut malefactorem examinent, &
secundum leges justitiæ procedant, *ex cap.*
Episcopus. Ne Clerici, vel Monachi. in 6. Nec
mitigandô pœnam v. g. rotam in gladi-
um, vel furcam; quia hæc non est con-
demnatio ad mortem, utpote à Judice
sæculari jam statutam, sed potius est miti-
gatio pœnæ acerbioris in mitiorem, &
actus misericordiæ, ac lenitatis. Nec 4.
Fiunt irregulares sive Clerici, sive Laici,
accusantes Reum, seu furem apud Judi-
cem, sed *civiliter tantum, & non criminaliter*,
hoc est, non in hunc finem, ut Reus pu-
niatur morte, vel mutilatione, sed tan-
tùm, ut sibi resarciatur damnum illatum,
ex cap. Prælati. de homicidio. in 6. ubi tamen
pro Clerico ad evitandam irregularitatem
addu-

adducitur, ut seriam protestationem apud Judicem faciat, se non intendere poenam sanguinis per suam accusationem, sed tantum reparationem damni illati. Hoc idem locum habet in eo, qui videret furem v. g. fugientem, & clamaret, vel detineret, seu comprehenderet; quia non facit ut Minister justitiæ. Denique quamvis ex *cap. sententiam. Ne Clerici, vel Monachi*, prohibitum sit Clericis, assistere executioni sententiæ mortis, hæc tamen prohibitio juxta *Suarez* leviter obligat ob parvitatem materiæ; imò *Bonacina* ait, hanc prohibitionem per contrariam consuetudinem esse abrogatam. Sic etiam loquitur *Sporer tract. 5. in 5. Præcept. Decalogi. cap. 2. n. 47.* jam sit ad casum in Conferentia propositum

RESOLUTIO. Stanislaus Confessarius Catharinam malefactoricem comitatus ad ultimum supplicium, & admonens eandem, ut in via progrediretur, quietè sederet, collum nudare, & oculos velare permetteret, &c. etiam secutâ Catharinæ morte, non est factus irregularis. Ita communior sententia apud *Laymann, & Sporer sit. n. 70.* Ratio est: quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus jure expressis: atqui irregularitas ex defectu lenitatis solum expressa est in jure contra eos, qui ut *Ministri justitiæ publicæ* concurrunt ad mortem, vel mutilationem, qualiter
certè

348 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
certè non concurrat Stanislaus Confessa-
rius: ergò Stanislaus Confessarius non
est factus irregularis.

CONFERENTIA. CXLV.

Quomodo tollatur Irregularitas?

439. Georgius Theologiæ Candidatus re-
lictâ Theologiâ dedit nomen militiæ, in
qua cum per aliquot annos versatus fuisset,
relictâ militiâ repetiit Theologiam,
& nunc aspirat ad Statum Clericalem.
Occasione hujus casûs, quæritur. 1. Quot
modis tollatur irregularitas? 2. An Geor-
gius sine dispensatione possit Clericis an-
numerari? Ante Resolutionem
440. *Notandum*, quòd irregularitas tollatur
quatuor modis: 1. Namque per *Baptismum*
susceptum propriè loquendò fit, ut Baptiza-
tus nullam irregularitatem incurrat ratio-
ne delictorum ante baptismum commis-
sorum, ac etiam nullam irregularitatem
ex defectu ante baptismum habito con-
trahat, si hic defectus post baptismum *susceptum*
non remaneat; hinc homicidium ante bap-
tismum commissum, uti & sententia san-
guinis lata ante baptismum etiam secutâ
morte, non facit hominem irregularem,
si baptismum recipiat. Econtrà Bigamia
ante baptismum contracta, etiam post
baptismum irregularitatem inducit; quia
remanet defectus Sacramenti, seu signifi-
cationis, eòquòd Bigamus nequeat repræ-
sentare

repræsentare Christum unicum sponsum unius Ecclesiæ. Aliud est de homicida; quia talis est irregularis ob horrorem sanguinis effusi, qui tollitur per baptismum, cum per hunc ex lupo fiat agnus. 2. Tollitur irregularitas ex defectu natalium proveniens per Professionem Religiosam, sed tantum quoad Ordines suscipiendos, non quoad Prælaturas accipiendas. *ex cap. 1. de filiis Presbyterorum.* 3. Tollitur irregularitas ex defectu proveniens ablatione causæ. Sic irregularitas ex defectu libertatis, cessat obtentâ libertate &c. 4. Tollitur irregularitas per dispensationem legitimam, & non per absolutionem, cum non sit censura. Jam sit

RESOLUTIO. Georgius relictâ militiâ potest sine dispensatione annumerari Clericis, si conscientia ipsum non remordeat de commisso homicidio, vel mutilatione, juxta dicta Conferentia præcedente num. 436. Ratio est: quia irregularitas con surgens ex defectu libertatis, qualem habent milites Sacramentô militari adstricti, tollitur obtentâ libertate; atqui, postquam Georgius reliquit (ut suppono cum sui Belliducis licentiâ) militiam, obtinuit iterum libertatem: Ergò sublata fuit irregularitas, & consequenter poterit sine dispensatione Clericalem Statum assumere; semper tamen seclusô homicidiô, vel mutilatione commissâ in militiâ; quia si hæc facta

facta fuissent, incurrisset irregularitatem vel ex delicto homicidii, aut mutilationis, vel ex defectu lenitatis, quæ utique egent dispensatione, de qua in sequenti Conferentia.

CONFERENTIA CXLVI.

De Dispensatione in Irregularitate cum Sæcularibus.

442. Nazianzenus Clericus Sæcularis, etsi propter percussionem occultam alterius Clerici incidisset in Excommunicationem, nihilominus absque necessitate celebravit Missam, & ideo factus est irregularis. Jam quæritur, an etiam à Confessario Regulari Mendicante possit cum Nazianzeno in præfata irregularitate dispensari? Ante Resolutionem

443. *Sciendum, quòd in omni irregularitate jure ordinariò possit dispensare Summus Pontifex; Cùm enim omnis irregularitas sit tantum juris humani Ecclesiastici, & Papa in hoc dispensare valeat, etiam in omni irregularitate dispensare valebit. Quoad Episcopos statuit Concilium Tridentinum Sess. 24. cap. 6. de Reform. sequentia: Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis,*
delin-

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 351

delinquentes quoscunque sibi Subditos, in Diœcesi sua, per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae, gratis absolvere, impositâ poenitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiae, eis tantum, non eorum Vicariis sit permissum. Ubi tamen *Mastrius Theol. moralis disp. 13. quæst. 5. n. 187.* & apud ipsum *Suarez, Toletus, Filliucius, Bonacina*, & alii putant, Episcopos vi hujus concessionis non posse dispensare in irregularitate ex hæresi orta; cum potestas absolvendi ab hæresi, concessa hic à Concilio Episcopis, censeatur revocata per Bullam Cœnæ, & consequenter etiam potestas dispensandi in irregularitate ex hæresi orta. Vide dicta suprâ, num. 423. Oppositum tamen plurimi Doctores sustinent ut probabile, ait *Sannig Dist. 3. de irregularitate, quæst. 4. n. 13.* Ulterius advertendum, quod Episcopus etiam in irregularitate ex delicto occulto homicidii voluntarii dispensare possit per accidens in casu necessitatis, quando non est facilis recursus ad Papam. Ita *Sylvester, Henriquez, Avila, Laymann*, apud *Sporer tr. 5. in 5. Præcept. Decal. cap. 3. n. 254.* Ratio sumitur ex Epikia, & rationabiliter præsumpta voluntate Pontificis, ita exigente suavi regimine animarum, ne animæ periclitentur; sicut ob eandem rationem ex communi sententia Episcopus dispensat in voto continentiae perpetuæ ad contrahendum

dum matrimonium, quando urget periculum incontinentiæ, nec patet facilis accessus Romam, licet illud votum (sicut & hæc irregularitas ex homicidio voluntario) sit reservatum soli Summo Pontifici. Et licet *Laymann lib. 3. tr. 3. parte 3. cap. 12. n. 6.* dicat, in hoc casu Episcopum non simpliciter tollere irregularitatem, sed solum ejus effectum, ut interim celebrare liceat, donec à Papa dispensatio impetretur; Nihilominus *Sporer citatus ait*: Alii tamen Doctores tam aridam limitationem non adhibent, & certe, sicut in dicto voto, ita & in hac irregularitate tunc Episcopum simpliciter dispensare posse, ex probatis Authoribus mihi à Concilio Theologico responsum est super enormi casu unius, & alterius, ac propterea de facto à Reverendissimo Ordinario dispensatio absoluta mihi concessa fuit. Ita *Sporer cit.* Jam sit

444. RESOLUTIO. Confessarii Regulares Mendicantes possunt cum Sæcularibus dispensare super omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientius, super quibus jure ordinariò possunt Episcopi; & consequenter etiam cum Nazianzeno super sua irregularitate (*quæ ex delicto occulto provenisse supponitur*) potuit dispensari à Confessario Regulari Mendicante. Ita *Sannig Dist. 3. de irregularitate, q. ult. n. 7. citans Martinum à S. Josepho, Sorbum, Rodriguez,*

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 353

quez, Suarez, Sanchez, & alios. Item do-
cent Chassaing, Bassæus, Sayrus, Henriquez.
Item Antonius à Spiritu Sancto in Directorio
Regularium parte 1. tract. 2. disp. 3. Sect. 2.
n. 65. citans Vegam, Pellizarium, Bauny, &
alios. Ratio est: quia hanc facultatem
concessit Sixtus IV. Minimis, Bullâ 9.
quam postea confirmavit Julius II. Con-
stitutione suâ, quæ incipit: *Dum ad sacrum*
Ordinem Minimorum. §. 32. quam refert Pey-
rinis ad Constitut. 1. Julii II. Tenor hujus
privilegii, quod etiam habetur in libro:
Monumenta Ordinum, nuncupato, sic sonat:
Sixtus IV. concessit Fratribus Ordinis Minimorum
facultatem ad Confessiones audiendas &c. ab om-
nibus Excommunicationibus, Suspensionibus, &
Interdictis, & super quacunque irregularitate or-
dinaria tam à jure, quàm ab homine reservatis,
toties, quoties opus fuerit absolvendi, dispensandi,
& Vota quacunque permutandi, sicut potest Diæ-
cesanus. Quod privilegium esse conces-
sum respectu Sæcularium, scribunt Corduba,
Crausers, Sayrus, & Henriquez apud Bassæum,
& supponunt alii Authores supracitati.

CONFERENCE. CXLVII.

De Dispensatione in Irregularitate cum Regu-
laribus.

Theobaldus Regularis dederat consi- 445.
lium ad homicidium occultum perpetr-
dum. Quare effectu secuto incurrit irre-
gularitatem; facti autem pœnitens cupe-

Z

ret

ret ab incurfa irregularitate liberari. Igitur quærit, quis in ea possit dispensare?

446. RESOLUTIO. Ordinum Mendicantium Superiores Generales, Provinciales, & Locales, ut sunt Priores, Guardiani &c. possunt cum suis subditis Regularibus dispensare in omni irregularitate ex delicto proveniente, etiam ex homicidio voluntario, vel mutilatione & enormi sanguinis effusione, dum tamen aliquod horum trium non sit notorium. ita *Sbogar tract. 62. n. 28. Reiffenstuel in 5. Decretalium, tit. 12. n. 228. Rodriquez Tom. 1. q. 24. art. 12. Miranda, Portel, Donatus, Pelizarius & alii.* Ratio est: quia hæc potestas competit eisdem ex specialibus Privilegiis per varios Pontifices concessis, quæ allegant præfati Doctores. Refero ex cit. *Rodriquez* unicum, nam *Martinus V.* concessit, quòd *Prior Monasterii sancti Benedicti Vallisoleti in foro conscientie possit absolvere Monachos ab omni Excommunicationis sententia, etiamsi talis esset, quam ipse Summus Pontifex reservare consuevit: & cum eis super omni irregularitate, etiam in illis casibus, in quibus Papa sibi vicem reservat (in morte videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione) valeat dispensare, dum tamen aliquid horum trium non sit notorium, & hoc propter scandalum.* Quam concessionem *Collector Privilegiorum Mendicantium* ait se vidisse

dusse sub sigillo authentico in præfato Con-
ventu Vallisoleti, & inde fideliter extra-
xisse. Imò Paulus III. Bullâ : *Exponi nobis*,
quæ est decima in Bullario *Rodriquez*, con-
cessit Generali, Abbatibus, Prioribus, &
Præfidentibus Ordinis, & Congregatio-
nis S. Benedicti Vallisoleti plenam, & li-
beram facultatem, singulis annis die Lu-
næ post primam Dominicam Quadrage-
simæ cum suis Subditis Regularibus, in
omnibus irregularitatibus publicis & oc-
cultis in foro conscientiæ dispensandi. Ita
Sbogar cit. Sannig, Porrel, Herincx, & alii.
in quo Privilegio participant omnes Re-
gulares Mendicantes. Addit *Portel in dubiis*
Regularibus, §. Dispensare in, Addit. n. 2. istos
Prælatos posse hoc privilegium alteri Con-
fessario delegare.

CONFERENCE CXLVIII.

Valentinus Regularis suavit abortum 447.
foetus animati effectu secuto; sed tactus
dolore cordis intrinsecus, adit Confessa-
rium sui Ordinis habentem facultatem
absolvendi à casibus reservatis, petens hu-
militer absolutionem ab hoc peccato, &
ab Excommunicatione propterea incurfa,
ac etiam dispensationem super irregulari-
tate inde contracta. Quæritur, an præ-
dictus Confessarius hæc omnia possit præ-
stare Valentino?

448.

RESOLUTIO est affirmativa. Ita
 noster *P. Gaudētiūs Kerckhove* in nostra sta-
 tuta generalia, cap. 6. §. 22. n. 98. & quoad
 censuras annexas tenet etiam *Portel*, *V. ca-*
sus reservati n. 3. & 4. *Suarez*, *Payrinis*, *Leza-*
na, & alii, nisi tamen *Prælatūs Regularis*
 aliter se explicet, vel ex circumstantiis
 aliud colligatur. Ratio est: tum quia fa-
 vores sunt ampliandi; jam autem censuræ
 in communi modo loquendi etiam com-
 prehenduntur sub nomine *casus*, ut patet
 ex *Concilio Trident. Sess. 24. cap. 6.* Ergo
Confessarius habens facultatem absolven-
 di à casibus reservatis, etiam habebit fa-
 cultatem absolvendi à censuris annexis.
 Tum quia concessio principali, id est, casu,
 intelligitur concessum accessorium, id est,
 censura. Tum quia aliàs facultas data
 tali *Confessario* absolvendi à casu refer-
 vato, esset inutilis pœnitenti, si præfatus
Confessarius non posset absolvere à cen-
 sura annexa; quia pœnitens vel non pos-
 set absolvi à casu reservato, remanente
 tali censurâ reservatâ, vel non posset
 communicare, aut celebrare, donec Su-
 periori se sisteret, & ab Excommunicacione
 ab eo absolveretur, cum tamen fa-
 cultas absolvendi ideò petatur, & à Supe-
 rioribus detur, ne pœnitens se personali-
 ter Superiori repræsentare cogatur. Imò
 juxta *Lezanam*, *V. Casus reservatus*, n. 27. dum
Superior Regularis alicui dat facultatem
 absol-

absolvendi suum Subditum Religiosum à casu reservato occulto, etiam censetur dare facultatem dispensandi in irregularitate propter illud contractâ, nisi ex circumstantiis contrarium colligatur. Unde cum juxta Bordonum *Resol. 13. q. 5. n. 19.* possint Prælati Regulares Mendicantes dispensare cum suis Religiosis in irregularitate contracta ex abortu foetus animati, & juxta *Portel, v. Abortus, n. 12.* possint hanc potestatem delegare uni Confessario subdito, ut dispenset in foro conscientiae cum delinquente, puto, quòd, dum Superior dat facultatem alicui Confessario, ut absolvat à casu reservato, & is v. g. sit abortus foetus animati, simul det facultatem absolvendi ab Excommunicatione, & dispensandi in irregularitate tali peccato annexis; idque etsi Superior nesciat facultatem peti pro tali peccato, *nisi expresse limitet.*

CONFERENTIA CXLIX.

De Forma, & Modo dispensandi in irregularitate.

Juvenalis Clericus confitetur Confessario Regulari Mendicanti, quòd ob violationem censuræ incurrerit irregularitatem, & proinde, cum delictum sit occultum, petit ab eodem dispensationem in prædicta irregularitate. Jam quaeritur, quid Confessario dispensanti faciendum?

450.

RESOLUTIO. Confessarius volens, & potens dispensare in irregularitate, debet. 1. Benè scire & intelligere delictum cum circumstantiis, ob quod Juvenalis incurrit irregularitatem, & ideò eundem de hoc examinare debet. 2. Debet habere legitimam causam dispensandi; quia Inferior in lege Superioris nec validè, multominus licitè dispensare potest absque legitima causa. 3. Debet Pœnitenti imponere condignam pœnitentiam, sicut facit etiam sacra Pœnitentiaria Romana dispensans in irregularitatibus, siquidem hoc etiam Episcopis dispensaturis in irregularitatibus præcipit Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 6. de Reform.* Ita Portel in *dubiis Regularibus*, §. *Irregularitas*, n. 27. & *Tom. 1. Respons. Moral. parte 1. casu 2.* qui hoc etiam Confessario Regulari, dispensanti in petendo debito conjugali, cum conjugibus ob habitam copulam cum consanguineis alterius conjugis intra secundum gradum, observandum esse inculcat. 4. Denique Confessarius post datam absolutionem à censuris, & peccatis proferat hanc formulam: *Ego dispenso te cum in irregularitate, quam contraxisti ob hanc vel illam causam, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

CON-

CONFIDENTIA CL.

*De reliquis Pœnis Ecclesiasticis, & earundem
Dispensatione.*

Edmundus Clericus Sæcularis ob ali- 451.
quod delictum occultum incurrit priva-
tionem suæ dignitatis, officiique, & su-
spensionem perpetuam. Jam autem li-
benter vellet liberari à similibus pœnis.
Quærit igitur, an Confessarius ex Ordine
Mendicantium possit eum ab iisdem libe-
rare? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Pœna Ecclesiastica, seu 452.
Canonica sit illa, quæ à potestate Ecclesia-
stica infligitur, qualis præter censuras, &
irregularitates, etiam est *inhabilitas* ad Be-
neficia, Dignitates, & Officia Ecclesiastica,
item *privatio* Beneficii, Dignitatis, & Of-
ficii Ecclesiastici, item *Suspensiones perpetuæ*
in vindictam latæ, quæ non sunt propriè
censuræ &c. Item *Depositio & degradatio*;
jam autem certum est, degradationem
posse relaxari à solo Papa; Depositionem
verò etiam ab Episcopo, si fuit ab eodem
inflicta. Quantum ad Regulares Mendi-
cantes, docet noster Bruno Chassaing in Pri-
vilegiis Regularium tract. 4. cap. 2. Propositione 2.
quòd Generales, & Provinciales nostri,
& illi, quibus commiserint, possint di-
spensare super inhabilitatibus ex infamia
provenientibus, & quibuslibet aliis impe-
dimentis & pœnis, ante vel post ingres-

sum Religionis incurfis, quibus prohibetur
 sacrorum Ordinum receptio, Officiorum,
 & Dignitatum Ecclesiasticarum adeptio,
 & possessio, sed hoc cum suis Subditis Re-
 ligiosis. Imò *Antonius à Spiritu S. in Dire-*
ctorio Regularium, parte 1. tract. 2. Disp. 1.
Sect. 2. §. 1. n. 94. docet: Prælati Regula-
 res possunt dispensare cum suis Subditis
 in omnibus pœnis contractis ex quibus-
 libet delictis, quales sunt inhabilitates ad
 Officia, privationes Officiorum, Digni-
 tatum, vocis, &c. etiamsi tales pœnæ sint
 Papæ reservatæ, tum ex privilegio S. Pii V.
 tum Sixti IV. in mari magno Carmelita-
 rum, tum Gregorii XIV. in alia Bulla,
 quam refert *Lezana Tom. 1. cap. 18. num. 33.*
35. & 46. Hôc notatô sit

453.

RESOLUTIO. Edmundum Cleri-
 cum Sæcularem, potuit Confessarius ex
 Ordine Mendicantium liberare & dispen-
 sare à privatione sui Officii, & Suspen-
 sione perpetua, *modo non sit à Judice speciali-*
ter inflicta, aut ad forum contentiosum deducta.
Ita Sporer de Pœnitentia cap. 6. n. 742. Anto-
nus à Spiritu S. cit. Disp. 3. Sect. 2. §. 1. n. 76,
 & alii. Ratio est: quia Regulares Men-
 dicantes possunt dispensare cum Sæcula-
 ribus in foro conscientiae in omnibus pœ-
 nis Ecclesiasticis, etiamsi non sint occultæ,
 dummodo sint *extra Bullam Cœnæ*, ex pri-
 vilegio Pauli III. in quo illis per Bullam:
Cum inter cunctas, concedit facultatem absol-
vendi

vendi ab omnibus & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcunque gravibus, & enormibus, etiam sedi Apostolicæ reservatis, & à quibusvis ex ipsis casibus resultantibus sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, exceptis contentis in Bulla cœnæ Domini. Ubi tamen citatus Antonius à Spiritu S. num. 77. excipit inhabilitatem, quam contrahunt recipientes simoniacè Beneficia, tam ad idemmet Beneficium, quàm ad alia, in quâ Regulares vi suorum Privilegiorum dispensare non possunt; quia non possunt virtualiter conferre Beneficia Ecclesiastica, qualis tamen virtualis collatio foret dispensatio in inhabilitate ad Beneficia Ecclesiastica. Contrarium tamen, quòd Regulares Mendicantes etiam in hâc inhabilitate cum sæcularibus dispensare valeant, docent apud Antonium à Spiritu S. citatum Urbanus ab ascensione tr. 2. dist. 2. cap. 6. Reg. 13. Croufers, quem refert, & ut probabilissimum putat Bassæus in suis floribus Theologiæ Moralis, verbô: Simonia 6. num. 2. Forma dispensandi in pœnis Ecclesiasticis potest esse hæc: Ego dispenso tecum in pœna Ecclesiasticâ v. g. Inhabilitatis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S. Amen.

❧ (O) ❧

Z 5

TITU-

TITULUS IX. De Indulgentiis.

CONFIDENTIA CLI.

Quid sit Indulgentia , & quotuplex ?

454. **R**omulus nuper audivit post concionem promulgari indulgentiam plenariam instar Jubilæi pro certo festo concessam. Quare accessit ad suum Confessarium, inquirens, an cum hac indulgentia sit connexa facultas absolvendi à reservatis, & commutandi vota? Occasione hujus casûs quæritur. 1. Quid sit indulgentia, & quotuplex? 2. Quid Romulo respondebit Confessarius?

455. **RESOLUTIO I.** Indulgentia est relaxatio pœnæ temporalis debitæ peccato personali quoad culpam dimisso, per applicationem satisfactionum Christi, & Sanctorum extra Sacramentum facta, virtute clavium. Dividitur 1. in plenariam, & partialem. Plenaria est, quæ remittit totam pœnam temporalem ex peccatis omnibus quoad culpam jam dimissis restantem. Unde, si quis volens lucrari indulgentiam plenariam, retineat affectum ad unicum peccatum veniale, talis non consequitur remissionem pœnæ
tem-

temporalis huic peccato veniali debitæ, utpote, quia nondum est remissum quoad culpam, consequitur tamen remissionem pœnarum temporalium ex aliis peccatis quoad culpam jam remissis restantium. Indulgentia *partialis* est, quæ tantum partem hujusmodi pœnarum remittit. *Partialis* alia vocatur *Carena*, *Quadragesima*, *Quarantena*, quæ significant indulgentiam 40. dierum, per quos debuisset aliquis agere pœnitentiam in jejunio. Alia vocatur *Septena*, per quam significatur pœnitentia septem annorum. 2. Dividitur indulgentia in *perpetuam*, & *temporalem*. *Perpetua* est, quæ semper durat. *Temporalis* est, quæ ad tempus determinatum datur. 3. Dividitur indulgentia in *personalem*, quæ directè conceditur personæ, aut particulari, aut communi, v. g. toti alicui Religioni; *In localem*, quæ alicui loco pio conceditur ad ejus devotionem augendam in ordine ad personas in tali loco orantes, vel aliud pium opus exercentes; & *in realem*, quæ conceditur rebus, v. g. numismatibus, rosariis, crucibus &c. Jam sit

RESOLUTIO II. Quando conceditur indulgentia plenaria instar Jubilæi, in formâ Jubilæi, per modum Jubilæi, conceditur tantum indulgentia plenaria, sinè tamen annexâ facultate absolvendi à reservatis, & commutandi vota. Ita Gobat de Jubilæo, cap. 7. & de indulgentiis parte 2. cap. 5. Suarez,

364 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
Suarez, viva, la Croix, & alii. Præter alias rationes videndas apud Gobat cit. Ratio prima est: quia Paulus III. & Gregorius XIII. per proprias Bullas indulgentiam in forma Jubilæi largiti sunt omnibus sacro die Circumcisionis Domini visitantibus Ecclesiam à superioribus Societatis Jesu designatam, cui tamen indulgentiæ non est annexa potestas absolvendi à casibus Papalibus, ut testatur ipse Gobat cit. Ratio secunda est: Quia optima legum interpretatio est praxis, & usus communis; Sed usus & praxis communis est, non absolvere à reservatis, nec commutare vota, etsi concessa sit indulgentia in forma Jubilæi &c. ut iterum testatur Gobat cit. Ergo.

CONFERENTIA CLII.

457. Joanna Monialis legit in indulgentiis Stationum Romanarum, quod in una die subinde concedatur indulgentia plenaria, & 10000. annorum. Ad quid jam (*inquit Joanna*) sunt ista decem millia annorum, cum per indulgentiam plenariam mihi remittatur omnis poena temporalis? Et quæso, quid intelligitur *per 10000. Annos*, cum tamen nec hic mundus visibilis, nec purgatorium per tot annos duraturum videatur?

458. RESOLUTIO. Quando plenariæ indulgentiæ additur partialis, dici debet, quod

quòd vel sint diversi indulgentiarum largitores, nimirum unus indulgentiæ plenariæ, & alter indulgentiæ partialis; vel si sit unus concedens simul utramque indulgentiam, illos dies, vel annos indulgentiæ partialis, additos indulgentiæ plenariæ, concedi, ut possint per modum suffragii applicari defunctis. *Gobat de indulgentiis parte 2. cap. 2. n. 275.* Quando verò in concessione indulgentiæ partialis, conceditur indulgentia v. g. *decem mille annorum*; per hos annos non significatur mora temporis futura in purgatorio, sed intelliguntur anni earum poenitentiarum, quæ juxta primitivæ Ecclesiæ consuetudinem, poenitentibus à confessoribus *ex præscripto Canonum poenentialium* debebant in foro Sacramentali injungi; ita ut sensus sit, tantam poenam purgatorii per indulgentiam 10000. annorum remitti, quanta remitteretur per 10000. annos poenitentiae in hac vita juxta Canones Poenitentiales peractæ. Idem proportionaliter dicendum, quando conceditur indulgentia v. g. 100. vel 10000. dierum. Ita *Mastrius, Gobat, Laymann lib. 5. tr. 7. cap. 3.* Et alii.

CONFERENTIA CLIII.

Pulcheria Domicella donò acceperat 459.
ab aliquo Patre Franciscano (qui fuerat
Jerusalem, & in reditu etiam Romæ)
Rosa.

Rosarium Jerosolymitanum cum simili cruce, item Numisma Romanum à Papa benedictum, & indulgentiis affectum. Cum his donariis Pulcheria jam sustinuit magna infortunia, & scrupulos; Nam 1. fuit fracta chorda, seu funiculus, in quo pendebat Rosarium Jerosolymitanum. 2. Perdidit ex illo Rosario Jerosolymitano constante 7. decadibus, jam viginti grana. 3. Crux Jerosolymitana jam semel in duas partes fuerat fracta, quæ tamen iterum fuere copulatæ. 4. Numismatis seu Medallii Romani superior pars, seu fibula etiam est fracta, ita ut non amplius possit suspendi ex Rosario. In his infortuniis, & scrupulis constituta Pulcheria cucurrit ad suum Confessarium, sollicitè investigans, num ergo prædicta donaria, seu, ut vocant, *Sanctuaria*, perdidierint suas indulgentias? Quid respondebit Confessarius Pulcheriæ?

460. RESOLUTIO. Pulcheriæ dicat Confessarius. 1. Quòd indulgentiæ affixæ Rosario nihil officiat vel noceat fractio chordæ, seu funiculi; quia per hanc rosarium non est moraliter mutatum. 2. Nihil etiam officit indulgentiæ rosario annexæ, si etiam sexta circiter pars granorum frangatur, vel perdatur, saltem si alia substituantur, propter rationem mox datam. In Rosario autem Jerosolymitano constante septem granorum decadibus,

dibus, si duæ decades perdantur, omnino nihil timendum est de amissione indulgentiæ; siquidem Rosaria Jerosolymitana habent suas indulgentias, etiamsi constent tantum 5. decadibus; quia tunc adhuc sunt vera Rosaria. 3. Crux Jerosolymitana semel fracta, & iterum copulata habet indulgentias adhuc, sicut antea; quia est moraliter eadem crux, quæ fuit antea. 4. Fractio fibulæ numismatis, seu Medallii Romani non sustulit indulgentiam numismati annixam; quia illud moraliter non mutavit. Hinc Pulcheria in suis infortuniis sit benè consolata, & excutiat istos scrupulos, credatque Theologis prædicta docentibus cum Gobat de Indulgentiis, parte 2. cap. 14.

CONFERENTIA CLIV.

Lactantius subinde pro sacramentali 461.
pœnitentia à Confessario accipit Rosarium, subinde Psalterium, subinde Coronam Beatissimæ Virginis; subinde etiam legit in libellis indulgentiarum, quòd, qui recitaverit Rosarium, consequatur has, vel illas indulgentias; hinc libenter sciret, quid significaretur per *Rosarium*, *Psalterium*, &c.?

RESOLUTIO. Per *Rosarium* absolu- 462.
tè prolatum intelliguntur quinquaginta salutationes Angelicæ, & quinque Pater noster, nisi aliud à Pontifice, vel à Confessa-

468 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
fessario exprimatur, aut ex circumstan-
tiis aliud colligatur. Per *Psalterium* Bea-
tissimæ Virginis Mariæ intelliguntur 150.
salutationes Angelicæ, & 15. Pater noster.
Per *Coronam Christi Domini* intelliguntur 33.
Pater noster, & totidem Ave Maria. Per
Coronam Dominae nostræ, seu Beatissimæ
Virginis intelliguntur 72. Ave Maria, &
8. Pater noster. Ita Gobat cit. cap. 15. Na-
varrus, & alii.

CONFERENCE CLV.

De subjecto Indulgentiarum.

463. Rupertus Episcopus concessit in die
Dedicationis alicujus Ecclesiæ indulgen-
tiam unius anni, & in ejus anniversario
indulgentiam 40. dierum. Quæritur, an
etiam peregrini, item Regulares exempti
possint frui istis indulgentiis? Ante Re-
solutionem

464. *Notandum*, quòd subjectum capax in-
dulgentiarum debeat esse. 1. *Homo Bapti-
zatus*, quia thesaurus Ecclesiæ nequit di-
spensari, nisi in filios Ecclesiæ, quales non
sunt non baptizati. 2. *Non excommunica-
tus*; quia excommunicatio privat excom-
municatum communione bonorum Ec-
clesiæ, adeoque etiam indulgentiis. 3. *De-
bitor pœnarum ex peccatis quoad culpam jam
remissis restantium*; Siquidem per indulgen-
tias hæ relaxantur: Ergo qui nullis est ob-
noxius, illi etiam per indulgentias queunt
relaxari. Jam sit ad casum CON-

RESOLUTIO affirmativa. **Ratio** 465.
est: quia licet ad hoc, ut aliquis possit lucrari indulgentias, etiam requiratur, ut sit subditus concedentis indulgentias, tamen quoad lucrationem indulgentiarum semper præsumitur adesse licentia, & consensus Episcopi peregrinorum, item Prælatorum Regularium exemptorum, ut in hoc, utpote in causa favorabili, se possint subicere jurisdictioni alterius Episcopi. Ita *Marchant, Herincx, Sannig, Gobat, & alii.*

CONFERENTIA CLVI.

De requisitis ad Indulgentiæ Lucrationem.

Berardus audivit in Ecclesia Franciscanorum promulgari indulgentiam plenariam in festo S. Antonii Paduani obtinendam ab iis, qui Confessi, Communicati, in prædicto festo Ecclesiam Franciscanam devotè visitantes, ibidem Deum pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, extirpatione hæresum, & concordia Christianorum Principum orarent. Quare quærit ex P. Luca Franciscano, an omninò sit necessaria Confessio sacramentalis ad obtinendam præfatam indulgentiam, præsertim ei, qui nullum habet peccatum mortale? Ante Resolutionem

Notandum, quòd ad lucrandam indulgentiam requiratur. 1. *Status gratiæ*; quia per indulgentiam remittitur tantum poena; hæc autem remitti nequit, nisi re-

missâ culpâ saltem mortali ; Culpa enim venialis non impedit , quin aliquis pro aliis peccatis jam remissis possit consequi indulgentiam ; cùm non impediat remissionem aliorum peccatorum quoad culpam. Ex quo sequitur , quòd , si plura opera præscribantur pro lucranda indulgentia , *saltem ultimum* eorum debeat finiri in statu gratiæ ; quia tunc obtinetur indulgentia , quæ , ùt dictum , obtineri nequit , nisi ab existente in statu gratiæ. Dixi : *Saltem ultimum opus debet finiri in statu gratiæ* , quia non est necessarium , ut opera priora fiant in statu gratiæ , ùt patet ex praxi. 2. Requiritur *intentio lucrandi indulgentiam* ; quia invito non conceditur Beneficium , sed volenti. Item intentio faciendi opera præscripta ad præscriptam intentionem seu finem à concedente indulgentias intentum. 3. Requiritur , *ut opera ad consequendam indulgentiam præscripta integrè impleantur* ; Nam si aliqua pars notabilis omittatur ex quacunque etiam rationabili causa , v. g. impotentia , oblivione &c. nihil omninò obtinebitur de indulgentia ; quia indulgentia conceditur indivisibiliter pro toto opere. Si verò pars minima omittatur , adhuc acquiritur indulgentia ; quia parùm pro nihilo reputatur. Ita Suarez , Laymann , & alii apud Gobat de Indulg. parte 1. cap. 17. n. 190. Denique 4. requiritur , *ut opera præscripta fiant*

fiant ab eo, qui lucraturus est indulgentiam, & non per alium, si Eleemosynam excipias, quæ etiam potest per famulum dari. Item ut opera præscripta fiant tali modò, ut sint apta ad finem à præscribente intentum; nec est necessarium, ut non sint aliunde debita v. g. ex præcepto, vel voto, ut docent Corduba, & alii apud Gobat cit. cap. 14. n. 172. Nec Confessio, aut Communio necessariò debet fieri in illa Ecclesia, in qua lucrandæ sunt indulgentiæ (quæ tamen est visitanda, & in ea preces pro indulgentiis lucrandis præscriptæ sunt fundendæ) Excipiuntur indulgentiæ menstruæ Communionis generalis, & Contracernitatis Rosarii, ad quas lucrandas requiritur, ut Communio fiat in illis Ecclesiis, in quibus proponuntur. Jam sit

RESOLUTIO. Quando ad lucranda indulgentiam præscribitur Confessio Sacramentalis, & aliquis habet peccatum mortale, necessariò debet confiteri, si velit lucrari indulgentiam, etiamsi per contritionem perfectam se reposuisset in statum gratiæ. Ita probabilior, & communior sententia. Ratio est: Quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant, & sunt explicandæ, sicut in Bullis exprimuntur; Atqui: Ergo. Si autem in Bulla non præscribatur & exprimatür Confessio, hæc non requiritur, modò susceptor indulgentiæ sit in statu gratiæ per contritio-

nem perfectam, quia tunc jam est capax iudulgentiarum. Denique etsi præscribatur Confessio, si tamen aliquis non sit sibi conscius peccati mortalis nunquam adhuc confessi, *probabile est*, non requiri Confessionem. Ratio est: Quia Ecclesia, dum præscribit Confessionem, loquitur de Confessione peccatorum mortalium, non venialium, uti patet ex usu ex sensu Ecclesiæ. Ita *Mastrius*, *Herincx*, & alii. Hinc Berardus in casu proposito ad lucrandam in festo S. Antonii Paduani indulgentiam debebat confiteri, si fuisset sibi conscius peccati mortalis nondum confessi, quia præscribitur Confessio; si autem non fuisset sibi conscius peccati mortalis, non debebat confiteri, sicuti etiam non debebat confiteri, si fuisset sibi conscius peccati mortalis, & non fuisset præscripta Confessio, modò illud peccatum mortale delevisset per contritionem perfectam, exceptò casu, si fuisset præscripta Communio; tunc enim ratione Communions ex præcepto Divino debuisset priùs confiteri peccatum mortale nondum confessum, etsi de eo habuisset contritionem perfectam juxta *Concilium Trid. sess. 13. cap. 7.*

CONFERENTIA CLVII.

469. Antonia Virgo S. Francisco & S. Dominico devota, confessa est & communicavit

cavit secundâ die Augusti ad lucrândam Portiunculæ indulgentiam; Quartâ die Augusti incidit festum S. Dominici, ubi iterum sunt lucrandæ indulgentiæ plenariæ in Ecclesiis Dominicanorum, quarum lucrandarum desiderio tenetur Antonia, & ideo sciscitatur ex suo Confessario, num ad lucrândam in festo S. Dominici indulgentiam debeat iterum communicare, vel an Communio in festo Portiunculæ peracta sufficiat etiam ad lucrândam in festo S. Dominici indulgentiam plenariam? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd diversæ indulgentiæ 470. nequeant unò & eodem opere lucrificari, nisi quando plures indulgentiæ v. g. Stationum Urbis Romæ conceduntur per modum unius, visitantibus certam Ecclesiam, tunc enim patet, unicâ visitatione omnes illas indulgentias posse obtineri; Vel nisi unus actus foret æquè utilis ad finem diversarum indulgentiarum. Vel nisi actus seu opus non esset repetibile; hinc unica Confessio, & Communio sufficit ad lucrândum plures indulgentias, diversis Ecclesiis, aut diversis viis eodem die concessas. Herincx, Gobat, & alii. Jam sit

RESOLUTIO. Antonia, postquam communicavit in festo Portiunculæ, potest in festo S. Dominici indulgentiam plenariam lucrari, modo cæteras conditiones præscriptas impleat, etsi iterum

non confiteatur, nec communicet; Potest tamen Confessarius ipsi permittere, ut utrôque die communicet. Ita Lugo, Comitulus, eosque citans Gobat de Jubilæo cap. 26. & de indulgentiis parte 1. cap. 18. Ratio est: Quia Antonia communicans in festo Portiunculæ, potest in festo S. Dominici adhuc verè dici Confessa & Communicata, visitare Ecclesiam Patrum Dominicanorum, & ibidem fundere preces ad præscriptas intentiones, etiamsi non iteratò in festo S. Dominici communicet: Ergo etiam potest dici lucrata indulgentiam plenariam in festo S. Dominici. Ex quo multò magis infertur, quòd etiam ille lucratur indulgentiam pro aliquo festo v. g. S. Antonii Paduani concessam, qui in vigiliâ festi manè confitetur, & communicat, & postea in primis Vesperis festi Ecclesiam Franciscanorum visitat, & in eâ orat ad præscriptas intentiones.

CONFERENTIA CLVIII.

472. Sabina vidua ex iis, quæ verè viduæ sunt, dedita piis operibus, & avida per lucrationem plurium indulgentiarum juvandi tum seipsam, tum animas in purgatorio, quærit ex suo Confessario, an sæpiùs possit obtinere aliquam indulgentiam, si sæpiùs opera præscripta repetat? Item an per diversos actus possit eodem tem-

tempore lucrari diversas indulgentias?
Quid respondebit Confessarius?

RESOLUTIO I. Quando indulgentia est perpetua, nec pro certo die concessa, potest sæpius obtineri, si sæpius opus præscriptum repetatur. *Herincx, disp. 4. de Pœnit. q. 11.* Quando verò indulgentia conceditur pro certo die, non potest sæpius obtineri, et si sæpius opus præscriptum peragatur, *nisi adsit Privilegium speciale*, quod addo propter indulgentiam *Portiunculæ*, de qua infra. Ita *Suarez, Lugo, Bonacina & alii.* Ratio est: Quia ideò breve tempus præscribitur, ut ostendatur, non posse sæpius eandem indulgentiam obtineri. 473.

RESOLUTIO II. Per diversos actus 474.
potest quis obtinere eodem tempore diversas indulgentias, si illi actus possint simul decenter, & honestè exerceri. *Gobat de Indulg. p. 1. c. 18.* Quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant. Hinc quando audientibus sacrum, & recitanti-
bus rosarium sunt concessæ plures indulgentiæ, potest quis easdem adipisci eodem tempore, si sub Sacro recitet Rosarium. Secus foret, si isti actus non possent simul debite exerceri.

CONFERENTIA CLIX.

De Intentione lucrandi Indulgentias.

475. Isidorus Rusticellus diligenter & devotè recitat suum Rosarium, & in salutatione Angelica reverenter nominat SS. nomina JESUS, & MARIA; Sed ignorat, quòd Sixtus V. devotè nominantibus SS. nomina JESUS, & MARIA concesserit singulis vicibus viginti quinque dies indulgentiarum. Hinc inquiritur, an Isidorus nihilominus lucretur præfatas indulgentias?

476. RESOLUTIO est affirmativa. Ita probabiliter docent Melina, Pellizarius, Portel, Laymann, Lugo, Gobat, Viva, & alii apud la Croix lib. 6. p. 2. n. 1325. Ratio est: Quia quisque habet intentionem saltem habituales, aut interpretativam obtinendi, quidquid potest, per omnia sua opera: Ergo etiam vult lucrari indulgentias, etiamsi ignoret, eas esse concessas. Pro majori tamen securitate expedit manè formare expressam intentionem obtinendi per opera istius diei, quidquid per illa obtineri potest. Insuper Pasqualigus, Santarellus, Bossius, Viva, apud la Croix cit. n. 1324. docent, estque communis persuasio etiam apud Confessarios, si intentio orandi facienda sit pro certis necessitatibus in Bulla expressis, satè esse, si quis intendat orare ad intentionem Ecclesiæ.

Com-

Communes autem intentiones à Pontificibus præscribi solitæ sunt sequentes: 1. *Pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ Catholicæ.* 2. *Pro extirpatione hæresum.* 3. *Pro concordia Principum Christianorum.* Subinde addit Papa intentionem, *ut pro sua salute oretur.* Nihilominus, si quis pro alio v. g. pro animabus in purgatorio velit lucrari indulgentias, requiritur intentio determinatè lucrandi pro illo; sufficit tamen intentio habitualis, id est, semel habita & non revocata, sicuti juxta communem DD. ad applicationem fructûs Sacrificii Missæ sufficit intentio habitualis. Porro indulgentiæ nulli etiam defuncto applicari possunt, nisi Papa expressè concedat; alteri autem vivo applicari non posse, nisi Papa concedat, habet communis sententia apud *la Croix cit. n. 1326. & 1328.* Ratio horum est: quia *indulgentiæ tantum valent, quantum sonant*, uti habet commune Axioma Theologorum.

CONFERENTIA CLX.

De Causa, & Effectu Indulgentiarum respectu Vivorum, & Defunctorum.

Gebhardus filius suo defuncto Parenti 477. lucratus est, & applicavit indulgentiam plenariam Portiunculæ, & ad superabundantiam curavit etiam pro eodem legi Missam in Altari privilegiato. Monitus autem Gebhardus à bonis amicis, ut pro

suo defuncto Parente, à quo satis pinguem accepit hæreditatem, plura Sacra legenda curaret, *respondit*: meo defuncto Parenti lucratus sum indulgentiam plenariam, ac etiam pro eodem curavi legi Missam in Altari privilegiato, quare suppono ipsum non ampliùs esse in purgatorio; quia per unam indulgentiam plenariam liberatur anima è purgatorio, siquidem indulgentia plenaria tollit omnem poenam in purgatorio debitam, adeoque meus defunctus Parens non indiget ampliùs ulteriori lectione Missarum; ut quid ergò frustra pecuniam expendo? Quid sentiendum de hac Gebhardi responsione? Ante Resolutionem

478. *Sciendum, quoad causam indulgentiarum, quòd Summus Pontifex habeat potestatem concedendi indulgentias plenarias & partiales pro vivis & defunctis; Episcopi verò possunt etiam concedere indulgentias, sed partiales tantùm, nimirùm in dedicatione alicujus Ecclesiæ indulgentias unius anni tantùm, & in anniversario dedicationis ac aliis casibus indulgentiam tantùm 40. dierum, idque solùm pro vivis, non pro defunctis. La Croix lib. 6. p. 2. n. 1317. & seqq. Quoad effectum indulgentiæ sciendum, quòd per indulgentiam plenariam remittatur omnis poena debita pro peccatis omnibus totius vitæ quoad culpam jam dimissis, ad quam in hac vel in altera vita per-*
sol-

solvendam quis est obligatus à DEO; per indulgentiam verò partialem, remittitur, non omnis, sed tantum pars poenarum debitarum, sicuti supra *Conferentia* 152. n. 458. explicavimus. Pater ex eo, quod Sixtus IV. damnaverit sequentem *Petri Oxomensis* propositionem: *Papa non potest alicui vivo indulgere poenam purgatorii; Est tamen hæc differentia; quòd indulgentiæ vivis concedantur, & possint per modum absolutionis, habentis annexam solutionem ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum; indulgentiæ autem defunctis concedantur, & possint per modum suffragii, & exhibitæ satisfactionis ex thesauro infinito satisfactionum Christi, & Sanctorum. Nihilominus Confessarius tempore lucrandæ indulgentiæ etiam plenariæ, debet semper imponere poenitentiam sacramentalem, imprimis præservativam, & medicinalem, quando judicat hanc necessariam; Deinde etiam satisfactoriam & vindicativam saltem levem, quando poenitens probabiliter creditur consecuturus indulgentiam plenariam, & hoc ob reverentiam Sacramenti Poenitentiae, ne destituatur suâ parte integrali, videlicet satisfactione, quod fiet injungendò preces pro lucranda indulgentia consue-
tas. Jam sit*

RESOLUTIO. Gebhardus non vi-
detur habuisse filialem animum erga su-
um

um defunctum Parentem, applicandò ipsi semel indulgentiam plenariam, & curandò fieri pro eodem unicum tantum Sacrificium in Altari privilegiato; quia licet per indulgentiam plenariam remittatur omnis pœna ei, cui applicatur, tamen imprimis Gebhardus non est certus, quòd ipsemet omnes ad indulgentiam plenariam lucrandam requisitas condiciones verè impleverit, & consequenter non est certus, an à parte rei suo defuncto Parenti indulgentiam plenariam fuerit lucratus; similiter non est certus de Sacerdote legente Missam in Altari privilegiato pro suo defuncto Parente, an etiam ipse omnes condiciones ad lucrandum privilegium requisitas adimpleverit. Deinde nondum est certum, quòd indulgentiæ pro defunctis habeant suum effectum *infallibiliter*, ut videre est apud *la Croix l. 6. p. 2. n. 1350*. Item ignoratur, annon peculiarem ob causam velit Deus circà hanc vel illam animam facere exceptionem à sua generali promissione, non permittendò, ut indulgentia in actu secundo prosit huic certæ animæ. Denique si anima defuncti Parentis Gebhardi venisset in purgatorium cum quibusdam peccatis venialibus nondum quoad culpam dimissis, pro his delendis non inferviret indulgentia; quia hæc non tollit culpam, sed pœnam tantum, & consequenter præfata anima simi-
lia

lia venialia peccata usque ad novissimum quadrantem per satisfactionem extinguere deberet, ut vult *Scotus in 4. dist. 21. q. 1.* cum suis asseclis. Ex quibus omnibus sequitur, non esse moraliter certum, defunctum Gebhardi Parentem per indulgentiam plenariam, & Missam in Altari privilegiato celebratam, è purgatorii flammis ereptum esse, & consequenter est probabile, quòd adhuc in iisdem miserabiliter crucietur; Jam qualis est iste filius, (*si tamen filius dicendus sit?*) cui est probabile, Patrem suum præ fame & siti, præ frigore & nuditate mori, in ardenti camino horrendè cruciari, & filii (cui tot bona temporalia reliquit, pro quo tot labores, curas, & angustias pertulit, quem tam paternè amavit) & filii, *inquam*, auxilium, quod tam faciliter potest impendere, miserabiliter inclamare, qui tamen aures suas obdurat, ne audiat vocem sui Parris? Videat talis filius, ne aliquando DEUS suam misericordiam deneget ipsi, qui noluit facere misericordiam, & pietatem erga suum proprium Parentem.

CONFIDENTIA CLXI.

De Duratione, & Translatione Indulgentiarum. 480.

Josepha cupiens lucrari indulgentiam plenariam in Festo S. Antonii Paduani, visitat Ecclesiam Patrum Franciscanorum
in

in primis Vesperis S. Antonii Paduani, orat ibidem *sex Pater & Ave*, ac 6. *Gloria Patri*, cum uno credo pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, extirpatione hæresum, & concordia Principum Christianorum; in ipso autem Festo ex certa causa proficiscitur in alium locum, ibique confitetur, & communicat. Post aliquod dies reversa, quærit ex Josepho Franciscano, quid putet, an ipsa fuerit lucrata indulgentiam plenariam pro Festo S. Antonii Paduani concessam? Item, an, sicut quandoque contingit, quod Festum S. Antonii incidat in Festa Pentecostalia, vel in Festum Corporis Christi, & sic transferatur in alium diem, & tunc modò celebretur, transferatur etiam cum Festo indulgentia, vel sit tantum lucranda in illo die, in quem incidit Festum S. Antonii de Padua, hoc est, decimò tertio Junii?

481. RESOLUTIO I. Josepha lucrata est indulgentiam plenariam pro Festo S. Antonii Paduani concessam. Ratio est: quia pro illa indulgentia obtinenda non requiritur, ut Confessio, & Communio peragatur in Ecclesia PP. Franciscanorum, sed tantum, ut ipsa visitetur, & in ea preces consuetæ pro lucrandis indulgentiis recitentur illò tempore, quò incipit tempus lucrandi indulgentias præfatas, quod etiam Josepha observavit; nam de facto tempus lucrandi indulgentias communi-
- ter

ter incipit in diebus festis (*nisi tamen aliter exprimatur*) à primis Vesperis (etiam in Quadragesima horâ decimâ matutinâ recitari solitis) & durat usque ad solis occasum; In feriis verò & non festis diebus tempus lucrandi indulgentias incipit ab hora duodecimâ noctis, & durat usque ad horam duodecimam noctis sequentis.

Gobat. de Indulg. p. 2. cap. 36.

RESOLUTIO II. *Translatô Festô, in 482.*
cujus die conceditur indulgentia, non transfertur etiam indulgentia, nisi ex concessione speciali.
Ita in terminis declaravit sacra Rituum Congregatio, 10. Junii. 1690. apud *la Croix l. 6. p. 2. num. 2054. in Decreto 298.*
Idem habent Rubricæ particulares nostri Breviarii Franciscani *num. 109.* & consequenter *translatô Festô S. Antonii Paduani* (idem est de aliis Festis nostri Ordinis Seraphici) non transfertur indulgentia, sed hæc lucranda erit decimô tertiô die Junii, cùm mihi non constet de aliquo privilegio nostro Ordini concesso, vel de aliqua concessione speciali; quod etiam praxis confirmat, *Matthæucci in Offic. Curia Eccl. cap. 26. n. 25.*

CONFERENTIA CLXII.

De Modo impetrandi Româ Brevia Indulgentiarum.

Julianus Parochus petiit à Theodoro 483.
Religioso, ut dignaretur Româ pro sua
Ecclē-

Ecclesia Parochiali procurare indulgentiam plenariam pro Festo S. Annæ Matris B. V. Mariæ; quod etiam Theodorus præstitit, & procuravit Breve Apostolicum, in quo concessa erat pro Festo S. Annæ indulgentia plenaria in Ecclesia Parochiali Juliani obtinenda, sed cum duabus sequentibus clausulis: *Volumus autem, ut si alias Christi fidelibus dictam Ecclesiam quâlibet anni die visitantibus, aliqua alia indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapsum duratura, concessa fuerit, præsentēs litteræ nullæ sint. Item volumus, ut si pro impetratione, præsentatione, admissione, seu publicatione, aliquid vel minimum detur, vel spontè oblatum accipiatur, præsentēs eò ipsæ nullæ sint.* Hinc Julianus inquit, qualiter præfatæ clausulæ sint explicandæ, & intelligendæ? Ante Resolutionem

484. *Sciendum, quòd, quando quis Româ vult procurare indulgentias, debeat in petitione earum specificare Ecclesiam, an sit Sæcularis, Cathedralis, Parochialis, Filialis, vel Regularis, & qualium Regularium, item titulum Ecclesiæ, item locum, Diœcesin, & diem, pro quo petitur indulgentia. Item sciendum, quòd ordinariè cuivis Ecclesiæ, vel Capellæ, quæ non sit Regularium, unica tantum concedatur indulgentia plenaria ad septennium durans; pro Ecclesiis tamen Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus possunt duæ impetrari*

petrari ad septennium. Pro Ecclesiis Regularium, quæ habent indulgentias Ordinis, potest, præter indulgentias datas pro comprecatione 40. horarum, & pro visitantibus septem altaria, unica tantum indulgentia alia ad septennium impetrari. Jam sit

RESOLUTIO I. Clausulam : *Volu-* 485.
mus autem, ut si alias Christi fidelibus dictam Ecclesiam qualibet anni die visitantibus aliqua alia indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapsum duratura, concessa fuerit, præsentem litteræ nullæ sint, Sacra Congregatio sic explicandam censuit, eâ minimè contineri altaria privilegiata pro defunctis, neque indulgentias aut certo personarum generi concessas, ut Confraternitati, Regularibus, & Capitulo, aut certum pium opus in ipsa Ecclesia peragentibus, ut Litanias, aliasve hujusmodi preces recitantibus, ac iis, qui Christianâ doctrinâ erudiuntur, vel erudiunt, & qui Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti Expositioni cum Oratione quadraginta horarum intersunt, neque Stationum Urbis, & septem Altarium indulgentias instar septem Altarium Basilicæ Vaticanæ concessas, neque demum, quæ pro unicâ vice conceduntur. Cæterum, si alia indulgentia sive plenaria, sive non plenaria, in perpetuum, vel ad tempus, tum ab eodem, tum ab alio Romano Pontifice, generatim Christi fidelibus

B b

388 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
bus, Ecclesiam, vel aliquod ejus Altare, seu
Capellam visitantibus, eodem anni die,
vel diverso concessa fuerit, de qua non
fiat in litteris Apostolicis mentio, has lit-
teras ob adjectam clausulam esse prorsus
irritas, ac nullas. Datum die 23. Junii
1676. quod Decretum Innocentius XI.
18. Martii 1677. confirmavit. Ita *la Croix*
l. 6. p. 2. n. 1379.

486. RESOLUTIO II. Quando in Bullis,
vel Brevibus Indulgentiarum inserta est
sequens clausula: *Volumus autem, ut si pro*
impetratione, præsentatione, admissione, seu
publicatione, aliquid vel minimum detur, vel
spontè oblatum accipiatur, præsentēs eò ipsò nullæ
sint, est virorum gravium Romæ floren-
tium opinio teste Gobat de Indulg. p. 2. n.
428. non incurri illam pœnam, nisi quid
detur ex pacto saltem virtuali; hoc enim
videtur indicare illa particula *pro*.

CONFERENTIA CLXIII.

De Indulgentiis Regularibus omnibus con-
cessis.

487. Paulus V. revocavit indulgentias Regu-
laribus concessas, quæ hodie non sunt re-
validatæ; siquidem Alexander VII. dam-
navit sequentem propositionem: *Indul-*
gentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Pau-
lo V. hodie sunt revalidatæ. Hinc oritur du-
bium, an Paulus V. etiam revocaverit in-
dulgentias Regularium locales, seu Eccle-
sis,

fiis, & Capellis Regularium concessas, an verò tantum personales? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Paulus V. quidem 488. revocaverit indulgentias Regularibus concessas, sed earum loco concessit iisdem sequentes. 1. Suscipientibus habitum Regularem, Confessis, & Communicatis concessit indulgentiam plenariam in primo die ingressus in Religionem. 2. Similiter Novitiis Confessis & Communicatis emittentibus Professionem in Religione, concessit plenariam. 3. Regularibus intra claustra viventibus, Confessis, & Communicatis in festo Principali sui Ordinis, & orantibus pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, extirpatione hæresum, concordia Principum Christianorum, & Romani Pontificis salute, concessit etiam plenariam. 4. Regularibus Confessis, & Communicatis in articulo mortis invocantibus nomen Jesu, concessit etiam plenariam. 5. Regularibus Confessis, & celebrantibus Primam Missam, vel qui Confessi & Communicati eidem interfuerint, concessit etiam plenariam. 6. Regularibus facientibus Exercitia spiritualia per decem dies, Confessis, & Communicatis concessit etiam plenariam. 7. Regularibus intra claustra viventibus, suam Ecclesiam visitantibus, & orantibus pro S. Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum

388 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
extirpatione, Principum Christianorum
Concordia, & Romani Pontificis salute,
concessit omnes indulgentias, quas visi-
tantes Ecclesias Urbis, & extra eam, die-
bus Stationum consequuntur. Circa has
indulgentias Stationum Innocentius XI.
in Decreto: *Delata sæpius*, edito 7. Martii
1678. decrevit sequentia: *Indulgentias verò*
Stationum Urbis quæ à Romanis Pontificibus sin-
gulari quodam beneficiò vel communicatæ sunt,
vel communicabuntur interdum aliquibus locis,
Ordinibus, aut personis, diebus tantum Stationum
in Missali Romano descriptis suffragari posse de-
clarat: Semel autem duntaxat in die plenariam
indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus
concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lu-
crifieri. Plures adhuc indulgentias Paulus
V. Bulla: Romanus Pontifex. 23. Maij 1606.
concessit Regularibus, quas videre potes
in supplemento Sacramentali P. Sporer, cap. 3.
n. 78. Jam sit

489. RESOLUTIO. Paulus V. non revo-
cavit indulgentias Regularium locales,
seu Ecclesiis, & Capellis Regularium con-
cessas, sed solum personales. Ita decla-
ravit S. Congregatio 7. Septembris 1607.
apud *Dominicum Viva* in appendice indulgentia-
rum §. 1. n. 6. & *Peyrinum de Privil. tract. 3.*
cap. 9. n. 82.

CONFIDENTIA CLXIV.

De Indulgentiis Ordini nostro Seraphico concessis.

Kilianus Franciscanus gravi infirmitate detentus in infirmaria jacens in suo strato, cuperet libentissimè in festo S. P. Francisci lucrari indulgentias plenarias, & ideò Confessione sacramentali præmissâ communicavit, sed non potest visitare Ecclesiam suam, & ideò inquit, an nihilominus possit lucrari præfatas indulgentias? Ante Resolutionem

Sciendum 1. quòd Franciscani quotidie possint lucrari indulgentiam plenariam Stationis Sanctissimi Sacramenti, si in suis Ecclesiis, ante Sanctissimum Sacramentum, brachiis extensis, recitent sex Pater noster, & totidem Ave Maria & Gloria Patri, ultimum pro Summo Pontifice. Ita habent Rubricæ particulares nostri Breviarii Franciscani confirmatæ ab Innocentio XII. num. 88. & seq. 2. Franciscani recitantes Coronam de septem gaudiis Beatissimæ Virginis Mariæ, constantem ex 72. Ave Maria, & 7. Pater noster, cum adhuc uno Pater, & Ave pro Summo Pontifice, lucrantur indulgentiam plenariam; quod iterum constat ex præfatis Rubricis nostri Breviarii Franciscani, num. 90. 3. Omnes Christi fideles lucrantur indulgentiam plenariam, qui Confessi, & Communicati,

cati, visitant Ecclesiam Patrum Franciscanorum, & in eadem pro exaltatione S. Matris Ecclesiae, extirpatione haeresum, & concordia Principum Christianorum, orant 6. *Pater*, & *Ave*, & 6. *gloria Patri*, & *semel credo*, à primis Vesperis usque ad occasum solis, in festis sequentibus, videlicet 9. *Martii*, in festo S. Catharinae Virginis de Bononia; 17. *Maij*, in festo S. Paschalis Baylon; 20. *Maij*, in festo S. Bernardini Senensis; 13. *Iunii*, in festo S. Antonii de Padua; 14. *Iulii*, in festo S. Bonaventurae Cardinalis, Episcopi, & Ecclesiae Doctoris Seraphici; 2. *Augusti*, in festo Portiunculæ; 12. *Augusti*, in festo S. Clarae Virginis; 19. *Augusti*, in festo S. Ludovici Episcopi; 4. *Septembris*, in festo Translationis S. Rosae Virginis Viterbien-sis; 4. *Octobris*, in festo S. P. N. Francisci; 19. *Octobris*, in festo S. Petri de Alcantara; 23. *Octobris*, in festo S. Joannis Capistrani; 12. *Novembris*, in festo S. Didaci Confessoris; 8. *Decembris*, in festo Immacula-tae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae. Ita concesserunt varii Pontifices, uti constat ex nostro *supplemento Theologiae Sacramentalis P. Sporer*, cap. 3. num. 93. Indulgentias partiales quod attinet, habent nostrae Ecclesiae, singulis diebus per totum annum indulgentias partiales, omnibus Christi fidelibus easdem visitantibus concessas. *Easdem*, quas praediximus

Fran-

Franciscanis concessas esse indulgentias, possunt lucrari Clarissæ, & Tertiarii Regulares, & sæculares Tertii Ordinis S. P. N. Francisci, & Chordigeri. Jam sit

RESOLUTIO. Kilianus Franciscanus 492. gravi infirmitate detentus, & ideo non potens visitare Ecclesiam in festo S. P. N. Francisci, adhuc lucrari potest indulgentiam plenariam pro eodem festo concessam, modò cætera opera perficiat. Siquidem, quòd Religiosi aut infirmitate, vel itinere, aut undequaue impediti, ne possint Ecclesiam propriam adire ad recitandas preces injunctas pro cujusque indulgentiæ lucracione, possint illas ubilibet recitare, habetur in compendio Privilegiorum, *¶. Indulgentiæ, §. 2.* & docet Dominicus Viva in *appendice indulgentiarum, §. 1. n. 6.* Addit tamen *Sbogar tr. 98. cap. 2.* Religiosos infirmos posse consequi indulgentias in suo lecto, si non possint adire Ecclesiam, dummodò satisfaciant operi à pio Confessario ipsis imposito. Ita declaravit *Paulus V. Congregationi S. Mariæ Fulien. die 14. Nov. 1609.*

CONFERENTIA. CLXV.

De Indulgentia Portiunculæ.

Ivo Franciscanus in festo Portiunculæ 493. aliquos pœnitentes vi indulgentiæ Portiunculæ absolvit à casibus reservatis in Bulla Cœnæ, & aliquorum pœnitentium

vota Summo Pontifici reservata commutavit. Quæritur, an licitè, & validè? Ante Resolutionem

494. *Notandum*, quòd indulgentia Portiunculæ sit à Christo Domino ad preces S. P. N. Francisci concessa parvæ Ecclesiæ propè Assisium sitæ, quæ vocatur *Portiuncula*; per Summum autem Pontificem Gregorium XV. Bullâ: *Splendor paternæ Gloriæ*, die 4. Julii 1622. fuit extensa ad omnes Ecclesias Patrum Franciscanorum, adeò, ut omnes fideles Confessi, & Communicati, aliquam Ecclesiam Patrum Franciscanorum die secundâ Augusti, à primis vesperis, usque ad occasum solis diei hujusmodi visitantes, ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione Deum oraverint, plenariam indulgentiam consequantur; potestque hæc indulgentia ex concessione Innocentii XI. animabus in purgatorio applicari; & ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium, 17. Julii 1700. *toties*, quoties secundâ die Augusti, à Confessis & Communicatis, visitatur Ecclesia Patrum Franciscanorum, & preces prædictæ ibidem recitantur, obtineri potest; debet tamen hæc visitatio Ecclesiæ esse *moraliter*, & non tantùm *physicè* repetita. Jam sit

495. RESOLUTIO. Ivo nec licitè, nec validè in festo Portiunculæ, *vi indulgentiæ*

Por.

Portiunculæ, absolvit pœnitentes à casibus in Bulla Cœnæ reservatis, & nec validè, nec licitè eorum vota Summo Pontifici reservata commutavit. Ita docet noster *Emmanuel Rodriguez in quæstionibus Regularibus Tomo 2. quæst. 88. art. 6.* his verbis: Nunc autem addo, quod hæc indulgentia (*loquitur de indulgentia Portiunculæ*) non est Jubilæum, cùm in ea non concedatur facultas ad absolvendum de reservatis, quòd Fratres summè advertere tenentur, ne considerantes maximam hujus indulgentiæ devotionem, putent in eâ concedi non solum indulgentiam omnium pœnarum peccatis debitarum, sed etiam omnium peccatorum (exceptâ hæresi) absolutionem. Et quòd Privilegium concedens indulgentiam plenariam, non concedat facultatem, ut quis à reservatis absolvatur, tradit *Jacobus de Grassis*, quem sequitur *Bartholomæus Ugelinus*. Hucusque *Rodriguez cit.* Ex quo clarè & multò magis sequitur, etiam cum indulgentia Portiunculæ non esse connexam facultatem commutandi vota Papæ reservata. Ita *Gobat de Indulg. p. 2. cap. 9. num. 351.*

CONFIDENTIA CLXVI.

De Indulgentiis Archi-Confraternitatis Chordigerorum S. P. N. Francisci.

Elisabetha à multis quidem annis fuit 496.
in scripta Archiconfraternitati Chordige-

rorum S. Francisci, & quidem in principio portavit per aliquot annos chordam benedictam, sed tantum in sacco; preces verò præscriptas quotidianas quasi nunquam oravit; postea perdidit omnino chordam, sed tamen incepit recitare preces præscriptas quotidianas; demum accedit Patrem Confessarium Franciscanum, confitetur hanc suam negligentiam, & primò quærit, qualiter in hac re peccaverit? 2. An hucusque fuerit reddita particeps indulgentiarum, & meritorum hujus Archiconfraternitatis? Ante Resolutionem

497. *Sciendum*, quòd Confratribus, & Confororibus Archiconfraternitatis Chordigerorum S. P. N. Francisci fuerint à Paulo V. Bullâ: *Nuper* 25. Sept. 1607. concessæ *sequentes indulgentiæ*: 1. Omnibus utriusque sexûs fidelibus præfatam Archiconfraternitatem ingredientibus, die primâ ingressûs eorum, si fuerint confessi, & communicati, concessit indulgentiam plenariam. 2. Confratribus & Confororibus confessis, Communicatis, in festo Principali Archiconfraternitatis Ecclesiam ejusdem visitantibus, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & S. Matris Ecclesiæ exaltatione orantibus, concessit etiam plenariam. 3. Eisdem Confessis, & Communicatis, & in articulo mortis
nomen

nomen JESU, saltem corde, si ore non possint, invocantibus, concessit etiam plenariam. 4. Eisdem, si confessi, & communicati Processioni Menstræ interfuerint, & pias ad DEUM preces effuderint, concessit etiam plenariam; si autem sine Confessione, & Communione interfuerint, concessit tres annos, & totidem Quadragenas. Plures adhuc partiales indulgentias iisdem concessit Paulus V. Has omnes indulgentias possunt vel sibi, vel defunctis applicare. Insuper Gregorius XV. in Brevi: *Pias Christi*. 10. Nov. 1622. concessit Chordigeris, quod possint lucrari etiam illas indulgentias, quas Paulus V. Bullâ: *Romanus Pontifex*, Regularibus concessit, & nos *suprà Conferentiâ* 163. retulimus. Ulteriùs Chordigeri lucrari possunt indulgentias nobis Franciscanis directè & in specie concessas, quas retulimus *suprà Conferentiâ* 164. Ita concessit Clemens VIII. Bullâ: *Quæcunque* 7. Dec. 1604.

Ut autem prædictas indulgentias lucrentur Chordigeri, debent 1. esse legitimè inscripti Albo hujus Archiconfraternitatis. 2. Debent portare chordam benedictam circà lumbos. 3. Debent indies quinque *Pater & Ave*, cum totidem gloria Patri recitare pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, & adhuc unum *Pater & Ave*, cum uno gloria Patri & credo pro Summo Pontifice. 4. Ad

498.

4. Ad Procelliones Menstruas diligenter, ubi possunt, compareant, & comitentur, & Missæ pro defunctis Confratribus, & Confororibus sequenti die legendæ devotè intersint, & pro eisdem devotè orent.

5. Festa præcipua nostri Ordinis religiosè obeant confitendô & communicandô, si potuerint.

6. Indulgentiis, aliisque spiritalibus gratiis lucrandis sollicitè invigilent, quas etiam domi, si infirmitate, vel in Ecclesiis Sæcularium, si itinere impediti, recitandô consueta 6. *Pater*, & *Ave cum* 6. *Gloria Patri*, & *semel credo*, ad tres consuetas intentiones Pontificis, obtinere possunt, quia hoc concessum est Franciscanis ab Innocentio VIII. in compendio nostrorum Privilegiorum, §. *Infirmi Fratres*, n. 3. & §. *Itinerantes Fratres*, n. 5, Jam sit

499. **RESOLUTIO.** Elisabetha, etsi fuerit inscripta Archiconfraternitati Chordigerorum S. P. N. Francisci, non tamen peccavit, nequidem venialiter, non portandô Chordam Archiconfraternitatis, & non recitandô preces quotidie præscriptas, (nisi fortè ex conscientia erronea putasset esse peccatum) Ratio est: quia Papa non intendit Confratres & Conforores Chordigeræ Archiconfraternitatis sub ulla culpa obligare ad gestationem Chordæ seu funiculi Benedicti, & recitationem precum quotidianarum ac aliorum statutorum Archiconfraternitatis obligare; sed
Summi

Summi Pontificis intentio & voluntas est, ut si Statuta Archiconfraternitatis observent, quantum tolerabiliter fieri potest, & præsertim si gestent Chordam benedictam circa lumbos, & quotidie recitent preces præscriptas, fiant participes meritorum, & indulgentiarum Archiconfraternitati concessarum; Si verò non gestent Chordam benedictam circa lumbos, vel non recitent preces quotidie præscriptas, etiam non fiant participes meritorum, & indulgentiarum Archiconfraternitati concessarum; & propterea Elisabethæ respondendum est, ipsam non fuisse factam participem meritorum, & indulgentiarum Archiconfraternitatis Chordigerorum, quia vel non recitavit preces quotidie recitari præscriptas, vel non portavit Chordam circa lumbos, sed tantum in sacco, quod non sufficit. Aliud est, si Confratres & Conforores non interfint Processioni Menstruæ, vel Missæ pro defunctis Confratribus die sequenti legi solitæ, vel Festa Ordinis nostri non celebrent, &c. propter hæc enim non defraudantur indulgentiis Archiconfraternitatis, modo gestent Chordam benedictam circa lumbos, & orent preces quotidie præscriptas; quia hæc duo sunt principalia puncta Archiconfraternitatis. Vide *Gobat de Indulg. p. 2. cap. 25. n. 640.*

CON-

CONFERENTIA. CLXVII.

De Indulgentiis Altarium privilegiatorum.

500. Didacus Guardianus procuravit Româ pro sua Ecclesia in Altari S. Antonii de Padua privilegium, per celebratum ibidem Missæ Sacrificium, quâlibet feriâ sextâ liberandi animam è purgatorio, cum hac tamen clausula, & conditione, *si septem Missæ quotidie in Ecclesia prædicta celebrentur.* Jam autem occasione festivitatum, vel funerum, aut similium, absentibus Religiosis tot Missæ celebrari nequeunt; igitur quærit, an Altare prædictum suô nihilominus gaudeat privilegio? Ante Resolutionem

501. *Sciendum, quòd juxta Brevia Apostolica, (quæ hodie petentibus Altare privilegiatum, hoc est, in quo per celebrationem Missæ in determinatis diebus, potest anima è purgatorio liberari, conceduntur) debeant observari sequentes clausulæ, seu conditiones, ut quis per Sacrificium Missæ ibidem celebratum liberet animam è purgatorio, videlicet.*
 1. Debet quis legere in Altari privilegiato, die in Brevis determinato *Missam de Requiem seu Defunctorum*, quando Rubricæ Missalis id concedunt; si verò Rubricæ Missalis id prohibeant, potest etiam anima è purgatorio liberari per Missam quamcunque currentem. Ita declaravit Innocentius XI.
 Con-

Constitut. *Alias postquam.* 14. May. 1688.

2. Celebrans in Altari privilegiato debet illius Missæ, per quam vult liberare animam è purgatorio, fructum ministerialem applicare pro ipsa anima liberanda, & quidem tantum pro una anima, hoc est, uno defuncto, vel una defuncta, & non pro pluribus defunctis; alias non valet privilegium. *Gobat de Indulgentiis, p. 2. cap. 26. n. 529.* Jam sit

RESOLUTIO. Sacræ Congregationi 502.
tria fuere dubia proposita super numero Missarum celebrandarum in Ecclesia, in qua est Altare privilegiatum, & quidem primum fuit: An absentibus Religiosis ex causa prædicationis, tempore Quadragesimæ & Adventûs, vel quando occasione festivitatum, vel funerum, aut similium, à Superioribus ad celebrandum alibi transmittuntur, indulgentiæ concessæ cum certo numero Missarum, qui ob dictas causas adimpleri non potest, prorsus cessent, vel pro eo tempore, quô dictus numerus Missarum non fuerit adimpletus, sint suspensæ, vel potius remaneant in suo robore? *Secundum dubium* fuit: An idem sit statuendum deficiente præfixo numero Missarum ob infirmitatem Sacerdotum tam Regularium, quàm Sæcularium? *Tertium dubium* fuit: An pariter idem sit statuendum, deficiente prædicto numero Missarum ob absentiam ab Ecclesiis Sæculari-

laribus Canonorum, & Sacerdotum per aliquot dies & Menses? *Horum dubiorum Resolutionem* Summus Pontifex remisit Sacrae Congregationi Concilii, quæ Annô 1701. 30. Julii respondit: *Ad primum*; quoad primam partem pro tempore Adventûs, & Quadragesimæ remanere suspensas, non autem in reliquis, dummodò rarò contingat. *Ad secundum*: non remanere suspensas. *Ad tertium*: provisum in primo. *Hanc declarationem* Sacrae Congregationis refert *Matthæucci, in cautela Confessarii, lib. 1. cap. 27. num. 57* Ex qua patet Resolutio casûs. Hoc adhuc addendum, quòd si Româ impetretur & concedatur. Altare privilegiatum pro Fidelibus defunctis generatim, hoc est, cujuscunque sexûs, statûs, aut conditionis fuerint, ordinariè in Brevi Apostolico addatur hæc conditio, & clausula: *Dummodo in ea Ecclesia* (in qua Altare privilegiatum conceditur) *septem Missæ* (subinde dicitur: *quinque Missæ*) *quotidie celebrentur.* Pro Fidelibus defunctis autem certæ alicujus Confraternitatis, vel certi Monasterii, & ejus Benefactoribus defunctis potest impetrari Altare privilegiatum in aliqua Ecclesia, etsi unica tantum Missa hebdomadatim dicatur, modò dicatur illâ die, cui affixa sunt suffragia.

CONFIDENTIA CLXVIII.

De Indulgentiis concessis omnibus Christi Fidelibus Orantibus ad pulsum Salutationis Angelicæ, & reverenter Nominantibus SS. Nomina JESUS, & MARIA, & interessentibus Orationi 40. Horarum.

Burchardus sæpius audivit, modernum Summum Pontificem Benedictum XIII. magnas concessisse indulgentias orantibus ad pulsum Salutationis Angelicæ; hinc illarum notitiam percipiens, quærit: quales ergo sint? 503.

RESOLUTIO. Exhibeo illarum Breve Apostolicum, quod est sequentis tenoris; 504.
Indulgentiæ perpetuæ

Pro Orantibus ad Pulsum Salutationis Angelicæ.
Benedictus PP. XIII.

Ad perpetuam Rei Memoriam.

Injunctæ nobis divinitus Apostolicæ servitutis ratio postulat, ut cœlestium munerum thesauros dispensationi nostræ à Domino creditos fideliter erogemus, cum id ad augendam in terris Beatissimæ atque Augustissimæ Cœli Reginae Virginis Deiparæ Mariæ Patronæ & Advocatæ nostræ venerationem, excitandamque, & confovendam erga illam Fidelium devotionem, ac ad animarum salutem, speramus in Domino profuturum: Itaque de Omnipotentis DEI Misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus

Autoritate confisi, omnibus, & singulis
 Christi Fidelibus verè Pœnitentibus, &
 Confessis, ac sacra Communione refe-
 ctis, qui manè, aut meridiè, seu vesperè
 ad pulsum campanæ, *Angelus Domini nun-*
tiavit Mariæ, & concepit de Spiritu Sancto:
Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum
tuum: & Verbum Caro factum est, & habitavit
in nobis: cum tribus Ave Maria, flexis geni-
 bus devotè recitaverint, & pro Christia-
 norum Principum concordia, hæresum
 extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ
 exaltatione, pias ad DEUM preces effu-
 derint, plenariam in uno die cujuslibet
 mensis duntaxat per unumquemque Chri-
 sti Fidelem ad sui libitum eligendo, lucrifi-
 ciendam, omnium peccatorum suorum
 indulgentiam, & remissionem misericor-
 diter in Domino concedimus: In reliquis
 verò anni diebus iisdem Christi Fidelibus
 verè contritis, quoties id egerint, centum
 dies de injunctis eis, seu alias quomodo-
 libet debitis pœnitentiis, in forma Eccle-
 siæ consueta relaxamus: præsentibus per-
 petuis futuris temporibus valituris; Vo-
 lumus autem, ut earundem præsentium
 litterarum transumptis, seu exemplis, eti-
 am impressis, manu alicujus Notarii
 Publici subscriptis, & sigillò Personæ in
 Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis,
 eadem prorsus fides ubique habeatur, quæ
 ipsis præsentibus haberetur, si forent ex-
 hibitæ.

hibita, vel ostensa. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris, die XIV. Septembris, 1724. Pontificatus nostri annô primô. F. Cardinalis Oliverius.

Romæ, Typis Reverendæ Camerae Apostolicæ. 1724.

Quæres 1. *Quales ergo sunt concessæ indulgentiæ reverenter nominantibus SS. Nomina* 505.

JESUS & MARIA?

Respondeo: Sixtus V. Bullâ: reddituri; die 11. Julii, 1587. ita loquitur: quia non est aliud Nomen sub cælo, in quo nos oporteat salvos fieri, nisi Nomen JESU, idcirco omnibus, & singulis Christi fidelibus, qui hîc modô salutaverint alios, nempe suô vulgari, seu latinô fermone: Laudetur JESUS CHRISTUS, & his, qui sic responderint, in sæcula, vel Amen, & semper, utrisque tam salutantibus, quàm respondentibus, quinquaginta, ubicunque id factum fuerit: Qui autem Nomen JESU nominaverint reverenter, vel Nomen MARIAE, viginti quinque dies: qui verò in mortis articulo, ore, vel corde (si ore non potuerint) idem Nomen invocaverint, dummodò ante habuerint consuetudinem sic salutandi, vel nominandi idem Nomen JESU, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, & remissionem: Quique Litanias ejusdem sanctissimi Nominis recitaverint, trecentos: qui Litanias ejusdem Beatissimæ Virginis

MARIÆ, ducentos: nec non Prædicato-
ribus verbi DEI, qui inter prædicandum
ad hunc modum salutandi, invocandi,
vel recitandi, seu nominandi Nomen
JESU, & MARIÆ, Auditores monue-
rint, & quicumque hanc salutationis for-
mam usui esse curaverint, easdem indul-
gentias, ac peccatorum remissiones con-
sequantur, auctoritate, & tenore præmis-
sis concedimus & largimur. Volumus
autem, ut prædictæ Litanix Nominis
JESU, & Beatæ MARIÆ, juxta morem
& consuetudinem in Romana Curia, &
Domo Beatissimæ MARIÆ Virginis usita-
tum recitentur. *Hucusque Sixtus V.*

*Quæres. 2. Quid sciendum circa indulgen-
tias concessas Orationi quadraginta horarum?*

*Respondeo. 1. Petentibus indulgentias
pro Oratione quadraginta horarum, de
facto dari ordinariè Breve Apostolicum
sequentis tenoris:*

Clemens PP. XI.

Universis Christi fidelibus præsentem
litteras inspecturis salutem, & Apostoli-
cam Benedictionem. Ad augendam fi-
delium Religionem, & animarum salu-
tem cœlestibus Ecclesiæ thesauris piâ cha-
ritate intenti, omnibus utriusque sexûs
Christi fidelibus, verè Pœnitentibus, &
Confessis, ac sacrâ Communione resectis,
qui Orationi quadraginta horarum conti-
nuatarum, non autem, nisi noctis tem-
pore

pore interpolatarum de licentia Ordinarii in Ecclesia Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci &c. Dominicâ Pentecostes instituendæ, per aliquod temporis spatium devotè interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & S. Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad DEum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus ad septennium tantum valituris. &c.

Respondeo 2. Circâ indulgentias concessas Orationi quadraginta horarum continuarum scribit P. Gobat tract. 3. de Jubileo, cap. 22. n. 149. ut valeant, quòd requiratur, & sufficiat, quòd per 40. horas præfatas saltem unus homo sit, & oret in illa Ecclesia, in qua proponuntur prædictæ indulgentiæ; imò etsi contingeret, in illa Ecclesia per breve tempus neminem esse, vel omnes ibi præsentés parum dormire, quòd adhuc valeant præfatæ indulgentiæ; imò etsi contingeret, omnes qui pro hac vel illa Orationis hora sunt constituti, orare cum perpetuis, & voluntariis distractionibus, aut per parvum tempus penitus nihil orare, modò genua modestè flectant, quòd adhuc valeant istæ indulgentiæ; quia moraliter loquendò, adhuc potest dici *Oratio quadraginta horarum con-*

406 *Supplement. II. Confer. P. Sargar*
tinuatarum, modò illi, qui has indulgentias
volunt lucrari, ritè præstent opera suprà
in Breui Apostolico præscripta.

TITULUS X.

De Jubilæo Ecclesia- stico.

CONFERENTIA CLXIX.

*De Jubilæi Natura, Divisione, & quoties ac pro
quibus obtineri possit?*

506. **B**enedictus Papa XIII. 1724. post suam
Coronationem concessit Jubilæum
extraordinarium pro exorando si-
bi à DEO felici regimine. De hoc Jubi-
læo pro tunc fuerat perquisitum: num
binâ vice obtineri, ac etiam Defunctis ap-
plicari possit? Quid igitur fuerat respon-
dendum? Ante Resolutionem

507. *Notandum, quòd Jubilæum Ecclesiasticum
sit indulgentia plenaria à Summo Pontifice con-
cessa perficientibus opera præscripta, cum quadam
universitate & appendice favorum spiritualium;
Estque triplex, videlicet Jubilæum Anni
sancti, Jubilæum ordinarium, & Jubilæum
extraordinarium. Annus sanctus, seu Jubilæus
(qualis est Annus 1725. quò hæc scribo)
est vigesimus quintus quisque annus, quò
Romæ visitantibus designatas Ecclesias,
con-*

conceduntur maximæ indulgentiæ, & favores. Incipit autem Annus sanctus à primis vesperis Nativitatis Domini, & desinit post primas vespervas Nativitatis Domini anni sequentis, & in hoc Anno sancto Romæ luciferi potest Jubilæum Anni sancti ab indigenis, & pereregrinis designatas Romæ Ecclesias visitantibus, & cætera opera perficientibus. Jubilæum ordinarium est, quod post Annum sanctum conceditur Provinciis extra Italiam, duratque ordinariè per Bimestre. Jubilæum extraordinarium est, quod post Coronationem Neo-electi Summi Pontificis pro exorando à DEO felici regimine, vel quando Ecclesia gravi necessitate premitur, concedi solet, duratque per duas septimanas, hoc est, per *quindecim dies, ita ut includat tres dies Dominicas, & duodecim dies seriales.* patet ex praxi. *La Croix l. 6.*

p. 2. n. 1397. Jam sit

RESOLUTIO I. Jubilæum nequit 508. obtineri seu applicari Defunctis. *Gobat de Indulgentiis, p. 1. cap. 22. n. 266.* Ratio est: quia Bullæ Jubilæorum tantum pro vivis, non autem pro Defunctis concedunt Jubilæum lucrandum; hinc quilibet tantum pro seipso poterit lucrari & applicare Jubilæum.

RESOLUTIO II. Jubilæum Anni 509. sancti potest in Anno sancto Romæ obtineri toties, quoties repetuntur opera pro eo lucrando præscripta. Ita *Bellegambe*

408 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1400. Jubilæum
ordinarium semel tantum acquiri potest,
quia in Bulla concessionis ejusdem addi-
tur: *semel tantum.* Possunt tamen hoc in
partibus iterum lucrari, qui Jubilæum in
Anno sancto Romæ lucrati sunt. *Bellegambe*
S. 5. Q. 7. Denique Jubilæum extraor-
dinarium juxta veriore opinionem non-
nisi semel obtineri potest, juxta *Herincx de*
Pœnit. disp. 4. q. 13. n. 98. Etsi plurimi
contrarium sentiant, inter quos est etiam
Gobat de Jubilæo cap. 14. Hinc idem *Gobat.*
Navarrus, Henriquez, Rodriquez, Reginaldus,
Diana, Bellegambe, & Viva apud la Croix cit.
n. 1450. docent, quòd ille, qui primâ
septimanâ lucratus est Jubilæum, si secun-
dâ hebdomadâ incidat in casum reserva-
tum vel censuram, potest ab his absolvi,
saltem si præscripta opera repetat. Quod
etiam tenent *Castropalaus, & Dicastillo,* quam-
vis dicant, eundem non posse bis lucrari
Jubilæum: imò posse absolvi, quamvis
non repetat opera præscripta, docent *Ro-*
driquez, Sa, Diana, Lohner, quod probabile
esse dicunt *Grassis, Bonacina, Castropalaus.*
Dicastillo. Hinc dicit *Sanchez,* multò ma-
gis posse absolvi sæpiùs intra tempus sep-
timanæ, quâ peragit opera. Quæ tenent,
etiamsi primis diebus septimanæ absolvif-
set omnia opera; quia pro favoribus as-
signatur tota septimana. *Castropalaus &*
Lugo, & probabile dicit Diana. Verba au-
tem

tem illa : *Pro hac vice tantum*, non videntur referri ad actum absolvendi, sed ad tempus Jubilæi. *Viva de Jubilæo*, q. 11. art. 3. n. 2,

CONFERENCE CLXX.

De suspensione Indulgentiarum, & Facultatum in Anno Sancto, extra Roman.

Smaragdus Confessarius ex Regularibus Mendicantibus, cum audivisset hoc Anno Sancto 1725. promulgari Bullam suspensivam quarumcunque indulgentiarum etiam perpetuarum, & facultatum absolvendi, etiam à casibus Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in litteris die Cænæ Domini legi solitis contentis, concessarum Ordinibus etiam Mendicantium, ex quibusvis causis & occasionibus, sub quibuscunque tenoribus & formis &c. Non obstantibus Privilegiis quibuscunque, &c. Editam à moderno Papa Benedicto XIII. (quæ tamen Bulla in terminis fuit omnino eadem cum illa, quam ante 75. annos, nimirum Anno 1650. pro illo Anno Sancto edidit Innocentius Papa X. & videri potest apud Gobat de Jubilæo, ab initio) cum, inquam, Smaragdus hæc promulgari audivisset, mente consternatus est, & varia dubia caput ejus exagitabant; Nam 1. dubitabat, an indulgentiæ pro defunctis applicabiles essent suspensæ? 2. An indulgentiæ pro articulo mortis, item partiales essent suspensæ? 3. An facultas absolvendi

410 Supplement. II. Confer. P. Sargar;
à casibus Papæ reservatis extra Bullam
Cœnæ, quam habet vi Privilegiorum
Regularibus Mendicantibus concessio-
rum, item licentia quinquennalis, quam
habet à Summo Pontifice absolvendi à
casibus Bullæ, item facultas absolvendi à
casibus Ordinario reservatis, quam habet
ab Episcopo, item facultas commutandi
vota exceptis quinque Papæ reservatis, &
an nimirum hæ omnes facultates in Anno
Sancto sint suspensæ? Qualiter hæc du-
bia fuere resolvenda? Ante Resolu-
tiones

511. *Notandum*, quòd in Anno Sancto Sum-
mus Pontifex indulgentias & facultates
absolvendi suspendat extra Urbem Ro-
mam; quia cupit (*ut patet ex Bulla Indul-*
gentiarum suspensiva) ut Christianæ Nationes
ex omnibus terrarum orbis locis in al-
ma Urbe Româ convenientes, Ecclesias
BB. Apostolorum Petri & Pauli, Latera-
nensem quoque & S. Mariæ Majoris vi-
sitent, & ibidem plenissimam omnium
peccatorum suorum indulgentiam lu-
crentur. Incipit autem suspensio supra-
dictarum indulgentiarum, & facultatum,
extra Urbem Romam, in primis Vesp-
eris Nativitatis Domini, nimirum quan-
do incipit Annus Jubilæus, juxta dicta
Conferentiâ præcedenti, & desinit earum
suspensio, quando desinit Annus Sanctus,
finitis videlicet primis Vesperis Nativita-
tis

tis Domini Anno sequentis, tūmq̃ue reviviscunt absque nova concessione. *Communis cum Gobat de Jubilæo, cap. 9.* Jam sit

RESOLUTIO I. Durante Annō Sanctō suspenduntur omnes indulgentiæ plenariæ concessæ vivis extra Urbem Romanam constitutis, & facultates absolven- di &c. Earundem occasione, seu causâ illas consequendi datæ, quæ tamen finitō Annō Sanctō absque novâ renovatione manent in suo robore. Ita Communis DD. apud *Herincx, Gobat, Viva, la Croix.* Patet ex Bullis Pontificum suspensivis indulgentiarum, & facultatum in Anno Sancto. 512.

RESOLUTIO II. In Anno Sancto non suspenditur indulgentia, & Jubilæum Compostellanum ex *Brevi Apostolico Sixti V.* Nec indulgentia concessa Augustissimæ Domui Lauretanæ B. V. Mariæ, ut declaravit *Gregorius XIII.* Nec indulgentia à Christo Domino concessa Ecclesiæ Portiunculæ propè Assisium, ut declaravit *Innocentius XII.* Quod tamen intelligendum est de proprio loco, hoc est, de illo templo Portiunculæ Assisiatensi, non autem extra illum locum de aliis Ecclesiis, ad quas à Summis Pontificibus fuit extensa, ut notat *Rodriquez.* 513.

RESOLUTIO III. In Anno Sancto non sunt suspensæ indulgentiæ plenariæ concessæ pro Articulo mortis, uti declarant 514.

rarunt Urbanus VIII. Innocentius X. & Clemens X. apud *la Croix l. 6. p. 2. n. 1401.* Nec sunt suspensæ indulgentiæ concessæ immediate pro defunctis, seu solis defunctis applicabiles, ut declaravit Clemens X. apud *Gobat, Viva, & la Croix cit.* Hinc Altaria Privilegiata pro defunctis, in Anno Sancto retinent suum vigorem, indulgentiæ verò concessæ immediate pro vivis, & applicabiles defunctis sunt suspensæ in Anno Sancto. Ita Authores modò citati ex declaratione Clementis X. Modernus tamen Summus Pontifex Benedictus XIII. pro hoc Anno Sancto 1725. specialiter concessit, quòd omnes omnino indulgentiæ hòc Annò Sanctò suspensæ possint directè per modum suffragii applicari animabus in purgatorio. Imò præfatus Summus Pontifex Benedictus XIII. ex speciali erga Ordinem nostrum Seraphicum Benevolentia, concessit, ut indulgentias plenarias in festis *S. Antonii de Padua, Portiunculae, & S. P. N. Francisci* concessas, potuerint etiam Vivi lucrari pro se ipsis. Quid autem sit concessurus ille Summus Pontifex, qui Annò Sanctò proximè futurò, videlicet Anno 1750. in Cathedra Petri sedebit, experientur illi, qui illo Anno gratiam vivendi habebunt.

515. RESOLUTIO IV. In Anno Sancto non sunt suspensæ indulgentiæ Episcopales; quia Bullæ Indulgentiarum suspensivæ

sivæ tantum loquuntur de indulgentiis à Romanis Pontificibus concessis. Nec suspensæ sunt indulgentiæ partiales à Romanis Pontificibus concessæ. Ita docent *Filliucius, Lezana, Castropalao, Dicastillo, Quintanadvennas, Gobat, Viva, Herincx, la Croix cit. n. 1401.*

RESOLUTIO V. In Anno Sancto 516. non suspenduntur facultates absolvendi à casibus Ordinario reservatis, uti constat ex tenore Bullarum suspensivarum. Nec facultates absolvendi, dispensandi, commutandi &c. concessæ ad alium finem, quàm causâ lucrandi indulgentias, suspenduntur in Anno Sancto, uti declararunt plures Pontifices, & tradunt Authores cum *Bellegambe, Viva, Gobat, Herincx, Laymann, & la Croix cit. n. 1403.* Quamvis enim verba Bullarum suspensivarum videantur derogare facultatibus ex quacunque causa concessis, tamen præsumi debet, eandem semper esse mentem sequentium Pontificum, nisi constet de opposito. Hinc non suspenduntur facultates absolvendi &c. quas habent Regulares vi suorum Privilegiorum; quia non sunt concessæ occasione indulgentiarum, seu causâ illas consequendi. Idem iudico dicendum de licentia quinquennali absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, quæ Româ impetratur à quibusdam Regularibus; siquidem & hæc licentia quinquennalis non conceditur

414 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
datur causâ consequendi indulgentias. Ex
his patet Resolutio ad omnia Dubia Sma-
ragdi, de quo procedit Conferentia.

CONFERENTIA CLXXI.

*De operibus ad lucrandum Jubilæum præ-
scriptis.*

517. Elzearius Comes, dum Anno 1724.
in Diœcesi Passaviensi promulgatum fuis-
set Jubilæum Extraordinarium, à Bene-
dicto Papa XIII. post suam Coronatio-
nem, pro felici sibi à Deo exorando regi-
mine concessum, primâ die Jubilæi visi-
tavit hic Passavii designatas Ecclesias, po-
steâ profectus Salisburgum, ibidem per-
fecit reliqua opera pro lucrando Jubilæo
præscripta. Proinde quæritur, an lucra-
tus fuerit præfatum Jubilæum? Ante
Resolutionem

518. *Sciendum*, quòd ad lucrandum Romæ
in Anno Sancto Jubilæum ordinariè præ-
scribatur Confessio, & visitatio quatuor
Urbis Romæ Ecclesiarum, nimirum BB.
Apòstolorum Petri, & Pauli, Lateranen-
sis, & S. Mariæ Majoris, & quidem ab
inquilinis Romanis per 30. dies conti-
nuos, vel discontinuos, à Peregrinis verò
per 15. dies, ac in illis pro salute Chri-
stiani populi fusa oratio. Ad lucrandum
autem Jubilæum Ordinarium, quod post
Annum Sanctum conceditur Provinciis
extra Italiam, communiter præscribitur
Con-

Titul. X. De Jubilæo Ecclesiastico. 415

Confessio, Communio, quindecim visitationes quatuor Ecclesiarum, ac devota in eis fusa oratio pro remissione suorum peccatorum, concordia Principum Christianorum, extirpatione hæresum, ac S. Matris Ecclesiæ necessitatibus. Denique ad lucrandum Jubilæum extraordinarium, quod post Coronationem Neoelecti Pontificis pro exorando à Deo filici Regimine, vel quando Ecclesia gravi necessitate premitur, concedi solet, ordinariè præscribitur Confessio, Communio, certarum Ecclesiarum visitatio, ac in iisdem fusa oratio pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, hæresum extirpatione, Principumque Christianorum concordia, Eleemosynæ largitio, jejunium feriâ quartâ, sextâ, & sabbathô in una ex duabus hebdomadibus. Subinde etiam præscribitur Processio, seu ejus Comitiva. Quòd si quis ob infirmitatem aut aliam rationabilem causam nequeat prædicta opera exequi, conceditur facultas Confessario, omnia & singula in opus pium, prout sibi visum fuerit, commutandi. Jam sit

RESOLUTIO. Elzearius Comes hic 519.
Passavii primâ die Jubilæi extraordinarii
visitans Ecclesias præscriptas, ac in eisdem
fundens pias preces ad intentiones præ-
scriptas, & reliqua opera perficiens Salis-
burgi, lucratus est Jubilæum extraordi-
narium

narium hic Passavii promulgatum. Communis cum *Herincx* disp. 4. de Pœnit. q. 13. n. 100. Quia favor Jubilæi non est localis, sed personalis, neque præscribitur, quòd reliqua opera fiant in eo loco, ubi promulgatur Jubilæum, exceptâ visitatione Ecclesiarum. Ubi tamen observandum, quòd opera præscripta pro lucrando Jubilæo extraordinario *juxta tutiorem sententiam* debeant perfici in una hebdomada, quod de jejniis videtur certum. Item quòd etiam peregrini potiri possint Jubilæo concessô Urbi, aut Regnô, in quo versantur.

CONFERENCE CLXXII.

Quando, seu quò tempore quis consequatur Jubilæum?

520. Barbara post promulgatum Jubilæum, statim primâ die Jubilæi peregit suam Confessionem, Communionemque, visitavit Ecclesias, in eisq̃ue preces fudit, & dedit largam eleemosynam, postea feriâ quartâ, sextâ & sabbathô jejunavit, sed ecce! illô ipsô sabbathô, antequam iret cubitum, deliberatè admisit delectationem veneream, de qua quidem elicuit attritionem, sed non contritionem perfectam, & sic circa horam nonam vespertinam indormivit. Die Dominicô sequenti currit ad Confessarium, quærens, an fuerit lucrata Jubilæum? Quid respon-

respondebit Confessarius? Ante Respon-
sionem

Notandum, quòd Jubilæum (idem est, 521.
de quacunque indulgentia) tunc, seu illò
temporis momentò obtineatur, quò ulti-
mum opus ad lucrandum Jubilæum præ-
scriptum perficitur, & completur; unde
si ultimum opus sit jejunium, lucrans
obtinebit Jubilæum mediâ nocte ultimâ,
hoc est, Sabbathi, etiamsi tunc dormiat.
Lugo, Diana, Gobat, la Croix l. 6. p. 2. num.
1413. Jam sit

RESOLUTIO. Barbara non est lu- 522.
crata Jubilæum; quia tunc, quando per-
fecit ultimum opus, seu ultimam partem
jejunii, scilicet circâ mediam noctem diei
Sabbathi non fuit in statu gratiæ, cùm
deliberatè admiserit antea peccatum mor-
tale, scilicet delectationem veneream;
& licèt desuper elicuerit attritionem, hæc
non reposuit Barbaram in statum gratiæ;
cùm attritio sinè Sacramento reipsâ su-
scepto non justificet. Quòd autem ad
obtinendum Jubilæum, imò ad quamli-
bet indulgentiam lucrandam requiratur
status gratiæ saltem tunc, quando ulti-
mum opus, & si hoc sit successivum, quan-
do hujus ultima pars perficitur, diximus
suprà *Conferentiâ 156. num. 467.* & confir-
mat Praxis fidelium, qui præcipua opera
v. g. jejunia, eleemosynam, visitationes
Ecclesiarum præmittunt Confessioni, &

consequenter illa subinde peragunt in peccato mortali ; postea modò confitentur, & communicant. *La Croix cit. n. 1410.* Consulendum tamen est, ut ante omnia opera eliciatur contritio perfecta, ut sic fiant in statu gratiæ.

§23. *Sed quid si Barbara*, post elapsam tempus Jubilæi de suo peccato mortali veneræ delectationis elicuisset contritionem perfectam, vel illud cum attritione confessæ fuisset, an non tunc consecuta fuisset Jubilæum?

Respondeo Negative cum Castropalao, Bellegambe, Viva, la Croix cit. n. 1412. & aliis contra Paludanum, Silvestrum, & Henriquez. Ratio est: Quia licet absolutè dari potuisset indulgentia sic, ut remotò obice peccati mortalis revivisceret, de facto tamen mens Summi Pontificis non est, effectum indulgentiæ suspendere ultrà opus ultimum ad indulgentiam lucrandam requisitum, ut colligitur ex Bullis, & Brevibus Indulgentiarum.

CONFERENTIA CLXXIII.

De Confessione pro Jubilæo peragendâ.

§24. Gregorius Theologus docens, ad lucrandam indulgentiam, ac etiam Jubilæum, non requiri Confessionem peccatorum venialium, si quis sibi non sit conscius peccati mortalis, ut tenet Communis sententia apud *Gobat de Jubilæo, cap. 23.*
finè

finè præmissâ Confessione Sacramentali (quia sibi non erat conscius peccati mortalis nondum confessi) accessit Communionem, & perfecit reliqua opera; Sed ultimô die, videlicet Sabbathi, quô ultimum opus, nimirum jejunium complendum erat, committit peccatum mortale, de quo tamen elicit contritionem perfectam, sed illud non confitetur intra tempus Jubilæi. Occasione hujus casûs inquiritur. 1. An Confessio Sacramentalis requiratur ad lucrandum Jubilæum? 2. Qualis Confessio requiratur, & quando peragenda? 3. An Gregorius fuerit lucratum Jubilæum? Sit

RESOLUTIO I. Ad lucrandum Ju- 525.
biléum requiritur Confessio Sacramentalis peccatorum; quia hanc Bullæ Jubilæorum præscribunt. Qui tamen habet sola venialia, non tenetur confiteri; quia usus Ecclesiæ habet, ut, quando præcipit Confessionem, intelligat Confessionem peccatorum mortalium. Ita *Diana, Aversa, Gobat, Viva, la Croix*, & alii contra *Sotum, Sanchez, Bonacinam*, & alios.

RESOLUTIO II. Ad lucrandum Ju- 526.
biléum requiritur Confessio valida, nec sufficit sacrilega; quia nec Præcepto Ecclesiastico de annua Confessione fatiscit per Confessionem Sacrilegam, siquidem contrarium damnavit Alexander VII. *propositione 14.*

527. RESOLUTIO III. Confessio pro lucrando Jubilæo non necessario debet esse *Generalis*, cum hæc non præscribatur, sed sufficit *Ordinaria*; Potestque peragi unô, vel etiam duôbus diebus ante primam Dominicam, in qua incipit Jubilæum. Ita *Laymann l. 5. tr. 7. cap. 8.* dicens, de hoc nullum esse dubium. Item Confessio, & Communio potest differri, & fieri ultimâ Dominicâ seu ultimô die Jubilæi, quia sic est consuetudo, & praxis fidelium. *Laymann cit.* Jam fit ad casum

528. RESOLUTIO IV. Gregorius non fuit lucratus Jubilæum. Ratio est: quia non posuit omnia opera ad lucrandum Jubilæum præscripta, scilicet Confessionem peccati mortalis; hæc enim necessario requiritur etiam in eo, qui de suo peccato mortali elicuisset contritionem perfectam, ut docent *Suarez, Filliucius, Gobat,* & alii; siquidem Papa in Bulla Jubilari exigit Confessionem non tantum ut dispositionem ad statum gratiæ, sed etiam ut opus injunctum. Et licet Gregorius Theologus doceat, & teneat istam sententiam, quod Confessio venialium non requiratur ad lucrandum Jubilæum, teneatur tamen consequenter docere, & tenere, quod, si quis non sit Confessus, & die ultimô etiam post Communionem, ante expletam septimanam incideret in mortale, teneatur adhuc confiteri; quia tunc
intra

intra tempus lucrandi Jubilæi est in mortali, & necdum Confessus est. Aliud foret, si jam semel peccatum mortale confessus esset, & postquam communicasset, incideret in mortale, talis non teneretur adhuc semel confiteri, sed sufficeret, si ante opus ultimum se poneret in statum gratiæ per contritionem perfectam. Ita Gobat de Jubilæo, cap. 23. n. 157. Ratio est: quia Bullæ Jubilares exigunt tantum unam legitimam Confessionem. Ob quam rationem docent etiam Vasquez, Præpositus, Castropalaus, Lugo, & Viva apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1415. quod ille, qui pro Jubilæo tantum confessus est Venialia, & post Communionem incideret in mortale, non teneatur adhuc semel confiteri, sed sufficiat elicere contritionem perfectam, quod tamen Suarez, & Filliucius probabilius negant, quia talis nondum posuit Confessionem præceptam, nimirum peccati mortalis.

CONFERENCE CLXXIV.

De Communionem pro Jubilæo requisita.

Fabianus & Sebastianus in Jubilæo extraordinario à Benedicto Papa XIII. concessio Anno 1724. confessi sunt Marceliano Confessario die Dominicâ, Mediâ inter primam, & ultimam Dominicam Jubilæi, hoc est, octavô die incepti Jubilæi (siquidem Jubilæum extraordinarium juxta

529.

suprà dicta continet tres Dominicas, & duodecim dies feriales) & quidem Fabianus alia opera pro Jubilæo lucrando requisita jam perfecerat hebdomadâ primâ Jubilæi, & sic per Confessionem, & Communionem in Dominicâ secundâ Jubilæi volebat opera requisita complere, & ita lucrari Jubilæum: Sebastianus autem nullum adhuc opus perfecerat, sed per Confessionem & Communionem in Dominicâ secundâ Jubilæi factam volebat lucrari Jubilæum, factururus reliqua opera in secundâ hebdomadâ Jubilæi. Uterque quæsit ex Confessario, an tali modô possint ritè consequi Jubilæum? Ante Resolutionem

530. *Notandum*, ad lucrandum Jubilæum non sufficere Communionem *Sacrilegam*; quia nec pro Paschate potest satisfieri per Communionem *Sacrilegam*. Si tamen Eucharistia bonâ fide susciperetur à constituto in mortali, de quo haberet attritionem, sufficeret talis Communio pro lucrando Jubilæo; quia, ut multi Theologi docent, adhuc per accidens causaret gratiam sanctificantem primam. Porro illis, qui communicare non possunt, v. g. pueris &c. Communio debet commutari in aliud pium opus. *Gobat de Jubilæo cap. 26.* quamvis tempore Jubilæi pueros citius posse admitti ad Communionem, ut lucrentur Jubilæum, moneant Doctores. Jam sic

RESO.

RESOLUTIO. Fabianus & Sebastianus tali modò in casu explicatò potuerunt rite lucrari Jubilæum. Ratio est: Quia Dominica media, seu secunda in Jubilæo potest trahi, seu referri ad primam hebdomadam Jubilæi, ac etiam ad secundam: *Ad primam quidem hebdomadam*, quæ antecedit Dominicam secundam: quia secundum Omnes, Dominica tertia in Jubilæo, potest referri ad hebdomadam secundam, quæ tamen ipsam antecedit. Deinde Dominica secunda in Jubilæo potest etiam referri ad secundam hebdomadam, quæ ipsam sequitur; quia etiam secundum Omnes, Dominica prima Jubilæi potest referri ad hebdomadam primam Jubilæi, quæ tamen ipsam sequitur: Ergo Confessio, & Communio facta in Dominica secunda Jubilæi, potest intervenire vel ad complenda, & finienda opera pro lucrando Jubilæo facta in prima hebdomada, vel ad inchoanda opera pro Jubilæo lucrando facienda in secunda hebdomada.

CONFERENTIA CLXXV.

De visitatione Ecclesiarum, & Oratione, ac Processione.

Eleonora Comitissa cupiens lucrari Jubilæum visitat Ecclesias, sed vecta curru, cùm tamen benè posset pedibus incedere: sub precibus, quas in Ecclesiis pro

lucrando Jubilæo fundit, est voluntariè distracta: In Processione, quam pro lucrando Jubilæo comitatur, garrit cum sua Consodali. Quæritur, an tali modo lucraretur Jubilæum?

§ 33. RESOLUTIO I. Visitatio Ecclesiarum pro lucrando Jubilæo debet esse. 1. Earum, quæ sunt designatæ, & quidem totuplex, quotuplex est præscripta; non tamen est necessarium, ut visitatio omnium Ecclesiarum fiat unô die, & qui Missam audit in templo, hoc ipso visitat. 2. Debet esse devota, quod fiet, si in Ecclesia visitata exerceatur actus Religionis, v. g. genuflexio, oratio &c. etiamsi fiat à constituto in mortali, item ab immodesto, & peccante per viam, si modestè ingrediatur, & oret. *Bellegambe q. 6. Viva q. 8. art. 5.* 3. Visitatio templorum fieri potest etiam curru, vel equô, item ab iis, qui in templo habitant. *La Croix l. 6. p. 2. n. 1432.* Hinc Eleonora Comitissa curru vecta visitans Ecclesias, quantum est ex hac parte, lucrata fuit Jubilæum; quia sicut curru vecta visitans Amicam, dicitur illam verè visitasse; sic etiam curru vecta visitans Ecclesias, dicetur illas verè visitasse.

§ 34. RESOLUTIO II. Oratio præscripta pro Jubilæo lucrando debet. 1. juxta tutiorem sententiam esse vocalis, nec sufficit oratio sinè attentione externâ, aut inter-

internâ, hoc est, cum voluntariis distractionibus; quia à Papa præscribitur oratio ad impetrandam concordiam Principum Christianorum &c. quam non est apta impetrare oratio cum voluntariis distractionibus; Nam *Deus illam orationem non audit, cui, qui orat, non intendit*, ait *S. Gregorius apud D. Thomam 2. 2. q. 83. a. 13.* ita *Gobat de Jubilæo cap. 21. la Croix cit. n. 1421.* Unde Eleonora non est lucrata Jubilæum; quia oravit cum voluntariis distractionibus. 2. Oratio fusa ad B. Virginem, vel Sanctos sufficit, etiamsi dicatur Deum esse orandum; quia ultimatè tamen Deus invocatur. *Lugo, Bellegambe, & la Croix cit.* Si dicatur orationem fieri debere per aliquod tempus, fatès est fieri per medium quadrantem, & communiter sufficit orare *septies Pater, & Ave.* 3. Oratio debet fieri in Ecclesiis, quæ visitantur, & ad intentionem à Papa præscriptam.

RESOLUTIO III. Quando præscribitur Processio, debet quis devotè & modestè Comitari Processionem, & debet moraliter loquendò unum corpus facere cum Processione, & sufficit, sive in prima, sive in secundâ plateâ quis se associet Processioni, aut paulò ante finem ab ea recedat. Et quando Bullæ præcisè requirunt, ut *quis intersit Processioni*, etiam nihil orans sub Processione implet hanc

conditionem ; quia etiam ille propriè interest Processioni, qui illam comitatur, etsi nihil oret ; Et si Eleonora Comitissa in Processione garriverit, sed ita modestè, & moderatè, ut nihilominus secundùm speciem exteriorem censeatur potius sacram, quàm profanam ambulationem instituisse, nihil oberit lucrationi Jubilæi (quantum est ex hac parte) garritus, aut nugarum tractatio, ut insinuat *Laymann lib. 5. tract. 7. cap. 6. n. 4. & Gobat de Jubilæo, cap. 19. n. 124.*

CONFERENTIA CLXXVI.

De Jejunio requisito pro lucrando Jubilæo.

536. Benjamin Adolescentulus quatuordecim annorum desiderans lucrari Jubilæum, perfecit omnia opera requisita excepto jejunio, ad quod, an teneatur, dubitat, & quidem ex ea ratione, quia nondum complevit annum vigesimum primum, quò completò modò incipit obligari ex Lege Ecclesiastica ad jejunium. Ante Resolutionem

537. *Notandum*, jejunium pro lucrando Jubilæo requisitum debere esse, non abstinentiam ab omni cibo & potu, sed *Ecclesiasticum*, hoc est, juxta consuetum Ecclesiæ morem servari soiltum, & quidem feriâ quartâ, sextâ, & Sabbatho in una hebdomada observandum ; nec officit, etsi quis præfatis diebus jam aliundè foret obligatus

tus v. g. ex lege Ecclesiæ, Votô, vel Regulâ ad jejunium. Hôc notatô sit

RESOLUTIO. Benjamin Adolescentulus, si velit lucrari Jubilæum, debet jejuna- 538.
re. Ratio est: quia qui vult frui gratiâ conditionatè concessâ, debet implere conditionem, sub qua fuit concessa: Ergò etiam Benjamin adolescentulus, & cum eo reliqui pueri & puellæ, etsi nondum compleverint annum 21. si velint frui gratiâ Jubilæi, debent ponere omnes conditiones à Papa ad illud lucrandum requisitas, inter quas est jejunium. Si tamen præ teneritudine, vel debilitate jejuna-
re non possent, deberet illis, sicut etiam infirmis, & gravi labore corporali defatigatis à Confessario in alia pietatis opera commutari. *Rodriquez, Gobat, & alii.*

CONFERENTIA CLXXVII.

De Eleemosyna in Jubilæo elargienda.

Ferdinandus Baro pro lucrando Jubi- 539.
læo dederat suo famulo Urbano tres Ducatos in pauperes pro Eleemosyna erogandos; At Urbanus acceptos Ducatos, in sciô Dominô, dilapidavit in popina cum meretricibus, nec obulum dedit pauperibus. Quæritur proinde, an nihilominus Ferdinandus consecutus fuerit Jubilæum, suppositô, quòd reliqua opera ritè perfecit? Ante Resolutionem

Sci-

§ 40. *Sciendum*, quòd Eleemosyna pro Jubilæo lucrando requisita debeat esse corporalis, hoc est, unum ex septem operibus misericordiæ corporalis. sufficit tamen quæcunque Eleemosyna etiam parva, si in Bulla jubilari non determinetur, potestque dari ante, vel post Communionem, etiamsi hæc sumatur die Dominicò. Porro omnes debent dare Eleemosynam, qui possunt; Si autem quis non possit, debet à Confessario petere illius commutationem in aliud opus. Jam sit

§ 41. **RESOLUTIO.** Ad lucrandum Jubilæum sufficit dare Eleemosynam per famulum; quia indigentia pauperis æquè sublevatur, sive quis in propria persona, sive per alium det Eleemosynam. At si famulus Eleemosynam à Domino commissam non eroget in pauperes, docent *Bonacina, Lugo, Homobonus, Busenbaum, & Viva*, Dominum non lucrari Jubilæum; quia Dominus nec per se, nec per famulum transtulit illius dominium in pauperem. Hæc tamen Ratio non evincit (ait *Gobat de Jubilæo cap. 30.*) quò minus practicè probabilis, & tuta sit opinio *Sa, v. Indulgentia, n. 4. & Lezana, v. Jubilæum, n. 14.* tenentium oppositum, eòquòd, quantum est ex parte Domini, jam dederit, tradideritque Eleemosynam. Ex his patet Resolutio casûs.

CON.

CONFIDENTIA. CLXXVIII.

De Commutatione Operum in Jubilæo.

Martha coqua, cùm jam omnia opera 542.
pro lucrando Jubilæo requisita in secun-
da hebdomada perfecisset, exceptâ Com-
munionem, quam in Dominica ultima Ju-
bilæi sumere decreverat, hâc adveniente,
manè in culina, antequam accederet Sa-
cram Communionem, debuit præparare
offam suæ Dominae, quam, nihil cogi-
tans de sumenda Communionem, degusta-
vit, & quod gustaverat, deglutiit. Po-
stea recordata sumendæ Communionis
pro lucrando Jubilæo, contristata inge-
muit, & cucurrit ad Confessarium, quid
in hoc casu sibi faciendum esset anxie in-
vestigans. Qualiter Martham consolabi-
tur Confessarius? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd opera pro lucrando Ju- 543.
bilæo præscripta nullus propriâ authori-
tate possit commutare in aliud opus eti-
am melius, etiam præsentem impedimentum;
quia nemo ad hoc faciendum dedit ipsi
potestatem; sed Confessarius potest opera
pro lucrando Jubilæo præscripta commu-
tare, & prorogare, si adsit legitimum ea opera
exequendi impedimentum. Debet autem com-
mutatio fieri in opera moraliter æqualia,
& intra tempus Jubilæi facienda; item
commutatio, & prorogatio debet fieri in-
tra tempus Jubilæi; potest tamen fieri
vel

vel ante, vel in, vel post Confessionem, imò etiam extra Confessionem à Confessario approbato ab Ordinario, imò etiam ab absente tali Confessario, cui proinde non cogitas confiteri, modò fiat intra tempus Jubilæi. *Lugo, Sanchez, Gobat, & alii plurimi cum Bellegambe p. 3. S. 8. q. 5.* Jam sit

§44.

RESOLUTIO. Martham consolabitur Confessarius commutandò Communionem, quam, utpote non jejuna, sumere non potest, in aliud opus pium, vel illam prorogandò, seu differendò in diem proximum. Ita *Herincx, Diana, Gobat, & alii.* Quia hìc adest certè legitimum communicandi impedimentum. Hinc etiam ille, qui Jubilæò ferè transactò ex mera ignorantia, & bonà fide omisisset opera præscripta, posset adhuc lucrari Jubilæum, ultimâ die confitendò & communicandò, reliqua autem opera possent per Confessarium commutari in alia opera adhuc intra tempus durantis Jubilæi peragenda, vel prorogari. Ita *Diana, Cotonius, Busenbaum, Alloza, Arsdekin apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1440.* apud quem *Filliucius, Lugo, Viva, Diana, & alii,* idem dicunt de eo, qui spontè opera præscripta neglexisset, si die ultimâ dolens de hoc, optet lucrari Jubilæum; quia etiam talis protunc habet verum impedimentum peragendi opera præscripta intra tempus definitum.

CON.

CONFERENCE CLXXIX.

An sequens sententiam probabilem, & minus tutam in lucrando Jubilæo, illud lucretur?

Eligius postquam audiverat promulgationem Jubilæi factam ab Ordinario, 545.
ex mera pigritia, & negligentia non intendit illud lucrari, nec ullum opus præscriptum perfecit. Ultimâ tandem Jubilæi die adveniente, pœnitentiâ ductus accedit Confessarium, quærens consilium, & medium adhuc lucrandi Jubilæum. Confessarius sciens esse sententiam probabilem (de qua modo diximus in fine Conference præcedentis) quòd etiam talis, sicut est Eligius, adhuc possit consequi Jubilæum, si ultimâ die confiteatur & communice, & reliqua opera à Confessario vel commutentur in alia pia opera adhuc intra tempus Jubilæi peragenda, vel prorogentur, dicit Eligio, ut ultimâ die confiteatur & communice, & reliqua opera ipsi commutat in alia opera adhuc illâ die perficienda. Jam quæritur, cùm hæc sententia docens talem, sicut est Eligius, adhuc posse lucrari Jubilæum, sit minus probabilis, & minus tuta, an Eligius sequens hanc sententiam à parte rei lucretur Jubilæum, positò, quòd hæc sententia, sicut potest esse, à parte rei sit falsa?

RESOLUTIO est affirmativa. Ita 546.
docent probabiliter *Amicus, Pasqualigus, Leander, Diana, Viva & alii contra alios.*
Lean-

Ratio est: quia Ecclesia, utpote pia Mater, censetur in hoc casu supplere defectum, si quis esset, sicuti supplet defectum jurisdictionis, quæ probabiliter putatur adesse. Quoad favores tamen Jubilæo annexos, videlicet absolutionem à reservatis, & commutationem votorum, hi certò acquiruntur sequendò sententiam probabilem, etsi minùs tutam. Ratio est: quia quando est verè probabile, alicui Sacerdoti competere potestatem absolvendi, vel commutandi &c. Is validè absolvit, & commutat, quandoquidem Ecclesia ad præcavenda ingentia animarum damna supplet jurisdictionem, & quidem certò; quia consuetudo certò tribuit jurisdictionem, ex cap. *cum contingat. de foro competentis*; atqui certum est, in Ecclesia dari consuetudinem absolvendi cum jurisdictione tantum probabili, ut testantur *Suarez, Lugo, Palao, Viva, &c.* Ergò certum est, Sacerdotem absolventem cum sententia & jurisdictione directè tantum probabili, absolvere cum jurisdictione reflexè certa, adeoque certò licitè, & validè. Ita *Viva de Jubilæo, q. 3. art. 2. Diana, Gobat, la Croix &c.*

CONFERENTIA CLXXX.

Qualis Confessarius, & à quibus eligi possit in Jubilæo?

547. Ludovicus Franciscanus, & Isabella Monialis Clarissa voluerunt in Jubilæo extraordinari-

traordinario Annò 1724. à Benedicto Papa XIII. concesso, confiteri alicui Sacerdoti Sæculari ab Ordinario approbato; cùm tamen juxta Statuta Ordinis Seraphici à Summis Pontificibus confirmata Franciscani, & Clarissæ nec licitè, nec validè possint extra Ordinem confiteri. Quæritur proinde, si Ludovicus, & Isabella fuissent confessi alicui Sacerdoti, sive Regulari, sive Sæculari, extra Ordinem, & quidem sine scitu, & licentia Superiorum, an licitè, & validè fuissent absoluti? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd quilibet Sæcularis in §48. Jubileo possit sibi eligere Confessarium quemlibet, à quo gratias, & favores Jubilæi accipiat, modò habeat sincerum animum lucrandi Jubilæum, & opera præscripta exequendi, & modò Confessarius, quem vult eligere, non sit degradatus, excommunicatus, suspensus, vel irregularis, sed sit approbatus ab Ordinario loci, in quo fit Confessio. Jam sit

RESOLUTIO. Ludovicus Francisca- §49. nus, & Isabella Clarissa, ac etiam alii Regulares utriusque sexûs potuerunt in præterito Jubileo extraordinario Annò 1724. à Benedicto XIII. concesso, sine licentia suorum Superiorum sibi eligere Confessarium tam Sæcularem, quàm Regularem alterius Ordinis, ab Episcopo loci, in quo fit Confessio, approbatum, & ab eo à ca-

sibus reservatis absolvi, tam licitè, quàm validè. Communis apud *Bossum, Pellizarium, Bordonum, Kerckhove, la Croix, Navarrum, Suarez, & alios.* Ratio est: quia Bulla Benedicti Papæ XIII. promulgans præfatum Jubilæum extraordinarium, & concedens facultatem eligendi quemcunque Confessarium tam Sæcularem, quàm Regularem ex approbatis à Locorum Ordinariis habuit sequentem clausulam: *Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac quorúmque Ordinum, & Congregationum, sive Institutorum Regularium, etiam juramentò, Confirmatione Apostolicâ, & quâvis firmitate aliâ roboratis Statutis, Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, eisdem Ordinibus, & Congregationibus, atq; Institutis quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, &c.* Quam clausulam ipsemet legi in Bulla Jubilæi concessi à Moderno Summo Pontifice Benedicto XIII. & ab ejus Prædecessore Innocentio XIII. & credo, quòd eandem clausulam futuri Summi Pontifices ponent in Bullis Jubilæorum futurorum; per quam clausulam utique derogatur omnium Regularium Privilegiis, Consuetudinibus, & Statutis in contrarium.

CONFERENTIA CLXXXI.

De Absolutione à Reservatis in Jubilæo.

550. Augustinus Confessarius in Bulla Jubilæi, Annò 1724. concessi, legit, Confessarium

rium pro Jubilæo electum posse absolvere à Censuris Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis; Ortum fuit proinde eidem dubium, an Confessarius pro Jubilæo electus etiam posset absolvere à Censura propter hæresin incurfa? Qualiter hoc dubium fuerat resolvendum? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Confessarius pro Jubilæo electus possit ordinariè loquendò, absolvere à casibus, & censuris reservatis Episcopo, ac etiam Papæ extra, & intra Bullam Cœnæ; quia talis facultas ordinariè conceditur in Jubilæo. Item talis Confessarius potest absolvere illos, qui spe Jubilæi indicendi ceciderunt in reservata, item excommunicatos etiam vitandos, & publicos percussores Clericorum, sed satisfactâ parte læsâ, & pro foro interno tantum; quia tales in Bullis Jubilariis non excluduntur. Potestque talis absolutio dari, antequam Pœnitens aliquid ex præscriptis aliis operibus faciat, dummodò habeat verum propositum illa exequendi, & adsit promulgatio Jubilæi, quamvis sit prima dies. Ita *Communis apud Gobat, & la Croix*. Nequit tamen Confessarius Jubilaris vi Jubilæi in ulla irregularitate dispensare; quia hoc ipsi denegatur in Bulla Jubilæi. Hoc notato sit

RESOLUTIO. Quando in Jubilæo conceditur facultas absolvendi à casibus

Bullæ Cænæ , datur eò ipsò etiam potestas absolvendi ab hæresi, nisi hæc distinctè excipiatur. Ita Gobat de Jubilæo , cap. 33. & apud ipsum Azorius, Filliucius, Lugo, Cotonius, & alii. Idem docet Viva de Jubilæo, q. 11. & apud ipsum plures Authores, inter quos Filliucius tract. 8. n. 265. refert, ita in Sacra Pœnitentiaria fuisse resolutum Anno 1617. occasione Jubilæi à Paulo V. concessi, & ita servari in praxi. Ratio est: quia cùm Papa sciat, pro hac sententia stare tam multos Auctores, & hanc sententiam à plurimis Confessariis tempore Jubilæi reduci ad praxin, si vellet excipere hæresin, exciperet expressè, ex cap. 2. de Translat. Episc. ut olim sæpè factum est: Ergo quamdiu hoc non facit, potest hæc sententia teneri, & practicari.

CONFERENCE CLXXXII.

De Commutatione votorum in Jubilæo.

553. Theresia Puella quindecim Annorum, edidit Juramentum de castitate perpetua, & integra servanda. Sed sicut mulieres sunt mutabiles, sic etiam Theresia nunc agens vigesimum quintum Annum, libenter haberet maritum, & ideò in Jubilæo accessit Confessarium, petens hujus Juramenti Commutationem. Quæritur, quid in hoc casu possit Confessarius Jubilæaris? Ante Resolutionem

554. *Sciendum, quòd in Jubilæo possint ordina-*

dinariè commutari omnia vota (*exceptis votis castitatis integræ, & perpetuæ, & Religionis ab Ecclesia approbatæ, & iis, quæ cedunt in præjudicium tertii*) non tamen dispensari; quia sic sonant Bullæ Jubilares. Imò etiam Juramenta soli Deo facta circa eam materiam, circa quam versantur ipsa vota per Jubilæum commutabilia, in Jubilæo commutari possunt, sicuti etiam vota jurata; quia vota & juramenta de eadem materia, æquiparantur. Ita *Suarez, Sanchez, Gobat, & alii*. Potest autem hæc commutatio votorum fieri extra Confessionem, etiam ab eo Confessario ab Ordinario loci approbato, cui non cogitas confiteri, item potest fieri ante omnia opera pro lucrando Jubilæo præscripta, dummodò habeas efficax propositum, opera præscripta exequendi, & Jubilæum lucrandi; Si tamen ex negligentia vel ex impotentia, postea non facias opera præscripta ad lucrandum Jubilæum, commutatio votorum (idem est de absolutione à reservatis) tenebit, quia absolutio, & commutatio facta est absolutè. *Gobat de Jubilæo, cap. 34. & 39.* Insuper si pœnitens petat commutationem voti in Jubilæo, non adferens ullam aliam suæ petitionis causam, nisi, quia ita ipsi placet, oportet ei acquiescere, & commutare votum in rem æqualem; modò habeat veram intentionem opera præscripta pro lucrando

do Jubilæo exequendi ; nam illorum executio est vice justæ causæ. Ita Sanchez, & Suarez lib. 6. de voto cap. 19. Porro, ut votum castitatis in Jubilæo sit reservatum, debet esse votum propriè dictum, perfectum, determinatum, absolutum, & castitatis integræ & perpetuæ, quas particulas vide apud Sporer de votis, cap. 3. n. 58. & seqq. explicatas. Similiter, ut votum Religionis in Jubilæo sit reservatum, debet esse votum propriè dictum, perfectum, determinatum, absolutum, & Religionis ab Ecclesia approbatæ, vide Sporer cit. præsertim num. 68. Ratio horum est : quia reservatio, cum sit odiosa, est strictè interpretanda. Imò P. Dominicus Viva de Jubilæo, quæst. 12. art. 2. n. 7. ait, posse vota castitatis, & Religionis commutari in Jubilæo, si sint emissa ab impuberibus, eò quòd ante pubertatem imperfecta sit deliberatio, & promissio pro eligendo perpetuo vitæ statu. Jam sit ad casum

555. RESOLUTIO. Si Theresia de castitate integra & perpetua servanda addidit Juramentum præcisè, & non simul votum (quod tamen rarò contingit) potuit hoc Juramentum Confessarius in Jubilæo electus, ipsi commutare in aliud opus moraliter æquale. Ita Viva de Jubilæo, q. 12. art. 2. n. 12. Pellizarius, Navarrus, & alii apud Dianam parte 4. tr. 4. Resol. 69. Item Sanchez, Bonacina, & Ledesma. Ratio est;

est: quia licet in Jubilæo sint reservata vota castitatis, & Religionis, per hoc tamen non censentur reservata juramenta castitatis, & Religionis, eò quòd in odiosis nomine *Voti* non veniat *Juramentum*, quod promissionem non continet, sed solùm Numinis invocationem in testem propositi de castitate servanda, vel Religione ingrediendâ.

CONFIDENTIA CLXXXIII.

An post Jubilæum lucratum, & Transactum possit quis ejusdem favoribus adhuc frui?

Inconstantius habuit efficax propositum lucrandi Jubilæum, & ideò etiam incepit opera pro eodem lucrando præscripta exequi, & quidem primò deposuit Confessionem Sacramentalem suorum peccatorum, à quibus etiam reservatis fuit absolutus, & accessit Sacram Communionem; postea verò ex negligentia non perfecit reliqua opera, & sic non fuit lucratus Jubilæum. Occasione hujus casus quæritur. 1. Qualiter peccet, qui ex mera negligentia non lucratur Jubilæum? 2. Qualiter peccaverit Inconstantius, dum à peccatis reservatis fuit absolutus vi Jubilæi, quod lucrari voluit, & tamen ex mera negligentia lucrari intermisit? 3. An Inconstantius, si ipsi postea incidat casus reservatus in Confessione omissus, possit ab eodem post Jubilæum transactum ab-

556.

solvi à quolibet confessorio : 4. An Inconstantii vota in Jubilæo commutabilia, sed non commutata, possint post Jubilæum elapsum à quolibet Confessorio commutari ? Ante Resolutiones

557. *Sciendum*, quòd ille, qui lucratus est Jubilæum, possit omni tempore, etiam post Jubilæum elapsum, eligere Confessarium pro iis gratiis acquirendis, quas tempore Jubilæi poterat acquirere, & tamen non acquisivit. Hinc potest aliquis post obtentum, & transactum Jubilæum, à casibus reservatis absolvi, & ejus vota commutari, *modo isti tempore durantis Jubilæi jam fuerant incurfi, & in Confessione pro tunc factâ inculpabiliter omissi, & hæc, scilicet vota pro tunc jam emissa, & hoc potest fieri à quovis Confessorio, dummodò habeat jurisdictionem in communia peccata mortalia.* Ita Gobat, Laymann, Viva, & plures Auctores apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1473. Ratio horum omnium est: quia per lucratum Jubilæum aliquis acquisivit jus ad illa omnia; Nec est, cur dicatur, illud perdidisse, cum Papa executionem non restrinxerit ad tempus Jubilæi. Jam sit

558. RESOLUTIO I. Qui ex merâ negligentia non lucratur Jubilæum, per se loquendô, seclusô contemptu, scandalô &c. non peccat graviter; quia non adest præceptum lucrandi Jubilæum; Omni tamen culpâ vix absolvendus erit, qui ex
merâ

Titul. X. De Jubilæo Ecclesiastico. 441

merâ pigritia tantum, & tam facile comparabilem Jubilæi Thesaurum non conatur adipisci. *Gobat de Jubil. cap. 40.*

RESOLUTIO II. Qui habuit sinceram intentionem lucrandi Jubilæum, & 559. ideo etiam ante alia opera peregit pro Jubilæo suam Confessionem, in quâ intuitu lucrandi Jubilæi fuit absolutus à casibus, & censuris reservatis, ac ejus vota commutata, postea verò negligit perficere reliqua opera, & lucrari Jubilæum, imprimis non ideo reincidit in reservationem vel censuram, quia absolute est absolutus, ejusque vota commutata manebunt, quia absolute commutata sunt. Deinde talis non peccat mortaliter, secundum *Henriquez, Sanchez, Bonacinam, Lugo, Portel, Castropalaum, Bellegambe, & Dianam apud la Croix cit. n. 1448. & 1460.* contra *Suarez, Vasquez, & plures alios*, qui dicunt talem peccare mortaliter, quia non satisfacit tacitæ promissioni lucrandi Jubilæum, & quidem in re gravi; quod *Priores Authores negant.*

RESOLUTIO III. Qui lucrari voluit Jubilæum, & absolutus est, quamvis 560. lucratus non sit, potest postea à non habente potestatem in reservata absolvi à reservatis oblitis, vel ex justâ causâ omis- sis; quia prior Confessarius volens facere, quidquid potuit, absolute sustulit reservationem. Ita *Sanchez, Filliucius, Portel,*

442 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
tel, Viva, & plures alii. Si autem confessio
fuiſſet invalida per culpam, non poſſet
poſtea abſolvi à reſervatis confeſſis, vel
omiſſis; quia à nullis eſt abſolutus, &
quia ad lucrandum Jubilæum requiritur
Confefſio valida, ut ſupra dictum.

561. **RESOLUTIO IV.** Si quis non ſit
lucratus Jubilæum, quamvis lucrari vo-
luerit, & ideò jam peregerit ſuam Con-
feſſionem pro Jubilæo, vota ejus trans-
actò Jubilæo commutari non poſſunt;
quia nec in Jubilæo commutata ſunt,
nec jus commutandi illa, fuit acquiſitum;
cùm non fuerit obtentum Jubilæum,
quod tamen tribuit jus commutandi vo-
ta. Ita Sanchez, Portel, Henriquez, Viva,
la Croix cit. n. 1463. & alii. Ex quibus ab-
undè patet, quid ſit dicendum ad caſum
in Conferentiâ propoſitum, & ad qua-
tuor quæſtiones in eo propoſitas de In-
conſtantio.

NB. Quia P. Sargar in ſuis Conferentiis de
Sacramentis, & reſtitutione, aliqua omiſit ſcitu
neceſſaria; ideo ſubnectimus ſequentes duas ap-
pendices.

TITULUS XI.

Appendix de Sacramen- tis in Genere, & in Specie.

CONFIDENTIA CLXXXIV.

De Materia, & Forma Sacramentorum.

POrphyrius Parochus, quando bapti-
zat, modò post factam infantis ab-
lutionem pronuntiat formam Bap-
tismi. Quando verò extremè inungit in-
firmum, tunc immediatè ante unctio-
nem pronuntiat formam extremæ Uncti-
onis. Quæritur, an licitè sic faciat? Ante
Resolutionem 562.

Notandum, quòd *materia remota* Sacra-
menti sit illa res sensibilis, quæ à Mini-
stro applicatur suscipienti Sacramentum,
v. g. Aqua in Baptismo. *Materia proxima*
est applicatio materiæ remotæ, v. g. ablu-
tio facta cum aqua est materia proxima
Baptismi, & sic de cæteris. *Forma* in quo-
libet Sacramento sunt verba, quæ à Mi-
nistro cum applicatione materiæ proferun-
tur. Porro ad Sacramenti valorem re-
quiritur, ut materia, & forma non sint
substantialiter variata, & diversa ab illis,
quas Christus instituit; siquidem mutatio
sub- 563.

substantialis sive materiæ, sive formæ invalidat Sacramentum; quia pro tunc non adest materia, & forma à Christo instituta: ergò nec conficitur Sacramentum. Si verò esset tantum accidentalis mutatio formæ, vel materiæ, non invalidatur Sacramentum; quia accidentalis mutatio non tollit substantiam à Christo institutam; sic si in forma Sacramenti fiat tam modica interruptio, ut verba sequentia faciant adhuc unum sensum cum præcedentibus, validum erit Sacramentum; secus, si secus. *Repetere autem formam sacramentalem super eandem materiam, si fiat ex rationabili dubio de ritè prolata formâ, non est peccaminosum, sed obligatorium, ita tamen, ut sub conditione verbis expressâ, vel mente retentâ, si nimirum non fuisset validè prolata, repetatur. Si quis autem temerè repeteret formam, etsi sub conditione, peccaret graviter, juxta communem apud Gobat tr. 2. n. 398. quia formam invalidam pronuntiaret, & quidem scienter ac deliberatè. Quòd si tamen ex scrupulo etiam levi, scrupulosus subinde (non tamen ordinariè, aut consuetudinariè) repeteret formam, non fore condemnandum peccati mortalis, post alios docet Tamburinus apud Sporer de Sacramentis in genere cap. 2. Sect. 2. in fine. Quia talis scrupulosus ideò repetit formam, ne offendant DEUM. Denique hic notanda est*

est propositio I. damnata ab Innocentio XI. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.* Jam sit

RESOLUTIO. Quamvis speculative § 64.
probabile sit, Porphyrium validè contulisse Baptismum, & extremam unctionem (utì debet intelligi *P. Sargar de Sacramentis in genere, Conferentiâ 10.*) practicè tamen hoc non est probabile, sed Porphyrius mortaliter peccavit, postponendô totam formam baptismi ablutioni infantis, & anteponendo totam formam extremæ unctionis unctioni infirmi; sed forma baptismi saltem quoad aliquam partem debet physicè coexistere ablutioni, & quælibet forma extremæ unctionis debet physicè coexistere saltem quoad aliquam partem, cui-libet unctioni. Ratio clara est: quia in Sacramentis conferendis est illicitum sequi sententiam probabilem relictâ tutiore, quando agitur de valore Sacramenti, utì certò constat ex propositione I. Damnata ab Innocentio XI. Atqui est sententia tantum probabilis, quòd valeat baptismus, & extrema unctio, si forma tota pronuntietur ante ceptam, vel post finitam ablutionem, & unctionem; cùm contrarium doceant gravissimi Doctores apud *Sporer cit. Sect. 2.* & contraria sententia utique est tutior, agitúrque hìc de valore Sacramenti,

menti, ut nemo non videt: Ergo est illicitum in conferendo baptismo & extrema unctione totam formam antepondere, vel postponere ablutioni, & unctioni. Hinc infert Gobat apud Sporer cit. ad evitanda gravia damna repetendum esse taliter collatum baptismum. Hæc etiam intelligenda sunt de Presbyteratu & Episcopatu, ex quibus taliter collatis, si non repeterentur, orirentur gravissima damna, ut consideranti patebit. In Sacramento tamen poenitentiae, quia est per modum iudicii institutum, forma absolutionis post peccata confessa, modo est pronuntianda, & in matrimonio post expressum consensum unius, alter sponsorum consensum exprimere debet; In Sacramento verò Eucharistiae panis & vinum debent esse debite præsentia sub omnibus verbis consecrationis, alias forma esset falsa.

CONFERENTIA CLXXXV.

De Intentione requisita ad conficienda, & suscipienda Sacramenta.

565. Valentinus Confessarius vocatur ad excipiendas Confessiones aliquorum poenitentium; interim Valentinus non dicit ore, vel corde: *Ego volo istos poenitentes sacramentaliter absolvere*; Sed statim vadit ad Confessionale, audit Confessiones, monet monenda, iungit injungenda, & profert super poenitentes formam absolutionis à censuris, & peccatis. Quæritur,
an

an licitè, & validè absolverit, vel an non sit defectus ex parte intentionis? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd in conficiente Sacramen- 566.
tum requiratur ad minùs intentio virtualis, & non sufficiat intentio habitualis exceptò matrimoniò. Ratio est: quia Minister in conficiendo Sacramento debet se habere activè; siquidem per intentionem debet esse causa actionis sacramentalis; sed omnis causa, dum causat, debet existere vel in se, vel in sua virtute: Ergò etiam illa intentio, per quam Minister Sacramenti debet esse causa actionis sacramentalis, debet existere vel *actu*, & in se, hoc est, debet esse actualis, vel debet existere *virtute*, hoc est, debet esse virtualis; adeoque non sufficit habitualis; quia hæc, etsi semel habita, & nunquam revocata sit, tamen non existit amplius in se, nec in sua virtute: ergò nequit esse causa Sacramenti. Excipitur *matrimonium*, quia hoc est contractus, qui potest perfici per consensum etiam habitualement, adeoque Christus non voluit ad illud conficiendum necessariò requirere intentionem virtualem; quia non voluit immutare naturam contractûs matrimonialis. Quantum ad *suscipientem Sacramentum*, requiritur, & sufficit in adulto intentio suscipiendi Sacramentum vel actualis, vel virtualis, vel habitualis, hoc est, semel habita, & non revocata, etsi

etsi actu, vel virtute non amplius existat; eaque implicita. Ratio est: quia suscipiens Sacramentum habet se passivè tantum: Ergò in eo non requiritur intentio, quæ sit causa actionis sacramentalis, sed solum, quæ sit dispositio ad suscipiendum Sacramentum, & ejus effectum, & consequenter sufficiet etiam habitualis intentio. Quantum *ad attentionem*, in Sacramentis notandum, quòd salvâs essentialibus, materiâ, formâ, & intentione, & validam tam collationem, quàm susceptionem Sacramenti, non requiratur attentio, adeò, ut etiam voluntariæ distractiones per se nihil officiant valori Sacramenti ministrati, & suscepti, quamvis sint peccatum veniale, non tamen mortale, nisi cum voluntariis distractionibus sit conjunctum periculum errandi quoad Essentialia Sacramenti, præsertim in pronuntiatione formæ. Jam sit

567. **RESOLUTIO.** Valentinus validè & licitè absolvit suos poenitentes, nec fuit defectus ex parte intentionis. Ratio est: quia qui de more ponit actiones requisitas ad Sacramentum, prudenter non potest dubitare de intentione requisita, nisi hanc positivè excludat, quia vult facere, quod aliàs solet, & quod faciunt similes Ministri, quod sufficit, uti docent *Gammacheus, & Abelly apud la Croix, l. 6. p. 1. n. 59.* Item exercitè cognoscit illas actiones esse
sacras

facras, & poni non frustra, sed ad fines certos: Ergò exercitè intendet, ut tales, & ad istos fines, quod sufficit, uti rectè docet *Vasquez*. Hinc infert etiam *Maurus* q. 78. n. 5. Ministros Sacramentorum, nisi studiosè omiserint intentionem faciendi Sacramentum, vel habuerint intentionem oppositam, ineptè dubitare, an habuerint intentionem sufficientem ad valorem Sacramenti. Addit rectè *Bellarminus*, opus non esse dicere ore, aut corde: *Intendo hoc facere &c.* (hæ enim scrupulosæ reflexiones potius devotionem impediunt, inquit *Herincx* D. 3. n. 28. hominemque perturbant) sed tantum requiri, ut homo sit præsens animo, & attentè faciat, quod facit; Ista enim dicuntur intentio in actu exercito, uti loquuntur *Cajetanus*, & *Lessius* hic q. 64. art. 8. dub. 2.

CONFIDENTIA. CLXXXVI.

De Ministro, & Subjecto Sacramentorum.

Philippus Confessarius existens in peccato mortali, vocatur ad Moribundum animam exhalaturum, ut eundem absolvat à suis peccatis, & quidem statim, ac sine mora; nec superest tempus eliciendi contritionem perfectam. Quare Philippus benè memor, se esse in statu disgratiæ, eundem infirmum statim absolvit. Occasione hujus casûs, quaeritur 1. Quid in Ministro conficiente Sacramentum re-

F f

qui.

quiratur, ut validè, & licitè Sacramentum conficiat? 2. Quid in subjecto, seu suscipiente Sacramentum requiratur, ut validè & licitè suscipiat? 3. Quid dicendum ad casum, an Philippus peccaverit, vel non?

569. RESOLUTIO I. Ut Minister Sacramenti validè conficiat Sacramentum, requiritur in eo *potestas*, ut possit conficere Sacramentum; *Intentio*, ut velit facere Sacramentum; quia non potens, aut non volens nihil facit moraliter, & *actualis positio* omnium ad valorem Sacramenti requisitorum; Non verò requiritur *fides*, aut *probitas* in Ministro; tum quia etiam Turca vel hæreticus potest validè baptizare, modò intendat facere, quod Christus instituit: tum quia Concilium Trident. Sess. 7. Can. 12. definivit: *Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modò omnia Essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, Anathema sit.*

570. RESOLUTIO II. Ut Minister Sacramenti etiam licitè conficiat Sacramentum, debet imprimis habere jurisdictionem non impeditam, deinde debet adhibere omnia Essentialia requisita ad valorem Sacramenti, item omnia accidentalalia requisita sive ex natura rei, sive ex præcepto Ecclesiæ ad decentem Sacramenti administrationem; Denique debet Sacramentum *dignè*, hoc est, existens in statu gratiæ, & *dignis*,
hoc

hoc est, ritè dispositis ad recipiendum Sacramenti effectum, ministrare, seu conferre. Hinc peccat mortaliter. 1. Qui Sacramentum vel conficit, vel recipit invalide; talis enim interpretativè illudit Christo Sacramentorum institutori; cùm exerceat actionem sacramentalem in iis circumstantiis, in quibus posset, & deberet sanctificare hominem, & ita tamen exercet, ut sanctificare nequeat. 2. *Peccat mortaliter Minister Sacramenti ad tale Sacramentum ministrandum specialiter consecratus, solemniter ex Officio conficiens Sacramentum in statu peccati mortalis, toties, quoties, seclusâ necessitate, vel causâ excusante.* Ita communissima DD. Ratio est; quia est irreverentia ex se gravis, Sacramentum à Christo institutum ad sanctificandum hominem, & conscientiam emundandam, effici à Ministro ad hoc consecrato, immundo, & sordido, ut meritò censeatur Sacramentum contaminare, ut loquitur D. Thomas. Quare Minister Sacramenti, conscius sibi peccati mortalis, confecturus Sacramentum, tenetur se reponere in statum gratiæ, non quidem necessario per Confessionem sacramentalem, sed sufficit, & necessarium est, ut eliciat contritionem perfectam, quæ sufficit ad delendum mortale, excepto, si celebraturus sit; hic enim ex speciali præcepto juxta Concilium Trident. Sess. 13. cap. 7. obligatur præmittere Confessionem

nem sacramentalem, etiam si perfectè contritus foret; idque non tam propter Ministerium activum Consecrationis, quàm passivum Sumptionis. Quoad alia Sacramenta nullum extat præceptum præmittendi Confessionem, etsi maximè consultum sit præmittere. Dictum est suprà: *Minister confecturus Sacramentum ex Officio debet esse in statu gratiæ, aliàs peccat mortaliter; nam Minister non conficiens ex Officio, ad quod specialiter consecratus est, Sacramentum, non peccat mortaliter; quia non agit nomine, aut in Persona Christi, nec ex Officio cooperatur DEO in causanda gratia sanctificante; peccat tamen venialiter.* Ita Cajetanus, Suarez, Sanchez, Bonacina, Tannerus, Herincx, Sporer, & alii apud la Croix l. 6. p. 1. n. 91. Hinc non peccat mortaliter, in peccato mortali non solemniter baptizans, sive Laicus, sive Sacerdos sit; nec peccant in statu peccati mortalis contrahentes matrimonium, etsi quà suscipientes peccent mortaliter. Nec peccat mortaliter, distribuens SS. Eucharistiam jam confectam aliis, neque Episcopus peccat mortaliter consecrans Chrisma, aut consecrans calices, aut conferens primam tonsuram &c. Nec Sacerdos solemniter benedicens nuptias, aut assistens matrimonio, aut benedicens aquam &c. Nec Diaconus, aut Subdiaconus solemniter ministrantes &c.

RESO.

RESOLUTIO III. Ad recipiendum
validè Sacramentum tria requiruntur. 1. 571.
Ut homo sit capax talis Sacramenti. 2.
Ut suscipiens ponat Essentialia ex parte
sua requilita ad valorem Sacramenti. 3.
Ut suscipiens adultus habeat intentionem
saltem habituales suscipiendi Sacramen-
tum, de qua in Conferentia præcedenti.
Ut verò adultus etiam licitè suscipiat, de-
bet ad Sacramenta Baptismi, & Pœniten-
tiæ afferre fidem, & spem; & quidem
ad Sacramentum Pœnitentiæ semper de-
bet afferre etiam saltem attritionem; Ad
Sacramentum verò Baptismi debet etiam
tunc afferre attritionem, quando pecca-
vit mortaliter personaliter. At verò ad
licitè suscipienda reliqua quinque Sacra-
menta *Vivorum* dicta, dispositio necessaria
est status gratiæ in suscipiente, qui suffi-
cit, etsi sit comparatus per contritionem
perfectam, aut Amorem DEI super om-
nia, *exceptô SS. Eucharistiæ Sacramentô*, ad
quod suscipiendum requiritur in habente
peccatum mortale, etiam Confessio Sa-
cramentalis, etsi suscipere volens jam ef-
fet in statu gratiæ per contritionem per-
fectam, aut Amorem DEI super omnia,
ut patet ex Concilio Tridentinô Sess. 13. cap. 7.
Ex illo præcepto: *Probet autem seipsum ho-*
mo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.
1. Cor. 11. Ratio est: quia Sacramenta
vivorum causant gratiam sanctificantem

secundam: Ergò supponunt in facipiente primam; Aliàs signum sacramentale, quod ex institutione divina deberet efficaciter, & infallibiliter significare, & causare gratiam, frustratur suo effectû, & actu falsum redditur, quod est grave Sacrilegium. Jam sit ad casum

572. RESOLUTIO IV. Licet, per se loquendô, Minister ad Sacramentum ministrandum specialiter consecratus, & illud in statu peccati mortalis conficiens, peccet mortaliter, tamen, si adsit necessitas, v. g. absolvendi Moribundum, nullum est peccatum, uti habet *D. Thomas cum communibus apud Dicastillo, & la Croix l. 6. p. 1. n. 92.* quam omnes meritò admittunt, inquit *Esparsa*; imò peccaret, si non absolveret; Jus enim divinum, & charitas magis obligat ad procurandam salutem proximi, quàm ad attendendam reverentiam Sacramenti, contra quam non agitur in ea necessitate. Addit *Moya*, si Confessarius non possit se tam citò disponere ad contritionem, & differendô absolutionem, incurreret gravem notam, vel infamiam, etiam posse in mortali absolvere, eòquòd hæc necessitas etiam videatur eum excusare.

573. Quæres: *Quis sit effectus Sacramentorum?*
Respondeo: Effectus Sacramentorum novæ legis duplex est: *Generalis omnium, & particularis aliquorum.* Effectus generalis omnibus

nibus Sacramentis communis est *Gratia Sanctificans* (quæ est qualitas tribuens homini jus ad regnum cœlorum) cum jure ad gratias actuales suô tempore recipiendas pro qualitate Sacramentorum; Effectus particularis quorundam Sacramentorum proprius est *Character* (qui est signum spirituale indelebile animæ impressum significans potestatem quandam spiritualem in eo Sacramento acquisitam) imprimi-
túrque tantùm in Baptismo, Confirmatione, & Ordine; quia per Baptismum effici-mur *Oves, seu Domestici Christi*; per Confirmationem creamur *Milites Christi*; & per Ordinem deputamur in *Ministros Christi*.

CONFERENTIA CLXXXVII.

De Baptismo.

Vitalis absens, & ignorans designatur ab Adamo in Patrinum suæ prolis; & interim pro eo substituitur Georgius, ut hic locô Vitalis Infantem ex Baptismo suscipiat. Quæritur, quis ex ipsis fiat Patrinus, an Vitalis, an verò Georgius? Ante Resolutionem 574.

Notandum, quòd Baptismus sit Sacramentum ablutionis animæ à peccato, consistens in ablutione hominis aliqualiter consentientis, facta in aqua, ab alio ablutente, & in verbis certis, simul ab eodem ablutente cum debita intentione prolatis. Baptismi Materia remota valida 575.

est sola aqua simplex & elementaris; ut autem sit etiam licita extra necessitatem, debet esse Benedicta ex fonte Baptismali. Materia proxima est ablutio hominis facta per aquam. Legitima Baptismi forma est sequens: *Ego te baptizo in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Minister Baptismi valide conferendi est quilibet homo potens abluere, & proferre verba formæ Baptismalis cum debita intentione; Soli tamen Episcopi, & Sacerdotes sunt Ministri Ordinarii Baptismi solemniter administrandi; Diaconi verò sunt Ministri delegati ab Ordinario. Unus Minister potest simul plures baptizare valide, ac etiam in necessitate licite. Duo tamen Ministri, quorum unus corpus Infantis ablueret, alter verò formam baptismalem proferret, invalide baptizarent; quia agerent contra Christi Institutionem, & formam baptismi falsificarent; siquidem Christus instituit, ut ab uno Ministro ablutio, & forma procederet. Quod attinet *subjectum Baptismi*, illud est omnis & solus homo viator, etiam parvulus, & perpetuò amens. *Effectus Baptismi* sunt tres virtutes Theologicæ, atque gratia sanctificans, cum jure ad gratias actuales suo tempore dandas; Item Character, propter quem Baptismus semel valide collatus est initerabilis; Quando tamen subest rationabile dubium de Baptismo rite colla-

collato, iterari debet; imò si quis probabiliter tantum sit baptizatus, v. g. si infans in manu tantum, vel pede, vel in secundinis, vel in umbilico &c. sit baptizatus, sub conditione rebaptizari debet. Ratio est: Tum quia in hoc casu non habetur certitudo moralis de validè suscepto Baptismo, quæ tamen in Sacramento summè necessario requiritur: tum quia non obstante summâ probabilitate de collato Baptismo, si à parte rei infans non sit validè baptizatus, per hoc non justificatur, nec intrabit regnum cœlorum, si moreretur; siquidem Baptismus est ad salutem necessarius, & parvulis quidem extra casum Martyrii est in re necessarius necessitate mediæ ad salutem; adultis verò in re, vel in voto. Jam sit

RESOLUTIO. Quia, ut in Baptismo, 576.
(idem est de Confirmatione) aliquis fiat validè Patrinus, debet habere usum rationis, & intentionem suscipiendi, ut Patrinus ex Baptismo Baptizatum, ut docet Communis DD. Sententia apud *Sporer de Matrimonio cap. 1. sect. 1. n. 93.* hinc nec Vitalis, nec Georgius factus est Patrinus prolis Adami; Non Georgius substitutus locò Vitalis; quia defuit illi intentio tenendi suò nomine prolem Adami; & alioquin substitutus cognationem spirituales non contrahit, uti expressè declaratum est à Congregatione Cardinalium

F f 5

apud

apud Pontium, & Barbosam de Offic. Paroch. cap. 18. n. 15. Nec Vitalis factus est Patrinus prolis Adami; quia nulla fuit ab ipso facta substitutio, cum fuerit absens, & ignarus hujus rei. Nec tacita hic præsumptio locum habet; quia agitur de onere, & obligatione, quam nullus præsumitur sibi velle imponere. Ita Sanchez, Castropalaus, Gobat, Sporer, la Croix lib. 6. p. 1. n. 367.

577. *Dices: In Baptismo solemni, hoc est, qui administratur cum Cæremoniis, sive hoc fiat intra, vel extra Ecclesiam, requiritur sub peccato mortali Patrinus, ut patet ex Concilio Tridentino, Sess. 24. cap. 2. adeò, ut peccet mortaliter Parochus baptizans solemniter non habens Patrinum juxta Gobat, Tannerum, & alios; Atqui in hoc casu, de quo loquimur, nullus fuit Patrinus, & tamen fuit Baptismus sollemnis, ut supponitur: Ergo à Parocho in hoc casu baptizante fuit commissum peccatum mortale.*

Respondeo, concedo totum, si Parochus scivit, Vitalem tanquam Principalem, nihil scire de hoc, quòd sit designatus in Patrinum, & Georgium non nomine suò, suscipere prolem Adami ex Baptismo; sin verò hæc non scivisset Parochus ex ignorantia inculpabili, non peccasset.

Urget:

Urge : Ergo Parochus baptizans Infantem , tenetur interrogare , an ille , qui infantem suscipit ex Baptismo , teneat eundem nomine propriò , an verò nomine alterius Principalis ; & an hic Principalis sciat aliquid de hac re , & consenserit in substitutionem alterius ?

Respondeo : Concedo iterum totum , quia Parochus debet scire , an infans habeat verum Patrinum.

Replicas : Quid ergo faciet Parochus , si experiatur , Principalem , qui est designatus in Patrinum , nihil scire de hac re , & illum qui tenet infantem , non tenere nomine propriò , sed Principalis ?

Respondeo : Parochus debet urgere Parentes , ut designent aliquem , qui nomine propriò teneat infantem ; vel si parentes nolint , designet Parochus ipse aliquem , qui teneat nomine propriò infantem. In libro autem Baptizatorum pro Patrino prolis debet illum describere , qui per se nomine propriò tenuit infantem , vel qui sciens & volens per alium substitutum tenuit infantem ; quia hi soli sunt Patrini , & possunt tantum esse duo , videlicet unus , & una ; ac etiam unus tantum , sive Vir , sive Mulier. Porro si unus sit Patrinus , potest , juxta *Suarez* , *Filiucium* , *Aversa* , & *Gobat* , mas esse Patrinus foeminae & econtra ; quia jure novò Concilii Tridentini cit. dicitur : *Sive Vir* , *sive Mulier*. CON-

CONFIDENTIA CLXXXVIII.

De Confirmatione.

578. Sophia Mater habet filiulam nomine Claram, adhuc infantulam, quam, dum Sacramentum Confirmationis in suo oppido administraret Episcopus, etiam attulit ad confirmationem recipiendam, ex eo motivo adducta; quia Ordinarius raro in illis locis solet confirmare. Quæritur, an Sophia licite egerit? Ante Resolutionem

579. *Notandum*, quod Confirmatio sit Sacramentum à Christo Domino institutum, utpote, qui omnia Sacramenta novæ legis instituit, & definitur, quod sit Sacramentum, quò homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Episcopo, cum Chrismate, & præscriptâ verborum forma, ad fidei robur consequendum: Ejus Materia remota est Chrisma confectum ex oleo olivarum, & balsamo simul, consecratum ab Episcopo; Materia verò proxima est unctio cum Chrismate facta in modum crucis, pollice dextrò Episcopi, in fronte confirmandi. Forma consueta est: *Signo te signò crucis, & Confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti.* Minister Ordinarius Confirmationis est solus Episcopus; Subjectum verò capax confirmationis est homo Viator, baptizatus, nondum confirmatus, etiam infans, & per-

perpetuò amens ; non tamen hodie extat præceptum obligans , *per se loquendò* , ad recipiendam confirmationem , cùm nullum possit ostendi. *Effectus Confirmationis* est augmentum Gratiae Sanctificantis cum jure ad gratias actuales roborativas ad fidem fortiter profitendam , & Character distinctus à Characterè Baptismi. *Cæremonia Confirmationis* sunt quatuor : Prima , ut Episcopus illam conferat indutus habitu Pontificali : Secunda , ut caput confirmati circumligetur vittâ , seu linteò. Tertia , ut Episcopus confirmato det alampam. Quarta , ut adsit Patrinus , & quidem sub culpa gravi , ut docet *Navarrus* cum *Communi* apud *la Croix* l. 6. p. 1. n. 394. Ubi tamen facile non habetur Patrinus , potest omitti juxta *Gobat* tr. 2. n. 780. Alii tamen meliùs suadent , ut unus tunc sit plurium Patrinus. Potest etiam unus & una simul hìc fungi munere Patrini , nisi repugnet consuetudo. *Gobat* cit. n. 785. Item Patrinus in Confirmatione debet esse sub veniali distinctus à Patrino Baptismi. *Herincx de Confirmat.* q. 8. n. 66. Putat tamen *Sylvester* consuetudinem jam contrarium obtinere , ut nullum sit peccatum. Jam sit

RESOLUTIO. Sophia licitè egit ad. 580. ducens suam filiulam Claram adhuc infantulam ad recipiendam Confirmationem. *Communis.* Ratio est: Quia infantes
pc

possunt validè confirmari, ut omnes consentiunt. Deinde etiam licitè, *saltem si adsit causa aliquantum rationabilis*; quia sic olim fiebat; Nam infantes in primitiva Ecclesia statim post Baptismum confirmabantur, ut videre est apud *Laymann, Suarez, Gobat*, & alios. Rationabilis autem causa est tum mors imminens infanti, tum quando Episcopus rariùs Confirmat in tali loco, tum quando in Diœcesi viget consuetudo, ut infantes confirmentur. Ita *Laymann lib. 5. tr. 3. cap. 5. n. 2.* Præscindendô autem ab his causis magis expedit, ut collatio Confirmationis differatur usque ad usum rationis; tum ut se ipsos disponant per proprios actus ad huius Sacramenti fructuosiorém susceptionem, tum ut ipsimet sint memores receptæ Confirmationis. *Gobat tr. 2. casu 22. num. 766.*

CONFIDENTIA CLXXXIX.

De Sacramento Eucharistiæ.

581. Adalberto Sacerdoti, dum communicantibus distribuêret SS. Eucharistiam, contingere tres casus: 1. Communicavit semel aliquem, & non erat indutus stolâ, & superpelliceô. 2. Communicavit mulierem, & tunc præ copiâ, & compressione parùm devotâ communicantium decidit ex manu ipsius SS. Hostia in superiores vestes mulieris. 3. Non habuit suffi-

sufficientes hostias consecratas pro communicantibus, quorum erant valde multi, & ideò hostias minores consecratas divisit in multas parvas partes, & cuilibet communicanti dedit unam partem. Quid dicendum ad tres hos casus? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Eucharistia sit *Sacra-* 582.
*mentum sub speciebus panis & vini consecratis veraciter significans, & realiter continens Christum, ut spiritualem refectiorem animæ. Materia Eucharistiæ pro consecrando corpore Christi necessaria, & sufficiens est panis ex farina triticea & aqua naturali mixtus, & igne tostus, atque substantialiter incorruptus; De præcepto in Ecclesia Latina debet esse Azymus sub mortali, & in Ecclesia Græca fermentatus. Pro consecrando verò Sanguine Christi materia necessaria & sufficiens est vinum de vite cujuscunque regionis, modò sit substantialiter vinum; cui de præcepto Ecclesiæ sub mortali obligante miscenda est aqua naturalis & modica, per modum Sacræ Cœremonia ad Altare, & in calice. Forma consecrationis Panis in corpus Christi est: *Hoc est corpus meum*; quia particula conjunctiva: *Enim*, non est de essentia formæ; cum forma finè illa particula, significet, & consequenter causet præsentiam Corporis Christi; est tamen aliququaliter de necessitate præcepti, attamen*

men ob parvitatem materiæ, secluso contemptu, nonnisi sub veniali obligantis. Forma Consecrationis vini in sanguinem Christi est: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi, & æterni Testamenti, Mystrium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in Remissionem peccatorum.* Ubi de particula: *Enim*, idem dicendum est, quod modò diximus de eadem particula in forma Consecrationis panis. Reliqua verba exceptis his: *Hic est Calix sanguinis mei*, non sunt quidem probabiliter de essentia formæ, sunt tamen de necessitate præcepti Ecclesiastici sub mortali obligantis proferenda; tum quia sinè illis exponeretur Consecratio periculo nullitatis: tum quia sunt accidentalis perfectio formæ, ejusque magis explicativa. Effectus harum formarum est *transubstantiatio*, seu realis conversio substantiæ panis, & vini in substantiam corporis & sanguinis Christi sub speciebus seu accidentibus panis & vini relictis veraciter contenti, & manentis sub singulis cujusque speciei partibus tamdiu, quamdiu tanta fit mutatio earundem specierum, ut consueta substantia panis, & vini, si adesset, corrumpereetur. Effectus Sacramenti Eucharistiæ Principalis est augmentum gratiæ sanctificantis; Secundarius verò sunt varia auxilia gratiæ actualis ad promovendum in bono, & avertendum à malo, nimirum

con-

conferendô vires ad exercenda opera virtutum, præservandô à peccatis mortalibus, delendô peccata venialia quoad culpam, uniendô suscipientem cum Christo, & fidelibus, &c. qui tamen effectus maximè obveniunt illis, qui animô ab omnibus inordinatis affectibus etiam venialibus vacuô, & purgatô, sollicitè ad ejus sumptionem se præparant. Jam sit

RESOLUTIO ad 1. Casum Adalberti, quòd non indutus stolâ, & superpelliceô, aliquem communicandô, peccaverit mortaliter per se loquendô, uti habet communis cum *Paulo Maria Quarti*, apud *la Croix lib. 6. parte 1. n. 489* cùm distributio hujus inter omnia præstantissimi Sacramenti, in suû Ministro requirat decentem, & distinctivum vestitum, hoc est, saltem stolam, & superpelliceum; Attamen in necessitate pro viatico, si alioquin negligeretur, posset Sacrosancta Communio deferri, & dari sinè ullâ ejusmodi veste, itemque sinè lumine. Concedunt etiam communiter omnes cum *Diana, Bordonio, Quarti*, fore tantum veniale absque ulla Veste Sacra movere, vel deferre Eucharistiam ab uno ad aliud Altare; item omittere *Confiteor*, antè, & lumen in distributione Communionis, uti habent *Diana, Tannerus, & Gobat tr. 4. num. 382*. Quòd si Diaconus Communionem distribuat, debet esse indutus Albâ, & stolâ

583.

transversâ ; hic enim est habitus ipsius.
Aversa q. 10. S. 5. §. 2.

584. RESOLUTIO ad 2. Casum Adalberti, si Hostia decidat in terram, vel similem locum, hic sub veniali abluendus est, & ablutio in Sacrarium mittenda. Attamen si decidat in barbam vel vestem, ablutio non est ordinariè præcipienda, quia melius est vitare turbationem, vel offensionem populi, quàm Rubricam Missalis observari. Ita *Tamburinus, Pellizarius, Gobat, Lohner, & alii apud la Croix cit. n. 494.* Si verò Hostia inter distribuendum decidat in sinum, vel intra vestes mulieris, permitti potest, ut ipsamet, vel alia mulier manu suâ extrahat, & reponat in Ciborium ; indecens enim foret, & plerumque scandalosum, si sacerdos ipse eximeret. Quòd si ibi commodè non posset eximi, potest mulier seorsim secedere etiam ad vicinam domum, ibique eximere & referre. *La Croix cit. n. 495.*

585. RESOLUTIO ad 3. Casum Adalberti, quòd in casu, quò multi adsunt communicare volentes, nec sufficiunt hostiæ consecratæ, possint hostiæ minores consecratæ dividi in plures partes, quarum singulæ dentur singulis. Imò Sacerdos potest dare Laico partem suæ majoris hostiæ in Missa consecratæ, quando adest rationabilis causa, v. g. si persona gravis, aut nobilis velit tunc communicare,

care, ut postea mature se expediat ad negotia; si famuli non possint facile expectare sine suorum officiorum dispendio; Si sacerdos deberet diu expectare, ut ante oblationem afferretur parva hostia &c. Quia in contrarium non est assignabile præceptum. *La Croix cit. n. 507.*

CONFIDENTIA CXC.

De Sacrificio Missæ.

Engelbertus Sacerdos celebravit Missam in festo Paschatis; quando venit ad assumptionem, advertit se pro vino consecrasse aquam; quare ob rei novitatem attonitus & stupefactus stat in Altari, nesciens, quid sibi faciendum. Quid ergo ei secundum Regulas Theologiæ moralis incipiendum? Ante Resolutionem

Notandum, quod *Sacrificium in communi* 587.
fit oblatio externa legitime instituta, quæ per Ministrum legitimum res sensibilis realiter immutatur in protestationem supremi DEI Dominii; siquidem Sacrificium est actus virtutis Religionis, & cultus latriæ, & ideò soli Deo proprium. *Missæ* autem, seu *Sacrificium Missæ* est verum, & unicum novæ legis Sacrificium, quò à sacerdote corpus & sanguis Christi, sub speciebus panis, & vini, ex ejus institutione, pro salute fidelium offertur & sumitur. Hujus Sacrificii hostia principalis est corpus, & sanguis Christi; Hostia
G g 2 verò

verò minùs principalis, ex qua nimirum
hujus Sacrificii hostia principalis confici-
tur, est substantia panis, & vini; Species
denique Eucharisticæ sunt medium, sub
quo offertur hostia Sacrificii, scilicet cor-
pus & sanguis Christi. Quia verò Sacri-
ficiu Missæ est verum Sacrificiu, hinc
in eodem etiam fieri debet, & fit immu-
tatio & destructio hostiæ, videlicet Chri-
sti Domini, *quantum est ex vi verborum rea-*
lis, quatenus vi verborum consecrationis
panis ponitur per se, & directè solum
corpus Christi sub speciebus panis, & vi
verborum consecrationis vini ponitur
per se, & directè solus sanguis Christi
sub speciebus vini, adeoque vi verbo-
rum ponuntur corpus Christi & sanguis
separata, & consequenter Christus *Vi Ver-*
borum Consecrationis mortuus & destructus;
quamvis vi naturalis connexionis & con-
comitantia, quâ partes Christi Domini,
qui jam ex mortuis resurrexit, non am-
plius moriturus, & propter unionem hy-
postaticam divinitatis cum corpore &
anima, *juxta Concilium Trident. sess. 13. cap. 3.*
totus Christus sit sub speciebus panis, &
totus sub speciebus vini. Porro essentia
Sacrificii Missæ consistit in Consecratione
utriusque speciei; Nam sola Consecratio fit
in persona Christi, & in Consecratione
utriusque speciei repræsentatur perfectè
Sacrificiu cruentum crucis, in eaque fit
prima

prima & principalis destructio hostiæ principalis, & minùs principalis; *Sumptio* verò est tantùm pars integralis; quia non fit in persona Christi; requiritur tamen jure divinò ad integritatem Sacrificii Missæ, adeò ut sinè peccato mortali 588. omitti non possit. Ulteriùs fructus Sacrificii Missæ primus est ex opere operantis, videlicet *Meritorius*, quò celebrans in statu gratiæ meretur sibi augmentum gratiæ & gloriæ; Secundus est ex opere operato, videlicet *satisfactorius* pro temporalibus pœnis ex peccatis jam dimissis restantibus, & *Impetratorius* Beneficiorum spiritualium & temporalium; Hic, quatenus per Sacrificium Missæ impetratur peccatoribus remissio peccatorum mortalium mediante contritione, vocatur *propitiatorius*, & quatenùs impetratur remissio venialium mediante saltem attritione, appellatur *Expiatorius*. Fructus meritorius soli celebranti prodest, & nulli alteri est applicabilis; At satisfactorius & impetratorius est aliis applicabilis, estque finitus, quia est à DEO determinatus; & iterum dividitur ex parte participantium in fructum *generalem*, qui obvenit toti Ecclesiæ; in *specialem*, qui obvenit assistentibus Missæ, item cooperantibus, & coofferentibus; in *specialissimum*, qui obvenit soli celebranti, & in *Ministerialem*, qui potest & debet applicari iis, qui dant

stipendium pro Missa legenda &c. debet-
que hic fructus ministerialis per specia-
lem intentionem saltem *habitualement*, hoc
est, semel habitam & non revocatam,
applicari pro dante stipendium &c. &
quidem ante Missam; quia dāns stipen-
dium non tantum petit fructum Consec-
rationis, sed omnium actionum, &
orationum totius Missæ, & quidem *La-*
treuticum, *Eucharisticum*, *Satisfactorium*, *Im-*
petratorium, *Propitiatorium*, & *Expiatorium*.

- § 89. Ubi Notandæ sunt sequentes duæ propo-
sitiones damnatæ: Utraque est damnata
ab Alexandro VII. prima sic sonat: *Non*
est contra justitiam, pro pluribus Sacrificiis sti-
pendium accipere, & Sacrificium unicum offerre:
Neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi pro-
mittam, promissione etiam juramentō firmatā
danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.
Secunda sic sonat: *Post Decretum Urbani*
potest sacerdos, cui Missæ legendæ traduntur,
per alium satisfacere, collatō illi minori stipen-
diō, aliā parte stipendii sibi retentā; quæ ta-
men propositio intelligenda est de stipen-
dio manuali tantum pro Missis non statis. Nam
in stipendiis fundatis Beneficiorum, Ca-
pellaniarum, &c. pro Missis statis, certum
est, posse Beneficiatum, vel Capellanum
habentem pingue stipendium fundatum,
v. g. pro Missâ hebdomadariâ florenum,
Missas celebrandas alteri conferre (nisi
per seipsum obligatus esset celebrare)
longè

longè minori, justò tamen illi alteri col-
latò stipendiò. Sic enim Sacra Congre-
gatio Cardinalium expressè declaravit
Decretum Urbani VIII. Hoc etiam potest
Capellanus amovibilis, item ille, cui
commissa est celebratio Missarum Perpe-
tuarum. Ita *Pasqualigus, & Gobat, apud*
la Croix l. 6. p. 2. n. 131. Ratio est: quia
stipendium manuale totum dant fideles
pro ipsa Missa; at Stipendium fundatum
Beneficiorum, Capellaniarum &c. non
dant Fundatores præcisè pro ipsis Missis,
sed etiam pro honesta & commodiori
Beneficiati sustentatione. Denique sacer- 590.
dos nequit sinè peccato mortali notabili-
ter diu differre celebrationem Missarum,
pro quibus accepit stipendium: tum quia
talis dilatio est contra voluntatem dantis
stipendium & factam promissionem,
tum quia sæpissimè vergit in notabile
damnum dantis stipendium, v. g. si in-
firmus, vel parturiens, &c. pro cujus sani-
tate Missa constituta est, interim moria-
tur, si defunctus interim gravissimas
pœnas sustinere cogatur &c. Tum quia
Urbanus VIII. in Decreto de celebratione
Missarum, ad decimum dubium respon-
dit, *Sacerdotes etsi oneribus jam susceptis non*
satisfecerint, posse tamen nova etiam onera su-
scipere Missarum celebrandarum, dummodò in-
fra modicum tempus possint omnibus satisfacere.
Quodnam autem sit *Modicum tempus*, im-

primis certum est, Missas pro felici fine, partu, itinere, causâ lucrandâ, pro infirmis & similes esse statim celebrandas, quia periculum est in mora. Similiter Missæ, quibus est præfixus certus terminus, hoc adveniente statim legi debent. Quousque autem aliæ Missæ, in quibus non est periculum in mora, vel quibus non est præfixus terminus, differri possint sine peccato saltem mortali? Respondent *Le-desma, Villalobos, Diana, Lugo, Herinx de Sacrificio Missæ disp. 8. q. 15.* esse tempus unius Mensis, aut etiam duorum; imò nonnulli, inter quos est *Bosco, Neusser, Tamburinus, Pasqualigus, & Sbogar*, extendunt ad tres Menses; quia *Concilium Trident. sess. 23. de Reform. cap. 1.* tres Menses vocat *Modicum tempus*. Hinc *Pasqualigus apud la Croix l. 6. p. 2. num. 155.* dicit, vix plus concedi à quoquam, quàm tres Menses. Jam sit

591. **RESOLUTIO.** Engelbertus Sacerdos consecrans aquam pro vino, & illud modo advertens in sumptione, aquam, quam adhuc habet in ore, deglutiat. *la Croix l. 6. p. 2. n. 544.* quia esset indecentia, illam exspuere, nec propter hoc franget in hoc casu jejunium, ne possit sumere Sanguinem Christi de novo consecrandum; quia Ecclesia præsumitur condescendere. Reliquam aquam, quæ adhuc est in calice, effundat in mundum vasculum, & infundat

fundat calici verum vinum, & modicam iterum aquam, (si non ex priori aqua parum remanserit in calice) guttulas in calice hinc inde hærentes purificatorio abstergat, vadat ad medium Altaris, mentaliter vinum offerat; & inclinatus verba confecratoria, incipiendò ab illis verbis: *Simili modò, postquam cœnatum est, accipiens & hunc præclarum Calicem &c. usque ad illa: Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis, inclusivè, super vinum in calice pronuntiet, statimque non elevato calice sumet dicendò: Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam, Amen.* Postea curet infundi illam aquam, quam prius invalidè consecravat, & in mundum vasculum effudit, eamque sumat; Deinde parum aquæ in modò dictum vasculum pro illius emundatione, & hanc aquam super suos digitos pro ablutioe digitorum in calicem infundi jubeat, sumatque dicendò. *Quod ore sumpsimus &c. Corpus tuum Domine, quod sumpsi;* Denique complicit calicem & pergat ad Post-Communionem. Hæc etiam omnia facienda sunt, quando Sacerdos rationabiliter dubitat, an aquam pro vino consecraverit, exceptò eò, quòd consecratio tunc debeat fieri cum conditione: *si prior Consecratio fuisset nulla.* Si verò Sacerdos modò in Sacristia advertat, quòd aquam pro vino consecraverit, debet omnia prædicta

in Sacristia (vel in alio loco, ubi sunt omnia parata ad celebrandum) peragere, & quidem indutus vestibus Sacerdotalibus, in Altari apto & parato ad celebrandam Missam, accensis cereis, &c. non tamen est necessarium, ut Postcommunione, Collectas, & Evangelium iterum dicat; cum ea jam dixerit in Ecclesia. *Herincx cit. q. 14.*

592. *Dices: Rubricæ Missalis de defectu vini, n. 5. præscribunt, ut quando Sacerdos aquam pro vino consecravit, non tantum novum vinum, sed etiam novam hostiam consecrare debeat, si post hostiam sumptam advertat defectum.*

Respondo cum P. Laymann lib. 5. tr. 5. cap. 7. n. 3. Quòd, quamvis Rubrica Missalis sequatur probabilem sententiam D. Thomæ, q. 83. art. 6. ad 4. Si Sacerdos post Consecrationem advertat aquam pro vino appositam, oportere eum, non solum calicem, sed & panem de novo offerre, & consecrare, incipiendò à verbis illis: Qui pridie, quàm pateretur, tamen nullum ibi præceptum imponi, quò minus Sacerdos, præsertim, si publicè celebret, imò verò etiam privatim, sequi possit sententiam Scoti in 4. d. 8. q. 3. Gabrielis, Adriani, Navarri, & aliorum plurium, quàm 40. Authorum apud la Croix l. 6. p. 2. n. 545. fatiùs esse, ut Sacerdos animadvertens aquam pro vino infusam fu-
isse,

isse, ad cornu Altaris accedat, & effusâ aquâ in aliquod vasculum, novum vinum cum pauxillo aquæ imponat, offerat, & consecret, incipiendô à verbis illis: *simili modô.* Quòd si pauxillum aquæ in calice remansit (utputa quia reliquam hausit, vel in ore adhuc habet, ut deglutire oporteat, non verò irreverenter in calicem mittere) consultissimum erit, vinum statim superinfundere, offerre, consecrare, & sumere. Ratio hujus sententiæ est: quia, uti in Sacramentis, ita & in Sacrificio nihil iterandum, sed quod omissum, cautè supplendum esse videtur, *cap. 1. de Sacramentis non iterandis*; si enim denuò consecraretur nova hostia, non tam perficeretur Sacrificium prius, quàm novum inchoaretur. Ita *Herincx cit. Suarez, Vasquez, & passim Recentiores.* Rubricæ autem in hoc casu sunt tantùm instructiones quædam doctrinales datæ secundum probabilem doctrinam, non magis obligantes, quàm doctrina, in qua fundantur, ait *Suarez, disp. 85, Sect. 1.*

CONFERENTIA CXCI.

De Sacramento Pœnitentiæ.

Lucretia famula, & Desiderius famulus famulantur in eadem domo, & fiunt ita familiares, ut Desiderius fiat Proculus Lucretiæ, hæcque illum sæpiùs admittat ad suum lectum. Quod, cùm Lucretia con.

confiteretur Justiniano Confessario, hic illam monuit, ne hoc iterum faceret. Sed respondit Lucretia, quod quidem ipsa Desiderium secum admittat ad suum lectum, sed quòd ipsa & ipse sint vestibus induti, & per aliquas horas confabulentur de rebus non malis; nec ipse, nec ipsa in uno lecto jacentes aliquid mali fecerint, sed quòd fiat ex amore naturali, & si ipsa hoc non permitteret, non acciperet maritum, & quòd hoc etiam aliæ puellæ faciant. Confessarius Justinianus nihil his omnibûs motus, respondit, si Lucretia non proponat efficaciter, quòd nunquam amplius suum Procum Desiderium, secum velit admittere in lectum, quòd non possit, nec velit illam absolvere. Hoc fulmine perterrita Lucretia assensit Justiniano, & Absolutionem recepit. Quæritur, an Justinianus benè fecerit? *Ante Resolutionem*

594. *Notandum, quòd Sacramentum Pœnitentiæ sit Sacramentum novæ legis, quò homo verè pœnitens, & confessus à Sacerdote legitimo, certâ verborum forma à peccatis absolvitur. Materia remota Sacramenti Pœnitentiæ sunt peccata personalia post Baptismum commissa. Materia necessaria est solum peccatum mortale, nunquam legitime confessum; Materia sufficiens est omne peccatum, etiam veniale, vel mortale jam confessum, non tamen imperfectiones, quæ nullam*

nullam continent culpam. Peccata dubia *sola*, hoc est, sinè alio peccato certo confessa non sunt materia licita Confessionis etiam conditionatæ (excipe periculum mortis) quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, vel saltem irreverentiæ, licèt si peccata dubia verè à parte rei sint facta, sint materia valida absolutionis. Si verò cum peccatis dubiis afferantur alia peccata certa, licitissimè datur absolutio. *Materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ sunt Contritio, & Confessio.* *Contritio ut sic, ut nimirum est communis ad contritionem perfectam & imperfectam, seu attritionem, est animi dolor & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero.* Contritio perfecta est *summus animi dolor, ac detestatio peccati super omnia ex motivo charitatis cum firmo proposito non peccandi de cætero.* Contritio imperfecta, seu attritio est *animi dolor, & detestatio peccati cum proposito non peccandi de cætero ex motivo honesto supernaturali, non tamen charitatis, qualia motiva sunt turpitudine peccati per fidem cognita, vel metus gehennæ, & purgatorii, vel aliarum pœnarum temporalium à DEO ut Authore supernaturali peccatis infligendarum, & per fidem cognitarum.* Ut contritio vel attritio sufficiat ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, debet 1. esse *dolor, & detestatio formalis, nec sufficit virtualis.* 2. debet esse

esse supernaturalis ex parte principii, & ex parte motivi. Quia ad formam supernaturalem, scilicet gratiam in justificatione recipiendam, requiritur etiam dispositio supernaturalis. 3. debet esse *universalis* respectu omnium peccatorum mortalium; quia unum sine altero remitti nequit. 4. debet esse *efficax* cum vero proposito peccata confitendi, & non amplius peccandi mortaliter; Si quis autem mera peccata venialia confitetur, licet non teneatur dolere de omnibus, aut proponere omnia vitare; cum unum sine altero remitti possit, tenetur tamen saltem de uno verè dolere, & hoc efficaciter emendare, ejusque occasiones proximas vitare proponere, alias Sacramentum poenitentiae erit invalidum ob defectum doloris, & propositi. Porro *Confessio sacramentalis* definitur, quòd sit accusatio peccatorum facta Sacerdoti vero, vel probabiliter existimato in ordine ad absolutionem recipiendam, & ex hac oritur obligatio sigilli sacramentalis. Ut autem Confessio sufficiat ad valorem Sacramenti Poenitentiae, debet esse *formaliter integra*, quæ tunc talis erit, quando quis omnia peccata, quæ conscientia dictat confitenda, confitetur. Sunt autem ex præcepto divino confitenda omnia peccata mortalia post Baptismum commissa, in specie morali infirmâ, item circumstantiæ speciem mutantem, & numerus mora-

moralis peccatorum, quantum moraliter loquendô fieri potest; nisi adsit iusta causa excusans, quales sunt 1. *Inculcata oblivio.* 2. *Impotentia physica,* & 3. *Moralis;* Quibus tamen causis cessantibus, peccatum mortale omissum confitendum est. Si quis autem fecisset Confessionem sacrilegam, omnia peccata mortalia in ea confessa iterum confiteri debet, additô commissô Sacrilegiô. *Satisfactio sacramentalis* est opus bonum pœnale in Sacramento Pœnitentiæ à Confessario impositum in pœnæ temporalis pro peccatis confessis debitæ compensationem.

Absolutio sacramentalis, seu forma abso- 595.
lutionis à peccatis sunt illa verba: *Egô te absolvo à peccatis tuis, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen,* in qua forma omittere tò ego, *Platelius n. 801.* dicit, nullum esse peccatum, quia sufficienter includitur in tò *absolvo*: *Gormaz n. 185.* dicit esse saltem veniale; *Aversa §. sextô*, aliique communiter dicunt esse veniale tantum contra *Fagundez*, qui putavit esse mortale. Similiter videtur esse veniale tantum omittere tò *tuis*. Si autem omittantur ista: *In Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen,* aliqui cum *Dicastillo n. 28.* dicunt nequidem esse veniale, quia putant consuetudinem Ecclesiæ illa addentis esse liberam. *Granadus* putat vix excusandum à mortali, & videtur in idem inclinare

nare Gormaz n. 193, sed absolute dicunt esse veniale tantum Bosco, Platelius, alique communiter. Ita la Croix l. 6. p. 2. n. 637. Omittere illa duo verba: à peccatis, sine dubio est mortale; quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis.

596. Denique adhuc est sententia probabilis, quod non teneamur confiteri peccata mortalia sive positive, sive negative dubia, etiamsi quis commiserit actum malum, & sciat se peccasse venialiter, dubitet autem, an mortaliter. Ita Amicus, Burghaber, Gobat, & alii apud la Croix l. 6. p. 2. n. 606. qui hoc idem fatetur n. 609. ob plures rationes, quas adducit, præsertim quia in dubio melior est conditio possidentis, & quia omnia argumenta contra hanc sententiam adducta debent solvere ipsimet adversarii, dum admittunt, non esse confitenda peccata mortalia positive dubia. Jam sit

597. RESOLUTIO. Justinianus negans Lucretiæ absolutionem, nisi proponat, nunquam amplius secum in lectum admittere suum Procum Desiderium, bene fecit. Ratio est: quia licet Gobat in Quinario, tract. 5. cap. 32. n. 20. putet absolvi posse quasdam puellas, quæ non habent propositum, nunquam amplius admittendi Procum secum in lectum, eamque propositionem pro plebeis Rusticanis in Germania conetur defendere Vind. Gob. prop. 12. tamen hoc pro-

prorsus rejiciendum est ; licet enim dicant inter sex , aut septem vices , quibus admiserint , non solere vel semel aliquid male agere , ideoque occasionem illam debere respectu illorum censi remotam , tamen id credi non potest , nec debet ; cum plerumque interveniant oscula , tactus , aspectus , aut saltem cogitationes inordinatæ , vel desideria , vel commotiones turpes , quæ rusticani tales fortè non apprehendunt esse peccata ; sunt autem , & debent per se loquendò , obligari ad ea cavenda. Ita *la Croix l. 5. n. 281.* & quid scit talis puella , annon ipsius proculus habeat turpes cogitationes , delectationes &c. quarum ipsa est causa ? & quot sunt tales puellæ , quæ successivè non ceciderunt in certa peccata luxuriæ , ut audire est in confessionalibus ? Ubi etiam notandum Confessariis , ut , quando pœnitens se accusat , se toties cum complice peccasse carnaliter , inquirant , an sint in eadem domo , & occasione proximâ , ut ipsum , etiam negatâ absolutione , compellant relinquere talem domum vel complicem expellere ; Compertum enim est , quòd si ad hoc non adigantur , per plures annos plurima peccata mortalia committant , nec ullum remedium proficit , nisi separatio ab eadem domo , & postquam hæc separatio fuit eis injuncta , & tamen redeant ad Confessionem ad

eundem vel alium Confessarium, non factâ separatione, non absolvantur, dicant, quidquid velint, nisi nunc esset nova & certa ratio judicandi, quod statim postea separationem facturi sint, *quod rarissimè credi debet*, cùm experientia doceat, nimis facilè iterum mutari voluntatem, & ita docent Doctores universi, inquit, Joannes Sanchez apud la Croix l. 5. n. 280.

CONFERENCE CXCII.

De Sacramento Extremæ unctionis.

599. Aurelianus Parochus advertit, quod oleum infirmorum propter multitudinem infirmorum, quos extremè ungere debuit, sibi deficiat, & tamen restant probabiliter adhuc multi infirmi ungendi, antequam novum oleum infirmorum ab Episcopo recipiat. Quid Aureliano Consulendum? Ante Resolutionem

600. *Notandum*, quod extrema Unctio sit Sacramentum per unctionem olei benedicti, & orationem sacerdotis, ad conferendam homini ægrotanti, ac de vita periclitanti, salutem mentis, vel etiam Corporis, à Christo institutum. *Materia Remota* extremæ Unctionis est oleum olivæ ab Episcopo benedictum; *Materia verò proxima* est unctio facta cum tali oleo; & quidem de necessitate Sacramenti requiritur, & sufficit una unctio, cum formâ exprimente quinque corporis sensus; de necessitate tamen præcepti requi-

requiritur quintuplex unctio quinque sensuum. Porro hæc unctio fieri debet per modum crucis, & in partibus, quæ naturâ geminæ sunt, duplex fieri debet unctio, v. g. una super oculum dextrum, altera super sinistrum, & unica interim forma correspondens proferri, ita ut formæ prolatio incipiat, antequam v. g. prior unctio, oculi scilicet dextri finiatur, nec desinat, quin unctio posterior, scilicet oculi sinistri, inchoetur. *Forma extremæ Unctionis est: Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per visum (auditum &c.) deliquisti, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen. Minister extremæ Unctionis validè conferendæ est solus, & quilibet sacerdos; licitè verò conferendæ est sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, vel delegatam super inungendum; qui quidem, si sit Parochus, tenetur sub mortali, ex iustitia, per se, vel per alium, hoc Sacramentum suis subditis petentibus administrare. Subjectum extremæ Unctionis validè recipiendæ est homo viator, baptizatus, adultus, qui nimirum semel habuit usum rationis, & intentionem hoc Sacramentum suscipiendi, periculosè infirmus, & qui aliquando peccavit personaliter. Ut verò etiam licitè & fructuosè recipiatur, requiritur per se loquendô status gratiæ; cum extrema Unctio sit Sacramen-*

H h 2

tum

tum vivorum ; per accidens tamen Sacramenta vivorum , & consequenter etiam extrema Unctio , possunt causare gratiam sanctificantem primam, nimirum quando quis suscipit v. g. extremam Unctionem in statu peccati mortalis, attritus tamen , & bonâ fide putans se esse contritum ; quia S. Jacobus in sua Epistolâ cap. 5. de extrema Unctione dicit: *Et si in peccatis sit , remittentur ei* , intellige , per hujus Sacramenti susceptionem. Per se loquendô tamen non peccat mortaliter, qui hoc Sacramentum etiam datâ opportunitate non suscipit ; Estque hoc Sacramentum iterabile, quoties sublatô priori periculô mortis , reinciditur in novum. Effectus extremæ Unctionis est gratia Spiritûs Sancti, cujus unctio delicta , si quæ sint adhuc expianda , ac peccati reliquias abstergit , & ægroti animam alleviat , & confirmat , magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitandô, quâ infirmus sublevatus & morbi incommoda, ac labores levius fert , & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis , facilius resistit , & sanitatem corporis interdum , ubi salutem animæ expedierit , consequitur. Ita Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 2. de extrema Unctione. Denique Ministrans extremam Unctionem debet esse indutus superpelliceo , & stolâ, & quidem sub mortali ; ita Busenbaum, Gobat, la Croix l. 6. p. 2. n. 2116. in necessitate tamen potest ministrari sinè superpelliceo,

vel

vel stola. Nec est mortale, etiam extra necessitatem oleum infirmorum deferre ad ægrum, & administrare sine lumine. *Barbosa, de officio Parochi, cap. 22.* imò etiam extra necessitatem non esse mortale, omittere Psalmos Pœnitentiales, litanias, & cæteras preces, docet *Palas, & Grana-*
du. Dico: *Extra necessitatem*, quia in necessitate gravi, v. g. tempore pestis, & morte imminente, statim ungendus est infirmus sine præmissis orationibus, quæ tamen postea supplendæ sunt, si supervivat infirmus. Qui tamen extra necessitatem omnes preces aut antecedentes, aut sequentes Unctionem omittunt, damnantur noxæ lethalis à *Th. Tamburino* apud *Gobat tract. 8. n. 924.* Jam sit

RESOLUTIO. Si Aureliano Paro- 601.
cho deficiat oleum infirmorum, ita ut non sufficiat pro toto anno, & aliunde non possit habere sufficiens oleum benedictum, tunc oleo benedicto admisceat de oleo olivarum non benedicto, ita tamen, ut quantitas olei non benedicti admiscendi sit semper minor, quàm quantitas olei benedicti, & tale oleum in circumstantiis prædictis est materia valida & licita extremæ Unctionis in praxi, etiamsi quantitas olei non benedicti successivè affusa, si omnes partes simul spectarentur, superaret quantitatem Benedicti. Ita *Herincx, la Croix* l. 6. p. 2. num. 2093. *Cardenas in Crisi Theol.*
H h 3 *dissert.*

486 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
dissert. 2. n. 460. Ratio est : quia defacto
partim ex declaratione Cardinalium,
quam adducit *Cardenas cit.* partim ex con-
suetudine plurimarum Ecclesiarum, par-
tim ex Rituali Romano practicè certum
est, licere sic procedere, dummodò suc-
cessivè, & per particulas sic affundatur,
ut pars nunc affusa sit minor alterâ bene-
dictâ, cui affunditur; totum enim hoc
ipsô fit benedictum. Idem potest practi-
care Parochus, si deficiat ipsi chrisma ad
ungendos baptizandos in vertice. *Gobat,*
de Baptismo, n. 512. vel si deficiat oleum
Catechumenorum. *Gobat ibidem.*

CONFERENCE CXIII.

De Sacramento Ordinis.

602. Antoninus Episcopus habuit Sabba-
tho sitientes ordinationem, in qua conti-
gerunt V. Casus cum ordinandis in Pres-
byteros. 1. Stephanus Diaconus non re-
cepit primam manuum impositionem.
2. Laurentius Diaconus tetigit patenam,
& non calicem. 3. Xystus Diaconus te-
tigit patenam, & calicem, sed non ho-
stiam. 4. Philippus Diaconus tetigit ca-
licem, & hostiam, sed non patenam. 5.
Nicolaus Diaconus tetigit patenam duo-
bus digitis, sed calicem tantum unicô di-
gitô. Quid sentiendum de istâ ordina-
tione? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd *Ordo* acceptus pro ipsâ 603.
Ordinatione, sit *Sacramentum* novæ le-
gis initerabile, quò subjecto capaci cum
impressionem *Characteris*, confertur spiri-
tualis potestas ad *Sacramentum* Eucharis-
tiæ conficiendum, aut circa illud mini-
strandum; *Ordo* verò sumptus pro gra-
du *Sacri Ministerii*, est potestas spiritua-
lis cum impressionem *Characteris* collata
Ordinato ad *Sacramentum* Eucharistiæ
conficiendum, aut circa illud ministran-
dum. *Effectus Ordinis* est gratia sanctificans,
character, & potestas spiritualis. *Ordi-*
nes sunt septem, nimirum *Ostiariatus*, *Le-*
ctoratus, *Exorcistatus*, *Acolythatus*, *Subdiaco-*
natus, *Diaconatus*, *Presbyteratus*. Quia pri-
ma *Tonsura* non est *Ordo*, ut aperte signi-
ficat *Concilium Tridentinum Sess. 23. cap.*
2. ibi: Ut qui jam Clericali Tonsurâ insigniti
essent, per Minores (intellige: Ordines) ad
Majores ascenderent. *Episcopatus* verò com-
pletè sumptus includit *Ordinem Sacerdo-*
tii, & *Ordinem* partialem proprium *Epi-*
scopatûs. Porro *Ordines* *Minores*, &
non *Sacri* sunt quatuor, videlicet *Ostiaria-*
tus, *Lectoratus*, *Exorcistatus*, & *Acolythatus*;
Ordines verò *Majores*, & *Sacri* sunt *Sub-*
diaconatus, *Diaconatus*, & *Presbyteratus*,
cum *Episcopatu*. Quòd *Presbyteratus*
sit *Sacramentum*, est de fide; Quòd *Dia-*
conatus sit *Sacramentum*, est propè fi-
dem; & de reliquis est probabilissimum,

quòd sint Sacramenta, quia constant materiâ, & formâ Sacramentali, debentque suscipi in statu gratiæ, nec possunt iterari. *Minister Sacerdotii* validè conferendi est omnis & solus Episcopus Consecratus. *Minister verò Ordinis* etiam licitè conferendi est Episcopus proprius Ordinandi ratione Originis, vel Domicilii, vel Beneficii. *Subjectum Ordinis* validè suscipiendi est solus mas, baptizatus, & si sit adultus, habens intentionem suscipiendi Ordinem. Ut verò quis etiam licitè suscipiat Ordinem, requiritur. 1. Ut sit in statu gratiæ; 2. Ut sit confirmatus, & ordinatè, hoc est, non per saltum, suscipiat Ordines. 3. Ut non sit irregularis, nec Censurâ ligatus. 4. Ut adsint reliqua requisita Canonica, videlicet, ætas, probitas, scientia, examen, & Approbatio Episcopi, Dimissoriales, Titulus sustentationis, item locus, tempus, & interstitia. Quod attinet ætatem Canonicam, pro primâ Tonsurâ suscipienda sufficiens est septennium completum, ante quod licitè conferri non potest. Pro Ostiariatu, Lectoratu, & Exorcistatu etiam requiruntur septem anni completi, pro Acolythatu verò duodecim anni completi. Pro Ordinibus Majoribus Concilium *Trid. Sess. 23. de Reform. cap. 12.* ita statuit: *Nullus imposterum ad Subdiaconatum ante annum vigesimum secundum; Ad Diaconatum ante vigesimum*

sinum tertium ; ad Presbyteratum ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoveatur. Non tamen necesse est dictos annos esse completos ; sed sufficit esse inchoatos. Titulum sustentationis quod attinet, numeratur triplex, videlicet Titulus Beneficii, Titulus Patrimonii, & Titulus Paupertatis Religiosæ.

Quantum ad Ordines in particulari, sciendum, quod Ostiariatus sit Ordo Ecclesiasticus, quô confertur potestas ex Officio, aperiendi, claudendi, & custodiendi Ecclesiam, nec non dignos admittendi, & indignos arcendi. Materia ejus remota sunt claves; proxima, earum traditio. Forma sunt hæc Episcopi verba: Sic age, quasi rationem DEO redditurus, pro his rebus, quæ his clavibus includuntur. Lectoratus est Ordo Ecclesiasticus, quô confertur potestas spiritualis legendi in Ecclesia Prophetias, & Scripturas ex Officio. Materia remota est liber continens Sacras Lectiones Veteris, ac Novi Testamenti, seu Prophetias, & Epistolas, item Homilias & Sermones SS. Patrum in Ecclesia legis solitas. Proxima est ejusdem libri traditio: Forma sunt hæc verba Episcopi: Accipe, & esto Verbi DEI relator, habiturus, si fideliter, & viriliter Officium tuum impleveris, partem cum iis, qui verbum DEI, ab initio benè ministraverunt. Exorcistatus est Ordo Ecclesiasticus, quô confertur potestas spiritua-

lis imponendi manus super Energumenos, legendi Exorcismos, ad dæmones fugandos, eorūque opera dissolvenda ex Officio. Materia remota est liber Exorcismorum; Proxima ejusdem libri traditio: Forma sunt hæc verba Episcopi: *Accipe, & commenda memoriæ, & habe potestatem imponendi manus super Energumenos, sive baptizatos, sive Catechumenos.* Acolythatus est Ordo Ecclesiasticus, quō confertur potestas spiritualis accendendi lumina, cereūque accensum transferendi ad Altare, & porrigendi Subdiacono Urceolos pro Sacro Ministerio. Materia remota duplex est:

1. Candelabrum cum cereo extincto.
2. Urceoli vacui. Proxima, eorundem traditio. Forma sunt hæc verba Episcopi:

1. *Accipe Ceroferarium cum cereo, ut scias te ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari in Nomine Domini.*
2. *Accipe Urceolos ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi, in Nomine Domini.*

Subdiaconatus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quō confertur potestas spiritualis in Sacrificio Missæ assistendi Sacerdoti mediante Diacono, seu immediatè Diacono, ministrandō ei calicem cum vino, & patenam cum hostia &c. Item Epistolam solemniter legendi in Sacrificio ex Officio. Materia & forma duplex est: Prima materia remota est calix vacuus cum patena vacua superpositâ, scilicet sine vino, & hostia; pro-

proxima, utriusque traditio. Secunda materia remota est liber Epistolarum; proxima, ejus traditio. Forma afficiens primam materiam sunt hæc verba Episcopi: *Videte, cujus Ministerium vobis traditur; ideo admoneo vos, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere possitis.* Forma afficiens secundam materiam sunt hæc verba Episcopi: *Accipe librum Epistolarum, & habeto potestatem legendi in Ecclesia sancta DEI, tam pro vivis, quam defunctis, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Diaconatus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quò confertur potestas proximè assistendi, & inserviendi Presbytero in Ministerio Altaris, legendique Evangelium solemniter in Missa, ex Commissionem Episcopi, vel Parochi prædicandi Verbum DEI, baptizandi solemniter, & exigente necessitate etiam Eucharistiam ministrandi. Ejus materia, & forma est duplex: Prima est impositio manûs dexteræ Episcopi super caput ordinandi cum hac forma: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus in Nomine Domini.* Altera est traditio libri Evangeliorum, cum hac forma: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia tam pro vivis, quam pro defunctis in Nomine Domini.* Presbyteratus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quò confertur potestas consecrandi Corpus & Sanguinem Christi, &

& absolvendi fideles à peccatis. Ejus materia, & forma est duplex; Prima materia est traditio calicis cum vino, & patenæ cum hostia triticea, cum hac forma: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium DEO, Missasque celebrandi tam pro vivis, quam pro defunctis, in Nomine Domini.* Secunda materia est ultima impositio manuum facta ab ipso solo Episcopo, cum hac forma: *Accipe Spiritum Sanctum; quorum remisero peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt.* Obligationes propriæ Clericorum in Sacris, seu Majoribus Ordinibus constitutorum, sunt duæ, nimirum recitandi Horas Canonicas, & servandi castitatem; propter quas obligationes, & quia proximius accedunt ad Eucharistiam conficiendam, dicuntur *Sacri, seu Majores*; adeò, ut Clericus in Sacris Ordinibus constitutus & peccans contra castitatem, peccet duplici specie peccatò, unò contra castitatem, alterò contra virtutem Religionis; quia peccant contra votum castitatis implicitè in susceptione Ordinis Sacri emissum, vel, ut alii volunt, contra Præceptum Ecclesiasticum de servanda castitate ex motivo virtutis Religionis indutum. Et si Clerici in Sacris constituti attentarent contrahere matrimonium, invalidè contraherent, ut definivit *Concilium Trid. Sess. 24. Can. 9.* Præterea quilibet Sacerdos tenetur saltem aliquoties in anno,

ter

ter, vel quater ad minimum, Missam celebrare. Jam sit

RESOLUTIO ad V. Casus in Con- 605.
ferentia propositos. Ad 1. Stephanus Diaconus ordinatus in Presbyterum, & non recipiens primam manuum impositionem, mortaliter peccavit; quia in Sacramentis, quando agitur de valore Sacramenti, tenemur sequi sententiam tutiorem, etsi minùs probabilem; atqui est sententia tutior, etsi minùs probabilis, nostri Doctoris Seraphici *S. Bonaventurae, Marchantii, Lugonis, Soti, Arcudii, Becani &c.* apud *la Crotx l. 6. p. 2. n. 2137.* quòd prima manuum impositio sit materia essentialis Sacerdotii, & requiratur ad hujus valorem: Ergò etiam Stephanus tenebatur sequi hanc sententiam, & consequenter contrarium faciendò peccavit mortaliter, cùm Sacerdotium reddiderit dubium, adeoque debet reordinari ob gravissima damna ex tali Sacerdotio dubio consecutura.

Ad 2. Laurentius Diaconus tangendo patenam, & non calicem, etsi patena cum hostia fuerit calici superposita, vel contra tangendo solum calicem, cui patena cum hostia est superposita, peccavit etiam mortaliter, & debet reordinari, ob eandem rationem pro casu priori allatam; quia est tutior sententia, etsi minùs probabilis, quòd solus contactus calicis, vel
solus

solus contactus patenæ, etsi hæc sit calici superposita, non sufficiat ad valorem Presbyteratus. Ita *Diana, Castropalaus, Dicastillus, la Croix l. 6. p. 2. n. 2154.*

Ad 3. Xystus Diaconus tangendo patenam, & calicem, sed non hostiam, non peccavit, nec reordinari debet; quia certa est sententia docens, ad valorem Sacerdotii sufficere contactum calicis, & patenæ, etsi hostia superposita non tangatur immediate; siquidem etiam vinum in calice nunquam immediate tangitur. Ita *Præpositus, Gobat, & la Croix cit. n. 2152. Busenbaum* tamen addit, saltem ex præcepto, & ad cavendum scrupulum tangendam esse patenam, hostiam, & calicem.

Ad 4. Philippus Diaconus tangendô calicem, & hostiam, sed non patenam, est saltem dubiè ordinatus, uti judicârunt duo Doctores apud *la Croix cit. n. 2153,* qui subjungit: *Itaque consideratis omnibus existimo, valde consultum esse, ut Ordo talis sub conditione repetatur.*

Ad 5. Nicolaus Diaconus tangens patenam duobus digitis, & calicem unô tantum digitô non peccavit, nec est reordinandus; quia est moraliter certum, talem contactum sufficere ad valorem Sacerdotii. *La Croix cit. n. 2155.* Rectè tamen notant *Filliucius, & Busenbaum* contactum faciendum esse utrâque manu ex præcepto, ad vitandum scrupulum.

CON-

CONFIDENTIA CXCV.

De Sacramento Matrimonii.

Eva ancilla confitetur, quòd cum A- 606.
damo suo hero uxorato sæpiùs carnaliter
peccaverit, & quòd etiam suus herus sibi
promiserit, quòd secum contrahere velit
matrimonium, mortuâ uxore; sed quòd
ipsa nimirum Eva nunquam repromiserit,
quòd cum ipso velit contrahere matrimo-
nium. Insuper addit, quòd ante & post
facta hæc adulteria, sæpiùs fuerit admo-
nita à suis Confessariis, ne ea repeteret;
& ut domò exiret, quia etsi mortuâ sui
Domini uxore duceretur ab eodem in uxore-
rem, matrimonium foret nullum; Unus
tamen Confessarius addiderit, quòd, si
ipsa (Eva) non fecisset suo hero repromis-
sionem de ipso accipiendo in maritum,
matrimonium probabiliter foret validum;
& quòd ideo nunquam hanc repromissi-
onem fecerit, modò autem uxorem sui
heri esse mortuam; quapropter vellet
cum ipso matrimonium contrahere, si
validè & licitè posset. Quid fuit à Con-
fessario respondendum? Ante Resolutio-
nem

Notandum, quòd Matrimonium sit Sacra- 607.
mentum inter baptizatos, quò vir & mu-
lier mutuò legitimè, corpora sua tradunt,
ad perpetuam vitæ societatem, usum pro-
lis suscipiendæ & remedium concupiscen-
tiæ

tiæ. Triplex distinguitur matrimonium, *legitimum, ratum, & consummatum*. Matrimonium *legitimum* dicitur, quatenus continet contractum legitimum inter personas non impeditas constitutum. *Ratum* dicitur, quatenus legitimo illi contractui addit rationem Sacramenti. *Consummatum* dicitur, quatenus accedente copulâ carnali ultimò perficitur, & completur. Impedimenta matrimonii dirimentia, hoc est, invalidantia sunt sedecim: nimirum I. *Error circa personam*, vel etiam qualitatem, actu vel virtute a contrahente intentam, vel circa qualitatem, cujus error redundat in ipsam personam. II. *Conditio propriè servilis* in uno contrahente, ignorata ab altero contrahente libero & ingenuo. III. *Metus gravis* injustè incussus ad extorquendum ipsum matrimonium seu consensum matrimonii invalidat matrimonium. IV. *Raptus*, seu violenta abductio fœminæ renitentis in ordine ad contrahendum cum ea matrimonium, invalidat matrimonium, quamdiu rapta est in potestate Raptoris. V. *Clandestinitas*, hoc est matrimonium sine proprio Parocho, aut alio Sacerdote de ejus licentia, & sine duobus testibus contractum est nullum. VI. *Votum solemne castitatis* emissum in Professione Religionis approbatæ, dirimit matrimonium contrahendum, & dissolvit matrimonium ratum nondum con-

consummatum. VII. *Ordo Sacer Subdiaconatus &c.* dirimit matrimonium contrahendum, non tamen dissolvit matrimonium ratum nondum consummatum. VIII. *Ligamen*, hoc est, si quis jam validè contraxit cum una matrona, eâ vivente nequit validè contrahere cum aliâ, & econtra, si quæ mulier validè contraxit matrimonium cum uno viro, nequit eô vivente contrahere validè cum altero. IX. *Publica honestas*, hoc est, si aliquis contraxit sponsalia valida, & absoluta, vel quæ purificatâ conditione transierunt in absoluta, etiamsi postea mutuô consensu, vel morte unius fuerint dissoluta, si, inquam, aliquis talia sponsalia contraxit cum aliquâ muliere, tunc validè nequit contrahere matrimonium cum consanguineis illius mulieris in primo gradu, & econtra idem dicendum de muliere respectu viri. Item ex matrimonio rato tantum, nondum consummato, etiam invalido (præterquam si esset invalidum ex defectu consensûs) oritur impedimentum publicæ honestatis usque ad quartum gradum inclusivè. X. *Consanguinitas* invalidat matrimonium inter Consanguineos usque ad quartum gradum inclusivè. XI. *Affinitas*, videlicet directâ, & propriè dictâ inter Personas virum & fæminam, quarum una habuit
li copu-

copulam carnalem perfectam cum alterius consanguineâ, inducit impedimentum dirimens inter dictas personas & quidem usque ad quartum gradum inclusivè, si affinitas oriatur ex copula conjugali & licita; ad secundum verò gradum inclusivè, si affinitas oriatur ex copula fornicaria, & illicita. Affinitas verò superveniens matrimonio, hoc est, si maritus habeat copulam carnalem perfectam cum consanguineâ suæ uxoris (vel vicissim) intra secundum gradum tantum, incurrit impedimentum petendi debitum conjugale sub mortali, quamvis Innocenti petenti debitum reddere possit, & teneatur. XII. *Cognatio legalis* ex adoptione perfecta consurgens est impedimentum dirimens perpetuum. 1. Inter adoptantem, & adoptatam, & 2. inter uxorem adoptantis, & adoptatum; 3. inter adoptantem, & proles, ac nepotes adoptati usque ad quartum gradum; 4. inter adoptantem, & uxorem adoptati est impedimentum perpetuum. 5. Inter adoptatum, & proles legitimas adoptantis usque ad quartum gradum; Ubi notandum, quòd cognationis legalis impedimentum tertium & quintum sint impedimenta temporalia, hoc est, tamdiu durent, quamdiu proles adoptati sunt sub potestate adoptati, & quamdiu proles adoptantis sunt sub potestate adoptantis.

Vide

Vide *la Croix lib. 6. p. 3. num. 590. & seqq.*

XIII. *Cognatio spiritualis* consurgens ex administratione, vel susceptione Sacramenti Baptismi, vel Confirmationis est impedimentum dirimens 1. inter parentem utrumque baptizati, vel confirmati, & inter baptizantem vel confirmantem. 2. Inter parentem utrumque baptizati vel confirmati, & patrinum seu suscipientem in Baptismo, vel confirmatione. 3. Inter baptizantem vel confirmantem, & baptizatum, vel confirmatum. 4. Inter suscipientem ex Baptismo, vel Confirmatione & baptizatum, vel confirmatum.

XIV. *Crimen quadruplex* est impedimentum dirimens matrimonii. 1. Quando quis occidit uxorem suam, vel maritum alterius (aut contra maritum suum, vel uxorem alterius) ex præviâ conspiratione cum illâ, vel illô, ex intentione contrahendi matrimonium cum illo, vel illa. 2. Quando solus adulter commissô adulteriô occidit suam uxorem (aut contra sola adultera suum maritum) absque conspiratione cum complice, ex intentione tamen perveniendi ad matrimonium cum adultera, vel adultero. 3. Quando adulter vel adultera sive ante, sive post adulterium commissum promittunt sibi invicem matrimonium post mortem conjugis contrahendum. 4. Quando adulter, vel adultera commissô adulteriô

insuper contrahunt, etsi invalidè, matrimonium per verba de præsenti. Itaque in 4. his casibus inter personas crimen tale committentes nascitur impedimentum dirimens matrimonium. XV. *Cultus disparitas*, hoc est, inter Baptizatum, & non baptizatum est matrimonium invalidum; non verò inter Catholicum & Hæreticum, vel econtra, matrimonium est invalidum, benè verò illicitum, nisi gravis & iusta causa intercedat. XVI. *Impotentia* exercendi copulam carnalem perfectam cum immissione seminis intra vas naturale, perpetua, & præcedens dirimit matrimonium contrahendum, non tamen dissolvit contractum superveniens etiam perpetua. Similiter *ætas impubes* est impedimentum jure Ecclesiasticò dirimens matrimonium. Porro *impedimenta tantum illicitantia, seu prohibentia matrimonium sunt* IV. Primum est *Votum Castitatis simplex*, quod tamen est *Quadruplex*, videlicet *Votum ipsum Castitatis integræ & perpetuæ, Votum Religionis ingrediendæ, & profitendæ, Votum suscipiendi Sacros Ordines, & Votum Cœlibatûs seu non nubendi.* 2. *Interdictum, seu prohibitio* Episcopi, vel Parochi matrimonium intereà ob justam causam contrahere prohibentis. 3. *Tempus Sacrarum feriarum*, videlicet ab Adventu Domini usque ad diem Epiphaniæ inclusivè, & à feriâ quartâ Cinc-

rum

rum usque ad Octavam Paschæ. 4. *Sponsalia* legitimè contracta cum una impediunt Matrimonium contrahere cum alia.

Quantum ad sponsalia sciendum, 608. quod *Sponsalia* sint promissio mutua futuri matrimonii; Ut autem sint valida, requiritur. 1. Ut sint promissio mutua, 2. Vera, ac seria. 3. Voluntaria, ac libera, maximè ab errore, & metu, 4. Signò externò sufficienti expressa, 5. inter Personas habiles ad contrahendum, 6. & ut statim obligent, debent esse absoluta, non conditionata. Causæ justæ dissolvendi sponsalia sunt. 1. Legitima superioris dispensatio. 2. Mutuus contrahentium consensus; 3. & notabilis mutatio accidens ex parte alterius sponforum.

Similiter ad matrimonium validum 609. contrahendum requiritur consensus mutuus obligatorius tradendi, & acceptandi invicem corpora in ordine ad generandam prolem, verus, & serius, voluntarius, liber, & absolutus, proprius contrahentium tantum, externus per verba vel signa de præsentì expressus inter personas habiles.

Insuper Matrimonium in lege nova, inter 610. baptizatos contractum est Sacramentum à Christo institutum; *Materia* sunt corpora conjugum mutuò tradenda; *Forma* sunt verba contrahentium, consensum

legitimum exprimentia. *Ministri* sunt ipsimet contrahentes. *Solemnitas* jure novò requisita ad valorem est præsentia Parochi proprii, & duorum, vel trium testium, præmissis de præcepto tribus denuntiationibus. *Effectus* est gratia sanctificans, & triplex Bonum, scilicet Fidei, Proles, & Sacramenti indissolubilitatis. Denique conjuges debitum conjugale licetè petere, & reddere possunt, dummodo fiat debitò jure, debitò fine, debitò modò, & circumstantiis, & intra terminos honestatis naturalis. Hinc conjuges procurantes pollutionem, peccant mortaliter; similiter sibi invicem negantes debitum conjugale, quando alter conjugum id seriò, justè, ac rationabiliter petit, peccant mortaliter toties, quoties; Item conjuges adulterantes peccant non tantùm contra castitatem, sed etiam contra justitiam, & conceptâ ex adulterio prole tenentur quoque ad restitutionem Patri putatitio, & filiis legitimis. Item quicumque abortum procurantes peccant gravissimè; Si tamen procuratur abortus foetus inanimati, non incurritur irregularitas, & excommunicatio. Si verò procuretur abortus foetus animati (animatur autem foetus masculus quadagesimò die à conceptione, fæmineus verò Octuagesimò die à conceptione) incurritur irregularitas, excommunicatio, & si à Cleri-

Clericis fiat, privatio Officiorum, Dignitatum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum, & inhabilitas ad ea. Jam sit ad Casum in Conferentia propositum

RESOLUTIO. Eva potest validè, & 611.
licite cum Adamo suo Hero, cum quo,
vivente ipsius Uxore sæpiùs commisit
perfectum adulterium, & qui etiam ipsi
promiserat matrimonium, cum ea, mor-
tuâ suâ uxore contrahendum, Eva in-
quam, potest cum Adamo mortuâ nunc
ipsius uxore validè & licite contrahere
matrimonium, quia ipsa Adamo non re-
promisit matrimonium. Ratio est: quia,
licet peccet mortaliter, qui in Sacramen-
tis Conferendis, vel suscipiendis sequitur
opinionem seu sententiam etiam proba-
biliorem, vel omninò probabilissimam
de valore, relictâ tutiore, cum exponat
Sacramentum periculo nullitatis, tamen
quando datur opinio probabilis pro juris-
dictione in Sacramento Pœnitentiæ, vel
pro absentia impedimenti juris humani,
in matrimonio, licet illam sequi, ut do-
cet communissima sententia cum *Suarez,*
Coninck, Elliucio, Reginaldo, Lessio, Bonacina,
Diana &c. apud *la Croix l. 6. p. 1. n. 117.*
Et hoc in praxi tutum aut moraliter cer-
tum esse dicunt *Sanchez, Cardenas, Tambu-*
rinus, & alii apud la Croix cit. ex hoc funda-
mento; quia certum est, quòd, quando
est consuetudo, hoc, vel illò modò ope-
randi,

randi, tunc detur jurisdictio ad ita operandum validè, si fortè hæc desit; Atque etiam est certum, esse consuetudinem apud viros sapientes, ut quando habent opinionem probabilem circa jurisdictionem pro Confessionibus audiendis, vel circa absentiam impedimenti juris humani inter volentes contrahere matrimonium, tunc operentur, idque scit Ecclesia, & non improbat, cum facilè posset, adeoque deberet: Ergo certum est, tunc dari jurisdictionem, si fortè desit, vel tolli impedimentum, si adsit; Supplente nimirum Ecclesiâ.

Jam sequitur Minor principalis: Atque est sententia probabilis, quòd, si adulter commissô adulteriô, vel ante adulterium commissum, promittat adulteræ matrimonium, & hæc non repromittat non oriatur impedimentum criminis dirimens jure humanô matrimonium, uti docent Henriquez, Bellarminus, Diana, Laymann, Burghaber, & Krimer apud l. Croix l. 6. p. 3. num. 626. Ergo Eva potuit sequi hanc sententiam, & matrimonium validè, ac licitè contrahere cum Adamo. Ut tamen quis uti possit sententiâ probabiliquoad jurisdictionem & contrahendum matrimonium juxta antedicta, debet illa sententia esse verè probabilis, & non contra stylum Curia Romanæ, & debet fieri cum causâ rationabili, debetque esse sententia

tentia probabilis circa communem quæ-
stionem juris, & non pure facti privati.
Ita *la Croix l. 6. p. 1. num. 118.* Quamvis
quoad hoc ultimum, scilicet, quòd in
quæstione facti privati non liceat sequi
sententiam probabilem quoad jurisdic-
tionem & matrimonium, oppositum tene-
ant *Bonacina, Vericelli, Tamburinus, & alii,*
quorum sententiam probabilem esse dicit
Gobat tr. 7. n. 118. quamvis nihil velit
resolvere, potestque etiam legi *Cardenas*
à n. 525. ubi videtur etiam hanc poste-
riorem sententiam tenere. Ulterius *P.*
Dominicus Viva in sua *Trutina Theologica*, in
expositione propositionis 1. damnatæ ab *Inno-*
centio XI. scribit: Si circa factum de impe-
dimento dirimente detur dubium invin-
cibile, tunc standum est pro libertate
contrahendi matrimonium. Addens:
Etsi impedimentum sit juris naturalis, vel
divini, si tamen matrimonium jam sit
contractum, & est probabile, quòd sit
validum, Ecclesia habet illud pro valido,
& concedit ejus usum; at si sit contra-
hendum, abstinendum est, ne expona-
tur periculo nullitatis. Hoc tamen ob-
servandum est, quòd postquam matri-
monium semel est contractum juxta pro-
babilem sententiam, non liceat illud dis-
solvere ob probabilitatem sententiæ con-
trariæ; quia conjuges debent intendere
contrahere matrimonium indissolubili-
ter;

ter ; cùm matrimonium jure divinò sit Contractus & Vinculum indissolubile, & consequenter debent renuntiare juri adsequendam sententiam contrariam probabilem. Ita *Cardenas in suâ Crisi Theologicâ, dissert. 2. cap. 8.*

Denique quamvis agatur de valore Sacramenti , neque sit Casus absolutæ necessitatis, neque etiam Ecclesia possit supplere, aut dispensare, nihilominus licitum est operari secundum sententiam probabilem , si alioquin administratio , aut susceptio Sacramentorum fieret obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus. Ita *multi Moderni Doctores cum Illung , Camargo, & la Croix l. 6. p. 1. n. 119.* Ratio autem à priori est ; quia certum est, Christum ita instituisse Sacramenta, ut noluerit eorum administrationem, aut susceptionem esse moraliter impossibilem, & odiosam fidelibus ministraturis, aut suscepturis : Ergo certum est, quòd administratio aut susceptio obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus non sit secundum institutionem Christi : Ergo si non sit alius modus vitandi talem administrationem, aut susceptionem, nisi quis operetur secundum sententiam tantum probabilem, licitum est secundum hanc operari. Ratio à posteriori est : quia aliàs absolvi non posset, qui probabiliter tantum putatur dispositus, imò vix ullus unquam absol.

absolvi posset extra articulum mortis, uti rectè putat *Cardenas cit. dissert. 2. n. 25.* quia vix unquam habere possumus certitudinem de dispositione poenitentis; quamvis enim det signa doloris, dicatque se integrè confessum, & se habere serium propositum emendationis, tamen cùm possit falsò ista dicere, assentiri non possumus, nisi probabiliter, & tamen negari non potest, quin tunc absolvi possit, imò debeat; cùm suppositâ Confessione, & dispositione tali, jus habeat ad absolutio-
nem. Et sic de multis aliis.

CONFIDENTIA CXCV.

De Ignorante Impedimentum Criminis.

Fabiana uxor malè tractatur à suo 612.
marito Fabiano, & ideò ejusdem exosa,
quærit consortium & familiaritatem Fabii
adolescentis, cum quo imprimis sæpiùs
perpetrat adulterium; deinde, ut ejusdem
potiatur matrimoniò, suum Fabianum
maritum lentò occidit toxicò; quò mor-
tuò cum Fabio celebrat sponsalia, ac eti-
am matrimonium init, & consummat,
inculpabiliter ignorans subesse impedi-
mentum criminis dirimens matrimoni-
um, quam ignorantiam etiam habet ejus
maritus Fabius. Post aliquot Menses Fa-
biana, ex aliquo discursu fit hujus impedi-
menti conscia, & ideo accedit Confessa-
rium, narrat ipsi totum casum, & quæ-
rit

rit: an suum matrimonium sit validum?
Quid respondebit Confessarius?

RESOLUTIO. Confessarius *cum communissima DD.* respondebit, quòd matrimonium Fabianæ cum Fabio sit invalidum. Ita *Sporer de matrimonio cap. 1. Sect. 1. n. 114.* Ratio est: quia generaliter ad incurrendum quodvis impedimentum dirimens matrimonii non requiritur scientia talis impedimenti; cùm non sint induta præcisè in pœnam delicti, sed sint inhabilitates, quæ incurruntur etiam ab ignorantibus. Nihilominus novissimè *Pichler lib. 4. Decret. tit. 7. n. 6.* sic scribit: Dico 3. Probabile est, impedimentum criminis non incurri ab illis, qui ignorant illud suo delicto esse annexum à jure. Ita *Paludanus, Major, Leander à Murcia, Antonius Zergoll, Dicastillo, Fernandez apud & cum Krimer &c.* Ejus rationes, præter alias, sunt sequentes. 1. Quia impedimentum criminis est à jure statutum principaliter in pœnam; cùm propter *crimen formale* sit statutum, in eum finem, ut per illud tanquam gravem pœnam Conjuges absterreantur ab adulteriis, & conjugicidiis: atqui ignorans legem esse pœnalem, non incurrit ejus pœnam, saltem si sit exorbitans, qualis certè est annullatio matrimonii: Ergo. 2. Ignorantia facti excusat ab impedimento criminis; sic mulier peccans

cans cum viro sub promissione matrimonii, quem ignorat esse conjugatum, non incurrit hoc impedimentum, ut fassentur etiam adversarii: Ergò etiam excusat ignorantia juris, per quod statuitur hoc impedimentum, ab ejusdem incurfione. 3. Maritus laborans ignorantia juris, quod punit peccantem cum consanguinea uxoris suæ, privatione juris petendi debitum conjugale, non incurrit pœnam, uti rursus docent adversarii: Ergò etiam laborans ignorantia juris, quod adulterium mariti &c. punit inhabilitate contrahendi matrimonium cum complice, hanc inhabilitatis pœnam non incurrit. 4. Irregularitates, quæ etiam sunt inhabilitates, & quidem principalius, quàm pœnæ, ex delicto ortæ, v. g. ex homicidio injusto, violatione censuræ &c. probabiliter non incurruntur ab iis, qui ignorant, eas esse suis delictis annexas, uti tenent *Panorm. Innoc. Navar. Bonac. Sanch. Coninck, Palao, Schmalzgrueber* &c. Ergò etiam probabile est, impedimentum matrimonii ex crimine ortum non contrahi ab ignorante, illud esse annexum suo delicto. 5. Reservatio, saltem pœnalis, peccatorum non incurritur ab iis, qui ignorant sua delicta esse reservata, uti passim Theologi docent, ergò nec impedimentum criminis. Ex his tamen nequit inferri, quòd impedimentum affinitatis ex copula

copula illicita, etiam non incurratur ab ignorantibus; disparitas enim est: quia hoc impedimentum non est statutum in poenam delicti saltem principaliter, sed est inductum ex motivo, & virtute pietatis.

Ulteriùs *P. Pichler lib. 4. Decret. tit. 1. n. 98.* sic docet: Dico 3. Probabiliùs de facto non ligantur hæretici in nostra Germania impedimentis matrimonii, Jure tantùm Ecclesiastico statutis. & *tit. 3. n. 15.* sic scribit: Dico 2. Hæretici matrimonia validè contrahunt coram præcone, & non observatâ forma Tridentini in suis Parochiis, licèt ibi fuerit aliquando promulgatum Tridentinum, & ipsi vivant immixti Catholicis, v. g. Augustæ, Ratisbonæ &c. ubi facilè haberi posset Parochus verus, & Catholicus. *Hasque duas assertiones probat pluribus auctoritatibus, & rationibus.*

TITULUS XII.

Appendix de Restituti- one in Communi, & in Particulari.

CONFERENTIA CXCV.

De Restitutione in Communi.

Casparus homo dives nullum habens 613.
hæredem necessarium, fuit à Mel-
chione suo bono amico, precibus
& blanditiis, jam adeò persuasus, ut ip-
sum in suo Testamento hæredem institu-
erit universalem. At superveniens Bal-
thasarus etiam bonus Caspari amicus, sed
capitalis inimicus Melchioris, ex odio,
vindiçtâ, & expressâ intentione nocendi
Melchiori, persuadet variis rationibus &
motivis (*sine tamen vi, vel fraude*) Casparo, ut
suum testamentum, quod ad acta jam tra-
diderat, repeteret, mutaret, & se (Baltha-
sarum) pro hærede universali institueret,
quod & factum est. Jam quæritur, an
Balthasarus teneatur Melchiori restituere
damnum illatum? Ante Resolutionem

Notandum, quòd restitutio sit redditio 614.
debiti alterius; cujus radices sunt quatuor:

I. Ex

I. *Ex delicto materiali ratione rei acceptæ, & à possessore bonæ fidei.* II. *Ex delicto formali ratione injustæ acceptionis, & à Possessore malæ fidei.* • III. *Ex delicto formali, ratione solius damnificationis non lucrativæ, seu damni injustè dati.* IV. *Ex Contractu.* Porro restitutio est debita per se ex sola justitia commutativa læsa, & obligat sub mortali ex genere suo. Ad hoc tamen, ut quis ex delicto formali teneatur ad restitutionem sub mortali, requiritur, ut injustæ ablationis, vel damnificationis delictum sit commissum per actionem injustam externam damnosam, & per culpam Theologicam gravem. Porro

615. I. Restitutionis ex delicto materiali, & ratione rei acceptæ tantum, mensura est *quantitas possessionis in re, fructu, vel emolumento*, hoc est, possessor bonæ fidei, postquam certò intellexit rem esse alienam, tenetur statim restituere ipsam eandem rem adhuc extantem in toto, vel in parte, aut si bona fide absumpta est, quantum ex ea ditior factus est: Item fructus rei extantes naturales, & mixtos, detractis tamen expensis, ac æstimatione laboris, & industriæ; idque ipsi Domino etiam non repetenti, per se loquendò; Probabile tamen est, rem furtivam posse reddere furi ad recuperandum pretium, sequæ indemnem servandum.

II. Resti-

II. Restitutionis ex injusta acceptione 616.
mensura est *quantitas totius damni illati*, hoc
est, possessor malæ fidei, qui nimirum sci-
ens, vel rationabiliter dubitans rem esse
alienam, possidere cœpit, tenetur resti-
tuere imprimis ipsam rem alienam adhuc
extantem, aut si absumpta sit, vel quo-
modocunque perierit, (nisi casu, certò
etiam peritura apud Dominum) ejus va-
lorem seu æstimationem secundum se,
& omne incrementum intrinsecum, &
extrinsecum Domino valiturum, item
omnes ejus fructus naturales, ac mixtos,
detractis tamen in foro conscientiae tan-
tùm expensis, & æstimatione industriæ,
ac laboris; Item omne inde damnum
emergens, & lucrum cessans ex iniqua de-
tentione, vel absentia rei suæ.

III. Qui per culpam injustitiæ Theo- 617.
logicam gravem, rem alienam destruxit,
vel deterioravit, etiam indirectè per se,
vel per suos, tenetur restituere Domino
valorem rei, ejusque fructus, item omne
damnum inde emergens, & lucrum ces-
sans proximo. Si culpa Theologica ab-
sit, ad nihil tenetur in foro conscientiae,
etsi leges aliud statuant pro foro externo,
quæ tamen in conscientia non obligant,
nisi post sententiam judicis. Qui verò
impedit alterum à consecutione alicujus
boni jam ex justitia commutativa aliquò
modò debiti, quòvis modò, hoc est, live
K k cum,

cum, sive absque vi, vel fraude impediatur, tenetur ad restitutionem illius Boni secundum æstimationem juris habiti ad illud bonum consequendum. Similiter qui impedit alterum à consecutione aliqujus Boni etiam tantum ex liberâ alterius voluntate conferendi, per vim, fraudem, vel dolum, tenetur ad restitutionem illius Boni, secundum æstimationem spei habitæ ad illud Bonum consequendum; Secus, si sinè vi, vel fraude impediatur, esto ex internò odiò, vindictâ, vel expressâ intentione nocendi sic faciat.

618. IV. *Omnis res, quæ solò casu perit, suo Domino perit*; ideòque si res determinata in individuo pereat, Creditori perit, per se loquendò, exceptò casu, quando intercessit pactum assecurationis, seu præstandi damnum cujuscunque eventus, vel quando res aliena perit, cum debitor eâ utitur ad usus non concessos, vel quando debitor est in mora culpabili restituendi rem eò tempore, quando Domino restituta non periisset. Si verò res indeterminata in certo genere pereat, debitori perit. Quòd si verò res pereat culpâ debitoris, ut hic teneatur eam restituere sub mortali, debuit commisisse culpam Theologicam mortalem, vel debuit accessisse speciale pactum assecurationis, etiam culpam politicam, levem vel levissimam præstandi. Quòd si leges pro foro
exter-

externo statuunt restitutionem ex culpâ solâ politica, non obligant ante judicis sententiam in foro conscientiae; bene verò post judicis sententiam. Jam sit

RESOLUTIO. Balthasarus, etsi graviter peccaverit contra charitatem proximi, & justitiam *in affectu*, quòd ex odio, vindicta, & expressa intentione nocendi Melchiori, persuaserit Casparo, ut Melchiorum deleret ex suo Testamento, tamen non peccavit *in effectu* contra Justitiam; quia sine vi, vel fraude, sed rationibus veris, item precibus & blanditiis induxit Casparum ad delendum Melchiorum ex suo Testamento, quod Casparus sine ulla injustitia facere potuit, cum quilibet suum Testamentum etiam sine causa, toties, quoties libet, quamdiu vivit, mutare, rescindere, imò totum lacerare & destruere valeat; Nec Melchior habuit jus in re, aut ad rem, respectu Testamenti, aut Testatoris, aut rerum in Testamento relictarum; adeoque ex nullâ parte Balthasarus peccavit in effectu contra justitiam respectu Melchioris, consequenter etiam non tenebitur ad restitutionem. Ita communis apud *Sporer de Restitutione in Communi, cap. 2. sect. 5. n. 196.*

CONFIDENTIA. CXCVII.

De Circumstantiis Restitutionis, & causis ab eadem excusantibus.

620. Adrianus justè interrogatur à Judice, an non frumentum vendiderit extra Provinciam, quod tamen ob frumenti caritatem, & paucitatem erat sub pœna viginti Imperialium prohibitum; Adrianus negat cum mendacio, quòd frumentum vendiderit extra Provinciam, cùm tamen ipse hoc non semel, sed sæpius fecerit, & sic declinat mulctam aliàs finè dubio à Judice imponendam. Quæritur, an teneatur ad restitutionem hujus mulctæ, cùm ipse per fraudem impediverit judicem à consecutione hujus mulctæ?
Ante Resolutionem

621. *Sciendum* I. Quòd restituere obligentur omnes, qui voluntate deliberatâ, & efficaciter cooperantur ad injustum damnum proximi reipsâ inde secutum, etiam si aliàs finè eorum aliquorum cooperatione secuturum fuisset. Nec solùm positivè cooperantes (quales sunt *Mandans*, *Consulens*, *Consentiens* in damnum alteri inferendum consensu efficaci dependentiæ, v. g. suffragio decisivô, *Palpans*, hoc est, sua adulatione &c. alterum efficaciter incitans ad damnum inferendum; *Recipiens*, seu recursum præbens, *Custodiens*, vel *Defendens* damnificantem in ordine ad dam.

damnum inferendum , aut illatum non compensandum ; *Participans*, qui suô auxiliô vel Consiliô , alteri ad damnum inferendum formaliter cooperatur) sed etiam negativè tantùm cooperantes , seu non impediētes, (quales sunt *Mutus*, qui, cùm posset & deberet impedire verbô, vel signô damnum , non impedit, *non Obstans* , qui, cùm posset, & deberet factô impedire damnum, & non impedit; *Non Manifestans* , qui post damnum jam illatum non manifestat damnificantem , ut damnum resarciatur) tenentur ad restitutionem , *quando tamen* negativè cooperantes , seu non impediētes damnum alterius , tenebantur illud *ex justitiâ impedire*. Et quidem causa cooperans *totalitate causæ* , quæ scilicet causat totum damnum, tenetur quoque totum damnum compensare in solidum : Causa cooperans *partialitate effectûs tantùm* , quæ scilicet solum per se partem damni causat absque ullo influxu, & dependentia ad alias causas etiam fortè concurrentes , tenetur solum restituere pro ratâ parte sua : Causa cooperans *partialitate causæ tantùm* , quæ scilicet influit in totum damnum , ita tamen , ut à reliquis cooperantibus , adhuc poneretur totum damnum , tenetur solum restituere pro rata parte suâ : Denique causa cooperans *partialitate causæ quidem* , eòquôd sola sinè concursu aliorum

damnum non causaret ; at *simul totalitate effectus* , ita scilicet , ut sine illius concursu totum damnum non fieret à reliquis , obligatur ad restitutionem totius damni in solidum in defectu aliorum cooperantium. Ordo autem inter cooperantes in restituendo observandus est iste , nimirum , ut restituat. 1. Possidens aliquid ex injusta damnificatione. 2. Mandans , 3. Exequens. 4. Aliæ causæ secundariæ cooperantes proportionem cooperationis , & causalitatis suæ.

622. II. Debita certa ex quocunque delicto , vel contractu ordinariè restituenda sunt immediatè Domino , vel justo Possessori , cui res ablata , vel debita est , nisi rationabilis causa aliud permittat. De functō Dominō restituenda sunt hæredibus , quibus deficientibus debita illa ex delicto sunt in pias causas eroganda ; Ex contractu autem primo occupanti , tanquam bona vacantia , adeoque ipsi debitori cedunt (*nisi jus positivum , aut legitima consuetudo aliud decernat*) debita autem simpliciter incerta ex delicto formali in pauperes vel pios usus eroganda sunt. Debita autem simpliciter incerta ex contractu , vel ex re accepta tantum , probabiliter retineri possunt à debitore , ac possessore bonæ fidei ; quemadmodum etiam res inventæ , post sufficientem inquisitionem , Dominō non comparente , ab inven-

ven.

ventore probabiliter retineri possunt. Secùs dicendum *de debitis incertis secundùm quid*; hæc enim inter Dominos incertos dividenda erunt.

III. Restitutio ordinariè statim facienda est : *Interna quidem*, quoad propositum internum statim *physicè* : Externa verò quoad realem executionem, statim *moraliter tantùm* post delictum, notitiam rei alienæ, aut terminum præfixum in contractu impletum ; Alioquin obligabitur insuper de interesse lucri cessantis, vel damni emergentis ex mora culpabili : Nec satisfacit restituens successivè per partes, cùm quis possit simul restituere totum. In his secùs volens debitor à Confessario, ne moribundus quidem, absolvi poterit.

IV. Restitutio debitorum ex delicto 624. formali seu ratione injustæ acceptionis, detentionis, vel damnificationis, facienda est in loco Domini, vel Creditoris, idque semper expensis illius debitoris, proportionatis tamen, & ipsum debitum non nimium excedentibus. Restitutio ex re accepta facienda est in loco debitoris ; si aliò res transferenda sit, fiat expensis Domini, vel Creditoris. Restitutio ex contractu justo facienda est in loco conventionis explicitè, vel implicitè determinato, & expensis illius, sicut in contractu fuit dispositum.

625.

V. Debita ex delicto occulto, occultè etiam restituenda sunt ad evitandam infamiam, vel aliud incommodum, v. g. per Confessarium. Generaliter tamen restitutio debiti cujuscunque facienda est eò modò, qui consideratis circumstantiis sufficit ad hoc, ut res rectè perveniat in potestatem Domini, vel Creditoris. Debitum transmissum per personam delegatam ab ipso Domino, vel Creditore si pereat, Domino perit: Debitum autem ex contractu, vel re accepta transmissum per personam fidelem habitam vel deputatam ab ipso debitore, reale quidem, determinatum, ac individuum, adhuc Domino perit; Personale verò, & indeterminatum in aliquo genere, perit debitori, sicut & quodcunque debitum ex delicto, sive reale determinatum, sive personale & indeterminatum, transmissum per personam fidelem deputatam à debitore, sive ex malitia, sive ex casu Domino non reddatur, debitori perit, isque denuò restituere tenetur.

626.

VI. *Ordine restitutionis*, cum debitor non est solvendo omnibus, præferenda sunt debita certa incertis in totum, realia personalibus in totum, inter Personalia, debita hypothecata, vel privilegiata nudis in totum præferenda sunt; Inter nuda debita præferenda onerosa gratuitis in totum; Inter debita nuda ex contractu,

matu-

maturata, quorum terminus solvendi jam elapsus est, sunt in totum præferenda nondum maturatis, quorum terminus nondum impletus est. Denique debita Personalia ejusdem rationis nuda scilicet, nec hypothecata, nec privilegiata, nec ratione contractûs onerosi, vel gratuiti diversa, solvenda sunt pro parte rata secundum proportionem debitorum, ac facultatum debitoris, quousque se facultates extendunt, dividendô in partes majores, & minores proportionaliter respondentes debitis ipsis majoribus, & minoribus.

VII. *Causæ excusantes à Restitutione*, ut 627. quamdiu durant, licitè differri possit, generaliter sunt quatuor, nimirum. 1. *Ignorantia* inculpabilis, aut *facti*, si v. g. ignores, quòd res sit aliena, aut *Juris*, si v. g. ignores, rem inventam esse Domino restituendam. 2. *Impotentia*, quando quis pro tunc non habet, unde solvat, vel restituat, dummodò adsit voluntas restituendi imposterum, cùm facultas seu melior fortuna supervenerit. 3. *Necessitas propria*, cùm quis scilicet, etsi habeat, unde restituat, restituere tamen non potest, nisi cum animæ, corporis, famæ, vel libertatis, statûs honesti, & justè acquisiti, aut bonorum temporalium jactura, vel damno graviori, quàm sit commodum ex restitutione proventurum Domino, vel Creditori. 4. *Damnum ex restitutione*

proventurum aut ipsi creditori, aut alicui tertio, aut toti communitati.

628. VIII. *Causæ omnino excusantes à restitutione*, ut etiam omitti licitè possit, sunt quatuor. 1. *Rei in individuo debita sine omni culpa debitoris interitus.* 2. *Remissio Creditoris*, nimirum si Creditor ipsum debitum expressè, vel tacitè remisit liberè, sine vi, vel fraude. 3. *Compensatio facta.* 4. *Authoritas Superioris*, sic per legem præscriptionis transfertur Dominium rei alienæ ad Possessorem Bonæ fidei. Sic per sententiam judicis Dominium mulctæ pecuniariæ in compensationem injuriæ etiam non damnosæ transfertur in injuriatum. *Hoc adhuc addendum est; Quòd si debitor ex delicto propter unam ex supràallegatis causis differat restitutionem, & intereà ex tali dilatione Creditor patiatur damnum emergens, vel lucrum cessans, teneatur debitor illud compensare; quia cum hac tacita conditione Creditor consentit in dilationem, & longè æquiùs est, ut debitor, qui sentit commodum in dilatione restitutionis, sentiat & onus, maximè cùm mora sua cuilibet sit nociva, juxta Regulam 25. Juris in 6. Secus est de debitore bonæ fidei. Jam sit ad casum ab initio propositum*

629. RESOLUTIO. Adrianus non teneatur Judici, vel Fisco restituere mulctam, ad quam à judice fuisset condemnatus, nisi

nisi judicem justè etiam interrogantem, mendaciò circumvenisset. Ratio est: Quia, qui justè interrogatur, & fraude, vel mendaciò declinat mulctam imponendam sibi, vel aliis ob delictum, probabiliter non tenetur ad restitutionem, juxta *Sanchez, Lugo, Lessium, Dianam, & alios apud la Croix l. 3. p. 2. n. 82.* tum quia Fiscus ante sententiam judicis non habet jus ad illam pœnam; tum quia fraus illa, vel mendacium videtur remotè, & per accidens tantùm conjungi cum illo damno; directè enim tantùm tendit ad damnum à se, vel alio avertendum; Hinc Principium illud, *quòd is, qui per fraudem, vel mendacium impedit Bonum alterius, teneatur reparare damnum*, sic intelligunt *Sanchez, & Lugo*, quòd verum sit, quando impedimentum fit per actiones proximè conjunctas cum illo damno; tunc enim justitia obligat ad tales actiones omittendas; si autem tantùm remotè, & per accidens sint conjunctæ, tunc justitia non videtur obligare ad eas omittendas, & ideò docent *iidem Authores*, eos, qui per fraudem etiam impediunt, ne quis accusetur, non teneri restituere mulctam aliqui pendendam; Quia quamvis Fiscus fortè habeat jus, ne per fraudem proximè, & directè impediatur à tali mulcta consequenda, id tamen non videtur hic fieri; cùm intentio impedientis non feratur

524 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
tur directè, & proximè in damnum Fiscì,
sed in defensionem amici, vel occultatio-
nem delicti, ex quo per accidens sequitur
illud damnum Fisco ; atque ex eodem
fundamento docent *Beia p. 1. casu 58. &*
Lugo, *Testes*, & *Advocatos*, aliosque si-
miles, qui falsò defendunt reum, sicque
impediunt, ne mulctetur, non teneri re-
stituere Fisco hanc mulctam ; in quibus
tamen alii contradicunt.

630. Ulteriùs, si Procurator Fiscalis sit cau-
sa, cur Fiscus non accipiat mulctam per
leges impositam delicto, *Medina*, *Rebellus*,
Molina, & alii dicunt teneri restituere ;
quia ex officio, & promissione tenetur
procurare commoda, & cavere damna
Fiscì, item tenetur procurare, ut delicta
puniantur : Ergo hoc negligendò facit in-
juriam, uti alii non manifestando aliquid,
quod ex officio, vel contractu manife-
stare tenentur. Hinc *Suarez*, aliiq̃ue mul-
ti dicunt, saltem judicem teneri restituere
mulctam, si hanc reo non imposuit, aut
finè causa relaxavit, vel imminuit, & hæc
sententia est valdè probabilis : Nihilomi-
nùs quoad utrumque contradicunt *Vas-*
quez, *Tannerus*, *Lessius*, *Diana*, *Salas*, *Lugo*,
& *Illung t. 1. d. 2. n. 77.* dicentes, nullum
eorum ideo teneri restituere ; tum quia
eorum officium primariò est ad hoc, ut
delicta delata non fiant, & secundariò
tantùm ordinatur ad emolumentum Fiscì:
tum

tum etiam, quia ejusmodi mulcta debetur tantum ex iustitia vindicativa, non autem commutativa, cujus solius violatio causat obligationem restituendi. Ex quo etiam sequitur, custodes Urbium, pagorum, agrorum, vinearum, sylvarum, fluminum, piscinarum, gabellarum &c. per negligentiam gravem damnum inferri permittentes, aut fures, vel defraudatores, aut damna inferentes, non manifestantes, etsi obligentur ad compensationem damnorum inde directe secutorum parti læsæ, probabiliter tamen non teneantur ad restitutionem mulctarum illarum, quas prædicti dare debuissent, si ipsos manifestassent. *Sporer de Restitutione in communi cap. 3. Sect. 1. n. 58.*

CONFERENTIA CXCVIII.

De Restitutione debita ex læsione proximi in Bonis animæ.

Titius consiliò suò induxit Cajum, ut 631. Sempronii domum incenderet; & alià vice suò malò exemplò induxit eundem Cajum, ut Sempronio furaretur duos aureos. Occasione hujus casus quæritur 1. Per quid lædatur proximus in Bonis animæ? 2. Ad quid teneatur, qui proximum læsit in Bonis animæ? Ante Resolutiones

Notandum, quòd proximus possit lædi 632. multipliciter, videlicet in Bonis animæ per scandalum, & seductionem; in Bonis corporis per

per homicidium, mutilationem, stuprum, & adulterium; in Bonis famæ, & honoris per detractionem, & contumeliam; in Bonis fortunæ per furtum, & rapinam. Porro Bona animæ sunt in duplici differentia; quædam enim sunt naturalia, & quædam supernaturalia. Bona animæ naturalia sunt ingenium, libertas, scientiæ, & artes naturales, potentiæ, & facultates animæ, scilicet memoria, intellectus, & voluntas, &c. Quod homo in similibus Bonis possit pati veram injuriam, & damnum, certum est; Sic etenim, qui philtro amatoriô, præstigiis, ope dæmonum &c. privat hominem sensu, vel usu rationis, gravissimam injuriam, & quidem damnosam ei infert, & consequenter tenetur ad reparandum damnum, quantum prudentis arbitriô illud æstimabitur. Item omnia damna tenetur compensare, quæ ex tali læsione sequuntur in Bonis fortunæ. Bona animæ supernaturalia sunt status gratiæ, innocentia vitæ, opera meritoria, jus ad Sacramenta percipienda &c. & posse hominem his per malitiam alterius privari, etiam certum est, quod maximè fit per scandalum; quod nihil aliud est, quàm offendiculum, seu occasio peccati alterius; estq; duplex, *Activum* nimirum, & *Passivum*; *Activum* est actio, vel omissio minùs recta præbens alteri occasionem peccati; *Passivum* verò est ipsum peccatum proximi ex tali

tali actione, vel omissione sequens, quod iterum est duplex *unum datum, seu pusillorum*, quando peccatum proximi sequitur ex ignorantia, vel infirmitate; Alterum est *acceptum, seu Pharisaicum*, quando peccatum proximi sequitur, non ex actione, vel omissione operantis, sed ex mera, & propria malitia proximi inspicientis, vel audientis. Similiter scandalum activum etiam est duplex, nimirum *directum*, quod peccatum proximi directe intenditur vel quoad malitiam formalem, vel tantum materiale; & *indirectum*, quando quis per suam actionem vel omissionem malam non intendit quidem directe peccatum proximi, praevidet tamen hoc ex sua actione, vel omissione secuturum. Utrumque scandalum, nimirum directum, & indirectum est peccatum *speciale contra charitatem proximi* in Confessione explicandum; cum praeceptum charitatis proximi nos obliget, ut mala ei imminetia, maxime spiritualia, quantum commodè possumus, impediamus. Directe tamen scandalizans non tantum peccat contra charitatem proximi, sed insuper peccat illò peccato, ad quod alterum inducit, quia illud expresse vult fieri; Scandalizans autem indirecte, probabiliter non peccat illò peccato, ad quod alter suo malò exemplo inducitur, & consequenter non tenetur istam malitiam aperire in Confessione, prout

prout à pari constat de eo, qui omittit correctionem fraternam, seu non impedit peccatum proximi, cum tamen posset; talis enim solum peccat contra charitatem, non autem contrahit speciem peccati alieni in Confessione exprimendam; inter omissionem autem correctionis fraternæ, & malum exemplum difficulter assignatur solida disparitas, inquit noster *Herincx hic*. Jam sit

633. RESOLUTIO I. Quicumque activè scandalizavit proximum, inducendò eum ad peccatum vel errorem noxium, tenetur ad compensandum damnum spirituale illi causatum, & procurare ejus emendationem ex charitate. *Est certum*. Ratio est: quia quicumque Christianus tenetur ex charitate corrigere proximum errantem, vel peccantem: Ergò multò magis ex charitate tenetur corrigere, seu procurare emendationem proximi sui, qui ipsemet illum in peccatum vel errorem induxit; Et si hoc fecit *per vim vel fraudem, dolum, vel metum*, tenetur etiam ex justitia tollere causam datam, & procurare seducti emendationem. Ratio clara est: quia quicumque infert alteri veram injuriam damnosam, peccat contra justitiam, & obligatur ex justitia ad compensationem damni illati, & ante omnia ad amovendam causam appositam talis damni; Sed qui alterum per vim, vel fraudem induxit in peccatum, vel errorem, infert ei veram inju-

injuriam; cùm quilibet habeat jus, ne sibi per vim, vel fraudem malum inferatur: Ergò talis ex justitia tenetur tollere causam datam, & procurare seducti emendationem; si verò non per vim, vel fraudem, sed scientem, & liberè consentientem induxit ad peccatum, ad nullam obligatur ex justitia compensationem damnorum spiritualium, sed tantum ex charitate. Ratio est: quia nulli debetur restitutio, vel compensatio ex justitia, nisi injuriam passo; atqui juxta *Regulam* 27. *Juris, in 6. Scienti, & consentienti non fit injuria, neque dolus*: Ergò qui scientem & liberè consentientem induxit ad peccatum, non tenetur ex justitia ad compensationem damnorum spiritualium, sed tantum ex charitate. Ex quibus sequitur

RESOLUTIO II. Titius suò consiliò 634. inducens Cajum, ut Sempronii domum incenderet, & alià vice, suò malò exemplò inducens eundem Cajum, ut Sempronio furaretur duos aureos, non tenetur ex justitia ad restitutionem damnorum exinde Cajo consequentium; quia Titius Cajo nullam fecit injuriam; cùm Cajus sciens, & volens, in peccatum, adeoque in damnum suum spirituale, & fortè inde consequens temporale consenserit. Attamen Titius cum Cajo tenetur ex justitia Sempronio ad restitutionem damnorum ex incendio domus, Sempronio consecutorum;

L I

quia

quia Titius peccavit contra justitiam respectu Sempronii, utpote cujus damnum ex incendio domûs consecutum positivè & directè suô consiliô promovit; ita tamen, ut Cajus tanquam malâ fide exequens incendium domûs primô locô obligetur Sempronio ad compensationem damnorum inde consecutorum; & in defectu Caji modò obligetur Titius consules domûs incendium. Quantum ad duos aureos, ad quos Sempronio auferendos, Cajum suô malô exemplô induxit Titius, dicendum, quòd eos solus Cajus teneatur restituere Sempronio, ita ut nequidem in defectu Caji Titius eos debeat compensare Sempronio. Ratio est: quia solus Cajus eos auferendô peccavit contra justitiam respectu Sempronii; Titius autem suô malô exemplô tantùm inducens Cajum ad eos furandum Sempronio, non peccavit respectu Sempronii contra justitiam, quippe ad cujus damnum positivè non fuit cooperatus, nec illud tenebatur ex justitia impedire, sed tantùm peccavit contra charitatem. Ita *Valentia, Sanchez, Vasquez, & alii cum Laymann lib. 2. tract. 3. cap. 13. n. 6. §. Qui alterum.*

CONFERENCE CXCIX.

De Restitutione debita ex læsione Proximi in Bonis corporis.

635. Maximus Juvenis promisit Maximæ puellæ matrimonium, si concederet usum su

fui corporis, quod etiam Maxima fecit. Similiter Maximinus Juvenis promisit Maximinæ Puellæ (sed promissione fictâ) matrimonium, sub eadem conditione, si concederet copiam sui corporis, quod etiam Maximina fecit. Jam quæritur, an Maximus Maximam, & Maximinus Maximinam teneantur ducere in uxores. Ratio dubitandi est: quia utraque promissio fuit invalida; & prima quidem ideò, quia fuit de re illicita, & secunda, quia fuit non tantum de objecto malo, sed etiam, quia fuit ficta. Ante Resolutiones

Notandum I. Homicidium est occisio hominis facta ab homine; Aliud est licitum, quod fit publica autoritate per legitimos Ministros, aut in bello justo, aut pro necessaria sui defensione cum moderamine inculpatae tutelæ; Aliud est illicitum, quod fit sine autoritate publica, aut absque moderamine inculpatae tutelæ. Item aliud est simplex, quod non habet adjunctam circumstantiam speciem mutantem; & aliud est qualificatum, quod habet adjunctam circumstantiam speciem mutantem, v. g. Parricidium, Sacrilegium, &c. Hinc poenitens simpliciter confitens homicidium à se voluntariè commissum, à Confessario examinandus est de circumstantiis homicidii commissi, videlicet, quis occiderit, qualem personam, quibus sociis, & modis, in quo loco, quò tempore, & quem ob finem? & de-

inde conveniens tanto crimini pœnitentia injungenda est, v. g. Missæ legendæ, elemosynæ erogandæ, bona opera pro occiso applicanda, & si occisus semel fuit rationis compos, injungendum unum *Pater, & Ave*, quotidie per totam vitam pro occiso recitandum à pœnitente flexis genibus. Ante omnia autem restitutio (de qua statim) benè inculcanda.

637. Notandum II. Omnis homicida homicidiô voluntario aliquô modô, & injustô (idem est de mutilatione, aliâve damnificatione corporis) obligatur in conscientia ad restitutionem, non quidem pro damno naturali, & personali, utpote pro ipsa jactura vitæ, vel membri abscissi, cùm hoc utpote alterius, & altioris ordinis non possit compensari per bona fortunæ: sed pro omni damno temporali antecedente mortem, & hanc subsequente, secundum moralem æstimationem, hæredibus proximis occisi, nimirum *liberis, uxori, & parentibus per homicidium damnum passis in actu secundo*; quia hi directè per mortem occisi damnificântur, cùm moraliter censeantur una persona cum occiso. Imò etiam Creditoribus occisi debet damna exinde sequentia compensare homicida; quia hic est injusta causa, quòd Creditoribus ab occiso debita ex justitia solvi non possint.

No-

Notandum III. Duas esse luxuriæ species, quibus proximo infertur injuria, videlicet *stuprum, & adulterium*. Stuprum propriè, & strictè sumptum est *concubitus viri cum virgine invita, seu non consentiente*. Damna ex stupro sequi solita sunt 1. Jactura virginitatis. 2. Difficultas æquè benè nubendi. 3. Augmentum dotis, quod à patre puellæ fieri debet, ut faciliùs maritum obtineat. *Adulterium* est *violatio alieni tori*, estque triplex, *conjugati cum conjugata, conjugati cum soluta, & soluti cum conjugata*. Damna, quæ ex adulterio præter gravissimam mariti injuriam, sequuntur, sunt sequentia: 1. *Expensæ*, quæ à marito fiunt in educanda prole genita ex adulterio suæ uxoris. 2. *Hæreditas Patris putatitii*, in qua proles spuria cum legitimis succedit. 3. *Bona*, quæ consanguinei mariti, ejus intuitu donant, vel relinquunt tali proli putatitiæ, aliàs proli legitimæ donaturi.

Notandum IV. Quòd adulter, *si moraliter certus sit*, prolem esse suam ex suo adulterio genitam, obligatur ad restitutionem pro damnis consecutis marito, & prolibus legitimis. Ratio patet: quia adulter est injusta causa istorum damnorum. Similiter adultera tenetur restituere marito, & filiis legitimis, pro damnis in illis tantum Bonis, quæ filiis legitimis debentur, & conferuntur spurio, utpote 1. Ma-

rito pro alimentis, & expensis in educanda prole spuria (sed hoc post triennium primum simul cum adultero, & in defectum hujus in solidum) 2. Filiis legitimis pro diminutione hæreditatis, seu portione hæreditatis collata spurio; item pro hæreditate avi, aliorumq; ascendentium, vel consanguineorum, quæ debebatur filiis legitimis, & per istum errorem confertur proli adulterinæ &c. Ratio est: quia ille, qui est injusta causa damni, tenetur illud reparare; atqui adulter, & adultera simul sunt iniusta causa damnorum prædictorum: Ergò adulter, & adultera debent illa damna reparare; quælibet pars pro Rata sua, & in defectum alterius quisque ex adulteris debet in solidum seu totum reparare totum damnum secutum putatio marito, legitimis prolibus, & hæredibus, in alimentis, hæreditate, &c. Quia quilibet ex adulteris est causa totalis illorum damnorum totalitate effectûs, licet non totalitate causæ; cum una pars ex adulteris sine altera non potuerit committere adulterium, & generare prolem adulterinam. Debent tamen adulter, & adultera, esse moraliter certi, quòd proles sit genita ex adulterio; In dubio enim, vel quando tantum est probabile, quòd proles sit ex adulterio genita, non tenentur ad restitutionem; quia in dubio melior est conditio possidentis, nec propter rationes

tiones solum probabiles debet aliquis privari jure certò, quod habet in sua bona temporalia justè possessa. Si tamen certum sit, prolem esse ex adultero, sed incertum, è quo inter plures, singuli secundum proportionem dubii tenentur ad partialem restitutionem damnorum, hoc est, in tantum & eò modò, in quantum, & quò modò tenetur restituere, si foret unus adulter. Ratio est: Quia certum est, ipsos esse cum adultera causam injustam damnorum inde sequentium. Porro, quod attinet ipsam adulteram, *ordinariè* non tenetur prodere, quòd proles ejus sit spuria; Nam & marito suo tristitiam, & sui odium, & discordias domesticas crearet, ac suam bonam famam prodigeret, & fortè periculum vitæ incurreret, quibus damna fortunæ meritò cedunt. Accedit, quòd proles matri non teneatur credere, se esse illegitimam; Debet tamen, si potest, aliis industriis damnum compensare, v. g. diligentius administrandò rem familiarem, de cultu corporis detrahendò, si habet bona propria, plus legitimis, quàm spurio relinquendò &c.

Notandum V. Qui defloravit Virginem Consistentem, ad nullam obligatur restitutionem; quia non peccavit contra justitiam. Qui verò vi, vel metu, vel aliò injustò modò à puella stuprum

prum extorsit, tenetur ei compensare omnia damna sublequentia; quia stuprator in tali casu est iniusta causa illorum damnorum: Ergo tenetur ea compensare. Quòd si autem nullum damnum exinde sequeretur, utpote si crimen maneat occultum, & puella æquè benè, & facile nubat, ad nullam restitutionem obligabitur; benè autem ad satisfactionem pro illata injuria, quæ satisfactio fit per signa doloris, & veniæ petitionem. Si verò damnum ex stupro sequatur, tenetur stuprator vel integrè dotare puellam, si aliunde dotem non habeat, vel saltem addere Incrementum dotis, quantum necesse est, ut æquè facile acquirat maritum, quam si corrupta non esset. Quòd si deflorator similia Bona non habeat pro compensatione facienda, tenetur puellam ducere, etsi ei non promiserit matrimonium; quia tenetur consulere indemnitati puellæ omni modo possibili; Si autem puella nolit acceptare compensationem pecuniariam, non tenetur stuprator determinatè eam ducere, si non promisit matrimonium, sed solum ex hypothesi, si alius modus non adsit; Matrimonia enim debent esse libera ob gravissima incommoda, quæ ex coactis matrimoniis sequuntur. Jam sit

641. RESOLUTIO I. Maximus juvenis tenetur Maximam puellam ducere in

uxo-

uxorem, quam defloravit cum promissione matrimonii. Ratio est: quia deflorans Virginem cum simplici, vel jurata promissione matrimonii, tenetur cum ea matrimonium contrahere, illudque consummare, nisi legitima intercedat excusatio, & hoc certum esse apud omnes, ait *Sporer de Matrimonio cap. 3. sect. 2. n. 598.* Cum enim Maxima Puella præstiterit id, quod fuerat à Maximo petiturum, scilicet usum corporis, etiam Maximus juvenis tenetur ex justitia præstare id, quod à se fuerat promissum, nimirum matrimonium contrahendum & consummandum. Et licet promissio matrimonii *sub conditione habende copulae*, fuerit de re illicita, & consequenter invalida, tamen in quantum fuit promissio matrimonii contrahendi *post habitam copulam*, non fuit de objecto malo; quia contrahere matrimonium cum aliqua, cum quâ habuit copulam carnalem, nihil est mali, & consequenter in hoc sensu promissio illa fuit valida, adeoque obligatoria.

RESOLUTIO II. Maximinus juvenis tenetur ducere in uxorem Maximinam puellam, quam defloravit sub ficta promissione matrimonii. Ita *Communissima apud Sporer cit. n. 599.* Ratio est: quia Maximinus fictus Promissor matrimonii, ex justitia tenebatur non fictè, sed verè promittere; Aliàs certè humana consor-

642.

tia scaterent infinitis fraudibus, & nullitatibus : Ergo Maximinus fictè promittendô Maximinæ matrimonium, peccavit contra iustitiam : Ergo post copulam impetratam tenetur tollere hanc injuriam, seu fictionem, & verè promittere matrimonium ; Atqui verè promittens tenetur determinatè ducere defloratam in uxorem : Ergo etiam Maximinus fictè promittens, nisi adsit legitima excusatio.

643. RESOLUTIO III. Deflorator Virginis cum promissione matrimonii, tenetur eam ducere in uxorem, siue deflorator ante, siue post deflorationem, emiserit votum castitatis, vel Religionis ingrediendæ. Ita docent *Vasquez, Sanchez, Coninck, Tannerus, Castropalaus, Lugo, Tamburinus, Haunoldus, & Illsung apud la Croix l. 3. p. 2. n. 320. dummodò Virgo fuerit hujus voti ignara.* Ratio est : Quia obligatio gratuita ex Religione, debet cedere obligationi onerosæ ex iustitia, & aliàs qui vovisset omnia bona sua dare pauperibus, si postea gravissima damna aliis inferret, satisfaceret dandô pauperibus, quod nemo dicet. Quare talis deflorator tenetur dispensationem voti procurare. Dictum est : *Si Virgo hujus voti fuerit ignara.* Nam si fuit conscia voti, non potest petere nuptias, quia sic spontè censetur in sui deflorationem consensisse. Ita *Lessius, Sanchez, & Mastrius in 4. disp. 7. q. 9. Excipit*
ta.

tamen *Sporer cit. n. 601.* nisi fœmina putasset, defloratorem petiturum voti dispensationem.

Denique si quis extra matrimonium cum aliqua fœmina exercuit copulam carnalem, ex qua concepta, & nata est proles, sine dubio talis tenetur eandem prolem per subministrationem mediorum alimentare, & curare, ut in necessariis ad salutem instruatur, atque etiam de statu in futurum providere; Ad hoc enim obligatur ex jure naturali, cum sit suæ prolis Pater. De qua obligatione proinde à Confessariis similes Pœnitentes monendi sunt; quia subinde, postquam aliquam mulierem imprægnârunt, aufugiunt, & curam suæ prolis illegitimæ soli matri relinquunt; propter quod tales fugitivi semper sunt in malo statu, utpote perseverantes in peccato mortali, cum suæ obligationi ortæ ex jure naturali, nimirum ex titulo Patris, nunquam satisfaciant.

CONFERENTIA CC.

De Restitutione debita ex Læsione Proximi in bonis famæ, & honoris.

Maximilla uxor confitetur inter cætera, quòd valde fuerit irata super suum maritum, eòquòd hic ipsam graviter percusserit, & quidem ob nullam aliam causam, quàm quòd ipsum deprehenderit cum

cum ancilla turpes tactus exercentem, & ideo ipsum monuerit, ne similia reiteraret, cum sint gravia peccata. Quæritur, an Maximilla commiserit peccatum detractionis, eoquod sui mariti peccatum Confessario, qui ipsum bene novit, in Confessione detexerit? Ante Resolutionem

646. . . *Notandum I.* Quod proximus in bonis famæ lædatur per *Judicium temerarium, detractionem, & calumniam*; in honore verò læditur per *contumeliam*. Est autem fama nihil aliud, quàm multorum bona existimatio de aliquo; Honor verò est testificatio alienæ excellentiæ animò concepta, potestque fieri verbis, factis, & scriptis. Porro ut *Judicium temerarium* sit peccatum mortale, requiruntur tres conditiones: *Prima* est, ut sit judicium firmum, & plene deliberatum cum pleno voluntatis consensu; si enim judicium firmum, & quasi moraliter certum conceptum non sit, non erit peccatum mortale. 2. Ut sit Materia gravis spectatis circumstantiis Personæ, de qua temerè judicatur malum. 3. Ut judicium sit temerarium, hoc est, quod nimirum quis firmum assensum concipiat de malo gravi alterius propter indicia insufficientia, & levia. *Suspicio temeraria* (quæ est etiam assensus, sed debilis, & cum formidine oppositi de vitio alterius, absque suffici-
- enti-

entibus indiciis) per se non est peccatum mortale, sed tantum veniale, sicuti etiam *positivè temerè dubitare* de vitio alterius. Ratio est : Quia per suspicionem temerariam, & simile dubium positivum non læditur proximi fama simpliciter & graviter, sicuti per iudicium temerarium, sed tantum secundum quid, & leviter. Denique solum negativè dubitare de malo proximi, utpote oblatâ cogitatione de innocentia, vel culpa proximi, omne iudicium suspendere, omninò non est peccatum ; quia exinde nulla prorsus inferitur injuria. Similiter non peccat, qui rebus suis, vel proximi prospicit ex eo solum, quia putat, quòd proximus possit esse talis ; vel talis, v. g. Pater prohibens filia, ne cum tali juvene conversetur, quia potest esse, quòd ab eo seducatur, non peccat. Ratio est : Quia talis nec temerè judicat, nec suspicatur determinatè malum de proximo, sed supponit solum, posse esse tales, quod utique verum est, & nulli injuriosum ; quia revera possunt esse tales. Porro temerè judicans, vel suspicans pro sua restitutione ad nihil tenetur, nisi ad deponendum iudicium, vel suspicionem temerariam.

Notandum II. *Detractio est injusta alienæ 647.*
famæ ablatio, vel diminutio. Alia est detractio pura, quâ nimirum alterius crimen verum, sed occultum manifestatur absque iusta cau-

causa ; Alia est *Detraçtio Calumnians* , seu *Calumnia* , quâ falsum crimen alteri imponitur. Utraque detraçtio ex genere suo est peccatum mortale contra justitiam ; quia per utramque graviter læditur fama proximi. Ut tamen etiam detraçtio pura sit mortale peccatum , requiritur 1. *Voluntarium perfectum*. 2. *Materia gravis*. 3. *Res occulta*. 4. *& injustitia revelandi* , hoc est, quòd absque justa causa alterius crimen occultum reveletur. Causæ autem justæ revelandi sunt 4. nimirum 1. ob *Bonum ipsius referentis exinde secuturum*. 2. ob *Bonum audientium*. 3. ob *Bonum ipsius delinquentis*. 4. ob *Bonum communitatis*. Porro seipsum infamare , per se loquendò , est peccatum tantum veniale prodigalitatis ; Quia homo est Dominus suæ famæ , sicut est Dominus suæ pecuniæ : Ergo sicut prodigere pecunias suas , est per se peccatum tantum veniale , sic etiam prodigere suam famam , seu verum , seu falsum crimen de se narrandò. An autem reus ad evitanda tormenta gravia possit fateri crimen sibi falsò impositum , ob quod est condemnandus ad mortem , diximus suprà *Titulò VI. Conferentia 103. n. 296*.

648. Notandum III. Injusta læsio famæ proximi per detractionem , calumniam &c. Inducit obligationem justitiæ personalem restituendi ipsam famam ; Insuper & realem compensandi alia damna realia inde

inde secuta, pro ratione materiae, & culpae commissae, efficaciter, utpote crimen falsò impositum apertè retractando, aut veri criminis occulti evulgati opinionem prudenter corrigendò apud audientes immediatos omnes, atque etiam mediatos, si causa voluntaria fuit, ut audirent. Causae tamen excusantes à restitutione famae, & honoris sunt quatuor. 1. est *Cessatio damni* ex detractiōe, calumnia, vel contumelia orti; v. g. si nullum damnum exinde secutum sit, vel si infamia oblivione deleta sit &c. 2. est *Remissio laesi*, quando infamatus spontè, expressè, vel tacitè remisit. 3. est *Compensatio mutua*, quando scilicet à te injustè infamatus, te vicissim infamavit, & is tibi famam restituere nolit, neque tu teneberis restituere, quousque restituat ille. 4. *Impotentia moralis*, quia ultra possibile nemo tenetur. Quantum ad audientem detrahentes, dicendum, quòd audiens detrahentem & positivè cooperans ad detractiōem, peccet mortaliter contra justitiam, & ad restitutionem famae respectu infamati obligetur; quia positivè ad illius damnum cooperatus est. Qui verò audit detrahentem tantum approbans, & complacens in detractiōem absque tamen positiva cooperatione, peccat mortaliter contra charitatem tantum, non item contra justitiam, ideòque ad nullam restitutionem

tionem obligatur ; nisi quis ex justitia teneretur, & posset illud malum impedire. Denique audiens injustè & moraliter certò detrahentem, merè negativè se habens, & solùm non impediens, cùm facile posset, peccat ex genere suo mortaliter contra charitatem, & præceptum correctionis fraternæ, & quidem duplici respectu, nimirum respectu ipsius detrahentis, non impediendo ejus peccatum, & respectu infamati, non impediendò ejus damnum famæ.

649. Notandum IV. Læsis honoris negativa tantum, per se, & ordinariè tantum est veniale peccatum : Positiva verò, seu *contumelia* (*quæ est injusta ablatio, vel diminutio honoris alterius facta in præsentia, vel quasi præsentia patientis illam*) est peccatum mortale ex genere suo contra justitiam, *fitque verbò, lusu, factò, vel scriptò*, est per se semper ejusdem speciei (sicut & omnes detractio- nes, & judicia temeraria sunt ejusdem speciei, quia bonum famæ, quod tollunt, in omnibus est ejusdem rationis, sicut & bonum honoris) inducitque obligatio- nem justitiæ, honorem læsum reparandi, quatenus reverà damnum patitur inhonoratus, seu quatenus damnum infert, non verò, quatenus præcisè infert inju- riam; hoc est, si quis nemine vidente, vel audiente aliquem inhonoret, non erit obligatio restitutionis propriè loquendò, sed

sed solum satisfactionis, v. g. veniam petendô ; si verò quis proximum coram aliis inhonoret, debet ei utique honorem apud alios ablatum, apud eosdem iterum restituere. Jam sit

RESOLUTIO. Maximilla uxor confitens, quòd super suum maritum valde fuerit irata, eòquòd eam graviter percussit, & quidem nullam aliam ob causam, nisi quia ipsum deprehendit cum Ancilla turpes tactus exercentem, & ideo ipsum monuerit, non peccavit peccatò detractionis, etsi Confessarius, cui Confessa est, benè noverit ipsius maritum. Ratio est: Quia licitum est, peccatum proximi, vel injuriam in se admissam aperire viro prudenti, Amico, Confessario, consilii, vel auxilii, imò etiam in sua afflictione solatii, & levaminis capiendi causâ, juxta communem apud *Sporer tract. 5. in 8. Præceptum Decalogi, cap. 4. sect. 3. n. 75.* Siquidem valde difficile, & maximum gravamen esset, si quis in sua injusta afflictione non posset auxilium, consilium, solatium, & levamen quærere; Atqui Maximilla sui mariti delictum ex hoc fine, nimirum Auxilii, Consilii, & solatii capiendi causâ, narravit Confessario: Ergo non peccavit. Hinc *la Croix lib. 6. p. 2. n. 1145.* ait: Uxores, & matres sæpè excusantur, quæ peccata maritorum, & filiorum saltem indirecte tangunt apud

Confessarium, qui hos novit; id enim communiter faciunt ad necessarium consilium petendum, vel ad leniendum ingentem dolorem, & alioquin nimis durum foret, continuò adire novos Confessarios, videnturque mariti, & filii, quia peccârunt agendò contra uxores, vel matres suas, excidisse jure suò ad illam famam retinendam. Consulendum tamen est, ut, quantum fieri potest, de alienis peccatis taceant, & se solas accusent.

CONFERENTIA CCI.

De Restitutione debita ex latione Proximi in Bonis fortunæ.

651. Severinus Sartor, Severus Textor, Severianus Molitor, retinent fragmenta, seu reliquias materiæ datæ ad consuendum, texendum, & molendum. Quæritur, an concrecente materiâ notabili peccent graviter, & ad restitutionem obligentur? Ante Resolutionem

652. *Notandum*, quòd Bona fortunæ lædantur per furtum, rapinam, contractum damnosum, & damnificationem injustam. Furtum est contractatio rei alienæ externæ occulta, rationabiliter invitò Dominò. Rapina est rei alienæ externæ violenta contractatio invitò Dominò, dum nimirum Domino in sua persona, vel famulo, præsentem, & renitenti res sua aufertur, vel per metum injustum extorquetur. Damnificatio injusta est occulta seu

seu violenta destructio, seu deterioratio rei alienæ invitò Dominò. Contractus damnosus est *contrectatio seu usurpatio rei alienæ vel non omninò ignarò, vel non omninò invitò Dominò,* quod contingit per vim, vel fraudem unius contrahentis. Furtum (idem est de rapina, contractu damnoso, & damnificatione injusta) est peccatum ex genere suo mortale contra justitiam; imò rapina est peccatum mortale duplex contra justitiam; quia per rapinam inferitur injuria Domino non solum in Bonis fortunæ, sed etiam in suo honore per contumeliam, dum ipsi præsentis & resistenti res sua per violentiam auferitur. Excusatur autem furtum à peccato mortali, & fit veniale, vel omninò nullum, ex parte Domini, cui res sua auferitur, si hic sciatur, parum aut omninò non esse invitus, sibi talem rem auferri, utpote quam parum, aut omninò non curat; quia tunc Domino consentienti in suæ rei ablationem, parva, aut omninò nulla injuria inferitur. Similiter furtum ex genere suo mortale fit veniale ex parvitate materiæ; ubi sciendum, materiam gravem in furto, & sufficientem ad peccatum mortale absolutam, & respectu cujuscunque, etiam opulentissimi, etiam Regis, esse duos circiter Ducatos; Respective verò ad conditiones Personarum esse illam, quæ sufficit ad victum unius diei tali Personæ, cui ablata est, de quo videri potest Sargar in continuatione Conferen-

tiarum Titulo III. Conferentiâ 90. Similiter de furtis minutis videri potest *Sargar cit. Conferentiâ 95. & Supplementum I. P. Sargar Conferentiâ 171.* Porro, quod attinet furta domesticorum, uxorum, filiorum, Religiosorum, & famulorum, facta invitò Dominò, Maritò, Patre, Prælato, & Hero, dicendum est, ea esse vera furta; ut tamen mortalia sint, regulariter requiritur major materiæ quantitas, quàm in furtis externorum. Ratio est: quia ex una parte omnes illi verè usurpant rem alienam invitò Dominò; ideòque vera furta committunt; Ex alia autem parte illi Domini v.g. Maritus, Pater, &c. non sunt ita invitati respectu illorum, sicut respectu externorum: Ergò, ut mortalia sint, requiritur major materiæ quantitas, quàm in furtis externorum. Ulteriùs in extrema necessitate licitum est auferre rem alienam, quatenùs ad eam sublevandam necesse est; quia in tali casu Dominus esset irrationabiliter invitatus; cùm ipsemet teneatur in tali necessitate proximo succurrere de suis Bonis temporalibus, si quidem obligatur plus amare proximum quoad vitam corporalem, quàm seipsum quoad bona fortunæ. At in gravi necessitate non licet furari, quia Innocentius XI. damnavit sequentem propositionem 36. *Permissum est furari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.* Jam sit

RESOLUTIO. Severinus Sartor, Se-
verus Textor, & Severianus Molitor, re- 653.
tinentes fragmenta seu reliquias materiæ
datæ ad consuendum, texendum, & mo-
lendum, siue acceperint ab uno, siue à
diversis Dominis, concreſcente materiâ
notabili peccant mortaliter; quia com-
mittunt furtum grave, ut diximus *Supple-*
mentô I. P. Sargar Conferentiâ 171. Si tamen
fragmenta sint alicujus momenti, & à Dominis
curentur, seu repetantur. Secus, si fragmenta
sint parvi momenti, & à Dominis non
multum curentur, vel pro derelictis ha-
beantur; idque maximè, si ipsi inde nihil
lucrentur, sed rursus aliis, præsertim pau-
peribus, applicent, ut post alios notavit
Lugo, & Diana p. 2. tr. 6. Resol. 16. Per
accidens tamen excusat *Sanchez lib. 2. Con-*
fil. cap. 7. dub. 2. Posse Sartores fragmenta
alicujus momenti reservare, vendere, vel
inde sibi lucrari, partim, quòd Domini
eorum moris conscii minus censeantur in-
viti; partim verò ad occultam compen-
sationem, cum Sartors etiam timoratæ
conscientiæ querantur communiter sibi
à Dominis sufficiens pretium non solvi,
quibus tamen ob Sartorum copiam, si se,
suosque alere velint, necessariò laborare
debeant. Intellige semper: *Dummodò no-*
tabile damnum Domino evitetur. Ita *Sporer*
tr. 5. cap. 5. Sect. 2. n. 68.

FINIS.

INDEX

Materiarum in his Conferentiis contentarum.

Littera n. significat numerum Marginalem.

TITULUS I.

De Legibus.

EXplicatur, in quo consistat essentia legis. n. 1.

Quænam conditiones ad validam legem ferendam requirantur? Casus de ferente legem tributorum. n. 3.

Qualiter lex differat à Præcepto? n. 7.

Casus Prælati Regularis præcipientis suo Subdito, ne frequentet certam domum. n. 8.

An Subditus dubitans de lege vel præcepto Superioris, num sit justa, teneatur nihilominus obedire? n. 9.

Divisio legis in naturalem, & positivam, divinam & humanam, Mosaycam, & Evan-

Index rerum Notabilium.

- Evangelicam , Ecclesiasticam & Civile-
lem. n. 12
- Casus de ignorante legem naturalem ,
v. g. pollutionem esse malam. n. 14
- Actus merè interni , v. g. hæresis merè
interna , an possint præcipi , vel pro-
hiberi lege humanâ , & an propterea in-
curratur pœna statuta à lege humanâ ,
v. g. excommunicatio? n. 16
- An actus externi occulti sint materia le-
gis humanæ ? Casus de committente
hæresin externam occultam. n. 18
- An ad satisfaciendum præcepto , requira-
tur intentio faciendi opus præceptum?
n. 20
- An ad satisfaciendum præcepto , requira-
tur intentio satisfaciendi præcepto? n. 22
- An satisfaciat præcepto , qui facit actum
præceptum sed ex circumstantia vitia-
tum? n. 24
- An die Dominicâ , in quam cadit festum
fori , teneatur aliquis audire duas Mis-
sas? n. 26
- An Clericus in Sacris Constitutus , v. g.
Subdiaconus recitans horas Canonicas
die festo sub auditione Missæ , satisfa-
ciat utrique præcepto? n. 29
- An & qualis promulgatio requiratur ad
hoc , ut lex actu obliget? n. 31
- An expendens pretiô currenti pecuniam ,
cujus pretium prænovit diminuendum ,
peccet? n. 32

I N D E X

An ad valorem legis requiratur acceptatio subditorum? n. 34

An ille, qui non observat legem, quam Major pars communitatis non observat, peccet? n. 35

In quibus resideat potestas legislativa? n. 37

An Abbatissa possit ferre legem pro suis Monialibus? n. 38

An lex humana obliget in conscientia? n. 40

An Prælatus Regularis possit sub mortali præcipere suo subdito, ne adeat certam domum, & ibi haustum vini sumat? n. 41

An lex humana obliget non obstante periculô mortis? n. 43

An peccet ille contra legem, cujus observationi ponit impedimentum? n. 45

An die Sabbathi se ita opplens vinô, ut prævideat se, sequenti die Dominicâ, propterea non posse audire Missam, peccet contra legem Ecclesiæ de audiendâ Missa die Dominicâ? n. 46

Quodnam sit subiectum legis humanæ, an Infantes, amentes, ebrii? n. 48

An amenti præbens carnes comedendas die veneris, & instigans eum ad turpes tactus, vel blasphemias peccet? n. 49

An pueri, & puellæ rationis usum habentes teneantur legibus divinis, & humanis? n. 50

An

Rerum Notabilium.

An infideles baptizati, & non baptizati
teneantur legibus Ecclesiæ? n. 54

An Legislator teneatur suis legibus? n. 56

An Clerici, & Regulares teneantur legi-
bus civilibus? n. 60

An Regulares teneantur legibus Epilco-
palibus? n. 62

An peregrini extra suum Territorium exi-
stentes, teneantur legibus specialibus
sui territorii? n. 63

An peregrinus veniens ad Territorium,
in quâ non fervatur lex communis Ec-
clesiastica, sit ab eâ etiam deobligatus,
etsi eandem non observaverit in suo
Territorio? n. 66

De peregrinis contrahentibus matrimo-
nium. n. 68

An valeat matrimonium clandestinum
contractum in loco, ubi Concilium
Tridentinum non est promulgatum?
n. 69

Vel ubi non est receptum; n. 70

An validum sit matrimonium illius, qui
è loco promulgati, & recepti Concilii
Tridentini se confert ad locum non
promulgati, & recepti Concilii Triden-
tini, ibique cum incolâ illius loci ma-
trimonium contrahit clandestinum?

n. 71
An, si ambo sponi è loco recepti Con-
cilii se conferunt ad locum non recepti
Concilii Tridentini, animô ibidem fi-

I N D E X

- gendi domicilium , validè contrahant
finè Parocho & testibus? n. 72
- Si verò ex aliò fine , quàm contrahendi
matrimonium se eò conferant , an va-
lidè contrahant matrimonium finè Pa-
rocho , & Testibus? n. 73
- An illi , qui ex solo fine contrahendi ma-
trimonium è loco recepti Concilii Tri-
dentini in locum non recepti se confe-
runt , & ibidem matrimonium finè
Parocho , & Testibus contrahunt , va-
lidè contrahant? n. 74
- Recensentur adhuc plures Casus circa ean-
dem Materiam. n. 75. & seqq.
- An matrimonia Catholicorum contracta
finè Parocho , & testibus in locis hære-
ticis , sint valida? n. 77
- An matrimonia hæreticorum contracta
finè Parocho , & testibus sint valida?
n. 78
- An peregrinus in aliena Diœcesi teneatur
jejunare , si ibi est jejunium speciale,
quod etiam observatur in Diœcesi
peregrini? n. 81
- An si Germanus proficiscatur in Italiam,
teneatur ibidem in Quadragesima ab-
stinere ab ovis , & lacticiniis? n. 84
- An peregrinus exiens è suo Territorio,
perveniènsque ad aliud Territorium,
teneatur legibus specialibus illius Ter-
ritorii? n. 85
- An ille , qui ex suo Territorio in die festo
vult

Rerum Notabilium.

vult proficisci in aliud Territorium,
ubi non est dies festus, teneatur priùs
audire Missam? n. 87.

An vagabundi teneantur legibus speciali-
bus locorum, quæ transeunt? n. 89

Quid sit lex pœnalis, & qualiter obliget?
n. 92

Casus de malefactore effringente carce-
rem, & fugiente, an peccaverit? n. 93

Quid sit lex irritans, & qualiter obliget?
n. 95

An Confessarius Regularis contra prohi-
bitionem sui Superioris audiens Con-
fessiones, validè absolverit? n. 96

Quid sit lex in præsumptione fundata?
n. 98

An coactus à Judice ad solvendum debi-
tum, cujus tamen non est reus, possit
uti occultâ compensatione? n. 99

Quid sit consuetudo, & quæ conditiones
requirantur ad inducendam consuetu-
dinem? n. 101

An peccet, qui non orat ad pulsum An-
gelicum, aut in ingressu, vel exitu Ec-
clesiæ se non aspergit aquâ benedi-
ctâ &c.? n. 102

Quibus modis lex cesset obligare? n. 104

An teneatur audire Missam die Domini-
co, qui est infirmus? n. 105

TITULUS II.

De Dispensationibus, & Privilegiis.

Quid sit dispensatio legis, & quæ Con-
ditiones ad ejus valorem requiran-
tur? n. 107

Item quis dispensare possit cum sæculari-
bus, & Regularibus? ibidem.

An dispensatus in *Quadragesima* ad co-
medendas carnes ob infirmitatem, pos-
sit eas comedere cessante infirmitate?

n. 108

Quando dispensatio censeatur obreptitia,
vel subreptitia? n. 110

An dispensatio sit valida, in cujus impe-
tratione fuit tacitum, quòd jam semel
fuerit negata? n. 111

Quis possit dispensare in impedimento
dirimente matrimonii, videlicet affi-
nitatis ex thoro illegitimo, & qualiter
formanda supplica pro dispensatione?

n. 113

Quis possit dispensare in impedimento
dirimente matrimonii, scilicet crimi-
nis, & qualiter formanda supplica pro
dispensatione? n. 116

Quomodo petenda dispensatio in impe-
dimento voti castitatis? n. 118

Quomodo petenda dispensatio in voto
ingrediendæ Religionis? n. 120

Quo-

Rerum Notabilium.

Quomodo petenda dispensatio in irregularitate? n. 122

An Regulares Mendicantes possint dispensare in impedimentis matrimonii?

n. 124

An conjux certò sciens suum matrimonium esse invalidum, possit nihilominus alteri conjugii, nullius impedimenti conscio, & bonâ fide debitum conjugale petenti, illud reddere? n. 125. & seqq.

An consanguinei obtinentes dispensationem, ut invicem possint contrahere matrimonium, teneantur in Consistorio publicè interrogati sub juramento fateri, quòd inter eos intercesserit copula carnalis? n. 129

Quid sit exprimendum in petitione dispensationis, ut consanguinei, vel affines possint invicem contrahere matrimonium? n. 130

De modo exequendi litteras dispensationum Sacrae Pœnitentiariæ Romanæ.

n. 132

Quis possit aperire litteras Sacrae Pœnitentiariæ, quando inscribuntur *Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori?*

n. 134

Quid faciet Confessarius, si Româ impetrat dispensationem in impedimento affinitatis ex copula illicita, cum hâc Clausula: *Tibi committimus, ut cum eodem latore,*

latore, & dictâ muliere, de nullitate prioris consensûs certioratâ, sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam detegatur, &c. dispenses?

n. 136.

Quid faciet Confessarius, qui Româ impetravit dispensationem pro suo Pœnitente in voto castitatis integræ, & perpetuæ, in ordine ad contrahendum matrimonium, sed cum hac clausula: *Ut votum præfatum ad hoc tantum, ut matrimonium legitime contrahere, & in eo debitum conjugale exigere, & reddere licite valeat, dispensandô commutet in sacramentalem Confessionem semel quolibet Mense, & in alia pœnitentiæ opera &c.*

n. 139.

De Privilegiis.

n. 142.

Quid sit privilegium, & quotuplex?

n. 143.

An dispensatus à suo Ordinario in abstinentia à carnibus in diebus esurialibus, possit hâc privilegiô, seu dispensatione uti ubivis locorum?

n. 144.

De Privilegii cessatione.

n. 145.

An Confessarius accipiens à Papa facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, & à Majori Pœnitentiario potestatem dispensandi in foro conscientiæ, in impedimento matrimonii, possit uti utràque facultate, mortuô summô Pontifice, & Majori Pœnitentiario?

n. 146.

An ille, qui accepit dispensationem comedendi carnes in diebus esurialibus, & contrahendi matrimonium cum con-

san-

Rerum Notabilium.

sanguineâ, sed nullâ per longum tempus fuit usus, possit adhuc utrâque dispensatione uti? n. 147.

De Privilegiis Clericorum. n. 149.

Quinam gaudeant Privilegiis Clericorum? n. 151.

De Privilegiis Regularium. n. 152.

Regulares emittentes Professionem Religiosam consequuntur remissionem omnium peccatorum, & poenarum;

Item n. 153.

Omnia eorum vota, & juramenta pia in solemni Religiosa Professione expirant, *exceptis quibusdam.* n. 154.

De Privilegio celebrandi Missam, quod habent Regulares, in suis Monasteriis, Oratoriis, ac Cellis. n. 156.

De Privilegio Regularium benedicendi proprias Ecclesias, & Oratoria, & reconciliandi, si violentur. n. 159.

De Privilegio Regularium benedicendi Paramenta Ecclesiastica suarum, & alienarum Ecclesiarum. n. 162.

De Privilegio Regularium, quod possint à quocunque Episcopo ordinari extra tempora, tribus Dominicis, vel festivis diebus, etiam non servatis interstitiis. n. 164.

De Privilegio Regularium itinerantium quoad administrandum Poenitentiae Sacramentum. n. 168.

De

I N D E X

De Privilegio Regularium Mendicantium dispensandi in petendo debito conjugali. n. 170.

De Privilegio Regularium celebrandi post mediam noctem, & post meridiem. n. 175.

De Privilegio absolvendi, & communicandi in Paschate continuos commensales Regularium. n. 177.

De Privilegio dandi viaticum, & extremam unctionem Sæcularibus in Monasteriis Regularium periculose ægrotantibus. n. 179.

De Privilegio Regularium dispensandi in præceptis Ecclesiæ, & votis cum suis Subditis Religiosis. n. 181.

De Communicatione Privilegiorum inter Regulares. n. 187.

TITULUS III.

De Statu Clericali.

DE habitu, & tonsura Clericorum. n. 189.

Quid sit Clericus? n. 190.

Ad quid obligetur? n. 191.

De castitate à Clericis servanda. n. 192.

An Clericus in Sacris constitutus, habens delectationem internam veneream, peccet etiam contra virtutem Religionis? n. 194.

De actionibus Clericis prohibitis. n. 196.

An Clericus ex suo hordeo coquens cerevisiam, eamque aliis vendens, peccet? n. 198.

De

Rerum Notabilium.

- De Residentia Clericorum. n. 199.
Quamdiu Parochus possit abesse à sua Pa-
rochia? n. 201.
De Qualitatibus requisitis in eligendis ad
Prælaturas, & Beneficia Ecclesiastica.
n. 202.
Quid sit Beneficium Ecclesiasticum, &
quotuplex? n. 203.
In eligendis ad Prælaturas, & Beneficia
Ecclesiastica requiruntur *ætatis maturitas,*
morum gravitas, & litterarum scientia. n. 204.
An etiam requiratur, ut sint digniores?
n. 205.
An Patronus teneatur præsentare dignio-
rem? n. 206.
De Juribus Parochorum. n. 207.
Jura Parochialia enumerantur. 208.
An Parochiani sine licentia Parochorum,
tempore Paschali possint confiteri Re-
gularibus? n. 209.
De obligationibus Parochorum. n. 210.
Quoties Parochus teneatur Sacrificium
offerre pro suis Parochianis? n. 212.
Quandonam potissimum ratione Officii
sui graviter peccet Parochus? n. 213.

TITULUS IV.

De Immunitate Ecclesiastica.

- Quid sit immunitas Ecclesiastica, &
quotuplex? n. 215.
Ecclesiæ, & Personæ Ecclesiasticæ, earum-
que Bona, sunt exemptæ à tributis, one-

INDEX

- ribus, & exactionibus Dominorum territorialium. n. 215.
- Parochus non solvendô vectigal, gabel-
las &c. non peccavit. n. 216.
- Quid sit jus Asyli, seu immunitas Ecclesi-
astica localis? n. 218.
- Quibus locis, & personis competat? n. 218.
- Quænam crimina sint excepta? ibidem.
- An hæretici gaudeant jure Asyli? n. 219.
- Quis sit effectus immunitatis Ecclesiasticæ
localis? n. 221.
- An, & quando Reus confugiens ad locum
sacrum possit extrahi? n. 222.
- Quas pœnas incurrant violantes immu-
nitatem Ecclesiasticam? n. 224.
- An potestas Sæcularis cum violentia ingre-
diens Monasterium ad extrahendum
malefactorem, incurrat Excommunica-
tionem, si tamen eundem non inve-
niat? n. 225.
- Quis possit absolvere ab Excommunica-
tione incurta ob violatam immunita-
tem? ibidem,

TITULUS V.

De Statu Religioso.

- DE Novitiis Statûs Religiosi. n. 226.
- Quid sit Status Religiosus, & quotu-
plex? n. 227.
- Quæ sint requisita ad Novitium? ibid.
- Quibus

Rerum Notabilium.

- Quibus Privilegiis gaudeat Novitius? ibid.
Ad quid teneatur Novitius? ibidem.
Novitius habens casum in suo Ordine reservatum, à quo possit absolvi? n. 228
De Novitiorum Testamentis. n. 229
Quid statuerit Concilium Tridentinum circa Novitiorum renuntiationes, aut obligationes? n. 230
Novitius Condens Testamentum sine licentia Episcopi, vel ejus Vicarii, an validè testetur? n. 231
De Professione Religiosa. n. 232
Ad valorem Professionis Religiosæ quænam requirantur? n. 233
An possit fieri Professio à Novitio graviter infirmo ante expletum annum Professionis? ibidem.
An quando à Provinciali Commissa est Guardiano Investitio, & acceptatio Professionis alicujus Novitii, & Guardianus suo Vicario subdelegat hanc Commissionem, valida sit investitio, & Professio? n. 234
De invalidâ Professione Religiosa? n. 235
Quid statuerit Concilium Tridentinum circa Regulares prætendentes se esse invalidè professos? n. 236
An Religio possit nulliter professum expellere, & an cum interventu Ordinarii? n. 237
De obligatione Religiosi ex vi suæ Professionis. n. 238

INDEX

- An peccans contra Tria Vota Religionis,
peccet distinctô adhuc peccato, eòquòd
talis Religiosus non tendat ad perfe-
ctionem? n. 240
- De obligatione voti paupertatis. n. 241
- Quid sit paupertas Religiosa? n. 242
- An Religiosi sint Domini suorum Manu-
scriptorum? n. 243
- De obligatione Voti Castitatis. n. 244
- Quid sit clausura Monasterii, quæ loca
comprehendat, quis possit ingredi clau-
suram monialium? n. 245
- An, & quando mulieres possint ingredi
Monasteria Regularium virorum? n. 246
- De obligatione voti obedientiæ. n. 247
- Quando Præceptum Superioris obliget
sub peccato mortali? n. 248
- An Religiosus peccet mortaliter, non fa-
ciens Pœnitentiam à Superiore injun-
ctam? n. 249
- De Actionibus, quæ Religiosis specialiter
sunt prohibitæ. n. 250
- An Religiosus possit esse testis in iudicio
sæculari? n. 252
- De exemptione Regularium Mendican-
tium. n. 253
- An Regularibus liceat Venerabile Sacra-
mentum publicè adorandum in suis
Ecclesiis exponere? n. 255
- An Regulares possint Reliquias Sancto-
rum in suis Ecclesiis exponere publicæ
venerationi? n. 256
- An

Rerum Notabilium.

- An Regulares possint publicare indulgentias sine licentia Ordinarii? n. 258
- Quid Regularibus observandum circa editionem librorum? n. 260
- De Benedictione Episcopi requisita, ad hoc, ut Regulares populo possint prædicare? n. 263
- De celebratione Missarum, & pulsu campanarum in Ecclesiis Regularium. n. 266
- De Processionibus, & Benedictionibus, quas possunt facere Regulares? n. 268
- De sepultura sæcularium apud Regulares. n. 270
- An alicujus sæcularis defuncti dies Depositionis, item Septimus, Trigesimus, & Anniversarius possint celebrari in Ecclesiis Regularium? n. 272
- De Sepulturâ Regularium, ubi nimirum debeant sepeliri, quando extra Monasteria moriuntur? n. 274
- Ubi debeant sepeliri sæculares, qui moriuntur in Monasteriis Regularium? n. 276
- An sæculares possint sepeliri induti habitu Franciscano, vel Tertiariarum? n. 278

TITULUS VI.

De Statu Laicali.

- Q**Uæ sint Requisita in iudice? n. 281
- An Iudex possit condemnare illum, quem certò scit criminis reum, sed non est probatus reus? ibidem.

I N D E X

An Judex possit ad mortem condemnare eum, quem privatâ notitiâ scit Innocentem, sed tamen probatur reus? ibid.

An Judex possit condemnare ad pœnam eum, qui tantum probabiliter est reus?

n. 282

Quid teneatur facere, qui vult aliquem accusare de crimine, vel denuntiare?

n. 286

Quando sit obligatio accusandi, vel denuntiandi?

n. 286

Famula observans suam Dominam peccare, quid debeat facere?

n. 287

An sit obligatio denuntiandi hæreticos?

n. 288

An sit obligatio denuntiandi Confessarios ad turpia sollicitantes in Confessionali?

n. 290

Quando aliquis teneatur Testimonium ferre pro proximo?

n. 293

Qualiter peccet, qui non vult Testimonium ferre pro altero?

n. 294

An reus juridicè interrogatus teneatur fateri suum crimen?

n. 296

An reus metu torturæ confitens crimen falsum, propter quod ad mortem condemnatur, teneatur illud revocare?

n. 297

Quid observandum Confessario, dum vocatur ad aliquem reum?

n. 300

Quid faciet Confessarius, quando reus in Confessione Sacramentali confitetur.

¶

Rerum Notabilium.

se denunciâsse Innocentes, & non vult
revocare hanc suam falsam denuncia-
tionem? n. 301

An reus possit effringere carcerem, & fu-
gere? n. 91

An liceat reo provocare, & appellare ad
tribunal DEI? n. 302

An reo debeat dari Advocatus? n. 304

TITULUS VII.

De Censuris in genere, & in specie.

Quid sit Censura, & Quotuplex? n. 306

Quis possit ferre Censuras? ibidem.

An Parochus possit excommunicare suos
Parochianos? n. 307

Quisnam potest incurrere Censuram?
n. 309

An Infantes, item impuberes possint Cen-
suram incurrere? n. 310

An peregrini incurrant Censuram latam
pro Territorio, per quod transeunt?
n. 311

An Censura lata contra facientes aliquod
crimen, afficiat etiam Mandantes, vel
Consulentes? n. 312

An Regularis venenô occidens suum Su-
periores incurrat censuram, si adhuc
ante mortem sui Superioris suum pec-
catum fuisset confessus? n. 313

An Mandans vel Consulens occidi Cleri-
cum, sed revocans Mandatum, aut
Consilium, nihilominus incurrat Cen-
suram, si Clericus occidatur? n. 313

INDEX

- An in duobus casibus præcedentibus incurratur irregularitas, & casus reservatus? n. 313
- Causa, ob quam gravis censura infligi possit, debet esse *peccatum mortale, externum, consummatum, habens annexam contumaciam, & repugnans legi Ecclesiasticæ.* n. 315
- Ædituus volens suo Parocho infligere alampam, sed aberravit; An incurrerit excommunicationem? n. 316
- De causis excusantibus ab incursione censuræ. n. 317
- Qualiter ignorantia excuset ab incursione censuræ? n. 318
- Legens librum hæreticum, sed nesciens hujusmodi lectionem esse sub censura prohibitam, an incurrat excommunicationem? n. 319
- An ignorantia vincibilis excuset ab incursione censuræ? n. 321
- An ignorantia affectata excuset ab incurrenda censurâ? n. 322
- Innocentia censurati, metus gravis injustè incussus ad extorquendum actum, & impotentia faciendi id, quod sub censura præcipitur, excusant ab incursione censuræ. n. 324
- Casus de non solvente decimas sub excommunicatione præceptas. n. 325
- Quid sit excommunicatio, & quotuplex? n. 327
- Quan-

Rerum Notabilium.

Quando excommunicatio ponitur *simpli-*
citer, de qua excommunicatione intelli-
gatur? n. 328

Quid sit excommunicatio minor, & quos
effectus habeat? n. 330

An excommunicatio minor incurratur
ob peccatum veniale? n. 331

De excommunicatis toleratis, & non to-
leratis. n. 332

Quinam excommunicati sint non tolera-
ti? n. 333

An excommunicatus non toleratus in
uno loco, sit etiam talis in alio loco? n. 334

Excommunicationis Majoris primus ef-
fectus est privare communibus Eccle-
siæ suffragiis. n. 336

An Sacerdos Catholicus possit ad inten-
tionem hæretici legere Missam? n. 337

Excommunicato prohibitus est usus tam
passivus quàm activus Sacramentorum. n. 339

Si excommunicatus confiteatur, & obli-
viscatur peccati, ob quod excommu-
nicationem incurrit, & absolvatur, an
sit valida absolutio? n. 340

Excommunicatio excludit à celebratione
divinorum officiorum, & illorum as-
sistentiâ. n. 342

An hæretici adeundô Ecclesias Catholi-
cas tempore Missæ, peccent? n. 342

I N D E X

Excommunicati sunt privati Ecclesiasticâ
sepulturâ. ibidem.

Excommunicatus est incapax Beneficii
Ecclesiastici recipiendi. ibidem.

Excommunicatio privat jurisdictione Ec-
clesiasticâ. ibidem.

Excommunicatio privat communicatio-
ne judiciali, & politicâ, seu civili. ibid.

An ille, qui est negligens in procuranda
absolutione ab excommunicatione, &
ideo non audiens Missam diebus festis,
nec peragens annuam Confessionem,
& Paschalem Communionem, peccet
contra Præcepta Ecclesiæ? n. 343

Enumerantur Excommunicationes Bullæ
Cœnæ. n. 345

Quis possit absolvere ab Excommunica-
tionibus Bullæ Cœnæ? n. 346

Affertur in terminis licentia quinquenna-
lis à casibus Bullæ Cœnæ, quæ Româ
procuratur pro aliquibus Religiosis
Confessariis, & explicantur illius Clau-
sulæ. n. 347

An Prælati Regulares possint suos subdi-
tos Regulares absolvere à casibus Bul-
læ Cœnæ? n. 348

An ille, qui nequit adire Summum Pon-
tificem, possit à quolibet Confessario
absolvi à casibus Bullæ Cœnæ? n. 349

An ille, qui dubitat, an incurrerit casum
Bullæ Cœnæ, vel Episcopo reservatum,
possit à quolibet Communi Confessa-
rio absolvi? n. 351

An

Rerum Notabilium.

An Episcopi possint absolvere ab Excommunicationibus Papæ reservatis extra Bullam Cœnæ? n. 353.

An Prælati Regulares possint suos Subditos Religiosos à præfatis Excommunicationibus absolvere? n. 354.

An Confessarii Regularium Mendicantium possint Sæculares à præfatis Excommunicationibus absolvere? n. 355.

An Confessarii Regulares possint absolvere duellantes, Clericorum percussores &c. n. 356.

An habens à Sede Apostolica licentiam absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, vel aliis Sedi Apostolicæ reservatis, possit ab eisdem absolvere, si Episcopus sibi aliquem ex illis reservet? n. 357.

Quid sit forus contentiosus, pœnitentialis, & conscientiæ? n. 360.

An ab Excommunicatione absolutus in foro conscientiæ, si res deducatur ad forum contentiosum, teneatur se gerere tanquam excommunicatum? n. 361.

An Confessarii Regulares etiam extra Confessionem Sacramentalem possint absolvere ab Excommunicatione? vel casu reservato? n. 363.

An Confessarius possit absentem absolvere à censura? n. 365.

Forma absolvendi à censuris. n. 366.

An absolvere à censuris in statu disgratiæ, vel repetere sinè causa absolutionem à censuris sit peccatum? n. 368.

In

I N D E X

In periculo mortis quilibet Sacerdos potest absolvere à quibuslibet censuris. n. 371.

Quando est impedimentum perpetuum, vel temporale, accedendi Confessarium habentem facultatem absolvendi à reservatis, an tunc quilibet Sacerdos ab illis absolvere queat? n. 371. & n. 372.

An habens potestatem absolvendi à peccatis reservatis, possit etiam absolvere ab annexis censuris? n. 374.

An etiam per Confessionem Sacrilegam tollatur reservatio casûs, vel censuræ? n. 377.

An Religiosi possint à censuris Sedi Apostolicæ reservatis absolvi à suis Confratribus Religiosis Confessariis, si non sint eorum Prælati? n. 378.

An Confessarius Regularis ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatus, possit in alia Diœcesi absque illius Episcopi approbatione eas audire, saltem, quando pœnitentes sunt subditi ejus Episcopi, à quo ipse Religiosus Confessarius jam fuerat approbatus? n. 381.

An committens casum reservatum in Diœcesi v. g. Bambergensi, si proficiscatur in aliam Diœcesin, ubi ille casus non est reservatus, possit ibidem à quolibet Confessario absolvi? n. 384.

Qui commisit peccatum, quod in illa Diœcesi, in qua est commissum, non est

Rerum Notabilium.

est casus reservatus, & hoc peccatum confitetur in alia Diœcesi, uti est casus reservatus, quis possit à tali peccato absolvere? n. 386.

Excommunicatio Canonis: *Si quis suadente diabolo &c.* quos comprehendat? n. 389.

Casus de Sacerdote in die Parasceves agente Personam Christi, qui fuit egregiè percussus ab illis, qui egerunt Personam Judæorum. n. 390.

Quid sit suspensio, & quotuplex, & quis ab ea possit absolvere? n. 391.

Quid sit Interdictum, & quotuplex, & quis ab Interdicto absolvere possit? n. 394.

TITULUS VIII.

De Irregularitatibus, & cæteris pœnis Ecclesiasticis.

Quid sit irregularitas, & quotuplex? n. 398.

An irregularis validè ordinetur? n. 399.

An irregularis validè possit absolvere à peccatis? n. 401.

An Clericus factus irregularis privetur per hoc suô priori Beneficiô jam habitô, & an fiat inhabilis ad novum Beneficium accipiendum? n. 403.

Quid incipiendum Parocho factô irregulari, & tamen, si non celebret, & reliqua Sacramenta administret, incurrit infamiam? n. 405.

Quid

I N D E X

Quid sit irregularitas ex delicto, & ex defectu? n. 408.

Qualis actus inducat irregularitatem? n. 408.

An Judex condemnandô Reum ad mortem, & alterum hominem innocentem occidens in plena ebrietate, factus sit irregularis? n. 409.

Quis sit subjectum irregularitatis? n. 411.

An ignorans alicui crimini annexam esse irregularitatem, tamen eam incurrat, si illud crimen committat? n. 412.

An dubius de incurfa irregularitate teneatur se gerere irregularem? n. 413.

Recensentur irregularitates ex delicto. n. 417.

Recensentur irregularitates ex defectu. n. 429.

Irregularitas tollitur 4. Modis. n. 440.

Quis possit in irregularitate dispensare, an, & in quibus Episcopi? n. 443.

An Confessarii Regulares Mendicantes possint cum Sæcularibus dispensare in irregularitatibus? n. 444.

Quis cum Regularibus possit dispensare in irregularitatibus? n. 446.

An Confessarius Regularis habens facultatem suos Confratres Religiosos absolvendi à casu reservato, possit eosdem etiam absolvere ab annexa censura, & irregularitate? n. 448.

De

Rerum Notabilium.

De formâ, & modo dispensandi in irregularitate. n. 449.

De reliquis pœnis Ecclesiasticis, & earundem dispensatione. n. 451.

TITULUS IX.

De Indulgentiis.

Quid sit indulgentia, & quotuplex? n. 454.

Quid sit indulgentia *instar Jubilæi, in forma Jubilæi, per modum Jubilæi?* n. 456.

Quare indulgentiæ plenariæ addatur partialis, & quid intelligatur *per mille dies, aut annos indulgentiarum?* n. 458.

Plures casus recensentur circa indulgentiam realem. n. 459.

Quid intelligatur per Rosarium, Psalterium B. V. Mariæ, Coronam Christi Domini, & Coronam B. V. Mariæ? n. 462.

Quodnam sit subjectum indulgentiarum? n. 464.

An Peregrini, & Regulares exempti gaudeant Indulgentiis Episcopalibus? n. 465.

De requisitis ad indulgentiæ lucrationem. n. 466.

An requiratur Confessio Sacramentalis ad indulgentiæ consecutionem? n. 468.

An diversæ indulgentiæ unô opere possint lucrificari? n. 470.

An una Communio sufficiat ad duas indulgentias lucrandas? n. 471.

Ubi

INDEX

- Ubi & quando Communio debeat peragi? n. 471. & 467. in fine.
- An sæpiùs possit indulgentia lucrificari, si sæpiùs opera præscripta repetantur? n. 473.
- An per diversos actus eòdem tempore, possint diversæ indulgentiæ lucrificari? n. 474.
- De intentione lucrandi indulgentias. n. 475.
- An ignorans indulgentias esse concessas, tamen eas lucretur, si faciat opus præscriptum? n. 476.
- Quis possit concedere indulgentias? n. 478.
- Quem effectum in vivis, & defunctis producat indulgentia? n. 478.
- Casus de filio, qui tantùm unicam Missam curavit legi pro suo defuncto Parente. n. 479.
- Quando incipiat tempus lucrandi indulgentias? n. 481.
- An translatò Festo transferatur indulgentia? n. 482.
- De modo impetrandi Româ Brevia indulgentiarum. n. 483.
- Quomodo intelligendæ sint clausulæ in Brevibus indulgentiarum addi solitæ? n. 485. & n. 486.
- Enumerantur indulgentiæ Regularibus concessæ. n. 488.
- Quas indulgentias revocaverit Paulus V.? n. 489.
- Enumerantur indulgentiæ Franciscanis, & eorum Ecclesiis concessæ. n. 491.
- An

Rerum Notabilium.

An Regulares infirmi possint lucrari indulgentias, etiam si non visitent suas Ecclesias? n. 492.

De indulgentia Portiunculæ. n. 493.

An toties, quoties possit obtineri, item an pro defunctis? n. 494.

An vi indulgentiæ Portiunculæ possint Pœnitentes absolvi à reservatis, & commutari vota? n. 495.

Recensentur indulgentiæ Chordigerorum S. P. N. Francisci. n. 497.

Ad quid teneantur Chordigeri? n. 498.

De Indulgentiis Altarium privilegiatorum. n. 500.

Explicantur clausulæ contentæ in Brevibus Altarium privilegiatorum. n. 501.

Indulgentiæ concessæ orantibus ad pulsum salutationis Angelicæ. n. 503.

Indulgentiæ concessæ reverenter nominantibus SS. Nomina JESUS, & MARIA. n. 505.

Et interessentibus orationi 40. horarum. ibid.

TITULUS X.

De Jubilæo Ecclesiastico.

DE Jubilæi Natura, & Divisione. n. 506.

Pro quibus Jubilæum applicari possit? n. 508.

Quoties Jubilæum lucriferi possit? n. 509.

Quænam indulgentiæ, & facultates in Anno Sancto sint suspensæ? n. 510.

Quænam opera requirantur ad lucrandum Jubilæum? n. 517.

In quo loco opera pro lucrando Jubilæo præscripta sint perficienda? n. 519.

Quando quis consequatur Jubilæum? n. 521.

I N D E X

- An ultimum opus debeat fieri in statu gratiæ? n. 522
- Indulgentia, vel Jubilæum, an revivifcat? n. 523
- An, & qualis Confessio requiratur ad Jubilæum? n. 525. & seqq. quando peragenda? n. 527
- Qualis Communio requiratur ad Jubilæum lucrandum? n. 529
- Et quando peragenda? n. 531
- Qualis visitatio Ecclesiarum requiratur? n. 533
- Qualis oratio requiratur? n. 534
- Qualis Processio requiratur? n. 535
- Quale jejunium requiratur? n. 537
- Qualis eleemosyna requiratur? n. 539
- Quis possit commutare, vel prorogare opera pro Jubilæo præscripta? n. 543
- An sequens sententiam probabilem, & minus tutam, lucretur Jubilæum? n. 545
- Qualis Confessarius, & à quibus possit eligi in Jubilæo? n. 547
- An etiam à Regularibus? n. 549
- In Jubilæo à quibus casibus, & censuris reservatis quis possit absolvi? n. 550
- An in irregularitate possit dispensari? ibidem.
- An quis ab hæresi possit absolvi? n. 552
- De commutatione votorum in Jubilæo. n. 553
- An post Jubilæum lucratum, & transactum possit quis ejusdem favoribus adhuc frui? n. 556
- An sit peccatum, non lucrari Jubilæum? n. 558

TITU-

TITULUS XI.

Appendix de Sacramentis in genere, & in specie.

- D**E Materia, & formâ Sacramentorum. n. 562
- An Materia, & forma Sacramentorum debeant simul physicè coexistere? n. 564
- De intentione requisita ad conficienda, & suscipienda Sacramenta? n. 565
- Qualis intentio requiratur in conficiente Sacramentum? n. 566
- Qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum? n. 566
- Qualis attentio requiratur in conficiendis Sacramentis? ibidem.
- Casus de scrupuloso circa intentionem. n. 567
- De Ministro, & subjecto Sacramentorum. n. 568
- Quid requiratur, ut Minister validè administret Sacramenta? n. 569
- Quid requiratur, ut licitè? n. 570
- Quæ requirantur ad validè suscipienda Sacramenta? n. 571
- Quid requiratur ad licitè suscipienda? ibid.
- An liceat in aliquo casu Sacramentum conficere in peccato mortali? n. 572
- Quis sit effectus Sacramentorum? n. 573
- De Baptismo. n. 574
- Quæ sit Baptismi Materia, forma, Minister, subjectum &c.? n. 575
- De Patrino Baptismi casus notabilis. n. 576
- Quæ sit Confirmationis Materia, forma, Minister, subjectum, effectus, coëremonia? n. 579
- An Infantes debeant confirmari? n. 580

I N D E X

- Quæ sit Eucharistiæ Materia, forma, & effectus? n. 582
- Tres Casus circa Communionem aliis administratam. n. 583. & seqq.
- Quid sit Sacrificium Missæ, qualem habeat Hostiam, qualis fiat in eo destructio Hostiæ, in quo Sacrificium Missæ essentialiter consistat? n. 587
- De fructibus Sacrificii Missæ. u. 588
- De applicatione Missæ pro stipendio. n. 589
- Quamdiu possit differri celebratio Missarum, pro quibus acceptum est stipendium &c.? n. 590
- Quid faciendum sacerdoti, qui in Missa pro vino consecravit aquam? n. 591
- Quid sit Sacramentum Pœnitentiæ, quæ ejus Materia proxima, & remota, qualis dolor ad illud requiratur, qualis Confessio, qualis Satisfactio. n. 594
- De forma Absolutionis. n. 595
- An peccata dubia sint confitenda? n. 596
- An puella suum procum secum admittens ad lectum possit absolvi? n. 597
- Quid observandum Confessario circa eos, qui sunt in occasione proxima peccandi? n. 598
- Quid sit extrema unctio, quæ ejus Materia forma, Minister, subjectum, obligatio, effectus, Cœremoniæ? n. 600
- Quid faciendum Parocho, si ipsi deficiat oleum infirmorum &c.? n. 601
- Quid sit Sacramentum Ordinis, quot sint Ordines, n. 602

Rerum Notabilium.

- dines, quid requiratur ad validè, & licitè
suscipiendos? n. 603
- Quid sit quilibet Ordo in particulari, quæ ejus
Materia, & forma? n. 604
- Obligationes Clericorum in sacris constituto-
rum. ibidem.
- Referuntur quinque casus circa ordinatos in
presbyteros. n. 605
- Quid sit matrimonium? Ejus impedimenta
dirimentia recensentur, ac etiam impedi-
entia explicantur. n. 607
- Quid sint sponsalia & causæ justæ dissolvendi
sponsalia? n. 608
- Qualis Consensus requiratur ad matrimo-
nium? n. 609
- Quæ sit Sacramenti matrimonii materia, for-
ma, solemnitas, effectus, obligatio? n. 610.
- De procuratione abortûs. n. 610. in fine.
- De Dispensatione in impedimento affinitatis.
n. 124.
- Casus notabilis de impedimento criminis.
n. 611.
- An liceat uti sententiâ probabili relictâ tutiore,
in Sacramento matrimonii, & Pœniten-
tiæ? n. 611.
- De ignorante impedimentum criminis. n. 612.
- De debito conjugali. n. 124. & 170.
- De matrimoniis hæreticorum. n. 79.

TITULUS XII.

*Appendix de Restitutione in Communi, & in Par-
ticulari.*

DE Restitutione in Communi. n. 613.

INDEX

- Quid sit restitutio, & quæ ejus radices? n. 614.
Quid sit restituendum ex delicto materiali, &
ratione rei acceptæ tantum? n. 615.
Quid sit restituendum ex injusta acceptione?
n. 616.
Quid restituendum ex injusta damnificatio-
ne? n. 617.
Quid sit restituendum ex contractu? n. 618.
Casus de impediante alium, ne fiat hæres ex
Testamento. n. 619.
De circumstantiis Restitutionis, & causis ab
eadem excusantibus. n. 620.
Quis teneatur restituere? n. 621.
Cui sit restituendum? n. 622.
Quando sit restituendum? n. 623.
Ubi sit restituendum? n. 624.
Quomodo sit restituendum? n. 625.
Quo ordine sit restituendum? n. 626.
Causæ excusantes à Restitutione, ut differri pos-
sit, recensentur. n. 627.
Causæ excusantes à Restitutione, ut omninò omitti
possit, explicantur. n. 628.
Casus de Reo circumveniente Judicem men-
daciò, ne condemnatur ad mulctam, an
nihilominus teneatur restituere mulctam?
n. 629.
Casus alius similis priori. n. 630.
De Restitutione debita ex læsione proximi in
Bonis animæ. n. 631.
Bona hominis quotuplicia sint? n. 632.
Quid, & quotuplex sit scandalum? n. 632.
Ad quid teneatur scandalizans? n. 633.
Ad

Rerum Notabilium.

- Ad quid teneatur, qui consulit alteri, ut domum
alterius incendat, & ei furetur? n. 634.
- De Restitutione debita ex læsione proximi in
Bonis corporis. n. 635.
- Quid, & quotuplex sit homicidium, & qualis
pœnitentia sit homicidæ injungenda? n. 636.
- Ad qualem restitutionem teneatur homicida?
vel mutilator? n. 637.
- Quid sit stuprum, & adulterium? n. 638.
- Ad qualem restitutionem teneatur adulter, &
adultera? n. 639.
- Ad qualem restitutionem teneatur virginis de-
florator, & stuprator? n. 640.
- Ad quid teneatur, qui puellam defloravit cum
promissione vera matrimonii? n. 641.
- Ad quid teneatur, qui puellam defloravit
cum ficta promissione matrimonii? n. 642.
- Ad quid teneatur deflorator puellæ, etsi emi-
serit votum castitatis? n. 643.
- Ad quid teneatur, qui fœminam imprægna-
vit? n. 644.
- De Restitutione debita ex læsione proximi in
bonis famæ, & honoris. n. 645.
- Quid, & quale peccatum sit iudicium, suspi-
cio, dubium temerarium, & qualis exinde
oriatur restitutio? n. 646.
- Quid, & quale peccatum sit detractio, & an
liceat seipsum infamare? n. 647.
- Ad qualem restitutionem teneatur, qui alte-
rum læsit in fama per detractiorem, calum-
niam, &c? n. 648.
- Causæ excusantes à Restitutione famæ. ibid.
- Audiens detrahentem qualiter peccet? ibid.
- Quid

INDEX Rerum Notabilium.

Quid sit læsio honoris proximi per contumeliam, qualem inducat restitutionem?

n. 649.

Pœnitens in Confessione peccatum proximi revelans, quomodo peccet?

n. 650.

De Restitutione debita ex læsione proximi in Bonis fortunæ.

n. 651.

Proximus in Bonis fortunæ læditur per furtum, rapinam, contractum damnosum, & damnificationem injustam.

n. 652.

Furta domesticorum, uxorum, filiorum, Religiosorum, famulorum.

Ibidem.

An liceat in externâ necessitate, vel etiam in gravi auferre rem proximi?

Ibidem.

Opifices retinentes fragmenta, seu reliquias materiæ datæ ad elaborandum, qualiter peccent?

n. 653.

Omnia

In hoc Supplemento Conferentiarum, ad Majorem DEI Gloriam, B. V. MARIE & omnium Sanctorum Honorem, atque proximi Salutem, à me conscripta, humillimè subjicio Censuræ Sanctæ Matris Ecclesiæ Romano-Catholicæ, cujus filius esse desidero in perpetuum. Amen.

Errata Typi, quæ in hoc, & priori Supplemento irrepsierunt, corrigat Benevolentia, & Prudentia Lectoris.

Kazenberger, Kilian

Supplementum II. Conferentiarum theologico-moralium Elisaei Sargar, OFM
quae ex Materiis De Legibus, Dispensationibus, Privilegiis, de Statu
Clericali, Religioso, & Laicali, de Censuris, & Irregularitatibus, de
Indulgentiis, & Jubilaeo excerptae, Breviter Propositae, & Resolutae sunt
Ad usum Directorum Conferentiarum Hebdomadalium in Monasteriis usurpatarum,

Augusta Vindelicorum 1726

Mor. 865

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10597258-1

VD18 14632144-001